Sezgin Kaymaz

Kün

iletişim

SEZGİN KAYMAZ 1962'de Sinop'ta doğdu. Konya Anadolu Lisesi'ni bitirdi. Hacettepe Üniversitesi İngilizce Dilbilimi Bölümü'nü Türkçe dersini veremediği için son sınıftan terk etti. 1976'dan itibaren oyuncu ve teknik direktör olarak hentbolla uğraştı. Türkiye Voleybol Federasyonu'nda koordinatör olarak çalıştı. Romanları (hepsi İletişim'den): *Uzunharmanlar'da Bir Davetsiz Misafir* (1997), *Geber Anne!..* (1998), *Kaptanın Tekne*si (1999), *Lucky* (2000), *Zindankale* (2004), *Ateş Canına Yapışsın* (2008). Hikâyeleri: *Sandık Odası* (2005), *Medet* (2007).

İletişim Yayınları 1853 • Çağdaş Türkçe Edebiyat 263
ISBN-13: 978-975-05-1154-7
© 2013 İletişim Yayıncılık A. Ş.
1. BASKI 2013, İstanbul

EDİTÖR Tanıl Bora
KAPAK Suat Aysu
KAPAK FOTOĞRAFI Sarp Soysal
UYGULAMA Nurgül Şimşek
DÜZELTİ Şermin Oran
BASKI ve CİLT Sena Ofset SERTİFİKA NO. 12064
Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi B Blok 6. Kat No. 4NB 7-9-11
Topkapı 34010 İstanbul Tel: 212.613 03 21

İletişim Yayınları SERTİFİKA NO. 10721
Binbirdirek Meydanı Sokak İletişim Han No. 7 Cağaloğlu 34122 İstanbul
Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58
e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

SEZGİN KAYMAZ

Kün

iletişim

Erol Ünal Karabıyık'a...

Başka kime olabilirdi ki?

Ey akıl, nasıl da delinmez küfen?..
NECİP FAZIL KISAKÜREK

Kadınlar iki 'X', erkekler bir 'X' bir de 'Y' kromozomu taşırlar. Yirmi üç homolog çiftten oluşmak şartıyla.

Hâl bu ise, kadın milletinde kırk altı tane 'XX', erkek milletinde kırk altı tane mikroskobik 'XY' kromozomu var demektir. Sapına kadar erkek bir pala, 'Sapına kadar erkeğiz evelallah!' böbürünü bu mikroskobik kimyaya borçlu olduğunu bilmez. Daha da bilmediği, erkeği erkek yapan 'Y' kromozomunun erkek vücudunda bulunan 'erkek hücrelerindeki' toplam DNA sayısının taş çatlasa kırkta biri olduğudur. Yani 'Sapına kadar erkeğiz evelallah' diye diye kaldırmış gezen bir fallus hayvanı, kendisinin bile kırkta biri kadar erkektir en fazla. Fecaat, değil mi?

Olabilir. 'Beterin de beteri var.' deyip şükretmek lâzım.

Çünkü, öbürünün yanında fecaatten bile sayılmaz bu. Onu, yani asıl fecaati hiç mi hiç bilmez 'erkek' denen saf. Ben diyeyim on dokuz bin, sen de yirmi bin sene evvel, kısaca 'Sap Kromozomu' da diyebileceğimiz bu taşaklı 'Y' kromozomu, şimdiki cesametinden ben diyeyim on dokuz bin, sen de yirmi bin misli büyüktü. Sapına kadar erkek diye bir yaratık varsa, o erkek bugünkü erkek değil, on dokuz - yirmi bin sene önce yaşamış olan erkekti özetle.

Varlık, kadındır.

Dişidir yaratım süreci, erkek değil.

Tarlayı kaldır at, sabanı nerene sokacaksın bakalım.

"Sapına kadar erkeksin öyle mi? Ne sapı lan? Kırk altı tanesini toplasan toplu iğne ucunun on binde birinin kırkta biri kadar erkeksin."

Hadi canım, hadi canım! Arka boşluklara doğru ilerleyelim.

Kıyameti ne sanır insan? Şöyle der mi meselâ akl-ı selim? "Kıyamet, insan neslinin sona ermesidir."

Der mi?

Demez.

Ne der?

Efendim, sular, seller basacakmış, gökten ateş topları yağacakmış, Deccâl diye bir herif çıkıp tuttuğunu... Tövbe estağfurullah...

Olur mu hiç öyle şey?

Tanrısal değil de âdemsel düşünüyorsan olurmuş gibi olur.

Aslında olmaz.

Şundan olmaz; on dokuz bin veya yirmi bin sene evvelinin sidik zoruyla kalkmış pantolon balığı gibi dimdik ve devâsâ 'Y'si, şimdilerde soğuk yiyip büzüşmüş bir pipicik kadar kalmışsa...

Ve bu küçülme süreci şaşmaz bir kararlılıkla o kadar bin yıldır süregelmişse...

Ve mantık denilen bir şey varsa...

Kaytan milletinin medâr-ı iftiharı meşhuuuuuur 'Y' küçüle küçüle zırnığa bile 'Abimsin!' diyecek hâle gelecek VE nihayet en yakındaki 'X'in cebine girerek yok olacak demektir.

Neymiş fecaat?

İsterseniz üç değil yetmiş üç çocuk yapın, kıyametiniz başlamışmış.

Erkeğin yok oluşunun geçmişte nasıl tapıyorsa bugün de öyle taptığı öz çükünün elinden gelmesi, tanrısal bir espridir hazar.

"Ulan, ben sana 'Benden başkasına tapmayacaksın.' dememiş miydim? Hadi şimdi otur hanım hanımcık, kaneviçe mi işliyorsun, kırlent mi dikiyorsun, ne halt ediyorsan et, bekle ecelini."

Kur'an'daki "Biz erkeği kadından üstün yarattık." âyeti, ne

ateist şabalakların "Bu sözü söylese söylese bir insan söyler. Demek ki din hikâyedir." mihenklerine, ne sofu çakşırlıların "Ba ba ba ba... İrkeğin halı başgayımış, görüyon nu bir?" efsanelerine, ne de sulandırılmış dindarların "Kadınla erkek arasındaki biyolojik farklılıkları görmüyor musunuz? Erkek daha kuvvetli, daha iri ve daha belirleyicidir." safsatalarına konudur.

Bu âyet, ses tonuna hissi titreşimler katmadan, alenen, ayan beyan, gayet net ve hapşırır kadar rahat, yaradılışın ilk günlerindeki devanası kılıklı 'Y' kromozomunu gözüne gözüne sokmaktadır insanoğlunun. Buna konudur.

Anlayana...

Küllî Nizam böyle bir şey işte.

Kaderi, sağ elinde tuttuğu otuz santimlik cetveli tehditkâr bir edâyla sol avucunun içine şak şak vuran, arada bir yanından geçtiği radyatör peteklerine tırrrrt diye sürttüren bir nöbetçi öğretmen gibi beklemektedir 'sapına kadar' erkeği. Teneffüs eninde sonunda bitecek, ders vakti gelecektir.

Hadi kafası o kadarına basmadı da saçını, sakalını, mamişini ve pipişini kendinin sandı, anladık; ama bu dünyanın mameleki Allah'ın mülkü değil midir lan? Onu niye kendinin sandı ki bu şemşâmer? Nasıl ayıklayacak şimdi bu pirincin taşını? Evdeki bulgura razı olabilmek için daha kaç Dimyat yolunda helâk edecek kendini?

Sessizce teneşire uzatılıvereceği o ânâ ulaşıncaya kadar, daha kaç Ömer, kaç Çeto, kaç Hüdai Ağa harcayacak?

Eh ama...

Değil mi ki kendini Allah'ın cennetinden sürdürmeyi başaran âdemoğlu, yine de kıyamayıp ona cennet kadar güzel bir dünya hediye eden Allah'a bir kere daha sırtını dönmüş ve yeryüzünü peynir arayıp durduğu bir labirentler cehennemine çevirmiştir, eh, ders başlayınca görür ebesininkini.

Eh...

Dün gece rüyamda bir ihtiyar, aşk mahallesinde,
"Bizim tarafa gel." diye işaret ediyordu bana eliyle.
MEVLÂNÂ

İçki, hadi rakı diyelim, ruh hâlinin süratle değişmesine sebep olur. Hınzırın mide asidine bir gıdım minneti, bağırsak florasına zerre miskâl müdânaası yoktur. Sindirilmek için onun bunun enziminden ricacı olmaz. Ağızdan girsin, yeter. Dil ve diş etleri arasında şöyle bir gezinir ve bulduğu her delikten sızarak hızla kana karışır. Bu, rakıyı kafasına diken zat ile birlikte o zatın vücudundaki yüz trilyon hücrenin de zom olması anlamına gelir. "Ben sarhoşladım ama hücrelerim gayet şuurluydu." diyemezsin. Sen içersen hepsi içer. Ondan sonra seyret.

Hararet kontrolsüz olarak yükselir önce, sonra duygu ve davranışları hizaya getirmek zorlaşır, en sonra da "Amaaan, ölümlü dünya değil mi, boşveeer!" hâli hakim olur. Bu, fütursuzca saçmalayacak kadar rahatlama, yani artık kasmaktan vazgeçme ânıdır. Dünya yansa, içinde saten yüzlü bir yorganının olmadığı bilincine erişme ânı.

Duyguların üzerindeki ağır dogma kapağı hafifler böylece.

O güne kadar yerine razı olmuş, tıkıştırıldığı çukuru yurt bellemiş ruh, birdenbire inzivasını tamamlamış bir keşiş gibi hissetmeye, kapağa dayı dayı omuz atmaya başlar. Bir, iki derken yerinden oynar kapak; inak ve nas cenderesiyle hürriyet âlemi arasındaki fark belirginleşir. Oh be! Işık görünmüştür.

Bunu bir koordinasyon ve muhakeme bozulması ile kol kola gelen ferah ferah rezil rüsva olma, buna rağmen kendini dokunulmaz zannetme, isteseymiş uçacakmış gibi uhrevi bir zanna kapılma hâli takip eder.

Artık hegemonların saltanat tedbirlerinden ibaret ahlâk kurallarının, önyargıların, 'Hii ne ayıp'ların, 'O kadar da olmaz ama'ların ve de örf, âdet ve gelenek denilen sosyal kelepçelerin çay ve ihtiyaç molası vakti gelmiştir.

Sapıtır ayyaş.

Onunla birlikte hücreleri, genleri, DNA'ları, ona dair ne varsa alayı sapıtır.

Tepki zamanı uzadıkça uzar, kendini kontrol etme ihtiyacı basar gider, tedbir, temkin ve ihtiyâr yerle bir olur, fallik, vajinal, cinai ve sair, edepten hayâdan uzak ne kadar duygu ve düşünce varsa, ruhun dili olan bedende bülbül gibi şakımaya başlar. İçi dış olur sarhoşun. Olduğu gibi görünür, göründüğü gibi olur.

Bu kadarla kalsa ne var?

Kalmaz.

Duyular zayıflar, denge kaybolur, çift görme, mekân dışından sesler işitme gibi fiziksel dingildemeler, kadehdaşının ağzını burnunu kırma ile sarılıp sarılıp öpme arasında gidip gelen ruhsal çolpalamalar ve kendi hâline ağlama veya kendini çok komik bulma gibi algısal sapmalar başgösterir.

Bilinç, Atılgan mürettebatı gibi çıkar platforma; titreşimler içinde başka bir zaman ve mekâna ışınlar kendini.

Bu andan itibaren her varlık mâzurdur. Kusuruna bakılmaz.

Çivi çiviyi sökmez. Bu bir akşamcı yalanıdır.

Rakının tesiri rakıyla geçmez.

Bilakis şiddetlenir.

O gece de öyle oldu.

İçtikçe sapıttı, sapıttıkça içti Şeref. Tek o da değil, onunla birlikte üç yüz milyon kişi daha içti ve bin nasihatten yeğ bir musibet, o taraftan bu tarafa doğru yola çıktı.

Şöyle oldu:

Üç yüz milyon sarhoş, yalpa vura vura, birbirlerine sokula sokula, takılıp düşe düşe, düşenleri eze eze ilerliyorlardı. Ne

benlikleri kalmıştı ne kimlikleri. Kim olduğunu hatırlayan bir Allah'ın kulu yoktu içlerinde. Hem çok kalabalık olduklarının farkındaydılar, hem de kimsenin kimseden haberi yoktu.

"Senin adın ne?"

"Ne'bliim."

"Öpüjeem."

"Götümü öp orospu şojuu."

"Senin ananı sikerim lan!"

Kanlı kavgalar üç yüz milyon sarhoşluk nüfusu kırıyordu gayet tabii. Onlar menzile ulaşamıyor, serilip kalıyorlardı yollarda. Bir de şehvetli öpüşmeler vardı ki...

"Senin adın ne?"

"Ne'bliim."

"Öpüjeem."

"Götümü öp orospu şojuu."

"Aç o zaman!"

"Al açtım, hadi sen de aç."

Nüfus biraz da abuk sabuk cinsî münasebetler sebebiyle kırılıyordu bu suretle.

Ayakta kalanlar becerebildiklerince hızlı ilerliyor, kimse yardım isteyenin yüzüne bakmıyor, aksine her geçen düşene bir tekme daha sallıyordu. Saygı ve dayanışma sükût etmişti. Küçükler büyüklere hürmetten, güçlüler güçsüzlere merhametten uzak duruyorlardı. Şurda seksen yüz bin kişi çömelmiş kusuyor, burda adaleli ve bakımlı birkaç yüz bin kişi birkaç yüz bin tâkatsiz ufaklığı boğazlıyor, orda elli altmış bin delikanlı seksen doksan bin ihtiyarı eşek sudan gelinceye kadar dövüyordu.

Kimseciklerin elleşemediği biri vardı yalnız. Yüz bin grostonluk akıllara ziyan cüssesiyle salapuryaların arasında kendine yol açan bir buzkıran gemisi gibi usul ve kararlı, ama bir o kadar da yalpalı devam ediyordu yoluna. Ara sıra birini yakalıyor, boğazını sıkarak ayaklarını yerden kesiyor ve gözlerinin hizasına getirdiği boş gözlere bakarak hırlıyordu: "Karııı... Nerde karıı? Sööleyin bijeee."

Aslında tek tek yakalıyordu her seferinde kurbanlarını, ama rakının tesiriyle iki iki yakaladığını sanıyordu.

Kendi de tekti. Tekten de tek.

Yegâne.

Biricik.

Eşsiz.

Ama bunu ayırt edemiyordu artık. Rakıya çarpılmış ve kendini de çift görmeye başlamıştı.

Enselenen hiç kimse karının nerde olduğunu söyleyemiyordu elbette, çünkü daha o çelik kavrayış boğazlarına yapıştığı anda bitiyordu işleri.

Seninki, çitlek çitlemiş de kabuğunu tükürürmüş gibi cesedi bir kenara fırlatıyor, yürüyor, hırlıyordu:

"Karıı... Sööleyin bijeee..."

Leş gibi anason kokuyordu.

O kadar büyüktü ki, hiç kimse kaçamıyordu ondan. Bir adımı öbürlerinin bin adımına denk olduğundan değil. İnanılmaz iriliği onu inanılmaz yavaşlatıyor, hasbelkader ilerlediği hâlde hiç ilerlemiyormuş, en az ötekiler kadar yalpaladığı hâlde hiç yalpalamıyormuş gibi görünüyor, bu yüzden de tepesinde bittiği rakipleri onu bir dağ falan zannedip soluklanmak için yaslanmaya kalkıyorlardı. Yalan değil, bir dudağı yerdeyse bir dudağı gökteydi. Folluktan yumurta toplar gibi topluyordu ayağına dolananları.

"Nerdeee?... Karıı..."

Yavaş kaldığı için geride kalıyordu. Bu kaçınılmazdı. Ondan çok sonra yola çıkanlar onu çoktan sollayıp geçmişlerdi ve yenileri de akıp geliyordu gerilerden. Önceki seferlerde olduğu gibi bu sefer de karıya kavuşamadan bir kenara büzülüp gideceğe benziyordu. Çünkü, dile kolay, üç yüz milyon kişiden sadece biriydi ilk başta. Yol üzerinde o onu öldürdü, bu bunu saf dışı bıraktı da nüfus yarı yarıya kırıldı diye hesap et, nerden baksan yüz elli milyon kişiden biriydi şimdi. Yüz elli milyon zil zurna sarhoştan biri.

Şanssızlığı, o yüz elli milyonun içindeki en yavaş olanından bile on kere daha yavaş olması, şansı ise mekanize piyade tugayı gibi tam gaz ilerleyen yüz elli milyonluk kitledeki her bir neferin en az onun kadar sarhoş olmasıydı.

Başka birisi karıya atlamadan oraya bir ulaşabilse, hepsini parçalayacağı için işi kendisinden başkasının görme şansı olmadığını biliyordu. Aslına bakarsan her zaman ulaşıyordu oraya, ama alan almış, veren vermiş oluyor, bu da onca yolu kös kös geri dönüyordu.

"Daha şok yol var mıı? Nerde karıı? Nerrrrrrdee?"

Karı az ilerideydi ve etrafında dönüp içine girmeye çalışan heriflere bakıyordu şirret bir edâyla. Çok sarhoştu. Kusası vardı. "İlk müjjj... mujjj... müşşşteriler gellldi." diye düşündü. Kendi boyutlarıyla kıyaslanınca 'müşteriler' ayın yörüngesindeki uzay mekikleri kadar küçük kalıyorlardı. Küçk ve sarhoş. "Hişbiri beş para etmezzjj. Hepsi şarhoş pezevenklerin..."

Sarhoş pezevenkler dolanıp durmaktan, kur yapmaktan yorulmuş, taarruza geçmişlerdi. Ama ne taarruz! Kimi son hızla gelip yanından geçerek duvara, kimi de öte yandan gelene saplıyordu tenasül uzvunu. Denk getirip de kapısına kafa atan tek tük herifin ise kafası patlıyordu. Büzmüştü çünkü. Kusası vardı, veresi yoktu. "Yok ki erkek gibi bi erkek..."

Taarruzun yeni neferlerle şiddetlendiğini görünce kendini daha da kastı, kabuğunu katmerledi, taş kesildi. "Bunlar niye iki iki geliyollaaa acıba?" diye düşünüyordu. Rakının serkeşliği ile çift gördüğünün farkında değildi. Şuh bir kahkaha attı. Yolun ötelerinden bir nara mı duymuştu? Kulak kabarttı. Vallahi duymuştu ayol. Hâlâ duyuyordu. Yer de sarsılıyordu üstelik. Şöyle cüssesi sesine denk bir erkek gelse... "Aah ah!" dedi. Derhâl verirdi, derhâl.

Yirmi bin yıllık 'Y' kromozomu yüklü devâsâ sperm hücresi, döl yolunun duvarlarına çarpa çarpa kulağına kadar gelen kahkahayı işitince şevkle kükredi ilkin.

"Karııı..."

Demek yaklaşmıştı hedefine. Iyi de niye gülüyor, kime fingirdiyordu bu amcık? Bu kez öfkeyle kükredi, ter ter tepindi. Ulan, o karıya birisi kafasını soktuysa var ya, tutacaktı kuyruğundan, yerden yere çalacaktı. Ulan... Ah ulan... Kükredi, tepindi, becerebildiği kadar hızlandı. Her zaman tek koridor

olurdu burda, şimdi niye iki taneydi amına koyayım? Hangisine dalsaydı ki? Yükü ağırdı. Ağır olduğu kadar da ulvi. Yirmi bin yıldır bir tek genini bile zayi etmemiş, her birinin üstüne titremiş, iki - üç yüz bin kere falan yarış kaybetmiş, ama yılmamış, sabırla beklemişti. Hiç bu kadar yaklaşmamıştı üstelik. Rakının yapıp ettiğine şükrederek soldaki koridora daldı. Zaten başka koridor yoktu. Çift görüyordu.

Yumurta hücresi, devede bit kadar kalan spermatozoidlerin çaresiz çırpınışlarıyla daha da bir tahrik olmuş vaziyette, koridorun çiftleşme odasına açılan ağzına dikti gözlerini. Şu naralanan hayvan çıksaydı da görseydi bir. Hayır, bir hoş olmuştu yani. Ilık ılık böyle. Kafası da narası kadardıysa adamın... Ay... Neler de düşünüyordu canım... Ay hah hah hah.

Tam da o anda, ortada sarhoş sarhoş vıngırdayarak yumurta hücresine intihar dalışları yapan yüz milyona yakın spermatozoidin en az bin baş yukarısında mağara gibi bir ağız açıldı.

"Karıı..."

"Ay bu beni orta yerimden ikiye beler... böler anajıım."

Dev hücre, yeri yerinden oynatarak ilerledi. "Ulaaan..." diye bağırıyordu bir taraftan da. "Ulan, bu sefer de atlayamassam sizze atlayajam teker tekerrrr. Aşılın ulan."

Sperm hücreleri ölmek için doğarlar, bu yüzden de ölmekten korkmazlardı. Ama başka bir şeyle tehdit ediliyorlardı. Ayıp bir şeyle. Sarhoş da olsalar göt korkusu nedir, hatırlıyorlardı. Bir buçuk milyon kadarı "Ah, nerde o günler!" diye iç çektiyse de devin işi şansa bırakmaya niyeti yoktu. Kâh ezip kâh çarparak; rakiplerini duvardan duvara savurup kellelerini uçurarak ilerledi yumurtaya doğru.

"Gel kojajıım, açtım kabığımı."

Geldi.

Normalde 'geldikten' sekiz - on saat sonra kafasının parçalanması ve döllemeyi gerçekleştirmesi gerekiyordu ama bu normal bir durum değildi. Taşıdığı genetik materyal çok kıymetliydi ve bu ânı yirmi bin senedir bekliyordu. Yoktu öyle sok çıkar geç git. Tadını çıkarttı. Usul usul eridi kendi salgısında, şu çağda hiçbir erkeğin sahip olamayacağı sayısız hasleti birer

birer yükledi yumurtaya. İtinâyla, ihtimamla, iltifat ve iltimasla ve fakat hunharca seviştiler. Seksen dört gün boyunca...

Döllenmiş yumurta, seksen beşinci gün bölünmeye başladı.

Nurten Çavuş, yüz altmış dört gün sonra müjdeyi verdi kocasına.

"Gebeyim hay Şeref."

"Gaç amına sıçtım... Biz ne zaman şey ittik gız?"

"İtmişizdir hazar. Gendi gendime gebe galmadım ya."

"Eh o çocuk bi bana benzemesin... Var yaa..."

Ki benzemeyecekti. Karısı Maraş terliği kadar, kendisi Adana şalvarı kadar karaydı. Yirmi bin senedir atalarından atalarına, atalarından dedelerine aktarılan yirmi bin yaşındaki o devâsâ sperm hücresi ise safran kadar sarı.

Ben kendimi gülün dibinde buldum...
HİSARLI AHMET

Gözlerimi açtım. Hep oradaymışım, oraya aitmişim sanki. Ama değilmişim de. Evhamlanmam gerekiyor gibi... Hem de değil gibi.

Korkunçtu, ama hiç korkmuyordum.

Niye korkunç, bilmem, niye korkmam, onu da bilmem.

Bildiğim birçok şey olduğunu bilerek fakat neyi bildiğimi bilmeyerek bakındım çevreme. Oraya aittim... Ve değildim... Her ikisinden de aynı derecede emindim...

Niye oradaydım ki?

Niye olmayaydım ki?

"Piç!" lâfı çıktı birden ağzımdan. Güle bakıyordum. Gülün gül olduğunu bildiğim gibi, piç olduğunu da biliyordum. Ama nasıl? 'Piç' ne demekti? 'Gül' ne demek? "Sarı!" dedim sonra. 'Sarı' ne demek?

Bilmiyordum.

Nereden geldiğimi, nereye gideceğimi... ve neden beyaz bir entari giydiğimi, bu giydiğim entariye neden 'entari' dediğimi, neden 'çarşaf' demediğimi, neden 'kefen' demediğimi.

"Üstümü değiştirmem lâzım." diye düşünürken buldum kendimi. Durumun abes olduğunu bilecek kadar biliyordum bazı şeyleri, ama 'abes' kelimesinin anlamını değil. Neydi ki

abes? Bilmeden niye kullanıyordum? Nasıl kullanıyordum? Piç neydi? Gül ne? Bilmeden, etmeden? Sarı ne?

Piç gülün ağacına yaslandım. Gecenin karanlığına yaslanmak gibiydi. Doğruldum. Nerede olduğumu görmeye çalışırken birilerinin de beni görmesini istemiyordum. Bilmiyordum niye, ama istemiyordum işte. Kafamı kaldırdım. Gülün yaprakları, tarak değmemiş Arap saçı gibi yayılıp gitmiş, karman çorman perçemlerinin aralarına ufak, kokusuz, çelimsiz sarı güller sokuşturulmuştu. Salkım saçak bir şeydi. Tam bir piç. Karanlıktı. Burada saklansam kimse beni göremezdi. Bu piçin yaprakları benim gibi on tanesini gizlerdi daha.

Karanlık?

Tane?

Yaprak?

Ne?

Kafamı usul usul indirdim. İleriye, ötelere baktım. Bakmanın, görmenin, ilerinin ve ötelerin ne olduğunu bilmeden. Kimi dimdik, kimi hafif yan yatmış, kimi olduğu gibi toprağın üzerine serilmiş çeşitli büyüklükte taşlar vardı dört bir yanımda. Yazılı taşlar. Kırık dökük. "Mezarlık..." dedim. "İhmâl edilmiş..." Sonra düzelttim; "Talan edilmiş..."

Ne taşın ne anlama geldiğini biliyordum, ne yazının, ne mezarlığın, ne de talanın.

"Mezarlıktayım."

Nerede bulunduğumu bulmuştum, bir de kendimi bulabilseydim.

Kimdim ben?

Adım neydi benim?

Ad neydi?

Bir cami vardı ötelerde. Camiden daha çok namazgâh. Tam ortasından çıkmış kısacık minaresi ekseni gibi duruyordu. Kendi kendime yüksek sesle sordum. "Minare? Cami? Namazgâh?" Ama sessiz bir cevap bile bulamadım kendimde.

Gördüğümün ne olduğunu bilerek fakat nasıl bildiğimi bilmeyerek uzaktan uzağa, güdük minaresinin kırık dökük aleminde soluk ışıkların çakıp döndüğü taş binayı inceledim bir müddet.

Namazgâha benzeyen camiyle aramdaki mesafeyi ölçmeye çalıştım. Beş on dakikada yürünürdü. "Gasilhane." dedim eğilip ayaklarıma bakarken. Yalınayaktım. Tabii ki nereden bildiğimi gene bilmiyordum ama bu camide bir gasilhane olduğunu biliyordum. Mezarlıktaki camilerde muhakkak olurdu. Gasilhane demek cenaze demekti ve cenaze de kılık kıyafet. Kimse ölüsünü soğan gibi soyup getirmezdi yıkanması için. Öldüğü anda sırtında ne varsa onunla getirirdi. Gasilhaneye giren giysilerin geri çıktığını zannetmiyordum. Demek ki bir köşede fakir fukaraya verilmek üzere... Güzeeel...

İyi de... Soğan? Cenaze? Gasilhane? Ölü?

Olsun. Oraya gidecektim. Bu kıyafetle insan içine çıkamazdım. Gidip kapısını çalacak, herhâlde bir nöbetçi imamı, o da yoksa bir bekçisi falan olurdu, neyse ne, bekçisinden, hacısından hocasından giyilecek birkaç ıvır zıvır isteyecektim. Kendini mezarlıkta bulmuş, ismini bile hatırlamayan bir adama hoşt kışt diyecek değillerdi. Demezlerdi. Ben olsam demezdim. Derlerse de onların ayıbıydı. Şansımı denemek zorundaydım. Çaresizdim çünkü. Anlatırdım en azından. Anlatabilene kadar anlatırdım.

Neyi niye düşündüğümü bilmeden, düşündüğüm şeylere ait kelimelerin anlamlarını bilmeden ve niye böyle bir karar verdiğimi bilmeden yürümeye başladım. Kimi yatık kimi dik mezar taşlarının arasında bir hareketlenme görür gibi oldum; durup dinledim, baktım, gözledim ama bir şey göremedim.

Karanlıktı. Gölgeleri de öldürecek kadar karanlık. Etrafımı kolaçan ede ede devam ettim yürümeye. Niye ismimi hatırlayamıyordum? Niye hem hiçbir şey bilmediğimi düşünüyor, hem de her şeyi bildiğimi düşünüyordum?

Acayip bir durumdaydım, ama asıl acayip olan, bunun umurumda bile olmamasıydı.

Karanlıktı meselâ, çok karanlık, bundan emindim ama etrafı aydınlıkmış gibi görebiliyordum. Aydınlıkmış gibi görebiliyorsan aydınlıktasındır, ama ben karanlıktaydım. Buna rağmen baktığım her yön aydınlanıyor, her nesneye ışık düşüyordu.

Ama düşmüyordu.

Acayip işte.

Bir kere daha mezar taşlarının arasındaki gölgeler hareket eder gibi oldu. Durdum tekrar. Şimdi hareket eder gibi değildi gölgeler. Hareket ediyorlardı. Ayan beyan. Ettiler, durdular, tekrar ettiler, tekrar durdular ve öylece kaldılar. Artık ne olduklarını görebiliyordum...

Köpek...

Sekiz köpek.

Sekiz sinirli köpek.

Ne gördüğümü 'Sekiz sinirli köpek...' diye kendi kendime konuşup teyit ederken sekizi de bilmiyordum, siniri de köpeği de.

Ama hem de biliyordum.

'Uçtu gitti Ayşegül...'

Yaklaştığım mezarın elli derecelik bir açıyla yan yatmış başucu taşında böyle yazıyordu. Ruhuna Fatiha falan değil. 'Uçtu gitti Ayşegül...' Anneye babaya yakılamayacak kadar yanık bir feryat. Çok yanık. Bir evlâttı Ayşegül, belli. Hızlandım. 'O gitti, biz arkasından bakakaldık.' der gibi... 'Uçtu gitti Ayşegül...' Kabrin tepesinde avize kadar büyük bir hüzün kütlesi asılıymış da az kalsın kafamı çarpacakmışım gibi başımı eğdim. Dönüp bakmadım. Belki de sahiden miraç kayası gibi duruyordu havada hüzün. Ölüm, insanlara acı veriyordu, emindim, ama vermemesi gerekiyordu, bundan da emindim.

Ben bir tuhaftım. Bir şeyler oluyordu bana... veya... olmuştu...

Dokuz köpek... Sayı bir artmıştı şimdi.

Yaklaşmışlardı da. Ya da ben onlara yaklaşmıştım.

Köpekten korkulduğunu biliyordum, ama ne niye bildiğimden, ne de niye korkulduğundan haberim vardı. Yürümeyi sürdürdüm. Güzergâhımın üstüne dizildiklerini, içlerinden en iri olanının, ki muhakkak liderleriydi, öne geçtiğini gördüm. Boynundaki tüyleri kabarmış, üst dudağını burnunun gerisine kadar çekmiş, yirmi metre öteden bana bakıyordu. Diş gösteriyordu kerata.

Islak yapağı... Havayı koklamama gerek kalmadan aldım kokularını. Rüzgâr, hafif bir esintiden ibaretti. Yok desen de olur-

du. Benim gibi... Hiç istiflerini bozmuyordu köpekler. Beni bekliyor gibiydiler.

Kim bilir kaç saat, kaç gün yatmıştım o gülün dibinde; onca zaman varmamışlardı da şimdi mi varıyorlardı benim farkıma? Köpek sosyolojisini bilmiyordum ama bu yaratıkların ister gece olsun ister gündüz, gözlerinden daha çok burunlarının talimatıyla hareket ettiklerini biliyordum. Yeni mi almışlardı kokumu? Ben mi çok yeniydim burada?

Hava soğuktu ve bir şeyleri eksikti... Üşütmüyordu... Üşümediğime göre havanın soğuk olduğunu nasıl biliyordum? Nasıl bir işin içine düşmüştüm?

Belki yavaş yavaş geri gelirdi hafızam. Belki az sonra her şeyi hatırlamaya başlardım. Neden burada olduğumu, ne zaman geldiğimi, nasıl geldiğimi, niye beyaz bir entari ile dolaştığımı.

Toprağı çıplak ayaklarımla eze eze ilerlemeye devam ettim. İlk gözümü açtığımda vücudumun uzantısı gibi her tarafımı saran sis, şimdi yerlerde sürünüyordu. Az ötede, tam yolumun üstünde duran köpeklerden biri uludu.

Gözümü, hayata ilk defa bakıyormuş gibi açıyor, ama bulunduğum yeri hemen tanıyordum. Kendimi bu mezarlık haricinde hiçbir yerde var olmamış gibi hissediyor, ama birçok yerde var olduğumu gayet iyi biliyordum. Aslında kıyafetimi yadırgamıyor, ama bu kıyafetin yadırganması gerektiğini biliyordum.

Ansızın, buranın Ankara'da bir yer olduğunu da biliverdim.

"Ankara?"

Hay Allah!

Bir taraftan başkent ayazının, takır takır diliyle Allah'ın gariplerini yaladığını, onların üstüne etil klorid tükürdüğünü biliyor, bir taraftan da bu ayazın bana hiç işlemediğini biliyordum. Soğuk hava beni üşütemiyordu. Karanlığın görüşümü kararlamadığı gibi.

Giyinip kuşanıp bir an evvel medeniyete kavuşsaydım hayırlısıyla. Belki bunlar bildiklerim değil, hatırladıklarımdı. Tuhaf ama, hiçbir şeyden endişe etmiyordum. Eğleniyor gibiydim hâttâ. Haydi bakalım.

Kimdim ki sahi? Neydim veya? Kuru bir Şemsi miydim sadece?

Ah-ha!...

İşte ismimi hatırlamıştım. Ama hem Şemsi'ymişim, hem de başka bir şeymişim gibi geliyordu bana. Başka bir şey.

Dokuz sinirli köpeğin beklediği yere doğru ilerlerken yürüyüşüme takıldı dikkatim. Bir gariplik vardı. Aynı köpek tekrar uludu öteden. Niye böyle saçma sapan yürüdüğümü düşüne düşüne bir adım daha attım. Normal yürürken birdenbire yükseliyor, alçalıyor, âdetâ dalgalanıyordum. Eğilerek bacaklarıma bakmak istedim; yerleri süpüren entarimin etekleri yüzünden çıplak ayaklarımdan başka bir şey göremeyince içerden tutup yukarıya sıyırdım o etekleri. Bacaklarımda bir acayiplik yoktu. Normal insan uzuvları işte. Nedense kollarımı da kontrol etmek geldi içimden. Öne uzatmaya çalıştım, ama ellerim beyaz entarimin içindeydi. "Kolu yok mu bunun?" Yoktu. Ellerimi aşağıya kadar indirip beyaz giysimi az öncekinden çok daha edebe aykırı biçimde yukarı doğru kaldırarak sağ ve sol ellerimi kurtardım, ikisini de öne uzattım, yumruk yapıp gözümün hizasında yan yana tuttum. Eteğini omuz başına kadar sıyırmış, açık kıçıyla Ankara ayazında üstelik de bir mezarlıkta dikilen ben haricinde her şey normal görünüyordu. Dipçik gibiydim. Ama yaptığım hiçbir şeyin, aklıma gelen hiçbir kelimenin anlamını bilmiyor olmak yoruyordu beni yavaş yavaş. Dipçik neydi meselâ?

Elim başıma gitti. Parmak uçlarımla yüzümü gözümü yokladım, saçlarımı taradım. Uluyan köpek bir daha uludu. Bu kez daha yakından. Onun, az önce kısa aralıklarla iki sefer uluyan köpek olduğuna yemin edebilirdim. Oydu. Emindim.

Mezarlık biraz daha anlamlı gelmeye başlamıştı gözüme. Ağaçlar ölülerin kollarına bacaklarına benziyordu meselâ. Toprağın girintileri suratlarına, yerde sürünen şu sis kefenlerine. Benim üstümdeki de mi kefendi?

Çarşaf?.. I-ıh... Kefen?..

Niye?

Kâfur mu kokuyordum ben?

Evet, kâfur kokuyordum.

İlaveten nem, amber ve öd ağacı.

Ölü müydüm diri mi?

Ölü neydi?

Diri ne?

Aklım, hem puslu bir gece kadar bulanıktı hem de etrafı apaçık görmemi sağlayan şu şey her neyse, onun kadar berrak.

Taşlı topraklı zeminde dalgalana dalgalana, neredeyse bata çıka ilerlemeye devam ettim. Sol çaprazımın göğü daha aydınlıktı. Ankara o tarafta olmalıydı. Camiye doğru devam ettim yürümeye. Sağıma soluma dikkatle bakıyor, aslında çok iyi bildiğim, ki nasıl olup da bu kadar iyi bildiğimi bilmediğim şeylerden biri de buydu, 'mezarlığı' tanımaya çalışıyordum. Kafamın içinde imgeler, şekiller, fısıltılar, uğultular belirdi. Çıplak ayaklarımın toprakta çıkardığı sese benzer sesler de duyuyordum şimdi. Başka sesler... Ayak sesleri... Etrafımı incelemeyi bırakıp neredeyse birkaç adımlık mesafeye kadar yakınlaştığım köpek sürüsüne baktım. Sayı yine sekize düşmüştü. Lider köpek ortalarda görünmüyordu.

Görünmezdi tabii.

Tam arkamdaydı çünkü. Görmeden bildim onun orada olduğunu. Hiç oralı olmadan "Gel bakalım!" dedim. Entarimin kalça kısmında bir temas hissettim. Sıcak ve nemli bir temas. Lider, beni kokluyordu. Dönüp bakacaktım, ürkütürüm diye vazgeçtim. "Korkma, gel." dedim hiç istifimi bozmadan. "Benden zarar gelmez."

Köpek, davetime icabet edip dolaşarak karşıma, sürüsüyle arama geçti. Çok iriydi. Sarı ve saçaklı. Yapağı, ıslak yer bezi ve gübreli toprak gibi kokuyordu. Kısacası leş gibi. Burnu ortadan yarıktı. İki burnu varmış gibi görünüyordu. "Biliyom zarar gelmiyceni." dedi. "Hiç de korkmuyom ayrıca. Görmüyon mu, yanına geldik. Korksak kaçardık."

Köpekler konuşmazdı.

Hayır! Asla!

Nereden bildiğimi bilmiyordum ama bu bilgi mutlaktı. Hayvanlar konuşmazdı. Koo - nuuş - maaaz!... Belki mutlak olma-

yan tek şey benim varlığımdı o an. Orada değildim belki. Rüyadaydım.

Rüya neydi?

"Nereden çıktı o ses?" diyerek hayvanla sohbete başlayınca, durumu olduğundan da tuhaf hâle getirmiş oldum.

"Bendeen... Ne biçim konuşuyon nerenden felan diye!"

Kalanı eğip sarı köpeği inceledim. Ağzı kıpırdamıyordu. Sağ elimi entarimden... yok yok, kefenimden kurtarıp hayvanın yassı ve sivri kafatasına dokundum. "Şurandan mı çıkıyor?" Belki benim ağzım da oynamıyordu. Bu kez elimi kendi ağzıma götürüp dudaklarıma dokundum; 'aba - uba' diye anlamsız sesler çıkarıp kontrol ettim. Benim dudaklarım oynuyordu.

"Sen nereye?"

Yaklaşık yarım dakikadır durduğumu fark edip tekrar yürümeye başladım. "Camiye. Giyebileceğim doğru dürüst bir şeyler isteyeceğim."

"Öyle mi canım?"

Canım mı? Güldüm. "Öyle canım."

Sarı köpek de bana karşılık veriyormuş gibi kıs kıs güldü.

Diğer sekiz köpek şimdi önümdeki barikatı kaldırmış, arada bir yol açmış, kuyruk sallayıp duruyorlardı. Sevinmiş gibilerdi. Her birini derilerine gömülmüş keneleri sayabilecek kadar net ve iyi görebiliyordum. Hepsi dişiydi. Bunu görmüyor, ama biliyordum. "Siz de konuşuyor musunuz hanımlar?" dedim.

Sekiz dişi köpek aynı anda kuyruk sallayarak bana eşlik eden liderlerine baktılar. Kimi ön patilerini yere koymuş, göğsünü toprağa yatırmış, kıçını havaya dikmiş vaziyette sallıyordu, kimi ayakta dans eder gibi öne geriye hoplayarak. İzin ister gibi bir hâlleri vardı.

Lider; "Ne gezer!" dedi bana dönüp. "Görüyon, tıngır hamam tıngır tas."

İyi ki de konuşmuyorlardı. Kafamın içi kadınlar hamamına dönerdi.

"Ee?" dedi lider."Nassın? Hatırlıyon mu bi şeyler? Senin adın ne?"

Makineli tüfek gibi sıralıyordu sorularını. Bir taraftan da sekiz dişinin tacizine uğruyordum. Her biri bir tarafıma yanaşmış kokluyor, kimi eteğimi çekiştiriyor, kimi arka ayaklarının üzerinde doğrularak patileriyle vücuduma dostça darbeler indiriyor, kimi daha da abartıp yüzümü yalıyordu. Teslim olur gibi havaya kaldırmak istedim ellerimi ama sadece entarimin göbek kısmını kaldırabildim. Kefensi entarimin...

"Kolunu del, kolunu del." dedi lider.

"İsmim Şemsi...." Sağ kolumu alttan çıkararak sol omuz başımı yırtmak için kumaşa asılmaya başladım. "Ben öyle zannediyorum veya." Beyaz kumaş kuvvetli bir cayırtıyla yırtıldı. Sol kolum özgürlüğüne kavuşabilirdi. İçimde kıvırıp dışarı çıkardım. Sağ kolumu indirip eteğimi saldım. "Kendimi az yukarıda bir gül ağacının dibinde buldum." dedim, sol elimle sağ omuz başımı yırtmaya çalışırken. "Öncesini hiç hatırlamıyorum. Şuradaki camiye gidiyorum, az önce de dediğim gibi." Sağ omuz başım da yırtıldı. "Kılık kıyafet bulmam lâzım. Şehre böyle inersem deli derler."

Dişilerden kimi inledi, kimi de lider köpeğe vokal yapıp gülermiş gibi kesik kesik çığlıklar attı.

"Yeterin." dedi lider köpek otoriter bir sesle. Dişiler ânında itaat edip uzaklaştılar. "Bak sana isimlerini söyleyeyim. Bak, şu kirinden beyazı görünmeyeni Buket... Alalı beleli olanı Demet... Kiraz ağacı kabuğu renkli olanı Manolya... Sen onu da ağaç kabuğu renginde görüyosun ama aslında sarı olanı Çiğdem... Kırçıllısı Güllü... Her tarafı sarı, kafası siyah olanı Reyhan, ağaç kabuğu renginde gördüğün, sahiden ağaç kabuğu renginde olanı Yasemin, her yanı beyaz olup tek bi gözü siyah olanı da Sedef."

"Memnun oldum." dedim. Duyduğum isimleri unutmayacağımdan o kadar emindim ki, yırttığım omuz başlarımdan çıkarttığım ellerimle bir bir göstererek havalı havalı tekrar ettim. "Buket, Demet, Manolya, Çiğdem, Güllü, Reyhan, Yasemin, Sedef... Doğru mu?"

"Doğru. Aynı çiçek bahçesi gibi, de mi Şemşi? Ben de bu bahçeyi ekiyorum sık sık. Çiçeğin ne olduğunu hatırlayabiliyo musun?"

Kendimi yoklamama gerek yoktu. Hatırlayamıyordum. "Hayır." dedim. "Ama ne olduğunu biliyorum. Nasıl bildiğimi hiç sorma."

"Sormıycam zaten."

"Ee, senin adın ne? Hangi çiçek?"

"Sırrı benimki. Çiçek değil."

"Doğru." dedim. "Çiçek değil." Kızlara döndüm tekrar. "Kızlar, beni anlamıyorsunuz ama, Sırrı size söyler, tanıştığımıza gerçekten çok memnun oldum. Çok tatlısınız. Şimdilik bana müsaade."

"Biz de geliyoruz." dedi Sırrı. Kızlara çatal burnuyla bir işaret çaktı. "Hadin."

Kızlar sağa sola ayrılarak hızlı hızlı ilerlemeye başladılar önden.

"Vaay. Eskort ha?"

"O ne ki?"

"Ah bilsem..."

Sırrı, kuyruğunu fazla rüzgâr almış yel değirmeni gibi sallayarak dili bir karış dışarıda pırıl pırıl gözlerle baktı gözlerime. "Hadi o zaman." dedi. "Gidelim."

Yürümeye başladık. Önde iki kola ayrılmış sekiz dişi, arkada harem ağası gibi ben ve Sırrı. "Bu camide bir gasilhane vardır herhâlde, değil mi?"

"O ne?"

Hem biliyor, hem de bilmiyordum. Nasıl tarif edecektim ki?

Omuz silktim. "Neyse, boşver."

"İşte burası da bizim mekân." dedi Sırrı. "Yeşilbayır Mezarlığı."

"Güzel isimmiş." dedim. Ama hiçbir çağrışım yapmıyordu. "Ankara'da, değil mi?"

"Hatırlamıyo musun?" diye sordu.

"Ankara Ankara da, Yeşilbayır nere, hiçbir fikrim yok." Konuşasım, açılasım vardı Sırrı'ya. "Aslına bakarsan hiçbir konuda fikrim yok." diye devam ettim. "Hem hatırlıyorum her şeyi, hem de hiçbir şeyi hatırlamıyorum. Tuhafım. Çok tuhafım... Sırrı."

"Sana öyle geliyo." dedi hiç beklemediğim bir ciddiyetle. Sarık şeklinde oyulmuş bir mezar taşının yanından geçtik. Da-

ha doğrusu üstüne basmamaya çalıştık. Devrilmiş yatıyordu. "Hiçbi tuhaflığın yok bana sorarsan... Şemşi..."

Olabilirdi tabii. Olmayadabilirdi. Bomboştum. Yanlış oldu. Bomboş değildim; bilâkis dolu bir depo gibiydim de musluğun nerede olduğunu bilmiyordum. Musluğun ne olduğunu da bilmiyordum. Depoyu hiç sorma zaten.

Camiyle aramızda bir kısacık bayır kalmıştı şimdi. Dişiler dört dört iki yanımızdan ileriye doğru uzanıyorlardı. Diğerleri dururken, sol keşif kolunun en önündeki kırçıllı köpek, Güllü, gruptan kopup caminin gölgesine girdi. Görünmemeye çalışıyordu güya, ama ben ışıklar saçıyormuş gibi görebiliyordum onu. Sessizce koştu, sarı lamba ışığının vurduğu pencerenin önünde iki arka ayağı üzerine kalktı, ön patilerini pervaza dayayıp içeriyi gözetlemeye başladı.

"Nihat oturuyomuş." dedi Sırrı. Güllü ona haber iletmiş olmalıydı.

"Nihat kim?" diye sordum. "Bekçi mi?"

"Sayılır."

Yedi dişi bekliyordu şimdi. Açtıkları koridordan geçmeye başladık Sırrı'yla. "Dağılın. Etrafı kolaçan edin." diye talimat verdi dişilere. Onun onlara söylediği benim dilimdendi, ama onların ona söylediği başka bir dilden.

Bayır aşağı vurduk biz. Dişiler toz kaldırarak uzaklaştılar. Dikene, çalıya basıyordum ama ayaklarım oralı olmuyordu. Adım adım dalgalanıyordum üstelik. Camiye, az önce Güllü'nün üstüne düşen gölgeye girecek kadar yaklaşmıştık. Güllü hâlâ arka ayakları üzerinde, burnunu cama yaslamış vaziyette Nihat'ı dikizliyordu.

"Tamam kız." dedi Sırrı. "Ben bakarım artık. Sen kaybol. Gözükme."

Güllü usulca indi dört ayağının üstüne, sessizce uzaklaştı. Ama ben patilerinin sesini duyabiliyordum.

Toz dumandı caminin etrafı. Harabeye benziyordu. Gölgeye girdik. "Buraya kadar iyiydi de..." dedim tereddüt geçirip durarak "... şimdi ne yapacağım, onu bilemiyorum. Paldır küldür dalacak mıyım içeriye? Ürkütmeyelim adamcağızı gece gece?"

Sırrı da durmuştu. Kafasını, beyni o yana aksın da aklı daha çok çalışsın istermiş gibi sol yanına yatırdı. "Dalınmaz öyle patadak. Ayıp." dedi. "Git sen, kapıyı çak. Nihat açar."

"Sen?"

"Ben ne?"

"Gelmiyor musun benimle?"

"I-ıh. Burda bekliyorum seni ben."

Yol arkadaşımdan ayrıldım. Üç beş dalga sonra, caminin, çerçevesinden yumruk girecek kadar ayrık duran kapısının önündeydim. 'Kapıyı çak.' demişti Sırrı. Yani kapıya çak - kapıya vur - ses çıkar. Sağ kolumu kaldırıp avucumun içiyle birkaç defa vurdum ben de. Kapı, sökülüp düşecekmiş gibi sallanıp iniltili sesler çıkararak ardına kadar açıldı. Müthiş bir aşinâlık hissiyle donakaldım. Uzaktan binayı görür görmez 'cami' dediğime göre caminin ne olduğunu biliyor olmalıydım. Bundan mıydı bu aşinâlık?

"Girsene içeri."

Sırrı'ydı.

Girdim.

Nihat'ın odası olduğunu tahmin ettiğim, camından ışık sızan oda sol tarafımda kalıyordu. Kapısı kapalıydı ve buzlu camından ışık vuruyordu koridora. İlerledim ve tanıdık bir koku harmanına düştüm: Nem, amber, öd ağacı ve kâfur. Benim gibi kokuyordu içerisi... Tanıdık geliyordu... Sırrı'nın sesini aradım kafamın içinde, bulamadım. Birkaç adım daha attım. Çok dalgalanıyordum. Buzlu cam bir buçuk metre uzağımdaydı artık.

İçi de dışı kadar haraptı caminin. O girdiğim yer cami değildi zaten; başka bir yerdi... Gasilhaneydi... Hatırlıyordum... Şurda...

Âni bir kararla Nihat'ın odasını solumda bırakıp sağa döndüm ve dibe doğru ilerleyen koridora daldım. Sol tarafı düz duvardı koridorun, sağ tarafında ise yıkık dökük bir bölme vardı.

Hatırladım.

Sadece o kadarını, ama yetti.

Tahta bir masada sırtüstü yatıyordum. Tütsü kokuyordu bulunduğum bölme. Kasıklarım bir peştemalla örtülmüştü. Ba-

şımda iki kişi, tas tas sıcak su döküyorlardı üstüme. Aynı duayı tekrar edip duruyorlardı. 'Gufrâneke Ya Rahman - Gufrâneke Ya Rahman - Gufrâneke Ya Rahman...'

Hatırladım.

Beni bu bölmede yıkamışlardı.

Sonra namazımı kılmışlardı avluda.

Götürüp gömmüşlerdi sonra.

Hatırladım.

Ülker Yıldızından cana şöyle bir ses geldi:
"Sen yeryüzüne mensup değilsin; ötelerdensin.
Aklını başına al, yüksel... Tortu gibi dibe çökme!"
MEVLÂNÂ

"Üstünü değiştirmeye mi geldin... Şemsi?"

Döndüm. Alnı hafiften açılmış, elâ gözlü, temiz yüzlü, dost bakışlı gençten bir adam. Tanımıyordum ama biliyordum. Nihat'tı. Onun da üzerinde malûm beyaz entariden vardı...

"Evet." dedim boş bulunup. "Üstümü değiştirmeye geldim."

Gülümsedi.

"Sence bunun bir faydası olur mu?"

Kefenimin omuz başlarından çıkmış kollarımı iki yana açtım. "Bilmiyordum ki..." dedim.

Gülümsemesini bozmadan kenara çekildi, açık duran buzlu camlı kapıyı işaret etti. "Gel."

İtaat edip önden ben girdim 'oda' gibi yere. Yanan bir lamba falan yoktu içeride, ama varmış kadar aydınlıktı. Sağda, kim bilir kaç seneden beri sahipsiz, toz toprak içinde, şiltesi ezile ezile incelip parçalanmış, yayları fırlamış bir somya vardı. Solda üç ayaklı bir külüstür iskemle, orda burda açığa çıkmış tesisat telleri, pencerede, üstündeki tozun ağırlığını taşıyacak hâli kalmamış, üflesen dökülecek kapkara bir perde.

Hepsi bundan ibaretti.

"Makâmın burası mı... Nihat?" Bakmadan görebiliyordum arkamda durduğunu.

"Ne benim makâmım benimdir, ne senin makâmın senindir."

"Anladım." dedim. "Az önce..."

Yanımdan geçip somyayı gösterdi. "Oturmak ister misin?"

"Fark eder mi?"

Geçip başucundaki delik deşik şiltenin üstüne oturdu. Somyanın, üzerine binen ağırlıktan haberi bile olmadı. "Değişiklik oluyor." dedi. "Dene istersen."

Geçip ayakucuna yerleştim. Yüzüm kara perdenin salındığı duvara dönüktü, onunki ise bana.

"Ne zaman öldüğünü hatırlayabildin mi?" diye sordu.

Kestirmeden gidiyordu. Ölü olduğum gerçeğiyle bile tam mânâsıyla yüzleşmiş değildim henüz. "Hayır." dedim aksi aksi. "Her şeyi biliyor ve hatırlıyor gibiyim hem, hem de hiçbir şeyi bilmiyor gibi. Ölü olmak hem rahatsız etti beni, hem de etmedi. Hem çok umurumda, hem de hiç umurumda değil."

"Olacak." dedi. "Her şeyi bileceksin. Biraz zaman tanı kendine."

Kara perdeye bakıp omuz silkerek sırıttım. "Zamandan bol neyim var ki?"

"Aslında o da yok."

Bilmece gibi konuşmasa daha memnun olurdum. "Nasıl?" dedim.

"Yok işte." dedi. "Zaman diye bir mefhum yok. Bir insanlık masalı o. Anlayacaksın yakında."

Bilmecenin cevabı bilmeceden beterdi. "Zaman yok, makâm yok, benim olan bir şey yok, senin olan bir şey de yok... Ne var peki? Ben var mıyım bari? Biz var mıyız?"

"Elbette varız. Hep vardık biz. Bir de mekân var..." Sustu. "Düzeltiyorum." dedi üzgün üzgün. "Vardı... Artık yok."

"Ne vardı? Artık yok olan ne?"

"Mekân."

Etrafıma bakınıp ondan tarafa döndüm. Şimdi yüz yüze oturuyorduk. "Biz bu mezarlığın ölüleri değil miyiz?.. Yeşilbayır Mezarlığının?"

"Öyleyiz." dedi ve gene düzeltti. "Öyleydik. Çağırılıncaya kadar da mevkimiz, mekânımız burasıydı. Rahatsız edilmememiz gerekiyordu."

Gene bilmece gibi konuşmaya başlamıştı. Sağ bacağımı altıma katlayıp somyanın üstüne aldım. "Şunu bir tamam anlatsana bana." dedim. "Kim çağıracaktı bizi? Madem burası bizim mekânımız değil, ne işimiz var o zaman burada? Ya şu ölü köpek sürüsü? Köpek mezarlığımız da mı var? Anlat."

"Anlatacağım." dedi. "Hele hafızan, hatıraların dönsün biraz. Öncelikle şunu düzelteyim..." Düzeltmeyi amma da çok seviyordu bu çocuk. "Köpek sürüsü ölü değil. Onlar hâlâ hayatta."

Şaşırmalı mıydım, bilmiyordum. "Hayatta mı?" dedim gene de.

"Hayatta. Sırrı'yı duyabiliyoruz enteresan şekilde. Konuşuyoruz da tabii."

Konuştuk öyle.

Bedenin algısı kapandıkça ruhun algısının açıldığından bahsetti. Beden, ruhun üstüne kapatılmış zırhlı bir kapak gibiymiş. Körlük, sağırlık gibi bedensel arızalar ise o kapakta açılmış mermi delikleri. İnsan duyularından ne kadar çoğunu kaybederse o kadar üstün özellikle tanışırmış.

Güzel bir konuşmaydı. Hiç aceleye getirmeden anlattı, ben de dinledim. Zamandan bol ne vardı? Anlattı - dinledim, sordum - söyledi. Acaba sadece ölüler mi konuşabilirdi bir köpekle? Bilmiyordu. Ama imkânsız kadar uzak bir ihtimâl olarak görüyordu bunu. Varsa yoksa bir Süleyman efsanesi. Bunun haricinde efsanelerde bile hayvanlarla konuşan bir insan rivâyet edilmemişti. Ama kesin olarak 'olmaz' demeliydi hiç kimse. Burada meselâ, 'olmaz - katiyen olmaz' denilen bir sürü şey olup duruyordu bir süredir.

Dinledim ben. O devam etti.

Ölünceye kadar kör ve sağır sayılırdık. Rüya görmekte olduğunu bilmeyen, bu nedenle gördüğü her şeyi gerçek sanıp gücünün yettiği herkesi o gerçeklikte yaşamaya zorlayan bir insanın derin uyku hâli gibiydi yaşamak.

Ölmekle birlikte duyuların ve duyguların önündeki, biri hariç bütün perdeler kalkardı. Rüya biter ve uyanıklık başlardı böylece. Uykuda görüp duyamadığı şeyleri, yani gerçek olan gerçekleri görme, algılama, öğrenme kabiliyeti kazanırdı in-

san. Sanrılardan kurtulur, korkulardan ve kaygılardan kurtulur, saçma sapan gelenek, görenek, örf, dogma ve öğretilerden kurtulur, son perdenin kalkacağı günü sabır ve huzur içinde, korkusuzca beklemeye başlardı.

Ölüm hâli, hayatta olma hâlinden farklı olarak ne olduğunu bilme hâliydi. Öte taraf değildi ölüm tarafı, ara taraftı. Bu nedenle ölülerle diriler kesin olarak ayrılmazdı birbirinden. Birinin bedeni toprağın üstünde olurdu, diğerininki altında. Ama ölünün ruhu, dirinin ruhundan yüz bin kere daha diri olurdu. Belki çok daha diri.

Ancak yine de çok farklı bir boyuttu ölüm. Farklı bir mekân, zamana ait olmayan bir zaman... Ölen insan, hayatı boyunca üstünde kapalı duran ağır kapağı yukarı kaldırır, nihayet kabuğundan çıkar, kâinata gören gözlerle ilk defa bakarak hakiki hürriyete çok yaklaşırdı.

Mekânı yoktu ölünün, ama gömüldüğü mezar aracılığıyla kâinatla bağı vardı. Uzay yürüyüşü yapan bir uzay adamının araca bağlı olması gerektiği gibi, ölünün de mezarına bağlı olması gerekirdi. Bu yüzden çok kıymetliydi mezar denen şey. Ölünün dünyayla ara dünya arasında boşa çıkmasına mani olan tek bağlantıydı; yeniden doğacağı mahşer gününe kadar, bebeği selâmette tutan ana rahmi gibi selâmette tutardı onu. Yeniden doğuşun rahmiydi mezar. Doğum ânına kadar da dokunulmaz kalmalıydı bu yüzden. Ölünün, sonsuza kadar yaşamak üzere diriltileceği zamanı huzur içinde bekleyebilmesinin tek yolu kabrin emniyetiydi. Ölünün huzuru kaçarsa kâinatın huzuru kaçardı.

Mezarlıklara dokunmayacaktın.

Dokunursan, ölüler ne yapacaklarını bilemezdi.

Onların bilemediği şeyi diriler hiç bilemezdi.

Dirilmek yeniden
Yüz yıl süren bir berzahtan geçmişiz gibi
Sürekli lekelendiğimiz, çözülmeye terk edildiğimiz
Bir bataktan çıkar gibi.

ERDEM BAYAZIT

Nihat'ın bir konuda hakkı vardı; zaman mefhumu yoktu ölünün. Bu yüzden o kırık dökük odada onunla ne kadar kaldım, ne kadar sordum, ne kadar dinledim, haberim olmadı. Bir cümle kurmakla bin cümle kurmak arasında geçip giden bir şey değildi zaman. Geceyle gündüz arasında, yolun başıyla sonu arasında, yazla kış, doğumla ölüm arasında geçip giden bir şey değildi. İlle de geçip giden bir şey lâzımsa, bizdik o; bizden başkası değildi. Hükmü yoktu zaman denen şeyin. Hükmü olmayan şeyin varlığı zaten anlamsız, varlığı anlamsız olan şeyin yokluğu zaten önemsizdi. O gece orada bin sene oturmuş olabilirdik... Veya bir dakika. Bu ifadenin çelişkili göründüğünün farkındayım. 'O gece' ve 'Bin sene' yan yana olmaz, bir gecenin içine bin sene sığmaz gibi geliyor kulağa. Ama ikisi de yoksa... Olur... Sığar...

Hükümsüzdü zaman.

O hâlde yoktu.

Tüm bilgiler geri gelmişti Nihat konuşurken. Yenileri de gelmişti. Ölünceye kadar depoladığım bilgiler, depoladığımı bilmediğim bilgiler, ruhumun tozlu arşivlerinde ara ara hatırlamaya çalışıp geri çağırıncaya kadar yalnızlığa terk ettiğim bilgiler, ölünceye kadar asla sahip olamadığım, yaşayan hiç kimsenin sahip olamayacağı bilgiler.

Ölüm, 'Yaşıyorum' iddiasında olan kısacık dünya uykusundaki insanoğlunun bilmediği, bu tarafa geçmedikçe de bilemeyeceği upuzun bir yaşama şekliydi meselâ...

Ölüm, ölüm değildi. Eskimiş beden elbisesini çıkarıp attığın, sonsuz hayatın alıştırmasını yaptığın upuzun bir uyanıklık dönemiydi. Yaşayanlar bilmiyordu, ama ben biliyordum.

Bilmediğim tek bir şey kalmıştı.

Sordum.

"Peki, nerde bu mezarlığın sakinleri? Neden rastlamadım hiçbirine? Göre göre, biri insan gibi konuşan dokuz köpek gördüm. Neden?"

Sağ elinin baş parmağıyla burnunun sağ kanadını kaşıdı. Dünya hayatından kalma tikler burada da devam ediyordu demek. Ayağımı sallayıp durduğumu fark edince kendime engel oldum. Düşünceli görünüyordu. "İki sebepten göremedin onları." dedi. "Birincisi, hakikati nasıl karşılayacağını bilemezlerdi, bu yüzden tedbir alıp saklandılar. Fazla sarsılmanı istemediler kısacası. Çok sert tepki verenler oluyordu zaman zaman, üzülüyorduk hepimiz." Şaşkın şaşkın baktığımı görünce biraz daha açtı. "Gözünü açtığın anda üstüne eğilmiş bir sürü kefenli adam görseydin ne düşünürdün?"

"Bilmem." dedim içtenlikle. "Konuşan köpek de gördüm ama pek sarsılmadım yani."

"Çünkü öldüğünü bilmiyordun."

"Hep böyle mi olur? Ölünce diyorum... İnsan kendini bilmeden kalkar, üstüne başına doğru düzgün bir kıyafet aramaya mı başlar?"

"Tabii ki hayır. Uyanış, kabre yatırıldığında imamın telkiniyle olur. İmam, artık o dünyayla hesabının kesildiğini, yani öldüğünü anlayasın diye annenin ismiyle seslenir sana. Doğrulur ve 'Aa, ölmüşüm.' dersin. 'Hiç de korkulacak bir şey değilmiş.' Sonra bu taraftaki hayatın başlar."

"Bana niye öyle olmadı?"

"Oldu. Çok yıllar önce. Zamanla hatırlayacaksın."

"Çok yıllar mı? Ben de yeni öldüm sanıyordum. Eskiyim demek?"

"Eskisin. Hepimiz eskiyiz. Çok eskiyiz." Çıplak odaya, kara perdeye, bir ayağı olmayan iskemleye ve en sonra bana baktı. "Sence burası yeni bir binaya benziyor mu?"

Benzemiyordu. Çok eski, yıkılmaya yüz tutmuş bir camiydi burası... ve ben burada yıkanmıştım. Konuyu değiştirmek istedim. "İkinci sebep neydi?"

"Hangi ikinci sebep?"

"Mezarlık sekenesini neden göremediğimi sorduğumda iki sebepten demiştin hani. İkincisi?"

Burnunun sol kanadını kaşıdı. "Sana mezarlıkların dokunulmaz olduğunu söylemiştim ya..."

"Evet?"

Omuzları düştü. "Dokundular." dedi.

Bakarım, tabiat başlar büyük işine,
Bulutlar gelir uzaktan
Katar katar, küme küme.
Bulutlar sular ovaları,
Bulutlar yürür dağlara doğru
Uyanır, açar gözlerini yeryüzü,
Gökler çalar davulunu...

MEVLÂNÂ

Sular çamur akıyordu. Bahar gelmişti.

Gökyüzü mavileşiyor, güneş ağzını ayırmış otuz iki dişini gösteriyor, tabiat ceplerini ters çevirmiş, bereketini müsrifçe saçıp savuruyordu. Toprak, bozuk para kapışan çalgı ekibi gibi şevkle taarruz ediyordu cepten dökülenlere. Oradan kanatlarını açıp tembel tembel gerinen bir uğur böceği çıkıyor, buradan bir sarı papatya arsız arsız pörtleyiveriyordu. Ayılar uyanıyor, boğalar kızışıyor, oğlaklar tepişiyordu.

Bahar gelmişti.

Ankara Çayı, bağrına şefkatle basıp muhafaza ettiği sivrisinek larvalarını usul usul kabuğundan salıyor, evlâd-ı haşerattan dokunmuş vızıltı pikesini, ana avrat sövmüşmüş sövmemişmiş hiç aldırmadan civardan geçenlerin burun deliklerine, kulak memelerine doğru sallıyordu. Şımarık şımarık bahar müjdesi vereceğiz diye uçuşan kavak pamukları, terli enselere, çıplak alınlara yapışıp kaşındırarak milleti illet ediyordu. Börtü böcek antenini sallıyor, kıllı bacaklarını sıvazlıyordu. Danaburnu topraktaki tohuma, uçuç böceği yapraktaki bite, tırtıl yaprağa, solucan toprağa saldırıyor, peygamberdevesi alayına saldırıyordu. Çocuk yaşta beyaz bulutlar havai gökyüzünde uzun eşek oynuyor, kararsız tavırlarla kâh yavşayıp kıç kıça

sokuluyor, kâh gâvur görmüş gibi kopup birbirlerinden uzaklaşıyorlardı.

Bahar gelmişti.

Güneş, sırtındaki kıştan kalma mil, çamur, kar ve buz yükünden kurtuldukça usul usul kafasını kaldırıp yataydan dikeye geçiş temrinleri yapıyor, kimi ışınını şu, kimini bu yana uykudan yeni uyanmış al yanak oğlan çocuğu mahmurluğuyla sersem sepelek uzatıyor, nihayet sıcağa kavuşan sokak kedileri domalıp geriniyor, iliği kemiği ısınan yağmur olukları, elektrik telleri, tren rayları çatır çutur genleşiyordu.

Bahar gelmişti.

Ankara ve çiçek birbirine sigarayla kibrit, Ankara ve börtü böcek birbirine kalemle kâğıt, Ankara ve dersten kaytaran talebeler birbirine göbek çukuruyla çukur pamuğu, Ankara ve bahar sarhoşluğu birbirine donla göt gibi yapışmıştı. Şehir gevriyor, mayışıyor, gevşiyor, insanoğlu farkına bile varmadan hımbıllaşıyor, omuzlarını aşağı salıyordu. Şehrin çatık kaşlarının arasındaki bombeli kırışıklık görünmez bir ütüyle dümdüz edilmiş gibiydi. Ankara sırıtıyordu.

Bahar gelmişti.

Kırıkkale asfaltının sol kenarında tespih gibi dizilmiş çiçeklikler ışıldıyor, sağ kenarında birdirbir oynar gibi birbirlerinin sırtına basmış morlu, eflâtunlu, pembeli, beyazlı gecekondular çatırdıyor, Elmadağ'a doğru kıvrana kıvrana uzanan çatlak asfalt; "Gel bak, ne gösterecem." der gibi kendini o yola vuranları sinsi sinsi Yeşilbayır'a doğru çekiyordu.

Muhtar Hacı Naci Kalaycı, dudaklarını gerip dişlerinin arasından sessizce geğirdi.

Yeşilbayır'a da bahar gelmişti.

Yeniler giyinelim biz kulların,
Musa gibi sen bir sopa al eline,
Sopa bir anda elinde yılan olsun,
Süleyman gibi sen karıncaların yanına var,
Karıncalar bir anda birer Süleyman olsun...
MEVLÂNÂ

Mamak, Çankaya'nın gecekondu mahallesiydi. Çankaya'yı, Ankara'yı, hâttâ Türkiye'yi Atatürk icat etmişti ama Boğaziçi'ni Hacı Naci Kalaycı icat etmişti. Çankaya varken Mamak yoktu çünkü. Birileri, Allah uzun ömür versin, ölmüşlerse de gani gani rahmet etsin, Mamak diye bir mahalle icat etmiş, rızkının kapısını açmışlardı. Bu da o kapıdan girip; Allah'ın da izniyle, yürümüştü. Allah izin vermeseydi yürüyemezdi. Yürüdüğüne göre, demek ki vermişti.

Bayındır Barajına, Elmadağ'a, oradan da Kırıkkale'ye uzayan çatlak asfaltın sağında gecekondudan, solunda çiçekçiden, taşçıdan başka bir bok yoktu o zamanlar. Gecekondusu da çiçekçisi de su kıyısına yapışmış solucanlar gibi yapışmıştı asfaltın kıyısına.

Yol, sağında yol sıra gecekondu, solunda yol sıra dükkân, atölye, ardiye, depo. Bir metre geri git, dağ taş, dere tepe arazi, tarla.

Günah!

Allah rızık yağdırmış, dokunmuyorsun. Olmaz! Sen uzanıp almazsan o sana zorla vermez. Kendiliğinden verecek olsaydı 'Dua et ki vereyim!' demezdi.

Mülk Allah'ındı.

Sen almasını bilecektin.

Namaz namaz namaz derken bir gece niyet edip istihâreye yatmış, ağaçlı bir yamaçtan aşağıda akan dereye bakarken görmüştü kendini. "Burası senin!" demişti mübarek bir zât. Ak sakallı, âsâlı, nur yüzlü bir ihtiyar değildi, hâttâ bayağı da gençti, üstelik gözünde gözlük de vardı ama mübarek bir zât olduğu belliydi. Şurdan belliydi; ihram gibi bir şeye bürünmüştü. Evlerden ırak, kefen gibi.

Bu, "Neresi benim?" diye sormuş, o da buna "Burası işte." demişti.

"Burası neresi?

"Yeşilbayır."

"Yeşilbayır neresi?"

Mübarek zât cevapsız bırakmıştı. Bu arayıp bulacaktı. Allah'ın inâyeti böyle bir şeydi. Gayret senden, ecir O'ndan.

Aklı hep şu Mamak Mahallesinde, Kırıkkale'ye uzayıp giden asfaltın iki yanındaki ev ve işliklerin gerisindeki boş arazilerde olduğundan ayakları da oraya gitmişti. Sağındaki gecekondulara, solundaki işliklere baka baka yol sıra gitmiş gitmiş, toprak bir sapakla asfalttan ayrılan yolu da geçmiş, az daha gitmiş, sonra gerisingeri gelip kendini o toprak yola atmıştı. Hiçbir bok yoktu. Ama gitmişti. Az ilerleyince, sol yanda ağaçlıklı, çalısı çubuğu almış yürümüş, içinde yıkık dökük bir cami olan bakımsız bir mezarlık, sağ yanda kerpiç ev yıkıntıları görmüş, yol olursa menzil, mezarlık olursa da köy olurdu, git git menzile varmıştı. Tabelasız, adsız sansız bir köy.

"Ne köyü burası hemşerim?"

"Kusunlar."

Bir dolanmıştı şöyle. Uzakta kavaklık, kavaklığın altında bir dere, ki bu dere toprak yol boyunca sağı sıra kendisine refakat eden dereydi, derenin az yukarısında da bir başka mezarlık.

Mezarlık? Bir köye iki mezarlık olur muydu lan?

"Ne mezarlığı şu hemşerim?"

"Ne mezarlığı olacak? Kusunlar mezarlığı işte."

Buna takılmıştı kafası. Bu mezarlık Kusunlar mezarlığıysa, Kusunlar'dan başka hiçbir yere gitmeyen şu toprak yoldaki bakımsız mezarlık ne mezarlığıydı?

Sormuş ve cevabını alınca "Ya Allah! demişti.

"Yeşilbayır mezarlığı."

"Ya Allah!"

Bayağı fenalaşmıştı. Bir gölgeye oturtup tuzlu ayran falan içirmiş, burnuna limon kolonyası çektirmişlerdi.

"Köy eskiden ordaymış." diye anlatmıştı köyün ihtiyarlarından biri. "Tam derenin kıyısında. Üst taraf mezarlık, alt taraf dere, üst üste üç bahar ve kış su basıverince toplamış büyüklerimiz malı mülkü, zaten ekip biçtikleri yer Kusunlar'mış, göçüvermişler. Eski mezarlık da öylece kalmış orda."

Toparlandıktan sonra ayrılmıştı.

Mezarlığı siktir et, istihare rüyasında o mübarek zâtın dediği neydi?

Yeşilbayır!

Öbür dediği neydi?

Burası senin!

Dönüşte etrafa mal sahibi gözüyle bakmış, mezarlıkla yıkıntıların arasından geçerken, "Burası benim!" demişti.

Allah yolunu göstermiş, kaldırıp buraya da getirerek "Yürü yâ kulum!" demişti, "İstemez, zahmet olmasın." mı diyecekti?

Bir hafta sonra, iki ırgat, römorku soğan yüklü bir traktör, bir de yalandan pullukla Kırıkkale asfaltından sağa sapan o yoldan o da sağa sapmış, asfalta yapışık son evin arkasından başlayarak Yeşilbayır mezarlığının bittiği yere kadar toprak namına ne varsa tarla gibi sürmüş, arazinin sahipli olduğunun anlaşılması için römorkta getirdiği soğanları beşer onar metre arayla ırgatlara ektirmişti. Ertesi gün tekrar dolu bir römorkla gelmiş, soğanların arasını sıkılaştırmış, ertesi gün bir römork, daha ertesi gün bir römork soğan daha getirip ektirmiş, Kırıkkale asfaltından sağa sapıp Kusunlar'a giden köy yolunun sağ ve sol tarafına böylece çökmüştü. Çökemediği tek bir parsel kalmıştı, o da Yeşilbayır mezarlığı. Kabirlerin arasına soğan ekilmezdi. Günahtı.

Dokuz sene içinde Kırıkkale asfaltından Yeşilbayır mezarlığına iki yüz metre mesafeye kadar ne varsa satıp savmış, çöktüğü yerler hazinede tarla olarak göründüğü için kimsenin tapu

soracak hâli yoktu, asfalta yapışıp ardını kollamayı unutan gecekonduların arkasını morlu beyazlı binbir gecekonduyla tahkim etmişti. Çankaya Belediyesi de sağ olsun elektriğini suyunu çekmiş, bir de isim vermişti bu mıntıkaya: Boğaziçi Mahallesi. Muhtar olmasını da çok istemişlerdi ama kabul etmemişti bu. Gözü baştan beri Yeşilbayır'daydı çünkü. İstihâre oraya kadar tutmuştu, Yeşilbayır'a kadar da tutacaktı. İstihâre istihâreyse, Yeşilbayır'a tuttu muydu tutmuş sayılırdı asıl.

Rüyasında malûm edilen o manzarayı görebilmek için çok gelmiş gitmişti Yeşilbayır'a, ama bir türlü görememişti. "Ulan, sırtım yamaçta, bayır aşağı bakıyom, aşağıda dere, kavak mavak... Nerde lan bu yer?" Yeşilbayır'da bir tek bayır vardı, o da mezarlığın yayılıp gittiği bayır. Oraya da ev kuracak hâli yoktu artık. Peki nerdeydi o manzara? Bulsun, vallahi de billahi de kendi evini oraya yapacaktı.

Günün birinde "Azimet, gel..." deyip karısını almış, Yeşilbayır'a götürüp rüyasında gördüğü o manzarayı belki bininci defa tarif etmişti. "Bi de sen bak... Belki görürsün."

Azimet bir sağa, dere kıyısına, bir de sola, mezarlığa bakmış, "Göremedim valla." dedikten sonra "Ben şu gariplere üç Kulhuvallah bi Elham okuyayım gelmişken." deyip dizlerine abana abana mezarlığa tırmanmıştı. Bu aşağıda sinirli sinirli dolanıp belki bu sefer görürüm diye bir oradan bir buradan dere kıyısına bakarken Azimet'in sesini duymuştu yukarılardan. "Gel Hacım gel. Buldum."

Kadın acaba bir şey mi buldu diye mezarlığa dalarak soluya soluya bayırı çıkmıştı.

"Ne buldun, göster."

"Kendin bak."

Kadının yanında dikilip baktığı tarafa bakmış ve bakar bakmaz da görmüştü. Rüyasında durduğu yerde duruyordu tam. 'Uçtu gitti Ayşegül." yazılı büyücek mezar taşı, işaret bayrağı gibiydi. Ona arkanı dön, dereye doğru bak... Al sana istihâre, al sana hayırlı rüya.

'Uçtu gitti Ayşegül'ü kafasına o gün yazmış, düşün düşün, henüz ellemediği Yeşilbayır mezarlığını kıymetli arsalara tah-

vil etmeyi ancak iki ay sonra akıl edebilmişti. Aklının oyun oynayıp oynamadığını anlamak için bol bol namaz kılıp o gece de istihâreye yatmıştı.

Evet işte.

Gene o gözlüklü mübarek, gene aynı manzara, gene aynı müjde: "Burası senin!"

Tamamdı.

O mezarlık oradan kalkacak, mezarlar da salon salomanjeydi maşallah, en aşağı yüz gecekondu ederdi, arazisi satılacak, 'Uçtu gitti Ayşegül'ün olduğu yere de bunun evi, konağı, kâşânesi, her neyse artık, o dikilecekti. Bak, gönlünün düştüğü yerin muhtarı olurdu işte... Yeşilbayır'ın... Deresi, ağacı, yeşilliği... Mis mis. Muhtarı da olurdu, valisi de olurdu, reisicumhuru da olurdu.

Kolları sıvadı. İlkin şu aşağıdaki su basan yerleri satıvereckti.

Mal ve oğullar sahibi olmuş da ne olmuş?
KALEM SÛRESİ (14)

Yeşilbayır Mahallesinin dokuz aydır uykuya küs muhtarı Hacı Naci Kalaycı, yarım saat kadar önce seccadenin üzerinden gene cinleri tepesinde kalkmış, karısına buyurmuştu. "Bi çay ver Azimet." Utanmasa ağlayacaktı. Yeryüzünde namaz kılarken göt atan... Tövbe!... Omuz attıran, türkü söyleyen başka bir insan daha var mıydı? Olaydı da bunun gibi her seccade başından kalktığında sabaha kadar oturup duraydı çok muydu?

Lânet, dokuz ay önce başlamıştı. Beş vakit namaz kılmanın kazandırdığı kolay kolay vazgeçilemeyecek bir alışkanlıkla, geçtim farzı sünneti, Hacc'a gittiğinden beri, işte güçte eli olmadığı her dakika nafile namazlarıyla kirinden çapağından kurtulmaya çalışıyordu kendince.

Çok kirliydi.

Biliyordu.

Ömrü boyunca bir iğne deliği kadar delik deldirmemişti namaz duvarında. Bakma şimdi taş ocağı eleği gibi göz göz durduğuna. Eskiden ışık sızmazdı namazından. Farzlar haricinde ne teheccüd bırakırdı, ne dûha, ne işrak, ne vitir. Ne abdest şükür namazı bırakırdı ne evabbin, ne tehiyyet-ül mescid. Bir çeşit namaz tiryakisi olmaya başlamıştı. Hâttâ olmuştu galiba. Kılmadığı zaman noksanlık hisseder, ilk fırsatta kalkıp temiz

bir yer bulur, vakit geldi gelmedi demeden namaza dururdu.

O kara güne kadar.

O kara gün, aslında rahmetli sülalesinin sene-i devriyesiydi. Emr-i Hâkk vâki olup da farklı farklı zamanlarda dedesi, ebesi, ninesi, hacıbabası, babası, anası, atası derken bir göbek evveline kadar bütün usûlü göçmüş gitmiş, hâttâ füruundan sayarsan üç kız kardeşi doğduktan bir gün sonra öldükleri için sülaleden bir bu, bir de her nasılsa ölmeyen üç oğlan kardeşi kalmıştı. Sonradan, Samet'in babası Saffet de kazayla çıkmıştı aradan.

Sene-i devriyenin sırrı şuydu ki, rahmetlilerin her birinin sene-i devriyesini bilmesine imkân olmadığından ve de diyelim ki bildi, her aya birkaç sene-i devriye denk geleceğinden, işi kibarca özetlemiş, en iyi hatırladığı, zaten bir tek onu hatırlıyordu, babasının sene-i devriyesini bütün sülale için toplu bir sene-i devriye olarak idrak etmeye karar vermişti. Usûlden birçokları için kim bilir kaçıncı sene-i devriyeydi ama rahmetli babası için ilkti. Azimet'e helvasını döktürmüş, şerbetini kaynattırmış, mevlid şekeriyle gül suyunu almış, mahallenin karılarını evde, heriflerini Boğaziçi'ndeki camide toplayıp güzel bir mevlid okutmuştu. Mevlidin arkasından şükür namazı kılarken bir şey yoktu. Ne olduysa eve dönüp birkaç rekât daha şükür namazı kılmaya kalktığında olmuştu.

Allahüekber

Dalları bastı kiraz

Sübhaneke Allahümme ve bî hamdik...

Gel bize biraz biraz...

Selâm verip namazı bozmuş, tekrar denemişti. Bu defa azimli olduğundan, her ne pahasına olursa olsun sonuna kadar gitmeye karar vererek üstelik. Ama hiçbir şey değişmemiş, bilâkis rükûdan doğrulduğunda; "Semi Allahü lümen hamideh... Kalbime gel gir biraz..." omuz başlarının türkünün ritmiyle kımıl kımıl oynaştığını fark edip kararından o seferlik caymıştı. Daha bunun ikindisi vardı, ara nafilesi vardı, akşamı, yatsısı, witiri vardı. Kötü bir tecrübe olduğu hâlde komiğine de gitmişti aslına bakarsan. Ayağının altını keçiye yalatmak da ilk başta ko-

mik gelir ya, onun gibi. Gülecek kadar gıdıklanmanın işkence olabileceğini bilmiyordu henüz, ama öğrenecekti.

Nitekim ikindi vaktinde "Allah'ım, bile isteye yapmadığımı sen biliyosun. Affet." diye diye sonuna kadar direnip namazı türkünün ritmi ile;

Ay oğlan tatar mısın...
Sübhane rabbiyel âlâ...
Şeftali satar mısın...
Sübhane rabbiyel âlâ...
Şeftali şöyle dursun...
Sübhane rabbiyel âlâ...
Benimle yatar mısın...
Esselâmın aleyküm ve rahmetulullaah...

diye bitirince çileden çıkıp hıçkıra hıçkıra ağlamıştı. Ama onun ağlaması, olup biten bu saçmalığın o güne mahsus bir terslik olduğu zannıyla; "Tam da bizim rahmetlilerin sene-i devriyesinde olur mu yani?" burukluğunaydı. Bir de, türkünün "Şeftali şöyle dursun, benimle yatar mısın" kısmında, oturduğu yerde şiddetle çalkalayıp göbek atmış olmasına.

Akşam, yatsı ve vitir de böyle zayi olmuştu. Repertuvarı da fena değildi hani. Akşamı "Çömüdümü dümü çömüdüm çömüdüm", yatsıyı "Dolana ay dolana, dolana gün dolana", vitiri ise "Yüksek minarede ezan okunur" türküleri eşliğinde edâ etmiş ve doğal olarak hırsından bağıra bağıra ağlamaya başlamıştı. Ağlamak kesmeyince de, etrafında "Hayırdır Bey, niye ağlıyon gece gece?" deyip dolanan Azimet'i "Cenabet misiniz ne boksunuz!" diyerek itip kakmıştı epeyce. Oğlanlar evde yoktu. Olsalardı analarına sahip çıkarlardı. Başka da bir bokun ucundan tutmazlardı zaten.

Her biri boşa çıkan ibadet kuytusuna sığınma çabalarının verdiği yorgunlukla kendini yatağa atıp diğer kuytuya, uykuya sığınmaya karar verdiğinde, başına gelen tersliğin bir terslik değil bir felâket olduğunu, hâttâ bir lânet olduğunu zırt diye anlayıvermişti. Uyumak için gözünü her kapattığında radyonun düğmesi açılmış gibi oluyor, sesleri ayrı ayrı tanış gelen bir koro, dereden tepeden döktürmeye başlıyordu. Ne ister-

sen, hangi yöreden istersen. Üstelik bazı türküler o kadar oynak oluyordu ki, belki uyurum ümidiyle yummaktan birbirine yapışmış göz kapaklarını acıta acıta açtığı her defasında kendini, ellerini başının üstünde kenetlemiş şıklatırken buluyordu. "Hotin de giriyor yaşına / Kalpak istiyor başına..."

Gel de oynama.

Keçi, ayağının altını ısrarla yalıyordu ve artık bunda gülünecek bir şey yoktu. Uykuya ve namaza hasret dokuz ay geçmişti. Hadi buyur.

Kabrimi kimse ziyaret etmesin Allah için,
Gelmesin, reddeylerim billâhi öz kardaşımı,
Gözlerim ebnâyı âdemden o rütbe yıldı kim,
İstemem ben Fatihâ, tek çalmasınlar taşımı.

ŞAİR EŞREF

Behnan, muhtarın yarım metre önünde, iskemlesine ters oturmuş, sundurmaya dirseklerini dayamış, yolu kesiyordu. "İyiydi ama pide, de mi Hacemmi?" dedi kafasını çevirmeden.

"En iyisi mi..." dedi Muhtar, "... içini her zaman kendin hazırlayacan. "Bak ne güzel oldu." Altın sol köpek dişiyle doğma büyüme kahverengiymiş gibi duran onun yanındaki kesici diş, sonbahar güneşinde ölgün ölgün parladı. "Tahir'len Samet nerde kaldılar ki?" diye sordu kendi kendine konuşur gibi. "Altı üstü bi takma dişli Rahmi Dayı. Bu kadar saat?"

Takma dişli makma dişli, muhtarın başına belâ olmuştu Rahmi Dayı. Muhtar, Boğaziçi'nden sonra insanlık nâmına şu Yeşilbayır'ı da bayındır hâle getirmiş, gönlü hep orada olduğu için Boğaziçi'nden daha büyük parsellerle daha zengin gecekonduculara satmıştı ki mutenâ bir mahallede mutenâ komşuları olsun. İnce eleyip sık dokudun, 'az olsun - var benim olsun' demeyip müşterinin de iyisi olsun dedin miydi, 'Ucuzdur vardır illeti, pahalıdır vardır hikmeti' diyen, cüzdanı kalın talipler bulabiliyordun. Rahmi Dayı gibi. Adam parayı bastırıp yan yana dört parsel almış, birine mahrukatçı, birine bakkal, kasap, manav, birine de hamam açmış, dördüncü parsele de gemi kadar bir gecekondu kondurmuştu. Dükkânlardan kira

alıyor, hamamı işletip şıkır şıkır para basıyor, ama gelip koskoca eve yerleşmiyordu bir türlü. Muhtar ne zamandır o parseli geri almaya çalışıyordu heriften. Şu Kırıkkale yolu üzerinde, Siteler'den Elmadağ'a kadar ilaç için bir tane hamam yoktu. Boğaziçi'nden Kusunlar'a kadar zaten yoktu. Para basıyordu herif. Kum gibi müşteri kaynıyordu ki muhtar da o kum tanelerinden biriydi. Hamamında gözü yoktu bir hafta evveline kadar. İstediği, eğer Rahmi Dayı o diktiği evde oturmayacaktıysa, yazıktı, boş durmasındı, buna geri satsındı parseli, tabii üstünde eviyle almak istemezdi ama Rahmi Dayı'nın canı sağ olsundu, ona da Rahmi Dayı'nın gül hatırı için yapardı münasip bir ödeme, tıkır tıkır banknot olarak hem de. Ama Rahmi Dayı gülüp geçmişti her seferinde. "Sen tilkiysen ben de kuyruğuyum muhtar." deyip deyip sepetlemişti bunu. "Satacak olursam haberin olur, gelip gidip zahmet etme sen." Muhtarın yaralı parmağa işemeyeceğini iyi biliyordu çünkü. Dolayısıyla da bakkalın, manavın, mahrukatçının, hele hele de hamamın yanında olduğu için eşek yüküyle kıymetlenen parseli üstündeki evi yıkıp dört parsele bölerek en az dört misline okutmaya niyet ettiğini daha ilk teklifte anlamıştı. "Satacak olursam haberin olur, gelip gidip zahmet etme sen." demiş, başka da hiçbir şey dememişti geçen haftaya kadar. Zaten ona başı ağrıyıp duruyordu muhtarın. Ama geçen hafta tadını iyice kaçırmıştı bu Rahmi Dayı pezevengi.

Olacak iş değildi.

Bir nafile sefer daha düzenlemişti ihtiyarın yanına. O da muhtarı yalancı çıkarmamış, "Nafile." demişti. "Zaten gideceğim artık buralardan. Bizim küçük oğlanın ikizleri oldu. Gazi taraflarına taşınıp torun bakacağız. Buraları sattım mıydı altlı üstlü iki daire alabiliyorum Gazi'den. Altta biz otururuz, üstte torun torba... Ticareti de bizim yerimize dükkânların yeni sahipleri yapar artık."

Muhtarın yüzü gülmüştü.

"Bak ne güzel. Hepsine talibim. Dört parseli, zarar ederim ama, senin gül hatırın için sattığım paraya alırım, üstündeki malı mülkü de kaça diyosan ona göre pazarlık eder tokaya bağ-

larız. Ne uğraşacan müşteriylen filan. Sat bana, sav başından bi an evvel, koş torunlarına sahip çık."

Rahmi Dayı takma dişlerini ağzının önüne doğru cıp diye çıkartıp vıç diye geri çekmiş, "Dedim ya..." demişti ukalâ ukalâ. "Nafile."

"Niye yav? Satacam diyon ya işte."

"Doğru, hâttâ o kadar istedin madem, nasıl olsa satacağım deyip sana satacaktım, tabii senin verdiğine değil, benim istediğim fiyata, ama sonradan vazgeçtim. Sana olmaz muhtar. Herkese olur, sana olmaz."

"Heh he. Şakacı seniii... Vay Rahmi Dayım vay... He he..."

"Şaka yapmıyorum Muhtar. Gâvura satarım, sana satmam."

"Bak Rahmi Dayı... Büyüğümsün, şaka yapıyosan... Bak haa..."

"Senin çaşıtları gördüm..." diyerek kesmişti bunun sözünü Rahmi Dayı. "Mezarlığı kırıp döküyorlardı gece gece..."

Bu sefer de muhtar kesmişti Rahmi Dayının sözünü. Suç bastırması lâzımdı.

"Kim? Mezarlığı mı? Niye ki?"

"Sana sormak lâzım. Senin şebekeydi çünkü. Şu yeğen meğen toplamışın hani başına. Onlardı. Gözlerimle gördüm. Taşları kırıp kırıp götürüyorlardı bir yere. Ondan evvelinde de lahitler birer ikişer yok olduydu ama senin yeğenlerin orayı taş ocağına çevirdiklerini gördüğüm geceye kadar uyanamamıştım tabii."

"Tövbe de yav. Benim yeğenler? İmkânı yok yapmazlar öyle bi şey. Sen yanlış görmüşündür. Ama var ya, bi doğruysa, öyle bi kırarım ki onların bacaklarını. Bak şimdi benim de çok sinirim bozuldu. Demek mezarlara şey ediyolar ha? Allah Allaaah! Ulan hiç mi Allah korkunuz yok lan?"

"Yorma kendini muhtar." demişti Rahmi Dayı. "Kimde Allah korkusu olmadığı belli. O gariplerin iki karış toprağına diktin gözünü değil mi? Senin menfaatine iş yapmam ben. Buraları benzin döker yakarın, gene de sana satmam, gene de sana satmam."

Muhtar çok bozulmuş, "İki sefer söylemene lüzum yok. Anladık." deyip hırlaya hırlaya dönmüştü muhtarlığa. Amına ko-

dumun takma dişli moruğu. Sanki soran olduydu ona nereye taşınacan, kimlen komşu olacan diye. Sonra da Behnan'ın çarkına sıçmıştı. "Taşları kırarken niye görüküyon lan sen?"

Bir hafta, ara soğusun, Rahmi Dayı'nın hatıraları azıcık zayıflasın diye beklemiş, hiç üstüne gitmemiş, bir haftanın sonunda Samet'le Tahir'i göndermişti kapısına. "Günahımıza girmişin Rahmi Dayı. Bizi Hacemmi'ye şikâyet etmişin." diyeceklerdi. "İyi bak bakalım, gece mezarlıkta taş kırarken gördüğün biz miydik? Aha Hacemmi'nin yeğenleri biziz işte." O da belki "Aa, ben siz sanıyodum, demek ki benzetmişim. Siz değildiniz. Varın muhtara selâm söyleyin, gelsin görüşelim." diyecekti.

Belki.

Pek ümidi yoktu. Hem iki yeğeninden bir bok olmayacağını biliyordu, hem de o dişsiz keçinin kül yutmayacağını.

İçini Behnan'a hazırlattığı pideyi mideye indirdikten sonra sundurmanın altına oturup beklemeye başlamıştı Samet'le Tahir'i.

Üç yeğen birbirini eski karının yeni kumayı sevdiği kadar severdi. Veya kedinin köpeği sevdiği kadar. Gösterişli bir hareketle sundurmadan sarkıp öne sünerek amca oğullarının yolunu gözlüyormuş gibi yaptı Behnan. Ki hiç gerek yoktu. Yol, sundurmanın tam karşısında bacaklarını ayırmış bir eski kaşar gibi sere serpe yatıyordu. Bir gelen oldu mu, bırak sarkmayı sünmeyi falan, içerde otursan gene görürdün. Nitekim gördü. Hem de ta ufuk çizgisinde.

"Aha geliyolar." dedi.

"Gördük. Kör değiliz."

Behnan, kaldırdığı yere geri koydu kıçını. Tahir'le Samet yaklaşıncaya kadar, Hacı Muhtar bu iki hayırsızın ne de çok geciktiklerini unutmasın diye gösterişli hareketlerle saatine bakıp durdu. Ses menziline girdikleri zaman da kıçını kaldırıp gene sarktı, gene sündü. Ki gene hiç gereği yoktu. "Nerde kaldınız aslanım bu kadar saat?" diye seslendi sağ elinin işaret parmağıyla sol kolunun bileğindeki Hislon'a tık tık vurarak.

Tahir yere tükürüp; "Nalbura gitmişmiş." diye bağırdı karşıdan. "Onu bekledik iki saat."

Muhtar altın dişlerini göstererek sırtardı. "Ne lüzumu varmış?" dedi. Şaka yapacağı zaman sırtanrdı hep böyle. "Çivi mivi lâzımsa bizim burdan sökerdik."

Behnan abartılı şekilde güldü. Sesi kapı gıcırtısı gibiydi. Muhtar kulaklarını kapattı, gene sırtardı. "Tahtaya cırnağını sürteydin de olurdu." dedi. "Öğrenemedin gülmesini."

Behnan toparlandı. Kendisine giren şakalara gülemiyordu insan. Samet'le Tahir sundurmanın üç basamak merdivenini tırmanmışlardı.

"Ee?" İşe gönderdiği iki yeğenine yarımşar yarımşar bakarak bir açıklama beklediğini imâ ediyordu Muhtar.

"Tamam canım." dedi Samet. "Bizim olmadığımızı o da biliyomuş zaten."

"Niye bizim günahımızı aldın diyeydiniz."

Samet şişindi. "Dedim zaten."

Bundan sonrası mühimdi. Muhtar öne kaykıldı. "O ne dedi?"

"Dedi ki, 'Varın selâm söyleyin muhtara, bi de öteki yeğenini göndersin. Bakalım o muymuş değil miymiş.' dedi... Bi de haber saldı sana."

Bozulacağı kadar bozulmuştu muhtar. Daha fazla bozulamazdı.

"Ne bok dedi bu sefer?"

"Hamamın yanındaki evi parseliyle marseliyle satmış."

"Naapmış naapmış?" Çok acayip bozulmuştu. Demek daha bozulacak yeri kalmıştı. "Kime satmış lan?"

"Biz de sorduk, 'siz tanımazsınız' dedi. Malzemesini, tabelasını, şununu bununu yığmış bile."

Daha da çok bozulmuştu. "Kim lan? Kim yığmış lan? Ne tabelası oğlum lan?"

"Evi alan kadın."

"Kimmiş o kadın? Evmi işletecekmiş? Tabelayı naapacakmış?"

"Hamama asacakmış işte. Hamamı da o almış zaten."

"Neee?" Bir insan nereye kadar bozulabilirdi?

"Bozulma Hacemmi." diye araya girdi Tahir. "Biz de o kadından alırız. Herkes Rahmi Dayı gibi inatçı olmaz ya. Parayı basarsın, çeker gider."

Muhtarın çok fena sinirlendiğini gören Behnan, gıcık verip adamı Tahir'in üstüne zıplatmak için 'Ayıp ettin' der gibi bakıp "Cık cık cık." dedi.

"Arkadaş..." dedi Muhtar, sağ elinin dışıyla sol elinin içine şak şak vurarak; "... Beni delirteceksiniz siz oğlum. Lan bi boku da becerin lan. Allah belanızı versin lan."

Amca oğulları nadiren yaptıkları gibi, sahip çıkan bakışlar atarak dayanışma duygusuyla baktılar birbirlerine. Bu tür durumlarda sözcü her zaman Samet'ti. Yetim olduğundan onun çok üzerine gitmezdi Hacemmi. "İyi de Hacemmi..." dedi Samet, sözcülük görevi icabı, "Sen ne dedinse biz onu yaptık... Bize niye ileniyon ki şimdi? Biz mi sattık hamamla evi o kadına?"

"Ne diyon lan sen?"

Samet korktu. "Olan olmuş diyom Hacemmi. Kendini boş yere üzme diyom. Sen bunun da bi çaresini bulursun diyom. Biz sana güveniyoz yani."

Behnan ağzının içinden "Yağcı ibne." dedi Samet'e.

"İyi bok yiyonuz." Samet'in üzerine yürürken duvara çarpmış da sekmiş gibi geri dönüp dükkânın kapısını açtı, kendini içeri attı Muhtar. Samet, rahmetli kardeşinin yadigârıydı; şimdilik el kaldırmayacaktı ona. Ama sövebilirdi. "Amına koduklarım!.." Çocuklar da haklıydı aslına bakarsan. Onların ne kabahati vardı ki? Bu bile baş edememişti o Rahmi Dayı denilen çemşükle. Bunun deviremediğini onlar nasıl devireceklerdi? Başına bir ağrı girdi ki... "Gitti cânım arsa." dedi homur homur. "Arsayı siktir et, hamam gitti asıl." diye düzeltti. Aha, Boğaziçi dağ taş bitmiş gitmişti neredeyse, yarın Yeşilbayır da bitecekti. Ondan sonra gelsin tapu tahsisleri, imar afları, elin hamamcı karısı darphane gibi para basacaktı. Ah ulan Rahmi Dayı! Ah orospu evlâdı!

Dükkânın ortasında dikil dikil sıkıldı. İtler ne yapıyorlardı acaba? Cama yanaştı. O ona sokurdanıyordu o ona. Ne bok işleri vardı ki başka? Anca bunun sırtında eşelenip iliğini kemiğini emsinler. Camı bilhassa gürültülüce açtı. Üçünün de dikkatini çekmek istemişti.

"Buyur Hacemmi." dedi Behnan.

"Şurayı görüyonuz mu?" dedi Muhtar, yolun karşısında bir

uçtan bir uca bütün Yeşilbayır'a, hâttâ daha da ötede Boğaziçi'ne tepeden bakan metruk mezarlığı çenesiyle işaret ederek. "Size bi hafta mühlet. Orasını tarlaya çevirdiniz çevirdiniz. Bak bi daha söylüyom, taş maş bilmem ben, öyle bi temizleyeceksiniz ki, mezarlık kendi bile unutacak mezarlık olduğunu, aynaya baksa kendini tanıyamayacak. Bi işi de adam gibi yapın lan! Anladınız mı oğlum?"

Tahir hemen fırsatı değerlendirdi. "O işi bize ver dedik ama vermedin Hacemmi. Belliydi Behnan'ın yapamayacağı."

"Siktir lan! Altınıza tümen tümen sıçıp kaçacak delik aradığınızı unuttum mu sanıyon sen? Bi Behnan erkek çıktıydı içinizde. O da becere becere bu kadar becerdi işte. Güvenende kabahat."

Bu sefer fırsatı değerlendirme sırası Behnan'daydı. "Valla doğru. Götünüz yiyoduysa kara kışta kendiniz temizleyeydiniz kaya gibi toprağı." diye homurdandı. Uğraş uğraş canı çıkmıştı. Rençber gibi gecesini gündüzüne katmış, kar dememiş kış dememiş, yağmur çamur dememiş, taş taş üstünde bırakmamıştı. Daha neydi yani? Camiyi bile camilikten çıkarmış, ucundan kıyısından ala ala kümese çevirmişti. Hacemmi de bu iki ibnenin ağzına lâf veriyordu yani. Güvenende kabahatmiş... Bi bok beğendiği yoktu ki zaten. Samet'le Tahir'in cevap vermediklerini görünce muhtara döndü oturduğu yerden. "Daha geçen gün 'İyi olmuş, afferin.' dediydin Hacemmi?" dedi kırgın bir sesle. "Nooldu da şimdi çark ediyon?"

"Sus lan." dedi Muhtar pencereden. Dükkânın önünden geçip Yeşilbayır'ı ortadan ikiye bölerek mezarlığı bayırın üstünde, Yeşilbayır'ı ise altında bırakan yolu işaret etti çenesiyle. "Şurdan Kusunlar'a giderken sol yanına bakan biri ne görür?"

Tahir'le Samet bu fırsatı kaçıramazlardı. Atıldılar.

"Mezarlııık."

Behnan ikisine çok bozuk baktı.

"Bak görüyon mu?" dedi Hacı Naci Kalaycı, aldığı cevabı kastederek. "Hani buranın mezarlığa benzedik tarafı kalmayacaktı? Nasıl biliyolar mezarlık olduğunu sorar sormaz?"

"Biliyolar da ondan biliyolar." dedi Behnan. "Bilmeyene sor bakalım. Kızıyon anca."

"Onu beşi bilmem ben." dedi Muhtar. "Bi hafta mühlet size. Hepinize bi hafta. Yeşilbayırımızı bu belâdan kurtaracaksınız. Mahalle arasında mezarlık olur mu oğlum? Millet helaya girer, içer kaçar, cima eder, soyunur giyinir, hamama girer, orasını burasını açar, ne biliyim ney eder. Mezara karşı olur mu hiç? Günah. Şunu el birliğiyle şurdan kaldırıp rahat bi uyku uyuyacaz Allah'ın izniyle." Uyku haramdı gerçi ama, ağız alışkanlığı işte. Dokuz aydır mücadele ediyordu mezarlığa çökmek için.

Dokuz ay... Dile kolay.

İki sefer istihareye yatmamış, ikisinde de kendini yeşillikli bir yerden, meğer Yeşilbayır mezarlığının yamacıymış, aşağıdaki dereye bakar bulmamış mıydı? O gözlüklü mübarek de "Burası senin." dememiş miydi?

O gün bu gündür de didiniyordu işte. İsraf haramdı, bu mahallenin bir karış toprağını çarçur ettirmeyecekti. Rüyasında helâl edilmişti. Allah, helâl yiyen kullarının yüzüne bakardı. Bir de şarkı türkü söylemeden namaz kılıp Hâkk-ı Huzur'da boynunu büküp dua edebileydi efendi gibi.

Nasıl canı sıkılıyordu.

Pencereyi çarparak kapattı üç suratsızın suratına.

Üç suratsız, pencereyi çarparak kapatan Hacı Muhtarın ardından önce birbirlerine, sonra ayakkabılarının ucuna baktılar. Muhtarın, mahalleyi artık kullanılmayan bu mezarlıktan kurtarmak gibi bir derdi olmadığını gayet iyi biliyorlardı. Onun derdi, şu cıncık gibi araziyi bir güzel işgâl etmek, parselleyip parselleyip satmaktı. Ki Yeşilbayır Kabristanı, koskoca Yeşilbayır Mahallesini Kavaklar Deresine doğru ittirmiş, yolun tepesinden bayındır Barajına kadar almış başını gitmişti. Diriler el kadar toprak parçası için birbirini yerken ölülerin hazinenin üstünde yan gelip yatması olacak iş değildi.

Haklıydı Hacemmi.

Haklıydı haklı olmasına da, mezarlıkla uğraşmak da pis işti lan.

Behnan dokuz ay önce mezarlığa bel kürek dalmış, yedi ay boyunca kar kış demeden bir başına ne kadar lahit varsa kırıp ya

taşımış ya gömmüş, ne kadar kümbet varsa yerlerini karıştırmamak için bir karış yüksekliğe kadar tesviye etmiş, dağılan toprağı tırmıkla, gelberiyle sağa sola yaymış, iki ay önce de yanına üç amele alıp mezar taşlarını kırmaya başlamıştı. Taş kırma işi bitsin, en kötüsüne soyunacak, mezarların içini boşaltacaktı, ki yarın buradan arsa alanlar temel kazarken işin boku çıkmasın. Hacemmi beğenmiyordu ama vallaha da billaha da canla başla çalışmıştı. Kimi mezarın böğründe arsız arsız baş veren leylak, sümbül, gül ağaçlarını kasten olduğu yerde bırakmış, bilmeyen birinin ne olduğunu kolay kolay anlayamayacağı bir şeye benzetmişti iyi kötü. Öküz gibi gözünü dikip bakarsan anlardın tabii.

Çok emek harcamıştı canım, çok. Hacemmi beğenmiyordu ama, çok iyi iş çıkarmıştı. Şu kabristanın her karış toprağında alnının teri vardı. Ona da yazıktı.

Yolun yakınına kadar sokulup orda yıkılmış, burda dikilekalmış eski mezarlık duvarını gün gün yerle bir etmişti meselâ. Curufunu kamyonetlere doldurtup Elmadağ çöplüğüne taşıtmıştı. Bu ibneler de diyordu ki; "Mezarlııık." Bok mezarlık. Buranın mezarlık olduğunu bilmesen nerden bilecen buranın mezarlık olduğunu?

Oh ama! Hacemmi bunlara da kasnaklamıştı şimdi. Görsünlerdi bakalım nasıl mezarlıkmış. Dişlerini vıcırdatarak arada kalan kıyma sinirini çıkarttı, ön dişleriyle iki ezdi, yuttu.

Mezarlık...

İçi titredi. Gece gece dalıp tarla gibi sürdüğü, bellediği, attırdığı, tırmıkladığı ilk yedi ay her şey yolundaydı ama ondan sonra, yani taşları kırmaya, parçalamaya, ufalan parçaları saklamak için koca koca çukurlar açmaya, bir kenara yığdıkları taş kırıntılarını bu çukurlara doldurup üstlerini örtmeye başladıktan sonra...

Bir şeyler olmuştu.

Her gece rüyasında kefen ütülemeye başlamıştı meselâ. Bir gece, üç gece, beş gece değil; her gece. Ütülese de bitse neyse. Bitmiyordu. Gecelik mesaiyi bitirip eve leş gibi dönüp kendini yatağa atıp gözünü yumup her uykuya daldığında aynı şey geliyordu başına.

Bol ışıklı ama aynı şekilde de bol gölgeli, tek göz oda bir yerde buluyordu kendini. Oda da oda olsa neyse. Rahmi Dayının Yeşilbayır Hamamının etek traşı odası gibi, üç tarafı duvar, bir tarafı perde, acayip bir oda. Sağ tarafında dağ gibi yığılı kefenler duruyordu hep. Ortada son model, elektrikli, nah bu kadar bir ütü... Ütü de, fişi nerde? Yok... Ütü... Bu da bunu nöbete yazmışlar gibi iştahla başlıyordu sağ yanındaki kefenleri birer birer alıp ütülemeye, jilet gibi yapıyordu her birini. Ütülediğini şöylemesine katlayıp böylemesine bir daha katlıyor, sol yanına düzgünce yerleştiriyordu. Sonra alıyordu bir yenisini, başlıyordu onu ütülemeye. Dönüp azaldı mı diye bakmak hiç aklına gelmiyordu maşallah. Hamarat hamarat ütülüyor, katlıyor, bir daha ütülüyordu. Ancak uyandıktan sonra aklına geliyordu dönüp sağ yanındaki kefen dağına bakmak, ama bula bula odasındaki formika elbise dolabına bakarken buluyordu kendini. Gelgelelim, ütü ütülediği o göt kadar odadaki amber, öd ağacı ve kâfur kokusu uzun müddet kalıyordu burun deliklerinde. Karman çorman ve adamın gırtlağını delecek kadar keskin üç ayrı koku. Hiçbirinin ne kokusu olduğunu bilmiyordu ama çok kötüydü. Çok kötü. Rüyasındayken o kadar kötüsüne gitmiyordu, uyandıktan sonra oluyordu ne oluyorsa. Habire burnuna sabunlu su çekiyor, koku gitmiyor, kolonya çekiyor, koku gitmiyor, burun kıllarını bir bir yoluyor, koku gitmiyordu.

İlgincine de gidiyordu bir taraftan, ama korkuyordu da.

Asıl korkuncuna gideni geçen ay gelmişti başına, yani Yeşilbayır Kabristanının taşlarını ufaltarak toprağa gömmeye başladığının dördüncü haftasında.

O gece Sait bir mezar taşını daha kıracakken ani bir kararla havada bileğini çevirmiş ve kazmanın ucunu kendi ayağının dibine vurup "Tövbe Ya Rabbim!" diye haykırmıştı. Behnan Sait'in hemen arkasındaydı, herifin dellendiğini görmüştü.

"Nooluyon lan?"

Sait, alnının terini elinin tersiyle silip; "Valla hayırdır inşallah diyecem amma, diyemiyom. Fena fena rüyalanmaya başladım ben. Her gece gözümü yumduktan sabah uyanasıya göt ka-

dar bi odada kefen ütülüyom dört gündür beri." diyerek açıklık getirmişti duruma.

Behnan, çözülüveren dizlerini zor zaptetmiş, pantolonunun ağı sıkmışmış da onu düzeltmek için yekiniyormuş gibi bacaklarını yaylandırıp vaziyeti kurtarmıştı. "Ee?" demişti sonra. "Ne alâkası var mezar taşı kırmaylan?"

Sait kazmayı az evvel kırmak üzere olduğu mezar taşına yaslamış, avucunun içine tükürüp; "Ne alâkası olacak? Kesin yatır yatıyo burda. Musallat oluyo görmüyon mu? Günaha giriyoz çünkü. Ayıp değil ya, korkuyom ben arkadaş."

Behnan da korkuyordu. "Dört gündür görüyon da korkmak yeni mi aklına geldi lan?" demişti hiç korkmuyormuş gibi.

"Yeni geldi eski geldi sana ne? Ver birikmişimi lan, ben gidiyom."

Hacemminin birikmişini vereceğini bilse kendi de giderdi Behnan, ama bozuntuya vermemişti.

"Banka mıyım lan ben? Sen götünden korkarsın diye cebimde paraylan mı dolaşacam? Yarın gel muhtarlığa, al." diyerek terslemişti adamı.

Burak'la Gazanfer bu konuşmayı işitemeyecek kadar uzaktalardı. Sait gittikten sonra Behnan hemen onlara yanaşmış, adamları hiç görmediği kadar mecâlsiz bulmuştu. Taşların dibine kazma vurur gibi değil de bardağı şıngırdatmadan çay karıştırır gibi gönülsüz gönülsüz çalışıyor, ayrı ayrı taşlara girişecekleri yerde koyun gibi göt göte verip aynı taşın dibinde tavuk gibi eşeleniyorlardı.

"Sait ibnelik etti. Haberiniz yok tabii sizin." demişti gözdağı vermek maksadıyla.

"Nooldu ki?"

"Baktım gönülsüz gönülsüz çalışıyo, arkadaş dedim, ya dedim adam gibi çalışırsın dedim, ya da dedim keserim hesabını, basar gidersin dedim."

"Kovdun mu?"

"Kovdum tabii. Göya rüyasında sabaha kadar ütü ütülüyomuş da..."

Bir kere daha karışmıştı ortalık. Burak'la Gazanfer aynı an-

da kazmalarını yere atıp bağırmışlardı. "Ütü mü ütülüyomuş?"

Behnan dilini ısırmış; "Hay çenemi sikeydim." demişti içinden ama iş işten geçmişti artık. Vaziyeti kurtarabilmek için "Hee lan..." demişti o değilden konuşurmuş gibi. "Salak salak, efendime söyleyim, karı gibi ütü ütülüyomuş rüyasında. Ona şey etmiş."

Burak, yerde duran kazmasına yılan görmüş gibi bakıp uzaklaşmış, "Şerefsizim kefen ütülüyodur." demişti. "Ben üç dört gecedir ütülüyom meselâ. Böyle dört duvar, bi göz bi yerdeyim Allah etmesin, sabaha kadar hababam ütülüyom. Ütülüyom ütülüyom bitmiyo, ütülüyom ütülüyom bitmiyo." Bu ikinci darbeydi. Ama daha Behnan, altıma mı sıçsam, bağıra bağıra mı kaçsam karar veremeden Gazanfer üçüncü darbeyi indirmişti. "Valla ben de görüyom ondan. Dağ gibi kefenlerin arasındayım, elimde de at çükü kadar ütü. Sür babam sür. Rüyamda dincim maşallah ama uyandım mıydı kolum bacağım tutmuyo. Sanki esastan da hababam ütü yapmışım sabaha kadar."

Burak ve Gazanfer de böylece birikmişlerini 'yarın muhtarlıktan' almak üzere Sait'in peşi sıra bırakmış gitmiş, Behnan eli böğründe, ödü bokunda kalakalmıştı.

Ertesi gün, ne de olsa hacıdır - hocadır, bilirdir deyip ütülü rüyadan kendi görmemiş de ameleler görmüş gibi Hacemmi'ye bahsedecek olmuş, "Siktir et, siktir olup gitsin götü sikliler. Ankara'da amele mi yok?" cevabını almıştı. Ondan sonra da hadi bakalım, işin yoksa git amele pazarına, koluna pek üç adam daha ayarla, bir kenara çekip gizli iş yapılacağını anlat, gizli iş yapılacağını duyar duymaz götleri kalksın, anan aşağı baban yukarı iki saat pazarlık et, kaça anlarşırsan anlaş Hacemmi'den 'Çok vermişin.' diye azar işit, zaten gece kefen ütüleyip durmuşun, kaldığın yerden bir daha başla.

Çaren yok koşturacak, ne dendiyse yapacaktın. Hep haklı çıkardı çünkü Hacemmi. On ay kadar önce mezarlık meselesini ilk duyduğunda bu mızıklanacak olmuş, Hacemmi hemen "Allah bize bu dünyayı nimetlerinden rızıklanalım diye verdi. Ama yaşarken rızıklanalım diye. Öldükten sonra herkesi boşaltıp bütün dünyayı sana mezar diye verseler ne yapacan? Kalkıp

top mu oynayacan?" diyerek güzel güzel anlatmıştı buna. "Arsayı gömmüyon ki oğlum, ölüyü gömüyon. Niye gidip arsada oturmuyon madem? Senin hakkın olan arsada ölü otururşa sen nerde oturacan? Göçmüş gitmiş rahmetli, geleni gideni yok, bi tane ziyaretçisi yok, kemikleri bile kalmamış, sen tutuyon, dağda taşta başka yer yokmuş gibi memleketin en kıymetli arazisini ona veriyon. Oldu olacak tapusunu da ver, inşaat çıksın. Olur mu lan?" Olmazdı valla. "Olmaz... Ne yapacan olmazsa? 'Komşu Komşu Huu' mu oynayacan rahmetlilerle? Günah günah. Ölüyle diz dize biz bize oturulmaz. Haram... Haram değilse bile mekruh. Ölüden komşu olur mu lan? Tuz lâzım olsa ne yapacan?" Ne kadar güzel anlatıyordu. "Mahalle arasında mezarlığın işi ne? Şurda götünü açıp sıçıyon, ayıp değil mi ölüye? Mezara karşı sıçılır mı? Hem kullanılsa gene neyse. Kullanılmıyo kullanılmıyo. Öyle bi mezarlık yok. Bitmiş o iş. Ne yapacan o zaman? Yıkacan geçecen. Sen yıkmasan arkandan gelenler yıkacak çünkü. Sen ellemiyon diye başkaları da ellemeyecek değil ya. Elleyecekler. Hem de anasını belleyecekler."

On ay kadar önce "Yeşilbayır Kabristanını tarla gibi sürüp arazisini satacağız." lâfını duyup da anam anam anam diye vızık vızık ettiklerinde böyle demişti Hacemmi. "Biz, 'Kalkın Karaşükrü mezarlığının, Solfasol mezarlığının, Karşıyaka mezarlığının saçını başını yolun.' demiyoz oğlum." demişti sonra da. "Demiyoz ki 'Dün şuraya gömülen merhumu yerinden yurdundan edin.' Aklınızı başınıza alın diyoz. Şu mezarlık artık kullanılmıyo göya... Ama bak, uzatmışlar ayaklarını, somyada yatar gibi yatıyolar rahmetliler. Utanmasalar gelip bizim evde yatacaklar. Olur mu? Olmaz... Yarın akıllının biri çıkıp da 'Burası benim arsam oldu. Çekin siktir olun gidin.' dedi miydi oturup ağlarız bak. Belediye buraya dozerlen grayderlen dalmadan evvel ne ettik ettik. Etmedik, geçmiş olsuuuuun." Haklıydı Hacemmi. Her zaman haklı çıkardı. "Bi de bana şu hamamı devralan karıyı bulun. Azimet yengenize baklava açtırayım bi tepsi, alıp gidip bi konuşayım, bakayım kaç paraya patlayacak bu iş bize... Battık amına sıçayım, battık."

Huriye eş eyledi,
Hatrını hoş eyledi,
Kuluna kanat verdi,
Havada kuş eyledi.
DAİMİ

Aşut, itin önde gideniydi. Allah vergisi sesi olmasa, İplikçi Camiinin İmamı Halil İbrahim beş dakika tutmazdı onu orada, ama öyle böyle değildi pezevengin sesi. Buna ezan okut, millet ağlaya ağlaya camiye koşsun. Öyleydi. Nitekim, bunun okuduğu ezanı duyan her Konyalı bir anda mümin kesilir, soluğu İplikçi Camiinde alırdı. Kendi hariç.

Herifin ne mal olduğunu iyi bilen Halil İbrahim Hoca, o –maalesef– muhteşem sesi yeri ve zamanı geldiğinde kullanma karşılığında, Aşut'a caminin önünde işporta tezgâhı açma izni vermişti. İlk başlarda musibetin ipini sıkı tutmuş, zaman içinde tavsatmış, daha da ilerleyen zamanda kendi ipini onun eline vermiş, daha da bir ilerleyen zamanda bir caminin tapusunu vermediği kalmıştı.

Bu durumun muhtelif sebepleri vardı ama bütün sebepler aynı kapıya çıkıyordu sonuçta: Aşut'un Allah vergisi sesi.

Misâl; Aşut'u bir defa ezan okurken dinle, İplikçi'ye dar atardın kendini.

Salâ verirken dinle, "Yeter ki arkamdan okusun." diye bir an evvel ölmeye bakardın.

Buydu. Aşut'sa okuyan, hazırola geçer, iki dünya arasında nasıl bir fırtınayla savrulduğunu dünya değiştirene kadar anlayamazdın.

Fi tarihinde bir Perşembe günü, Halil İbrahim Hocanın sigaradan çatlamış sesi o gün itibariyle bastırıveren bir öksürük krizinden mütevellit ilaveten bir de patlayınca, Hoca mikrofona öksürmekten imtina edip kapının önüne çıkmış, "Ezan okumayı bilen var mı?" diye seslenmişti orta yere. O zaman Aşut, alesta vaziyette hep bu anı bekliyormuş gibi parmak kaldırmıştı.

"Ben!"

Hoca didişir dururdu bu işportacı milletiyle. Biri don lastiği, horozlu ayna, naylon tarak satar, biri camiyi ziyarete gelen turistlere şıringayla koku püskürtüp kaçırtır, camiye geleni de önünden geçeni de pişman ederlerdi. Bunlara yüz vermeye gelmezdi yani. Gelgelelim, o anda bir Kokucu Dursun, bir de Genel İşportacı Aşut vardı Hocanın elinin altında ve denize düşen yılana sarılacaktı.

Dolayısıyla sarılmıştı Hoca.

"Aptezin var mı len?"

Daha taze osurmuştu Aşut. Hamsili tahin helvasının buğusu hâlâ burnundaydı. "Var tabii." demişti. "Caminin önünde aptessiz ticaret mi yapacağıdık?"

"Gel madem. Şo kilimin altında bi oku bağalım bana. İdare edebileceğisen, bu seferlik bi hayrın oluvırsın. Buğadar ekmeğini yidin camimizin."

İplikçi Camiinin cümle kapısı sabah namazından yatsı sonuna kadar açık durur, yazın sıcak, kışın da soğuk hava içeri girmesin diye taş kirişe çelik mıhla raptedilmiş öküz derisinden, takriben yüz kiloluk bir perde sarkardı tepeden. Hoca, örtüyü kıyısından kaldırıp içeri ittirmişti Aşut'u. Kendi de girip örtüyü geri saldıktan sonra "Önce bana bi oku bağalım." demişti. Başına belâ almak istemiyordu.

Cümle kapısının öküz derisi loşluğunda ilkin hiçbir şey göremeyen Aşut, sağ elini sağ kulak memesinin altına koyup asılmıştı.

"Allâhü ekber - Allâhü ekber

Allâhü ekber - Allâhü ekber

Eşhedü en lâ ilâhe illallah - Eşhedü en lâ ilâhe illallah

Eşhedü enne Muhammeden Resûlullah - Eşhedü enne Muhammeden Resûlullah
Hayye ale's-salâh - Hayye ale's-salâh
Hayye ale'l-felâh - Hayye ale'l-felâh
Allâhü ekber - Allâhü ekber
Lâ ilâhe illallâh."

Olaya yakından şahit olan Kokucu Dursun tarafından, Aşut'un Halil İbrahim Hoca'yı oracıkta kataleptik vaziyette bırakıp büyük bir vazife şuuruyla minarenin girişindeki mikrofona seğirttiği ve sağ elini sağ kulak memesinin altına yaslayıp ezana bir daha, bu defa cemaati daveten asıldığı rivayet edilir. Aynı esans şişesinin adını müşterinin talebine göre don değiştirir gibi değiştiren Dursun, bu hikâyeyi uzun seneler boyunca değiştirmeden anlatmış ve şöyle demiştir: "Aşut bi asıldı, evvelâ ben donagaldım yirimde. Soona caminin önünde toplaşmaya başladı millet. Herkeş guş avlayacağımış gibi yokarı, minareye bakıyorudu. Dirken efendim, merdivana uğradılar. Ordan da dooru şadırvana. Aptezini alan içeri goşuyo, alan goşuyo, alan goşuyo. Aptessiz goşan bile varıdı günahı boynuna. Ülen Cuma disen gene neyse... Cuma da deyil argadaş. Cami adam almadı. En son Halil İbo Hocamız deri gapıyı teravideki gibi galdırıp mıha astı da avluya gadak yayıldı cemaat. Ben böyle Perşembe gormedim. Bi gıldılar, bi gıldılar, kâfir olsan canın çeker. Valla aptezim olaydı ben de goşup gılacağıdım. Amma yoğudu."

Bu olay gerçektir.

O gün itibariyle Aşut'un mikrofonsuz okuduğu ezana yüz kiloluk öküz derisinin altında can kulağıyla şahadet eden Halil İbrahim Hoca, deneme mahiyetinde, aynı günün ikindi ve akşam ezanlarını da okutmuştu it herife.

"Ulan argadaş..." diyecekti birkaç gün sonra Şerafettin Camiinin imamı Mustafa Kumrucuzade'ye. "Teravide öyle dolmaz bizim cami... Herif öğlen ezanını okudu, cami doluvırdı, ikindin ezanını okudu, cami doluvırdı."

Mustafa Kumrucuzade dalgasını geçecekti. "Hafız Burhan mübarek diyon he?"

"Eh, inanmayacağısan sen bilin." diye cevap verecekti ona Halil İbrahim Hoca. "Yarın - bürsü gün Aşut ezana asılınca minareden filan düşüvirme de."

Mesele hem hoş, hem nahoştu aynı anda ve Halil İbrahim Hoca'nın altından kalkabileceği bir meseleye benzemiyordu pek. Mesele Aşut olsaydı gene neyseydi. Bir iki itişirdin, bir iki zabıtaya toplattırırdın, bir iki göz yumardın, olur biterdi. Ama öyle olmuyordu işte. Mesele Aşut gibi pis bir herifin, her ne kadar Mustafa Kumrucuzade dalgasına söylemiş idiyse de, Halil İbrahim Çanakkaleli, Kâni Karaca, hâttâ Mustafa'nın dediği gibi Hafız Burhan'ı da aşan, sür sesi kadar davetkâr bir sesinin olmasıydı. O ki, adam okuduğu zaman işi gücü bırakıp camiye koşturan Konyalılar, ertesi gün Cuma salâsını ve ezanını Halil İbrahim Hoca okudu diye gelecekleri vardıysa da gelmemişlerdi misâl.

Azâsı noksan birkaç ihtiyarın önünde; "Safları sıklaştıralım müslümanlar." diyerek utanç içinde namaza duran Halil İbrahim Hoca, rüküda da secdede de "Nooluyo lan? Bu cami sabah namazında bile böyle boş olmazdı. Cuma namazında ne bu hâl? Nooluyo? Semi Allahu Limen Hamideh..." diye düşünmekten kendini alamamıştı. Günaha da girmişti bi angıç. Namazda düşünülecek şey miydi bu? "Allahu Ekber..."

Aslında ne olduğunu bal gibi biliyordu. Olan şuydu; Aşut'un davetkâr sesi milleti mest etmiş, hayır, bundan da öte büyülemiş, tutmuş kulaklarından döve döve camiye getirmişti. Buydu. Bunu bilmeyecek bir şey yoktu. Kendi bile yanıp tutuşuyordu adi şerefsizin sesinden bir ezan daha dinlemek için. Âr etmese para verip söyletirdi. Bu hâli de an be an aşk gibi bir şeye dönüşüyordu üstelik. Öküz derisi örtünün dışına hiç çıkmadığı kadar sık çıkıp kendi kendine "Nooluyon hay Halil İbrahim?" diye celâllenerek alttan alttan kesip durmaya başlamıştı Aşut'u. Tip desen tip yoktu herifte, adamlık desen adamlık yoktu. Anasını boyar, babasına satardı denk getirse. Öyle bir yallı gidiydi. Ama o ses yok muydu o ses. Allah Allaaah! Sen tut, bir vakit namazını sırf ezan okuyarak bayram namazına çevir.

Bakıyordu alttan alttan. Sokur sokur sokurdanıyordu.

"Nöörüyon hay Halil İbo? Bi gendine gel ooolum!"

Bakıyordu.

Dürbün gibi gözlükleri vardı yavşağın. "Onu da doktordan almamıştır bu kevâşe. Gitmiştir bit pazarına, sınaya sınaya bulmuştur." Tulum peyniri gibi kokuyordu üstelik. "Belki de çalmıştır hayvan." Kokusu tee merdivenin tepesinden caminin kapısına kadar geliyordu rüzgâr ters estiğinde. Kokucu Dursun'un hacı yağları bile bastıramıyordu adamın ekşimik kokusunu. "Ne len bu? Allah belanı versin len... Selâmın kavlen..." Allah'ın işine bak ki, herifin ezan okurken kâh kükreyen, kâh inleyen, kâh şakıyan sesi, gelip geçenlere lâf yetiştirirken kâh cırtlıyor, kâh pırtlıyordu. "Şona bak şona... Bundan o ses nasıl çıkar hay argadaş?" Dedikodu desen bundaydı, gıybet desen bunda, iftira desen gene bunda. Değil ezan okutmak, caminin yakınından geçirtmemek lâzımdı esasen bunu.

Bakıyordu Halil İbrahim Hoca.

Akla mantığa yatan bir izah bulmaya çalışıyordu, ama bulamıyordu. Neredeyse aşık olacaktı herife. De, nesine? Neydi şu mayışmalar? Düşünüp duruyordu yılbaşı hindisi gibi. Bulamıyordu nesine aşık olunabilir bir götü boklu Aşut'un. Suratına tükürülecek adam değildi yallı. Hayırsızın bu kadarını Kemalettin Tuğcu yazamazdı. Yani Allah korkusu olmasa, yarın rüz-i mahşerde ellerini de beline dayayıp Allah'ın karşısına dikilir; "Bula bula bunu mu buldun kerâmetinden nasiplendirecek? O sesi bize vereydin olmaz mıydı?" diye sual ederdi yani. O kadar yani. "Estağfirullah, Estağfirullah, Estağfirullah. El- azim el- kerim ellezi lailahe illahu el- hayyül kayyum ve etubü ileyhi ve nes'elühüt tevbete vel mağfirete vel hidayete lena." İkide bir tövbe et dur ondan sonra.

Bakıyordu.

İplikçi Camiinden taşıp avluda saf mı tutmuş müminler? Anla ki ezanı Aşut okumuş.

"Hocaaam... Ben diyom ki şinci..."

"Ne diyon Aşut?"

"Diyom ki... Para mara istemez. Ezanı her vakit ben okuyum diyom."

"Olur mu len öyle şey? Müezzin misin sen aslanım?" Aslında nasıl da içi gidiyordu. Para da istemiyordu ne güzel kevâşe. Bir şey derler miydi ki? Amaan, Yıldıray Çınar'dan türkü mü okutacaktı? Ezan okutacaktı işte. Ne diyeceklerdi? "Olmaz olmaz. Cık. Valla olmaz! Delirme len Halil İbo!" Niye olmasındı ki? Birkaç defa olmuştu ve gayet de güzel olmuştu. Boş mu kalaydı cânım cami? Herifin kokusu sinerdi az buçuk oraya buraya ama... Nasıl da pis kokuyordu mendebur. "Hem oğlum, Aşut, sen hiç yıkanman nı len?"

Halil İbrahim Hoca malını iyi tanırdı. Bu Aşut'a herhangi bir surette bir kapı açmak, Allah günah yazmasın, cehennemin kapısını açmak gibi bir şeydi. Biliyordu. "Tamam, ezanlarımızı sen oku bundan sonra." dedin miydi, Aşut'un zebanileri beşer onar sökün edecekti cehennemden. İstekleri bitmeyecekti hayırsızın. Hem istekleri bitmeyecekti, hem de bu o iti tanıyorduysa eğer, söke söke alacakları bitmeyecekti itin. Aşut, Hocayı şah damarından yakalamıştı ve bu şansı tepmeyecekti.

Boştan yere kendini doldurnışa getirip Aşut'a kin tutmaya çalışıyordu Hoca. Beceremiyordu.

"Boştan yire uğraşıyom Allah canımı alsın..."

Yakındı. Sıçılacak ağız göte yakın gezerdi ve bu da göte yakın gezmeye başlamıştı. Kendisi için değil. Camiye müminler dolup taşsın da nur insin diye. Maalesef o nurun kandilini nursuz herifin biri tutuyordu: Aşut.

Bunun iliğini kemiğini sömürecekti Aşut. Biliyordu Hoca. Kendini daha lojmanı olmadığı günlerde Lalebahçe'deki evinin damını çinkoyla kapladığı günkü gibi hissediyordu. O gün de aynen bu vaziyet, dama çinko sermekle elek sermek arasında pek bir fark olmadığını, güneşle rutubetin çinkoyu eninde sonunda eleğe çevireceğini biliyordu. Biliyordu ama ne yapacaksın; fakirliğin gözü kör olsun.

Evet.

Bu Aşut bunu eleğe çevirecekti. Hem de su eleğine.

Biliyordu.

"Tamam len. Bi iki daha oku bağalım. Noolacağısa... Bak, gapılanmak yok yalnız. Öksüreğim geçesiye gadak. Ona göre."

Hiç aşık olmamışsa tam olur mu boş adam?
BAHATTİN KARAKOÇ

Mahkeme Hamamı, ilkin Anıttepe kıyısındaki Secaat Sokakta, ki yangın burada çıkmıştı, peşinden Tandoğan'la Maltepe arasındaki Kubilay Sokak'ta, bir müddet sonra aynı mıntıkada sayılır; Turgut Reis Sokakta, arkasından Hacettepe'nin tepesindeki Masum Sokakta, sonra Beşevler'deki Boğaziçi Sokakta, en nihayet Çıkrıkçılar Yokuşunun böğründe görülmüştü. Hamam, Ankara kazan bu kepçe, kendisine hamam arayan bir cenabet kadar seyyar hâliyle gayrimenkûldan ziyade menkûle benziyordu; külhanlı, kurnalı, kubbeli, göbek taşlı bir menkûle.

İlk başta yalnızca kocasıyla, kısa bir müddet sonra kaynanası ve kaynatasıyla beraber geçirdiği evlilik hayatı, kocası, kaynanası ve kaynatasının âni ve acıklı vefatıyla, nur içinde yatsınlar, son bulmuş, Gülsüm, kendisine tekme tokat girişen feleğin hışmından kurtulmak için en iyi bildiği kuytuya, hamamcılığa sığınmıştı. Bir taraftan, evet, koca mesleğini sürdürüyor, millete hadesten taharet ettiriyor, ama bir taraftan da hiç ticarete, paraya, pula, elin cenabet herifleriyle cenabet karılarına bulaşmadan yaşayabilmeyi diliyordu. Çok yalnızdı Faruk gittiğinden beri. İşle avunuyordu. Neyse ki bir babası vardı.

Bir baba ki dünya çelebisi.

Bir baba ki babaların babası.

Düşünüyordu sık sık.

Babası Faruk'a kaçmasına yardım etmeyeydi, bu dul kalmayacaktı şimdi. Ne Faruk ölecekti, ne kaynatası Hacı Hidâyet, ne kaynanası Hacı Vesile. Hepsi sağ olacaklardı.

Babası Faruk'a kaçmasına yardım etmeyeydi, Mahkeme Hamamı Ankara'da tur atıp durmayacak, müşterilerini Konya'da, her zamanki yerinde keseleyip kırklamaya devam edecekti.

Annesi bunu evlâtlıktan reddetmeyecekti meselâ. Bu hâlâ Konya'da, canından aziz babasının dizinin dibinde olacaktı.

Düşünüyordu.

Babası Faruk'a kaçmasına yardım etmeyeydi, bu da kocaya kaçamayacak, annesi dahil herkes yaşıyor olacaktı.

Ama etmişti. Bu sevdiğine kavuşmuş, sevdiği de anası ve babasıyla beraber yine bunun babasının sayesinde Hakk'ın rahmetine kavuşmuştu.

Babası Faruk'a kaçmasına yardım etmeyeydi bunların hiçbiri olmayacaktı.

Ama...

Demişti ki babası;

"Aşık mısın kızım?"

Bu zaten hayrandı adama; hayran hayran bakmış; "Aşık olduğuma inanıyorum baba." demişti.

"İnanmakla olmaz. Aşık olduğunu biliyor musun?"

"Biliyorum baba. Aşığım. Biliyorum."

"Peki, aşığın akılla fikirle işi olmaz, bunu da biliyor musun?"

"Nasıl baba?"

"Akıl bir sürü şeyi dert eder kızım. Faruk'la evlenebilmen için ona kaçman lâzım; akıl, bunun sonuçlarını kafana kakar durur ve faydalanacağın daha akıllıca şeyler teklif eder sana. Kaçarsan anneni kaybedeceksin meselâ, Faruk da annesiyle babasını kaybedecek. Var mısın kızım? Hiçbir şeye aldırmamaya var mısın? Acı çekmeye, rezil kepaze olmaya var mısın?"

"Varım baba."

"Tekrar soruyorum; sen sahiden aşık mısın kızım?"

Bu daha da hayran bakarak tekrarlamıştı cevabını: "Aşığım baba."

"Aşk, aklın hesaplarına takılmaz." diyerek devam etmişti babası. "Pervâsızdır, geniş ufukludur, sınırsızdır... Aşığın da öyle olması icap eder... Aşık adam yılmaz, canını sakınmaz, üzülme, utanma nedir bilmez. Değirmen taşının altına girmiş gibi ezilip unufak olur da 'bunaldım' demez. Aşık, aklını çöpe atıp 'Aşk bana yeter' diyen adamdır. Tahammül kelimesi yoktur onun lügatinde; tepeden tırnağa rızadır, kabuldür... Aşık budur kızım... Sen de bu musun? Başına bir sürü dert, illet gelecek bu saatten sonra ve sen tahammül etmeyecek, 'ne olacaksa o olur' deyip her geleni aşkın meyvesi gibi derecek, toplayacak, kucaklayacaksın... Son defa soruyorum; aşık mısın kızım?"

"Aşığım baba... Aşığım."

"O zaman ben de sana yardım edeceğim." demişti babası.

Ve etmişti.

Ve sonra değirmen taşının altına sıkışmış bir darı tanesi gibi ezip unufak etmişti onu felek. Annesinin kendisini defterden silmesini aşkının meyvesi olarak dermiş, kucaklamıştı. Faruk'un hacı annesiyle hacı babasının küskünlüğünü de basmıştı bağrına. Tahammül etmemiş, dayanmaya çalışmamıştı. Aksine kendini bırakmış, sabretmiş, Faruk gül bahçesiymiş de aksilikler o bahçenin dikenleriymiş gibi kabullenmişti her şeyi. Sonra güzel günler gelmişti nispeten. Hacı Baba ile Hacı Anne evlât hasretine dayanamayıp "Affettik." diye haber salmışlardı. Tam da bunlar toparlanıp Konya'ya dönecekken Hacı Baba'dan ikinci haber gelmişti. "Oradan güzel bir hamam bulun. Ben buradakini sattım, yanınıza geliyoruz. Biraz da Ankara'nın sırtını sabunlayalım."

Bir dünya parayla çıkıp gelmişti karı koca. Kendi kızları gibi öpüp koklamış, sevip bağırlarına basmışlardı Gülsüm'ü.

Uzun seneler sonunda Konyalılarla teşrik-i mesaisini nihayete erdiren Mahkeme Hamamı, Ankara'da ilk defa Secaat Sokak'ta, erkek kadın demeden geleni köpürtmeye, keselemeye, ovalamaya başlamıştı böylece.

Sonra ikinci belâ dalgası gelmişti...

Gülsüm, hamamını da alıp kaçmıştı Anıttepe'den.

Annesi onu hiç affetmemişti. Kaç gelip gitmişti Konya'ya, nafile. Sonra annesi de ölmüştü.

Kaçmaya devam etmişti bu.

Hâlâ da kaçıyordu. Koku gitmiyordu çünkü. Hamamla beraber takip ediyordu onu sanki. Ama hamamdan da vazgeçemiyordu, yanık da koksa, kokan Faruk'tu.

Yeni bir semtte yeni bir hamam açıyor, genzi bir iki ay envai sabun kokusuyla gayet güzel açılıp ferahlıyor, sonra birdenbire yanık yanık tütmeye, kavrulmaya başlıyordu.

O da kaçıyordu hemen.

Yeşilbayır denen yere kadar gelmişti kaça kaça. Hamamı kurulu, yanı başında kocaman evi yapılı çatılıydı. Bununla ve Mahkeme Hamamıyla beraber seyahat etmeye alışkın natır ve tellâk kadrosu zaten hazırdı. Rahmetli kayınbabasının arkadaşı Rahmi Dayı, işten başını kaşıyamadığını söylemişti. Bakalım, belki çok meşgûl olursa hamamı sabitleyebilir, hamamı sabitlerse kendini de sabitleyebilirdi.

İlk iş, 'Yeşilbayır Hamamı' tabelasını söktürüp kendi tabelasını taktırdı.

'Mahkeme Hamamı'

Belki babası çıkar gelirse, olurdu bir şeyler.

Belki...

Delirmek, gerçekliğe verilebilecek en uygun tepkidir.
PHILIP DICK

Bir karanlık boşluğa düşüyor, daha sonra düşmediğini, uçtuğunu, yükselmeye başladığını görüyordu. O gece.

Sonra yükseliyor yükseliyor, önce altında çakıp dönen ışıkları aşağıda kalan şehrin ışıkları sanıyor, derken tuhaf bir yaratık tarafından; "Onlar şehir ışıkları değil, yıldız." diye uyarılıyordu. Etrafına baktığında o ışıkların yalnızca altında değil, her tarafında olduğunu görüyordu. O gece.

Sonra sağına dönüyor, tuhaf, duman gibi, sis gibi, siluet gibi, eli kolu olmayan, ama sanki saçları arkada salınan, sanki üstünde çizgi çizgi ışıklar döken bir elbise ile içi görünen, ama ne kadar bakarsan bak bir gölge kadar görünen, sanki ne kadın ne de erkek bir yaratık tarafından yaba gibi elinden nazikçe tutulmuş olduğunu görüyordu. Sonra soluna dönüyor, o yaratığın bir benzerinin de sol elini tuttuğunu, onu yükseltenlerin onlar olduğunu görüyordu. O gece.

Sonra ışıklar, artık yıldız mı her ne haltsa işte onlar giderek azalıyor, kendini o ana kadar gördüklerinin hiçbirine benzemeyen, hem hepsinden daha parlak, hem hepsinden daha soluk, tıpkı ellerinden tutan şu yaratıklar gibi var ile yok arası bir dünyaya doğru yaklaşır buluyor, sonra daha da yaklaşıyor, sonra kendini birkaç yüz insana yukarıdan bakar, son-

ra da kendini o sessizlik denizine karılmış buluyordu. O gece.

Sonra ayağı yere basıyorla basmıyor gibi oluyordu insanların arasında. O zaman aralarına karışmış gibi değil, kendini onların dokusuna işlenmiş gibi hissediyordu. Ziyaretçi değil de, onlardan biri gibi... Bir tarafa dönme şansı olmuyor, o yana değil de bu yana bakma şansı olmuyor, öteye değil beriye gitme şansı olmuyordu. Kalabalık ne yaparsa onu yapıyor, ne tarafa giderse o da o tarafa gidiyordu, ki zaten gidip durdukları taraf hep aynı oluyordu. O gece.

Sonra nereye doğru gittiklerini görüyordu. Az ileride, o kalabalığın bittiği yerde beyaz elbiseli gibi de değil gibi, güler yüzlü gibi de yüzü yok gibi, hem gerçek hem serap gibi bir varlığa doğru gidiyorlardı. Bir sise, bir gölgeye, bir ışık kümesine, bir siluete doğru. Ne ne olduğu görülüyordu siluetin, ne de kim olduğu. İnsan olduğu bile belli değildi. "İnsan bu! Hem de kadın!" diye iddialaşıyordu kendiyle. O gece.

Kalabalık o tarafa akıyordu. Birdenbire etrafında kim var kim yok, hepsinin etekleri yerleri süpüren, bembeyaz giysilere büründüğünü, her birinin sarı çiçeklerden oluşmuş bir çember tuttuğunu, o varlığın önüne geldikçe o çiçek çemberini onun boynuna taktığını görüyordu. Sıkılıyor, mahcup oluyor, "Hay Allah, eli de boş geldik." diye hayıflanıyordu. O gece.

"Durun, sürüklemeyin." demeye kalmadan aslen değen, ama yere değmezmiş gibi kalabalıkla hemhâl olmuş ayaklarının üstünde tıpış tıpış o varlığın karşısına doğru akmaya başlıyordu. Bir, iki... Önünde akıp duranlar hedeflerine ulaştıklarında onun boynuna ya da boynu olması gereken yerine o sarı çiçeklerden oluşmuş çemberlerden bir tane takıyor, sonra akıp gidiyorlardı. Bakıyordu. Boynuna o âna kadar birkaç yüz çember takılmış olmalıydı, ama her yeni çember takıldığında bir önceki yok olmuş gibi oluyor, kala kala bir tek çember kalıyordu. O gece.

Sonra birden hatırlamaya başlıyor, bir rüyada olduğunun farkına varıyor ve uyanmak istiyordu. Ama uyanamıyordu. O gece.

Sonra kendini birden ezik, utanmış, o varlığın karşısında buluyordu. "Benim çiçeğim yok, eli boş geldim." diyordu. Varlık,

olmayan yüzüyle, ateş kuyuları kadar derin göz çukurlarıyla çok haşin bakıyordu ona. Belki haşin bakmıyordu da buna öyle geliyordu. Elini boynundaki çembere atıyordu varlık, oradan sarı bir çiçek koparıyor ve uzatıyordu. "Boş gitme ki, bir daha geldiğinde elin dolu olsun" diyordu. Sesi kadın sesiydi. "Zaten ben anlamıştım. Kadınmış." diye seviniyordu bu için için. "Al." diyordu kadın. Bu, çiçeği almak için elini uzatıyor, tam da aldığı anda çiçeğin şekil değiştirerek sarı saçlı, siyah gözlü bir oğlan çocuğuna dönüştüğünü görüyordu. Çocuk ona bakıyordu, o çocuğa bakıyordu. O gece.

"Benim mi bu şimdi?" diyordu. "Senin değil, sana emanet." diyordu kadın. Bu, göğsüne bastırmadan önce bir kere daha bakıyordu oğlana. Sapsarıydı kerata. Saçları, rüzgâra tutulmuş başaklar gibi uçuşuyordu. Ama gözleri kapkaraydı. Ürperip göğsüne bastırıyordu. O gece.

Sonra keskin bir uyanış yaşıyordu; geri dönüş yolculuğu falan olmayan. Yüksekten yatağa düşmüş gibi. Pat diye. Sonra kendi göğsünü sıkmaktan taşlaşmış kollarını çözüyor, kalkıp elektrik düğmesini çeviriyor, yatağın kenarına oturuyor, ter içindeki göğsüne bakıyordu. O gece.

Noo Hüdai Aaa? Rüyalandın nı yoğusa?

Sonra bir haber spikeri diksiyonuyla; "Bu rüyayı bir daha görmemek için ömrümün sonuna kadar uyumamaya razıyım." diyordu. O gece.

Sonra yatıp mışıl mışıl uyuyordu.

O gece.

Hüdai Aaa. Ne çabuğuyudun yav?

Kişinin kendine ettiğini
Edemez kişiye hiçbir fâni...
MEVLÂNÂ

Denemeden geri durmuyordu, buna da şükürler olsun. Abdest duası eşliğinde aldı abdestini, 'Elhamdu lillahillezî ce'ale'l-mâ'e tahûran ve ce'ale'l-islâme nûra', ne hikmetse o felâket, uyku, tespih ve namaz hariç yapışmıyordu yakasına, ona da şükürdü, Azimet'i öte odaya yolladı, seccadesini serdi, farzın günahı daha ağır olduğundan önce sünneti deneyecekti ki, "Ya bismillah" deyip namaza durdu.

"Niyet ettim yatsı namazının sünnetine
Çatal çama kurşun attım geçmedi
Allahuekber
Ali Efeye ayran verdim içmedi
Allah da o Ali Efe'nin belâsını versin..."

Daha fazla direnmedi, hemen bozdu. Az hırslandı, az ağladı, iki dolandı yukarı aşağı, çıkıp tekrar abdest aldı, belki de sonuna kadar azmetmek icap ediyordu, geri gelip tekrar denedi. Bu sefer de 'Simitimin Tablası'nı tutturmasın mı sana?

Tekrar bozdu. Böyle namaz olmazdı. Uyku zaten yoktu, ama hadi orada şuursuz oluyordu, ne yaptığını bilmiyordu, göt göbek atıyordu falan, ama namaz? Namazda da mı şuursuzdu?

Olmuyordu olmuyordu olmuyordu. Dokuz aydır olmuyordu. Dokuz ay... Dile kolay.

Geberiyordu uykusuzluktan. Gözlerinin altı morluktan siyahlığa dönmeye yüz tutmuştu. Sinirleri haraptı. Aklı giderek zıvanasından çıkıyor, hesabı kitabı birbirine karıştırmaya başlıyordu. Acaba Azimet'in yanına gitmese de, şu köşede şöyle kafasını dirseğine yaslayıp...

Daha düşündüğünü yapmayı düşünürken uykuya daldı.

Develer daylak,
Severler aylak,
Sen kimin yari
Her yanın oynak...

"Bey, kalk Bey... Naapıyon gece gece?"

Gabardı cenk gürültüsü dalınan
Goç yiğidin eğlencesi yarınan
Annem annem

"Beeyy... Kurban olurum aç gözünü.."

Gözlerini açtı. Düşündüğü gibi bir köşeye kıvrılmış değil, bilakis odanın orta yerinde, ayaktaydı ve seccade beline sokulmuştu. "Ne var?" dedi Azimet'e.

"Uykunda göbek atıyon gene. Seccadeyi de sokmuşun pantolonuna, yandan yandan veriyon böyle... Allah etmeye..."

"Sen git yat." dedi. "Oğlanlar uyanmasın. Bi şey tecrübe ediyodum. Uyumuyodum ben."

Hacı Azimet, Hacı Naci Kalaycı'nın bir şey tecrübe etmediğini gayet iyi biliyordu. Hem de ne zamandan beri. Aylardır, Hacının, eskiden olduğu gibi ona imamlık etmediğini, hadi ondan da geçtim, yanında bile namaz kılmadığını, seccadeyi alıp öte odaya gittiğinde de kapıyı kilitlediğini görüyor, peşinden el çırpıp türkü söylediğini duyarak çok fena oluyor, bir damla uyumadığına, yatakta veya ayakta sık sık gözü kapalı vaziyette omuz attırıp göbek atarak türkü söylediğine korkarak şahit oluyordu. Çoğunda ses etmiyor, tutuyordu kendini kadıncağız. Zaten az sonra Hacı kendi gürültüsüne kendi uyanıyor, bunun uyuduğunu düşünüp odadan palas pandıras kaçıyordu. Bazen de işte böyle, kendini tutamayıp uyandırıyordu.

"Bi daha da beni uyandırdığını görmeyim."

"Hani uyumuyodun?"

"Uzatma Azimet. Git yat dedik. Adamı sinir etme."

Azimet bıdır bıdır dua okuyarak çıktı odadan. Hacı Naci Kalaycı, dokuz aydır her göbek atarak uyandığında yaptığı gibi odanın perdelerini açtı, sabahın gelişini kendi başına beklemeye başladı. Oysa kendi başına beklediği falan yoktu. Dokuz aydır...

Odada birbirlerini de onu da çok iyi gören ama ona zinhar görünmeyen iki kişi daha vardı. "Daylak ne demek acaba?" dedi ismi Adnan olan ismi Emir olana.

Emir cevap verdi: "Kancık deve."

Hacı Naci Kalaycı'nın iki yanında mevzilenmiş, beyaz kefenleri içinde ayakta duruyor, zaman zaman dalgalanıyorlardı.

"Bu pes etmeyecek." dedi Emir.

"Etmezse çıldırır ama."

"Sence şu anda kendini normal mi sanıyordur?"

"Sanır bu..." dedi Adnan bezgin bezgin. "Bu adam her şeyi kendine yontabilir. Başka bir cins bu. Kesin şu saçmalıkları lehte yorumluyordur."

"Hadi canım sen de."

"Ben öyle düşünüyorum."

Hacı Naci Kalaycı da öyle düşünüyordu. Allah o mübarek zât vasıtası ile buna zımnen 'Yık o mezarlığı, rüyanda sana ait olduğunu müjdelediğim yere yerleş bir an evvel.' diyor, onun için habire böyle namazda niyazda huzurunu kaçırtarak sıkıştırıyordu. Gecikiyordu çünkü. Allah'ın "Yap!" dediğini bir an evvel yapacaktın. Sabah olsun, önce ellerini çabuk tutmaları için yeğenlerini bir güzel sıkılayacak, ondan sonra da şu hamamcı karının ifadesini almaya gidecekti. Karıda bok gibi para vardı kesin. O gecekondudan ziyade konağa benzeyen koca gecekondu bile yetmemiş olacak, bahçesine kum, çimento, kereste yığdırıp duruyordu. Üstelik öbür gecekonducular gibi Kavaklar Deresinden kum çektirip kavak kestirmiyor, kumu da keresteyi de kamyonla şehirden getirtiyordu. Kaç gündür de üç dört tane ustabaşının dolaştığını söylüyordu yeğenleri. Millet apartmanını bile bir tane ustayla hâllederken bu götü boklu bir gecekondu müştemilatı için sürüsüne bereket usta tuttuysa... Yeşilba-

yollara seyirlik çıkarmıştı haspa. Bir gün bakıyordun bir kamyon çimento gelmiş, bir gün bakıyordun üç kamyon kum, bir gün bakıyordun çıtalar keresteler kışlık odun gibi istiflenmiş, yükselmiş gitmiş, bir gün bakıyordun tabaka tabaka mermer gelmiş yığılmış. Mermeri de ne yapacaktıysa artık... Belki de sabah gidince bir bakacaktı ki evi mermer kaplatmış. Ne gülerdi ama. Şahtı da sanki, şahbaz olurdu o zaman Yeşilbayır. He he...

"Bir kere daha namaz kılmaya kalkar mı bu sence?" diye sordu Emir.

Adnan, "Bence kalkmaz." diye cevapladı. "Yeterince korkuttuk sanıyorum."

"Sen dokuz aydır öyle sanıyorsun. Vazgeçti mi?"

"O da doğru."

Hacı Naci Kalaycı, belinden çıkarıp katlayarak sandalyenin üstüne koyduğu seccadeye yürüdü. Şansını bir kere daha deneyecekti. Hem de abdestini tazelemeden.

Adnan sinirli sinirli söylendi.

"Bazen diyorum ki, diri olsam şimdi."

"Ne yapardın diri olsaydın?"

"Şu adamı eşek sudan gelinceye kadar döverdim tabii ki."

"O anıcık yeğenleri de gelip seni döverdi tabii ki."

"Değerdi tabii ki."

"Dur dur... Başlıyor namaz."

"Ne var repertuvarda?"

"Mardin kapı şen olur'a ne dersin?"

"Hey onbeşli onbeşli daha oynak... Bence oradan hücum edelim."

"Anlaştık."

Hacı Muhtar niyet etti.

"Niyet ettim yatsı namazımın nafile sünnetini kılmaya;

Allahüekber

Hey onbeşli onbeşli

Tokat yolları taşlı..."

Şu insanlardan hangisi benim?
Hele sen şu kavgayı, gürültüyü dinle
Bakma ağzıma hem, sözüme kulak asma,
Hem sen beni elden çıktı bil...

MEVLÂNÂ

Bana eğlenceli görünüyordu, ama Nihat aynı fikirde değildi. Ayan beyan üzülüyordu çocuk.

"İşler her an çığırından çıkabilir Şemsi."

"Daha önce de söylemiştin."

O ara caminin kapısı açılıyor, içeri bencileyin, üzerine insan içine çıkmasını sağlayacak bir kıyafet temin etmek maksadıyla yeni rahatsız edilmiş, aynı benim gibi ölü olduğunu henüz bilmeyen bir ölü giriyor ve yine o da benim gibi teneşiri görüp ölü olduğunun farkına varıyordu. Nihat birçok bakımdan haklı çıkıyordu. Ölü olduğunu anlayan her ölünün tepkisi farklı oluyordu meselâ. Kimi oturup ağlıyor, kimi kuzu kuzu kabulleniyor, kimi işi şiddete vardıracak derecede isyan ediyordu. Ancak başka çare olmadığı için öyle veya böyle her biri kendince kabulleniyordu sonucu. O zaman sıra Nihat'a geliyordu... Bazen de art arda gelenler yüzünden Nihat'ın başı kalabalık oluyor, bana da iş düşüyordu... Yeni arkadaşa ufak bir brifing verme işi.

"Neden her şeyi bilir gibiyim?"

"Çünkü ölüsün. Sınırın yok artık."

"Sınırım yoksa neden ölmeden öncesine dair hiçbir şey hatırlamıyorum?"

"Doğmadan öncesine dair de hiçbir şey hatırlamıyordun."

"Öyle mi?

"Öyle."

"Şimdi ne yapacağım ben?"

"Uslu duracak, kendi işini kendin görmeye kalkmayacaksın. Yani bazı arkadaşların yaptığını yapmayacaksın. İnşallah."

"Nasıl yani?"

O zaman anlatıyorduk.

Mezarlarımız talan edilmekte olduğundan, iki dünya arasında seyyah kalmak zorundaydık bir süreliğine. Vakti gelinceye kadar ne ait olduğumuz kabir hayatına, ne de artık ait olmadığımız dünya hayatına dönme şansımız vardı.

Boştaydık...

Ve daha kötüsü, tamamen boşa çıkma tehlikesiyle karşı karşıyaydık.

Evet, bu da söz konusu vaktin gelip gelmeyeceğinin şüpheli olduğunu gösteriyordu. O vakit hiç gelmeyebilir, iki dünya arasında biz, sonsuza kadar dolaşıp durabilirdik.

Hayır, bu konuda bizim yapabileceğimiz hiçbir şey yoktu. Mezarlarımızı ölümlüler talan ediyordu, yani 'öte tarafın' insanları, dolayısıyla yine ve ancak ölümlüler iade edebilirdi. Bazı arkadaşlar yıldırma, korkutma, şaşırtma, hâttâ çıldırtma yoluyla insanları iadeye zorlayabileceklerini düşünüyor, bunun için çok yanlış işler yapıyorlardı. İnşallah bu yeni arkadaşlar da onlara uymazdı. 'Uslu duracaksınız.' derken söylediğimiz buydu.

Ama uslu duran pek çıkmıyordu. Daha doğrusu, ben ve Nihat dışında hiç çıkmıyordu. Nihat olmasa ben ne yapardım bilmiyorum açıkçası. Habire proje ürettiğime göre, büyük ihtimâlle ben de ortalığı karıştırmaya çalışanlardan olurdum. İşte yeni bir proje daha gelmişti aklıma.

"Bunlar bizim taşları kırmaya geldiğinde köpekleri saldırtsak? Ne dersin?"

"Saçmalama derim." dedi Nihat.

"Niye o?"

"Sonuçlarını düşünmeden konuşuyorsun da ondan."

"Bilakis. Sonucunu düşünüyorum ki konuşuyorum. Dokuz

köpek, gecenin karanlığında bir hücum etse, Kavaklar Deresine kadar kovalarlar o saygısızları. Sonuç bu. Nesini düşüneceğim başka?"

"Bu gece kendilerini dişletmemek için kaçanların yarın sabah taşla tüfekle geri dönüp zavallı hayvanları yaralayabileceğini, öldürebileceğini, en iyi ihtimâlle bir daha gelmemek üzere buralardan sürebileceğini düşüneceksin."

Ne kadar çabuk haklı duruma geçiyordu bu çocuk.

"Bu proje de çöpe gitti yani?"

"Boşver. At gitsin. Bizim daha ciddi problemlerimiz var, inan. Şu insan içine karışanlar bir dağılır, benliklerini bir kaybederlerse, bir daha mezarlarımız iade edilse de dönemeyiz geri. Hâlâ kendimizi buraya ait hissedebiliyorsak, bu, pamuk ipliğiyle de olsa bağımız bizi tutuyor anlamına gelir. O bağ durduğu sürece de bir ümidimiz olduğu anlamına."

"Giderek zayıflayan bir ümit."

"Öyle de olsa... bir ümit."

Neden öyleyse matemlerle eyyamın perişandır,
Niçin bir katrecik göğsünde bir umman hurûşândır?
MEHMET AKİF ERSOY

Konya'nın, Üçler Mezarlığından Şeker Fabrikasına kadar hepi topu beş kilometre çapında bir şehir olduğu zamanlardı. Bir uçtan esen rüzgârın Akyokuş'tan Musalla Mezarlığına kadar ne var ne yok kaldırıp götürdüğü dümdüz bir ova, Ahmet Hilmi Nalçacı'nın orta üçe yeni geçtiği, şehirlerarası otobüs terminalinin Alaaddin Tepesinin eteğinde gururla dikilen Teksas Pavyonun kaldırımından ibaret olduğu zamanlar.

Meram uzak bir semt sayılır, Tavusbaba'ya gidebilmek için günler süren hazırlıklar yapmak gerekirdi. Daha Yeni Meram Yolu açılmamıştı. Her ne hâl ise Meram bir semt olarak Konya'dan sayıldığı hâlde, Eski Meram Yolu üzerindeki Karaaslan Köyü bir köy sayılır, zinhar Konya'dan sayılmazdı. Konya'ya yedi kilometre mesafedeki Meram'da elektrik vardı, su vardı, her bok vardı misâl, ikisinin ortasında, Konya'ya iki buçuk kilometre mesafede, tam da yol üstündeki Karaaslan'da bir bok yoktu. Yanlış anlaşılmasın; bokla alâkalı her şey vardı. Ahır vardı yani, ağıl vardı, gübre şerbeti çukurları vardı, tezek vardı, kubur vardı, ama medeniyet yoktu. Medeniyet, Karaaslan için koca Konyamızdan güzeller güzeli Meramımıza gidip gelen tek tük Magirus belediye otobüsüyle Tavusbabamıza ziyaretçi taşıyan Skoda kamyonetlerden, uzun ve havalı amerikan

arabalarından, pırpır adı verilen motoguzzilerden ibaretti. Karaaslan, bu büyük medeniyete yol kıyısından çekine çekine bakan güdük bir köydü. Buydu. Daha Anadol Vehbi Koç'un rüyasına bile girmemişti. Beş kilometre çapındaki koca Konya, bir uçta Üçler Mezarlığı, bir uçta Araböldüren Mahallesi, bir uçta Musalla Mezarlığı, bir uçta da Şeker Fabrikası kolonisiyle hudutlanmış bir şehirdi. Herkesin herkesi bilip tanıdığı, yüzölçümü büyük, kendi küçük bir şehir. Tekke bile köydü o zamanlar daha.

Karaaslan köyünde Karaaslan camii vardı elbet. Sakalına çoktan ak düşmüş Muzaffer Hoca, kız oğlan ayırt etmeden dinimizi öğrenmeye gelen köy çocuklarının elinden tutuverir, iki ayda Arap alfabesinin seslerini öğretip surelerin hepsini ezberletir, cüzü bitirip Kur'an'a geçen çocuklara yarım kilo güllü lokum alarak iltifat ederdi. "Afferin gızım/oğlum. Hadi şimci bu lokumu arkadaşlarıya dut bağalım." İyi huylu bir adamdı. Çor çocuğu ne zaman sıra dayağına çekeceğini iyi bilir, dayakta eşitlik gözetir, adaletsizlik etmezdi.

Beri yandan, Karaaslan, hiçbir yere ait olamamanın hasediyle Konya ile Meram arasında kararsız kararsız dingilder, sakinleri itilip kakılmanın tabii bir sonucu olarak Konya'ya da Meram'a da diş bilerlerdi.

Karaaslan'ın kara talihli ahalisi, beğenirsin veya beğenmezsin, götü boklu köylü gibi değil, zat gibi, hâttâ zat-ı muhterem gibi davranırdı birbirine. Bu davranış bütünlüğü her yerde hissettirirdi kendini. Muzaffer Hoca bile sıra dayaklarında iltimas geçiverirdi "Bu çocuklar zaten feleğin sillesini yiniş." diyerek. Veletlerin kollarının etli kısmına toz alacakmış gibi hafifçe vurur, geçer giderdi misâl.

Madem adam gibi dövmeyeceksin, dövmesen olmaz mı? Olmaz! Dayak, Muzaffer Hoca'da Karaaslanlı olmanın var ettiği bir insiyaktı. Köyde okul olmadığından, ilkokuldan başlayıp İmam Hatip'i bitiresiye kadar yayan yapıldak Konya'ya gitmiş, her Allah'ın günü sopasını yiyip Karaaslan'a geri dönmüştü. Tabii yayan yapıldak. Karaaslanlı olmak böyle bir şeydi. O kadar semti, mahallesi vardı Konya'nın Karaaslan'dan uzak,

ama gene köy, gene köydü Karaaslan. Işgalaman, Dutlukır, Hocacihan, Ordu Çeşmesi, Uluırmak; hepsi de cehennemin dibindeydi, ama hepsi mahalle, hepsi semt, hepsi içerlikliydi. Ya Karaaslan? Konya'nın burnunun dibindeydi canım. Meram'dan dört buçuk kilometre daha yakındı Konya'ya, çünkü Meram yolu üzerindeydi, ama gene köy, gene köydü. Yolun sonundaki Meram, sen semt olacaksın, Karaaslan gene köy, gene köy olacak... Ulan arkadaş!

Konya ahalisi, nerde bir Karaaslanlı görse hemen tanır, sanki heriflerin alnında "Bu Karaaslanlıdır." yazarmış gibi görür görmez bilirdi. Bu yüzden Karaaslan'dan göçüp de Konya'ya konan, orada iş tutan yoktu. Nasıl olsun, ekmeksiz günde bedava ekmek dağıtsa, acından ölür, gene de "Karaaslan ekmeği" diye Karaaslanlı'dan ekmek almazdı Konyalı. Bütün Konya cenabet, şehirde tek hamam da Karaaslanlının olsa, millet cünup cünup gider Sille Barajına banıp çıkar, Karaaslanlı'nın hamamına gene gitmez, gene gitmezdi. Konya'da ekmek yoktu bu ırka. Karaaslan en çok Almanya'ya, ondan sonra Ankara'ya, ondan sonra da İstanbul'a göç verirdi. İngiltere'de, Londra'da, hâttâ ücralık Northamptonshire'da bile vardı iş tutmuş Karaaslanlı, Konya'da tutamazdı. Karaaslanlıydı çünkü.

Karaaslanlılar belli bir yaşa kadar, eğer ki okumak gibi bir mecburiyet hissederlerse, ilkokul, ortaokul ve lise boyunca Konyalılardan sopa yer, belli bir yaştan sonra da her ne suretle işleri düşmüş olursa olsun, devlet dairesi, bakkal çakkal dahil, her mecrada itilip kakılırlardı. Bir Karaaslanlıyı itip kakmak ata sporu, hâttâ sevap gibi bir şeydi. En boktan işlere yazılabilirlerdi yalnız. Konya'da gördüğün çöpçülerin alayı Karaaslanlıydı meselâ. Konya Belediyesinin Fen İşlerindeki her çöpçü günü gelir kamyon çöpçülüğünden sokak süpürgeciliğine, hâttâ çavuşluğa yükselir, Karaaslanlı çöpçü ise bilakis kamyon çöpçülüğünden fosseptik temizlikçiliğine, oradan da tıkalı kubur açma ekibine alçalırdı.

Ömer'in yıldızı o sıralar parlamamıştı henüz; oğlan Konya'dan eve ağzı burnu darmadağın, suratı çizik içinde, kulak memesi sünüp şişmiş geldikçe millet buna bakkaldan gelmiş-

miş gibi bakar, o morlukların, sökük önlüklerin, yırtık yakaların hep olduğu gibi Karaaslanlı olmanın doğal sonucu olduğunu, hepsinin aynı yoldan geçtiğini, eh, bunun da dayağını yiye yiye büyüyeceğini takdir ederdi.

Bir Karaaslanlı'nın yolunun Konya'ya düşmesi, bir Türk erkeğinin yolunun asker ocağına düşmesi gibi bir şeydi. Bu hem bir mecburiyetti, hem vazife, hem itibar, hem de dayak.

Bilemezdi o zamanlar Karaaslanlılar; Ömer farklıydı.

Farklıydı o.

Evde Şerefsiz'den dayak yerdi Ömer, okulda öğretmeninden, okuldan sonra da gün boyunca bütün teneffüslerde dövdüğü sınıf arkadaşlarının ağabeylerinden, babalarından. Ki onlar, bir Karaaslanlının nasıl güç yetirip de kardeşlerini, oğullarını dövdüğünü bir türlü anlayamazlardı. Sanki Karaaslanlı olmak, marazlı, güçsüz kuvvetsiz, salyalı sümüklü, akıntılı kokuntulu, hastalıklı sıçmıklı, hâttâ ibne olmak demekti. Ee, bu oğlan bir Karaaslanlı değil miydi? Nasıl olurdu da aslan gibi bir koca Konyalıyı dövmüş olabilirdi? Nasıl yani? Anlayamazlardı. Oysa Ömer anlardı dayak yemek nedir ve dayak atmak nasıl bir şeydir. Misâl; dayak yemek, onun için su içmek kadar doğal bir şeydi ve bu iş onun için ne kadar doğalsa dayağını yiyen Konyalı okul arkadaşları için de o kadar doğal olmalıydı. Anladığı buydu. Anlamadığı ise; dayağını yiyen arkadaşlarının niye koşa koşa gidip öğretmene, müdür muavinine, müdüre veya abilerine, ana babalarına şikâyet ettikleriydi. Anladığı; dayağın yerken kötü, yedirirken güzel bir şey olduğuydu. Anladığı, bütün dünyanın dayak yemeyi Konya'ya yolu düşmüş bir Karaaslanlı'nın kaderi kabul ettiği, anlamadığı ise bu kader denen naneydi.

"Hocam, kader ne?" Okulda "Hocam" demek yasaktı, camide "Öğretmenim". Ömer hiç karıştırmamıştı. Arkadaşları habire şaşırıyordu ama.

"Alnımızın yazısı. Ona gelecez daa. Acele itme."

"Alnımızın yazısını kim yazmış?"

"Allah Allaaah. Ona gelecez didim oğlum. Dur bi... Şimci..."

"Niye?"

"Ne?"

"Niye yazmış?"

"O ne demek? Hesap mı soracağıdık?"

"Beni abiler hep dövüyodu geçen sene okulda. Bu kader mi meselâ?"

"Bak şimci... Evet... Kader... Allah yazdıysa..."

"Yazdıysa?"

"Değişmez. Allah'ın yazdığını kimse bozamaz yani."

"E ben bu sene hepsini dövüyorum. Allah'ın yazdığını bozdum mu bozmadım mı?"

"Otur cüzünü ezberle de... Hergele."

Muzaffer Hoca zaten Karaaslanlı çocukları dövmeye kolay kolay heves etmezdi, o ayrı, Ömer'e hiç eli kalkmazdı, o daha ayrı. Sarı saçları ve korkutucu derecede siyah gözleriyle Ömer, Karaaslan'ın içinde Konya'ya yolu düşmüş bir Karaaslanlı kadar dışarlıklıydı çünkü. Dahası, Ömer kendi evinde de dışarlıklıydı. Babası Şeref Çavuş, handeyse buğday kadar, anası desen kahve kadar esmer, oğlan kardeşi Önder desen marşandiz kadar esmerdi. Hâl böyle olunca Ömer hem ailede sarı saçlı bir Allah kulu olmadığı için saç renginden, hem de sarışın bir insanda siyah göz hiç görülmediği için göz renginden kaybediyor, okula gittiğinde Karaaslanlı diye, Karaaslan'a döndüğünde ise ayan beyan nesebi gayri sahih diye dışlanıyordu. Köy yerinde Muzaffer Hoca'dan başka bu çocuğun suratına bakan yoktu. Konu komşu de, hısım akraba de, akran arkadaş de, ne dersen de, Ömer yapayalnızdı Karaaslan'da. Anasının bile görmezden geldiği bir çocuktu.

Şöyle:

Babası Şeref Çavuş aslında herhangi bir Karaaslanlı kadar idare eder bir adamken, Ömer doğar doğmaz zıvanadan çıkmış, bu âni darbeye rağmen idare eder bir adam olma azmini muhafaza edip şurasına kadar gelen cinnetini zar zor zaptederek soluğu camide, Muzaffer Hocanın kapısında almıştı.

"Hocam... hanım doğurdu."

"Hadi gademli olsun. Allah analı babalı böyütsün. Gız, oğlan?"

"Oğlan."

"Maşallah."

"Valla zor biraz maşşallah muşşallah. Anasını mezara yollayacam çünkü."

"Tövbe. Bu ne şimci? Gaç!"

"Oğlan sapsarı Hocam. Bayaa sarı. Altından da sarı, sarıdan da sarı. Derisini görsen, dosya kiyadı gadak beyaz. Gözleri disen nemne şekil bi şey. Gosgoyu."

Ürpermiş, ama kendine hakim olup rahatmış izlenimi vermeyi başararak gülmüştü Muzaffer Hoca.

"Şereeef..." demişti duydukları çok vakâyı âdiyeden şeylermiş gibi. "Bebeler ya simsiyah çıkar analarıyın rahminden, ya bembeyaz. Gözleri de gosgoyu mavi olur. Hiç duymadın nı?"

"Siyah."

"He?"

"Gözleri diyom. Sipsiyah."

Muzaffer Hoca bir kere daha ürpermişti. Siyah gözlü bebek mi? Kör değilse siyah göz olmazdı, o kadarını biliyordu. Vakit kazanmak için çenesini kütletmiş, boynunu çıtlatmış, parmaklarını usul usul kıtlatarak olabildiğince itidalli görünmeye gayret etmiş, "Vallaha de!" demeyeyim diye kendini fena sıkmıştı. "O da çok sıkça görülür yani... Siyah göz diyom..."

Onun yerine Şeref Çavuş demişti:

"Vallaha de?"

"And olsun." Haydi bakalım. Bir de yalan yere yemin etmişti durduk yerde. "Allah'ım, günah yazma!"

"Gözleri siyah da olur mu diyon bebelerin?"

"Tabii ki de." Yalanı bir de katmerliyordu iyi mi? "Ya mavi olur ya siyah olur göz. Hiç duymadın nı hay Şeref? Çok olur. Çoook. Boş boş bakarlar öyle. Böyüdükçe ya analarıyın göz rengine çalar gözleri, ya babalarıyın."

Şeref Çavuş, Muzaffer Hocanın ellerine kapanıp zorla üç dört defa öpmüştü.

Muzaffer Hoca ise Şeref Çavuş'u evine geri saldıktan sonra yüz yüz tövbe istiğfar etmiş, ürperdikçe ürpermiş, dediği çıkmazsa üç beş ay sonra neler olabileceğini kara kara düşünme-

ve koyulmuştu. Sarı bebek mi? Karaaslan'da mı? Siyah gözü hiç sorma zaten.

Gelgelelim, cinnet, geldi miydi kaçırılmaması gereken, taze taze tattın tattın, tatmadın da bayatlattın mıydı aynı tadı hayatta vermeyen bir şeydi ve Şeref Çavuş Muzaffer Hocaya gitmek suretiyle bu lezzeti kaçırmıştı. Kaçırış o kaçırış, hırsını rakıya vurarak kendinden, Nurten'e vurarak Nurten'den ve büyüdükçe de Ömer'e vurarak Ömer'den çıkarmaya başlamıştı. Arkadan Ömer'in kardeşi Önder yetişmişti kara kuru, ama ne fayda; Şeref Çavuş artık kara sarı ayrımı gözetemeyecek durumdaydı. Onu da dövüyordu onu da.

Muzaffer Hoca, yalan yere yemin ederek hayatiyetinin mesuliyetini üstlendiği Ömer'e hep hoş bir muhabbet duymuştu. Merhamet gibi de değil gibi hem de. Hem hayatta kalmasının sebebiydi Ömer'in, hem de araba yüküyle sopa yemesinin. O gün "Olmaz öyle şey." dese, belki çocuk da anası da ölüp gidecekti ama ne anası bu kadar eziyet görecekti, ne de oğlan. Hâttâ Şeref'in sünger gibi içmesinin müsebbibi bile Muzaffer Hocaydı bir bakıma.

Ne yapsa, ne etse, oğlanı kendi doğurmuş gibi hissetmekten geri duramaz olmuştu Muzaffer Hoca. Kendi çocukları olmadığından karısı Nesibe de çok severdi çocukları ama Ömer'in şöhreti kötüydü; kadın oğlana ısınamamıştı. Muzaffer Hoca Kur'an kursu olduğu günlerde ne zaman şaşırıp da "Hanıım, bi bazlama vir hele." diyecek olsa "Ölsem virmem." diye ayak direyecekti Nesibe. "O pije götürecen de mi?" diyecekti.

Öte yandan Ömer, Karaaslan'ın gelmiş geçmiş en çok baba dayağı yiyen çocuğu olarak tarihe geçerken arkadan gelen oğlan kardeşi Önder'e, zaman farkı nedeniyle bırak kırmayı, rekorunu egale etme şansını bile vermeyecekti.

Oğlanın işi zordu, ama kendini bildi bileli dayak yediği için bunu kıçının kaşınması, karnının acıkması, işemek, sıçmak, burun karıştırmak kabilinden bir şey gibi algılayabiliyordu. Ne kırılıyordu babasına, ne darılıyordu. Korkmuyordu da üstüne üstlük. İnsan, başına gelmesini istemediği şeyden korkar; bu garip, dayağı don giymek, çorap çıkarmak gibi bir şey zannet-

tiği için ille de başına gelmesi gerektiğini zannediyordu çünkü. Muzaffer Hoca uzaktan uzağa seyrediyor ve çok hicranlanıyordu. Hani olmaz ya, Allah buna verse Ömer gibi nesebi gayri sahih bir çocuk, döver miydi ki hiç? Dövmezdi hazar. "Mevlâm neylerse güzel eyler." der, bağrına basardı muhakkak.

Ömer, estek köstek büyüyüp ilkokul çağına geldiğinde, Şeref Çavuş, Karaaslan ahalisinin yaptığının hilafına, oğlan Konya'nın içinde daha çok yol gitsin de Karaaslanlı olduğu için çor çocuktan daha fazla dayak yesin diye, hemen Eski Meram yolunun ağzındaki İstasyon İlkokulu yerine, Beyhekim Mahallesindeki Devrim İlkokuluna yazdırdığı için serisini sürdürmeye devam etti. Aslına bakarsan Şeref Çavuş çocuğu taa Çayır'ın oralardaki Mahmut Şevket Paşa İlkokuluna yazdırmayı arzu ederdi ama adam Karaaslanlı olduğu için "O kadar da değil." diyen İl Milli Eğitim taş koymuştu. Neyse bari, Beyhekim Mahallesi de az buz uzak sayılmazdı şükür. Muzaffer Hoca çok kızmıştı Şeref'e, çok bağırıp çağırmıştı ama bırak lâfı, kurşun bile işleyecek gibi değildi herife.

Yaşı büyüdükçe, ki bu ilkokul ikinin ortalarına falan denk geliyordu, okulda daha az, ama daha şiddetli dövülmeye, buna mukabil bunu sopalamayı vazife addeden çocuklarla gırtlak gırtlağa dövüşmeye başladı Ömer. Her yaz Kur'an kursunda otururdu dizinin dibine, Muzaffer Hocaya elifi elifine anlatırdı okul günlerini. Eli ayağına dolanırdı Muzaffer Hocanın. Görürdü ki oğlanın yediği sopanın şiddeti artmaktadır, çünkü kendinden önceki Karaaslanlılar gibi dayak yemesini bilmemekte, düşmanlar buna beş vurursa bu da ne yapıp ne edip düşman ordusunun her bir ferdine bir iki vurmaktadır. Çok içlenirdi o zaman Hoca. Bir biçimde kendi dahliyle oluyordu her ne oluyorsa. Kendini mesul hisseder, hani; "Yapma oğlum. Sen uyma onlara. Günah." falan diyerek tembihleyecek olsa oğlanın her Karaaslanlı gibi kuzu kuzu dayağını yiyip evine döneceğini bilir, ama tembihleyemezdi. "Korusun kendini." diye düşünürdü galiba. O da pek emin değildi ne düşündüğünden. Kuru kuru dinliyor, Nesibe'ye sezdirmeden evden getirdiği bazlamaydı, gözlemeydi kırıp oğlanı besleyerek bir nevi teşvik de ediyordu bu dövüşkenliğe. "Allah'ım günah yazma!"

Ömer de teşvikin hakkını veriyor, dayak yerken denk getirip bir iki tane vurma mertebesinden, çatır çatır dövüşme mertebesine terfi ediyordu usul usul.

Bu suretle Devrim İlkokulunun Karaaslanlı düşmanı talebeleri, Ömer'i dövmek için hem kuyruğa giriyor, fakat hem de kendilerini günden güne daha isteksiz hissediyor, ama dövmeye karar verdilerse de bir taraftan döverken bir taraftan dayak yedikleri için her zamankinden daha fazla hırslanıp etraflıca dövüyorlardı. Muzaffer Hoca bu gelişmeleri de kendine yakıştıramadığı bir gururla dinliyordu birinci ağızdan. "Allah'ım günah yazma!"

Az zaman geçmiş geçmemiş, okulun üst sınıflarındaki dövüşken veletlerden kapışma daveti almaya başlamıştı Ömer.

Hayhay!

İlk davet çok tuhafına gitmişti gerçi. Gene her zaman olduğu gibi "Bakalım bu teneffüs kaç kişi çullanacak?" diye temkinli adımlarla sınıftan çıkmıştı ki iki tane abi karşısına dikilmiş ve; "Arkaya gel aslanım." demişlerdi. "Senle biz dövüşçeez." Ömer; "Olsun." deyip omuz silkmiş, tıpış tıpış gitmişti. Sonuçta epey hırpalanmıştı ama, davet edenler çivili tokaçla tozu silkilmiş Ladik halısı gibi arkasında kalıp; kendisi dimdik, sadece yakası kopmuş, önlüğünün eteği yırtılmış, kulağı tırmalanmış olarak sınıfa geri dönünce okulda da devran bir anda dönüvermişti. Nitekim, sonraki teneffüsten itibaren bu pis Karaaslanlıya çarpıp çatıp çullanıp geldiğine geleceğine pişman etmeye çalışma fakat muvaffak olamama süreci sona ermiş, onu hak ettiği gibi, hak ettiği şekilde er meydanında kepaze etmeye çalışma ve fakat gene muvaffak olamama süreci başlamıştı. Bir beyhude süreç daha yani.

Çünküüü...

Çünkü bu pis Karaaslanlıyı öyle yeke yek, hadi bilemedin iki kişiyle bir temiz pataklayıp ellerini çırpa çırpa yürüyüp gitmek artık pek mümkün görünmüyordu. Gene de çocukluk işte, okulun bütün hergeleleri, "Siz dövemediniz ama biz muhakkak döveriz." deyip teneffüs teneffüs üstüne, Ömer'i arka bahçeye davet eder olmuşlardı. Ömer'se ev ödevi titizliğiyle onla-

rı da dövmüş ve kendi sınıf arkadaşlarını dövdüğü için o güne kadar okuldayken Mehmet Çetin Öğretmenden, okul çıkışı velilerden, dövdüğü sınıf arkadaşlarının abilerinden nasıl dayak yediyse, okul arkadaşlarını dövdüğü için de diğer öğretmenlerden öyle dayak yemeye başlamıştı. Başka bir çocuk olsa garibine gider, kendisi on beş kişiden dayak yerken görmeyeceği tutan öğretmenlerin, bunun, üstelik davetli icabetli dövdüğünü görüverecekleri tutuyor diye içlenirdi ama o oralı değildi. Hâl böyle olunca 'bir müddet' daha Ömer okuldaşlarını, öğretmenleri de Ömer'i lâyığıyla dövmeye devam etmişlerdi. Evdeki dayak desen, zaten her akşam hazırdı. Şerefsiz için dayak atmanın herhangi bir gerekçesi yoktu. Adama sorsan vardı bir şeyler; bir şeyler vardı yani var olmasına ama, unutmuştu sanki yani.

Muzaffer Hoca nedenini bilemeden dikkatle takip ediyordu safahatı.

Şerefsiz...

Şeref Çavuş...

Ömer'in babası oluyordu Şeref Çavuş. Ama Ömer'in annesinin ağzında adamın adı her zaman 'Şerefsiz' olduğundan, çocuklar, Ömer ve Önder, babalarının adını sahiden "Şerefsiz" zannediyorlardı. Bırak Ömer'le Önder'i, Nesibe bile zaman zaman dalıp 'Şerefiz' diye bahsediyordu Şeref Çavuş'tan. Nurten'le Nesibe'nin düşüp kalktığından daha ziyade düşüp kalkan Karaaslan kadınları adamın adını hepten unutmuşlardı. 'Şerefsiz aşağı - Şerefsiz yukarı'.

Şerefsiz'e, bak Muzaffer Hocanın da diline dolanmıştı, Şeref Çavuş'a bir şey olduğu yoktu. Veya olan olmuştu, geçmiş olsun. Asıl mesele, Ömer'e çok fena bir şeyler oluyordu. Ayan beyan görebiliyordu bunu Hoca.

Dayak pişkinleştirmiyor, pişiriyordu Ömer'i. Evet, devran sahiden dönüyordu. Artık Karaaslanlı olmak, tüm Konya indinde olmasa da Devrim İlkokullu sidiklilerin indinde 'Ömer' olmak anlamına gelmeye başlıyordu. Ve 'Ömer' olmak tehlikeli bir şey olmaktı. Çok tehlikeli bir şey olmak. Belki Muzaffer Hoca'nın bile farkına varamadığı kadar tehlikeli bir şey.

Nihayetinde olacak olan olmuş, Devrim İlkokulunda Ömer'e

bulaşacak yiğit kalmamış, buna mukabil oğlanın şanı yürüdüğü için civar okulların dövüşkenleri akın etmeye başlamıştı Devrim İlkokuluna. Ki bu da ilkokul üçün ortaları oluyordu. Ömer'in hiç umurunda değildi ama, bunun dayağını yemekten gına getirmiş okul arkadaşları zart diye birer Ömer taraftarı olmuşlardı. Muzaffer Hoca bunu duyunca pek gülmüştü. "Allah'ım günah yazma!"

"Dimek taraftarların var he Ömer?"

"Evet. Beni tutuyolar."

Okulun arka bahçesinde, mazot tankının gömülü olduğu, etrafı çamaşır ipiyle çevrilmiş dikdörtgen alanı iştahla temizlemişti taraftarlar. Takım aşkı. Hâttâ okulun müstahdemi Azmi'ye yalvarıp sinema salonu olarak kullanılan bodrumdan ödünç aldıkları tabureleri çapraz köşelere yerleştirerek ring bile hazırlamışlardı. Bu dövüşlerin tabure kullanmayı gerektirecek kadar uzun sürdüğü hiç olmamıştı gerçi. Zaten olsaydı da olmazdı çünkü raund diye bir şey yoktu. Dövüş ne kadar uzun sürerse sürsün, tek celsede biterdi, ama olsun. Çocuk... İllâ ki ringi hazırlayacak, etrafına sıralanıp müsabaka seyredecek, tezahürat edecek.

Tezahürat kültürü bugünlerdeki olgunluk ve çeşitliliğinden çok uzaktı henüz. Emekleme aşamasındaydı. "Ne diyolar sana Ömerim?"

"Diyolar ki; 'Fiiş fiiş fiişekleer - Yeeşil beeyaz şiimşekler'... Bi de şey diyolar... 'Biir baba hiindi - Heeeey Allah'..."

"Tamam tamam. Sesiyi kıs. Duyan iden olur, ayıbolur."

Kafiye mantığına dayalı tezahürat seneleriydi. Yeter ki kafiye tutsun yani.

Casius Clay hâlâ haşefesiyle dolaştığı için henüz Muhammed Ali olamamış, olamadığı için de Fraiser'dan sopa yiyip Foreman'dan unvanını geri alamamıştı henüz. Boks dedin miydi Konyalının aklına bir Celâl Sandal'ın, bir de Cemal Kamacı'nın geldiği zamanlardı.

"Nası yapıyon şimci Ömerim? Bi anlat bağalım."

Ömer, dövüş almanağı geliştikçe yeni teknikler geliştiriyor, rakiplerinin kimini 'Biir - kiii - üüüüüççç' komutuyla beraber

üstüne uçarak indiriyor, kimini elense sırasında beyaz yakasını kopartıp dikkatini dağıtarak indiriyor, kimini Teksas - Tommiks'te gördüğü şekilde suratına toz atıp kör ederek indiriyor, kimini, ki bu 'kimi' genelde güç yetireceğine gözünün kesmediği bir çocuk irisi olurdu, hayalarından tutarak indiriyordu. Çocuk can havliyle bunun hayalarını bursa bile oralı olmuyor, sırıtıyor, "Acımadı kiii!" deyip "Pes mi, pes mi?" diye hırlayarak bir vites daha buruyordu. Hakikaten de öyleydi yani; acımıyordu ki.

"Hiç mi acımıyo didin Ömerim?"

"I-ıh. Acımıyo."

Bu hakikatti. Kim neresini burarsa bursun, boştu. Oğlan, dövülünce canının yanması gerektiğini unutalı neredeyse beş sene oluyordu.

Karaaslan'da Muzaffer Hoca, Beyhekim Mahallesi'nde topyekün Devrim İlkokulu mevcudu, bir yiğidin doğuşuna şahitlik ediyordu. Çor çocuk, bilhassa ilk üçün talebeleri, kovboyculuk, dövüşçülük, kahramancılık oynadıkları zaman Ömer olmak için birbirleriyle yarışıyor, "Endo - Endorobo..." diye sayıyor ve Ömer olamadılarsa bile rol icabı Ömer'in Karaaslanlı kavga arkadaşlarından biri olmak için yeni baştan sayıyorlardı. Bu, Ömer'in hışmına uğrayıp kırık diş saymaktan iyiydi.

Çocuğumuzun ününü duyup onu indirmeye gelen bütün çocuklar inip de gidiyordu nitekim. Pos pos gelen kös kös dönüyor, kabadayı edalarıyla yalpalaya yalpalaya gelen karizmayı sıfırlayıp çampalaya çampalaya dönüyor, şöhretine hayran hempalarını peşine takıp kostak kostak gelen, ağzı burnu dağılıp estek köstek dönüyordu.

Muzaffer Hoca farkındaydı artık; Ömer dövüyor, dünya usul usul Ömer'in etrafında dönüyordu.

Devrim İlkokulunda dörtler de "Biz aslında Karaaslanlıyız." demeye başlamışlardı. Ömer bir bir anlatıyordu Muzaffer Hoca'ya.

Azmi'nin, ardından herifin karısının ve yetişkin kızlarının, devamında nöbetçi öğretmenlerin taraftar olmaya, Ömer'i kum torbası olarak kullanmaktan vazgeçip çocuğa 'okulumu-

zun yiğidi' muamelesi çekmeye başlamaları bu döneme denk geliyordu.

Bir taraftan tövbe istiğfar ede ede bir hâller oluyor, her gece "Allah'ım günah yazma!" diye yalvarıp devrisi gün "Acaba bugün ne oldu?" diye Ömer'in yolunu gözlüyor, bir taraftan kendine, bir taraftan da Mehmet Çetin Öğretmene acayip kızıyordu Muzaffer Hoca. Bir canavar yetişiyordu yahu! O öğretmeni olacak kevâşe ne iş yapıyordu akşama kadar okulda? 'Dur' demeyecek miydi hâlâ?

Mehmet Çetin, Ömer'in sınıf öğretmeni, Devrim İlkokulundan bir koçyiğit çıkmış olmasını kendi muamelâtına bağlıyordu ister istemez. Havaya girmişti. Öğretmenler odasında ne zaman Ömer bahsi açılsa, ki zaten pek kapandığı yoktu, Mehmet Çetin, sağ elinin yumruğunu sol avucunun içine tatlı tatlı vurmaya başlıyor, "İdmanını ben yaptırıyom da ondan." diyordu. "Ben onu pişirmeseydim, daha ilk kakışmada ağlamaya başlar, er meydanından kaçardı. Onu öyle bi yetiştirecem ki Celâl Sandal'ı geçecek inşallah. Zaten adı ne? Ömer. Aslandan emsâl. Görüyonuz."

Makam olduğu için, okulun arka bahçesine bakmazdı öğretmenler odası; ön bahçesine bakardı. Bu nedenle dövüş vaktinde öğretmenler odasının boşalıp okulun bütün öğretmenlerinin arka bahçeye bakan koridordaki pencere pervazlarına sirke sinekleri gibi sıralanmaları da gene aynı döneme denk gelmekteydi. Bir de görünmez müdavimi vardı o pencerenin; Muzaffer Hoca. Ömer'den dinleye dinleye bir nevi Mikrofonda Tiyatro tiryakisi olmuştu adam. Salı geceleri Türkiye Radyolarına yapıştırırdı kulağını, sair günler, her okul çıkışı Ömer'in ağzına. "Allahım günah yazma!"

Giderek daha ateşli bir taraftar olmaya başlayan okul müdürü başta olmak üzere Devrim İlkokulunun bütün öğretmen kadrosu Mehmet Çetin Öğretmene "Yav yapma bu kadar. Oğlanın her teneffüs bir müsabakası oluyor. Suyunu çıkartma. Bi gün dayak yiycek, sahamızda mağlubiyet alacaz. Dövme bu kadar." diyerek usulünce yalvara, Mehmet Çetin ise kerameti kendinden bildiği için Ömer'e uyguladığı mukavemet çalışma-

larının dozunu hunharca artıradursun, işin aslını aklına getirmek Muzaffer Hoca'dan başka kimselerin aklına gelmiyordu.

"Naapıyoz lan biz?" demiyordu hiç kimse. "Oğlan canavara döndü. Ya bizi de yirse?"

Kimsenin sormadığı soru tam da buydu. Gerçi Muzaffer Hoca kendi kendine sorup duruyordu ama kime ne fayda?

Evet, talebe dediğinin dayakla akıllandığına iman edildiği senelerdi. İlkokul talebesinin küçük baş hayvan, ortaokul talebesinin düve, lise talebesinin büyük baş hayvan, üniversite talebesinin hayvan oğlu hayvan, yani anarşist sayıldığı seneler.

Evet, talebe mamelekti ve ebeveyninin değil, okuldaki öğretmeninin mamelekiydi. Tabiatıyla da, insan gibi dayak yemeyi ve ne yerse yesin sineye çekmeyi bilmesi gereken bir mahlûktu.

Evet.

Hele bu talebe bir de Karaaslanlıysa, evet kere evet. O kadarını Muzaffer Hoca da biliyordu. Evet yani.

Evet de, bu nasıl Karaaslanlılıktı ki okulun yarısı şimdiden kendini Karaaslanlı ilan etmişti yani? Tuhaftı.

Çok tuhaf.

Bu tuhaflığın hiçbir öğretmenin tuhafına gitmemesi ise daha tuhaf.

Ömer'in namı yürüyordu. Tuhaf muhaf.

Evet. Gıda bitmişti, hadin bakalım. Okul sıra dayağından geçmiş, muhtemel ve müstakbel rakiplerin herbiri adeta zamanda yolculuk ederek zamanından önce Ömer'e çarpılmış, çükü olan kim varsa teneffüslerde Ömer'in gölgesinden kıyı bucak kaçar olmuştu. Şimdi sınıf ve okul arkadaşları el mecbur, şehrin dört yanından Ömer'e rakip aramak zorundalardı. Olur da Ömer rakip bulamazsa dönüp bunlardan tarafa bakabilirdi çünkü. Çünkü artık, Ömer'in zulmünden anca Ömer ringdeyse kurtulunabileceğini düşünüyorlardı. Bu da gerek korku boku, gerekse bizim oğlanın öbür okullardaki oğlanları kafa göz demeden dümdüz ediyor olmasının gururu nedeniyle kuvvetli bir takımdaşlık rüzgârının esmesine sebep oluyordu. Devrim İlkokulunun bebeleri de taraftar olma evresini bu suretle bir vites daha yükseltiyor, sürü olmaya başlıyorlardı. Ta-

kım tutmak, taraftar olmak, devâmen sürü olmak hoşlarına gidiyordu veletlerin. O zifir karası gözleriyle senden tarafa baktığı anda korkudan altına sıçmak gibi bazı meşakkatleri olsa da, Ömer'le aynı okulda okumak bir ayrıcalıktı. Evet.

"Neydi Ömer'im?"

"Fiiş fiiş fiişekleer - Yeeşil beeyaz şiimşekler..."

Talebe önlüklerinin papaz urbası kadar siyah olduğu zamanlardı. Yeşille beyazla alâkasının olmadığı zamanlar. Ama Konya İdmanyurdu'nun rengi yeşil beyazdı. Takımsan, bir rengin olacaktı.

Takım tutmayan Muzaffer Hoca bile korka korka Konya İdmanyurdunun maçlarını takip etmeye başlamıştı ajanstan. Yeşil beyaz ya...

Yeşil meşil, Ömer'deki değişim kendi hızından hız alarak devam ediyordu. Ringdeki fazla mesaiyi saymazsan, rahata da alışıyordu çocuk usul usul. Muzaffer Hoca bu teşhisleri koyduğu zamanlarda Allah korkusuyla yutkunuyordu. "Allahım günah yazma!"

Şöyle ki; oğlan gece yatıncaya ve sabah kalkıp evden çıkıncaya kadar Şerefsiz'den rutin dayağını yiyor, bunu sopalamaktan nefes nefese kalmış Şerefsiz bahçede köhür köhür öksürüp balgamını atmaya çalışırken, o, bir kamyon sopayı yiyen başkasıymış gibi herifin yanından geçip gidiyor, hızla arıyor ve annesinin Maarif zoruyla hazırladığı rutubet kokulu yufka, bok kokulu turşu tuzu ve ter kokulu lordan ibaret, Yeni Meram Gazetesine sarılı rasyonunu Karaaslan hudutlarına gelir gelmez köpekler yesin diye bir ağacın dibine bırakıyor, yolda kendisine rastlayıp dalkavukluk etmek için yarışan ilkokul bebelerinin cân-ı gönülden ikram, hâttâ teslim ettikleri simitlerini, sefer taslarını ala ala, bu aldıklarını yiye yiye yolunu buluyordu. Ancak bir pürüz vardı. Ömer, kendisine mal mülk ikram edenleri dövmemesi gerektiğini bilemiyordu. Bu da o yağlı ballı ikramların azalmasına sebep oluyordu giderek. Evet. Güzergâhındaki oğlan çocukları, giderek bu ikram yarışından, daha doğrusu Ömer'in güzergâhında bulunma hevesinden imtina etmeye başlıyorlardı. Bu durum, o vakitler İstasyon Mahallesi bebele-

rinin ne demeye İstasyonu arkalarına alıp heykelin oraya kadar gidip sola dönüp sonra heykeli de arkalarına alıp düpdüz giderek Devrim İlkokuluna varacakları yerde İstasyonu sağlarına alıp Yatağanlı Ekmek Fırınının oraya kadar düpdüz gidip orada Yatağanlı Ekmek Fırınını sağ taraflarına, İhsaniye Mahallesini sol taraflarına alarak düpdüz gittikten epey sonra sağa kıvrayıp Hüsn-ü Aşk Sokağından geçerek Abdülezelpaşa Caddesi üstünden Devrim İlkokuluna vardıklarını açıklıyordu. Velâkin, bu, artık rahata alışmaya başlamış bulunan Ömer'in tepesini attırıyordu. Ki o da o zaman, normalde sefer taslarını boşaltıp yemeğe daldığı için nispeten az döveceği oğlanları, okulda yakaladığı anda nispeten fazla dövmek zorunda kalıyordu. Ee, her şey sıraylaydı ve epey uzun bir süre Karaaslanlı olmanın ceremesini çeken Ömer, şimdi Karaaslanlı olmanın semeresini yiyordu.

Helâl-i hoş olsun.

Ama Muzaffer Hoca böyle demiyordu. "Haram oğlum. Yapma bi daha."

"Dövmeyeyim mi?"

"Onu dimiyom. Kimsenin rızkını alma elinden. Haram. Çok günah."

"Ama onlar kendileri veriyorlar. O zaman da mı haram?"

"Sevdiklerinden virmiyolar ya... Sen az döv diye viriyolar."

"Hiç dövmezsem de verirlerse? Gene günah mı o zaman?"

"Yok. İkram olur o. Hani biz cüzü geçince lokum ikram idiyoz ya."

"Anladım."

Akıllı da oğlandı. Gerçekten anlıyordu. Git gel, İstasyon Mahallesinde av mevsiminin kapandığını anlayınca o da güzergâh değiştirmeye başlamıştı. Bir gün Lalebahçe, Öğretmenevleri üzerinden dümen kırıp Sanat Okulunu sağına alıyor, Stadyumun oradan sarkıyordu, bir gün stadyumu soluna alıp Çocuk Esirgeme Yurdunun, bir gün Muhacir Pazarının oradan dolanıyordu. Bu iki mühim avantaj temin ediyordu kendisine. Bir kere, şerrinden kaçıp o taraflara dümen kıranlar, kaçışları olmadığını anlayınca 'ikrama' çok daha gönüllü oluyor, hâttâ yakında bakkal çakkal varsa gazoz bile ısmarlıyorlardı.

İkincisi, Öğretmenevleri zengin semtiydi; yemekleri çok güzel oluyordu.

O dönem, artık Azmi'den kapı giriş dayağı yememeye, canının istediğini zil çalıncaya kadar nöbetçi öğretmenin gözünün önünde rahat rahat dövdüğü hâlde nöbetçi öğretmen tarafından her nasılsa görülmemeye, buna mukabil Mehmet Çetin Öğretmenden ifratın ötesinde dayak yemeye başladığı dönemdi. Mehmet Çetin Öğretmeni de 'büyüyünce dövülecekler' listesine altın harflerle kaydettiği dönem. Öleceğini bilse vasiyetine 'Bunu dövün!' yazacağı dönem.

"Az büyüyim, ben de seni dövücem."

"Kimi dövüyon lan sen!"

"Seni. Ben de senin suratında cetvel kırıcam büyüyünce."

"Oğlum, adam gibi ye dayağını lan! Sohbet etme lan benle!"

Muzaffer Hoca az buz kızmıyordu Mehmet Çetin Öğretmene ama ona da hak vermek lâzımdı belki. O, Ömer'i beş sebepten dövüyordu. Öğrenci dediğin dayakla adam olurdu, bu bir. Alışmıştı adam. Ömer'i dövmek bir çeşit tik hâlini aldığı için eli kendiliğinden gidiyordu artık, bu iki. Her insan gibi o da havalara giriyor ve Ömer'in giderek daha da yenilmez bir cengâver oluşunu kendisinin yaptırdığı idmanlara bağlıyordu, dövmesindi de ne yapsındı, böyle bir yeteneğin kaybolup gitmesine göz mu yumsundu, bu üç. Bu oğlan ürpertiyordu adamı. Hiç çalışkan gibi değildi, ama fazla hızlı öğrenebiliyor gibiydi... Fazla biliyormuş, okula gelmese de bilecekmiş gibi... Bu dört... İlaveten, bu oğlanı dövmeye sebep aranmazdı. Meselâ;

"Babanın adı neydi Ömer?"

"Şerefsiz."

Bu da beş.

Gece gündüz dayak yemekten Ömer'e bir şey olduğu yoktu. Veya çok şey olduğu vardı da bu Muzaffer Hoca'dan başka kimsenin dikkatini çekmiyordu. Oğlan, Karaaslan - Konya yolunda gün oluyor bir faytoncunun kırbacını çalıp kırıyor, etrafta gören büyükler tarafından ayıplanıp eşek sudan gelene kadar sopalanıyor, bu suretle az daha vahşileşiyor, gün oluyor, faytoncu durumu fark eder de arabadan inerse, bu vahşiliğinin tesiriy-

le köşeye sıkışıncaya kadar adama sayısız kırbaç darbeleri indirse de doğal olarak gene dayak yiyor, az daha pişiyor, az daha vahşileşiyordu.

"Annah! Gırbaç çalınmaz oğlum. Haram."

"Atların sırtını kanatmak helâl mi?"

"He?"

Öte yandan, eski dayaklarla yenisi arasında da fark vardı artık. Şerefsiz, idmanlar yüzünden şamar işlemeyen çocuğu bel kayışıyla dövüyor, biraz dinleniyor, sonra gene dövüyordu. Bu da öyle veya böyle daha idmanlı ve tabiatıyla daha vahşi bir Ömer vücuda getiriyordu.

Muzaffer Hoca şahitti, ama ne yapsındı adamcağız? "Allah'ım günah yazma!"

Büyürken şanını da büyüten Ömer, oraya buraya ayağını kaldırıp işeyen kızışmış bir erkek köpek gibi karşısına çıkan her oğlanı, erkeği diyelim, doğal bir hasım olarak görmeye başlıyordu artık. Nitekim bir zamanlar su içmek, işemek gibi doğal ihtiyaçlardan saydığı baba dayağı, artık onda bir başka doğal ihtiyacı, müsabaka ihtiyacını çağrıştırıyordu. Aklı kesse, evde hazır ring de vardı, babasını zaman kaybetmeksizin dövmeye başlar, bir daha da durmazdı. Hayır! Kendi dayak yediği için değil. Kininden veya Şerefsiz'in Önder'i ve annesini dövdüğünden de değil. Hayır hayır. Rutubetli ve ışık almayan bir depoya kapatılıp günde beş sefer dövülen bir köpek gibi psikopatlıkla sosyopatlığı harman ettiğinden bile değil. Sırf müsabaka olsun diye. Yoksa dayak yemek falan... Neydi ki yani?

Muzaffer Hoca ürüm ürüm ürperiyordu.

Şerefsizin evinde ağır bir hava vardı her zaman. Bok kokulu turşu tuzu, rutubet kokulu yufka ve vita yağı kokusunun haricinde bir ağır hava. İki evden birinin etrafında açılmış gübre şerbeti çukurlarının, her evin harcında karılı at ve sığır sıçmığının buğusuna ilave bir hava. Onların yanı sıra ağır, yapış yapış, yalaş bulaş bir hava. Akşam olup da Şerefsizin eve geliş saati yaklaştığında neredeyse gözle görülebilen, ışık yanıkken bile etrafı karartan, adamın omzuna omzuna basan, ciğerine çöken, içini bunaltan bir hava. Ve hiç çükünde olmayan Ömer'in,

ancak annesiyle Önder'in üstlerine siyah bir krapon kâğıdı gibi yapıştığını gördüğünde var olduğunu anladığı bir hava.

Ağzında diş kalmamış Nurten Çavuş'un şişmiş elmacık kemiklerine ve oğlan kardeşi Önder'in sünmüş kulak memelerine bakıp bakıp içlendiği zannedilmesin Ömer'in. Umurunda bile değildi. Hoca hem içerliyordu bu duruma, hem de içerlemiyordu.

"Oğlum, biri anan, biri de gardaşın. Üzülmüyon nu esahtan?"

"Yoo." Buna içerliyordu meselâ.

"Ne diyi üzülmüyon madem?"

"Şerefsiz en önce beni dövüyo zaten." Buna da içerlemiyordu işte. Haklıydı oğlan. Kendisi için su içmek kadar normal olan bir şey annesiyle kardeşi için niye anormal olsundu?

Şerefsiz, eve gelir gelmez şaşmaz bir tutarlılıkla ilkin Ömer'i döverdi. Önce karısıyla ufak oğlanı dövse yorgun düşebilirdi çünkü. Ömer'i iyi bir dövmek lâzımdı. Öbürlerini az dövse de olurdu.

Hep öyle devam edebilirdi. Ama etmedi.

Yine Muzaffer Hoca'nın yüzünden.

Bir gün saatini şaşırdı Muzaffer Hoca ve Ömer'i her zamankinden fazla tuttu dizinin dibinde, her zamankinden fazla dinledi, her zamankinden uzun nasihat etti. Bu da Ömergilin evindeki, Karaaslan'daki, hâttâ Konya'daki, hâttâ hâttâ Türkiye'deki, belki dünyadaki herkesin milâdı oldu.

Şöyle oldu:

Şerefsiz, ayakkabısını kapının ağzında bırakıp daha eve girerken kayışını sıyırmış, "Ömeeer.. Gel len buraaa!" diye bağırmaya başlamıştı ama henüz Muzaffer Hoca'nın dizinin dibinden kalkmamıştı Ömer. Yani evde yoktu. Oğlanı bulamayan Şerefsiz, hapşırığı gelmiş de burnunun ucunu kaşıtmaya başlamış, ama bir türlü hapşıramıyormuş gibi kalakalmıştı.

"Nerde bu?" demişti meşin kayışı pantolonunun paçalarına şak şak vururken.

"Öğlenci ya. Ondandır. Gelir hazar."

"Sırf beni deli itmek için yapıyo de mi? Hiç mi öğlenci görmedik?"

"Belki okul dağılmamışsa..."

Nasıl ki Nurten Çavuş'un veya Önder Çavuş'un Şeref Çavuş dayağı yiyip durmaları Ömer'in çükünde değilse, Ömer'in Şeref Çavuş dayağı yiyip durması da Nurten Çavuş'un mamişinde değildi. Esasen, kadın durup dururken ne demeye Ömer'i müdafaa etti, kendisine sorsan o da bilmiyordu. Ama olmuştu bir kere ve bu da 'Evvelâ Ömer' geleneğinin bozulması için kâfiydi. Nitekim, fırsatı ganimet bilip Nurten'i ele alıvermişti Şerefsiz.

"Bi de onu müdafaa mı ediyon bana?"

Ömer'i elden geçirmediği için henüz çok diriydi ve gücü kuvveti fazlasıyla yerindeydi üstelik.

Çok değil, on, bilemedin on beş dakika sonra gelmişti Ömer ve annesini evvelce hiç görmediği biçimde, kanlar içinde, burnu sağ elmacık kemiğinin altına dönmüş, entarisi parça pinçik olmuş vaziyette, oğlan kardeşi Önder'i ise donsuz, bacakları, kıçı, ayak parmakları çizik, şişik, kan, meşin kayış, sigara yanığı ve ısırık izi dolu vaziyette buldu. Nurten Çavuş'tan farklı olarak altına da etmişti oğlan. Ya canının acısından, ya korkudan. Ev şimdi turşu tuzuna ilaveten, Önder'in bacaklarına sıvananlardan dolayı da bok kokuyordu.

Muzaffer Hoca bu gelişmeyi bir gün sonra epeyce çarpıtılmış, üç gün sonra ise gerçeğine çok yakın hâliyle öğrenebilecekti.

Ömer, milât vaktinin geldiğini bilmiyordu ama müsabaka vaktinin geldiğini bilmişti. Annesine veya oğlan kardeşine en küçük bir sevgi, merhamet duymuyorduysa da bu manzara sarsmıştı onu. Belki içinde uyuyan bir şeyler vardı ve bu manzara o şeyleri uyandırmıştı. Belki bundan sonra annesiyle Önder'e karşı iyi bir şeyler duymaya başlayacaktı ve bu manzara bunu tetiklemişti. Belki de hiçbiri değildi. Belki, ne bileyim, meselâ içine zorla kaktırılan vahşet denizi, kendine dışarı çıkabilmek için bir yol bulmuştu meselâ belki. Öyle veya böyle, bu ve sair nedenlerle, bir köşede oturmuş soluya soluya sigarasını içen Şerefsizin; "Soyun lan üstünü." emrini; "Çık lan ringe." daveti olarak alıp kabul etmiş ve ayakaltında sızlanıp ağlaşan annesiyle Önder'i ayağının ucuyla kenara iteklemişti.

"Pes eden yenilir."

Şerefsizin güldüğünü ilk defa görmüştü çocuk.

"He he he. Ne didin ne didin? Buyur?"

Nurten de öyle. Gülüyordu Şerefsiz ayol. A-aa!

"Dövüşecen ni lan benle?"

Aslında ne dövüşmeyi bilirdi Ömer, ne sevişmeyi. Bildiği tek şey, karşı tarafa, karşı taraf karşı koyamayıncaya kadar vurmak, eline geçen her et veya kemik parçasını ısırmak, parçalamak, acıtmak, kanatmaktı. 'Pes' dedirtinceye kadar. Dayak yemeyi doğuştan bildiği için muharebe anında hiçbir şey onu öfkelendirmez, kinlendirmezdi. Döverse döver, dövülürse dövülürdü, hepsi oydu. Gelgelelim, Şerefsizin bundan haberi yoktu henüz. Yarattığı yaratığın farkında değildi çünkü zavallı.

Zaten oğlanı o kadar uzun zamandır dövüyordu ki, artık niye dövdüğünü de bilmiyordu. Tıpkı Mehmet Çetin Öğretmeninki gibi onunki de bir nevi tik hâlini almıştı. Hem bu nedenle, hem de akşama kadar kubur temizlemekten zaten seğirip duran kasları Nurten'le Önder'i dövmekten yorgun düştüğü için, dövüş ânında ne yaptığını ve başına ne geldiğini hiç önemsemeyen oğlana aval aval, sırıta sırıta, bön bön yaklaşmak gibi bir hata yapmıştı. Bu hata, bu dövüş itibarı ile Şeref Çavuş'un son hatasıydı. İlk değil, ama son.

Göz açıp kapayıncaya kadar kafasının üstüne dikilmiş buldu kendini Şeref Çavuş. Sonra domaltılmış buldu. Sonra sırtüstü yatırılmış. Sonra sobanın üstündeki mısır patlağı gibi yakası bağrı yırtılmış, sonra karnıyarık gibi karnı göğsü deşilmiş buldu.

Hepsi o olsa gene neyse.

Adamın canı, aynı anda her taraftan, her yerinden acıtılıyor, yakılıyor, aynı anda vücudunun her bir yerinden bir lokma bir şeyler kopartılıyordu. Hayal meyal görebiliyordu hasmını. Ve emin olmamakla birlikte, "Pes mi lan, pes mi?" gibi bir cırıltı duyuyordu. "Pes lan, pes." diyecekti, dünden diyecekti ama bağırmaktan diyemiyordu. İnsanın her yeri aynı anda acır mıydı? Neydi o üstündeki şey? İnsan mı? O insanın ağzı burnu niye öyle kıpkırmızıydı? Kan mı? O ağzın içinden köpükler saçan şey diş miydi? O dişlerin arasından sarkan şey kulak mı?

Pazıları nasıl ilmek ilmek sökülüyor, aynı anda ciğerlerindeki bütün hava nasıl boşalıyor, aynı anda kulağı, aynı anda burnu nasıl böyle acıyor, aynı anda hem ağzının hem gözünün içine nasıl kan doluyor, aynı anda hayaları nasıl böyle buruluyordu? Ne oluyordu? Bu beladan nasıl kurtulunurdu? Kim kurtarırdı onu? Ölmek böyle acılı bir şey miydi? Ölecek miydi? Öleceğiyse bile, ölmek bu kadar zor muydu? Zor muydu lan?

Kıpırdayamıyor, sadece ciyak ciyak bağırıyor, 'Pes' diyemiyordu, vayır vuyur ediyor, 'İmdat' diyemiyordu Şeref Çavuş. Ağzına dolan kandan diyemiyordu, burnundan fışkıran kandan diyemiyordu, gözünün içinde çalkalanan kandan diyemiyordu, üstünde anlayamadığı birtakım hareketler yaparak canını yakan, minik minik parçalar hâlinde canını alan yaratığın ağzından damlayan köpüklü kandan diyemiyordu, kanlı kanlı tükürdüğü dişlerinden, etli etli yolunan saçlarından diyemiyordu. O acının ortasında bir yerde, tuhaf bir şekilde; "Pes de lan, pes de." diye kendine yalvarıyor, dese, ah bir diyebilse kurtulacağına, bu korkunç yaratığın sözünü tutup üstünden ineceğine de iman ediyordu. Vecd ile, huşû ile...

Ömer'se törensel hâle gelen okul müsabakalarından bu yana böyle kolay bir hasım görmediğini şaşkın şaşkın, buna mukabil hasmının niye bar bar bağırmak yerine 'Pes' demediğini ciddi ciddi düşünüyordu. Tabii boş durmuyor, hem şaşkınlık ve ciddiyetle düşünmeye, hem de zorla vahşileştirilen bir hayvan gibi ölümüne ısırmaya, burmaya, vurmaya ve tırmalamaya devam ediyordu. Bir taraftan o mühim kelimeyi duyuncaya kadar devam etmek zorunda hissediyordu kendini, bir taraftan da dövüşü kazandığına göre artık buna bir son vermesi gerektiğini düşünüyordu. Niye 'Pes' demiyordu ki aptal? Eh madem; o da devam ediyordu işine.

Adamın canhıraş bağırtılarının arasına "Allah belanı versin" gibi, "Seni doğuracağıma taş doğuraydım." gibi, "Bırak adamı." gibi bağırtılar karışmaya başlamıştı ve okuldaşlarının 'Fiş fiş fişekeler'ine alışkın kulakları, bu bağırtıları altında yatan adamın bağırtılarından kolaylıkla ayırt edebiliyordu. Hayır, bu Şerefsizin sesi değildi, annesinin –annesinin mi?– evet, annesinin

sesiydi. Aaa? O güne kadar ölse sesi çıkmayan kadının neden böyle bağırdığına anlam vermeye çalışarak dizlerinin en sivri kısmıyla yerden sekip adamın göğüs kafesinin üstüne iner ve kırılan kaburgaların ılgıt çıtırtısına bir uzman edasıyla kulak verirken bir anlığına ondan tarafa döndü. 'Bırak' diyordu ya annesi. Allah Allah! Tam o da ona; "Pes etmedi ki ama?" diyecekti ki, kadını, demir tavayı havaya kaldırmış, kafasına doğru indirirken gördü. Gene de şansını deneyip açıklamaya çalıştı. "Pes et..." Gerisini diyemedi. Demir tava kafasında çatırdadı. Veya kafası tavanın altında çatırdadı.

Şerefsiz hâlâ danalar gibi böğürür, kıpırdatabildiği kadarıyla kollarını orasına burasına bilinçsizce savururken, Ömer, gözünün üstünden aşağı akan kan şelalesinin gerisinde annesinin tavayı tekrar kaldırıp tekrar indirdiğini gördü. Kendini toparlamaya başlamıştı. Annesine alttan bir ayak tırpanı atıverse onu da bu adamın yanına yatırıp ağzını burnunu parçalayabilirdi, ama o hasmı değildi. İstese geri geri kaçıp ayaklanabilir, tavayı kadının elinden alabilir, onu yapmasa bile kendini bahçeye atıp buna bir son verebilirdi ama dövüşten kaçacak adam değildi. Gurur meselesi yaptığından değil, kaçmayı bilmediğinden. Çökekaldığı yerde, bir Karaaslanlı Karaaslanlı olmayan birinden nasıl dayak yerse öyle yedi anne dayağını. Sessiz sedasız, o güne kadar Şerefsizden nasıl yediyse öyle. Koca dayağından çarşamba pazarına dönen suratını çarpıtmış, ona öfke içinde bakan ve tavayı kaldırıp kaldırıp indiren annesine sessiz sedasız bakıyordu. Öylesine, kelimenin hiçbir yerine hiçbir anlam yüklemeden "Anne?" diye düşünüyor, darbelerin neresini kanattığını, neresini yırttığını aklına bile getirmiyordu. Zaten hiç getirmezdi. Öylece yerde, dizüstü, eliyle başını korumadan, kafasından inen kırmızı perdeden görebildiği kadar seyretti kadını, bekledi.

Ama 'Pes' demedi.

Nurten Çavuş, belki yorulduğundan, belki de oğlanı öldürebileceğini düşündüğünden tavayı attı yere birdenbire, "Şereeef, Şerefiiim..." diye ağlayarak kocasının başına çömeldi. Ömer, gözünün içine içine akan kanı sol eliyle şöyle bir silip annesiy-

le babasına, köşede hâlâ sümüğünü çeke çeke ağlayan kardeşine baktı. Usul usul doğruldu sonra, kafasını yıkamak için bahçedeki tulumbanın başına gitti.

İçinde, az evvel annesiyle kardeşini yerde kanlar içinde gördüğünde kıpırdanıveren şeylerden iz kalmamıştı. Tulumbanın koluna üç basıp gelen suyun altına kafasını soktu. "Niye dövüştüydüm ben?" Hatırlayamıyordu. Şerefsiz, annesiyle Önder'i her zaman döverdi. Niye karıştıydı ki bu?

Tulumbaya yedinci veya sekizinci eğilişinde göynünü bulanır, ayaklarını tepeye dikilir gibi hissetti, doğruldu. Az bekledi o vaziyette, sonra sarsak sarsak eve girdi, etrafını hiç görmeden, Önder'i kendi hâline bırakmış, Şerefsizin etrafında keklik gibi seken, herifine kol kanat geren annesinin yanından geçip bir köşeye kıvrıldı, kıvrılır kıvrılmaz da yavru bir köpek gibi uyuyakaldı. Kafasından sızım sızım kan iniyordu; usul usul, ama kararlı. Bunu fark edemedi. Etse de önemsemezdi zaten. Hiç önemsememişti.

Kötü kötü rüyalar gördü sabaha kadar. Üşüdü. Baygın uyuduğu için Nurten Çavuş'un su kaynatıp Şeref Çavuş'a pansumanlar yaptığını, onu yerinden kaldırıp yatağa yatırıncaya kadar gözünün hiçbir şey görmediğini, daha sonra küçük oğlana yalapşap pansuman yapıp bacaklarının bokunu bahçedeki tulumbanın altında yıkadığını, sigara yanıklarına azıcık yoğurt sürdüğünü, büyük oğlanaysa dönüp bakmadığını göremedi, bilemedi.

Sabah kendiliğinden uyandı. Horozlar ötüyordu. Kafasının altına katladığı kolunun saçlarına yapıştığını fark etti. Göynü hâlâ bulanıyordu. Ayaklanıp bahçeye çıktı, tulumbaya üç daha basıp kafasını buz gibi suyun altına soktu, doğrulup ıslak bir köpek gibi silkindi, midesi ağzına geldi, dengesi bozulup yana kaykılınca sağ tarafını tulumbaya çarptı. Usul usul evin kapısına gitti, akşam girerken kapının ağzında bıraktığı gıslavetlerini giydi. Annesi ona vurmuştu. Niye ki?

Yürüdü.

İlkin Muzaffer Hoca'ya gitmeyi düşündü, sonra vazgeçti, iki kavak arasından çıktı gitti.

Yola çıkınca Meram'ı arkasına alıp dümdüz gitse İstasyon Mahallesine kadar giderdi, ama öyle yapmadı. Karaaslan'ı arkasına, Meram'ı soluna aldı, üç kıyısında tek tük ağaçlığı olan bir tarlaya daldı. Nereye, nasıl gideceğini bilmeden, ara sıra durup soluklanarak yıllar sonra Yeni Meram yolu olacak, henüz stabilize bile olmayan toprak yola kadar yürüdü. Kendini iyi hissetmiyordu ama kendini iyi hissetmenin nasıl bir şey olduğunu bilmediği için kendini iyi hissetmediğini de bilmiyordu. Etraf dönüyor, ağzına sık sık kusmuk gibi bir şeyler geliyor, tükürüp devam ediyordu. Tarladan değil de caddeden, sokaktan falan yürüseydi birileri muhakkak bunu tutup hastaneye götürürdü. O kadarına aklı eriyordu. Kulağının üstünde, kafasından akıp biriken kan kabuk tutmuştu. Kabuksuz kısımlarda teninin rengi alçı gibiydi, ama o bunun farkında değildi. Farkında olsaydı da umurunda olmazdı hoş.

Toprak yolu soluna, Yatağanlı Ekmek Fırınını sağına alıp tarladan yürümeyi sürdürdü. Bu kısım biraz daha çalılık, biraz daha ağaçlıktı; bu yüzden hızı kesilmişti. Neden hep o tarafa doğru gittiğini anlayabiliyordu. Çocuk aklı ona "Akyokuş" diyordu çünkü.

Akyokuş.

Konya'nın Beyşehir'e açılan kapısı. Mehmet Çetin Öğretmen 'İlimiz' ünitesinde öğretmişti. Antalya'ya, Isparta'ya filan da oradan gidiliyordu. Beyşehir'de göl vardı. Eğirdir'de de. Taa göle kadar gidecekti. Karaaslan'a bir daha dönmeyecekti. Hayır.

Yerinde sayıyor denecek kadar yavaşladığından, kimi zaman çömelip safra kustuğundan, sık sık ayakta dikilip boş boş bakmaya başladığından haberi yoktu. Kendince devam ediyordu yoluna. Kötü muameleyle tornalanmış hisleri, çok kötü durumda olduğunu anlamasına izin vermiyordu. Adım adım, santim santim aştı koca tarlayı, tren yolunu geçti, Şeker Fabrikasının Ağır Kantar kapısına ulaştı. Kafasını kaldırsa Takkeli Dağı görebilecekti, ama kaldıramadı. Çok susamıştı. "Çeşme falan?"

Ara ara kaşındığını zannedip sağ kulağını kaşıyor, kabukları yolup atıyordu. Hiç işte.

Hem Akyokuş'a ulaşınak, hem de su içebileceği bir çeşme bulmak için akla zarar bir kararlılıkla sürdürdü yürümeyi. Çok daha yavaş, çok daha sarsak, çok daha fazla düşüp kalkarak.

Şeker Fabrikasının duvarlarını geride bırakınca kafasını kaldırıp Akyokuş'u gördü. Takkelidağ öne geriye sallanıyor gibiydi. Kafasını usul usul indirip kaşlarının altından yaralı bir vahşi hayvan gibi sağa sola bakındı ve yolun karşısında, aslında taş çatlasa elli metre ötede, ama o anda ona erişemeyeceği kadar uzaktaymış gibi gelen, yüksek duvarların ardındaki evi gördü. Önünde de kıpkırmızı bir tulumba vardı evin.

"Su. İyi bari..."

Dizlerini bükülmemeye zorlayarak karşıya geçti. Caddeden tren gelse haberi olmazdı. Nitekim eve doğru yaklaştıkça, bırak evin etrafındaki bahçeyi bir uçtan bir uca çepeçevre saran duvarla evin önünden ona doğru kopup gelen koca köpeği fark etmeyi, bırak kafasının içinde duyduğu sesi o köpeğe yormayı, *Gelme buraya oolan... Uzak dur... Isdırırım bak...* hayvanın gök gürültüsü gibi sesini bile duyamadı. O sırada tüm dikkati tulumbadaydı. Koştuğunu zannediyor, düşe kalka, neredeyse emekleye emekleye ilerliyor, bir faytoncunun kırbacını çalıp kırdığının rüyasını görüyordu. Perişan durumdaydı ama bilmiyordu. Artık evi de görmüyordu zaten.

Tulumba! Hepsi o.

Kıçında bir yanma hissedince azıcık kendini toparlar gibi oldu. Isırılıyordu galiba. *Ben sana didim de mi?* Dövüş müsabakalarından biliyordu bu hissi. Bu ses neydi peki? Nereden geliyordu? Bacakları ağırlaşıp vücudu sağa sola çırpıldı hemen ardından. Bu sefer emin oldu; ısırılmıştı ve geriye çekiliyordu. *Al amına goyuyum.* Denize geri dönmüş bir balina gibi kendine geliverdi birden. "Benimle dövüşüyor birisi." Konuşmayı saymazsan bu onun en iyi bildiği şeydi. Dövüş! Hadi o zaman!

Dövüş!

Onun dünyası!

Ne göynü bulanıyordu artık ne etrafı. Hızla arkaya attı elini, kafasını çevirip kıçını ısıran hasmını görmeye çalıştı. O döndükçe arkasındaki de döndüğü için koskoca, kırçıllı bir kütle-

den başka bir şey göremedi ama eli kalın, kıllı bir sırta dalınca rakibinin insan değil köpek olduğunu anladı.

"Aaa!"

Şaşkınlığını hemen atıp "Hoşt!" dedi önce, sonra da yıldırım hızıyla zehir zemberek dövüş planları kurdu kafasının içinde. Kararını verip uygulaması öyle hızlı oldu ki, o kararı verdiğini fark bile etmedi ve kendini olanca ağırlığıyla sırtüstü geriye, köpeğin üstüne attı. Köpek öksürür gibi bir ses çıkarıp *Ihhh... Hay anına...* Ömer'in altında kısa bir süre debelenerek kendini kurtardı ve karşısına geçti. *Bak oolan... Dişlerimi görüyon nu bak? Sööledik anlamadın, ısdırdık, anlamadın... Kalk siktir git, beni deli itme bak...* Hayvanın tüyleri aslan yelesi gibi kabarmıştı ve zaten kalın olan boynu şimdi daha da kalın görünüyordu.

Üstelik...

Konuşuyordu.

Nurten Çavuş'tan tava yediği saatten bu yana ilk defa zımba gibi hissediyordu kendini Ömer. Her şeyin farkındaydı. Köpeklerin konuşamayacağının meselâ. Bu, ne kadar karışmış olursa olsun, kafasının çalıştığına delâletti. "Konuşmuyo, bana öyle geliyo. Köpekler konuşmaz." Bunu hem önemsemeyip hem de önemseyerek oğlanlarla dövüştüğünde hep yaptığı gibi hasmına sol yanını dönüp saldırıya açık cepheyi küçülttü. Bu hareket köpeği de hareketlendirdi.

Annah! Naapıyon lan? Gaçmayacan nı?

Hayvan, kafasını yere yaklaştırarak kan çanağına dönmüş gözlerini Ömer'in gözlerine dikti, dilini dişlerinin arasına sokup burun derisini göz altlarına kadar kırıştırdı, gürledi. Hırıltıyı duyuyor, hasmını her açıdan görüp muhtemel hamlelerini hesaplıyor, onu pes etmeye zorlayacak tuzaklar düşünüyordu Ömer.

Yaşıyordu yani.

Artık yaşıyordu.

Bak... Sana diyom bak... Biz dilimizi dişlerimizin arasına soktuk muydu muhakkak ısdırırız. Gaç diyom.

Uzaktan bakan biri, dev köpekle onun yarısı kadar ya var ya yok bir çocukcağızın göğüs göğüse geldiğini görünce bunun

çok dengesiz bir kapışma olduğunu düşünür ve böyle düşünmekte de haklı olurdu. Tek şartla; bu dengesizlikte ağır basan tarafı doğru hesaplayacaktın. Savaş tahterevallisi, uluyan uçsuz bucaksız sürüleri, adam gibi savaşmayı bilen küçük orduların karşısında çok atmıştır havalara. Burada da olacak olan odur; adı doğru konulsun. Ömer, adam gibi savaşmayı bilen küçük çaplı bir ordu, koca köpekse uluyup duran bir it sürüsüdür, hepsi o.

Kavgadan mavgadan, köpekten möpekten korkmazdı Ömer bir kere. Bu, onun, başlamak üzere olan savaşın öncesindeki artılarından biriydi. Can acısı nasıl bir şeydir katiyen bilemezdi, ki bu da bir başka artıydı. Hayatı darp ve eziyet altında geçtiği için bunları hayatın akışı içindeki normal şeyler gibi görür, hiç etkilenmez, tabiri caizse darbı yolda yürüken üstüne çiseleyen yağmur gibi kabullenip içinden geçer giderdi. Eh, artı tabii. Bir de şu vardı ki, ölse pes etmezdi. En şaşmaz tahterevallileri bile şaşırtabilecek artılardı bunlar.

Buna mukabil, köpek denilen yaratık darptan, ısırıktan, şundan bundan korkardı, bu birinci eksi, her canlı gibi onun da canı yanardı, bu ikinci eksi, üstelik bu yaratık, güç yetiremeyeceği bir hasma çattığını anladığı anda pes etmesini bilirdi, bu da üçüncü eksi. Ama o anda savaş tahterevallisinde bu kadar hafif kalacağından haberi yoktu safın. O da yoldan geçen herhangi birinin düşüneceği gibi kendisinin üstün olduğunu düşünüyordu; çünkü Ömer'le tanışmamıştı henüz.

Sen bilin madem.

Ömer olmanın dövüş esnasındaki sayısız faydalarına ilaveten Karaaslanlı olmanın da sayısız faydaları vardı. Bir Karaaslanlı, saldırı ne kadar beklenmedik olursa olsun, her zaman, her türlü beklenmedik saldırıyı bekleyebilirdi. Bu, Karaaslanlının durumunu değiştirmezdi hoş. Zira, şu dünyadaki her Karaaslanlı, dayağı ilahi bir rıza ile bekler ve yer, orasını burasını ovuştura ovuştura köyüne dönerdi. Ömer hariç. O da bir yere kadar bir Karaaslanlı gibi bekler, ama beklediği şeyin giriş - gelişme ve sonucuna rızası olmadığı için kara bir aslan gibi savaşır, bekleteni beklenmedik şekilde hurdahaş ederdi.

Şimdi de öyle edecekti.

Kemik renkli, kırçıllı, tüylü koca köpek, o güne kadar kafasına göre takılmış, oğlandı, kızdı, adamdı, kadındı dinlemeden hepsini de sıçtığı yere kadar kovalamış, taş atanını, taş atacakmış gibi çömelenini, güya bunu korkutmak için yerden toz kaldıranını, bir değnek bulup savuranını, hâttâ üstünü başını çıplanıp ceketini havada sallayanını bile görmüş, korkan bir insan ne yapar, nasıl eder, güzelce öğrenmiş, büyük küçük ayırt etmeden hepsini hâlletmişti.

Ama?...

Ama bu defa başka bir şeyler vardı ama?...

Aslında vazifesini yerine getirmiş, oğlanı silkeleyip kıçından iğnesini yapmıştı Çeto; çekilip gitmeli ve Hüdai Ağa'yı durumdan haberdar etmeliydi ama... Bir tuhaflık vardı ama işte.

İyi de, niye hâlâ gaçmıyo, gerilemiyo, yirden taş, toz alıp atmıyo bu? Saldırıyım mı ki?

Saldıracaktı ama?..

Kafasını bir yana yatırarak kısa bir süre daha düşündü Çeto.

Allaa Allaaa... Nooluyo lan?

Bu niye böyle yapıyodu yav? Yani bu niye adam gibi korkmuyodu yav? Bu neydi şimdi yav? Yav şimdi de harekete mi geçiyodu üstüne doğru yav?

Alla Alaaa...

Ne yapacağını tümüyle şaşırıp iyi bir korkutmak için saf saf atıldı Çeto.

Gel bakalım o zaman madem!

Köpeğin konuştuğu her şeyi duymasına, daha doğrusu duyduğunu sandığını sanmasına rağmen Ömer'in hayatında tereddüde yer yoktu. Dövüş varsa dövüşülürdü. Öte yandan, bu rakip öncekilerden bir hayli farklıydı. Köpekti ve evvelce bir köpekle hasım olmamıştı. Konuşan köpekle hiç. Kama gibi dişleri, desoto motoru gibi hırıltısı, davul gibi göğsü ve çok kalın kolları vardı bu hasmın üstelik. Ve de üstelik pabuç kadar dili. "Konuşuyo gibi sanki kesin." Üstüne basıp geçsen oralı olmayan, bunu her gördüklerinde bok kokulu yufkayla lora kona-

cakları için kuyruk sallayarak peşine takılan dost canlısı Karaaslan köpeklerine hiç benzemiyordu.

"Fark etmez."

Bir an evvel şunu pes ettirip dudaklarını tulumbanın gagasına dayaması lâzımdı. "Ben de onunla konuşsam bırakır mı geçeyim acaba?" Kendinden büyüklerle dövüşme stajı esnasında en iyi geliştirdiği şey, bir taraftan dövüşürken bir taraftan düşünmekti. Köpek, o kama gibi dişleriyle ayağını mayağını tuttuğu anda bunu yerlerde sürükleyebilir ve bu debelenirken de başka bir yerini yakalayıp dövüşü kazanabilirdi. O hâlde tuzak kurması gerekiyordu. Ona bir şey verecek, karşılığında daha büyük bir şey alacaktı. Köpeğin kısa bir süre konuşmayı kesip dilini dişlerinin arasından çekerek kafasını yana yatırdığını görünce beklediği fırsatın geldiğini anladı ve hücuma kalktı.

Çeto'nun stajdan mıtajdan haberi yoktu. *Ana! Valla geliyo yav!* Üstüne gelen hasmının, burnuna doğru yanlamasına uzattığı kolu kerpeten gibi dişleriyle tutuverdi. İstese o çıtır çıtır kemikleri ezip atabilirdi ama o sadece tuttu. Ne de olsa köpekti ve istese de bir insan kadar gaddar olamazdı.

Işşallah bu sana bi ders olur da bi daa bizim baççeye girmessin.

Kafasını tuzağa uzattığının farkında değildi tabii.

Nitekim kapanıverdi o tuzak. Hasmının bir anda boştaki koluyla ense kökünü yakalayıp kendine çektiğini fark etti Çeto, *Annah, tuzak lan bu. Gaç!* ama artık çok geçti, silkindi, debelendi, hâttâ viyakladı, gene de hasmının eşeğe biner gibi üstüne binmesine mani olamadı.

Boku yidik.

Ömer, bu sivri sırtta dövüşü kazanacak kadar kalabilmenin kolay olmayacağını hesaba katmıştı. Köpeğin, kafasının içinde dönüp duran sözleri zaten dikkatini fena hâlde dağıtıyordu. Bacaklarıyla hayvanın karnını sıkı sıkı sarıp ayaklarını kaburgalarının altında birleştirmeyi akıl edebildi gene de. Bunu düşmemek için değil, hasmını boğmak için yapmıştı.

Höğnkkk... Bırak lan! Bırak diyom.

Duymasa iyi olacaktı ama duyuyordu işte. Yine de ne pahasına olursa olsun bırakmayacak ve hiçbir şey yapamasa bile sı-

ka sıka soluğunu kesmeye çalışacaktı. O kadar çok şeyi o kadar kısa sürede düşündüğü için aslında ne düşündüğünü, hâttâ düşünüp düşünmediğini dahi bilmiyor, köpeğin sesini duyup durduğu için belki de bunların hiçbirinin olmadığını, rüya gördüğünü de düşünüyor, veya onu da düşünmüyor, her şeye rağmen her şeyi doğal bir refleksle, otomatik olarak yapmaya devam ediyordu. Bir balığın sudaki davranışları kadar doğal ve kendiliğinden.

Tuzağa düştüğünü anlayan Çeto, sırtına binen ilkokul dört talebesinin ağırlığından ziyade, oğlanın altta, kaburgalarının bittiği yerde birbirine doladığı gıslavetlerinin acıtıp soluksuz bırakan baskısıyla çökekaldı ve panik içinde daha büyük bir hata yapıp az evvel tuttuğu sol kola dişlerini adamakıllı geçirmek yerine çenesinin kilidini açarak kafasını çevirdi, sırtındaki bu tuhaf insanın bir yerlerini kapacakmış gibi yaparak onu korkutmaya çalıştı.

Bırak lan! Duttuum yiri gopardırım bak.

Ömer bırakmadı. Aslında hayvana vurmak, kafasını ısırmak falan istiyordu ama ne isterse istesin, artık serbest kalan sol elini de kullanarak dövüşün hemen başlarında kavradığı ense köküne sıkı sıkı yapışmak zorundaydı. Köpek, insan gibi konuşmayı kesip köpek gibi ciyaklamaya başlayınca dişlerinin arasından; "Pes mi lan, pes mi?" dedi.

Pes lan pes! Annah! Duyyon nu lan sen beni?

Ömer, altındaki hayvanın tastamam yatıverdiğini gördüğü anda kazanacağını anlamıştı zaten, ama gıslavet mengenesini gevşetme nedeni bu değildi. Hayvan hem "Pes" demiş, hem de "Duyuyor musun sen beni?" diye sormuştu. Şaşkın, yana devrildi, elleri hayvanın kalın boynunda, tekrar sordu:

"Pes mi?"

Peeees! Üstüme başıma saldım yav. Pes didim, pes.

Hayvanın gevşediğini, sonra da inleyip iç çektiğini fark etti Ömer. Gıslavetleri ıslanmıştı ve bu da hayvanın sahiden 'saldığını' gösteriyordu. Ve de sahiden konuştuğunu. Çünkü gıslavetlerinin ıslandığını fark etmeden önce onun "Saldım." dediğini duymuştu. Zaten gıslavetinin topuğu köpeğin çükünün ucundaydı hemen.

"Sahiden konuşuyo musun sen?"

Sayiden beni duyyon nu sen?

"Duyuyorum. Sahiden işiyo musun peki?"

İşiyom hee. Az daa dut boynumu, bak bi de sıçıyom mu sıçmıyom mu.

Yandan eğilip köpeğin yüzüne baktı Ömer. Hayvan, kapalı dudaklarının arasından dilinin ucunu çıkarıp çıkarıp havayı yalıyordu. At iner gibi kaldırdı sağ bacağını, elleri hâlâ hayvanın boynunda, ama artık gevşetmişti, arkasına uzandı. Köpeğin tavrı değişmemiş, kurtuldum diye saldırmaya falan kalkmamıştı.

"Bak bıraktım. Pes ettin, ona göre."

İttik yav ittik. Nirden çattık yav? Ne belaymışsın hay arkadaş. Gaç!

Ömer dövüşü bırakmış, bir köpekle sahiden de konuşup konuşmadığını düşünmeye başlamıştı ama gene de muharip içgüdüleri yüzünden, her an herhangi bir yerini yeniden kavrayacak şekilde bir süre daha yüzünü hayvanın ense kökünden ayırmadan tozun toprağın içinde yattı. *Hah yav. Hah. Bi nefes alalım yav.* Ağır ağır doğruldu sonra. Köpek, şimdi kuyruğunu bacaklarının arasına sıkıştırmış, o vaziyette devam ediyordu yatmaya. *Bak gımıldaşıyom mu hiç? Bizde söz namus.* Hayvanın üstünden aşıp yüzünü göreceği bir yere geçti. Hâlâ havaya küçük küçük dil attığını görünce; "Sen sahiden konuşuyor musun?" diye sordu tekrar.

Haa, bi de o varıdı de mi? Sen sayiden duyyon yani beni.

"Galiba."

Görüyon nu bak! Bi daa çıktı. Bunu Hüdai Aa'ya hemen söölemem lazım. Sevincinden altına salmassa....

Ömer, dövüş bittiği için yeniden darp biyolojisine dönmeye başlamıştı. Doğrulurken "Hüdai Ağa mı? O kim?" dedi veya bunu dediğini zannetti. Göynü bulanıp dizleri titreyerek kalktı, "Su içmem lâzım." dedi veya dediğini zannetti, tulumbaya doğru ilerledi sarsak sarsak veya ilerlediğini zannetti. Kendini, tulumbayı ilk gördüğü zamanki gibi hissediyordu şimdi. Dövüş başladığında gitmiş gibi olan bir sürü ıvır zıvır, bir süre boyun-

ca yutmayı başardığı, ama artık daha fazla tutamadığı bir kusmuk seli gibi fışkırarak geri gelmişti.

Dünya döndü, içi hafifledi, göynü daha bir bulandı, gözü kararardı, balkondan atılmış bir kilim gibi hafifçe çırpışarak yüzükoyun yere kapaklandı.

Annah! Nooluyo lan? Galk lan! Hüdai Aa ben yaptım sannedecek şimci. Galk diyom. Ooolaaan. Ooolaaan.

Harâba kul olduk bezm-i elemde,
Âbad olsak da bir, olmasak da bir,
Düştük, çare nedir, dama âlemde,
Azâd olsak da bir, olmasak da bir...
DERTLİ

Daha tesirli olacağını düşünerek Desoto'yla gidecekti. Behnan bir taraftan, Tahir bir taraftan, Samet bir taraftan kesiyorlardı elindeki anahtarı. Ankara vıcık vıcık kırmızı Desoto kaynıyordu ama Hacı Naci Kalaycı ne yapmış etmiş açık mavi bir Desoto düşürmüştü. Arabanın hem araba olması, hem de mavi Desoto olması çıldırtıyordu amcaoğullarını. Sanki mavi Desoto mavi Desoto değil de Apollo'ydu. Sanki onun direksiyonuna geçtiler miydi aya gideceklerdi. Yeğenlerinin bu ucuzlukları Hacı Muhtarın işine gelmiyor da değildi hoş. Elma şekeriyle kandır kandır dükkânın arkasına çek bunları, öyle bir salaklardı.

Anahtarı şöyle bir tarttı avucunun içinde, havaya atacakmış gibi alttan alttan bir iki hoplattı. "Şu hamamcı bacımıza gidecez." dedi. Gidecekleri yol hepi topu üç yüz metre ya var ya yoktu. Üstelik o kadar düzdü ki, arabayı çalıştır, bırak, kendi de giderdi, şoför moför istemezdi. Ama bu üç salak için durum başkaydı. Mavi Desoto'ydu bir kere ve de öteki amcaoğullarına kol gibi geçirme vesilesiydi.

Samet, üçünün içinde en az itilip kakılanı olarak iki amcaoğluna kol gibi geçirebileceği ümidiyle öne çıktı, "Ver Hacemmi." dedi anahtara elini uzatarak." Ben götürüp getirivereyim seni."

Hacı Muhtarın kafasında kırk tilki dolanıyordu. Bu fırsatı değerlendirecek, bu üç salağı geceleyin mezarlığa dalacak kazmalı kürekli üç manyağa tahvil edecekti. Ne kadar kışkırtsa o kadar iyi, ne kadar heveslendirse o kadar güzeldi. "Bi dur oğlum." dedi. "Sen hak ettin mi bakayım?"

Samet kızarıp elini indirdi. "Hak etmeyecek naaptık Hacemmi?" Muhtar Tahir'e dönüp onun gözlerini parlattıktan sonra hiç bakmadan Behnan'a uzattı anahtarı. "Şu Yeşilbayır mezarlığı denen çöplükle en çok bu çocuk uğraştı." dedi. Çok da yüz vermeye gelmezdi bunlara. "İşi becerdi mi derseniz, yoo, beceremedi Allah için, ama uğraştı, bi emek harcadı. Onun için bundan sonra arabayla bir yere gidileceğinde o götürüverecek." Behnan'ın anahtarı almasına izin verdi. O arabaya koşarken Tahir'le Samet'e döndü Hacı Naci Kalaycı. "Şu mezarlık işini bi hale yola koyun el birliğiyle, bunun aynısından bi tane daha buldum, onu da alacam. Hep beraber binersiniz." Dönüp Behnan'ı aradı, oğlanın arabaya binmek üzere olduğunu görünce seslendi. "Behnaaan, baklava tepsisini ben mi taşıyacam oğlum? Geç al masanın üstünden, düzgünce yerleştir arabaya, hergele." Behnan koşa koşa yanından geçerken dönüp öteki ikisinin gönlünü almak maksadıyla "Cık cık cık." dedi Hacı Muhtar. "Görüyonuz de mi? Utanmasa bensiz gidecek gaza basıp." Yine de Tahir'le Samet'in öyle kolay kolay toparlanamayacağını biliyordu. Behnan gerisingeri elinde baklava tepsisiyle çıkınca, "Sahip çıkın dükkâna." deyip o da peşi sıra arabanın yanına gitti.

"Amına godumun çocuğu." dedi Tahir arkalarından. "Kaç ay uğraştı da sanki bi bok yaptı. Mezarlık mezarlık gibi duruyo işte. Bu Hacemmi de istediği şeyi görüyo, istemediği şeyi görmüyo lan." Samet onayladı. "Valla lan. Daha geçen gün bi bok beceremedin demiyo muydu Behnan'a?" Tahir, giden arabanın arkasından yere tükürdü. "Hiç!" dedi. "Demin de dedi ona bakarsan ama..."

Hacı Naci Kalaycı kapı ağzına oturmuştu. Baklava tepsisi evin küçük çocuğu gibi ortada seyahat ediyordu. Mavi Desoto homur homur düştü yola. Arkada bıraktıkları kadar olmasa da o da fena homurdanmıyordu.

Muhtar sağa çevirdi kafasını. O taraf bayır tarafı oluyordu Yeşilbayır'ın. Yani mezarlık tarafı.

"Tahminen kaç merhum varmış, sayabildin mi?" dedi Behnan'a.

"Hacemmi, valla yalan olmasın, ben diyim üç yüz, sen de dört yüz. Ama beş yüz değil yani."

"Vay anasını." dedi Hacı Muhtar. "Görüyon mu, üç yüz rahmetli şurda yan gelip yatacak diye en aşağı yüz parsel göte gidiyo... Adamlar üç oda bi salon mezar yapmış. Olacak iş mi?"

"Doğru diyon Hacemmi." dedi Behnan.

Hamam az ötede görünmüştü. Şöyle bir daha sağına döndü Muhtar, mezarlıkta o güne kadar hiç görmediği bir şey gördü: İnsan... "Nooluyo lan orda?" dedi.

Behnan yoluna bakmakla meşgüldü. Bilhassa da Desoto'nun masmavi burnuna. Hacemmi'nin sorusunu burnunun dikindeki evle ilişkilendirdi. "Valla parsel büyük ya, evin yanına bi ev daha yapacaklar kesin." diye cevap verdi. "Bu sabah gene üstü üstüne malzeme getirip yığdılar demek. Şuna bak şuna."

"Onu demiyom oğlum." diye feryat etti Hacı Naci Kalaycı Behnan'ın sağ omzunu sol elinin baş parmağıyla dürterek. "Şunu diyom şunu. Mezarlığı diyom lan."

Behnan, 'Acaba Hacemmi gene ne kusur buldu ki?' diye gönülsüz gönülsüz sağ tarafa çevirdi kafasını, "O ne yav?" ondan sonra da ayağını frene gömdü. Bir tepsi baklava, ön koltuktan usulünce kayıp konsola çarptı, oradan da ters takla atarak mavi Desoto'nun tabanını şeker şerbet etti. Başka zaman olsa Hacı Naci Kalaycı iki saat kafasına kakardı Behnan'ın ama o anda ne baklavayı görüyordu gözü ne Ankara'yı. Varsa yoksa Yeşilbayır mezarlığı ve de mezarlıkta mal müdürü gibi dolanan şu herif. "Ne bok yemeye duruyon?" diye azarladı Behnan'ı. "Yürü git."

Behnan marşa bastı.

"O adam kim Hacemmi?"

"Eben." Götü üç buçuk atıyordu Hacı Naci Kalaycı'nın. "Kesin mezarlığa çökmeye kalkan şerefsiz vatan haininin tekidir. Biz o kadar kabasını aldık, tertemiz ettik tabii." diye geçiriyor-

du içinden. "Durma yürü, evin önüne yanaş, ondan sonra da dön geri, bi öğren şu herif kimdir, ne boktur. Eğer mütahit filansa de ki 'Buralar sahipli.' de. 'Burdan ümidi kes.' de. Olmadı, Tahirgili de al gel, evire çevire dövün götleği."

"Merak etme Hacemmi." Desoto evin önüne gelmişti. "Burası iyi mi?"

"Iyi iyi. Dur."

Araba durur durmaz kapıyı açtığı gibi aşağıya indi Hacı Muhtar. Aklı mezarlıktaydı. "Yürü git oğlum, ne duruyon lan?" diye bağırdı Behnan'a.

Behnan, Hacemmi baklava tepsisinin başına geleni fark etmedi diye sevine sevine manevrasını yapıp döndü, tam gazlıyordu ki muhtar arabanın kaportasına vurdu. "Dükkâna dönüşte şu arabanın bi köşesinde bi damla şire göreyim, paspasları sana yalattırırım. İşi bitirince adam gibi temizleyecen sıçtığın boku. Bi tepsi baklavayı mundar ettin, it herif."

"Merak etme Hacemmi. Sen birden bağırınca..."

"Siktir git."

Hacemmi'nin farkında olduğu tek şey baklava tepsisinin acı sonu değildi. Hem mezarlıkta dolaşan adamın adam değil belâ olduğunun, hem de o an oraya başka bir belâyı def etmek için geldiğinin farkındaydı Hacemmi.

İçinden söve söve ardına kadar açık duran bahçe kapısından içeri daldı. Esastan da dağ gibi malzeme yığılıydı bahçenin her yanı. Kum gibi de adam kaynıyordu.

"Selâmın Aleyküüüm!" diye seslendi ortaya.

"Aleyküm selâm." dedi heriflerden biri. "Buyur?"

"Mülk sahibiyle görüşecektim. Ben bu mahallenin muhtarıyım da."

"Evin ardına dolaş. Ordaydı demin."

Dolaştı. O yanda da birkaç adam vardı... ve de uzun boylu, uzun saçlı, uzun etekli bir kadın. Adamlar kadının yanına gidip gidip geliyorlardı. Altın sol köpek dişiyle doğma büyüme kahverengiymiş gibi duran onun yanındaki kesici dişi açığa çıkararak sırıta sırıta yaklaştı kadına. "Hoşgeldiniiiz..." deyip elini uzattı. "Gülsüm Hanım'dı de mi?"

Gülsüm, uzanan eli sıktı. "Hoşbulduk..." dedi dalga geçer gibi. "Hacı Muhtar'dı di mi?"

"Evet evet. Demek uzaktan gördünüz beni?"

"Yoo. O nerden çıktı?"

"Tanıyıverdiniz ya... Ordan şey ettim. Nerden tanıdınız ya maşallah?"

"Nerden tanıyayım?" dedi Gülsüm. "Tahmin ettim. Bugün yarın bekliyordum ziyaretinizi. Rahmi Dayı sizden bahsetmişti. Zaten adamlarınız da, galiba yeğenlerinizmiş, Rahmi Dayı söyledi, geldiğim günden beri caddenin karşısında nöbet tutuyorlar."

"Bak keratalara." dedi Hacı Muhtar. İçinden Rahmi Dayı ya da, mezarına da mezarının tahtasına da sövüyordu. "Ben dediydim... Hani bi ihtiyacınız falan olur, bi büyüğünüz, komşunuz, bi muhtarınız olarak yapabileceğimiz bi şey olursa haberimiz olsun, gelip geçerken bakarak olun dediydim, bizim çocuklar onun için şey etmiş demek."

"Sağ olun." dedi Gülsüm. "Bir ihtiyacımız yok... Siz de zahmet etmişsiniz buraya kadar, eğer bunun için geldiyseniz tabii."

"Yok..." Kadının üstünden başından ukalâlık akıyordu. "... Yani tabii, hem bunun için geldim, hem de hanıma baklava açtırdıydım, getiriyodum afiyetle yiyin diye, bizim oğlan arabanın içine deviriverdi koca tepsiyi... Ama gene getirecem yani... Borcum borç."

"Getirmiş sayılırsınız. Eşinize bir daha iş çıkarmayın isterseniz. Teşekkür ederim. Başka bir şey yoksa, ben biraz işlerle meşgûl olacaktım, müsadenizle."

"Aman efendim, estağfurullah. Müsaade sizin... de... bi de bi maruzatım vardı, onu söyleyecektim ilaveten."

Gülsüm bilmiş bilmiş kafa salladı. "Galiba biliyorum maruzatınızı." dedi. "Rahmi Dayı ondan da söz etmişti."

Rahmi Dayı gibi senin... "Allah Allah? Ne dedi ya Rahmi Dayı?"

Gülsüm tek kaşını kaldırdı. "Muhtar Bey..." dedi, "... siz sadede gelip evi ve hamamı geri almak istediğinizi söyleseniz,

ben de sadede gelip satmayacağımı söylesem? Sonra da işimize baksak?"

"Hah, ben de onu diyecektim..." diye atladı Hacı Naci Kalaycı, aynı anda da kadının, işi imâya bile gerek bırakmadan kestirip attığı dank etti kafasına. "Haa..." dedi bozuk bozuk. "Satmayacan yani... Bu dağın başında dul başına hamam işletecen... iz... Öyle mi?"

"Öyle." dedi Gülsüm. "Başka bir şey yoksa artık..."

"Bu kadar adam... inşaat malzemesi falan..." diyerek Gülsüm'ün sözünü kesti Muhtar. "Zaten ben tahmin ettiydim, satmaz dediydim. Evi de büyütüyonuz çünkü galiba?"

Gülsüm bezgin bezgin alt dudağını dişledi. "Bakacağız artık." dedi. "Müsaadenizle." Muhtarın yanından geçip uzaklaştı. Geçerken uzun saçları adamın yüzünü yaladı.

"Saçına çaktığımının..." diye homurdandı Muhtar. İçinden de devam etti. "Evi büyütüyon lan işte, neye bakacan, amcık! Harç mı karacan?" Hâle bak. Götü boklu bir dul avrat, koca koca iki tane mahalle icat eden adama sepet havası çalıyordu sabah sabah. Buradan ümidi kesecekti en iyisi mi. Karı yolluya benziyordu, yollu olmasa hamam işletmezdi, orospularla uğraşamazdı bu saatten sonra. Bir yığın malzemenin, sürü sepet adamın arasından elleri ardında, bozuntuya vermeden çıkıp yola vurdu. "Kalıbına sıçtığımının Rahmi Dayısına bak lan! Yemedin içmedin karıya lâf taşıdın ha dişkir pezevenk? Ben senin ananıı, avradınıı..." Gözü Yeşilbayır mezarlığına takılınca küfrün tadı kaçtı. Keşif yaparmış gibi dolanan adamların sayısı ikiye çıkmıştı şimdi. Dellendi. "Biz sanki Behnan'a dedik ki, 'Git adama söyle, bi kişi yetmez, sülalesini de toplasın gelsin.' Dur sen dur, Desoto'yu bi daha rüyanda görebilecen mi acaba."

Baykuşlar ötüyor harabelerde,
Yanıyor lambalar hafif ve sarı,
Bir kaza kurşunu bulur her yerde,
Süvarisiz şaha kalkan atları...
SEZAİ KARAKOÇ

Daha tamama ermemiştik; inşallah da ermezdik. Olabilirdi. Mümkündü. Belki daha şanslı olanlarımız vardı kabristanda, belki onlar rahatsız edilmeyeceklerdi hiç. İnşallah, inşallah tamama ermezdik.

Yeşilbayır sekenesine yoğun bir öfke hâkimdi. Kendimi de o sekeneden ayırmıyorum bu noktada. Ben de çok öfkeliydim, ama öfkeyle hareket edilmesine karşıydım, tıpkı Nihat gibi. Bu noktada ben, Nihat, Haşmet, Rahime, Suzan, Ayşegül ve Medeni, altmış küsür kişilik kefenspora aykırı gidiyorduk. "Yapmayın, etmeyin, ne içlerine girin, ne de işlerine karışın. Hepimizin başını yakacaksınız." diyorduk ama nafile. Çalışma masası işgüzar hizmetçisi tarafından 'toparlanan' Einstein gibi diken diken öfke fışkırtıyorlardı varlıklarından ve öfke baldan tatlıydı. Yedi kişi, dünya zamanıyla kim bilir kaç gün uğraşıp didinmiş, yalvarıp yakarmış, milleti Yeşilbayır Camiinde düzenlediğimiz şu toplantıya katılmaya ikna edememiştik.

Emir'le Adnan, bizi iki dünya arasındaki uçurumun kenarına kadar getiren Hacı Naci Kalaycı'nın uyku, tespih ve namazlarına vokal yapıyorlardı. Adamlar bunu iş edinmişlerdi. Muhtarı çıldırtacak, mezarlık çapuluna tövbe ettirerek sözümona hepimizi kurtaracaklardı. Muhtar nerede, o ikisi orada. Nihat;

"Onlar yoldan çıkmış. Ben ağzımın payını aldım. Boşver. Gitme üstlerine." dediği hâlde "Bir de ben deneyeyim şansımı." deyip aklımca ikna etmeye kalkmış, iki dünyaya yetecek kadar türkü ve oyun havası dinlediğimle kalmış, iki türkü arasında Emir'den kısa ve özlü bir vaaz dinlemiştim. "Tutar veya tutmaz, işe yarar veya yaramaz, ama hiç olmazsa biz bir şey yapıyoruz, donyağı gibi beklemiyoruz." Tam cevap verecektim, dikkati dağılmış, Adnan'la beraber el çırpa çırpa 'Kurban Gelir Payın Yoktur, Ankara'da Dayın Yoktur" türküsüne asılmıştı.

"Korkarım bunlar iyi günlerimiz. Bu gidişle hâlimiz yaman." diyordu Nihat sık sık. İşaretler onu doğruluyordu. İlk gün, sadece ilk uyanıştaki şaşkınlıkla bencileyin kılık kıyafet bulma ümidiyle camiye gelen geliyordu; ondan sonra ara ki bulasın. Pazar yerinde, su başında, derede, tepede, kasapta, bakkalda, manavda ve akla gelen her yerde altmış kişiysek altmış, yetmiş kişiysek yetmiş parça hâlinde dolanıyorduk. Tabii dalgalana dalgalana.

"Bizi niye anlayamadıklarını anlayamıyorum." diyordu Medeni. "İrademiz hilafına yuvadan sürülmüş olmak başka bir şey, sanki 'Mezarlarımızı talan etseler de kalkıp insan içine karışsak!' dermiş, sanki hep bu fırsatı beklermiş gibi yuvayı kendi irademizle terk etmek başka bir şey. Bunu nasıl göremezler?"

"Öfke..." diyordu Ayşegül düşünceli düşünceli.

Gergin bir sesle, "Şüpheliyim artık." diyordu Suzan. "Başlangıçta öfke, tamam da, bu nasıl bir öfkedir ki güle oynaya iş yaparsın? İsimleri lâzım değil, Kavaklar Deresinde beş arkadaş birbirlerinin üstüne su atıyorlardı bu sabah."

Haşmet, "Katılıyorum." diyerek Suzan'a destek veriyordu. "Bazı arkadaşlar, dün sabahtan akşama kadar kasabın kulağına miyavladılar. Adam tezgâhın altında kedi aradıkça da kahkahalarla güldüler. Hiç öfkeli görünmüyorlardı, hiç."

Ben de bir sürü saçmalığa şahit oluyordum. Korna sesi çıkarıp yol kenarında yürüyenlerin ödünü patlatanı mı ararsın, kapı zili taklidi yapıp millete sabahtan akşama kadar kapı açtıranı mı ararsın, ne ararsan vardı.

Örnekler çoğaldıkça içimiz kararıyordu. Sık sık gözlük camı

silmeyi tik hâline getirmişti Nihat. Kefenini kefen olarak kullandığından daha çok cam bezi olarak kullanıyordu. Eteğini gözünün hizasına kadar sıyırdığı zaman son derece edebe aykır bir manzara sergiliyordu ama bu umurunda değildi. Bende de oturduğum yerde bir ayak sallama huyudur başgöstermişti. Engel olamıyordum. "Etkileniyoruz." diyordu Nihat. "Yuvadan koptukça bozuluyoruz. Soğukta kalmış reçel gibi şekerleniyor, tadımızı kaybediyoruz. Kaderlerimiz birbirine mühürlü."

Haklıydı. Kabrin dünyası tekti. Sadece sükut, barış ve huzur vardı o dünyada ve ölüler birbirlerini rahatsız etmez, birbirlerinin huzurunu bozmazlardı. Neden bozsunlar; sınıf yoktu, ast yoktu, üst yoktu, avam yoktu, kaymak tabaka yoktu, suç yoktu, ceza yoktu, iyi yoktu, kötü yoktu, günah yoktu, sevap yoktu, ayıp yoktu, yasak yoktu, mal yoktu, mülk yoktu, aşiret yoktu, töre yoktu, ahlâk yoktu, ahlâksızlık yoktu, namus yoktu, namussuzluk yoktu, istek yoktu, arzu yoktu. Sadece ihtiyaç vardı. Huzur, sükût ve barışa duyulan ihtiyaç. Diriler, ki ölümlü oldukları için asıl onlar ölü sayılmalıydı, gelip ihtiyacımız olan tek şeyi ortadan kaldırmaya kalkmış, bizi huzur, barış ve süküttan kopartarak kendi hayhuylarına katmışlardı. Dağılmıştık. Yıkılan, boşaltılan mezar sayısı arttıkça bizim sayımız da artıyor, başlarına geleni anlayınca ilkin öfkeyle hamle eden yeni bireyler, kısa sürede Muhtarın namazını mundar eden Emir'le Adnan gibi, mezarlarımıza kazma sallayanlara kefen ütületen Gıyas, Ekmel, Hacer, İlhami ve Hilâl gibi yoldan sapıp çok daha tehlikeli biçimde insan içine karışıyorlardı.

Altmış veya yetmiş kişi civarındaydık. Geceydi galiba... Veya gündüzdü... Fark etmiyordu, her şekilde görebiliyor, rastladığımız her kabirdaşımıza yalvarıyorduk.

"Arkadaşlar, bir dinleseniz? Hanefi, Şeyda... Eğlenin biraz, konuşmamız gereken şeyler var."

"Buyur canım?"

Dinlemeyeceklerini bile bile başlıyorduk anlatmaya.

Biz konuşurken Hanefi'ye, "Hamam ne zaman açılıyormuş?" diye soruyordu Şeyda.

"Sen biliyor musun?" diye ona soruyordu Hanefi de.

"Bilsem sorar mıydım?"

"Ben nasıl bileyim o zaman?"

Nihat sınıf başkanımız gibiydi. Her beyhude çabadan sonra koşup ona döküyorduk derdimizi.

"Gene olmadı Nihat. Dinlemiyorlar."

"Dağılıyoruz." diyordu Nihat. Kefeninin eteğini çenesinin altına kadar kaldırıp dalgın dalgın gözlüğünün camlarını siliyordu. Ben çekiliyordum bir köşeye, ayak sallamaya başlıyordum.

Dalgalanıp duran anarşi dolu bir kefen denizi gibiydi Yeşilbayır Mahallesi.

"Emir'le Adnan muhtarı gene deli etmişler."

"Biliyorum Raci, bana niye anlatıyorsun şimdi?"

"Biliyorsun diye hiç konuşmayacak mıyız? Sohbet açmaya çalışıyorum işte."

"Biliyorum."

"Zaten burada herkes her şeyi biliyor."

"Biliyorum."

"Ee?"

"Ne ee?"

"Arkadaşlar... Derlenip toparlanmamız lâzım... Birlikte hareket..."

Dinlemiyorlardı.

Ölüyorduk. Yeteri kadar ölmemişiz gibi.

Yakut, mine, zümrüt bana birdir kayalarla,
Bir gül dikeninden örülen taç neme yetmez...
Kâşâne, sedir, sırma, ışık onların olsun,
Bir köhne kitap, bir sarı kandil neme yetmez...
ŞÜKÛFE NİHÂL

"Geeeh... Çebişş çebişş çebişş... geeeh." deyip kıkırdadı. Keçileri kaçırdığına inandığı için kendisiyle dalgasını geçiyordu. Nasıl geçmesin; köpeğiyle konuşuyordu adam. Günümüzde herhangi bir hayvanseverin evcil hayvanına; "Acıktın mı bebişim?" demesi gibi bir konuşma değil öyle. Aleni, senle benim konuştuğumuz gibi. Bu ona söylüyor, o da buna karşılık veriyordu yani. Veya karşılık verdiğine inanıyordu. Böyle konuşuyordu işte.

Hüdai Aaa... Hooop. Bu yana bak... Hooop.

Duyuyordu yahu. Kafasını o yana bu yana çevirmenin, duymazdan gelmenin mânâsı yoktu; çünkü hayatında şu itten başka kimsesi yoktu. Gerek de yoktu. İnsanlık uzun zamandır Çin ordusuna benziyordu; hepsi birbirinin aynı, hepsi aynı bokun soyu. Köpek daha iyiydi bu bakımdan. Ama konuşanı değil tabii. Ağır bir darbeydi yani. Konuşan köpek? Veya kıvırt; konuştuğu sanılan köpek. Her hâlükârda delirmişsin sen Hüdai.

Bir ağır darbe daha vardı ki, ağırdan da ağır. Hadi tozuttu, aklı gazoz balonu gibi havalandı çıktı gitti, köpeğin konuştuğuna inandı; öteki şey ne olacaktı? Akıllı da olsa aynı şeydi o şey, deli de olsa aynı şey. Kayıtlı kuyutlu hem de. Seneler vardı, en sevdiği şeyden mahrum etmişti kendini bu şey yüzünden. Kon-

ya İl Halk Kütüphanesine adımını atmaktan korkar olmuştu, ki en sevdiği şeydi hayatta. Başka bir şeydi çünkü bu.

Köpek...

Çeto...

Olur muydu ki?

Hüdai Aaa... Hooop. Bu yana bak... Hooop.

O darbeden en az sekiz sene sonra, bu sefer de konuşan köpek darbesini ilk yediği gün, yani Çeto'nun konuştuğunu duyduğunu sandığı ilk gün; "Tamam!" demişti. "Gittim ben." Yine de kara donlu bir adam olmadığından, kolay teslim olmamış, korkusunu yenmeyi başarıp Konya İl Halk Kütüphanesinin yolunu tutmuştu. Bu iyi bir şeydi. Kitap raflarının arasında bambaşka hissederdi hep. Bir vesile ile ayağını kesmiş, bir başka vesile ile yine ayak basmıştı.

Ki iki vesile de aynı vesileden kaynaklanıyordu.

Çeto'dan...

Ve onun vesilelerinden...

Hasretle saldırmıştı kitap raflarına. Efsanelerdi, Hazreti Süleyman hikâyâtıydı, filan feşmekân değildi aradığı. Şu yaşadığı ne mene bir anormallikse onu bulmak mecburiyetindeydi. Bulsa düzelecekti sanki. Öyle inanıyordu. İki gripin içip iyileşecekmiş gibi.

Yine de...

Amaan...

Başkalarının baktığı yerden baktığında başka bir hayat göreceğini bilirdin; eyvallah. Misâl, dindarsan, hayatı sevap ve günahtan ibaret görürdün, obursan makarnadan, mantıdan, etliekmekten. Ölsen başka bir şey göremezdin. İnsan olarak; hayatın boyunca sana 'DOĞRU' diye kaktırılan şeylerden ibarettin. Bu nedenle deliliğin de delilik olabileceğine pek inanasın gelmezdi. Normalin altı delilikti tıbba göre. Peki normalin üstü? O da delilikti tabii.

İşe bak, normalin üstünde saltanat sürecek adam, kendinden altta oldukları için deli deyip normallerle dalgasını geçecek, ama çoğunluk onu anormal göreceği için onun adı deliye çıkacaktı.

Demek ki insan, çoğunluktan ibaretti.

Her neyse...

Konya İl Halk Kütüphanesini aranış taramış, delilik edebiyatını hemen hemen yalayıp yutmuştu hem korku hem de meraktan. Acaba delirmiş miydi? Bundan çok korkuyordu. Diyelim ki delirmiş, bir deli kendine deli teşhisi koyabilir miydi? Bunu acayip merak ediyordu. "Çoğunluğa göre ben ne tür bir deliyim? Neden durup dururken köpeğin konuştuğunu zannetmeye başladım? Keçilerim nereye kaçtı? Bulabilir miyim? Bulduğum takdirde geri getirebilir miyim?" Saçmalıyordu işte.

Bilimsel, ilaveten bilim harici ne kadar kitap varsa okumuş, Recep Doksat'ın 'Hipnoz' kitabını bile ödünç alıp evde kendi kendine deneme yapmıştı. Bir insanın kendi kendini hipnotik transa sokması pekâlâ mümkündü. Öyle diyordu Recep Doksat. Yalnız, kendi kendini hipnotize eden bir salağın kendi kendini nasıl sorgulayacağından ve daha da fenası kendini o hipnotik transtan nasıl çıkaracağından bahsetmiyordu. Zaten bahsedemezdi, çünkü o da mümkün değildi bu da. Dolayısıyla üç gün hipnozda kalmış, bu zaman zarfında altına işemiş, donuna sıçmış ve susuzluktan tarhana gibi kurumuştu. Canını kurtardıysa bu da yine Çeto sayesindeydi. Delirmesine sebep olan şu hayvan sayesinde.

Hüdai Aaa! Hooop. Elleşmeyelim didik, üç gündür beri boş boş bakıyon. Galk. Hoop. Sana diyom. Hüdai Aa. Hoop. Uyyon nu yav? Bi bak hele yav.

Ve çıkmıştı transtan. Altına doldurdukları yüzünden şalvara dönen pantolonunu ağır bir yük gibi taşıyarak hemen bahçeye koşmuş, tulumbaya üç basıp ağzını dayamış, kana kana su içmişti. Fakat uzun süre susuz kalınca manyak gibi su içilmemesi gerektiğinden, bu sefer de tulumbanın başında şoka girmiş, "Aha şimdi gittik asıl." diye düşüne düşüne oracığa yığılıvermişti. "Ulan Çeto, eğer sahiden konuşabiliyorsan anlıyorsundur da. Ne yap ne et, ayılt beni." gibisinden bir şeyler mırıldandığını hatırlıyordu yığılmadan hemen önce.

Gaallk. Hüdai Aa. Hoop.

Ve evet.

Çeto onu ayıltmıştı. Evet evet. Delirdiğinden emin olmasına, delilik buysa ilaveten de deliliğini sevebileceğini düşünmesine rağmen, bu hakikati bağrına basmaya henüz hazır olmayan Hüdai Ağa, şurasına gelen "Beni anladığın için mi uyandırdın?" sorusunu Çeto'ya sormaktan imtina etmiş, çünkü, "Heralda da yani. Ne sannittiydin?" gibi bir cevabın onu bir daha geri dönmemek üzere nihai bir transa sokacağını düşünmüş, sallana yuvarlana eve geri girip ayık kalmaya çalışmıştı. Ağır, ağdalı ve sırılsıklam pantolonunu çıkarma gayreti, çıkardıkça ağırlaşan bok kokusunun suratına suratına indirdiği birbirinden ağır şaplaklar ve konuştuğunu duyduktan sonra deliliğinin ufka doğru kaydettiği safhaları gözlemleyebilmek için eve alarak beraber yaşamaya başladığı köpeğin kesilmek bilmeyen çenesi onu ayık tutmaya yetmişti.

Biz eve sıçsak dimediini gomassın... Gendin her yanna sıçtın bak. Nooldu? Gurumuş gurumuş. Ööle elinlen filan temizlenemen. Dur ben yalıyım ıslak ıslak.

"Lan çekil şurdan. Hoşt lan hoşt."

Ne baarıyon?

Hüdai Ağa da çok konuşurdu aslında. Belki kendi kendisiyle, belki şunla, belki de bunla. Hâttâ Aşut'la bile. Ama Çeto'yla değil. Bir konuşsa, onun konuştuğuna inanmış olacaktı; buna hazır değildi henüz... Galiba... Belki de yani... Köpeğe bir şey sormamıştı onun için. Kendini tutmuş, ağzına gelenleri yutmuş, konuştuklarını duymuyormuş gibi, o akım dediyse bu bokum anlamış gibi yapmıştı.

Üç günlük transın sersemliğiyle, toparlanması, temizlenmesi, şöyle ağız tadıyla "Nihayet kendime gelebildim." demesi epey vaktini almıştı o gün. Sabahtan ikindiye kadar.

Transtan öyle zart diye çıkılmıyordu malûm. Hele hele üç gün süreninden. Şu da var ki, hava bozarırken Şeker Fabrikası Kolonisine gazete almaya gitmiş, nizamiye bekçileri artık Hüdai Ağa'yı teşkilattan saydıkları için ses etmiyorlardı, gazetenin orasına burasına baka baka eve dönerken gözüne tarih ilişince neye uğradığını şaşırmıştı. Çünkü üç günlük bir transtan çıkmışsan, ağzını şapırdatarak uyanıp; "Evet, o gün günlerden Salı'ydı,

bugün Cuma." denmiyordu. Şöyle deniyordu dense dense: "Ne? Cuma mı? Yahu ben Salı günü şey olmadım mıydı? Üç gün mü kalmışım öylece? Vay anasını! Yani şu it beni ayıltmasa..."

'Şu it'e Şeker Fabrikası Kolonisine girmek yasaktı. Ancak adı üstünde, it olduğu için, istediği her delikten girip çıkardı zaten, bir de nizamiyeden personel şefi gibi girmenin mânâsı yoktu. Hüdai Ağa'yı ıvır zıvır alacağı zaman nizamiyeye kadar getirir, orada çok uslu bir şeymiş, izin almadıkça içeriye girmezmiş gibi bir kenara çöreklenip çıkışını beklerdi her zaman 'şu it'.

Nitekim üç günlük transtan sonraki o gün de öyle yapmış, adam elinde gazeteyle çıkınca da yanı sıra kuyruğunu sallaya sallaya yürümeye ve tabii çene çalmaya başlamıştı.

Aldın nı gasteyi Hüdai Aa?

Hüdai Ağa'nın gözünün gazetenin tarihine takıldığı an tam da o andı. Ve de yolun kenarında çakılıp yüksek sesle homurdandığı an.

"Ne? Cuma mı? Yahu ben Salı günü şey olmadım mıydı? Üç gün mü kalmışım öylece? Vay anasını! Yani şu it beni ayıltmasa..."

Yaa bi de beenmiyodun bizi... Soraydın ben de dirdim üç gündür avel avel baktını. Cittiye almıyon ki.

Hüdai Ağa gene kısacık bir an için dönüp Çeto'ya soracak olmuş, gene son anda kendini tutmuştu.

Sormayacaktı. Hayır.

Delirdiğini düşündüğü sürece aklı başında demekti ve köpekle konuşmaya başladığı anda, haydi Allah selâmet versin... Bu nedenle, hayır, şimdilik hayır.

Sormadın valla. Sen de biliyon, sormadın. Geldim gittim baktım geldim gittim baktım, kokladım, dürtükledim, ööle durup durdun gaç gün. Altına sıçtın, maççup olma diyi ses itmedim. Amma baktım acından susuzluundan ölecen, uyandırıyım didim. Netekim Salı gittiydin, Cuma geldin.

Hüdai Ağa az kalsın "Nereye gittiydim?" diye soracaktı, gene tutmuştu kendini.

"Ooo, haberlerde de neler varmış?" demişti konuyu dağıtmak için. Mezarlıkta ıslık çalıyordu bir nevi. Okuduğunu anla-

dığından değil, Çeto'ya, onun konuştuğunu duymadığı izlenimini verebileceğini, Çeto'nun da pes edip sesini keseceğini düşündüğünden, manşetleri yüksek sesle okuya okuya yürümeye koyulmuştu. Gözüyle ve sesiyle gazete okuduğu hâlde beyniyle başka bir şey okuyordu aslında.

Niye İl Halk Kütüphanesine abone olmuştu?

Şu it yüzünden.

Niye tıbbiye talebesi gibi ruh sağlığı kitaplarına yazılmıştı?

Şu it yüzünden.

Niye kendi kendini hipnotik transa sokmuştu?

Şu it yüzünden.

Nasıl çıkabilmişti transtan?

Şu it yüzünden.

Niye bağıra bağıra okuyordu şimdi gazete manşetlerini?

Şu it yüzünden.

İtle konuştuğunun ikrârı değil miydi bu? İtin anlamasından korktuğunun delili değil miydi? Ne yapıyordu bu be?

Alttan alttan manşet okuyan sesinin azıcık üstünde bunları düşünürken zırp diye durup; "Be akıllı..." demişti sonunda kendine. "Sana zaten olan olmuş..." Eklemişti; "... şu it yüzünden..." Sonra cesaretini toplayıp bir daha eklemişti; "Ölmüş eşek kurttan mı korkar?" Ve dönüvermişti yüzünü Çeto'ya.

"Bana bak lan Çeto... Ben seni sahiden duyuyor muyum?"

Annah! Hüdai Aa! Sen beni sayiden duyyon nu yav?

"Galiba."

Resmen böyle teslim olunuyordu demek. O kadar da fena bir şeye benzemiyordu yani. Delilikse delilik. Belki köpek sahiden konuşuyor, bu onu sahiden duyuyordu ve işte bu an, onun apaçık bir hakikati nihayet kabul ettiği andı. Olur muydu olurdu.

Ama bu an o andı işte. "Olamaz canım." çokbilmişliğini bir kenara bırakıp bal gibi de olup duran gerçeği var gücüyle kucakladığı, onun sırtını tapışlayıp uzun uzun hasret giderdiği, hakikatin keskin ter kokusunu doya doya içine çektiği, ona teslim olduğu andı bu an.

"Bu an o andır belki de. Salıvereyim kendimi gitsin."

O an bu andır da salıvermişti kendini yokuş aşağı. Bir şey değişmişti hayatında. Hayır, her şey değişmişti. Fırsat bulduğu her an her şeyle konuşan, evdeki kuzineyle, karıkta yakaladığı bir domates güvesiyle, hıyar soyarken tırnağına takılan bir kurşuni küfle, biber böcekleri veya bahçedeki sebzelerin yapraklarını bitten arındırmak için toz biber katıp havanda dövdüğü sarımsaklı terkiple çene çalabilen bir adamdı. Bunların hiçbirinde bir tuhaflık, bir garabet yoktu. İnsan, parmağına vurduğu çekice de sövebilirdi ve kimse "Aa, deli misin sen? Çekiçle konuşulur mu?" demezdi. Ayrıca Hüdai Ağa, konuşmaya gerçekten ihtiyaç duyan, bunu bir nevi sesli düşünme hâline getirmiş, sesli düşünme sanatını da odunla, yatak çarşafıyla, çay bardağıyla kurulmuş muhtelif diyaloglara dönüştürmekte sakınca görmeyen bir adamdı.

İlaveten, beğenirsin veya beğenmezsin, o bir tevekkül adamıydı. "Olacak olan olur." der, olan her şeyi olduğu, başına gelen her şeyi de geldiği gibi kabul edip bağrına basar, kaderini evinin baş köşesinde misafir eder, sırtına da kırlent falan koyup rahat etmesini sağlardı.

Ve de Hüdai Ağa, dünya milletinin büyük bir ölçüsüne büyük ölçüde aykırı giden bir adamdı. "Sebepsiz kuş uçmaz." deyip bütün sebeplerin yarattıkları sonuçlardan üstün olduğunu fark edebilmiş gani gönüllü nadir adamlardandı o. Bütün bir şehrin akıl trafiği sağdan akıp seninki soldan akıyorsa "Bende bir yanlışlık var." dersin. Ancak Hüdai Ağa; "Bu millette bir yanlışlık var. Hepsi ters şeritte gidiyor." diyebilen bir adamdı. İnadından, çokbilmişliğinden, küstahlığından değil; adamlığından.

Lâl olmasına ramak kalmış bir pepildek olduğu, "töttöttöt" diye tötürdeyerek iki kelâm etmeye çalıştığı günlerden bir gün, tesadüfe bak ki tam da Çeto'nun onun hayatına girdiği gün, İplikçi Camiinin önündeki işportacı Aşut'a yine "töttöttöt" diye meramını anlatmaya çalışırken ne olmuşsa olmuş, dili çözülüvermiş ve bunun pepildekliğiyle eğlenmeyi pek seven Aşut'u ağzından şap şap damlayan salyalarıyla işporta tezgâhının başında donduruvermişti. Askere ancak ondan sonra gidebilmişti zaten.

Konuşmuştu, evet, hem de bülbül gibi. Bir azim abidesiymiş, Zeki Müren'le sidik yarıştırası varmış da çok çalışıp kendini geliştirmiş, zamanı gelince de sahneye çıkıp enfes bir İstanbul Türkçesiyle kendi kendini takdim edermiş gibi. Normal bir insan asıl o zaman delirir, değil mi? Ama Hüdai Ağa, zaten âkil bir adamken asıl o zaman daha bir akıllanmış, daha bir derinleşmişti. Nasıl ki kendini bildi bileli tötürdeyerek konuşmaya çalışmak ve kelimelerin ırzına geçmek idiyse kaderi ve o da nasıl hiç sokranmadan misafir edip bağrına bastıysa onu, şimdi de güzel konuşmayı misafir edip bağrına basacaktı elbet. Onu biraz daha fazla yüzlemiş, daha bir haşmetli ağırlamıştı, yalan yok, ama ansızın çözülüvermenin yan etkisi olsa gerek, bir susarsa bir daha konuşamayacakmış, eski günlerine dönüp töt töt edecekmiş gibi bir kaygıyı da hissedip dururdu, ne yapsın.

Eskiden "S ve Ş" harflerini söylese söylese "Ç" olarak söyleyebilir, "K" ve "T" harfleri arasında ayrım gözetmez, Konya'ya da Tonya, Tonya'ya da Tonya derdi. Şimdi doya doya "Konya" demeye ihtiyacı vardı. Alfabedeki birçok harfin yerine ancak yanaklarını lömbürdete lömbürdete "T" sesi çıkarabilir ve bütün "R"leri ağzında sırılsıklam birer "D"ye döndürüp lafı sözü piç ederdi eskiden ve o eski eskide kalmıştı artık. Artık tadını çıkara çıkara "R" demeye ihtiyacı vardı. Hayrı herkes misafir ederdi; zor olan şerri misafir etmekti. O da o işin üstesinden gelmişti yani. Şaka değil, Zafer Celâsun'dan, Adnan Adıvar'dan bile düzgün konuşur olmuştu bir anda. Sürat mukayesesine girmezsen Orhan Boran'dan bile düzgün. Fırsatını bulmuşken de onca senenin pepildekliğinin acısını çıkartacaktı zâr. Yan etki man etki; ota da boka da konuşacak, en başta kendini inandıracaktı 'artık' konuşabildiğine. Fark etmezdi onun için; konuştuğu bebektir veya köpektir. Çeto'yla gerçek bir diyalog kurabileceğine inandığı âna kadar istisna tanımaz, ölüyle de diriyle konuştuğu gibi konuşur, raftan alırken kafasına düşen bir bakır tencereyle iki saat aralıksız münakaşa edebilirdi.

Çeto'ya kadar...

Şimdi çok değilse de eskiye nispetle durağanlaşmış, suskunlaşmıştı, çünkü Çeto bunun her lâfına karşılık verdiğine göre,

bakarsın o bakır tencere de vıdık vıdık konuşmaya başlayıverirdi. Bütün Ramizlerin Damiz, bütün Ramazanların Damazan olduğu günleri çok geride bırakmanın sevinci, yerini yine ansızın, bir köpekle konuşuyor olduğu günlerin dağdağasına bırakmıştı. Tut sikinden vur duvara. O derece. Hem çok gülmüş, hem çok korkmuş, hem çok keyiflenmiş, hem çok tatsızlaşmış, hem her zamankinden de çok konuşma isteğiyle yanıp tutuşmaya başlamış, hem de dili birkaç kilo birden ağırlaşmıştı. Bir köpek bir insana soru soruyor, cevap alıyor, sonra onun sorduklarını cevaplıyordu falan.

Tekke Köyünde bir keramet dolanıp duruyordu aslında. Hüdai Ağa'nın 'keçileri kaçırmak' diye etiketlediği bir keramet. Neyse ki bir müddet debelendikten sonra "Madem delirdik, tadını çıkaralım anasını satayım." diye değerlendirmeye karar verdiği bir keramet. Adam boyu bir köpekle çatır çatır konuşmasına sebep olan, fakat "Yok canım. Olur mu hiç öyle şey?' diye kapıdan bacadan kovmaya çalıştığı bir keramet. Köpeğin de hiçbir lâfın altında kalmamasına, buna mahalle karıları gibi lâf yetiştirmesine sebep, ama bunun; "Yok yok. Cık. I-ıh." diye görmezden geldiği, "Delirdim de ondan. Aslında böyle bir şey oluyor olamaz." deyip kör baktığı, nadiren; "Bu delilik de pek zevkliymiş hani." diyerek kavanozun dışını yalayıp durmasına sebep, bir kavanoz dolusu bal gibi bir keramet. Evet.

Bu da az anladığın değildi.

Çatır çatır anlaşıyorlardı aslında Çeto'yla, ama hayvanın sahiden konuşup anlaştığını bin ayrı delille görmüş olsa da, gördüklerini pek de kaale almazmış gibi yapıyor, eşek gibi kaale aldığı, hâttâ inandığı ve bu inancının pratiğinde handeyse yüksek lisansını tamamlamak üzere olduğu hâlde, teorik derslerin ilkokulunda "Çünkü delirdim çünkü." ünitesini bir türlü geçemiyordu.

Car car car edip durduğu günlerden bir gün, köpeğin, keyifsiz keyifsiz kuyruğunu yere vurup; *Yeter amına goyuyum. Gafamızı beynimizi siktin yav. Bi sus yav.* dediğini duyuyor, evet, duymuş gibi, duyduğuna inanmış gibi yaparak o da ona; "Dinleme be, zorla mı?" diye cevap veriyor, ama gene de işi "Bu yaşadıklarım hakikat galiba." kanaatine bağlayamıyordu.

Dalmış gitmiş, kendini işe kaptırmış olduğu günlerden bir başka gün, meselâ süs biberi karığındaki kıytıkları temizlemek için tırmık lâzım oluyor, yanında yöresinde aylak aylak gezinen Çeto'ya çoğu zaman farkına bile varmadan: "Götünü başını sallayacağına koş da şu tırmığı kap gel evlâdım." diyor, Çeto buna; "*Didin de getirmedik mi Hüdai Aa.*" deyip gözden kayboluyor, on beş saniye sonra, ağzında bilek kalınlığında tırmık sapı olduğundan yarım yamalak; "*Fen olşan bu kadav şızlı getivemezdin. Al şana tıvmık.*" diyerek çıkıp geliyor, Hüdai Ağa gene dalgın dalgın; "Sağ ol koçum." deyip tırmığı alarak işine devam ediyor, az evvel ne yaşadığını ancak karığı temizleme işini bitirince fark edip ağzı bir karış açık kalıyor, "Ben gidip almışımdır o dalgınlıkla." diyor, bunları sahiden yaşadığına hem ikna oluyor, hem de olamıyordu. Daha da ikna olamadığı kısım; hayvan ağzıyla konuşmadığı hâlde nasıl oluyordu da ağzında tırmık sapı var diye konuşması bozuluyordu? "Yok yok. Ben delirdim." diyordu böyle zamanlarda.

Bir başka gün çay demlemeye kalkarken, çenesi durmadığı için; "Güzel bir çay demleyeyim de kahvaltı yapalım bu akşam." diye mırıldanıyordu. İllâ ki bir şeylerle konuşacak ya. Ama Çeto hemen; "*Ne güzel valla. Bana da bol şeker gatıp ekmek doorarız.*" dediği gibi ekmek kutusuna seğirtiyor, daha Hüdai Ağa kuzinenin başına varmadan o ekmeği, çay kutusunu ve de yemek yediği teneke kabı almış, masanın ayağının dibine getirip koymuş oluyordu. "Köpektir. Şartlı reflekstir." diyordu Hüdai Ağa. "Sırdır, hikmettir, keramettir, bana sunulmuş bir nimettir." de diyordu, ama içinden diyordu.

Yalan yok; can gelmişti adama. Suçüstü olmuş gibi hissediyordu kendini, o ayrı, keçileri kaçırdığına cidden inanıyordu, o da ayrı, eh, acı da çekiyordu, o hepsinden ayrı, ama insanı hayallerinde bile güldürüp eğlendirecek böyle bir durumda "Ben acı çekiyorum - Ben suçüstü yakalandım - Ben delirdim" demek bile ucundan kıyısından "Ben bayağı hoş bir macera yaşıyorum." demek oluyordu. Bu da bir ayrıydı neticede. Macera kimi eğlendirmezdi?

Sık sık didişiyordu Çeto'yla meselâ ve acayip tatlı vakit geçiriyordu.

Yeter amına goyuyum. Gafamızı beynimizi siktin yav. Bi sus yav. Bi sen ni askerlik yaptın yav? Yeter amına goyuyum yav!

"Ne? Ne dedin sen? Siktin mi dedin?"

Didim, hee. Naapacan? Dövecen ni?

Öyle zamanlarda kaşlarının her bir telini ayrı çatarak bir saate yakın tartışıyor, çekişiyordu Çeto'yla ve bu sayede hayat gayet eğlenceli bir hâle geliyordu.

"Hadi bir şey daha de benim askerlik hatıralarımla ilgili. Ama kötü bir şey olmasın bu sefer. Öyle de ki, ben gene sıkıldığını anlayayım. Ne gibi meselâ benim hatıralarım?"

Bok gibi aynı.

"E, yuh. Hani kötü bir şey demeyecektin?"

Senin askerlik hatıraların da bok gibi, naapsan içinde durmuyo. İllâ ki de çıkaracan, ortalığa dökecen. Çıkartmadan raatlayamayon.

Kendi çapında bir mantığı vardı itin de. Hem, birini tanımak için onun götünü koklayan bir yaratıktan daha üst düzeyde bir mantık nasıl beklenirdi ki?

"Sensin bok. Saygısız, terbiyesiz it."

"Vıyk."

"Ne o? Fırçayı yiyince itleşiyorsun?"

Hüdai Ağa'nın evi, aslına bakarsan Çeto'nun konuştuğunun, en azından her konuşulanı anladığının deliliyle dolup taşıyordu. Şu patlıcanları o toplayıp getirmişti bahçeden meselâ. Üstelik de bir seferde incitmeden ancak bir patlıcan taşıyabildiği için hiç erinmemiş, sekiz sefer koşup gelmişti. Hüdai Ağa da inat etmiş, hayvana, ağzında boş bir hasır sepet taşısa, sonra yolduğu patlıcanları bu sepete atıp dolusuyla geri gelse öyle eşek gibi koşup durmaktan kurtulabileceğini söylememişti.

Al sana balcan... Hıyy... Köh köh... Gaç oldu yav?.. Daa lazım mıydı?

"Lâzım lâzım. Koş. Bir işe yara."

İş müyim değil de... Yoruluyoz git gel git gel.

"Daha domates getireceksin ama."

Getirriz. Tomatisin yanına biber de isten ni?

Gün olur, Hüdai Ağa Çeto'ya dökerdi derdini.

"Oğlum, senin aklın farklı çalışır muhakkak. Ben içinden çıkamıyorum. Yani, sen sahiden de konuşuyor musun?"

Hâlâ inanmıyon nu yani?

"İnanmıyor değil de, inanamıyor diyelim istersen."

İnanamıyon he?

Evet.

E, o zaman ne diyi gonuşuyon şimci benlen?

Farklı mantığı vardı itin, farklı. "Yani işte... Akıl işi değil bu. Köpekler konuşamaz falan ya."

Hav hav yiter diyon he?

"Hak ver ama bana."

Küsüverirdi Çeto.

"Vıyk."

Çoğunlukla saatler sürmüş olan bu 'Konuşurdun - Konuşamazdın' müzakereleri, küsmemişse eğer, Çetonun, kan oturmuş gözleriyle adama bir daha hiç suratına bakmayacakmış gibi bakıp bakıp; "*Tamam amına goyuyum. Gonuşamıyom ben. Sen hayal görüyon.*" demesini, ardını dönmesini, ağzını ayıra ayıra esnemesini, sonra da havası kaçmış balon gibi kendi etrafında hızlı hızlı iki tur atıp küt diye kendini yere vurmasını takiben hızarımsı bir horultuyla son bulurdu.

Evet.

Kızından başka kimsesi yoktu hayatta Hüdai Ağa'nın; o da kendi kızı değil, ölmüş karısı Nezaket'in kızıydı. İyi kızdı. Hiç baba olmadığı için evlât nasıl sevilir, bilip bilmediğinden emin değildi ama öz evlâdı kadar sevmişti muhtemelen. Nezaket'e anlatamadıysa da böyleydi bu. Başkaydı. Çok düzgün kızdı Gülsüm. Hep özlenecek, yokluğuna hiç alışılmayacak insanlardandı. Hele Nezaket de ölüp kız ikide bir; "Gel Baba, ben de Ankara'da yalnızım. Başımda dursun." diye telefon edip mektup yazmıyor muydu, daha da çok özlüyordu. Aslına bakarsan kızın Ankara'ya gidişinin müsebbibi de Hüdai Ağa'ydı yani. Bu da kaderin mantığıydı işte. Kendi hasretinin sebebi kendin oluyordun, başkası değil.

Ve de tabii Nezaket'in ölünceye kadar beddua edişinin.

Kız, annesinin her türlü tehdidine rağmen kocaya kaçmıştı

aşk meşk diyerek ve her ne halt olduysa alayı da Hüdai Ağa'nın kuvvetli desteği ve teşvikiyle olmuştu. Nezaket ömrü billah unutmamıştı bu kazığı. Son nefesine kadar günde beş vakit; "Sen yedin kızın başını Hüdai Ağa." demiş, günün geri kalan vakitlerinde yalapşap ev işi yapmış, vıttırıvızık yemekler pişirmiş, kapı kapı komşu gezmiş, bol bol gazete, kitap okumuştu. Kadının ölürken genzinde kalan son sözü; "Aah Hüdai Ağa, sen..." olmuş, içinden atamadığı o son kısım; "... yedin kızın başını..." kısmı, o gün bu gündür Hüdai Ağa'nın imiğine gelip oturmuştu.

Gülsüm, iyi bir insan olma hasletini hiç kaybetmediğini göstermişti kaçıp gitmesine rağmen. Meselâ, gönlünü almaya her geldiğinde annesi suratına tükürür, kız buna rağmen bir müddet sonra bir fırsat yaratıp yeniden gelir, suratına tükürttürüp geri dönerdi.

Hüdai Ağa çok üzülürdü bu duruma. Nezaket üzülüyor diye değil; Gülsüm'e ayıp oluyor, ayıbı da boşver, Gülsüm kahroluyor diye üzülürdü. Şu kıza yapılmazdı şu. Normalde pek teşriki mesaileri olmamasına rağmen sırf Gülsüm için Nezaket'i epey zaman yumuşatmaya çalışmış, ama konuştuğuyla kalmıştı. Serinlememişti kadının yüreği. Onu da bırak, Gülsüm'ün kocasıyla beraber kaynatasıyla kaynanasını külhan ateşlerinde kemiklerine kadar yakan o meşhur hamam yangını bile insafa getirmemişti kadını. Hâttâ, ölünün arkasından konuşulmaz güya; "Oh, canıma değsin!" bile demişti kadın. Eh, aferin Nezaket! Ne oldu? Onlar öldü de sen kaldın mı bari? Affetsen günaha mı girerdin?

Yok yok, öyle böyle bir kadın değildi. Emile Zola'nın cinsiyet değiştirip Konya'nın Tekke Köyüne yerleşmiş hâli gibiydi. Affetmek mi? Hıh!

Hamam yangını...

Evet...

Gülsüm yapayalnız kalmıştı hayatta. Babası o doğmadan, annesi de kocası, kaynanası ve kaynatası gibi daha o sağken göçüp gitmişti. Hayatta tutunacak tek dalı Hüdai Ağa'ydı kızın ve uzanan el Ankara'daydı, tutunacak dal Konya'da.

Ve kız, çok açık, çok kesin bir dille talep etmeye başlamıştı son günlerde. "Baba, yanıma gelsen? Olmuyor böyle ayrı gayrı. Gelsen de tutsak birbirimizin elinden?" Nezaket'in cenazesine geldiğinden beri aynı telden çalıyordu Gülsüm. Gelsen de gelsen. İlle de gelsen.

"Tamam." demişti bu da en sonunda. "Evet, pes, tamam." Kızın yanına gidecekti, tamam. Bunun için birden fazla sebebi vardı. Kendi yalnızlığı, asıl sebebin yanında sudan sebep bile sayılmazdı. Asıl sebep, Gülsüm'ün yalnızlığıydı. O ki; "... tutsak birbirimizin elinden..." lâfının; "Gelsen de elimden tutuversen." diye tercüme edilmesi gerektiğini anlayabiliyordu.

Eyvallah.

Yalnızdı Gülsüm, ve Hüdai Ağa onun davetindeki ihtiyaç imasından ziyade samimiyete vurgundu.

"Gel!"

Lâfın güzelliğine bak.

"Ölüyorum, imdat!" dese o kadar dokunmazdı adama.

Gidecekti. Kimi vardı ki hayatta? Hele işi gücü bir hâlletsin. Bağını bahçesini evini barkını hele bir elden çıkartsın... Bir de... Bir de şu köpeğe adam gibi bir çare bulsun.

Hep yutkunurdu burada. Çeto'ya çare mi? "Kimi kandırıyorsun sen Hüdai Ağa?" diye aşağılardı burada kendini. "Çareden kastın, köpeği birine yamamak bal gibi. Yapabilecek misin?" Yapabilecek miydi? Kıza ve kendine iyilik etmek uğruna Çeto'ya bu kötülüğü edip defolup gidebilecek miydi? Yapmak zorundaymış gibi duruyordu ama hiç de zorunda değildi. Kız orada bekliyordu, burada bu garip Çeto, başına ne geleceğinden habersiz, gözünün içine bakıyordu. "Babam." derdi hep Gülsüm buna. Çeto ne derdi? " Hüdai Ağa da Hüdai Ağa." Hâttâ öyle de değil. " Hüdai Aa."

Bir de konuşuyordu it oğlu it.

Bir de şu öteki mesele vardı... Hadi konuşma hikâyesini bir nevi delilik sanrısı olarak görelim, öbür meseleyi ne olarak görecektik? Etli, kanlı canlı bir meseleydi ve buz gibi de hakikatti. Bu konuda yanılıyor olmasının imkân ve ihtimâli yoktu. Olamazdı.

Bu da mı hikmet değildi yani?

Bu bambaşka, son derecede özel bir durum değil miydi? Bu ona sunulmuş bir izzet-ü ikram olamaz mıydı Allah tarafından?

Diyelim öyle...

Ne zaman tötürdemekten kurtulmuştu Hüdai Ağa?

Çeto'nun, bunun Tekke Köyünde babasından kalan arazinin orta yerinde tötürdeye tötürdeye "Bu itin itinden natıl tıkadaat batalım?" diye düşündüğü esnada kuyruğunu sallaya sallaya gelip yavşadığı gün. O gün yanında getirdiği simitleri köpekle paylaşmış, sonra ıvır zıvır almak için çarşıya çıkmıştı. Cebinde çok az parası vardı. Bu nedenle İplikçi Camiinin önünden geçerken, ne alacaksa Aşut'un işporta tezgâhından almaya niyet etmiş, gene tötürdeyip Aşut pezevengine alay konusu olmayı da göze alarak; "Büyük deliklisinden yorgan iğnesiyle pijama düğmesi lâzım Aşut. Göster bakalım." deyivermişti. O gün bu gündür, dili gibi Hüdai Ağa'nın pepemeliğiyle alay etme hevesi de götüne kaçmıştı Aşut'un. Yani Çeto hayatına girdiği gün hem pepelikten, hem de Aşut irtifasında bir adamın eğlencesi olmaktan kurtulmuştu.

Hadi bakalım... Daha?

Şu konuşma meselesi.

Düşünmek yerine tadını mı çıkarsaydı acaba?

Öööf öff...

Su ve kanalizasyon tesisatını Belediyenin kadrolu işçilerinin döşediği yıllardı. Tesisat döşenecek caddelerin insan gücüyle siper kazılır gibi kazıldığı yıllar. Vardiya şefinden asfaltı delmek için kazma yerine kompresörlü vibratör kapabilen işçilerin kendilerini şanslı saydıkları yıllar. Bu şanslı arkadaşlarımızın ise tez vakitte dejeneratif osteoartropati marazıyla yaylı tambura döndükleri, topuklarına kadar sarkan taşaklarını çoraplarının içine sokarak dolaştıkları yıllar. Kanalizasyonun modern bir şehirleşme enstrümanı sayıldığı, gezici Ana ve Çocuk Sağlığı Merkezi ebelerinin kapı kapı dolaşarak yaptıkları halk sağlığı istatistiklerinin baş sorusunun; "Foseptik mi kullanıyorsunuz kanalizasyon mu?" olduğu yıllar. İlk kalın bağırsakları döşenirken Konya'nın altından Selçuklu İmparator-

luğunun kabristanlarının çıktığı, bundan ötürü Hacettepe ve Cerrahpaşalı tıp talebelerinin AKUT misali olay yerinde bitip kompresörlü hiltilerle testislerini sallayan işçilerden üç kuruş karşılığında tam tekmil iskelet satın almaya kalktıkları, fakat en iyi ihtimâlle "Günah len günah!" avazlarıyla kovalandıkları, en kötü ihtimâlle bir güzel sopalandıkları yıllar. Kediye köpeğe, evet, sevabına evin artıklarının verildiği, Türk filmlerinde bile fifilerin, finoların henüz Hülya Koçyiğit'e, Filiz Akın'a yakıştırılmadığı, hâttâ bu sultanlarımızın ayıplanma korkusuyla kucaklarında köpekle rol yapmayı reddettikleri, vatandaşımızca, evin içinde köpek besleme illetinin yakıştırılsa yakıştırılsa kötü kadın Suzan Avcı'ya ve Lale Belkıs'a, köylü rolü yapmadığı filmlerde da Aliye Rona'ya yakıştırıldığı yıllar. Evin içine köpek almanın uğursuzluk sayıldığı, ilkokul Hayat Bilgisi kitaplarında fare tutsun diyerek köylerde vazifeten beslenen kedilerin kuyruğunun sofraya değmemesi için satırla kesildiğinin ballandıra ballandıra anlatıldığı yıllar. Tabiatıyla Hüdai Ağa'nın tutup; "Ben köpeğimi oğlum gibi severim. Yatağımda yatırır, dizimde uyuturum. Değil Ankara'ya, Uganda'ya gitsem gene yanımda götürürüm. Aynı zamanda onunla konuşabiliyorum da." demeye kalksa, muhtemelen deli diye ağaca bağlanacağı yıllar.

Hadi sen şimdi Hüdai Ağa ol da, Çeto'yu yanın sıra Ankara'ya, kızın evine götür. Diyelim götürdün, hadi evde yatır. Ki anasının hiçbir kötü huyunu almayan Gülsüm'ün her nasılsa bu kötü huyunu alacağı tutmuş, Çeto'ya kapı iti muamelesi ötesinde muhabbet beslemeyi başaramamıştı. Hüdai Ağa'ya duyduğu sonsuz muhabbete ve hâttâ "İtinin yoksa sahibinin hatırı var." atasözümüze rağmen.

Bahçe, bağ, nizam, düzen falan deyip işi uzattıkça uzatıyordu ama bakma, hepsi hikâyeydi, Çeto'ydu aslında elini kolunu bağlayan. Yalan yok; oğlu gibiydi it onun. Yoksa karısı ölmüş de şiddetli yalnızlık duygusu yüzünden ite köpeğe gönül indirmiş bir melankolik olduğundan değil. Hâttâ Nezaket sağken daha da yalnızdı bile denebilir yani. Tıpkı Çeto gibi. O da Nezaket sağken şimdikinden daha yalnızdı. Köpekti. Çeto bile değil.

Oyalanıyordu Hüdai Ağa. Farkındaydı. Çeto için zaman kazanmak istiyordu usulünce. Bu zamanın bir sınırı yoktu tabii. Düşünüyordu adam. Elli sene düşünebilirdi meselâ. Veya hayvanın eceliyle ölmesini bekler, ki ecele pek de eyvallahı yok gibiydi mahlûkun, hadi oldu da öldü diyelim, onu da toprağa verir, sonra giderdi. Biraz zaman lâzımdı... Ne bileyim?

Sokak süpürgecisi olarak başladığı Konya Fen İşlerindeki durumu, okuryazarlığı, aklı başındalığı sayesinde hızlı bir değişim göstermiş, dili de çözülüverince kaymaklı kadayıf olmuş, önce çöpçü çavuşluğuna, ardından garaj amirliğine, sonra muhaberat memurluğuna, en son da muhaberat şefliğine kadar yükselmişti. Tekke Mahallesindeki bu evi tuğla üstüne tuğla koyarak kendi inşa etmişti. Bir tarafı Şeker Fabrikası Ağır Kantarı, bir tarafı Tekke Mahallesi, bir tarafı Akyokuş olan bu ıpıssız tarlayı babasından kaldı diye ele almış, Allah var, hiçbir işi gözünde büyütmeden, taşı ayıklanacakmış, orasına tulumba vurulacakmış, burasına ark yapılacakmış, şurasına kuyu açılacakmış, ötesine ağaç dikilecekmiş, berisine domates, soğan ekilecekmiş, foseptik kazılacakmış ve bu işler bitesiye kadar çamurda çakılda yatılıp kalkılacakmış, hiç dert etmemişti. Buna iş ver, sırtını yasla, ayaklarını da uzat, seyret, öyle bir adamdı.

Vakit lâzımdı vakit. Çeto'yu hâlletmeden gidemezdi. Ama gidecekti, mecburdu.

İyi de, nasıl?

Şöyle olur muydu meselâ? Çeto'dan önce malı mülkü bırakacak birilerini bulasıya kadar oyalansa? Kiracı da bulamayacağına göre? O zaman mecbur satacaktın. İyi de nasıl? Millette para vardı var olmasına da hiçbir Konyalı şu dağın başına getirip gömmezdi parasını. Öte yandan, bu bir sürü masraf etmişti değil mi? Geç masrafları; evi dikerken harcadığı paraya da satamayacağına göre şimdi? "Konya nireeee, Tekke Mahallesi nire?" derlerdi. Gülsüm mecbur bekleyecekti o zaman. Yok, ayıptı o kadar. Bir an evvel tası tarağı toplayıp gitmek zorundaydı.

Ama Çeto'yla gidilmezdi Ankara'ya.

Ankara'ya gidilse Gülsüm'e gidilmezdi.

Lâkin Çeto'suz da gidilmezdi.

Ne olacaktı be?

Normal bir köpek değildi ki bu. Mucizeydi. Ta kendisiydi. Normal köpek olsaydı rahatça bırakacağından değil; bu mucizenin bir sebebi olması gerektiğine inanıyordu. Sebepsiz kuş uçmaz ya.

Çeto'nun normal bir köpek olmadığını anlaması için hayvanın konuşmaya başlaması gerekmemiş, ama bunun Tekke Köyünde ev dikmek murâdıyla girişti baba toprağının orta yerinde tötürdeye tötürdeye "Bu itin itinden natıl tıkadaat batalım?" diye düşündüğü esnada kuyruğunu sallaya sallaya gelip yavşadığı günün üstünden yirmi beş sene geçmesi gerekmişti. Tamı tamına.

O kadar gafildi ki, neredeyse her boş ânını İl Halk Kütüphanesinde geçirdiği hâlde akıl edip de bir hayvan ansiklopedisi karıştırmamıştı. Karıştırdığı zaman da zaten Çeto'nun durumundaki tuhaflıktan pirelendiği için karıştırmıştı. "Bir köpek kaç sene yaşar be?" Gaflet!.. İt aynı bu hâliyle kapına geldiğinden beri yirmi beş sene geçmiş olacak, sen bu soruyu daha yeni soracaksın. Yuh!

İl Halk Kütüphanesindeki gözlüklü hanımdan Hayvan Ansiklopedisini isteyip oturmuştu tahta sıraya. Memeliler kısmında hepi topu yarım sayfa bahsediliyordu köpekten. Ama o kadarı da Hüdai Ağa'nın tüylerini diken diken etmeye yetmişti. "İri cinslerinin ömrü yedi ilâ on, küçük cinslerinin ömrü on ilâ on iki sene civarındadır." diyordu ansiklopedi. Tekrar tekrar okumuştu gözlerine inanamayarak. "Bizimki bayağı da iri bir cins olduğuna göre, on beş sene önce ölmüş olması gerekirdi kanunen." Hayvan bilime karşı geliyordu resmen.

"Belki ben karıştırıyorumdur. Olmaz canım böyle şey." diyerek hemen eve dönmüş, çorap çekmecesinde muhafaza ettiği, Çeto'nun belediye karnesine bakmıştı. Ama bu da kesmeyecekti onu. Ertesi gün soluğu Hârâ'da almış, çok fazla taze ot yediği için davul gibi şişmiş bir boğayı geğirtmeye çalışan bir veterinerin yakasına yapışmıştı. "Doktor Bey, bir köpeğin ömrü ne kadardır?"

"Hah. Bilader, sana zahmet... Ben bunun ağzını açacam, sen de şu hortumu ittirecen girdiği kadar, tamam mı?"

İttirmişti. "Köpeğin diyordum. Ömrü azami kaç sene olur?"

Veteriner, çökekalmış boğanın karnına diziyle abanmaya başlamıştı. "Sen de öbür yanına geçip dizinle bastırır mısın?"

Bastırmıştı. "Köpek... Doktor Bey... Kaç sene yaşar?"

"Valla pek emin değilim ama, iyi bakılırsa beş on sene yaşar herhâlde... Bizim burda attan öküzden başka hayvan gördüğümüz mü var? Yardım edersen şunu kaldırıp koşturalım bir. Geğirmezse patlayacak birazdan. Sığır gibi yemiş amına koduğum."

Veterinerle beraber yularından çekiştire çekiştire acılar içindeki hayvanın ayağa kalkmasına yardım etmiş, yanı sıra nefesi kesilinceye kadar koşmuş, hayvan önce fosur fosur, sonra da bört bört geğirmeye başlayınca apar topar uzaklaşıp kapısında 'Poliklinik' yazan barakaya dalmıştı. İçerisi at boku ve at sidiği kokuyor, ağırlaşmış hava at sağrısı gibi titriyordu. Tepeden tırnağa lekeli, güya beyaz önlüklü gençten bir adama yaklaşmış, "Veteriner miydiniz?" diye sormuştu.

"At mı getirdiniz inek mi?"

"Köpek."

"Köpeklere bakmıyoruz aslında ama, getirin bakalım. Boşuz nasılsa."

"Yok... Getirmedim. Sadece malûmat alacaktım."

Genç veteriner havaya girmişti hemen. "Ne hakkında? Buyrun, odama geçelim."

Veterinerin odasına geçmişlerdi. Hemen çay ısmarlamıştı adam. Bu da doğrudan konuya girmişti. "Benim bir köpeğim var da... Yaklaşık yirmi beş yaşında... Onu sor..."

Genç veteriner lâfını kesmişti. "Yanlışınız vardır. O kadar olmaz. O da olmaz ya, on beş falan deseniz, hadi gene neyse..."

Alacağını almıştı Hüdai Ağa. Çayını içip; "Haklısınız. Ben yanlış hatırlıyorumdur." diyerek veterinere teşekkür etmiş, ayrılmıştı poliklinikten. Ama gene de bakınarak yürümüştü Hârâ sınırları içinde. Nitekim, müdüriyetin önünde merdivenlerden çıkmakta olan bir başka beyaz önlüklü daha görmüş, bir de ona sormuştu. Cevap taş gibiydi: "Taş çatlasa on iki, bilemedin on üç sene. Yirmi beş olmaz. Dünyada olmaz." Dönüp eve gelmiş,

Çeto'nun karnesine açmış açmış tekrar bakmıştı.

Ve o günün de üzerinden üç sene geçmişti. Geldiğinde kaç yaşındaydı meçhûl, ama şimdi en az yirmi sekiz yaşındaydı Çeto, ve şakır şakır konuşuyordu.

"Çay demleyeceğim. İçecek misin?"

İçmem mi? Ekmek de doorayacan nı içine?

"Yaparız. Onu da yaparız."

Şeker de gatacan nı?

"Bi sus artık... Bi sus."

Ah nice bir uyursun, uyanmaz mısın?
Çağrışır dellâllar, inanmaz mısın?
YUNUS EMRE

Hüdai Ağa, iş üstündeyken mümkünse hiçbir şey işitmemeye, mümkün değilse ağır işitmeye çalışırdı. Nitekim, evinin bahçesindeki hırgür, o anda iş üstünde olduğundan işitmemeye çalışacağı sesler sınıfına giriyordu. Yani tam da Ömer kilim gibi çırpışarak yere kapaklandığında kapıyı açıp dışarı çıkacağı tuttuysa bunun sebebi duyduğu sesler değildi. Toparlanıyordu güya. Dışarıda vırt zırt kalmasın, derdi oymuş gibi yapıyordu. Aklı yalandan iş yapıyormuş gibi poz yapmakta olduğundan, kırmızı tulumbanın yanında kan ve pislik içinde, permeperişan yatan oğlanı başta fark edemedi.

Hüdai Aaa... Hooop. Bu yana bak... Hooop.

Artık Çeto'ya asker arkadaşına verir gibi rahat cevap veriyordu. Kavukluyla Pişekâr gibi olmuşlardı.

"Ne var be?"

Çeto, Hüdai Ağa'nın dikkatini bir köpek gibi o yana bu yana seğirtip inleyerek çekemeyeceğini biliyordu. O yüzden, doğrudan konuya girdi.

Hüdai Aaaa... Var yaaa... Bunun götünü dişledimidi demin, o da beni döödü, soora düşeyazdı. Deminden beri sesleşiyom, duymayon.

Koca köpek, tulumbanın başında ciyaklaya ciyaklaya yavşıyor, orada bir iki kıç sallayıp gerisingeri Hüdai Ağa'nın paçalarına sürtünüyor, az da orada yavşıyordu.

"Ne?" dedi Hüdai Ağa. "Dişledin mi? Kimi dişledin? Kim düştü? Hani nerde?" Cevap almasına gerek kalmadan yerde yatan küçük et parçasını gördü.

Ağalık, Hüdai Nâbit'te ırsi veya mali değil, ölümüne çalışkan olduğu için Konya Belediyesi Fen İşlerinde yakıştırılan mesleki bir unvandı ve seneler var, kimse tek ön adını kullanmazdı. Hüdai Ağa aşağı - Hüdai Ağa yıkarı. Çeto bile ona Hüdai Ağa diye hitap ederdi. *Hüdai Aa* diye.

Yere kök salmış da ayaklarını bir türlü kurtaramıyormuş gibi ağır adımlarla tulumbanın başına gelip Çeto'ya ters ters baktı. "Ne ettin sen?" dedi öylesine, ama görür görmez bunun Çeto'nun işi olamayacak işlerden olduğunu anlamıştı.

Bunun götünü dişledimidi demin, o da beni döödü, soora düşeyazdı.

"Kaçıl."

Eğilip oğlanı dikkatle kucakladı, tüy gibi kaldırıp usul usul eve yürüdü. Çeto'nun anlatıp durduklarını işitmiyor veya takmıyordu. Zaten Çeto'nun da onun bu pozlarını taktığı yoktu.

Bu bizim baççeye girdiyidi, ben de bunun götünü ısdırdımıdı... Ama çok değil... Az... Argadaş... Var ya... Bi daldı bana... Anam anam anam... Maafetti maaf... Ama ben yapmadım... O gendi böle olmuş. Aha da sana büyük yimin.

Hüdai Ağa bunu zaten fark etmişti. Eğer konuşmayı bildiği gibi kaldırıp sopayla falan bir çocuğun kafasını kırmayı da bilmiyorsa Çeto'nun işi değildi bu. Gene de yüz vermiş olmamak için; "Hadi ordan!" dedi, kapıyı ayağıyla ittirip açarken. "Yalancı."

Çeto, davet edilmiş gibi önden önden girdi içeri.

Sen de gabehiti hep bana buluyon.

"Kabahat sende çünkü."

Allaaallaaa... O bana daa çok yaptı diyoz inanmayon hay argadaş. Altıma saldım zopadan, gokla da bak.

Hüdai Ağa, önü sıra kuyruğunu kaldırıp bacağına sürtünen

köpeği ittirip çocuğu kendi koca yatağına götürdü. "Hiç sırnaşıp suçu üstünden atmaya çalışma. Yapmışsındır sen bir şeyler. İt herif." Seri adımlarla ecza dolabına gitti. Bu arada, artık Çeto'ya gına getirten askerlik anılarını anlatıyordu.

Biliyoz amına goyuyum. Biliyoz. Öf.

"Sövme de dinle hayvan. Öğren bir şeyler."

Gazlıbez, tentürdiyot, oksijenli su, sargı bezi, makas, pens, katküt, dikiş iğnesi, ipek iplik, küvet, pamuk, ispirto, penisilin tozu, çengelli iğne aldı ecza dolabından. Çeto'nun da şurasına kadar bildiği gibi, askerliğini sıhhiye olarak yaptığı ve öğrendiğini unutmayan adamlardan olduğu için koca Şeker Kolonisinde bile onun üstüne pansuman yapan yoktu. Malzemeyi, karyolanın yaslı durduğu pencerenin pervazına dizdikten sonra geri döndü, kuzinenin üstünde ılık ılık bekleyen çaydanlığı temiz bir leğene boşalttı, suya bir avuç tuz atıp nasırlı elleriyle şöyle bir karıştırdı, yeşil sandıktan iki tane yüz havlusu çıkardı, leğenin içine atıp çocuğun başına döndü. Usul usul, nazikçe soymaya başladı. Çocuğun kafasından, 'muhtemelen dün geceden beri' ara ara akan kan aşağılara yürümüş, çoğunlukla kurumuş, kafa derisi obruklu platolu kabuklarla dünya atlasına dönmüştü. Övünmek gibi olmasın ama, bu işlerden anlamayan biri baksa oğlanın bütün vücudu kanamış sanırdı. "Hâlbuki değil işte. Çoğu kan lekesi. Askerliğini Sıhhiye olarak yapınca insan..."

Öf yav öf. Gene başladı yav.

"Terbiyesiz, saygısız."

Evet. Kafası haricinde yarası yoktu çocuğun. Tabii Çeto'nun altlı üstlü üçer diş iziyle imzaladığı küçük kıçı saymazsan. Asıl manzaranın yanında çizik bile sayılmazdı bu, hoş. "Bak, bir de birşey yapmadım diye sırnaşıyordun. Hani? Ben mi ısırdım çocuğun götünü?"

Ne biliyon? Belki başka bi köpek ısdırdı? Allaaalaaa...

"Kendin dedin ya demin. Hani sen yalan bilmezdin?"

Çeto suçlu suçlu yalanıp hafifçe vıykladı. İstediği zaman tastamam köpekleşebiliyordu.

Hüdai Ağa, hastasına teşhisini koymuştu. Çocuğun vücu-

dunda, butlarının sağ yanağı hariç, kesikli, delikli yara yoktu. İki üç morartıyla üç beş göğerti yaradan sayılmazdı, ki hiçbiri taze değildi zaten. Onu evhamlandıran, çocuğun kafasından ve kulağından akıp kuruyan kandı. Açık yara yok, deride ezik ve bol miktarda yırtık var, ama kafa ve kulak kanlı. Haydi hayırlı işler... Bunu yapanı bir tenhada kıstıracaktın... Deli gibi iş görüyordu bir taraftan. Ilık tuzlu suya bandığı havluyu önce Çeto'nun dişlediği yere bastırıp temizledi. Kan falan yoktu artık. Çizilmiş, hafifçe kanamış, kurumuştu. Üsturuplu dalamıştı it. Bilek kalınlığında nice sopayı, sığır kemiğini ve kürek sapını bir ısırışta yongalarına ayırdığı dikkate alınırsa, o kürdan gibi butları etliekmek içine çevirmesi işten değildi. Merhametli bir 'defol git' ihtarıydı belli ki. Gene de Çeto'ya ters ters bakıp homurdandı. "İtsin it. Resmen it."

Çeto bu hakikati itleşerek teyit etti: "Vıyk."

"İşine gelmeyince konuşma kabiliyetini kaybediyorsun bakıyorum."

Yoo... Gaybetmiyom ki... Sen şey deyince...

Evet. Çene yapmak güzeldi hakikaten... de...

Şimdi pansuman zamanıydı, tedavi zamanı. Silkindi, bakmadan sataştı köpeğe.

"Ben yetişmesem ne yapacaktın? Yiyecek miydin çocuğu?" Onunla itişmek canını tazeliyordu.

Çeto, kafasını kaldırıp ısırdığı semiz kıça baktı. Hiç de kötü görünmüyordu bir kere. Hafifçene dokandırmıştı zaten. Asıl ona olmuştu olan. Hüdai Ağa onu hiç demiyordu.

Sokranıyon amma o bana naaptı asıl. Hiç onu dimiyon.

"Kes kes. Ne yapacak sana el kadar şey?"

Büyücek bir parça gazlıbezi tampon yapıp çocuğun kaba etindeki yarayla yatak arasına koydu, daha mühim kısımlara geçti. Asıl meselenin olduğu kısımlara. Çocuğun kafasına eğilirken içi içini yediği hâlde hiç acelesi yokmuş gibiydi. Parmak uçlarıyla uzun uzadıya ve dikkatlice yoklayarak kafatasının nerelerinde kabuk, nerelerinde çizik var, nerelerinde yırtık var bir bir tespit etti. Düz veya göçüklü kırık bulamadığı için pek sevindi, o arada da Çeto'yla car car konuştu. "İlim ilim bilmek-

tir, ilim kendin bilmektir. Bu durumdaki bir yaralıyı hastaneye götürmek, hiçbir bok bilmemektir. Sabitleyecek, pansumanını yapacak, varsa kanamasını durduracak, sonra da uyandıracaksın. Uyutmayacaksın. Her şey rast gidiyorsa, hoplatmayacağından, zıplatmayacağından, sarsmayacağından da eminsen, adam gibi kaldırıp hastaneye götürebilirsin. Anladın mı?"

Hee. Çoğanladım. Amaaliyet bile yaparım gayrı. Gaçıl, ben devam ideyim isterisen.

Sırıttı Hüdai Ağa. "Konyalı it..." diye geçirdi içinden. Çeto'nun konuştuğuna tam mânâsıyla ikna olmasını engelleyen işlerden biri de buydu. Konyalıydı Çeto ve Konyalıca konuşuyordu. Ne zaman bunu düşünse, "Put yapıp tapmak gibi bir şey bu be." diye kızıyordu kendine. "Konuşmuyor tabii ki. İnanmak istediğim için inanıyorum, inanırken de her şeyi kendime göre eğip büküyorum." Üst dişleriyle alt dudağını usul usul kemiriyordu bir taraftan. Öyle ya... Ağzıyla veya sağır dilsiz alfabesiyle konuşmuyordu ki Çeto... Zihniyle konuşuyordu. Aksanı olur muydu zihnin? Konya ağızlı, Acıpayam ağızlı zihin olur muydu? Bırak ağzı burnu, zihnin lisanı olur muydu bakalım? İnce ince yolduğu bir parça deriyi ön dişlerinde hafifçe ezerek yuttu. Aklı daldan dala atlıyordu. O ara, oğlanda birkaç tane dikişlik, oldukça ciddi yara tespit etti. Dişten veya kesici bir şeyden değil, şöyle enli, yassı, ezici bir şeyden oluşmuş, kafa derisinin, kafatasıyla o sert şey arasında sıkışıp feci şekilde yırtılmasından meydana geldiği aşikâr, biçimsiz, eciş bücüş yaralar. Bir de kulaktan gelen kan meselesi vardı. Hayâti bir şey olmasındı sakın? İhtimâl... Bakacaktı artık... Her halükârda çocuğu uyandırıp uzunca bir müddet gözü açık tutması lâzımdı. "O sonra..." Hazır hastası baygın yatıyorken kabukları çatır çatır yolup taze derinin üstünü açtı, kan basan yerleri tentürdüyotlayıp temizledi. Dikiş atacağı kısımlara da tentürdiyot sürdü bol bol. Yarım saatte bitirir, oğlanı ondan sonra uyandırırdı. Hem haberi olmayacağı için bu sayede ciyaklamaz, eline sarılacağım, iğneyi ipliği tutacağım diye ağlaşmazdı yavrucak. Uyandığı zaman uslu durur muydu ki bu? Pek de küçüktü.

İğneyi kalın ucundan pensle tuttuktan sonra ispirto kavanozuna daldırıp sterilize etti, kafa derisinde gözüne kestirdiği bir noktaya sapladı, ittirdi.

Üff... İçim galktı.

Duymazdan geldi Çeto'yu. Sarı saçların dikiş attığı deliklerin içine girmemesine dikkat ederek dikkatlice gördü işini. Dikerken daha da yırtıp genişlettiği bazı yırtıkları katkütle birleştirdi.

"İçin indi mi Çeto?" Eserine şöyle bir göz attı. İğne ve katkütün kanattığı küçük delikleri temizledi, tentürdiyotladı, üstüne penisilin tozu serptiği gazlıbezden hazırladığı küçük tamponları bu kısımların üstüne örttü, oğlanın kafasını tepesinden çenesinin altına kadar sargı beziyle sardı. Küçük çocuktu. Elini atardı, kaşırdı, yolardı; uğraş dur. Ucunu sivriltiği bir parça sargı bezini kanamış sol kulağa soktu, baktı ki taze kan yok, başka bir sargı bezini sivriltip ucunu tentürdiyotla ıslattı, kulağın içini de temizledi. Çocuğun kafasını sol tarafına çevirdi. Şimdi uyandırabilirdi. Oğlanın vücudunda en sağlam görünen, hâttâ fazla sağlam görünen yerini, göğsünü sertçe dürttü işaret parmağıyla.

"Şşşt. Yakışıklıı."

Çocuk bir anda horoz gibi kabardı. Tamam, dürter dürtmez çocuğun 'Buyur Amca?' demesini beklemiyordu ama bu neydi şimdi? Nasıl bir tepkiydi böyle bu? Sanki düğmesine basmıştı. Bak bak bak. Boyun damarları bile şişmişti keratanın.

Az bekledi, oğlan kabarttığı göğsünü geri çekip gevşeyince tekrar dürttü.

"Evlât..."

Çocuğun tepkisi aynı oldu. Dürtülünce bozuluyormuş, dürtene dayılanıyormuş gibiydi. Bilinçli gibi sanki. "Bak şu işe..." Geri çekildi. Kavgaya hazırlanıyordu sanki velet. Bir tuhaflık vardı ama?

Bir şey gelmiyordu aklına. Ayrıca, yolu yok uyandırmak zorundaydı. Bunun için de tekrar, belki daha sertçe dürtmek. Ne olup bittiğini noksansız gözlemleyebilmek için uzandı, döver gibi iki sefer dürttü, geri çekilip izlemeye başladı.

Bu kez kabarmakla kalmadı oğlan. Başını hafif sağa eğip alaycı bir tebessüm kondurdu suratına. Yatağın üstündeki elleri de el değil yumruktu artık. Amanın... Bunun karın kasları mı vardı be? Şişmiş boyun damarları mı seğiriyordu şimdi de? Dişlerini mi sıkıyordu?

Allah Allah!

Dalaşa girmeye hazırlanan bir sokak köpeği gibi davranıyordu oğlan. Yarasına beresine bakınca fazla ihtimâl gelmiyordu insanın aklına. Sopalayıp sopalayıp atmışlardı garibi sokağa, bu da şuur altında ne kayıtlıysa artık, zağar gibi hömeriyordu. Bilemezdin tabii. Belki de yeni atılmış değildi. Aylardır, senelerdir sokaktaydı belki. Sokak köpeği olmayı o sayede öğrenmişti belki.

Düşünüp dururken birkaç deneme daha yaptı. Oğlanın neresini dürttüğü fark etmiyordu. Her sert dürtükte aynı tepkiyi alıyordu. 'Kaldırma beni ayağa!' havaları. Çok tuhaftı, çok.

Sonra akıl etti, yumuşakça dokundu omuz başına. Dokunur gibi değil, sever gibi. Çocuk bir anda gevşeyince gözleri büyüdü Hüdai Ağa'nın. Uzanıp yumruk olmuş elini okşadı bu kez.

Çocuk parmaklarını açtı.

N'oo Hüdai Aaa? Pek daldın?

Dalmıştı doğru. Bu oğlan onun kapısında düşmüştü ama Çeto yüzünden değil. Çeto ısırırdı, eline ağır bir şey alıp da vura vura baş yarmazdı. "Bence bu kadarı senin işin olamaz Çeto." dedi.

İnandın nı bana şimci?

"İnandım inandım." Kuyruk sallayan köpeğe göz kırptı. "Şımarma." Kapısında düşmüştü bu çocuk. Gökten kafasına atılan bir mesuliyet gibi. Kafasının yırtıklarıyla, orasının burasının çürüğü, bertiği, dört bir yanının morluklarıyla baygın yatıyordu şimdi o mesuliyet. Uyandıracak, sonra konuşup sorgulayacak ve anasını danasını bulacaktı. Varsa...

"Evlâdım, hadi aç gözlerini. Geçti... Aç hadi." Okşuyordu artık, dürtmüyordu.

Dur bi de ben sesleşeyim. Oolaaan... Galk.

"İyi ki araya girdin bak. Hemen kalkar artık."

Anca alay geçen saten.

Aklına, "Ulan, bu dünyada seni benden başka işiten deli var mı ki sesleniyorsun çocuğa?" demek gelmiyordu Hüdai Ağa'nın.

"Ukalâlık ediyorsun çünkü." dedi.

Çeto, kendisine gözlerini kısarak bakan adamın muhabbetini en derin yerlerinde hissedip şımardı, vıykladı, ağzını ardına kadar açıp dilini sarkıtarak sırıttı, iyice köpekleşti ve diyeceği şeyi unuttu. Hâlbuki müjde verecekti; "*Bu oolan da sen gibi duyyo beni Hüdai Aa... Sen delirmedin, ben sayiden gonuşuyom, raat it gayrı.*" diyecekti, yavşayınca kaldı o iş. Hüdai Ağa'nın da işinin artmasına sebep oldu bu fuzuli şirinlik. Bir taraftan şirinleşen hayvanı okşayacaksın, bir taraftan da oğlanı uyandırmaya çalışacaksın. Düşünüp durma ve dudak kemirme işini işten saymazsan o da.

"Çok fakir bir çocuk bu." dedi Çeto'yu mıncıklamayı bitirdiğinde.

Para müyim değil benim için.

"Onu mu diyorum ben be! Başka bir şey söylüyorum burda."

"Vıyk."

"Ne dersin, kimsesiz olabilir mi bu?"

Bilmiyom. Ama sekiz erkek köpek gibi döğüşüyo, onu biliyom bak.

"Sekiz erkek köpek mi?" Hüdai Ağa sırıttı. Çeto'nun yalan söyleyebilmek veya abartmak gibi hünerleri yoktu. Galiba... Bu oğlan sahiden onu haşat etmiş olabilir miydi? Hakikaten yani, ne diyordu bu it sabah beri? Ne diyordu sahi? 'Dövdü.' diyordu. 'O bana benim ona yaptığımdan daha beterini yaptı.' diyordu. 'Altıma işetti.' diyordu.

Bak sen.

Kimsesiz ha?...

Kimi kimsesi yok diyelim...

Aklına gıdık gıdık şeyler geliyordu Hüdai Ağa'nın. Diyelim ki kimsesiz... Pansumanını yapıp sokağa salacak hâli yoktu herhâlde.

Kimsesizse eğer?

Gidecek yeri yoksa?...

Çocuğa baktı. Sargının sağından solundan görünen saçlarının sarısı ne kadar tatlıydı. Ne de güzel parlıyordu. Kaderleri mühürlenmiş olsa şimdi ikisinin? Suçlu suçlu yutkundu.

Suçlanacak ne vardı ki?

Çeto gibi, Gülsüm gibi bir evlâdı daha olaydı meselâ? Suç muydu canım?

Seneler önce gökten düşmemiş miydi Gülsüm? Sonra hiç gayret sarfetmeden bir de Çeto'su olmamış mıydı hiç beklemediği anda? Aynı gün dilinin pepildekliği çözülmemiş miydi?

Ankara'ya giderken bu oğlanı da yanına alıp...

Niye olmasındı?

"Sen sahiden delisin Hüdai Ağa." dedi yüksek sesle.

Bana mı didin?

Çeto'yu duymazlıktan gelip oğlanın çıplak omuz başını, şeffaf yanağını okşadı. "Kalk yavrum kalk." dedi. "Aç gözünü." Bir an evvel uyansa iyi olacaktı. Anasını babasını öğrenir, alır götürürdü.

Ya kimi kimsesi yoksa?

"Evlâât!"

Sana diyooo. Gözünü aç diyooo. Gaaalk.

Oğlanın gözünü açası hiç yok gibiydi.

Nihayet söylemesi gerekeni akıl edip söyledi Hüdai Ağa. "Oğlum, Çeto, manyak mısın sen? Şu dünyada seni işitebilen benden başka bir deli var mı ki çocukla konuşup duruyorsun?"

Hah! Ne diyeceğini hatırlamıştı Çeto. Müjde verecekti yav.

Hüdai Aa, bu oolan var ya...

"Dur şimdi." deyip Çeto'nun ağzını torba gibi büzdü Hüdai Ağa. Kalktı. Kendini çaresiz hissediyordu. Oğlanı içeri taşırken açık kalan sokak kapısını örttü, üşümesin diye kuzineyi harlamak üzere kapağını açtı, közleri maşayla dürtükleyip iki odun attı içine. Yavaş yavaş yansındı. Ne çok harlı, ne çok cılız.

Arka odadaki yüklüğe gidip üstten ikinci yorganı çekti, hastasının üstünü örttü. Evde buna göre bir şey de yoktu. Konya'dan çamaşır, pijama falan ayarlayacaktı. Önce bir uyandırabilseydi.

"Oğluum."

Oğlan gözünü açtı. Dipsiz kuyular kadar siyah bir çift gözle çok da umursamadan baktı Hüdai Ağa'ya.

Çeto iyice dağıldı.

Açtı... Açtı... Gözünü açtı... Görüyon nu Hüdai Aaa?

Görüyordu, doğru. Rüyasındaki o tuhaf kadının siyah gözlü emanetini görüyordu. Neydi bu şimdi?

"Bu köpek konuşuyo." dedi, o kadının emaneti.

Bu neydi peki?

Ben de bunu söyleyeceğidim zabah beri. Bu oolan beni duyyo Hüdai Aa. Sen gibi aynı.

Ya bu neydi?

Meseleler bir anda heyelan gibi yığıldı adamcağızın tepesine.

Trans geliyorum demiyordu.

Senin baktığına herkes bakar...
Gördüğünü ise bir sen görürsün...
MEVLÂNÂ

Başka bir zamanda, başka bir mekânda, derin uyku gibi bir yerdeydi Ömer. Bedeninin başka bir yerde olduğundan bihaber, bulunduğu yerden de gayet hoşnut, çocuksu planlar kurmakla meşgüldü.

Kim bilir ne kadar zamandır ayaklarını sarkıtmış etrafa bakıyordu. Sade aşağıya değil, her tarafa. Yüksekteydi. Ev gibi bir şeyin damında. Ama kiremit yoktu hiç. Dümdüzdü. Betondu. Karaydı. Yukarıya, yana, ileriye, öteye, beriye ve tabii ki aşağıya bakıyordu. Sağ tarafında bir dere vardı; etrafı aynı Karaaslan'ın etrafı gibi kavak ağaçlarıyla çevriliydi derenin. "Atlasam uçar mıyım?" diye düşünüyordu. Okul dönüşü, inşaatların ikinci katından aşağıdaki kum yığınına atlayan çocuklar görürdü. Uçuyordun. Kuma kadar.

Sesler duyup bakındı. Sol tarafında bir bayır vardı, oradan geliyordu o sesler. Bir sürü mezar, bir sürü köpek, bir sürü insan vardı bayırda. Kafasını çevirdi. "Burası Konya değil." Konya'nın her yerini bilmiyordu ama orasının Konya olmadığını biliyordu. Güneş geldiğinde yaptığı gibi sağ gözünü kıstı. "Atlasam mı?" Havaya baktı. Kapalıydı ama çok değil. İleride gökyüzü mavileşiyordu. Ya bu tarafa geliyordu o mavi, ya da demin bu taraftaydı da artık gidiyordu. Bilemedi.

Biraz öne kaydı. Sonra pençelerini düz damın kenarlarına geçirip az daha. Ha dese uçacaktı.

Kıkırdadı. Gülmek nâmına o güne kadar en fazla sırıtmış, hiç kahkaha atmamış bir çocuk olarak kendi sesini garipsedi. "Şimdi atlasam?..." Uçamazsa ne olurdu ki? Düşerdi. Düşerse ne olurdu? Çok yüksek değildi öyle. Yüksekti, ama çok değil. Belki dizi kanardı. Kafasını kaldırıp göğü inceledi yeniden. Mavilik yaklaşmıştı. "Bu yana geliyo. Tam üstüme geldiğinde atlarım madem." Uzun bir yol vardı damın önünden geçen. Asfalt. İleriden ufarak adamlar geliyorlardı bu tarafa doğru. Maviliğin ne vaziyette olduğunu bir kere daha kontrol edip ileriye bakmaya devam etti. Adamlar ne kadar da ufacıktı. Gene gülesi geldi. Bir kere Niyazi Öğretmenin okulun bahçesinde düştüğünü görüp gülmüştü de Niyazi Öğretmen dövmüştü bunu. "Niye dövdün?" diye sormuştu dayaktan sonra. "Ben bi şey yapmadım ki. Güldüm." Niyazi Öğretmen kulağından tutup ittirmişti o zaman. "Yörü len." demişti. Bu da yürümüştü.

Mavi yamayı bir kere daha kontrol etti. İyice yaklaşmıştı. Kafasını indirdi. Şimdi asfaltın karşı kıyısındaki mezarlığa bakıyordu yine. İnsanlar gene oradaydı, ama köpekler gitmişti.

Etraf karardı birden. Gökteki o mavi parça haricinde hava krapon kâğıdı kadar siyahtı şimdi. Hem siyah, hem sönük, hem de kara bulutların cağıl cuğul kaynaştığı görülecek kadar aydınlık. O mavi parça hâlâ maviydi ve bu taraftaki siyah parçaları sıkıştırıyor, ittirip kaktırıyordu. Çok yaklaşmıştı artık. "Gelsin de..." Uçardıysa uçardı, uçmazdıysa düşerdi. "Olsun!" Kıkırdadı. Ses bu sefer biraz tanıdık gelmişti. Alışıyordu kulağı sanki. Hoşuna gitti, bir defa daha kıkırdadı. Bu biraz zorlamalı olmuştu ama gene hoşuna gitti.

Hüdai Ağa trans hâlinde ne kadar kaldığını bilmiyordu ama evin manzarasına bakarak çok kalmadığını tahmin edebiliyordu. Rüyasıyla, kapısına gelip düşen şu sarı saçlı, siyah gözlü emanet arasındaki bağlantıyı kurmuş, kafası zehir gibi çalışmaya başlamıştı. Rüyası rüyaysa, bu oğlan da bu oğlansa şu yaşadığının tek bir anlamı vardı; mucize... Ki bilmediği şey değildi. Karısıyla karı koca olmadan, en güzel ebeveynin yetiştirebi-

leceği en hayırlı evlâda sahip olmuş olması bir mucizeydi meselâ. Sonrası hep Çeto'yla ilgiliydi ama onlar da birer mucizeydi. İtin geldiği gün dilinin düzelivermesi, itin konuşması ve de itin en az yirmi sekiz yaşında olması. Dikkatli bakarsan, mucizenin şaşılacak bir tarafı yoktu esâsında. Hayat bir mucizeydi zaten. Geldiği gibi, olduğu gibi kabul edecek, debelenmeyecektin. Deliler deli değildi, mucizelere gözünü kapatıp "Ben görmüyorum, demek ki mucize falan yok." diyen akıllılar deliydi. Tıpkı bunun gibi.

Kuzinenin başına gitti. Su kaynamıştı. Fokurduyordu.

En az yirmi sekiz yaşında, konuşan bir köpek... Durup dururken görüverdiği şu ürkütücü rüya... Rüyada kucağına bırakılan sarı saçlı, siyah gözlü oğlan... Ve aynı gecenin sabahında evinin kapısına gelen sarı saçlı, siyah gözlü oğlan... Hayvancağız göz göre göre konuştuğu hâlde elini gözünün önüne kapatıp "Hani nerde konuşan köpek?" diyen salak Hüdai Nâbit... Kapısında baygın bulup içeri aldığı, ayılıp gözlerini açtığı kısacık sürede; "Bu köpek konuşuyor." diyen sarı saçlı, siyah gözlü mucize...

Çaydanlık kuzinenin üstünde değil de gerisindeymiş gibi, odanın arkasından bir fokurtu veya fıkırtı işitti.

Hüdai Aa, bu oolan fokurduyo. Hoop.

Hüdai Ağa, Çeto kuyruğu kısılmış gibi ciyaklayınca altüst etmekle meşgul olduğu çaydanlıktan az bir şey döktü kuzinenin üstüne. Fokurtuyu o da duymuştu hoş. Demliği yerine yerleştirdi, döndü. Çeto'nun hareketlenip yatağın etrafında kuyruk salladığını gördü, tam sövecekti, oğlanın kıpırdandığını fark etti. Kendince epey seri sayılacak adımlarla evi sarsa sarsa yatağın başına seğirtti. Bakınca daha iyi duyabiliyordu insan. İlk başta, Çeto'nun inlemeye devam ettiğini sandı, sesin çocuktan geldiğini görünce üstüne eğildi. Çocuk, kıllı kulağının kepçesinde serin bir nefes gibiydi. "Olsun." diyordu.

Olsun mu?

"Evlâdım, kalk. Rüya görüyorsun..."

Çocuk omuz silkti yattığı yerden. "Olsun." Hemen ardından kıkır kıkır gülmeye başladı. "Olsun." dedi bir kere daha ve bir kere daha kıkırdadı.

Bu kıkırtı bu çocuğa hiç yakışmıyordu. Yeminle. Böyle yakışıksız, böyle biçimsiz gülme olur muydu? Hiç mi gülmemişti hayatında bu? Bilmediği bir oyun oynar gibiydi yazık. Salyasının oğlanın üstüne aktığını fark edip yayık ağzını toparladı. Kendi de gülmüştü demek.

Oğlanın kımıldanması, daha da önemlisi rüya görmesi hayra alâmet sayılırdı. En azından, baygınlıktan uykuya geçtiğini gösterirdi bu. Gösterir miydi?

"Kalk bakalım." diye seslendi elinden geldiği kadar nazik. "Aç bakalım gözlerini."

Çeto inledi.

Hüdai Ağa, kendi hareketleri yumuşadıkça buna gevşeyerek karşılık veren çocuğu kundaktaki bir bebeği tutar gibi itinayla tutup göğsüne kadar kaldırdı, uyutacakmış gibi sallamaya başladı.

Ömer, bir asfaltın ötelerinden yaklaşan, yaklaştıkça büyüyen ufarak adamlara, bir dereye, bir derenin yanı sıra dizilmiş kavaklara baktı. Sonra tekrar döndü, mezarlığa baktı. Hiç kimse kalmamıştı şimdi. Ama bütün mezarlar açılmıştı. Kocaman birer toprak yığını duruyordu her mezarın yanında. Çevirdi kafasını, kaldırdı, göğe baktı. Mavilik hemen hemen tepesindeydi artık. Ayaklarını sallayarak saymaya başladı. "Biir, ikiiiii..." Vücudunu öne geriye salladı. Mavi gelmişti işte. "Üç!" Kendini boşluğa bıraktı. Yüzünde havanın pusunu hissederek kurşun gibi düşmeye başladı. Uçulmuyordu demek ki. Heyecanlandı, nefesini tuttu.

Uyanmış da kalkmış konuşmaya başlamış kadar net ve kesin bir sesle "Üç" dediğinde, Hüdai Ağa hâlâ çıplak omuz başlarını tutuyor, usul usul sallıyordu oğlanı. Bir ninni söylemesi eksikti.

"Ne? Üç mü?" Elleri bir an gevşedi, çocuğun kaskatı kesildiğini, nefes alıp vermeyi bıraktığını gördü. Yemin etse başı ağrımazdı; nefesini kendi tutuyordu velet.

"Oğlum." dedi telaşla. "Evlâdım. Nefes al, nefes al!"

Çeto, kuyruğu alev almış gibi ciyakladı.

Oğlan kızardı.

Suya düşmüş bir çuval tuz gibi erimeye başlamıştı Hüdai Ağa'nın sıhhiye tecrübeleri. Çocuğu daha da sıkı kucakladı. Azrail gelse onunla itişirdi o an. Vermeyecekti, o kadar kurtarmıştı, göndermeyecekti hiçbir yere. Ölüme hiç.

İnim inim inliyordu Çeto, sızım sızım sızlanıyordu.

Hüdai Ağa bebek avutur gibi salladı oğlanı. Sarkık dudaklarını küçük kulağa yapıştırmış, hoş olduğunu umduğu bir şeyler diyor, ama ne dediğini bilmiyordu. Duayla pek arası olmadığına göre ya şarkı söylüyordu, ya şiir okuyordu. Belki de tatlı tatlı sövüyordu. Göğsüne doğru çekti rüyalarının emanetini, tutuşunu daha bir yumuşattı, ama daha bir sıkı bastı bağrına, dudaklarını sargılardan arta kalan saçlarına gömdü bu kez. Sun'i teneffüs yaptırması gerektiğini biliyor, ama hiçbir şey yapamıyordu. Oğlanın sarı saçları koca ağzına girince hafiften ekşimiş ten kokusunu içine çekti.

"Kalk çocuğum. Nefes al. Tutma."

"Vıyyyk!"

Böyle olmazdı. Sun'i teneffüs böyle yaptırılmazdı. Ağladığını fark etti. Sümüğü veya salyası çocuğun boynuna akıyordu.

"Uyan oğlum."

Uyanıvır hay oolan... Uyanıvır hay guzum...

Gözlerini sımsıkı yummuş, ağlayıp duruyordu Hüdai Ağa. Oğlanın simsiyah gözlerinin iri iri açıldığını göremedi.

Çeto arka ayaklarının üstüne dikilmiş, ön ayaklarını yatağın kenarına koymuş kesik kesik inliyor, çocuğun yüzünü gözünü yalıyor, bir taraftan da Hüdai Ağa'ya "Gözünü açtı, gözünü açtı." diye durum raporu veriyordu, ama Hüdai Ağa'nın onu duyduğu yoktu. "Aç şu gözünü. Bırak soluğunu. Nefes al." diye yalvarıyordu hâlâ.

Ömer hızla düşüyordu kara damdan aşağı. Ne kadar da çok düşmüştü? Yüksek bir yer de değildi hâlbuki. Aşağıya bakmaktan sıkılıp kafasını çevirdi, damından atladığı binaya baktı. Bina alev almıştı. Gözü acıdı sıcaklıktan. Şaşırdı, nefesini daha da tuttu, başını önüne eğdi. Kalbinin olduğu yer kanıyordu. Çok kanıyordu. Ama acımıyordu.

Gözlerini düşüşün rüzgârıyla serinleterek yaklaşan toprağa

baktı. Nefesini daha da sıkı tutup yere çarpmaya hazırladı kendini. Dövüş eder gibi olacaktı tıpkı. Hazırsan, düşsen de bir şey olmazdı.

Hüdai Ağa, yapılabilecek en aptalca şeyi yaptığının bilincinde, yalvarıyordu oğlana.

"Kalk. Nefes al. Allah aşkına nefes al."

Almıyordu işte.

Gidiyordu kuş elden. Uçup gidiyordu.

Göğsünden bir an olsun ayırmadan küçük elleri nasırlı ellerinin içine aldı, olabildiğince yumuşak, baş parmaklarıyla dışını sevdi o ellerin. Küçük parmakların eklemlerini, baş parmağın yanındaki lokum gibi et parçasını sevdi. O rüyayı bir daha görürse ne diyecekti o kadına?

"Kaaalk."

Ömer, gözleri sımsıkı yumulu, sert bir çarpma beklerken bir ezan sesi duydu önce, gözlerini açıp sesin geldiği tarafa, mezarlığa baktı. Demin yoktu ama şimdi bir cami vardı orda. Avlusu dopdoluydu... İnsan ve tabutla dopdolu... Köpekle dopdolu... Neden hâlâ düşmediğini anlamak için gözünü geri alıp yere baktı. Hah! Tamamdı işte. Tam başını toprağa vurmak üzereyken ellerinin tutulduğunu, yukarıya doğru çekildiğini hissetti ve soluğunu bıraktı.

Hüdai Ağa oğlanın nefes aldığını duyunca "Aman!" diye bağırdı, sonra da bir böğürtü işitti. "Böğürme yavrum." dedi Çeto'ya, ama anladı ki o böğürtü Çeto'dan değil kendisindendir. Daha da böğüresi vardı çünkü. Ne tutacaktı anasını satayım? Koyverdi gitsin.

Ağlıyor, dudaklarını sarı saçların, sargıların arasında gezdiriyor, öpüyor, kokluyordu.

Niye aalıyon Hüdai Aa? Oolan nevesaldı ya canım.

Ömer, dönüp sağına baktı. O tarafında elini tutup onu yukarıya çeken biri vardı. Tanımıyordu kimdir. Gençti, gözlüklüydü, kısacık saçlıydı, kadın gibi bembeyaz entari giyinmişti. Yüzü bir beliriyor, bir silikleşiyordu. Soluna baktı, orada da başka biri vardı ama onu tanıyordu. Hem de çok iyi. "Aa? Muzaffer Hocaaa... Sen de mi uçuyosun?"

Muzaffer Hoca'nın sakalları ıpıslaktı. Cevap olarak kafa sallamakla yetindi. Onun cüppesi vardı sırtında. Zaten Muzaffer Hoca kadın gibi giyinmezdi hiç. "Nereye gidiyoz Muzaffer Hoca?"

Muzaffer Hoca cevap vermedi yine. Güldü. Sakalları daha da ıslanmıştı şimdi. Yüzü silindi, geri geldi, silindi, geri geldi.

Sağına döndü Ömer, o gözlüklü abiye. Soru yağmuruna tuttu onu. "Senin adın ne? Niye yüzün gidip gidip geliyo? Niye şimdi görünmüyosun? Bak şimdi de geri geldin... Nası yapıyosun?" Yüzünü göremediği zaman başka bir yerini de göremiyordu gözlüklünün. Hiçbir şeyini göremiyordu. Bir dalgalanma, bir çırpışma. Hepsi o. "Nereye gidiyoz?" Yine cevap alamayınca soluna, Muzaffer Hocasına döndü. Tam ona soracaktı tekrar, demin kendini aşağı bıraktığı o damın hizasından yükseldiklerini fark etti, binanın tamamı alevler içindeydi şimdi. Dikkati dağıldı. Düşmekten de kurtulmuştu yanmaktan da. Kikirdedi. Gittikçe daha aşina geliyordu kendi gülüşü. Nereye gidiyorlardı acaba? Olsun... Nasılsa Muzaffer Hoca yanındaydı. Güldü.

Hüdai Ağa, yandan kafasını sündürüp yüzüne baktı Ömer'in. "Gülüyor mu bu çocuk?" Gülüyordu, evet. Güzel güzel de nefes alıyordu. Dipsiz kuyular kadar siyah gözleri ardına kadar açıktı üstelik, ama belli ki şuursuzdu. Sırtüstü yatırmaya cesaret edemedi. Öyle kaldı. Çok şaşkındı.

Ömer, küçük küçük evlerin çatısını görüyordu şimdi. Dereyi, kavakları, mezarlığı görüyordu yukarıdan. Burası neresiydi acaba? Konya değildi. I-ıh. Önce Muzaffer Hoca'ya döndü, soracaktı, ama onu göremeyince sağına, gözlüklüye döndü. O görünüyordu şimdi.

"Ankara."

"Ankara mı?" Sormamıştı ki. Nasıl bilmişti ama o abi? Hoşuna gitti. Kıs kıs güldü bu işe. Ankara'da ne işi vardı ki bir kere? Ama şu? Şey değil miydi şu? Hayat Bilgisi kitabından, Türkçe kitabından, Sosyal Bilgiler kitabından, ünite dergisinden... "Anıtkabir işte... Aaa? Ankaraaa..." Ne zaman gelmişti Ankara'ya? Nasıl gelmişti? Muzaffer Hocasına döndü. Adamın sakallarından sular akıyordu artık. Gene güldü.

Uçuyor, yükseldikçe yükseliyordu. Aşağıdaki Ankara'yı an be an çok daha aşağıda bırakarak hep daha ve daha yukarı. "Hih hih hih."

Şehir aşağıda küçüldükçe küçülüyordu. Daha ne kadar yükseğe çıkacaklardı ki? Sonra nasıl döneceklerdi? Muzaffer Hoca'yla o gözlüklü abinin yüzleri gelip gelip gidiyordu gene. Yüzleri gittiği zaman vücutları da gidiyor gibi oluyor, sanki havada dalgalanan bayraklara benziyorlardı. Yanan bayraklara. Neyse hem. Kendini güzel gibi hissediyordu. Böyle, bir güzeldi yani. Bilse, bu duyguya mutluluk derdi. 'Güzel bi şey...' Dediği buydu.

Bir süre o duyguya bıraktı kendini, sonra kafasını eğdi. Bakalım aşağısı nasıl olmuştu. Bir hayret çığlığı çıktı ağzından. "Aa, iyice gece olmuş." Şehir, ışıklarını yakmıştı.

"Onlar şehir ışıkları değil. Yıldız." Gözlüklü abi konuşmuştu.

"Hih hih hih." Yıldız yukarıda olurdu bir kere.

Hüdai Ağa, çocuğun nefes alıp gülmeye devam ettiğini görünce, hiç sarsmadan, gövdesine doladığı kollarını neredeyse hiç kıpırdatmadan, sol eliyle arkadan desteklemeye devam ederek usulca yatırdı sırtüstü. O sırada; "Burası neresi peki?" dediğini işitti. Cevaplamaya yeltendi, sonra vazgeçti. Çocuk şuursuzdu. Baygınlıktan eter uykusu kadar derin bir uykuya geçmiş, muhtemelen uyandıktan sonra hatırlayamayacağı rüyalar görüyordu. Başka bir yerdeydi; gülebildiği, rüya görebildiği bir yerde. Gülsündü işte. Ne güzel.

Ömer, şimdi ayaklarının altında uzanan birkaç yüz kişilik kalabalığa bakıyordu. Ama onun okulu daha kalabalıktı buradan. Hem yerinden hiç kımıldamıyor, hem de su gibi akıp gidiyordu kalabalık. Gece de değildi. Ne zaman sabah olmuştu ki? Sabah gibi de değildi ama. Aydınlıktı. İyiydi bu. Muzaffer Hoca bilirdi orasının neresi olduğunu. Sormak için döndü, göremedi. Gözlüklüye döndü, onu da göremedi. Gitmişlerdi.

"Ama düşerim?"

Düşmedi ama.

Ayaklarının yere bastığını, o akıp duran birkaç yüz kişilik kalabalığın arasına karışıverdiğini fark etti. İtilip kakılmıyordu

ama bir yere doğru sürükleniyor, akıtılıyordu. Yukarıdan gördüğü gibiydi tıpkı. Hem duruyordu, hem de gidiyordu.

Sağında solunda, önünde ve arkasında hiç tanımadığı birçok insanla birlikte, yürümeden, koşmadan süzülüyordu.

Kadın-erkek, tanımadığı bir sürü insan. Hiçbiri konuşmuyor, onun gibi sağa sola bakmıyordu. Bakınan tek oydu. Her şey her an değişiyormuş gibi oluyor, ama dikkatle bakmaya başladığı zaman hiçbir şey değişmiyormuş gibi oluyordu. "Neresi burası amca?" Kimse cevap vermiyordu.

"Teyze, burası neresi?"

Cevap yok.

İlerlemedi ama ilerletildi sürekli.

Sonra, herkes bir anda kadınlar gibi bembeyaz giysilere büründü. O gözlüklü abi gibi. Kafasını eğip kendi üstüne başına baktı. I-ıh. Kanlı okul önlüğüyle duruyordu hâlâ. Yabancılık ona yabancı bir his değildi ama, yine de yabancı kaldığı için kendini çirkin hissetti. Belki Karaaslanlı diye vermemişlerdi ona o beyaz elbiselerden.

Sonra bir şeyler daha değişti. Nereden geldiyse, herkesin elinde yapraksız, sapsarı çiçeklerden örülmüş kocaman bir çiçek çemberi vardı artık. O hariç herkesin elinde. "Bende niye yok?"

Tabii.

Karaaslanlıydı da ondan.

Önünün açılmaya başladığını fark etti. Kimse çekilmiyor, kaçılmıyor, yön değiştirmiyordu, ama onun önü hızla açılıyordu.

Yol açılıyordu önünde, yol.

İleride, yine beyazlar içinde birisi vardı. Bütün o beyaz elbiseli kalabalık, onunla Ömer'in etrafında hem döner, hem de bekler gibiydi şimdi. Boynunda bir çiçek çemberi vardı onun. Sarı çiçek çemberi. Ama yüzü yoktu. Saçı da yoktu hiç. Muzaffer Hoca'yla o gözlüklü abi gibi onun yüzü de geri gelir diye bekledi, ama gelmedi. Ona doğru ilerlemeye başladı. Kendiliğinden. İstiyordu galiba. Onun yanına gitmek istiyordu. Evet.

Kanlı okul önlüğünden utanarak üstüne başına çeki düzen vermeye çalıştı, sallanan yakasını boynuna attı, önlüğünün bir düğmesini iliklediği. Ona doğru yürüyordu. Ona... Yüzü olmayana...

Yürüdü.

O Ömer'e baktı uzaktan... Ama gözleri de yoktu. Gözlerinin olması gereken boşluktan damla damla ateşler düşüyordu yere.

"Gözü yokken nasıl baktı ama?"

Yürüdü Ömer.

Yanına varmasına az kala, onun çok güzel bir kadın olmasını istedi. Anlatılamayacak kadar güzel olsundu. Güzel bir yüzü, çok güzel gözleri, yumuşacık, incecik elleri, upuzun saçları olsundu.

"Yazık! Niye yüzü yok? Saçı niye yok hiç? Niye yanıyo gözleri?"

Nefesi daraldı, karnına bir ağrı girdi. Önce ne olduğunu anlayamadı, sonra anladı. Onun yanına bir gitmek, sonra da hep onunla kalmak istiyordu. "Ama olmaz ki!"

Olmazdı bu.

Nasıl bildiğini bilmiyordu ama biliyordu işte. Olmayacaktı. Onun yanına gidecek, sonra da ondan ayrılacaktı. Karnı ağrıyordu.

Hüdai Ağa, sırtüstü yatar yatmaz sık nefes almaya, kıvranır gibi hareketler yapmaya başlayan, sonunda da ellerini karnına bastırarak dizlerini çeken çocuğa kaygıyla baktı. Doğrultmak üzere uzandı, ama rahatladığını, hâttâ gülümsemeye başladığını görüp geri çekildi.

Sancısı geçivermişti Ömer'in. Onun karşısındaydı şimdi. Bembeyaz elbiseli kalabalık, onun dört yanında hiç kıpırdamadan, nefes bile almadan, yeri göğü beyaza boyayarak öylece duruyordu.

Ömer de durdu.

Ateşten göz çukurları Ömer'in yüzüne döndü. Salınan, uçuşan beyazlar arasında kaldı bir anda Ömer; sonra da kendisini onun kollarında buldu... Bir bebek gibi... Ömer'in üzüm kadar siyah gözleri, onun yanmış da sönmüş kömür kadar kara göz çukurlarıyla buluştu gibi oldu. Evet. Göz çukurları sönmüştü artık. Yanmıyordu. Göz göze gelmiş gibi oldular.

"Biliyorum." dedi o.

Sesi kadın sesiydi. Ömer çok sevindi onun kadın olduğuna. "Ne biliyosun?" Bir de yüzü olsaydı keşke... Saçı olsaydı...

"... Hiç gitmek istemiyorsun buradan."

Ömer dudaklarını büzüp başını salladı, yüzünü onun beyaz göğsüne yasladı.

"Ben buraya nasıl geldim, biliyo musun sen?" diye sordu bakmadan.

"Bilmez olur muyum hiç? Tabii biliyorum... Gideceğini bildiğim gibi."

Ömer'in içi sıkıldı.

"Gidecek miyim?"

"Şimdilik"

Biliyordu zaten Ömer.

"Gitmesem?"

"Şşş."

Bir hareketlenme hissedince beyaz giysilere gömdüğü yüzünü çevirdi, baktı. Kalabalık, şimdi onun için açtığı yolu kapatmış, ikisinin etrafını beyaz kanatlar gibi sarmıştı. Beyaz giysili adamlar - kadınlar önünden geçmeye başlamıştı kadının. Sırası gelen, sarı çiçeklerden örülmüş bir çember takıyordu kadının boynuna. Her çember, kadının boynuna takıldığı anda Ömer'in gövdesine de takılmış oluyor, bir sonraki çember takılırken ilki usulca kaybolup yenisine yer açıyordu. Sihir gibiydi tıpkı.

"Benim çiçeğim yok, eli boş geldim."

Geldiğinden beri ilk defa başka bir ses duyuyordu. Daha da çevirdi kafasını. Çok çirkin, koskocaman bir adam gördü. Adamın gözleri, o yüzsüz kadının göz çukurlarına sabitlenmişti. Yaba gibi elleri vardı. Ömer kafasını kaldırıp kadına, güzel bir yüz görmeyi dilediği düzlüğe baktı. O da düdenler kadar derin göz çukurlarıyla adama bakıyordu. İçine düşecekmiş gibi hissetti Ömer, ama çekmedi bakışlarını. Derken, o iki düdenin, arkasındaki kocaman adama da tıpkı kendisine baktığı gibi bakmaya başladığını gördü. Tıpkı hem de. Çok kıskandı.

Ama bu çok üzmedi onu; bileklerinin görünmeyen, yumuşacık eller tarafından tutulması, sarıldığı beyaz giysili o varlıktan çözülmesi üzdü. Boş yere daha sıkı tutunmaya çalıştı, ama olmadı. Hiç kuvveti kalmamış gibiydi.

O, boynundaki çemberden bir çiçek kopartır gibi rahatça

çözdü Ömer'in kollarını. Bir tüy kadar hafifmiş gibi kaldırdı, uzattı onu o yaba elli adama.

"Boş gitme ki, bir daha geldiğinde elin dolu olsun" dedi. "Al."

Ömer adama baktı. Elini uzattı adam. Ömer'i kucaklayacakmış gibi değil, o sarı çemberden bir tek, ama sadece bir tek çiçek alacakmış gibi.

Ömer el değiştirdi.

Adam hayretle baktı ona. Çiçek olmadığına şaşırmış gibiydi.

"Benim mi bu şimdi?" dedi Ömer'i göstererek.

"Senin değil, sana emanet." dedi o.

Adam göğsüne bastırdı Ömer'i.

Ömer'in hoşuna gitti bu. Tatlı bir rüzgâr, sarı saçlarını gözünün önüne düşürdü, sonra uçuşturdu. Hâlbuki kısaydı saçları. Ne zaman uzamıştı? Kafasını kaldırıp adamın gözlerine baktı. Adam ürperince Ömer onun titrediğini sandı.

Adam onu tekrar bağrına bastı.

Bir kere daha göklerde süzülürken buldu kendini sonra. Kanlı önlüğü sırtında, yakası aşağı düşmüş, sol yanında Muzaffer Hoca, sağ yanında yine o yuvarlak gözlüklü abi. Bir görünüyorlar, bir silikleşip yanan bayraklar gibi dalgalanıyorlardı.

Soluna dönüp "O kimdi Muzaffer Hoca?" diye sordu. "Kadındı, ben anladım. Niye gözleri yoktu? Önce yanıyodu hem. Niye? Yüzüne ne olmuş? Beni verdiği büyük adam nereye gitti?"

Muzaffer Hoca'dan cevap gelmedi. Dudakları dua okur gibi kıpır kıpır, sakalları sudan yeni çıkmış gibi sırılsıklamdı.

Gelişinden çok daha hızlı oldu Ömer'in dönüşü. Bir an altta, üstte, dört bir yanda yıldızları gördü, bir an sonra başka bir şehrin ışıklarını. Kesinlikle Ankara olmayan bir şehrin.

"Konya!" diye düşündü.

"Evet." dedi sağ yanındaki gözlüklü abi yine zihnini duymuş gibi. "Konya."

"Eve mi götürüyosunuz beni? Şerefsize mi?"

Cevap Muzaffer Hoca'dan geldi: "Hayır." Ne güzel cevaptı.

Hüdai Ağa, önce bıdır bıdır konuşup sonra kikirdeyen, sonra üzgün üzgün dudaklarını büzen çocuğa şaşkınlıkla baktı.

Ömer Konya'ya bakıyordu gökten

"Ama niye Konya'ya geldik o zaman?"

Muzaffer Hoca'nın yüzü silindi.

"Keşke hiç gelmeseydik Konya'ya." dedi gözlüklü abiye dönüp. İç çekti. "Gene oraya gitsek keşke."

Bu sefer güzel cevap o abiden geldi: "Gideceğiz zaten."

"Ne zaman?"

"Yakında."

"O damdan gene atlarsam meselâ... Gider miyiz o zaman hemen?"

Cevap gelmedi. Onun yerine "Bismillâh!" dediğini duydu Muzaffer Hoca'nın. Hemen ondan tarafa döndü. Yüzü gene görünmeye başlamıştı. O Muzaffer Hoca'yı görüyordu ama Muzaffer Hoca onu görmüyordu sanki. Uzandı Muzaffer Hoca, önlüğünü çıkardı Ömer'in, saçını okşadı, fanilasını, pantolonunu, gıslavetlerini, çoraplarını çıkardı, saçını okşadı, külodunu çıkardı, saçını okşadı. "Annah!" dedi çükünü görünce. "Seni sünnedettireceğidim göya, görüyon nu bir?"

"Hih hih hih."

Amma da çok gülüyo bu...

Hüdai Ağa, kikirdeyerek gözlerini açan çocuğa, hâlâ şuursuz olduğunu düşünerek baktı. Yatağın başucundan ayrılamıyordu. Çeto da öyle. Yastığın bir tarafında Hüdai Ağa, bir tarafında Çeto, Hüdai Ağa yatağın kıyısına yarım oturmuş, Çeto yatağın yanında, yere tam oturmuş bekleşiyorlardı.

"Ben seni tanıyorum."

Çocuk bunu şuurlu söylemiş gibi geldi bir an. Boş bulunup sordu Hüdai Ağa.

"Nerden?"

Çocuk, sağ elinin işaret parmağıyla evin tavanını gösterdi.

"Ordan. O yüzü olmayan kadın beni sana vermişti. Gözleri de yoktu. Beyaz elbise giymişti."

Hüdai Ağa transa girecekti, vazgeçti. Girse de zarar etmezdi hoş. Oğlan, işaret parmağı havada yeniden uyuyakalmıştı.

Bu da mucizelere alışıyor muydu ne?

Uzandı, kafası yara bere içindeki mucizenin elini sever gibi tutup yorganın altına soktu.

Diyar-ı masivâdan geliriz biz
Evvel tek idik, şimdi bir olduk biz...
HAYYÂM

"Uyandığı zaman acıkır da bu."

Bizim içimiz de gıyılıyo amma soran iden yok.

"İyi tamam. Kıymalı tarhana yapayım mı şöyle güzel?"

Ekmek de doorayacan nı bana?

"Bakarız."

Neler oluyordu allâsen? Her şey nasıl uç uca geliyordu? Bir rüyayı bir gerçek takip ediyor, o gerçeğin rüyası da bunun rüyasını teyit ediyordu.

Kalkıp kuzineyi bir miktar harladı. Sıcak suyu vardı. Yağını, soğanını, kıymasını, salçasını koyup kavurdu tencerede. Tarhanasını döktü, suyunu ekledi, az karıştırdı, tencerenin kapağını örttü.

Bişirdin ni?

"Yuh!" Şu konuşup durmasa belki bir durum muhasebesi yapacaktı.

Olmamış mıdır daa?

"Bak hâlâ... Çekil lan ayağımın altından."

Dağılmıştı. Bir gözü çocukta, çorba kâselerini hazırladı, "Yatakta yediririm." deyip kâselerden birini tel tepsiye koydu. Arada bir tencerenin kapağını açıp karıştırıyordu.

Şimdi... Neydi şu olup biten? Bir rüya görüyor, gördüğünün sabahı rüyası gerçek oluyor, aynı günün devamında ise...

Baktın nı? Bişmiş mi?

Yok... Şu zıkkımlanmadan aklının iki yakası bir araya gelmeyecekti. "Üff. Getir kabını, getir. Çiğ çiğ iç de aklın başına gelsin."

Çeto'nun çok da umurundaydı. *Eyvallah*... Bir koşu gidip kapının arkasındaki yemek kabını getirdi, Hüdai Ağa'nın ayağının dibine bıraktı. Kabın içine ekmek kırdı Hüdai Ağa.

Şimdi... En son nerede kalmıştı?...

Ee? Ekmeen üstüne çorba dökmeyon nu?

Pes yani! "Ulan, şeytan diyor... Koyacağız dedik ya oğlum."

Pencereden dışarı baktı. Yağmur yağabilirdi. Her iki adımda bir çocuğu kontrol ede ede kuzinenin başına döndü.

Çocuk demişken...

Bizim çorbayı unuttun nu Hüdai Aa?

"Hay senin çorbana... Ulan al lan, kaynar kaynar iç de dilcik çıksın ağzında, kerpetenle bağırta bağırta kopartayım geçen seferki gibi."

Tamam tamam. Dök de ilisin hicolmassa.

Düşünmekten vazgeçti Hüdai Ağa. Şimdilik... Çorbayı göstere göstere, koklata koklata azıcık döktü ekmek kırıklarının üstüne, tencerenin kapağını kapattı. Çeto inledi, bu sırıttı. Tencerenin kapağını çok daha tahrik edici bir yavaşlıkta tekrar açtı. Kıymalı tarhana kokusu bir kere daha doldu evin içine. Çeto cikledi. Ilkin salyaları damla damla düşüren dudakları, saniyeler içinde contası bozulmuş musluk gibi sızdırmaya başladı. "Beş dakika sabredeceksin öküz aleyhisselâm."

"Vıck."

Bir gözü Ömer'in üstünde, Çeto'nun ekmeklerinin üstüne döktüğü çorbanın ılımasını bekliyordu Hüdai Ağa. Düşünmemeye karar verdiği hâlde dayanamayıp düşünüyordu gene. Bir gözü de Çeto'daydı ama. İtin dudaklarının kenarından lıkır lıkır akan salyanın, ağzının içinde bir cam ustası varmış da üflermiş gibi muhtelif renk ve ebatlarda balonlara dönüşmeye başladığını görüp tekrar sırıttı. Uzandı sonra, sağ elinin işaret parmağını sokup bir iki balon patlattı, itin kulaklarını kaşıdı dalgın dalgın. Aklı oğlanda, kendi rüyasında ve onun rüyasındaydı. Ara ara da Gülsüm'e kayıyordu. İçinden çıkabilecek miy-

di bu işin? Ne çocuğu bırakabilirdi, ne Çeto'yu. Çocuğu bırakmadığı sürece Konya'da kalmasına imkân yoktu. O hâlde Ankara'ya gitmek zorundaydı... da, hem koca köpek, hem de kim olduğu meçhul, belki de anasının babasının yana döne arayıp durduğu bir çocukla kapısına dayandığı zaman Gülsüm ne diyecekti buna? "Düve kadar köpeğin ve çocuk kaçırma suçunla hoş geldin Baba." Kesin...

Ama gidecekti... El mahkûm.

Hayatta "Hayırlısı neyse o olsun." dememiş, diyenleri de bozabildiği kadar bozmuş bir adam olarak kendini tutmasa "Hayırlısı neyse o olsun." diyecekti. Ama tuttu. Ne demekti yani; "Hayırlısı neyse o olsun." Allah'ın bir hayırsız, bir de hayırlı işi mi vardı? Daldan dala zıplıyordu zihni. "Hayırdır inşallah!" diyene de çok kızardı meselâ. "Haydi hayırlısı", "Allah hayıra çıkarsın", "Hayırlara vesile olsun", "Hayırlı işler", "Hayırlı evlat", "Hayırsız adam" ve sair lâflara ifrit olurdu. Ne alâkası vardı şimdi bu düşüncelerin? "Bir damla su koskoca denize, bir avuç çekirdek koca bir bağa delâlet eder." diye düşünürken yakaladı kendini. Tam gene "Ne alâkası var?" diye kızacaktı ki, gözü yatakta mışıl mışıl uyuyan oğlana kaydı. Küçücük bir şeydi. Azıcık bir can... ve az, çoğa delâlet ederdi. "Sen neye delâlet ediyorsun bakalım?" Öğrenirdi elbet. Çeto'nun balonları kendiliğinden patlamaya başlayınca dikkati dağıldı, ılımıştır diyerek kabı hayvanın önüne koydu. Bir saniye kadar sonra çorbalı ekmeğin dibine darı ekilmiş, boş kap, dört uzman bulaşıkçı tarafından temizlenmiş gibi parlamaya başlamıştı.

"Çüş!"

Umsuruk ittin amma sen de.

Daldı gitti Hüdai Ağa.

Daha önce şu dört ayaklı, yüz bin yaşındaki konuşan köpeğe açılan avlusu, şimdi ondan çok daha tuhaf bir mamûle açılmıştı. Bu oğlan rüyalarının mamûlüydü. "Haydi hayırlısı!" Güldü. Allah Allah'sa eğer, hayırsız işi olmazdı. Allah'sa Allah, şerri merri de olmazdı. Bu lâf Kitap'ta geçiyorduysa bile anlayan yanlış anlamış, o lâfla bu maksadın hasıl olmayacağını aklı almamış olmalıydı.

Belki imansızdı, belki de kendine has bir imanı vardı. Camiden mescitten, Ramazan'dan Kurban'dan, oruçtan namazdan, duadan niyazdan uzak dururdu. Onun ibadeti yoktu... veya vardı da o bilmiyordu. Deli gibi okusa, Saatli Maarif Takviminden tut, İplikçi Camiinin önündeki kara tahtaya Aşut'un her gün yazdığı uydurma hadislere kadar yalayıp yutsa, gazete, resimli roman, aşk mecmualarından tut, Konya İl Halk Kütüphanesindeki Canım Tina, Troller, Asteriks, Konya İl Yıllığı, Belediye Nâzım İmâr Planına, hâttâ Mecelle'ye kadar hatmetse gene doymaz, Kemalettin Tuğcu'nun Mirasyedisinden tut, Mario Simmel'in Çalınmış Rüyalarına, Ferenc Molnar'ın Pal Sokağı Çocuklarına kadar okur, gene doymaz, gene doymazdı. İbadet, dayak korkusundan, vecibe mükellefiyetinden değil, onun okuma aşkı gibi bir aşkla yapıldığı zaman makbûl olsa gerekti.

İkindi vakti ermiş geçmiş, gün akşama dönmeye başlamıştı. Çeto'nun sabırsızlığına kızmıştı güya ama kendi de ölüyordu acından. Sabah şu çocuğu kapısında bulduğundan beri tek lokma koymamıştı ağzına. Kuzinenin başından kalktı. Çeto, karnı doymuş herhangi bir it gibi ıramış, herhangi bir tok it gibi bir köşeye çöreklenip horlamaya başlamıştı. Hüdai Ağa'nın kalktığını hissedip hemen gözlerini açtı, patilerini öne uzatıp kıçını havaya dikerek gerindi, doğrulup kuyruk salladı.

"Yataydın, niye kalktın?"

Geldi mi yimek vaktı?

"Yarım tencere yedin on dakika önce be."

Doymadık argadaş. Nöörelim?

"Bekle. Bu sefer benim dediğim vakitte yiyeceksin. Bekleyeceksin."

Bekleriz. Ayıbidiyon. Şu gapıyı açsan da işeyip gelsem bir.

Kapıyı açıp Çeto'yu dışarı saldıktan sonra aralık bırakarak Ömer'in başına gitti. Sağ omzuna okşar gibi dokundu şöyle. Pazıları kürdan kadar cılız, boynu horoz boynu gibi ince, derisi âdetâ şeffaf, yüzü masum, elleri küçücük bir çocuktu. Çocuktu işte. Ama başka bir şey vardı. Şu rüyasındaki yüzsüz gözsüz kadının, kadın olsa gerekti, kucağına tutuşturduğu çocuktu o aynı zamanda.

Galiba...

Çocuk hafifçe kıpırdandı, dudaklarını yaladı, gözlerini kırpıştırdı ama açmadı.

"Kalk oğlum."

Ömer bu sefer gözlerini araladı. Odaya, Hüdai Ağa'ya, tavana önce yabancı, sonra tanıdık bakışlarla baktı, ellerini yatağa yaslayıp kendini geri çekti, sırtı duvara gelince oturdu.

"Sen nerden geldin evlâdım?"

İlkin yine tavanı işaret edecekmiş gibi yukarı kaldırdı bakışlarını Ömer, sonra vazgeçip söyledi.

"Karaaslan'dan."

Hüdai Ağa suratını ekşitti. Karaaslanlıların kaderini bilirdi.

"Okul arkadaşların mı dövdü seni böyle?" Akıllıca bir soru olmamıştı doğrusu. Oğlanı neredeyse sabahın seher vaktinde bulmuştu ve okul mokul açılmazdı o saatte. Soracağı asıl doğru soru; "Bacak kadar boyun ve o berbat hâlinle ta Karaaslan'dan buraya nasıl gelebildin?" olmalıydı. Ama sormamıştı. Geçmiş olsun.

Ömer, tıpkı baygınken dürtüldüğü zamanki gibi kubuzlandı.

"Beni kimse dövmedi."

"Belli." dedi Hüdai Ağa. Nasıl sadede geleceğini bilemiyordu. Hem 'Şuncacık çocuğa rüyamı anlatsam ne anlar?' diye düşünüyor, hem de derin uykudan kalkar kalkmaz ilk iş, buna bakıp ' O yüzü olmayan kadın beni sana vermişti.' dediği için anlatması gerektiğini düşünüyordu. Aklı şu kıymalı tarhana çorbasından daha karışıktı.

Ne yapsaydı ki?

Çocuk, cevap verir gibi konuşmaya başladı.

"Ben uçtum, yüksek bi yere gittim rüyamda. Herkes beyaz elbise giymişti. Yüzü olmayan bi kadın vardı. Önce kucağına aldı beni, herkes ona çiçek verdi, sonra sen geldin, o da beni sana verdi."

Hüdai Ağa; "Delirdim zannederken daha iyiymiş." diye düşünüyordu bu sırada.

"Biliyorum." dedi dürüstçe. "Ben de oradaydım." Başka ne deseydi ki?

"Nerde?"

"Senin rüyanda veya benim rüyamda. O şeyi... kadını... ben de gördüm. Sen onun boynundaki çiçeklerden biriydin ilk başta. Sonra bir çiçek koparıp bana uzattı, ben çiçeği aldım, bir de baktım çiçek değilmiş, senmişsin."

Çocuğu hayâl denizine atmaktan kolay ne vardı? Ille de yüzerdi.

"Ben zaten onun boynuna sarılmıştım." dedi Ömer. "Çiçek değildim hiç."

Hüdai Ağa dudak büzdü. "Ben öyle gördüm."

"Hıı." dedi Ömer. Dikkati dağılmış gibiydi. "Köpek nerde?"

Hüdai Ağa boş bulundu. "Hangi köpek?"

"Dövmüştüm ya... Konuşuyodu hani..."

"Konuşur..." dedi Hüdai Ağa." Sahi, bir de o vardı. Çocuk Çeto'yu duyuyordu değil mi? "Çiş etmeye gitti. Gelir birazdan."

Ömer kıkır kıkır güldü. "Nasıl konuşuyo öyle? Sen mi öğrettin?"

"Yok. Kendi öğrendi."

"Kaç yaşında?"

Oğlan bunu çocuksu bir merakla sormuştu muhakkak ama yine de afalladı Hüdai Ağa. Sanki bilirmiş de sorarmış gibiydi velet. Dürüst kalmayı sürdürecekti. "Senden çok büyük." dedi. "En az yirmi sekiz."

"Hı hı.." dedi oğlan. Hiç oralı olmamıştı. Çocuk işte... "Niye en az?"

Bu soru hiç de çocuk sorusu değildi.

"Bana geldiğinden bu tarafa yirmi sekiz sene geçti. Bugün nasılsa o gün de öyleydi. Ne zaman doğduğunu bilmiyorum yani. Onun için 'en az' diyorum. Çok daha yaşlıdır belki. Anladın mı?"

Aaar ol. dedi Çeto. Kapıdan giriyordu. *Bana hiç sordun nu gaç yaşımdaymışsım?*

"Bak gene konuştu." dedi Ömer.

Çeto, Ömer'e ciddiyetle kuyruk salladı.

Nöörüyon? Nassın?

"İyiyim. Çok susadım ben."

Hüdai Aaa. Duydun nu? Gap gel bi bardak bağalım.

"Şu Allah'ın işine bak..." diye düşünüyordu Hüdai Ağa o an. Ne oğlanı duymuştu ne Çeto'yu.

Hüdai Aaa... Alooo...

"Ha? Ne?"

Oolan susaşmış susaşmış. Duyman nı yav?

Hüdai Ağa toparlandı. Çapraz ayaklı masanın üstünde duran alüminyum sürahiye doğru yürürken Çeto da oğlanı sorguya çekiyordu.

Senin adın ne?

"Ömer."

Benimkisi de Çeto. Nası geldin buraya?

"Yürüdüm."

Nirden geldin?

"Karaaslan'dan geldim ben."

Bardağa su koydu Hüdai Ağa. "Demek Ömer... Hayvan akıl ediyor çocuğun adını sormayı da ben edemiyorum. Eh yani..." Şu konuşan şey ne kadar hayvan sayılabilirdi gerçi? Veya o hayvansa, hayvanla konuşabildiğine göre bu ne kadar insan sayılabilirdi? Her neyse... Bu sefer kritik soruyu sorma fırsatını vermeyecekti Çeto'ya. Bardağı yatağa götürürken gecikmiş hamlesini yaptı.

"Anlat bakalım Ömer. Nasıl oldu bu iş?"

Oğlan suya uzandı. "Hangi iş?" Bardağı yutak sesleri çıkararak bir dikişte bitirdi. "Bi daha verir misin?"

"Veririm." Bardağı aldı. "Sen anlat."

Ömer anlatmaya başladı...

Hikâyesi bir kâbus gibi çöktü Hüdai Ağa'nın üstüne. Boğulacak gibi oldu dinledikçe. Yakasını bağrını yırtası vardı. Dışarı çıkıp bir iyi üşümek iyi gelirdi belki. Dayanabildiği kadar dayandı, en sonunda biraz es verebilmek için "Herkes merak etmiştir şimdi seni." dedi. "Bekliyorlardır..." İçinden tamamladı. "... Geçmişini siktiklerim..."

Ömer ciddi ciddi gözlerinin içine baktı adamın. Boyun damarları kabarmıştı.

"Beni geri mi götürücen?"

Hüdai Ağa, ayağının dibinde yavşayan Çeto'nun kulak arkalarını kaşıdı. Geri götürmek mi?

"Ne münasebet!" dedi.

En çok Çeto sevindi.

"Vıyk."

Tanrı senin hamurunu
Necasetle yoğurmuş
Anan seni sıçarken
Yanlışlıkla doğurmuş...
NEYZEN TEVFİK

Yeşilbayır Mahallesi Muhtarı Hacı Naci Kalaycı, mavi Desoto'yla ve bir havayla geldiği yolu yayan yapıldak dönmüş, hamamcı karının Rahmi Dayı denilen göte rahmet okutacak tersliğiyle alt üst olan sinirleri sol yanındaki bayırda sığır gibi yayılan iki yabancı yüzünden birkaç takla daha atmıştı. Kaçan cânım parsellere mi yansın, şu uzun saçlı kancığa yaptırttığı, olmaz olasıca yeğeni Behnan'ın şapşaklığı yüzünden mavi Desoto'ya kısmet olan bir tepsi baklavaya mı yansın, Yeşilbayır'ın yegâne bayırında hâlâ zimmetine geçiremediği arsalara mı yansın bilemeden, sinirden diş kesilmiş vaziyette dükkâna daldı. Yeğenleri seme gibi oturuyorlardı içeride. Tavla atan Tahir'le Samet şöyle yalandan, osurmuş da havalandırıyormuş gibi birer kıç kaldırdılar iskemlelerinden, geri yerleştiler, 'Yavrum kemikkkk!', Behnan arkadan ittirmişler gibi fırladı zıpladı hopladı kalktı. Bir topuk selâmı eksikti.

"Buyur Hacemmi." dedi mavi Desoto'nun anahtarını uzatarak. "Tertemiz oldu araba. Zaten ben de iç dış yıkayayım diyodum bugün yarın. Nasip."

Muhtar anahtarı ve Behnan'ı pas geçip biri sağ, biri sol dirseğini makam masasına yaslamış, şakır şakır zar atan Tahir'le Samet'in tepesine çöktü. "Amına döktürmeyin lan tavlanızın! Ka-

pat! İt oğlu it! Kapat!" İki yeğen, Hacı'ya bozulduklarından daha çok, adamın omzunun gerisinden ikinci kafasıymış gibi öne sünüp yavşak yavşak kafa sallayarak "Ben size dedim oğlum, ayıp ayıp." diyen Behnan'a bozuldular. "Zaten kapatıyoduk Hacemmi." dedi üç yeğenin en yüzleneni Samet. "Altı kapıya düştüydüm de Tahir kaçtı demesin diye şey ediyodum." Muhtar hırlayarak geçip masasına oturacakmış gibi yaptı, kabına sığmıyordu, geri döndü, o esnâda birbirlerine meççik yapan Tahir'le Samet'i o vaziyette yakaladı, fakat tek kelime etmeden ellerini kıçının üstünde bağlayıp dükkânın ortasında volta atmaya başladı. "Lan oğlum..." dedi ilkin ortaya dermiş gibi, "... Lan Behnan..." diyerek ortaya demediğini belli etti. Tahir'le Samet, Hacemmi'nin voltası bunlara her götünü döndüğünde yavşak yavşak kafa sallıyorlardı Behnan'a. "... Oğlum... Ben seni arabaya yıkama yağlama yap diye mi geri dönderdim lan?" Döndü. Behnan anahtarı bir kere daha uzattı Hacemmi'ye. "Yaktıracan mı lan bana sen bu arabayı? Sıçtırtma lan anahtarına! Koy lan onu masanın üstüne..." Döndü. Tahir'le Samet, Hacemmi'nin arabayı yakacağına hiç ihtimâl vermeseler de, cânım mavi Desoto'nun hayatını tehlikeye atan Behnan'a, hazır yeri gelmişken gâvura bakar gibi baktılar. "Lan oğlum... Lan yeğenim... Ne dedim lan ben sana hamamcı karının evinin orda? 'İlk iş, git mezarlıkta gezeleyen herifle konuş, lâf anlamazsa Tahir'le Samet'i de al, bi güzel dövün demedim mi lan?" Döndü. Behnan cevap vermek üzere ağzını açtı, Hacemmi devam etti. "Ben sana 'Git aynı adamdan bi tane daha bul.' mu dedim lan?" Döndü. İşin aslını bilen Tahir'le Samet, sıkıntısından tavuk götü gibi kızaran Behnan'ı iftiharla seyretmeye başladılar. Bakalım ne zaman cevap verecekti ibne. Hacemmi de başladı mıydı susmazdı ha. Ama bi de susarsaaa... Asıl, o zaman ne çekecekti bakalım Hacemmi'nin elinden. Bakalım bakalım. Aslında bir an evvel sıra Behnan'a geleydi de bu ikisine az biraz daha eğlence çıkaydı ne güzel. "Herifin yanına bi tane daha gelmiş ya lan... Ben o kadar zaman, sen bu başucu taşını siktiminin mezarlığını mütahide kaptır diye mi uğraştım lan?..." Döndü. Ne kadar uzatsa, ne kadar çok konuşsa o kadar iyiydi Behnan için. "Ben de-

medim mi oğlum, yemeyenin malını yerler, sen ellemezsen gelip ellerler diye? Demedim mi lan? Kaç sefer demedim mi lan?" Döndü. Tahir'le Samet sıkılmışlardı. Nitekim Tahir daha fazla dayanamadı; "Bize anlattığını Hacemmi'ye de anlatsana Behnan. Konuşmuşun ya adamla. Sen ne dedin, o ne dedi, anlatsana. Ne susuyon oğlum?" dedi. Behnan, 'Ben bunu bir kenara yazdım.' der gibi acı acı baktı Tahir'e. "Ne konuşmuş?" dedi Hacemmi. Mıh gibi saplanmıştı voltanın orta yerine. Behnan'a döndü. "Niye söylemiyon da iki saattir bağırttırıyon beni oğlum? Ne konuştun mütahitle?" Behnan, kazağının üstünden tırnaklarını geçirip memelerinde temre çıkmış gibi hart hart kaşındı. "Adam mütahit değilmiş Hacemmi." dedi. Tahir'le Samet, evin önünden fener alayı geçiyormuş gibi bir sevinçle arkalarına yaslandılar. "Anlat anlat." dedi Samet. "Hacemmi bilsin de, naapacaksak ona göre şey yapalım artık."

"Naapacakmışız?" dedi Hacemmi şaşırıp. "Ee, ne konuştun adamla? Kimmiş, neyin nesiymiş?" O an en çok korktuğu şey, adamın mezarlıkta yatanlardan birinin yakını olması ihtimâliydi. Ne Boğaziçi'ni Boğaziçi yaptığı sırada, ne de Yeşilbayır'ı Yeşilbayır yaptığı sırada bir Allah'ın kulu uğramamıştı mezarlığa. Tam da işin kaymağını yemeye bu kadar yaklaşmışken bir ziyaretçi furyası başlasın mıydı şimdi sana? "Ziyaretçiymiş deme sakın!"

"Yok..." dedi Behnan. "Demiyom." Devam edemiyordu. Medet uman gözlerle can düşmanlarına, Tahir'le Samet'e baktı. O ibneler bile zar gibi olmuşlardı.

"Ee? Ne diyon ya?" diye çıkıştı Hacemmi. "Mütahit değilmiş, anladık.... İyi... Ziyaretçi de değillermiş, onu da anladık... O da iyi... Ne boklarmış ya? Ne işleri varmış bizim arsada?" Belki de Azimet gibi geçerken sol yanlarında bir mezarlık olduğunu görmüş, üç Kulhüvallah bi Elham okumak için girmişlerdi sevabına. Sevindi bile muhtar. Mütahit değillermiş, ziyaretçi de değillermiş madem... Ne olurlarsa olsunlardı. Kötü hiçbir ihtimâl kalmıyordu geriye. İyiydi yani. İyi be.

"Pek iyi değı Hacemmi..." deyip muhtarın sevincine turp sıktı Behnan. "Tamir için gelmişmiş."

"Ne?"

"Benim kırıp kaldırdığım lahitleri tamir etsin diye tutmuş."

"Ne?"

"O sonradan gördüğün herif de bahçıvanmış. Mezarlığı yeşillendirsin, ağaçlandırsın diye tutmuş onu ayriyetten."

"Ne?"

"On onbeş güne kalmaz, Yeşilbayır mezarlığını yemyeşil, mis gibi yaparlarmış. Parayı, pulu, yevmiyeyi, ne varsa hepsini peşin ödemiş."

"Ne?"

"Malzeme desen zaten hazırmış şimdiden."

"Ne?"

"Ben de onun üzerine dövmedim artık. Onlar da emir kulu neticede. Ekmek parası... O tutmuş, bunlar da gelmiş."

"Ne?"

Doğru soru 'Ne?' değil 'Kim?' olmalıydı ama Hacı Naci Kalaycı o safhada takılmıştı. Bir türlü 'Kimmiş lan bu?' diyemiyordu.

Behnan da mecburen devam etti kaldığı yerden.

"Sen, ben gidip adamla konuşmadım diye kızdın, bağırdın çağırdın falan ama, ben daha senin yanından ayrılır ayrılmaz gidip yapıştım yakasına. 'Naapıyon hemşerim?' dedim buna ben. 'Mezarlığı tamir edecez de, bakınıyom şöyle.' dedi bu da..." Hacemmi'nin ağzı bir karış açık, yumruk yemiş gibi sallandığını, el yordamıyla tutunacak yer aradığını, sonra da iddia olsun diye masanın üzerine diklemesine konulmuş bir çay kaşığı kadar kıvrımsız ve büklümsüz, hiç eklemi yokmuş, tek parçadan ibaretmiş gibi sağ yanına doğru devrilmeye başladığını görünce "Aman Hacemmi, dayan." deyip koştu. O arada da belki Hacemmi sonradan hatırlar da hatır gönül sayar diye düşünerek oturdukları yerden kıpırdamaya fırsat bulamayan Tahir'le Samet'i deşifre etti. "Yetişinsenize lan, yakalamasam düşüyodu Hacemmim az kalsın. İnsan bi kalkar hiç olmazsa. Ya yetişemeyeydim ben?"

Behnan'ın şefkatli kollarında, "Kardeşim, buranın muhtarı benim, hoop." diye bağırdı Hacı Naci Kalaycı. Behnan'ın 'Tabii sensin Hacemmi.' demesine lüzum yoktu, çünkü adam sayıklıyordu. "Kimden müsaade aldınız da benim arsama giriyonuz siz?" Sonra sustu.

"Ana!" dedi Samet. "Bayıldı lan!"

"Hele şükür götünüzü kaldırıp gelebildiniz." dedi Behnan. "Tutun tutun. Koltuğuna taşıyalım da kolanyağı falan çektirelim burnuna."

Hacemmi, dokuz ayın uykusuzluğuyla bu zoraki baygınlığın tadını çıkarırken Emir Adnan'ı dürttü. "Hadi..." dedi. "Ben başlıyorum, sen de nakarat kısmında gir, uyandıralım şunu."

"Tamam tamam." dedi Adnan. "Başla sen."

Hele hele gızlar
Ciğerim sızlar
Çalınır sazlar
Nedir bu nazlar
Geçti de yazlar

"Ana!" dedi Samet. "Hacemmi?"

"Göbek atıyo lan!"

Muhtar Hacı Naci Kalaycı, nakaratın ikinci faslında, sütyenindeki çıngırdaklı zımbırtıları çıngırdatmak için memesini var gücüyle sallayan bir çengi gibi memesini var gücüyle sallayarak ayıldı. Aklını oynattı sanıp düşnüş düşmemiş bakmadan iki metre geri zıplayan üç yeğenine göz attı şöyle bir. Sonra usul usul Behnan'a döndü. "O hamamcı karı tutmuş de mi o herifleri?" Kendinden son derece emindi.

Behnan, dağ gibi Hacemmisinin kollarında kıvrılıp bükülerek götünü başını sallaya sallaya göbek atmasının şokunu hâlâ atlatamamıştı. "Buyur Hacemmi?" dedi.

"Hamamcı karı diyom. Bahçesindeki malzemeden belli. Oymuş o herifleri tutan, de mi?"

Behnan geç de olsa cevapladı. "Oymuş Hacemmi. Ne güzel bildin valla."

"Yakın!" dedi.

Amcaoğulları önce birbirlerine, sonra Muhtar Hacı Naci Kalaycı'ya baktılar.

"Buyur?"

"Yakın o amına goduğumunun hamamını. Bakalım o zaman nereyi tamir ettirecek o amcık."

"Şimdi mi Hacemmi?"

"Yok, şimdi değil, demin yakın... Şimdi olur mu oğlum? Ben size söylüyom işte. Paşa gönlünüz bilir. Gidin bi gece... Dökün gazyağınızı, çakın kibritinizi, izinizi tozunuzu bırakmadan elinizi kolunuzu sallaya sallaya dönün gelin." Şaka yapacakmış gibi sırtarınca altın sol köpek dişiyle doğma büyüme kahverengiymiş gibi duran onun yanındaki kesici diş, kış önü güneşinde ölgün ölgün parladı. "Sonra hep beraber çıkarız caddeye, 'Yangın vaaar!' diye bağırırız insâniyet nâmına."

"Madem bağıracaz, niye yakıyoz Hacemmi?"

Muhtar hacı Naci Kalaycı, soruyu soran Tahir'in kafasına atacak ağır bir şeyler ararken Adnan, pencerenin önünde dalgalanıp duran Emir'e seslendi:

"Ben bu adama iyice uyuz oldum arkadaş. Ölüleri öldürmek neyse de, dirilere de kastetmeye başladı bu. Verdiği emre baksana. Mezarlık tamir ettirmeyi düşünen bir kadıncağızın dünyasını yıkacak başına. Diyorum ki, artık abdest alırken falan da göbek attırsak buna biz? Nefes aldırmasak?"

"Benden çok yaşayacaksın." dedi Emir. "Görüyor; sıçarken de yapalım diyerek arttırıyorum."

Her iki cephede de karar verilmişti. "Hamamcı karı dediği kim acaba?" diye sordu Adnan. "Anıcık da dedi. Bizimkilere sorsak diyeceğim ama bu hıyarı bırakmak olmaz şimdi."

"Ben bir türkülük idare ederim. Gidip bir sor da gel istersen."

"Yok. Sen git gideceksen. Eğlenceyi kaçıramam."

"Ben de... Ne dersin, makam masasında güzel bir döktürtelim mi arkadaşı?"

"Süper olur. Ne söylüyoruz?"

Hacı Naci Kalaycı, azıcık korkup pısmış görünen yeğenlerinin suça azmini artırmak için mavi Desoto bahsini açtı. "Bi tane daha dediydim ya... Alın da size namus sözü, şart olsun iki tane daha alacam bizim mavi boncuktan. Hepinize birer tane... Şapkayı Eğdir Oğlan... Biner gezersiniz efendi gibi... Kipriğe Değdir Oğlan... Hadin, ne duruyonuz, hep beraber... Güzellik Para Etmez... Kendini Sevdir Oğlan..."

Bil ki her nesne ermez ehlinin eline
Tam olmak için parçalananda hüner yine...
MEVLÂNÂ

Tam da Halil İbrahim Hoca'nın tahmin ettiği, ama boştan yere uğraştığını bildiği için tahmin etmezmiş gibi yaptığı gibi olmuş, Aşut, İplikçi Camiinin kaptan köşkünü ele geçirmişti. O okudu muydu cami dolup dolup taşıyor, okumadı mıydı, Allahu âlem, Hoca gölgelere namaz kıldırıyordu. Konya ahalisi ağız birliği etmiş de Halil İbrahim Hoca'ya bir ders veriyordu sanki. "Kibiri bırak. Ezanı Aşut'a okut, gelelim."

Ona eyvallahtı. Bir şey dediği yoktu Halil İbrahim Hoca'nın. "Okusun kevâşe." diyordu içinden. Ama okuyacak olan kevâşe Aşut olunca, durum bu kadar basit değildi.

"İyi tamam. Bundan sonra sen oku madem."

"Okuyum okumasına da... Biliyon... İşgalaman'da otururum... Gelmesi ayrı dert, gitmesi ayrı dert... Ağşamı, yatsıyı da okuduğuma göre eve de geç gidiyom malum..."

"Ülen? Bi de yol parası mı isteyecen utanmadan?"

"Yok... Tövbe... Biliyon, bugün gazanıyoz, bugün yiyoz... Ben geç gidince evde ekmek olmuyo... Zabahınan çıkmazdan para bırakmam lazım... Nirde para? Gazanacan ki virecen... Diyom ki şinci... Şo tezgâhı büyüdeyim ben... Elim para görsün, zabahtan bırakayım hanıma, yapsın döksün, çor çocuk yimeeni yisin, ben de yatsıyı okur dönerim raat raat."

Bir iki höt möt demiş, sonra boyun eğmişti Halil İbrahim Hoca. Rüya gibiydi ama hakikatti; Aşut ezan okuduğundan beri İplikçi Camii kendi asr-ı saadetini yaşıyordu. Bu durum, başlangıçta dalgasını geçen, Şerafettin Camiinin imamı Mustafa Kumrucuzade'yi bile dize getirmişti. Arkasında saf tutan Bedesten esnafının çokluğuyla övünen Mustafa Hoca, günün birinde o meşhur safların namaz vakitlerinde nereye kayboluverdiğini merak edip az biraz soruşturmuştu. "Hiiç." demişti Züccaciyeci Faruk, kazağından iplik sökülmüş de onu baş parmağıyla işaret parmağından meydana getirdiği hayali çıkrığa sarıyormuş gibi yaparak.

"Arada bi İplikçi'ye de gidelim diyoz argadaşlarla. Yazık. Boş galmasın diyoz."

Az biraz daha soruşturmuştu bu cevap üzerine. Güya boş kalmasın diyeymişti. Bak bak bak. Madem öyle, Kapı Camiine de gidindi, Selim Sultan'a da gidindi, Üçler'e de gidindi. Niye ille ki de İplikçi? Lâkin ser vermiş, sır vermemişti esnaf.

"Hiç canım. O da cami bu da cami sonuçta. Ara sıra da ona gitsez noolur?"

Çaresiz, son zamanlarda "Namaza gittim. Geleceğim." yazısını dükkanın camına taktıktan sonra usul usul Kimene Halil'in meyhanesine sızan, namaz vaktinden sonra da çakır keyif dönen Tuhafiyeci Nurettin'i sıkıştırmak zorunda kalmıştı.

"Nurettin... Allah günah yazmasın, esnafa Kimene Halil camiinde yidiğin haltları bir bir anladırım şerefim hakkı için. Ne diye herkes İplikçi'ye gidiyo len? Mevlid şekeri filan mı dağıtıyo bizim Halil İbo? Gül suyuylan aptes mi aldırıyo? Nooluyonuz oolum?"

Tuhafiyeci Nurettin imân dolu gözlerle bakmıştı Mustafa Hoca'ya. "Hocam... Bi öğle ezanı vakti İplikçi'nin önünden bi geç hele..."

Ee? Ne olacaktı ki geçse?

"Ezanı bi dinle... Hepimize hak virecen."

Aşut maşut aklından çıkıp gitmişti Mustafa Kumrucuzade'nin. Geçerdi geçmeye de, namazı kim kıldıracaktı Bedesten esnafına? Gerçi yetişirdi. Neydi ki iki caminin arası? Bisiklet-

le gitti miydi... Tamam işte... Bunun müzezzini ezanı okuyasıya, bu İplikçi'nin ezanını dinler, iki kelime dinlese yeterdi, basar pedala dönerdi ondan sonra.

Aynen de öyle yapmak niyetiyle gitmişti ertesi gün İplikçi'ye. Ama öyle yapamamıştı. Çünkü hoparlörlerden yükselen o inanılmaz daveti işitir işitmez aklı üstünden gitmiş, bisikletini kenara yatırıp kendini İplikçi Camiinin yekpâre desenli halısının üstünde secdeye atmıştı. Şevkinden, bisiklet pedalı dalamasın diye pantalon paçasına taktığı tahta çamaşır mandallarını çıkartmayı da unutmuş, pantolonu yeni yıkanmış da kurutmak için götüne asmış gibi mandallı mandallı kılmıştı namazını. O derece.

Namaz biter bitmez Halil İbrahim Hoca'nın cüppesine yapışmış, "Neydi o Halil İbo?" demişti.

"Ne neydi Mısdavam?" Ne sorulduğunu bal gibi biliyordu Halil İbrahim Hoca.

"Ezanı diyom aslanım. Neydi o ses? Sûr sesi miydi? İsrâfil Aleyhisselâm senin camiye müezzin oldu da, tövbe hâşâ, bizim mi haberimiz olmadı hay Halil İbo?"

Halil İbrahim Hoca daha fazla gıcıklaşmamıştı. "Hani senin şu beğenmediğin Aşut varıdı ya..." diye başlamış, oturup anlatmıştı ona bir güzel. Mustafa Kumrucuzade, hâlâ Aşut'un okuduğu ezanın tesirinde, dizlerini dövmekten fırsat bulduğu anlarda sakallarını sıvazlayarak vecd içinde dinlemişti hikâyeyi. Sonra beraber caminin önüne çıkmışlardı Aşut'a bakmak için. Zaten Halil İbrahim Hoca Aşut'a her fırsatta çıkıp çıkıp bakıyor, sair zamanlarda göremediği bir güzellik, bir eşreflik bulmaya çalışıyordu mütemadiyen. Bir kere de Mustafa Kumrucuzade'yle beraber bakmıştı... Ee? Bakmışlardı işte. Odun gibi bir herifti. Üstelik ezan okurken kükreyen, tüm reddedişleri yerle bir eden o muazzam sesi, müşteriye gelberi yaparken sobaya atılmış ıslak odun gibi hıs hıs ediyordu. Dolayısıyla hiç bakmamış gibi olmuştu Mustafa Hoca. Onun yerine tezgâha kaymıştı dikkati. Bisikletle geçerken ezan sesini duyar duymaz çarpıldığı için girişte fark edemediği garabeti de böylece çıkışta fark etmişti. İplikçi Camiinin önü çıfıt çarşısı gibiydi. Don lastiğin-

den bebelere balona, horozlu aynadan hamam otuna, namaz ilmihâlinden Yeni Konya ve Yeni Meram gazetelerine kadar her bir halt vardı işporta tezgâhında... Tezgâhlarında... Bu manzaraya tezgâh demek de olmazdı... Panayır gibi bir şeydi.

"Nooluyo len?" demişti. "İşporta fuarı mı açtın caminin önüne?"

Halil İbrahim Hoca yedi basamak yukarıda cır cır öten Aşut'u göstererek duruma açıklık getirmişti. "Müsaade etmeyeydim okumayacağıdı kevâşe."

"Şo sesten o ezan çıkıyo he?"

"Hee. Didiydim de inanmadıydın."

Mustafa Kumrucuzade'nin içi cız etmişti. Bir Aşut'a sahip olmak bu kadar kolaydı demek. İşporta tezgâhına müsaade et, camin dolsun taşsın. Hem o sesi tekrar tekrar duymak ne güzel olurdu.

"Aman..." demişti iç çekerek. "Elleşme.. Ne hâli varısa görsün... Yüce Rabbim bok böceğini bile hikmetile yaradıyor... Demek bu haşereyi yaratmasının hikmeti de buyumuş... Aman elleşme."

"Elleşmiyom zaten." demişti Halil İbrahim Hoca. "... da, öyle bi tamahkâr ki itnenin evlâdı, yakında ikizlere takke de satar bu."

"Zabıtayı nasıl savuşturuyo ya?"

"O ne savuşturacak? Ben savuşturuyom."

"Nasıl?"

"Zabıta geldi miydi, 'Camiyi guvvetlendirecez; tezgâh bize çalışıyo. İdare idin.' diyom, dokanmayorlar. Günah münah amma... Yalan söylüyom, nööreyim?"

"Nesi yalan bunun?" demişti Mustafa Kumrucuzade. "Cami guvvetleniyo işte."

"He? Ne din len sen? Nasıl guvvetleniyomuş cami?"

"İçinde namaz gılanlar sayesinde."

Halil İbrahim Hoca Mustafa Hoca'ya hak vererek yutkunmuş, "Ülen?" diye sormuştu kendi alnına bir şaplak atarak. "Sen öğle namazını kime bıraktın ya?"

"Valla ben de bilmiyom." demişti Mustafa Kumrucuzade.

"Zaten üç beş kişi galdıyıdı cemaattan. İdare itmişlerdir inşallah."

Etmişlerdi. O gün Şerafettin Camiine düşen tek tük esnaf, Mustafa Hoca'nın olmadığını görünce sünnetini kendi kendine kıldıktan sonra, farz kısmında Atlas Kuru Temizleme'nin oğlu Ethem'in imametinde saf tutmuştu. Ethem, İmam Hatip Üç'e gidiyordu.

Mustafa Kumrucuzade; "Varayım gideyim." deyip Halil İbrahim Hoca'yla vedalaştıktan sonra bisikletine binerken alıcı gözle bir daha bakmıştı caminin önünde yayılıp giden işporta sergisine. Çıngıraklı tekerleğinden tut yorgan iğnesine, harita metod defterinden tut çamaşır ipine, tebeşirinden tut çivitine kadar her bok vardı. "Halil İbo'nun işi zor. Durmayacak bu gavat. Tövbe Ya Rabbim."

Haklıydı Mustafa Kumrucuzade. Aşut durmayacaktı.

Durmamıştı.

Kısa zamanda, Halil İbrahim Hoca'nın hadis tahtasına da el koymuştu.

"Hocam... Ben diyom ki... Hadisleri de ben yazayım, sen yorulma."

Sahih hadis bulup da haftada bir gün yazacağım diye canı çıkan Halil İbrahim Hoca ters ters bakmıştı Aşut'a. "Hadisi müdüsü ne bilin len sen?"

"Ne diyi bilmeyeceğimişsim? Sına inanmayorusan."

Halil İbrahim Hoca sınamış, Aşut 'pekiyi' ile geçmişti. Geçmemesine de imkân yoktu, çünkü pezevengin hem inci gibi bir el yazısı vardı ki, tahtada Hattat Rakım Efendi'nin elinden çıkmış kadar güzel duruyordu yazdıkları, hem de zaten Halil İbrahim Hoca'nın sahihliğinden emin olduğu kırk tane hadisi çoktan veresiye defteri gibi ufak bir deftere yazıp ezberlemişti.

"İyi tamam." demişti Halil İbrahim Hoca, adi herifin bunu gene ezan okumamakla tehdit edeceğinden korkarak. "Noktasına virgülüne tikkat idecen amma. Hadis-i Şerifin altına Hazreti Muhammed yazdıktan sonra da yanına parantez içinde büyük harflerlen..."

"Biliyom canım. Sallalahü Aleyhi Vesellem yazacam."

"Oğadar uzun boylu değil. Büyük haflerlen..."

"Biliyom. 'S" nokta, 'A' nokta 'V' nokta yazacam."

"Afferim. Hadi tikkat it. Cumadan Cumaya bitenini silip sıradakını yazacan... Biliyon."

"Biliyom biliyom."

Üç hafta kadar defterden çalışmıştı Aşut. Dördüncü hafta tahtadaki sözde hadis şuydu: "Her kim öğle ve ikindi namazlarını yol üstü bir camide edâ eder, cami civarındaki esnafın hayır duasını alırsa, kıldığı rekât sayısı kadar günahı affolunur." Halil İbrahim Hoca'ya saygısından, Hoca'nın artık tahtaya bakmaz olduğu zamanı seçmiş, Peygambere olan saygısından ise uydurduğu 'şeyin' altına kimin sözü olduğunu yazmamıştı. Nasıl olsa Konyalılar o tahtaya her yazılanı hadis sanıyorlardı. Söz kendi sözüydü elbette, ama onun akıllara durgunluk veren sesini işitip camiye koşanlar bunun böyle olduğunu bilemezlerdi. Hâttâ her hafta bir hadis görmeye o kadar alışmışlardı ki, altında 'Hz. Muhammed (S.A.V.)' yazmadığını bile görmemişlerdi. Daha doğrusu, yazılıymış gibi görmüşlerdi.

O günden tezi yok, Aşut'un zaten kabarmış satışları art arda patlamalarla ocakta unutulmuş süt tenceresi gibi köpürmeye başlamıştı.

Nitekim; "Tespih taşımak ne sevaptır; ne güzel bir hatırlatıcıdır o." uydurmasyonunu yazdığı hafta satmaya tespih yetiştirememiş, "Takkeyle kılınan bir namaz, yirmi beş namaza denktir." atmasyonunu yazdığı hafta Konya'nın bütün trikotaj makineleri ona çalışmış, "Akikten yüzük takınız. Çünkü gerçekten akik bereketlidir." fasaryasını yazdığı hafta kendi parmağındaki yüzüğe kadar akik mükük tezgâhta ne kadar yüzük varsa satmış savmıştı. Ok saplı kalp şeklindeki demir yüzükler bile haraç mezat kapışılmıştı.

Araya, muhtelif sebeplerle, ki bu muhtelif sebepler çoğunlukla Halil İbrahim Hoca'nın tahtaya bakıvereceği tutarsa, bu da yakayı ele verirse korkusundan kaynaklanıyordu, gayri ticari uydurmalar da katıyordu.

"Dini olmayanın aklı da yoktur." Bunu iyi niyetle uydurmuştu meselâ.

"Mescitte konuşmak, hayvanın yeşilliği yiyip bitirmesi gibi sevapları yer bitirir." Bunu da iyi niyetle uydurmuştu.

"Hiç ölmeyecekmiş gibi dünya, yarın ölecekmiş gibi ahiret için çalış. Hz. Muhammed (S.A.V.)" Ki bunu gayet iyi niyetle; kendini Halil İbrahim Hoca'ya borçlu hissettiğinden, "O kadar kendimize çalıştık. Biraz da Hoca'ya çalışalım." diye düşündüğünden yazmıştı ve Peygambere izafe edilen bu sözün sahihliği tespit edilememiş müteşabih hadislerden olduğunu o da bilmiyordu.

"Bu dünyada çok gülen, ahirette çok ağlar." Yerli yersiz gülen yeni yetme kızına göz dağı olsun diye yazmıştı.

"Örümcek şeytandır. Dolayısıyla onu öldürünüz." Ki kendisi örümcekten ölümüne korkardı. Zaten lüzumsuz bir hayvandı.

"Doğrusu, ancak camide kılınan namaz kabul olunur." Bunu da gayet iyi niyetle, öbür camilere de bir hayrı olsun diye uydurmuştu.

"Kadınlara muhalefet ediniz. Onlara sık sık hadlerini bildiriniz." O hafta karısına gıcık kapmıştı.

İyiydi hoştu, stadyum dolusu mümine namaz kıldırabilmenin gönenciyle Halil İbrahim Hoca'nın dünyadan haberi yoktu da, son zamanlarda iki kişiyle başı dertteydi Aşut'un. Biri Hüdai Ağa'ydı, ki herif dinsizin imansızın önde gideniydi.

Hüdai Ağa'nın, Aşut'un çelikten yapılmış sinirlerini keman teli gibi germesinin haricinde pek ziyanı yoktu bu tuhaf ticarete.

"Aşuut, kaç kişiye tebliğ ettin şimdiye kadar?"

"Buyur?"

"Şu senin yeni dinini diyorum. Kaç kişiye tebliğ ettin? Hani 'Örümcekleri öldürünüz, karafatmaları tedavi ediniz' falan... Bu hadisler senin eserin olduğuna göre yeni peygamber sensin demektir. Onu soruyorum."

Bıraksan bir kaşık suda boğardı şu Hüdai Ağa'yı Aşut. Öyle bir kızıyordu. Ama herif dev anası gibiydi. Güç yetmezdi. Bi de tuhaf bi adamdı bu Hüdai Ağa denilen adam. Doğma büyüme pepemeliği durduk yerde geçeyazmış, dudu gibi ötmeye başlamıştı. Cinli miydi şeytanlı mıydı ne boktu...

"Yav tövbe di... Delirdin ni sen Hüdai Ağa? O nası söz? Halil İbrahim Hocamız rica idiyo, ben de yazıyom. Yazım okunaklı diyerekten..."

Aşut, Hüdai Ağa'nın Konya İl Halk Kütüphanesindeki bütün kitapları, din kitabıymış, resimli romanmış demeden, borçlar hukuku, fıkıh, hadis, tefsir, kelâm kitabı demeden okuduğunu bilmiyordu tabii. İlaveten, çok kurnaz olduğundan herkesi salak zannediyor, yerde bulduğu gazete parçasını bile okuyan Hüdai Ağa'nın yıllardır Halil İbrahim Hoca'nın dönüp dönüp yazdığı hadisleri ezberlemiş olabileceğini hesaba katmıyordu.

"Ee? Sizde ibadetler nasıl? Günah çıkarma, günah sokma falan?"

"Yav tövbe di... Günaa giriyon valla..."

"Haftaya da bana bir hadis çakarsın sen artık. 'Ne mutlu o mü'mine ki Aşut'a lâf edenin evini taşlar.' meselâ. Nasıl?"

"Yav bi git Hüdai Ağa allâsen... İşim gücüm var, görmüyon nu?"

Aşut'u ter içinde bıraktıktan sonra gidiyordu Hüdai Ağa. En azından içeriye koşturup Halil İbrahim Hoca'ya şikâyet etmiyordu yani. O gene neyseydi de, öbürü fenaydı.

Konya Müftüsü, Derbentli Hasan Tahsin Hoca.

Fena.

Aşut'un tekerine çomak sokan bu iki adama kadar ne demeye o kadar hacının hocanın, bilhassa da İplikçi Camii imamı Halil İbrahim Hoca'nın şu uydurma lâfları sineye çektiği meselesine gelince; mesele hiç de öyle değildi.

Bir kere, Halil İbrahim Hoca, yıllar yılı sadece sahihliğinden emin olduğu hadisleri yazdığı için artık cemaat ezberlemişti; caminin Aşut ezan okusa da gelen okumasa da gelen tek tük müdavimi merak edip de bakmıyordu tahtada ne yazılı. Halil İbrahim Hoca desen, yaza yaza artık hangi hafta ne yazılmış olacağını bildiği ve yazıldığını zannettiği için hiç mi hiç bakmıyordu. Tahtaya bakanlar; Aşut'un ezana asıldığı o güne kadar bayram namazı hariç camiye uğramayan ahalidendi; zaten baksalar da anlamıyorlardı. Nitekim bakıyorlar, "Takke alınız", "Akik taşlı yüzük takınız", "Tespih şaklatınız" gibi ti-

carete, "Eve gider gitmez karınızla zıtlaşınız" gibi mecelleye, "Nerde bir örümcek görseniz terlikle eziniz" gibi ziraate mahsus ögeleri gayet iyi anladıkları için kendilerini dini anlamış sanıp bundan pek hoşlanıyor, huzurla dolmuş göğüslerini kabartarak namaz çıkışı seve seve yerine getiriyorlardı vecibelerini. Akik taşlı yüzük takmayla cennete giriliyorsa... Ooo-hooo, ondan kolay ne vardı? Karıya iki höt zöt et, iki de tespih çevir, tamam. İnanıyorlardı, çünkü inanmak istiyorlardı. Kabahat onlarda değildi. Aşut'ta da değildi. Önce kâlü belâda yalnız ve yalnız güzelliğe, hoşluğa ve huzura ermek üzere kodlanan, sonra da elest bezminde yine bunlara koşmak üzere tembihlenen insanoğlu, bu üçünü bir arada bulduğu zaman tabana kuvvet koşuyordu doğal olarak. Aşut'un sesi güzeldi; koşuyordu, cennetin bir akik taşlık uzaklıkta olması hoştu; koşuyordu, huzur, güzellik ve hoşluğun olduğu yerdeydi; koşuyordu.

Ama Derbentli Hasan Tahsin Hoca onlardan değildi. Yere çok sağlam basan, ışıl ışıl aydın adamlardandı o. Konya'nın muhtelif köy ve kasabalarında yirmi sekiz sene muallimlik yapmış aydın bir adam. Üstüne üstlük, Konya Müftülüğü ile iştigâl ettiği zaman zarfında Esbâb-ı Nüzul adlı on dört ciltlik bir Kur'an Tefsiri yazmış, müellifi olarak sevabına, topyekün haklarını bilâ bedel Diyanet İşleri Başkanlığına devretmiş bir aydın adam. Ömrü yeterse Kurtubi Tefsirinin tercümesini de yapıp yine Başkanlığa miras olarak bırakacak bir aydın adamdı o. Konya Müftüsü olarak vazifelerinden birinin, bazı cami imamlarının kapı önündeki kara tahtalara yazdıkları hadislerin sahihliğini denetlemek olduğunu düşünen bir aydın adam. Eli arkasında uydurma hadis avına elbette çıkmayan ve fakat denk getirip de bir yakalarsa o caminin imamını hop hop hoplatacak kudrette bir aydın adamdı aynı zamanda.

"Hoop!" demişti nitekim o gün.

Aşut'un, Konya kaldırım ticaretine katkıda bulunmaya karar verip ticari hadis yazmaya karar verdiği gündü.

"Bu ne ulan?"

Bu şuydu:

'Her kim öğle ve ikindi namazlarını yol üstü bir camide edâ eder, alışveriş yaparak esnafın hayır duasını alırsa kıldığı rekât sayısı kadar günahı affolunur.'

Konya'nın yüzde doksanını tanıyan Aşut, ne hikmetse Konya Müftüsünü tanımıyordu henüz.

"Buyur hacım. Zemzemle yıkanmış seccadeleri mi soruyon?"

"Zemzemle yıkanmış seccade mi?"

"He. Bak zemzeme yatırılmış tespihlerimiz de var. İsten ni?"

Derbentli Hasan Tahsin Hoca, kollarını savura savura yedi basamak merdiveni bir hışımla inmiş, yüz küsür kiloluk öküz derisi sarkma kapıyı oyalı mendil gibi sıyırıp İplikçi Camiine dalmış ve haykırmıştı: "İmam Efendii!" Sonrasında fena karışmıştı ortalık.

Derbentli, evvelemirde Halil İbrahim Hoca'yı tabiri caizse cüppesinin yakasından tutup yaka paça caminin önüne sürüklemiş ve "Bu nedir?" diye sormuştu Aşut'un uydurma hadisini göstererek. Yıllar yılı aynı sırayla yaza yaza ezberleyen Halil İbrahim Hoca, o hafta da sıranın hangi hadiste olduğunu biliyordu elbette. Daha bakmadan söylemişti.

"Kim bilerek bana yalandan bir söz isnat ederse, cehennemdeki yerine hazırlansın. Hz. Muhammed. Sallallahü Aleyhi Vesellem."

Derbentli, sağ elinin işaret ve orta parmaklarını burnunu sıkacakmış gibi makas yapıp usulca Halil İbrahim Hoca'nın iki gözünün ortasına uzatmış, sonra nişan alır gibi parmaklarını açıp namlu şekline sokarak tahtayı hedeflemiş ve göz gez arpacık, tetiğe asılmıştı:

"Âlâ. Ezberindekinin ne olduğunu anladık. Şimdi bir de bakarak oku bakalım."

Başından beri "Nerde bi terslik oldu acaba?" diye düşünüp duran Halil İbrahim Hoca, tersliğin Aşut kevâşesine emanet ettiği tahtada olduğunu anlamış, korka korka okumuştu rezilliği:

"Her kim öğle ve ikindi namazlarını yol üstü bir camide edâ eder, alışveriş yaparak esnafın hayır duasını alırsa kıldığı rekât sayısı kadar günahı affolunur."

Tepesi yere gelmiş gibi kalakalmıştı filiz gibi Halil İbrahim Hoca. Olur şey değildi. İnanamıyordu. Donakalmıştı. O an Derbentli Hasan Tahsin Hoca'nın huzurunda olmasa, cüppesinin eteklerini çemreyerek taş merdiveni çıkar, Aşut'u boğazlardı. Şaşkınlığından; "Ben yazmadım." bile diyememiş, "Vay itne vay!" diyebilmişti. Derbentli saatine bakıp dudaklarını ısırmıştı.

"Şu pisliği sil, öğle namazını kıldır, sonra üstünü değiş, Vilayet'e gel."

Müftü gider gitmez Aşut'u sıçtığı yere kadar kovalayıp öğle ezanını kendi okuduktan ve kıldıra kıldıra sekiz kişiye namaz kıldırdıktan sonra soluğu Vilayet Konağındaki müftü makamında almıştı Halil İbrahim Hoca. İplikçi Camiinin önünde diyemediğini orada diyebilmişti ancak.

"Hocam, vallahi ben yazmadım. Yazıldığından da haberim yoğudu and olsun."

"Orasını anladık." Derbentli zehir gibi adamdı. "Sen yazdın, esnaftan biri geldi değiştirdi. Anladık. Ama mesele bu kadar basit değil. Konya'nın camileri kime emanet?"

"Sana Hocam."

"İplikçi kime emanet?"

"Bana Hocam."

"Kimin mesuliyetinde o tahta?"

"Benim Hocam."

"Benim kimin yakasına yapışmam lâzım? Emanetçiyi kandıranın mı, emanetçinin mi?"

"Emanetçinin... Hocam..."

"Şimdi git... Namazlarını kıldır... O tahtayı da kaldır kapının ağzından. Bu seferlik mazur görüyor, tahkikat açmıyorum. Emanete sahip çıkacaksın kardeşim. Haydi uğurlar olsun."

Halil İbrahim Hoca boynunu bükmüş, "Ezana devam edebilir mi peki?" diye sormak gafletinde bulunmuştu.

"Kim?"

"Aşut."

"Aşut kim?"

"O rezilliği yazan kev... herif... Gapının ağzındaki işportacı..."

"Alâkası ne? Müezzin mi o Aşut denen?"

"Yok. Değil... de..."

"Ben de ne soruyorum Allah aşkına? Adam müezzin olsa daha fena ya. İşportacılık yapan, işporta tezgâhı daha çok iş yapsın diye uydurma hadis yazan müezzin. Şimdi anlaşıldı. Tövbe Ya Rabbi... Ee? Ezan dediydin?"

"Ezanlarımızı pek güzel okuyodu da... Ben de tahtayı emaneten onun vicdanına..."

Derbentli, gözlüğünün üstünden bakarak kesmişti Halil İbrahim Hoca'nın sözünü. "Vazgeçtim mazur görmekten. Tahkikat geçireceksin, hazır ol." Burnundan soluyordu. "Çıkabilirsin."

Vilayet Konağından süklüm püklüm, sükût-u hayâl ve eşşedi gazâb ile çıkan Halil İbrahim Hoca'nın ağır bir intikam için Konya Belediyesine giden ayakları yol üstünde çark etmişti. Çark etmeyeydi Zabıta Müdürünün kapısına dayanacak, Aşut'u Konya haritasından silmesini talep edecekti.

Gelgelelim...

Benzetmek gibi olmasın, İplikçi Camii, Aşut'un birkaç günlük yokluğuyla gariban mezarına dönüvermişti. Halil İbrahim Hoca, Aşut'un ezanı susunca, üç gün içinde öğle, hadi bilemedin bir de ikindi namazlarını yedi ilâ on kişiye kıldırdığı, sabah, akşam ve yatsı namazlarında yalnızlıktan ürperdiği günlere geri dönmüş, ilk iki gün sıcağı sıcağına kendi boynu bükük lüğüne, üçüncü gün de anlı şanlı İplikçi Camiinin boynu bükük lüğüne yanıp yakılmaya başlamıştı. Şu Aşut karşısına hiç çıkmayaydı iyiymişti. Alışmış gitmiştiydi üstünde secdeye varılmayan cami halılarına. Ama itnenin evlâdı o ilahî sesiyle o alışkanlığı öyle bir altüst etmiş, düzene öyle bir darbe indireyazmıştı ki, istediğin yerini istediğin kadar tamir et - tadil et, cami denilen gönül evinin ancak alnı secdeye varanlarla dolduğu zaman dört başı mâmur olabileceğini, hâttâ olduğunu görmüştü adamcağız. Çoğunu gören azına nasıl kanaat edecek, güzelliğin bizatihi kendisiyle meşk etmenin tadına varan, güzelin gölgesinden ne tad alacaktı?

Durmuş durmuş, üçüncü günün sonunda sabah namazını kendi imametinde bir tek kendine kıldırdıktan sonra soluğu

Şerafettin Camiinde almıştı. Vilayet Konağından istimini almış şimendifer gibi üstüne üstüne gelen tahkikat umurunda değildi. Bu Aşut meselesi tatlıya bağlanmalı, İplikçi Camii yeniden tatlanmalıydı. Şerbet kâsesi ise Mustafa Kumrucuzade'nin usûl ve füruunda mahfuzdu.

"Selamın Aleyküm Mısdava."

Kumrucuzadeler, Konya'nın ağır eşrafındandı ve bir uçları Derbent'e dayanırdı. Açıkçası, Derbentli Hasan Tahsin Hoca, Mustafa Kumrucuzade'nin halazâdesiydi. O anda elinden bir şey gelebilecek tek adam Mustafa Kumrucuzade'ydi dolayısıyla. Kan bağından mütevellit.

"Ben görüşürüm muhteremle." demişti, Halil İbrahim Hoca'yı dinledikten sonra. "Tahkikatı durdurur. Canını sıkma."

Halil İbrahim Hoca, kendini istekleri hiç bitmeyen Aşut gibi hissederek; "Mesele o değil hay Mısdava." demişti. "Tahkikatsa çoktan hak itmişsim. Müftü Beyin yirden göğe hakkı var. Ona bişiy didiğim yok. Benim derdim başka... Bin senelik İplikçi Camii bomboş galıvırdı da..."

"Ee?"

"Müftü Bey diyom, sen bi gonuşsan da... Aşut'un ezan okumasına da müsaade itse?"

"Tet, bekir!" demişti Mustafa Kumrucuzade, Halil İbrahim Hoca'nın sırım gibi boyunu kasıtla. "Aklın üstünden ni gitti len senin?"

"Ne'bleyim hay Mısdava... Akıl mı bıraktı bizde kevâşe?" Arkadaşından müsaade isteyip ayrılmıştı Halil İbrahim Hoca.

Bu, Aşut'un İplikçi Camii önündeki geniş kaldırımda süt dökmüş kedi gibi yalanıp durduğunun da üçüncü günüydü.

Aşut, Halil İbrahim Hoca'nın geldiğini görünce reis-i cumhur geliyormuş gibi ayaklanmış, olmayan ceketinin önünü iliklıyormuş gibi yapmış, sanki adamın geçeceği yolu kapatıyormuş gibi kendini az kaldı aşağı yuvarlanasıya kenara atmıştı. Halil İbrahim Hoca da rolünü iyi oynamış, buz gibi bir 'Selamın Aleyküm'ü müteakip orada naylon sele, don lastiği ve kilteli iğne gibi ucuz nesnelerden daha kıymetli bir şey yokmuş gibi merdivenlerden inerek camiye girmişti.

Öküz derisinin arkasına geçtiğinde kendini enikonu rahatlamış hissediyordu.

Ne hikmetse, Aşut yakında yine o muhteşem sesiyle ezana asılmaya başlayacakmış gibiydi sanki. Sanki bu, zehirini Mustafa Kumrucuzade'ye akıtmış da rahatlamıştı... Kara kara düşünme sırasını savmıştı sanki. Öğleyi kaç kişiye kıldıracaktı bakalım? Bu çatlak zurna gibi sesle ezan okumak yakışır mıydı Allah aşkına? "Ben de vatandaş olsam ben de icabet etmem o davete." diye düşünüp tövbe istiğfar etti.

Ben bu dünyanın devr-i devrânını, izzet-i nefsini sikeyim,
Yansın bu ibneler, su veren itfaiyenin hortumunu sikeyim.

NEYZEN TEVFİK

Ne küçük oğlu vardı aklında, ne büyük oğlu. Kendi bile nadiren geliyordu aklına dünden beri. Varsa yoksa kocası olacak şerefsiz. Adama o kadar acıyordu ki.

Nasıl gücüne gidiyordu kim bilir Şerefsizin.

Bir baba, evlâdından dayak yer miydi hiç?

Bunu öylesine düşünüyordu Nurten Çavuş. O kadar aklında yoktu ki Ömer, "Bir baba evlâdından dayak yer mi hiç?" diye düşünürken bile o dayağı atan evlâdın Ömer olduğunu, o Ömer'in onun da evlâdı olduğunu, o Ömer'in o evde bulunması gereken aile fertlerinden bir fert olduğunu, fakat evde bulunmadığını, bunun da oğlanın doğumundan bu tarafa bir ilk olduğunu düşünemiyordu. Sanki Ömer diye bir varlık hiç var olmamıştı o evde.

Küçük oğlanı da getirmiyordu aklına hoş.

Varsa yoksa kocası.

Adama acıyıp duruyor, orasına burasına pansuman yapıp duruyor, sağa sola seğirtirken ayaklarına dolanan Önder'i azarlayıp duruyor, ama gene de adama acıma sebebinin Ömer olduğunu aklına getiremiyordu. Ömer, tembel silgisiyle silinmiş gibi çıkmıştı kadının hayatından sanki. Burun delikleri sağ elmacık kemiğinin altında bir yerdeydi dün geceden be-

ri ve bunu bile düşünmüyordu; büyük oğlanı niye düşünsün?

O gece büyük oğlanın gelmediğini Önder'den başka fark eden olmadı. Ama Önder'inki de mühim bir fark ediş değil, odada vızırdayıp duran sineği iki kaşının ortasına konduğu için fark etmek gibi alelâde bir fark edişti. Elini salladın da kıştladın mıydı hemencek unutuluverecek bir fark ediş. Nitekim, hatırladığı gibi de unuttu. Acılarının dumanı dayaktan taze çıkmış gibi tütüyordu üstünde. Oturamıyor, yatamıyor, sapır sapır dökülüyordu. Çok da acıkmıştı ama annesinin onu gördüğü yoktu. "Acıktım." dese, kalkıp gene döver miydi ki Şerefsiz? O duymadan dese? O zaman da annesi abisinin kafasına vurduğu gibi bunun kafasına da vurur muydu ki demir tavayla? Korku dağları bekliyordu.

Şerefsiz desen, sekârette gibi yatıyordu sopadan bu yana. Ara ara hâlsizce "Peees!" diye bağırarak gözünü açıp hırıldıyor, mışıldıyor, etrafa korku dolu bakışlar attıktan sonra ürperip titreyerek ya bayılıyor ya da uykuya dalıyor, her seferinde ya beş, ya on dakika uykuda veya baygın kalıyor ve tekrar mecâlsiz mecâlsiz bağırarak uyanıyor veya ayılıyordu.

"Peees!"

Ömrü billah kâbusu olmak için uğraşıp didindiği sarı saçlı piç, onun kâbusu olmuştu şimdi. Ömer'i o evde adamakıllı hatırlayan bir o vardı ama onun da adamdan sayılacak hâli yoktu. Hatırladığından değil, hatırlamaktan korktuğundan hatırlıyordu. Ya şimdi bu böyle yatalakken bir yerlerden fırlayıp gene dövmeye, ısırmaya, çırmalamaya, parçalamaya, koparmaya devam ederseydi sarı piç meselâ?

"Peees!"

Gözünü bir kere daha kendi dermansız çığlığına açtı. Karısının sağ yanağına yürümüş gitmiş burun deliklerine baktı, sonra da bir köşede, ıslanıp mürekkebi akmış Yeni Meram Gazetesi gibi bumburuşuk duran küçük oğlana. Belânın nereden geleceği belli olmuyordu. Bakarsın bir gün küçük oğlan da abisi gibi... Veya bu uyurken... Ya da şu kan...

Bir ayaklansın, hepsinin anasını sikecekti. Büyük piçi jiletle doğrayacak, o bunun kulağını koparıp ağzında çiğnemişti, bu

da onun kulağını kesip götüne sokacak, o bunun yüzünü gözünü çırmalayıp parçalamıştı, bu da onun o pençe atan parmaklarını kökünden kesip gözüne sokacak, o bunun kaburgalarını kırmıştı, bu da onun kollarını bacaklarını kıracak, sonra şu ufak piçle anasının defterini dürecek, ondan sonra da benzin döküp yakacaktı hep birden.

Bayıldı.

Sarı piç, koparıp ağzında gevdiği kanlı kulağını suratına tükürüp dişlerine yer açıyordu.

Ayıldı.

"Pees!"

Önder'in üstünden atlayarak kocasına koştu Nurten Çavuş.

"Bey bey..."

Semâvâtın kapıların açarlar
Âlemlere rahmet suyu saçarlar
Seherde kalkana hülle biçerler
Uyan ey gözlerim, gafletten uyan
Uyan, uykusu çok gözlerim, uyan
SULTAN III. MURAD

"Yatagit gayrı hay Mızaffer."

"İçim yanıyo Nesibe."

"Bi çay daa içen ni?"

"Yok. Su vir sen. Soğuk olsun. Sonra da gir yat."

Şerefgilde olup bitenleri gündüz haber almış, köyün tamamının hilafına duyduklarına inanmıştı. O kadar çok dinlemişti ki Ömer'i ve çocuğun yavaş yavaş vahşileştiğinin öyle bir farkındaydı ki, hiç yadırgamamış, "Demek başladı." demişti. Oğlanın kan içmeye başlayacağı günü Deccal bekler gibi bekliyordu ne vakittir. İşte de başlamıştı. Neyin başladığını bilmiyordu tam mânâsıyla ama Ömer'le ilgili bir şeyin başladığını biliyordu. İşte de Şeref'in hâli ortadaydı.

Muhtar öğle namazından sonra oyalanmış, "Hocam, duydun nu Şeref'e noolmuş?" demişti.

"Yoo. Duymadım. Noolmuş?"

"Zopayı yimiş Gonya'da..."

"Gonya'da mı?"

"Hee... Amma hanımı öyle dimeyor... Ömer yaptı diyor... El gadak bebe gayalarımız gibi adama naapacağısa?"

Hoca tahmin edebiliyordu Ömer'in ne yapacağını.

"Ömer mi yapmış?" diye sormuştu ciddi ciddi.

"Canım, aslı yok. Hanımı öyle diyor... Olacağış mi?"

"Değil mi?"

"Annah!.. Bildik mesele Hocam... Şeref, biliyon, bu oğlanı hiç sevmez. Hep zopa hep zopa. Oğlan da hayırsız, biliyon... Okuldan üstünü başını yırtmadan geldiğini gördün nü hiç? Garı goca bıktılar hazar. Şeref de içti miçti muhakkak, zerhoşlayıp zopayı yidi Gonya'da, ne didiğini bilmeyor."

"Allah Allah? Şeref Önder'i de döğer gece gündüz, yingeyi de döğer. Gabehiti ne diyi Ömer'e atsın ki?"

"Nefrit..." Muhtar çok kesin konuşmuştu. "Oğlandan nefrit idiyor cünkü. Gözüye toz gaçsa ondan biliyor."

"Şeref nirde ya şimci? İşe mi gitti?"

Muhtar altın dişlerini göstere göstere gülmüştü. "Nirdee... Gamyon çarpmış gibi yatagitmiş evde... Gözüyü açamayorumuş. Hanımı da inadına inat dirimiş ki 'Ömer yaptı. Ben gafasını gırmayaydım daha da yapacağıdı.' Ba ba ba... Gosgoca Şeref'in gücü yetmeyor, gadın başıya senin gücün yetiyor... Bak hele bak... Yalan canım. Biliyon."

Muzaffer Hoca'nın bildiği bir şey vardıysa o da kadının doğru söylediğiydi. "Var mıyımış Şeref'in bir ittiyacı?" demişti.

"Hanım çorba gaynadıp götüregitti ya ben daa ziyaret itmedim. Gel istersen beraber gidelim."

"Hadi madem."

Giderayak Nesibe'ye de seslenmiş, yemek mümek bir şeyler hazırlamasını, bu gidip de dönünce Şerefgile bir uğramasını söylemişti.

Şerefgilin kapısını açık bulmuşlardı. Şeref, kulağı yırtık, dişleri dökük, saçları yoluk, göz altları morarık vaziyette sayıklaya sayıklaya yatak döşek yatıyor, burnu yan tarafına kaçmış Nurten Çavuş canlı cenaze gibi ortada dolanıyor, ufak oğlan permeperişan, bir taraftan sümüğünü çekip duruyor, bir taraftan da komşuların getirdiği gözlemeyi kemiriyordu. Manzarayı görür görmez muhtarı dürtmüştü Muzaffer Hoca. "Şeref'in hanımını da mı döğmüşler Gonya'da? Ufağoğlan da mı içip içip zopa yimiş? Ne din bu işe muhtar?"

"Canım, onu Şeref yapmışdır hazar. Yapmadığı iş mi?"

Muzaffer Hoca, "Bu hâliyle mi yapmış Şeref?" diyecekken vazgeçmişti. Suçun Konyalılara yıkılması daha doğru gibi gelmişti o an. Nurten Çavuş'a seslenmişti sonra. Kapıdan komşu kadınları uğurlayan Nurten Çavuş belini yanını tuta tuta gelmiş, balon gibi şişmiş yüzünü tülbentiyle örtüp "Senin oğlan babasını öldüreyazdı dün gece hay Hocam." demişti ağlamaklı bir sesle. "Amma kimse inanmayor bana. Önder'e sorun diyom, onu da gaale almayorlar."

Muhtar altın dişlerini gösterip tıslamıştı. "Yapma yingee..." demişti dişlerinin arasından. "Şeref nirden baksan on adamlık zopa yimiş. El gadak Ömer'in elinden geleceğiş mi bu canım? Annah!"

Nurten o zaman mutfağa koşup içi bombe yapmış demir tavayı getirmişti. "Bak Hocam... Bak muhtar... Ben o hayırsızın başıyı bu tavayla gırmayaydım bugün Şerefsi... Şeref'in cenazesini galdıracağıdık Allah esirgesin... Görüyonuz mu şo tavanın hâlini?"

Muhtar gene tıslarken Muzaffer Hoca ilgiyle uzanıp tavayı eline almış, evire çevire incelemişti.

"Bunla mı gırdım diyon sen Ömer'in gafasını?"

Nurten, alkış bekler gibi şişinerek tasdik etmişti. "Hee."

"Ömer nirde ya?"

"Zabaanan galkmış gitmiş Siyidivakkasına uğrayasıca."

"Okula mı gitmiş?"

"Hazar."

İçinden lâ havle çekmiş, Önder'i işaret ederek muhtara; "Sen bu ufağoğlanı Sikorta Hastanesine bi götür." demişti Muzaffer Hoca. "Bi de inneci mi buluyon ne buluyon, getir baksın şo Şeref'e."

Muhtar nazlana nazlana Önder'i yanına çağırmış, ama Nurten mani olmuştu "Annah!" diyerek. "Gaç hay Hocam, nesi varımış onun hastanelik? Ben gitmiyom da... Bi şiyciği yok maşşallah."

Bu cevap muhtarın çok işine gelmişti. "Sen bilin madem."

Muzaffer Hoca'nın ısrarlarına rağmen iğneciye de karşı çıkmıştı Nurten. Ama Muzaffer Hoca ayak direyince muhtar sokurdana sokurdana çıkıp gitmişti iğneci bulmaya.

Muzaffer Hoca fazla oyalanmamış, evine dönmüştü muhtarın arkasından, ama girememişti içeri. Caminin şadırvanından bol bol su içmiş, ikindi vaktine kadar dönüp dönüp Ömer'in yoluna bakmıştı. Oğlan gelmeyince de bunu bir hararet basmış, o kadar su içtiği hâlde boğazı kazık kesildiğinden ezanı okurken köhür köhür öksürmüştü.

İkindi namazından sonra şadırvanın başına bir daha çökmüştü Muzaffer Hoca. Nesibe hazırladığı yemekle giderken de sıkı sıkı tembihlemişti. "Gitmişiken bak bağalım Ömer gelmiş mi." Dikildiği yerden bir milim ayrılmamıştı sonra. Nesibe dönünceye kadar da kavak ağaçlarının oradan alamamıştı gözlerini. Yoktu Ömer. Eğer bunun ikindiyi kıldırdığı sırada gelmişse o başka tabii.

Ama gelmemişti. Nesibe sevine sevine vermişti haberi. "Gelmemiş seninki. Nurten 'Gorkusundandır.' diyo amma ben de inanmayorum ona. Bacak gadak boyuylan gosgoca adama nası güç yitirsin, de mi amma?"

Muzaffer Hoca cevap vermemiş, Ömer'in gelmesi gereken tarafa bakarak dalgın dalgın kafa sallamıştı.

Sonra akşam ezanı, akşam namazı, sonra yatsı ezanı, yatsı namazı. Yoktu Ömer. Gece gece kalkıp bir daha dayanmıştı Şerefgilin kapısına.

Bahane malûm.

"Şeref nası oldu yinge?"

"Yatıp durur valla. Ara ara uyanır, iniler, girisingiri uyur gider. Nası olsun?"

İçeriye de dalıp 'Bi de ben göreyim Şeref'i' bahanesiyle etrafı kolaçan etmiş, Ömer'i göremeyince dayanamayıp sormuştu. "Gelmedi mi Ömer daha?"

"Yo-oo." Üst dişleriyle alt dudağını kinli kinli ısırmıştı Nurten. "Gorkar hazar. Gelemeyor siyidivakkasına uğrayasıca. Hele bi gelsin..."

"Merak itmiyon nu evlâdını?"

"Ne ideceğimişsim? Gara yirin dibine girsin evlât gibi."

Muzaffer Hoca da ondan korkuyordu zaten. Belki de kara yerin dibine girmişti çocukcağız bir yerlerde ölüp kalıp. "Yin-

ge... Bak Allah'ın adını viriyom... Çarpılın... Bana bi daa di Allah aşkına, sen esahtan da o demir tavaylan gırdın nı çocuğun gafasını?"

"Yiminnen gırdım. Tavayı gördün. Duvara vurmadım ya. Gaç!.."

Nurten'e inanmıştı Muzaffer Hoca. Yine de eve döndüğünde bu kanaatini Nesibe'yle paylaşmamış, kendine saklamıştı. Hararetı aynen devam etmişti gece boyunca. Boğazı takır takırdı. Nesibe kocasının Ömer'e düşkünlüğünü biliyor ama adamın bu hâllerini Ömer'e yormuyordu.

"Yatagit gayrı hay Mızaffer."

"İçim yanıyo Nesibe."

"Bi çay daa içen ni?"

"Yok. Su vir sen. Soğuk olsun. Sonra da gir yat."

Nesibe yatar yatmaz uykuya dalıp mışıldamaya başlamıştı ama Muzaffer Hocanın onu duyduğu yoktu. Kara kara Ömer'i düşünüyordu. Öldü mü kaldı mı çocuk, bilen de yoktu umursayan da. Allah'ın ülkesinde kimsesizlik diye bir şey olduğuna ihtimâl vermezdi hoş, ama belki de vardı. Vardı belki de, Allah günah yazmasın.

Ne yapardı el kadar bebe gece gece sokaklarda?

Demek yaralıydı bir de?

Yıkılıp kalmış da olabilirdi bir tenhada pekâlâ. Belki de yol kenarında baygın bulup hastaneye götürmüştü bir müslüman. Şimdi belki hasta yatağında şuursuz yatıyor, belki ölmüş de gelip sahip çıkacak birini bekliyordu gasilhanede. Sabah hastaneleri bir dolansa mıydı ki? Karakollara falan mı sorup etseydi? Ne etseydi? Yeni Meram'la Yeni Konya'ya ilan mı verseydi? Bu Nurten katırının inadı kırılır, anne değil miydi neticede, yüreği yumuşardı elbet. Bugün etmese bile yarın merak ederdi o da.

Eder miydi ki?

Öz çocuğunun kafasını demir tavayla parçaladığını söyleyerek kubuzlanan bir anne, onun akıbetini merak eder miydi? İki bacağının arasındaki annelikten bir damlacık da yüreğinde olsa, o tavayı vurabilir, hadi gözü döndü de vurdu diyelim, aradan bir gün geçmesine rağmen hâlâ marifetiyle övünebilir miy-

di? Hadi övündü, gözü Muzaffer Hoca kadar da mı düşmezdi yollara?

"Yâ Rabbi Müheymin... Bizden hayır yok... Sen gözet, Sen goru o yavrıyı...

Yâ Lâtif; bu guluna akıl fikir lütfet... Selâmet bahşet bu gece bu acize Ya Rabb-üs Selâm!"

Dudakları duada dolanırken ayakları evin içinde dolanıyordu. Bir tespih geçirdi eline, ışığı söndürdü, pencere kenarındaki sedire oturup perdeyi araladı, Karaaslan'ı Meram Yolundan ayıran bir sıra kavağa dikti gözlerini, Ömer her günkü iki ağaç arasından geliverecekmiş gibi, mehtaplı gecede o aralığa baka baka Âlemlerin Rabbini zikretmeye başladı.

Bir tur 'El Metîn', bir tur 'El Hamîd', bir tur 'El Muhyî'...

Ömer'in her okul dönüşü kısa yoldan dosdoğru Karaaslan Camiinin önüne çıktığı iki kavağın arasında bir karaltı görür gibi oldu.

Bir elini boşa çıkarıp gözlerini ovuşturdu.

Tekrar baktığında, o karaltının ağaçların arasından çıktığını, gözlerini camiye diktiğini gördü. İlkin Ömer'dir diye heyecanlanmıştı ama şimdi onun çam yarması gibi bir adam olduğunu görebiliyordu. Köyden biri değildi.

Bir yabancının ne işi vardı ki o saatte? Hırsız, uğursuz desen, Karaaslan'da hırsızın ne işi vardı?

Perdeyi iyice açıp adamı gözden kaçırmadan doğruldu, açısını koruyarak geri geri gitti evin içinde, sonra dönüp hızla sokak kapısına seğirtti. Nesibe uyanmasın diye sessiz olmaya gayret ediyordu. Kapıyı usulca açıp ayaklarına lastiğini geçirdi, telaşla süzüldü dışarı. Adamı, her kimse, yürüyüp gitmeden yakalayabileyim diye olabildiğince sessiz ama seri adımlarla kıvradı evin etrafını; pencere tarafına geçti.

Adam, gitmeye hiç de niyeti yokmuş, zaten camiye gelmişmiş gibi dikilip duruyordu bakarak. Bunu görünce selâmladı.

"Selâmın Aleyküm Hoca Efendi."

"Bu adam benim Hoca olduğumu nerden bildi ki?" diye düşünüp üstüne başına bakındı Muzaffer Hoca. Sırtında cüppesi olduğunu görüp şaşırdı, ama selâmı aldı.

"Aleyküm Selâm." Ne zaman giyinmişti ki cüppeyi? Niye giyinmişti? "Buyur hemşerim." dedi, sanki adamın o saatte orada olmasında hiçbir gariplik yokmuş gibi. "Birine mi baktıydın?"

İri yarı adam ne diyeceğini bilemezmiş gibi şaşkın şaşkın dikildi biraz. "Yoo." dedi. "Geçiyordum, ağaçların arasından camiyi görünce..."

"Haa... Namaza mı geldin?" Kendi söylediğine kendi de inanamıyordu Muzaffer Hoca. Saatine baktı, mehtap olmasına rağmen göremedi yelkovanla akrebi ama daha namaz vakti falan değildi; o kadarını biliyordu. "Gel, buyur." dedi. "Amma daha çok var ezana." Gece yarısıydı yahu!

İri yarı adam önüne baktı. Şimdi ne söyleyeceğini iyice şaşırmış gibiydi. Kafasını kaldırdı usul usul, gözlerini ışık alıyormuş gibi kıstı, yaba gibi sol elini kaldırıp baş parmağıyla sol yanağını kaşıdı, üst dudağını yaladı dilini çıkarıp. "Namaz değil de..." dedi tedirgin tedirgin, es vermiş de devam edecekmiş gibi durakladı biraz, sonra omuz silkip suskunluğa gömüldü.

"Ya ne için geldin madem?" Muzaffer Hoca bir zihin açıklığı hissetti. 'Camiyi görüp de geldim.' diyeceksin hem, hem de zaten namaza gelmediğini söyleyeceksin. O zaman ne diye geldin birader? Öyle ya. Yatsı okunalı kaç saat olmuş, gece yarısını da geçmiştir veya geçmek üzeredir, ne diye geldin o zaman?

"Ee? Diyivir hele. Ne diyi geldinidi?" Dev gibi de adamdı hani. İstese bir sıkımda canını alırdı Muzaffer Hocanın. Gene de korkmuyordu ama. Allah adamı olduğundan değil. Adam bir biçimde emniyet hissi yayıyordu etrafına. Korkası gelmiyordu insanın.

"Şeref Çavuş..." dedi sonunda adam. "İyi mi?"

Soru allak bullak etti Hoca'yı.

Tabii ya.

Şeref'i o hâle getiren buydu. Baksana şunun cüssesine. Bu da saf saf inanmıştı Şeref'in hanımına. El kadar Ömer koskoca adamı öyle hırpalayabilir miydi hiç? Herkes haklıydı, bu hariç.

"İdare ider." dedi boş bulunup. Hâlbuki 'Sen kimsin?' demeliydi. 'Ne demeye paraladın Şeref'i?' demeliydi. 'Vicdanın mı tuttu yakandan?' demeliydi.

Ama duur!

Dur dur dur dur dur dur.

Şeref'i o hâle getiren buyduysa Şeref'in hanımıyla ufak oğlunu o hâle getiren kimdi? Sekâret gibi yatarken kalkıp da karısıyla oğlunu dövecek değildi ya herif.

Yenge doğru söylüyordu canım. "Yingesi batsın." Ömer'di Şeref'in işini gören. Kadın da baktı ki oğlanı durduramıyor, mutfaktan tavayı kaptığı gibi kırmıştı çocuğun kafasını. Sonra sabah erkenden kalkıp gitmişti Ömer. Yaralı bereli, belki de şuursuz. Allah bu adamı çıkartmıştı çocuğun karşısına. Sonra bu onu konuşturmuştu muhakkak. "Hemen anladıvırır zaten guzu." Her şeyi anlatmıştı buna. Bu da durumu kendi gözüyle görmeye gelmişti bir.

Zihnini açtığı için Allah'a şükretti önce, sonra da yanılmadığından emin, soluğunu tutup sordu:

"Ömer nasıl?"

Dev adam soruyu duyunca yaprak gibi sallandı durduğu yerde, ama gözünü kaçırmadı.

"Emniyette." dedi.

Tutup durduğu soluğunu kuvvetle verdi Muzaffer Hoca. Nihayet ferahlamıştı. 'Ohhh! Allah'ım sana şükür olsun!' Bu adama itimat ediyordu.

"İnşallah hep emniyette galır." Ne tuhaf bir sohbetti bu. Yadırgaya yadırgaya devam etti. "Allah-ü Mütekebbir, o yavrının yolunu nire düşürdüyse bi hikmetilen düşürmüştür. İnşallah hep orda galır." Alenen 'Al sakla çocuğu, sakın geri getirme.' diyor, ama bunu diyor olmaktan zerre kadar çekinmiyordu.

Dev adamın duruşu değişmişti. Daha bir dik, daha bir kararlıydı şimdi omuzları. "Benim kapıma düştü yolu." dedi. "Bana korkunç şeyler anlattı. Doğruluğuna inandım ama gene de..."

"Tetkik itmeye geldin."

"Evet."

Bir daha Ömer'i göremeyeceğini düşünüyordu Muzaffer Hoca. Bu dev onu alıp götürecekti buralardan. Burnunun direği sızlamaya başlamıştı bile. Dokunsan ağlayacaktı. "Allah muiz'dir." dedi. Sesi titriyordu.

"O nedir?"

"Kullarını izzet-ü ikram ile ağırlayan..." Bir hıçkırık yükseldi boğazından, zar zor yuttu.

"Allah?... Beni mi bulmuş diyorsun o izzet faslı için?"

"Öyle münasip görmüşse öyledir. Velîy'dir çünkü O..."

"Talebe velisi gibi mi?"

Bu sefer hıçkırığını tutamadı Muzaffer Hoca. "Kullarının dostu, kimsesizlerin kimsesi..." dedi, sonra da başından beri aklına takılan soruyu sordu: "İyi de bilader, ne diyi gece gece geldin sen?"

"Gece mi?" dedi dev adam. "Daha öğlen bile olmadı Hoca Efendi."

Muzaffer Hoca ağlamaya başladı.

Bir tur 'El Vâcid', bir tur 'El Mâcid', bir tur 'El Evvel'...

Kendi sesine uyandı. Sedirde, araladığı perdenin önünde oturur, tespih çeker buldu kendini. Dalıp rüya gördüğünü anlar anlamaz Karaaslan'ı Meram Yolundan ayıran kavak ağaçlarının arasına baktı. Bir karaltı görür gibi oldu. Hemen gözlerini ovuşturdu, tekrar baktı.

Kimse yoktu.

Zikrine döndü.

Bir tur 'El Mukaddim', bir tur 'El Muahhir', bir tur 'El Bâtın'...

Gün için kati delil gündür yine,
Görsen ışık nasıl vurur çehrene...
MEVLÂNÂ

Oğlan çorbayı hiç itiraz etmeden içip uykuya dalmıştı. Çeto da öyle. Ama o ilaveten tencerenin dibini görünceye kadar başının etini yemişti Hüdai Ağa'nın.

Çorba galdı mı daa?

"Kaldı Allah'ın cezası, kaldı."

Ekmek?

"Anladık. Doğrayacağız."

Galmasın diyi yani... İsraf olmasın bakımından...

"Tabii tabii."

Horul horul uyuyordu şimdi yatağın ayak ucunda it. Tembelliğinden işemeye de gitmemiş, kendi etrafında dönmeye bile üşenip lök gibi yayılmıştı yere.

Çeto aklının bir köşesindeydi her zaman Hüdai Ağa'nın. Onsuz olmazdı hayatta. Bir müddettir Ömer'i, fonda ise Çeto'yu düşünüyordu. Aklının dekoruydu sanki it. Sanki onsuz işlemiyordu kafası.

"Olur mu ki?" diye düşündü. "Bu sabaha kadar 'Keçileri kaçırdık.' diyordum; şimdi 'Bulduk!' diyorum. Buldum mu ki sahiden?"

Her şey 'bulduğunu' gösteriyordu aslında.

Gördüğü o rüya, şu çocuğun gördüğü rüyanın bir yansısıydı. Veya tam tersi.

İtikatlı bir adam olmayı isterdi şimdi. Hiç olmazsa "Her şey Allah'tan." diyebilirdi o zaman. "Vardır bir hikmeti; bize razı olmak düşer." diyebilirdi. Ama diyemiyordu. Göğsü şekk ile kabarmış ateist bir bilim adamı gibi kurcaladıkça kurcalıyordu meseleyi...

Meseleleri...

Yirmi sekiz yaşında bir köpek olabilir miydi meselâ? Belki daha bile yaşlıydı it. Yirmi sekiz oluyor idiyse elli sekiz de olurdu yüz sekiz de. Kitaplar, veterinerler, ansiklopediler... Hepsi ağız birliği etmişti işte. Çok iyi bakılır, kuduz muduz olmazsa, iri bir köpek yedi sekiz sene yaşardı ortalama.

Çeto yirmi sekiz sene yaşamıştı... En az...

Meselelerin hâllini düşünmesi gerekiyordu ama bütün yaptığı, dönüp dönüp meselelerin kendisini düşünmekti. Elinde değildi. Kafasında bir sıra oluşturmaya çalıştı. Öncelik sırası.

"Bir: Çeto gelip bana kapılanıyor, ben aynı gün pepelemekten kurtuluyorum. İki: Gülsüm beni çağırıyor. Gitmem şart. Üç: Ben Çeto'yla konuşuyorum. Dört: Çeto da benimle konuşuyor. Beş: Çeto, rüyamda gördüğüm kadının bana emanet ettiği çocukla da konuşuyor. Altı: ... Dur... Bu çocuk Çeto'yu dövdüydü değil mi? Sırayı değiştirsem mi ki? Baştan başlasam?.. Kaşık kadar oğlan kendi ağırlığının üç misli köpeği nasıl döver be? Anası olacak kahpe bu hâle getirmiş onu. Bir ana çocuğuna bunu nasıl yapar? Babası olacak deyus desen zaten her gün... Polise haber vermem lâzım... Nasıl vereyim? Alıp gerisingeri baba evine götürecekler. O aileye geri verilir mi bu sabi? Yok... Dünyada olmaz... Ee, vermezsek de büyük suç... Ne diyor Ceza Kanunu'nda? 'SUÇ' Neymiş? Suçmuş. Ebeveynin velayet hakkının çiğnenmesiymiş. Tükürmüşüm öyle ebeveynin ciğerine. Kaçta kaldıydım ben?... Sekiz... Yok.. Dur, baştan başlayalım..."

Baştan başlıyordu.

Az gidiyor, öncelik sıralarıyla biraz oynaşıyor, olmadık bir yerde aklı tekrar karışıyor, tekrar baştan başlıyordu. "Dur şimdi... Bir: Bu oğlanı rüyamda görmüştüm.." İlerliyor, bu sefer de başka bir olmadık yerde, o hem hoş hem ürkütücü rüyada oğ-

landan önce gördüğü o yüzsüz ve gözsüz kadın geliyordu aklına. Kimdi o kadın?

Kadın mıydı o kadın? Yoksa başka bir şey mi?

Baştan başlıyordu. Kadını öne koyuyor, arkasına Gülsüm'ün yanına gitme mecburiyetini ekliyor, arkasına Çeto'yu sokuşturuyor, peşine oğlanı tıkıştırıyor, bu sefer de Çeto'nun yirmi sekiz yaşında olduğunu hatırlayacağı tutuyordu. Yirmi sekiz yaşında köpek mi olurdu be? Oluyordu işte. Hem de 'en az' yirmi sekiz.

Baştan başlıyordu. Önce Gülsüm... Yok, önce yirmi sekiz, sonra Gülsüm... I-ıh... Önce yirmi sekiz, sonra pepelik tedavisi, sonra şu konuşma hikâyesi, sonra Gülsüm, sonra oğlan...

Döke düşüne, bir mucizede başrol oynadığını kabul edecek kıvama geliyordu usul usul. "Çeto'yla konuştuğum falan yok. Öyle olduğunu zannediyorum, çünkü delirdim." fikri, oğlanın gelip Çeto'ya bakarak; "Bu konuşuyor." demesiyle bilimsel olarak ortadan kalkmıştı. Tabii delirdiği için her şeyi götünden uydurmuyorduysa. Veya oğlan da bunun gibi kafadan kontak değildiyse... de, bir de şu rüya mevzuu vardı. Rüyanda ansızın gör, sonra o sabah o rüyayı kapının önünde bul...

Neydi adı?..

Ömer... Kucağına verilen o muydu? O bir bebekti... Minnacık... Bu? Sekiz dokuz yaşlarında bir oğlan? Niye bu o olsundu ki? Ama o buydu ki zaten. Yüzsüz ve gözsüz kadının sapsarı saçlı, simsiyah gözlü emaneti buydu işte. Bu oydu.

Kalkıp Gülsüm'ün yanına gidecekti bir de? Mecburdu. Da, bir başına bile yükken bir köpek, bir de çocukla nasıl gidecekti? Diyelim gitmedi; konuşan bir köpek ve çalınan bir veletle burada nasıl duracaktı? Nasıl gitmeyecekti? Kime ne diyecekti? Nasıl saklayıp gizleyecekti oğlanı?

Tığ teber yatıyordu bunun yatağında işte. Kıçı köpek dişiyle çizik, kafası anne tavasıyla ezik. Yüzü ve gözü olmayan kadının emaneti, konuşan köpekle konuşan Hüdai Nâbit'in evine sığınmış, konuşan köpekle konuşan çocuk... Vıngır vıngır düşünce kaynıyordu kafası. Düşüne düşüne, düşünmekle görülemeyecek bir şeyleri düşündüğünü görmeye başlıyordu usul usul.

Gözün, hiç ışık kaynağı olmayan bir karanlığın içinde alışsa alışsa karanlığa alışacağını, ama istediği kadar alışsın, hiçbir halt göremeyeceğini anlamaya başlıyordu.

Nihayet böyle bir durumda, el, ayak ve kulak yordamının kendiliğinden düşünmenin yerini alacağını düşünmeye başlıyordu... Tıpkı; "Aslında konuşmuyor, bana öyle geliyor." dediği yıllarda böyle düşünmekle Çeto'nun çenesini kesememesi, buna mukabil; "Kes lan sesini!" dediğinde zırp diye kesivermesi gibi.

Dibini görmediğin bir ırmağın derinliğini, düşünmekle anlayamazdın. Ya oturup manyak gibi düşünecek, ya da gözünü karartıp yürümeye başlayacaktın karşı kıyıya doğru. Düşüncelerin ırmağın görünmeyen yüzünü açıklayamazdı sana. Biraz bahtına biraz da hislerine güvenecektin.

Düşünme faslını aradan çıkartmıştı galiba. Ne tuhaf! Düşünmenin para etmediğini de gene düşüne düşüne keşfediyordu insan. Düşünmemesi gerektiğini düşüne düşüne buluyordu. Şimdi oturup seyretme faslındaymış gibi geliyordu ona. Düşündüğünden daha fazla şey öğreniyordu sırf seyrederek çünkü. Köpeğini, Ömer'ini, Gülsüm'ünü sıraya sok aynı şey, sokma, Latince gibi sonunu başına, başını sonuna, ortasını ister başına ister sonuna koy, aynı şey.

Her şey kendisinden ibaretti... Kafan basmıyorsa, o kafaya boşverecektin sen. Bakacak ve görecektin. Bu kadar.

Kaç senedir diyecekti diyecekti, diyemiyordu. Sonunda dedi. "Bu işte bir keramet var." Ne kerameti; mucize vardı, mucize. "Bu bir mucize!" dedi sevinçle. "Tüm bunlar... mucize..." Güldü, arkasına yaslandı. "Eh be Hüdai Ağa... Ne lüzum vardı şunca ispata delile? Bizzat sendin mucize. Güneşin doğması tabiat kanunu, senin doğman eşeyli üreme, ölmen eşyanın tabiatıydı, öyle mi? Ve bunlar gözüne gözüne girdiği hâlde sen hâlâ mucizeye inanmıyordun ya... İşte asıl mucize oydu."

Harp ve sulh... Hayaldir insanın kârı hep,
Bir hayaldir şânı yahut ârı hep...

MEVLÂNÂ

Mustafa Kumrucuzade, Derbentli Hasan Tahsin Hoca'nın ağzından girip burnundan çıkarak bir defa olsun Aşut'u dinlemeye ikna etmiş, zaten bu kadarı Derbentli'ye yetmişti. Kayalıpark'taki banklardan birine yanında Mustafa Kumrucuzade'yle birlikte oturup öğle ezanı vaktini beklerken Müftülüğün müstahdemi Salih'le haber salmıştı Halil İbrahim Hoca'ya. "Git İplikçi'nin imamını bul, söyle ona, 'Müftü Hocamız dinleyecekmiş, Aşut'a ezan okutacakmışsın.' de."

Zamanın behrinde herkesin birbirini bildiği Konya'da Salih de Aşut'u biliyordu tabii ki. Zaten dip dibe sayılırdı Vilayet Konağıyla İplikçi Camii. Caminin önünden sağa kıvra, PTT'yi geç, Manifaturacılar Çarşısını sağına al, solunda Vilayet, bu tarafa gel, İplikçi Camii. Cırtlak sesi ve pişkin suratıyla, dürbün gözlüğü ve kirpi gibi diken diken saçlarıyla müftüden daha meşhurdu Konya'da Aşut.

Hâl böyle olunca, hiç vaki değildi ama, gene de söylemesi ayıp, bir eşek şakasına kurban gidiyormuş gibi bir hisse kapılmıştı Salih. Derbentli'ye şüpheli şüpheli bakmış, "Esah mı diyon Hocam?" demişti. "Aşut ezan nı okuyacağımış? Şo bizim Aşut?"

Derbentli haşindi ama kırıcı değildi. "Saliiih..." demişti uzata uzata. "Ne diyorsam onu yap."

Salih gene de ikna olmamış suratıyla 'Tıss - tıss' diye güle güle karşıya geçmiş, müşteriye cırlayan Aşut'a inanamayan bakışlarla bakarak İplikçi Caminin merdivenlerinden inip Halil İbrahim Hoca'yı bulmuştu.

"Müftü Hocamız dinleyeceğimiş. Aşut'a ezan okudacağımışsın." Kendi dediğine kendi de inanmayarak iki daha tıslamıştı.

Hadis felaketinden beri Aşut'a yasak meyveye bakar gibi hem yutkunarak hem korkarak hem de nefret ederek bakıp duran Halil İbrahim Hoca tam da o esnada; "Bakalım bu öğleyi gaç kişiye gıldıracaz." diye düşünmekteydi. Birden can gelmiş gibi fırlayıp kalkmıştı.

"Nirde ya Müftü Hocamız?"

"Gayalıpark'ta oturur." demişti Salih. "Ordan dinleyecek hazar." Sonra da işin ciddiyetini anlayıp homurdanmıştı. "Ne varısa bu Aşut'ta..."

"Dinle de gör." dediği gibi ırayıp öküz derisi örtüyü tül gibi kaldırmıştı Halil İbrahim Hoca.

"Aşuut."

Suçüstü yakalandığından beri Halil İbrahim Hoca'nın hışmından korkup duran, kaldırımdan ne zaman bir zabıta memuru geçse yüreği ağzının içinde atan Aşut, az kalsın merdivenlerden aşağı yuvarlanacaktı. "Emrit Hocam." diye cırlamıştı.

"Gel hele gel."

Aşut yedi basamak merdiveni can vermeye gider gibi inmişti.

"Buyur Hocam."

Şadırvana doğru bir kafa işareti çakmıştı Halil İbrahim Hoca. "Şorda güzel bi aptes alıyon şimci..." Saatine bakmıştı o değilden. "On dakkaya ezan vakti... Geçip okuyuvırıyon bir."

'Artık bu caminin önünde sana ekmek yok. Tası tarağı topla, siktir ol git.' gibi bir kara haber bekleyen Aşut, sevinçten tavuk götü gibi kızarmıştı. Körün istediği bir göz.

"Aptezim varıdı amma?..."

"Fazlasının zararı yok. Bi daa al. Bu çok müyim."

"Başüstüne."

Şadırvana seğirten Aşut'un arkasından horlayan gözlerle bakan Salih, şadırvana koşan Aşut'un arkasından aşk dolu gözler-

le bakan Halil İbrahim Hoca'yı öylece bırakıp Kayalıpark'a geri dönmüştü.

"Söyledin mi Salih?"

"Söyledim Hocam. Aptez alıyo kevâş... Aşut."

"Geç sen de bir yer bul otur, dinle bakalım."

"Neyi Hocam?"

"Aşut'un okuyacağı ezanı. Pek methediyorlar. Bugün öğleni İplikçi'de kılacağız." Sonra dönüp Mustafa Kumrucuzade'ye belki yirminci sefer sormuştu. "Demek dinleyince kendimden geçeceğim, öyle mi Mustafa?"

Mustafa Derbentli'ye 'Hoca Abi' derdi kimseler yokken. "Ne din sen Hoca Abi?" demişti bilgiç bilgiç. "Aklın üstünden gidecek."

Yirminci defa inanamamıştı Derbentli. "Bir halt işliyoruz sana itimat edip ama, dur bakalım. Hayırlısı." 'Sebepsiz kuş uçmaz.' diye düşünüyordu. 'Allah'ın hayırsız işi olmaz. Beni bu Mustafa'nın lâfı ile buraya getirdiyse vardır bir hikmeti.' Kayalıpark'ta oturup beklemeye başladıklarından beri saatine yirminci defa bakmıştı.

"Daa yedi dakkası var."

"Biliyoruz. İşimiz gücümüz var da ondan baktık. Yoksa merakımızdan değil."

"Tabii Hoca Abi."

"Mustafaaaa..."

"Bi şey dimedik Hoca Abi."

"Der misin sen..."

Halil İbrahim Hoca Aşut'un sesini bir kere daha dinlemeye pek hevesli olunca Müftülükten bir personeli vekil imam olarak Şerafettin Camii'ne yollamıştı Derbentli. Şerafettin Camiinde Halil İbrahim Hoca'nın ortalarda görünmediğini görüp yeniden sahne alırım ümidiyle ön safta bekleyen Atlas Kuru Temizlemenin oğlu Ethem'in hevesi de kursağında kalmıştı böylece.

Kayalıpark'ta beklerken üç veya dört sefer daha sormuştu Derbentli. "Demek adamın sesini duyunca kendi camini bile unuttun, içeriye koşup saf tuttun, öyle mi?"

"Allah günah yazmasın, öyle."

Üç veya dört sefer daha saatine bakmıştı.

"Saat eskiyecek Hoca Abi. Daa var. Sabrit."

"Mustafaaaa..."

Sonunda beklenen an gelmiş, Aşut'un sesi semâya yükselmeye başlamıştı.

"Allaaah!" demişti Derbentli. "Ya Allah!"

"La ilahe illallah." demişti Kumrucuzade Mustafa.

Kayalıpark'ta zaman durmuştu.

Simitçi, tezgâha arkasını dönüp sanki sesi görecekmiş gibi İplikçi'nin minaresine dikmişti gözlerini.

Salih, beş on metre ötede oturduğu banktan zırp diye ayağa kalkmış, ellerini göbeğinin altında saf tutar gibi bağlayıp boynunu sağa bükmüştü.

Pırpırlar kontak kapatmış, sıradaki pırpırın şoförü, binmiş de İstasyon Mahallesine gitmek için bekleyen yolcuları bıraktığı gibi İplikçi Camiine doğru seğirtmeye başlamıştı. Zaten yolcular da dışarı uğramış, "Gitsek mi gitmesek mi?" der gibi müteredditve fakat hevesli bakışlarla camiye dikmişlerdi gözlerini. Pırpır durağının çay ocağı dışarı uğramıştı. Çay ocağının önündeki tavla kapatılmış, oyuncular hazırola geçmiş, Efraim Dayı kollarını sıvaya sıvaya kendini yola vurmuştu.

"Bu nasıl bir sestir, nasıl bir davettir hay Mustafam?"

Titreyen sesiyle; "Seyrit Hoca Abi..." demişti Mustafa Kumrucuzade. "Şo camiye goşturanları seyrit... Hem seyrit, hem dinle."

Derbentli hem seyretmiş, hem dinlemişti. Kımıldasa bile günaha girecekmiş gibi geliyordu o an ona.

Kayalıpark boşalıyordu. Derbentli'ye sorsan, Konya boşalıyordu.

"Kalk Mustafa, kalk. Yer bulamayacağız. Allahu ekber."

"Bi biz galdık zaten Hoca Abi. Galk."

Aşut daveti tamamlamıştı bu arada.

"Allâhü ekber - Allâhü ekber

Lâ ilâhe illallâh."

Ürpertiler içinde saf tutmuştu Derbentli o gün. En son safta, o da Salih'le itişe kakışa zar zor yer bulabilmişlerdi Kumru-

cuzâde Mustafa'yla beraber. Namazın üstüne, hiç yapmadığı bir şey yapmış, yanında Mustafa Kumrucuzade olduğu hâlde Halil İbrahim Hoca'nın iki göz oda lojmanında 'bir çayını içmeye' gitmişti. Hâlâ içi titreyerek; "Rabbi Rahîm çok büyük..." demişti hem Halil İbrahim'e hem de Mustafa Kumrucuzâde'ye. "Kendimizi 'her bir şey' zannederek harcadığımız bir ömürden sonra, hiçbir şeye benzetemediğimiz bir adamı vekil tayin ediyor bize ders vermek için. Este'izü Billâh, diyor ki Celle Celâlühü; 'İnsanlar camiye böyle davet edilir!' Okusun ezanını Aşut. Camileri bizim lâflarımız, tembihlerimiz, cennet cehennem masallarımız değil, Allah'ın güzellikleri doldurur ancak. İnsanlar güzelliğe koşar, azarlanmaya, tembihlenmeye, korkutulmaya değil. Şükürler olsun gördük ve öğrendik bugün. Söyle o Aşut'a Hoca, müezzin kadrosu veremem, ama evine ekmek götürmesine izin verebilirim. Caminin önünde açsın tezgâhını. Sen sen ol, cüppeni kaybet, sarığını kaybet, hâttâ camiyi kaybet, ama o sesi kaybetme. Allah'ın muradı boş mescit olsaydı, namaza insan sesiyle çağırmazdı kullarını. 'Halifem' dediği ademoğluna yaptırıyorsa daveti, bize de bir diyeceği var o davet üzerinden. Adam gibi, sanatçı gibi okunsun, Sûr sesi gibi ruhlara dokunsun diye en eşref kuluna okutuyor ezanı. Duyanın aklına o camiye koşmaktan başka bir şey gelmesin istiyor. Çocuğunun düğününe yaptırdığın yaldızlı davetiyeden daha çok itina göster istiyor namaz davetine. Bize Aşut'la bu emri gönderdi bugün Rabbi Selâm, böyle selâm verdi bugün bize. Almayacak değildik. Kimse dokunmasın artık Aşut'a. Bu ses kesilmesin, bu ezan susmasın." Bardağında buz gibi olan çayını bir dikişte bitirip ayaklanmıştı. "Hadi bana müsaade."

"Estağfurullah, estağfurullah."

Halil İbrahim Hoca, tutmasan oynayacak hâldeydi. İplikçi Camiinin merdivenlerine kadar, oradan da üstteki geniş kaldırıma kadar yolculamıştı Derbentli'yle Mustafa Kumrucuzade'yi.

Derbentli orada elini cebine atmış, on kutu toplu iğne satın almıştı Aşut'tan. "Allah bereket virsin." diye cırlamıştı Aşut. Herifin konuşma sesini duyunca kararından vazgeçer korkusuyla gözleri büyüyerek Derbentli'ye bakan Halil İbrahim Ho-

ca, Derbentli Aşut'a tebessüm ederek; "Bereketini gör." deyip ıramaya başlayınca rahatlamıştı. Tam daha da rahatlayıp Aşut'a "Artık hep sen okuyacan ezanı. Yımırta mımırta iç, sesiye bişiy olmasın." diyecekti ki, Müftünün, olduğu yerde hışımla dönüp; "Ancaaak..." diye kükremesiyle yerinde hoplamıştı. "... Sakın ola..." Sert bir çene hareketiyle Aşut'u işaret etmişti Derbentli, "... bunu bir daha o kara tahtaya yaklaştırdığını duymayayım. Yemin olsun beratını elinden alırım senin..." Tam o noktada Aşut'a doğru sallamıştı işaret parmağını. "... Aşut maşut dinlemem, seni de Konya'dan sürerim."

Halil İbrahim Hoca, Konya Müftüsünü şiddetli itaat vaat eden bir baş sallamayla tasdikleyip Aşut'a şiddet vaat eden bir bakış atmıştı.

"Duydun nu len?" Güvenilecek adam değildi bu. Hâttâ tahtayı ilelebet gasilhane deposuna kaldıracaktı. Yok yok, bu yallı ne yapar eder bir haltlar karıştırırdı gene. Kırıp kuzinede yakacaktı en iyisi. Vallahi yakacaktı.

O gün Aşut, Kokucu Dursun'a büyük yemin vermişti.

"Valla bak, aha sana böyük yimin, bi daa şo caminin önünde inne, iplik, ayna, lastik, kipritten başka bişiycik satmayacaam. Yimin içiyom, sen de şahitsin."

"Yarına gadak mı?"

"He?

"Yarına gadak mı satmayacan diyom. Senin yiminini duttuun nirde görülmüş len?"

"Oolum bak, öyle dime bak, günaa giriyon bak."

"Siktir len... Kevâşe."

"Görün sen."

Aynı gün Hüdai Ağa, kendi pijama üstünü Ömer'e entari gibi giydirmiş, Konya'ya inip üst baş alma işini devrisi güne bırakmıştı. Düşünüp taşınma işini de devrisi güne bıraktığı için yıllardır hiç olmadığı kadar huzurluydu. Oğlanı Çeto'ya emanet edip bağ bahçe işlerine girişmiş, dip çapalamış, dökülen yaprakları humus olsun diye tırmıkla dört bir yana yaymış, ömrü tükenen fideleri sökmüş, biraz ayva, biraz elma, biraz iğde toplamış, sonra da akşam yemeği yapmaya koyulmuştu. Bahçesi-

nin cümle kapısı olmasa da zamanında dört tarafını gayet yüksek taş duvarla ördüğüne şükrediyordu. İki üç sefer çişe çıkan oğlanı gözlerden saklayabilmişti böylece. En yakın komşusu Şeker Kolonisiydi gerçi ama gene de gelip geçenlerin tamamı tanış biliş olduğundan, bahçede bir çocuk görseler merak edip sorarlardı. Daha çocuğu ne yapacağına karar verememişti. Aslında bu kararsızlığı, Çeto'nun konuştuğuna çoktan ikna olduğu hâlde bir türlü dili varıp da kabul ettiğini söylemeye yanaşamayışı gibi, karar verememekten değil, vermiş olduğu kararı bir türlü benimseyememekten ibaretti.

Yani kendine yardım ve vazife anlamında bir oyalamacadan.

Geri gönderemeyecekti besbelli çocuğu. Ah bir de benimseyebilse. Zamana ihtiyacı vardı zamana. En azından bir geceye. Suç işleyecekti, kolay değil.

Yine aynı gün, Aşut, ikindi ezanını da okuyup camiyi doldurduktan sonra Toptancılar İçine gitmiş, bol bol kırtasiye malzemesi, bol bol oyuncak, bol bol çocuk pantolonu, bol bol çocuk gömleği, bol bol çocuk kazağı, bol bol leblebi tozu satın alınış, akşam ezanından önce vazife mahalline geri dönmüştü.

"Nöördün hay Aşut? Hani yimin içtiydin len?"

"Yav argadaş... Bi garışma işime yav! Annah!"

Yine aynı gün, Derbentli Hasan Tahsin Hoca, Konya Merkez'deki imamlara bir tamim yazıp Salih'le elden yolladı.

Merkez ..... Camii İmamlığına,

KONYA

Mescid-i Nebevî'nin vücuda getirilmesinden bu tarafa namaza davetin yegâne usûlü olarak emir buyurulan Ezân-ı Muhammedi'ye Cenâb-ı Hakk'ın gösterdiği rağbeti izaha kelimelerimizin kâfi gelmeyeceği muhakkaktır.

Ancak, Süre-i İnşirah'ta vahyolunan "Senin ismini kendi ismimle yücelttim." meâlindeki âyet-i kerîmesinde Hazreti Allah'ın muazzez peygamberimizi; "Ben nerede anılırsam sen de orada anılırsın." müjdesi ile kutluladığını pekâlâ akıl ve idrak edebiliriz.

Hâl bu iken, Allah-ü Mâlik-ül Mülk'ün, kullarını El Câmî sıfatıyla huzurunda durmaya davet ettiği mescitlerin eşref-i mahlûkata rûken bir ses ile kucak açmasının bir mecburiyet, biz Âbd-i âcizlerin mahşer gününe kadar yakasından düşmeyecek bir boyun borcu olması lâzım gelir.

Allah, biz kullarının yeryüzündeki varlığına ancak; Resûlün de O'nunla beraber anıldığı ezanın yüzüsuyu hürmetine müsaade edecektir.

Kul ister inansın ister inanmasın, semâya süzülen Ezân-ı Muhammedi sayesinde kuldur; ister inansın ister inanmasın, Ezân-ı Muhammedi sayesinde vardır.

Şu hâlde;

1. Ezan öyle bir itinâ ve itibâr ile okunmalıdır ki, insanoğlu, bu dünya hayatına dair müşküllerini, heves ve hevâsını şer'an dışarıda bırakmaya razı olmalı, camiye vazifeten değil, hüsn-ü kalp ile koşmalıdır.

2. Bundan böyle ezan, İplikçi Camiimizin gönüllü müezzini Aşut Efendi'nin okuduğu gibi, tenha bir camiyi bir avazda mahşer yerine döndürecek kabiliyet ve usûl ile okunmalıdır.

Bundan mütevellit;

Çarşamba günü öğle namazından çeyrek saat önce Vilayet Konağı önünde sivil kıyafetlerle toplanılacak, hep beraber Kayalıpark'a yürünüp Ezân-ı Muhammedi'nin okunması beklenecek, hep beraber Aşut Efendi'nin usûl ve tarzına kulak verilecek, zaten aksinin mümkün olmadığı görülerek devamen hep beraber davete icabet edilecektir.

Bu vesile ile, vazifeli olunan camiye bir defaya mahsus vekil imam bırakılıp söylenilen saat ve günde söylenilen yerde noksansız hazır bulunulması.

Selâm ile.

Hasan Tahsin Emiroğlu
Konya Müftüsü

Duayı bırak...
Ağaç istiyorsan tohum ekeceksin.
MEVLÂNÂ

Bir tamam ayaklanıp Çeto'yla da kendisiyle de şakır şakır konuşan oğlan toparlanmış görünüyordu. Bedenen tabii. Yoksa ruhen çok fena durumdaydı. O kadar ki, artık ilk başta yaptığı gibi karşısına oturup "Anlat bakalım." demeye ciddi ciddi korkuyordu adam. Çünkü oğlan, yediği dayaklardan, attığı dayaklardan, gördüğü eziyetten ve ettiği eziyetten başka bir şey anlatamıyordu. Hayatı Obruk Platosu gibi delik deşikti ve onu dinlerken insanın aklı içine düşüp bir daha da çıkmamak için obruklardan obruk beğeniyordu.

Vahşeti masal anlatır gibi anlatıyordu kuzu.

Sanki, kendini bildi bileli gördüğü zulmün bir parçası olmamıştı hiç. Sanki kendini değil, bir başkasını konuşuyordu.

Sanki bu ay parçası değil de, yüzü gözü yara bere içinde, ağzı burnu darmadağın, kalbine sapı ve kınıyla birlikte bir hançer saplanmış, kan kaybından ölmek üzere veya çoktan ölmüş gitmiş de bundan haberi olmamış biriydi konuşan.

Sanki bir çocuk değildi, bir ihtiyar adamdı sanki. Onca kepazelik hem hiç yakışmıyordu ağzına, çok iğreti duruyordu, hem de bininci cinayet mahallinin keşfini yapan bir savcının konuşması kadar yakışıyor, o kadar tabii duruyordu ağzında sanki.

Zaten zayıf olan maneviyatı yerle bir olmuştu Hüdai Ağa'nın.

Çeto'nun ruh durumu da bozulacak diye korkuyordu. Hayvan dinlerken inliyor, nefesi kesilmiş gibi cik cik sesler çıkarıyor, ikide birde bir bahane bulup bahçeye atıyordu kapağı.

Altıma daraldım. Gidip akıdayım ben.

"Daha yeni işemedin mi sen?"

Naapıyım, habikere geliyo...

"... Sonra Mehmet Çetin Öğretmen tahta cetvelini benim suratımda kırdı. Baktım Cihangir gülüyo. Ben de tenefüste onu dövdüm. O da müdüre şikâyet etti. Azmi Amca bahçede tuttu beni. Müdüre götürdü. Götürürken dövdü. Müdür beni iki kulağımdan tutup kaldırdı, başımın arkasını duvara vurdurdu. Başım şişince bıraktı. Azmi Amca beni sınıfa götürürken ağzıma tokat attı. Dudağım kanadı. Mehmet Çetin Öğretmen beni Azmi Amca'dan aldı, tekme attı, sırama götürdü, orda kulaklarımdan tutup başımı sıraya vurdurdu. Alttan baktım, Cihangir gülmüyo ama Ercan gülüyo. Tenefüste onu da dövdüm... Sonra Azmi Amca ben Ercan'ı döverken gelip kulaklarımdan tuttu, döve döve müdüre götürdü..."

Hüdai Ağa, birinde, kapısının önünden Takkelidağ'a doğru 'Aa leyli ala ulalı ambır leyli ap up...' diye bağıra bağıra, derin kolda tek sıra yürürken durup yerinde saymaya başlayan izci grubunu seyretmişti işi gücü bırakıp. Çocuk gibi bağırıyordu eşek kadar delikanlılar. Şeker Kolonisinden çor çocuk onları seyrediyor, onlar da akıllarınca kubuzlanıyorlardı çocuklara.

"Baa leyli bala bulalı bambır leyli bap bup..."

Alfabenin bütün harflerini sayacak gibilerdi.

"Caa leyli cala culalı cambır leyli cap cup..."

L'ye geldiklerinde başlarındaki reis elini kaldırıp susturmuştu oymağı. Seyreden çocuklara dönüp; "Size bir hikâye anlatalım mı çocuklar?" diye sormuştu. "Eveeeet." Çocuk bu, hayır der mi?

"Peki o zaman... Madem evet..." On sekiz tane eşek kadar izci bir ağızdan tuhaf bir tekerleme haykırmıştı.

Damdan düştü bir kurbağa
Titretti kuyruğunu
Bunu gören jandarma

Aldı götürdü onu
Kurbağaya bir mezar kazdılar
Başucuna şu yazıyı yazdılar:
Damdan düştü bir kurbağa
Titretti kuyruğunu
Bunu gören jandarma
Aldı götürdü onu
Kurbağaya bir mezar kazdılar
Başucuna şu yazıyı yazdılar:
Damdan düştü bir kurbağa...

...

Üçüncü tekrarda Şeker Kolonisinin çocukları da güle güle eşlik etmeye başlamışlardı. Gıcık olmuştu Hüdai Ağa; söve söve bahçeye, işinin başına dönmüştü. Ama, hani olmadık bir yerde, olmadık bir zamanda, hiçbir şeyle ilgisi yokken bir şarkı - türkü dolanır adamın diline, saçma sapan söyler dursun ya, aynen o vaziyet, akşama kadar belki seksen sefer kendini o salak tekerlemeyi tekerlerken yakalamış, yakaladıkça daha çok gıcık olmuş, gıcık oldukça daha çok tekerlemişti. Sonraki günler, aylar, aynı şeyi tekrar tekrar yaşamıştı olmadık zamanlarda. "Damdan düştü bir kurbağa.. Titr... Ulan, hay sokaydım kurbağanın kuyruğuna... Nedir bu hay arkadaş..."

Ömer'i dinlerken bu tekerlemeyi dinlermiş gibi hissediyordu kendini. 'O dövdü, öbürüne götürdü, götürdüğü dövdü, başkasına götürdü, başkası dövdü, diğerine götürdü, diğeri dövdü, ilk dövene götürdü...' Bitmiyordu hikâye.

Çocuk anlatsın da zehirini akıtsın diye dişlerini sıkıp hepi topu bir mektep gününü dinlerken "Daha kaç ders kaldı acaba?" diye düşünüyordu Hüdai Ağa dalıp gidip. "Daha bunun bir de okul dönüşü var... Bir de babası olacak o şerefsizin dayağı var..." Ağır ağır da işlemeye başlıyordu kafası. Oğlanın nasıl şerbetlendiğini kendi gözleriyle görmüştü. Baygınken bile dürtülmeye gelmiyor, dövüş horozu gibi kubarıp kubuzlanıyordu gariban. Ayrıca hiç de zehirini akıtırmış gibi anlatmıyordu zaten. "Pikniğe gittik, top oynadık, köfte yedik..." der gibi anlatıyordu.

O anlat anlat bitiremedi, bu dinle dinle bitiremedi.

Evde durum zaten malûmdu. Bu çocuğa nefes aldırmamıştı hayat... Bir tek yer hariç... Muzaffer Hoca'nın dizinin dibi...

Oğlan Muzaffer Hoca'dan bahsederken çarşı yoğurdu gibi yumuşuyordu.

"Kim dedin?"

"Muzaffer Hoca. Bizim köyün camisinde oturuyo. Namaz falan kıldırıyo."

"Cami imamı yani."

"Hı hı. Her gün bekliyo beni caminin önünde. Bana yemek yediriyo. Limonata bile veriyo."

"Sen ne yapıyorsun orada?"

"Anlatıyorum."

"Bana anlattığın gibi mi?"

"Hı hı."

"Ne diyor Muzaffer Hoca sana?"

"Hiç."

"Hiç mi bir şey demiyor?

"Oğlanları dövüp beslenmelerini alınca kızıyo bana. Haram diyo o zaman."

"Her gün uğruyor musun sen ona?"

"Hı hı."

Allah el kadar çocuğu yerden yere vuruyor, temsilcisi de yerden kaldırıp üstünü çırpıyordu demek ki.

Demek ki Allah'ın evinin bekçisi bile o kadar zulme dayanamıyor, gözünü karartıp koskoca Allah'la kaşık kadar Ömer'in arasına giriyordu kavgalarına bir son verebilmek için. "Yapmayın, etmeyin." de diyor muydu acaba? Demeyle ne olacaktıysa... Biri Allah, öbürü Ömer.

İtikadı olmadığına enikonu seviniyordu şimdi.

Kâbus gibi bir gece geçirdi. Dalma gibi bile değil, devrilip devrilip kalkma, batıp batıp çıkma gibi saçma sapan bir sersemlik içinde hoplaya zıplaya uyudu güya. Çeto da çok tepindi o gece uykusunda. Yattığı yerden patilerini açıp kapayarak deparlar attı, kaçtı, kovaladı, hırladı, vıykladı. Allah'tan tastamam köpekleşiyordu da, uykusunda konuşmuyordu it.

Sabahleyin biri dürtmüş gibi fırlayınca, daha ağzının salyasını silmeden yatağa baktı; oğlan yok, kuzine de sönmüş, içerisi serince. Çeto'nun aralık duran kapıdan çıkmakta olan kuyruğunu görüp seslendi: "Ömer nerde Çeto?"

Akıdacağımış. Baççeye çıktı. Ben de gidiyom.

"Yalnız bırakılır mı lan el kadar bebe? Ya bir köpek möpek girdiyse?"

Ayboluyo amma. Sen benden hariç bi tane köpek gördün nü bizim baççede? Gaç!

Haklıydı. Bu bahçeye Çeto eli değdi değeli başka bir köpek girebilmiş değildi. Bu da ayrı enteresandı yani. Herif köpekleri tembihliyor muydu ne? Bir tanesi yolunu şaşırıp adım atmamıştı daha. Ama Hüdai Ağa da Çeto haklı diye özür dileyecek değildi. "Uzatma hadi." dedi. "Git peşinden. Koş, bir yerde düşüp kalmasın. Ben de geliyorum."

Geri geri yürürken homurdanmaya devam etti Çeto.

El gadak didiğin oolan bizim aazımıza sıçtı. Asıl girecek olan o köpeğin vay hâline. Onu gorumak lazım esas.

"Bak hâlâ sallanıyor. Hay senin çenene e mi..."

Sen gapının aazından döndertmeyeydin...

"Öff!"

İş mıntıka temizliğine gelince Çeto yeterince, hâttâ yeterinden de fazla güvenilirdi, ama gene de içi rahat etmiyordu Hüdai Ağa'nın. Hayvanın peşi sıra bahçeye attı kendini. Sabahın alacasına bile vakit vardı henüz. Cılız bir mehtap aydınlatıyordu bahçeyi. Foseptikli tuvaletin bulunduğu tarafa doğru yürürken oğlanın Çeto'yla birlikte geldiğini görüp rahatladı. "Günaydın." dedi.

Oğlan kikirdedi. "Mehmet Çetin Öğretmen gibi yaptın."

"Ne yaptım?"

"Günaydın dedin ya..."

Bu çocuğa anası babası 'günaydın' falan demiyordu, orası belliydi de arkadaşları falan da mı demiyordu be? Amaan, ne arkadaşı? Ya dövüyor ya dayak yiyordu önüne gelenden. O kadar anlatmıştı; arkadaşı olabilir miydi bunun? Ama kedi osurdukça dövse de öğretmeninin öğretmiş olması lâzımdı en azından. Her selâm aldığında gülüp duruyor muydu böyle?

"O zaman sen bana ne diyeceksin?" dedi olabildiğince şefkatli, öğretmencilikten uzak bir sesle.

Ömer, Hüdai Ağa'nın yanına kadar gelmişti. Sol eli Çeto'nun kulağını kaşıyordu. "Türküm doğruyum mu?"

Günaydın diyecen günaydın. Hiç duymadın nı yav?

Ömer omuz silkti. "Günaydın." dedi.

O, yanından Çeto'yla birlikte süzülüp içeri girerken tuvalete doğru yürümeye başladı Hüdai Ağa. "İte bak... Utanmasa oğlanın eğitimini de üstlenecek." diye düşünüyordu yürürken.

İşini görüp eve döner dönmez kuzineye girişti. Ucunu tutuşturduğu çırayı kuzineye çattığı odunların altına diklemesine yerleştirdi. Çaydanlıktaki su, ılıktan biraz daha sıcaktı, çabuk kaynardı. Tüpü yakmadı bu yüzden, kuzine harlandı mıydı tamamdı.

Kahvaltıyı hazırlamak için ağır ağır çapraz ayaklı masaya tereyağı, bal, ekmek, peynir, zeytin koydu, domates doğrayıp üstüne zeytinyağı gezdirdi, "Benim çayıma ekmek doğrayacan nı?" diye sorup duran Çeto'yla didişti, oğlana geçmişiyle ilgili birkaç soru daha sorup sorar sormaz da pişman olup içi gide gide dinledi, kafasında bir plan yapmaya çalıştı, çayı demledi, kıza mektup yazmaya, durumu olduğu gibi anlatmaya karar verdi, çay bardaklarını masaya yerleştirdi, Çeto'nun yemek kabını alıp masanın üstüne koydu, ezan okunurken bardaklara çay doldurup şekerlerini karıştırdı.

"Hadi bakalım. Kahvaltıya."

Ömer için çok yeni bir durum gibiydi bu. İlk gibiydi. Çayıydı, şekeriydi, bilmez gibiydi bunları çocuk. Üzerinde entari gibi duran koca adam pijamasıyla çekine çekine masaya geldi,

"Ne yapıcaz şimdi?" diye sordu, Hüdai Ağa'nın "Oraya oturacaksın." deyip gösterdiği sandalyeye oturdu, önündeki çatala baktı, masanın üstündeki bala, tereyağına, zeytine, peynire, ekmeğe baktı, domatese baktı, oturmaya devam etti.

"Şimdi ne yapıcaz?" Aslında anlamıştı ne yapacaklarını. Yiyeceklerdi işte. Hep beraber.

"Yiyeceğiz." dedi Hüdai Ağa. "Ekmeğine yağ süreyim mi? Üstüne de bal? İster misin?"

Omuz silkti Ömer. "Olur."

Bizim ekmekli çay nooldu Hüdai *Aa?*

"Az sabredeceksin, soğuyacak canım. Çatlama."

Olmuyo amma. Siz yiyonuz biz bakıyoz, olmuyo.

"Su koyup soğutayım çayını istersen?"

Yo-oo. Yal gibi oluyo ööle. İstemem.

"O zaman bekleyeceksin."

Piynir virsen o zamana gadak?

"Hayhay canım. Senin ekmeğine de yağ bal sürsem mi dersin?"

Vallaa mı?

"Hadi ordan." Yine de bir parça peynir verdi Çeto'nun ağzına. Sonra Ömer'in ekmeğine yağ bal sürdü, uzattı, yiyişini seyretti belli etmeden. Çocuk edebiyle yiyordu. Usul usul, tadını çıkara çıkara, hâttâ kibar kibar. Büyümüş de küçülmüş gibiydi. Oğlan ekmeğini bitirinceye kadar kendi hiçbir şeye el sürmedi masada. Sadece iki yudum çay içti. Işi zordu. Beklemeye başlamıştı çocuk. "Bak..." dedi eline çatalı alıp göstererek. "Peynire saplıyoruz, bir parça ekmek koparıp ağzımıza atıyoruz. Serbest. Domatesten de ye. Hadi bakalım." Oğlan usul usul peyniri tırtıklamaya başladığında kalkıp Çeto'nun ekmeğini doğradı şekerli çaya, serçe parmağını sokup ısısını kontrol etti, "Yavaş yavaş iç." diye tembihleyip önüne sürdü kabı. Çeto göz açıp kapayıncaya kadar yaladı yuttu.

"Yavaş hayvan, yavaş."

Az daa virecen ni?

"Veririz, ama yavaş içeceksin bu sefer."

Öğlene kadar çocukla sohbet etmek, ağzından ailesi hakkında alabildiği kadar çok bilgi almak istiyordu. Bir de şu Muzaffer Hoca hakkında. Sonra kıza mektup yazacak, durumu noksansız anlatarak; "Kabul ediyorsan böyle." diyecekti. Kararını vermişti.

Oğlanı kuşluk vaktine kadar zor dinleyebildi. Babasının adı Şeref Çavuş, anası Nurten Çavuş, kardeşi Önder Çavuş'tu... Karaaslan'da otururlardı. Hiç arkadaşı yoktu. Köyde en çok Karaaslan Camiinin imamı Muzaffer Hoca'yı sever, ona da buna anlattığı gibi anlatırdı her şeyi. Öğreneceğini öğrenmişti. Şimdi çocuğun doğru konuşup konuşmadığını da öğrenecekti. Yediği

dayaklar, yaptığı dövüşler içini kıyıyordu artık. "Tamam." dedi nihayet dayanamayıp. "Sen şimdi biraz yat, ben kızıma mektup yazacağım. Öğlen çılbır yapar uyandırırım seni. Doğru yatağa."

"Olur."

Oğlan paşa paşa yatağa girip yatınca kâğıdını kalemini alıp oturdu masaya. Yazdı.

Gülsüm,

Davetine icabet edeceğimi daha önce de söylemiştim. Sözüm söz, Ankara'ya geleceğim. Ancak sadece Ankara'ya mı geleceğim, yoksa hem Ankara'ya hem de senin evinde yaşamaya mı geleceğim, ona sen karar vereceksin.

Güzel Kızım,

Sana, yanına geleceğime dair söz verdiğimde, buralarda bir müddet daha oyalanmamı icap ettiren bir manim vardı, malûm. Sen bu 'bir' maniyi, evi ve bahçeyi münasip bir fiyata elden çıkarma mecburiyeti olarak biliyordun. Bu doğruydu, ama noksandı. İşin aslı, o değildi manim.

Uzatmayayım; kendime bile itiraf edemiyordum ama Çeto idi. Bırakamaz, bir eşya gibi elden çıkaramazdım onu. Evine ancak Çeto ile, şimdi yaşadığım gibi, onunla aynı evin içinde yaşayabileceksem gelirdim.

Durum değişmedi.

Bilmem buna razı olur musun.

Ama hepsi bu değil. Bir manim daha var şimdi.

Adı Ömer.

Ben de bilmiyorum kimdir. Evlât edindiğim oğlan çocuğu diyelim şimdilik. İlkokul dörtte. Daha çok küçük. Nereden esti, nasıl oldu da evlât edindim, geldiğimde aklımın erdiği kadarıyla anlatırım. Yani geleceğim Gülsüm. Geliyorum.

Benim Canım Kızım,

İsterim ki sana geleyim, ama evine geleceksem, yanımda hem Çeto, hem de Ömer olduğu hâlde gelirim.

Buna da razı mısın?

Gönülden cevap bekliyorum. Hislerini benden saklamazsın sen.

İçinden kabul etmek gelmiyorsa, giderek daha az görüşeceğiz diye de üzülme sakın, çünkü her halükârda Ankara'ya taşınacağım. Öyle icap ediyor. Haftaya eşyalarımı toplamaya başlarım. Sende olur, seni sık sık görebileceğim bir mesafede başka bir evde olur, ama bundan sonra benim memleketim Ankara olacak gibi. Konya'dan ayrılmak zorundayım. Neden başka bir şehir değil de Ankara dersen; sen oradasın da ondan.

Rahat ol, rahat düşün.

Ne karar verirsen ver, başımın tacısın. Kızımsın.

Üçüncü bir mani çıkmazsa çok yakında görüşeceğiz.

Cevabını bekliyorum.

Kızım benim.

Mektubu katlayıp zarfa koydu, zarfın ağzını yalayıp yapıştırdı. Yazarken dalmış, çocuğu gözlemeyi unutmuştu. Dönüp bakınca uyumadığını, öylece kuzu kuzu yatıp tavana baktığını, aşağı sarkıttığı sağ eliyle dalgın dalgın Çeto'nun kulağını kaşıdığını gördü.

"Niye uyumadın sen?"

Ben uyudum valla.

"Uykum yok ki."

Benim var.

"O zaman sıkma kendini. İstersen çıkabilirsin yataktan."

Çıkma çıkma. Yat aşşaa.

"Bahçede gezebilir miyim?"

Olmaz. Herkeş görür.

"Çeto doğru söylüyor. Kimseye görünmemen lâzım bir müddet. Sonra polise haber verirler, gelip annene babana götürürler seni."

"Ama çişim gelince çıkıyorum hemen?"

"Çıkacaksın tabii." Güldü Hüdai Ağa. Ne de akıllı şeydi bu. "Ama dikkatli olacaksın çıkarken... Önce kapıyı aralayıp bir göz atacaksın dışarıya, ya da bırak Çeto yapsın o işi, gelip geçen yoksa koşa koşa gidip geleceksin."

"Hep mi?"

"Yok canım. Bir müddet daha."

Yan dönüp yataktan indi Ömer. "Peki."

"Ben Konya'ya inip sana kıyafet alacağım." dedi Hüdai Ağa. "Kuzineyle falan oynama, o usul usul yanar. Sana kâğıt kalem de vereyim, resim yap, istersen yazı yaz. Okursan şurada gazete de var. Gider gelirim, çılbırı da o zaman yaparım. Anlaştık mı?"

"Olur."

Kalın ceketini geçirip kapının ağzına gitti Hüdai Ağa. "Yolcu mu edeceksin beni Çeto?"

Yoo. Ne diyi yolculayacağımışsım?

"Konuşma da yürü."

Kapının önünde eğilip çocuğun gıslavetlerinden birini aldı yerden, büküp ceket cebine tıkıştırdı, uyuşuk uyuşuk kendisini izleyen Çeto'yu bahçe çıkışına kadar sıkıca tembihledi. "Bana bak... O daha çocuk. Unutur munutur, bahçeye çıkıp gezinmeye, oynamaya kalkar, aman diyim, dikkat et. Dedesi yaşındasın; bir şeyler bulup evde oyala onu, tamam mı?"

Taam taam. Anladık ogadarını.

"Sana güveniyorum bak."

Merağitme.

"Dön artık sen. Oğlanı yalnız bırakmak yok. Gebertirim."

Anladık yav. Annah!

Çıkıp yürümeye başladı Hüdai Ağa. İki pantolon alırdı oğlana, iki atlet, çorap, don, kazak, hırka mırka. Ha, bir de ayakkabı. Terlik de lâzım olacaktı. Amaan, don gömlek hikâyeydi. Düşündüğü şey o değildi elbet. "Ne yapacaksın Hüdai Nâbit?" diye sorup duruyordu kendine. "Nasıl kalkacaksın bu işin altından? Ne hakla koparacaksın onu yerinden yurdundan?" diye sorup duruyordu. İnsanlıktan nasibini almamış bir ana babanın evlâdı olabilirdi ama onların evlâdıydı, bunun değil. "Yakalanırsan kime ne diyeceksin?" diye soruyordu. "Yakalanmazsan nasıl edeceksin?" diye soruyordu. Bir ümit, "Götürsen polise, 'Durum böyleyken böyle...' desen, 'Sakın o canavarlara geri vermeyin çocuğu...' desen?" diye soruyor, "Polislerin de çok umurundaydı. Arabaya attıkları gibi götürüp o anası olacak karıyla

babası olacak hayvana teslim ederler." diye ters ters cevaplıyordu kendini. Polis de haklıydı. 'Madem sen onun anasından babasından daha iyisin, al senin olsun.' diyemezdi. Bulmayagörsün, vazife icabı, tuttuğu gibi kolundan, Karaaslan'daki cehennemine bırakırdı çocuğu. Ondan sonra da ya ölür giderdi oğlan, ya sakat kalır, ya aptal, ya da katil olurdu. Bu da kalırdı vicdanıyla başbaşa. Belki de rüyasındaki o yüzsüz gözsüz kadınla bir rüyada daha karşılaşır, bir de ona hesap verirdi.

"Ne oldu bizim emanet?"

"Sizlere ömür."

Hadi buyur.

Ööf öf.

Altınapa Barajına itilmiş gibi hissediyordu kendini. İtenlere kızacağına 'Niye yüzme bilmiyorsun?' diye kendine kızıyordu. Aslında tam zamanıydı. Riya olmayacağını bilse, "Allah'ın işi." demeye ihtiyacı vardı şimdi. Keşke biraz itikat... Keşke.

Konya'ya dalmıştı düşüne düşüne. Esnaftan, sağdan soldan selâm verenler arttıkça telaşlanıyor, sanki görüp hesap soracaklarmış gibi sık sık elini ceket cebine atıp gıslaveti daha derine itiyor, hararetli selâmları üstünkörü alıyordu.

Ne yapacaktı?

Nasıl yapacağı tali meseleydi şimdilik. Karar vermiş miydi sahi? Sahiden de oğlanı alıp götürecek miydi Ankara'ya?

Koca köpekle beraber? Evet, götürecekti. Başka çaresi yoktu.

Da... Nasıl?

Sonunda, kimseciklerin itibar etmediği Tekke Köyünde koskoca bir araziyi ele alıp nasıl evini, bahçesini, osunu busunu bir bir hâllettiyse, bu meseleyi de öyle hâlletmeye karar verdi. Adım adım. Bir tuğla, bir tuğla daha. Bir baca briketi, bir baca briketi daha. Bir kapı daha, bir kapı kulpu daha, dört menteşe daha... Tepeye değil yamaca verecekti dikkatini. Tek çare buydu. Şimdilik.

Yarım saatlik bir yürüyüşle Mevlânâ Caddesine indi, ama ona sorsan daha yola çıkalı bir dakika bile olmamıştı. Sanki karman çorman aklı bunu sırtına alıp hızlıca getirmiş, Hayat Büfe'nin önünde yere bırakmıştı. Gözlerini kırpıştırarak derin bir nefes

aldı, sağına soluna bakmadan karşıya geçti. Niyeti Bedesten'e gitmekti. İdris Manav'ın selâmını alıp devam etti. İplikçi Camiinin önünden suçlu suçlu yürürken cırlak bir sesle irkildi.

"Ana maşşallah! Hüdai Ağa? Selâm sabah yok mu canım?"

Döndü; Aşut. Aklının kalabalığı biraz azaldığı için durup "Selâmın aleyküm Aşut." dedi. Herif tezgâhı gün gün büyütmüştü. Konya'da bununki kadar tuhafiye dükkânı bile yoktu.

"Ha şööle. Çok güzel bicamalarımız geldi. İttiyaç var mı?"

Olabilirdi. Herifin tezgâhında yok yoktu zaten. Hem böylelikle Manifaturacılar Çarşısının olsun, Bedesten'in olsun tanış bilişlerine hesap vermek zorunda kalmazdı. Kim ciddiye alırdı Aşut'u?

"Bakalım." deyip tezgâhı daha bir alıcı gözle incelemeye başladı. Çorap, mendil, don, pijama, pantolon, gömlek, kazak, hırka, içi kapitoneli imperteks, terlik, ne ararsan vardı, ayakkabı hariç. Bakarken ilgisi dağılsın da kafa ütülemesin diye hadis tahtasının evvelce durduğu yeri gösterip sataştı.

"Ne o? Yeni mani yok mu bugün?"

Aşut alınmış gibi yaptı.

"Tövbe di. Ne'pçim gonuşuyon Peygamber efendimiz hazretlerimizin hadislerinden için?" Aşut, senelerce pepeledikten sonra bir gün ansızın aklına gelivermiş gibi şakımaya başlayan Hüdai Ağa'dan o gün bu gündür korkardı bir miktar. Ama sadece bir miktar. Fazla değil.

"Tabii canım, hadis hadis." dedi Hüdai Ağa gülerek. "Ben yanlış söyledim. Neydi? 'Tespih taşımak ne sevaptır; ne güzel bir hatırlatıcıdır o.'... Kesin öyle demiştir peygamber. Hâttâ; 'Tespihlerinizi Aşut'tan alınız, ne güzel bir işportacıdır o.' da demiştir."

"Tövbee. Büyük günaa giriyon... Gaç!.."

Tedbirli, temkinli ve akıllı bir adam olarak muhasebesini tamamlayan Hüdai Ağa, ayakkabı hariç bütün alacaklarını Aşut'tan almaya karar verdi o anda. Herifin eşi dostu olmadığından emindi. Bedesten'e, Manifaturacılar Çarşısına gidip de kim ne yemiş ne içmiş, kendi yemiş içmiş gibi bilen esnafın ahret suallerine maruz kalmayacaktı böylece. Daha iyisi, o ala-

caklarını alıp çıktıktan sonra kimse arkasından uzun uzun sorup etmeyecek, "Ne çocuğuymuş bu? Kimin nesiymiş?" demeyecekti. Hem aklına bir kurnazlık da gelmişti. Altın dişini göstere göstere sokulup şırıngasıyla üzerine hacı yağı sıkmaya kalkan Dursun'u "Uzak dur." diye savıp Aşut'a seslendi:

"Bana bak... İlkokul dörtte bir oğlumuz var. Sünnetine gidemedimdi, bize geldiler el öptürmeye. Kıyafet düzeceğiz. Şöyle ucuz ama sağlamından pantolon, pijama, neyin varsa göster bakalım dördüncü sınıf bebesine göre."

Havalar serinledikçe tadı kaçan Aşut zaten sinek avlıyordu. Ama Aşut Aşut'tu. Tezgâha yaydığı pantolonları peşkir gibi kolunun üstüne atarken suale başladı. "Kimin bebesi? Kimlerden olur?"

Hüdai Ağa aklına şükretti. Aşut bile sorguya başladığına göre, Bedesten'de kimbilir neler gelirdi başına.

"Sen tanımazsın." dedi. "Ankara'da otururlar. Bizim kızın tanıdıkları."

Hüdai Ağa'nın kızını, daha doğrusu ölmüş karısının kızını bilmeyen yoktu Konya'da. Gülsüm'ün Hüdai Ağa'nın yardımıyla nasıl kocaya kaçtığını, Teksas Pavyonun önündeki kaldırımı terminal olarak kullanan Havalı Apollo'nun iki koltuğu boş bırakarak kalkıp damatla gelini Musalla Mezarlığının önünden nasıl aldığını, kızla damadın otobüse binmeden önce Hüdai Ağa'nın elini bırakıp ayağına sarıldıklarını, koca adamın iki göz iki çeşme nasıl ağladığını bilmeyen yoktu.

Hüdai Nâbit'in üvey kızı Gülsüm'ün Hamamcı Hacı Hidayet'in öz oğlu Faruk'la kaçışı...

Ordu Çeşmesinin oradan yola çıkan Aslanlı Kışla askerlerinin bando mızıka, marş çala çala, Konya'da ne kadar sabi varsa hepsini kuyruğuna takaraktan uygun adım Alaaddin Tepesinin karşısındaki İkinci Ordu Karargâh Binasının önüne kadar gelip İstiklâl Marşı ile bayrak çektiği Cumartesi öğlenleri ve aynı merasimle bayrak indirdiği Pazartesi sabahları hariç, en sosyal faaliyeti yazın yazlık sinemaya gitmek, kışın da patlak mısır yemek olan Konya'da bir Leyla-Mecnun hikâyesi kadar iyi bilinen bir hikâyeydi bu.

Her canı sıkılanın kâh Hüdai Ağa'ya, kâh Hüdai Ağa'nın ölmüş karısı Nezaket'e ve kâh Mahkeme Hamamının sahibi Hacı Hidayet'e hak vere vere ortaya sofra bezi gibi yayıp senelerdir muhabbetin belini kırdığı çok mühim bir mevzuydu.

Bilmeyen yoktu.

Zaten önce damadın anne babasıyla barışması, peşinden Gülsüm'ün damat tarafı tarafından affedilmesi, onun da peşinden Nezaket'in Gülsüm'ü bir türlü affetmemesi, onun da peşinden oğlu ve karısından başka kimsesi olmayan Hacı Hidayet'in evlât hasretine dayanamayıp karısı Hacı Vesile'yi de alarak hem ikâmetini hem de Mahkeme Hamamını Ankara'ya taşıması, onun da peşinden Gülsüm'ün ekseriyetle kocası Faruk'la, ekalliyetle bir başına, defalarca Ankara'dan Konya'ya gelip her seferinde annesi tarafından refüze edilmesi... Ne maceraydı ama!

Tadından yenmezdi.

Dahası, bazı gıdalar da acı olduğu için sevilirdi.

Misâl, Hacı Hidayet'le oğlu Faruk'un gusül hayatına Ankara'da devam eden Mahkeme Hamamının külhanını ateşlerken her nasılsa alevin parlayıverip baba oğulu kucaklaması, o esnâda kocasıyla oğluna çay getirmeye gelen Hacı Vesile'nin feryatları duyup semaveri attığı gibi namaz eteğini bile çemremeden palas pandıras külhana seğirtmesi, fakat tam seğirtemeden merdivenlerden yukarı uzanan alev dillerine yakalanıp onun da aynı kucakta kundaklanması pek acıydı.

Maalesef, acısı ne kadar çoksa lezzeti de o denli çok bir hikâye aynı zamanda.

Peşinden, kocasını, kaynana ve kaynatasını kaybederek yapayalnız kalan Gülsüm'ün hikâyesi...

Kızcağızın, annesini Hüdai Ağa'yla beraber Ankara'ya taşınması için ikna etmek maksadıyla Konya'yı kendine yol edip gelip gelip gitmesi, ama değil ikna etmek, tek kelime bile edemeden annesi tarafından her defasında suratına tükürülerek kapı dışarı edilmesi...

Bu hikâyeler, subaydan akrabası olmadığı için Orduevine ancak minarenin alemine bakar gibi bakabilen ve bilhassa uzun

kış gecelerinde canı pek sıkılan Konyalının imdadına Casablanca filmi gibi yetişmişti.

Patlak mısırcı Çingen Nuri'nin şehrin en popüler simalarından biri olduğu Konya memleketinde bu hadiseler zinciri, Hüdai Ağa'yı bir efsane hâline getirmişti. Ki Konyalı hemşehrilerimiz Hüdai Ağa'da daha ne marifetler olduğunu bilmiyorlardı bile. Bir de nereden baksan yirmi sekiz yaşında bir köpeği olduğunu, bu köpeğin herhangi bir Konyalı kadar ve 'gibi' konuştuğunu bilselerdi...

"Sen tanımazsın. Ankara'da otururlar."

Aşut, 'Ankara'da otururlar' cevabından hiç tatmin olmadıysa da kulaklarını indirdi. Gaç canım, bi bit yeniği varıdı bu işte amma dur bağalım. Bir ara, dinleyici bulursa; "Kaliba Hüdai Ağa'nın gızı bi daa evleneceğimiş. Yini damadın eski hanımından bi de oolu varımış. Hüdai Ağa üsbaş aldı depeden dırnaa. Yoğusa ne diyi alsın?" kıvamında bir dedikodu, olmadı " Hüdai Ağa'nın gayrımeşrü oolunu gördüm len." tadında bir bühtan atardı artık ortaya. Onun acelesi yoktu. Hele iyi bir satış yapsındı da.

Hüdai Ağa da aldıkça alıyordu maşallah. Önce iki pantolon almış, Aşut 'Bi de şu rengi var.' deyince o rengini de, 'Bi de paçası lastikli olanı var.' deyince paçası lastikli olanını da almış, çorabıydı, donuydu, fanilasıydı, kazağıydı, gömleğiydi, hırkasıydı, içi kapitoneli imperteksiydi, tarağıydı, horozlu aynasıydı, okul önlüğüydü, mendiliydi derken Aşut'un tezgâhına bereket olup yağmıştı.

"Oncak da isten ni? Bak şo polis arabası yini geldi. Geri çekip saldın nı gendi gendine gider."

"Tamam, ondan da alalım bakalım."

"Defter galem almayacan nı? Oolan ilkokul dörtte didiydin?"

"Ver ver."

"Galem gutusu?"

"Alalım almışken. Bir de resim defteriyle boya kalemi ver ordan."

"Pastel boya da viriyim mi?"

"Ver hadi."

Aldı da aldı Hüdai Ağa. Ne alsa az geliyordu. Leblebi tozu, elişi kâğıdı bile aldı. Sadece, çocuğun şiddete yatkınlığına fazlasıyla kani olduğu için, su tabancası dahil her nevi oyuncak tabanca, kılıç, oyuncak asker vesaireden uzak durdu. Polis arabasını iade etmekle kalmadı, Aşut'un gönlünden kopan Tommiks'i bile kabul etmedi. "Kâfi." dedi. "Sar artık." Aşut, gazete kâğıdı tomarına uzanıp sattıklarını iştahla paketlemeye başladığında, Bedestendeki Kunduracılar İçine gideceğini, paketleri dönüşte alacağını söyleyip hesabı görerek ayrıldı. Önce yolunun üstündeki postaneye uğrayıp Gülsüm'ün mektubunu attı, Manifaturacılar Çarşısının önünden geçip Bedesten'e girdi. En az iki tane iskarpin alacaktı; bir tane de koşup oynarken giysin diye lastik ayakkabı. Ölçüsü ceketinin cebindeydi.

Kunduracılar İçinde sorgu sualden Aşut'tan kurtulduğu kadar kolay kurtulamadı tabii. Herkesin herkesi tanıdığı çarşıda kıyıda köşede kalmış bir ayakkabıcı bulmanın imkânı yoktu. Böyle durumlarda elinden geldiği kadar dikkat çekmeye çalışacaktın. O da öyle yaptı. Kebapçı Şükrü'nün önünden selâm ala vere geçip ilk gözüne kestirdiği dükkâna girdi. Hiç âdeti olmadığı hâlde çekişe çekişe pazarlık etti, ahret suallerini gayet yüksek sesle cevaplayarak savuşturmaya çalıştı; başarılı da oldu sayılır. Yine de dükkândan çıkarken enikonu kızarmıştı. "Oh." dedi serin hava suratına çarpınca.

İplikçi Camiinden yükselen ezan sesini duyduğunda Postanenin önüne yeni gelmişti. İliklerine kadar ürperdi. Bu nasıl bir sesti?

Birden, ayaklarının kontrolünü kaybetmek üzere olduğunu fark etti. Sanki birisi kulağından tutmuş, çeke çeke camiye götürüyordu onu. Kendine sözü geçmiyordu sanki. Durmak istedi, aksine daha da hızlandı. Tek o değil, postanenin önünde kini var kim topuklamıştı. Camiye doğru bir yarış başlamıştı sanki kaldırımda. Kendini kalabalığa bıraktı.

Rüyasında bıraktığı gibi.

Otobüs durakları demin dopdolu değil miydi?

Karşıdan, Kayalıpark'ın oradan, pırpırcılar, tavlacılar, aylaklar tırsa kalkmış, kendilerini caddeye atıp trafiği kese kese İp-

likçi Camiine kavuşmaya çalışıyorlardı. Kendi de farklı değildi. Hem buna hayret ediyor, hem de kaptırmış gidiyordu. Ezan ezan gibi değil, mahşeri bir çağrı gibiydi. Duyan herkesi mıknatıslayıp çekiyordu. Aşut'un işporta tezgâhına geldiğinde sustu ses. Seğirtmekten nefes nefese kalmıştı. Biraz soluklanıp kendine geldi. Geldi ama fena üzüldü itikatsızlığına. Kendi gibi olmayanlar, iyi kötü itikat sahipleri hâlâ ezanın cazibesinde, yedi basamak merdiveni koştura koştura iniyor, şadırvanın etrafında kümeleniyorlardı.

İmrendi.

Kokucu Dursun'u görünce toparlandı. "Sen namaza gitmiyor musun Dursun?" diye sordu.

"Aptezim yok Hüdai Ağa. Olsayıdı gideceğidim. Şadırvan da çok galabalık, bak hele."

"Aşut nerde?"

"Ezan okudu ya... Gelir şinci."

Aşut'un kulak tırmalayan cırıltısı da Aşut kadar meşhurdu Konya'da. "Aşut mu okudu o ezanı?" diye sordu şüpheyle.

"Hee. Gara Kedi getirttim hacıdan. Dolduruyum mu bi sıkım?"

"İstemez. Demek Aşut okudu ha?"

"Hee. Halil İbrahim Hocamız musaade itti."

Baktı ki yok hiç tabipten faide,
Koştu Sultan yalınayak mescide...
MEVLÂNÂ

Henüz Güzin ile Baha'nın 'Gençlik Başımda Duman - İlk Aşkım İlk Heyecan'ı patlatmadığı senelerdi. Gökben 'Şiribim Şiribom'u daha söyleyememiş, Anne Marie David 'a' ve 'o'ları yumuşata yumuşata 'Bir Pantâââlôn Bir Gôômleeek' diyememişti. Özay Gönlüm'ü tanısa tanısa Acıpayamlılar tanıyor, millet şarkı ihtiyacını akşam olup da Arap radyosu karışıncaya kadar transistörlü radyoların karşısına oturup Zeki Müren'le, Yaşar Özel'le, Mustafa Sağyaşar'la, türkü ihtiyacını Hacer Buluş'la, Nuri Sesigüzel'le, Yıldıray Çınar'la gideriyordu.

Konya küçücük bir şehirdi.

İkinci Orduyu kaldırıp meselâ Malatya'ya taşısan, subay aileleri gittikten sonra kala kala otuz kişi kalacakmış kadar küçük bir şehir.

Alaeddin Tepesinden İstanbul Caddesi tarafına doğru baktığın zaman ileride solda Hayat Büfeyi, onun bitişiğinde Selçuk Eczanesini, az ötede Kimene Halil'in meyhanesini, sağda çukurda İplikçi Camiinin minaresini, tee ötede Mevlânâ Türbesinin yeşil sarığını görebiliyordun henüz.

Memur kızlarının göstere göstere mini etek giydiği, "Bizim neyimiz eksik?" diyen kenar mahalle güzellerinin alalı beleli pantolonlarının üstüne ille ki de birer mini etek çektiği, ama

onun da bunun da tepki çekmediği, yol boyu çay bahçelerinde Tekel Birası sipariş etmenin çay sipariş etmek kadar normal sayıldığı zamanlarıydı Konya'nın. Bıraksan kabak çiçeği gibi açacağı zamanları.

Normalde yürürdü Hüdai Ağa, ama o gün eli kolu çok dolu olduğu için fayton kiraladı. Şeker Fabrikası Kolonisine kadar giden pırpıra binse de olurdu ama Koloniden Tekke'ye kadar bir dünya yol vardı.O kadar yükle olmazdı. Taksi tutsa çok dikkat çekerdi.

Bir görgü şahidine kurban gitmemek için faytonu evin giriş kapısına kadar sokturdu. Çeto bir iki havlayacak oldu, Hüdai Ağa'nın sesini duyunca vazgeçip kuyruk sallamaya başladı.

Geldin ni?

"Yok, gelmedim. Hâlâ Bedesten'deyim."

Aman ne gomik.

Kıyafetlerini, oyuncaklarını, defterlerini, kalemlerini gören Ömer'in çok şaşırdığını, ama hiç sevinmediğini görüp önce bozulur gibi oldu Hüdai Ağa. Ama sonra, çocuğun akşama kadar yüz sefer "Hepsi benim mi?" diye sormasından pay biçip aslında sevinmeyi bilmediğini anlayarak üzüldü. Mektubu, o kamyondan bu kamyona, o postacıdan bu postacıya dolana dolana Gülsüm'e doğru süzülüyordu. Elinden gelse kamyonları ayrı, postacıları ayrı hızlandırırdı.

"Meğer şurada ne kadar rahat yaşıyormuşum dün sabaha kadar." diye düşüne düşüne çılbır pişirdi, yumurtayla, tavayla, Çeto'yla, en çok da Ömer'le lâfladı, kuzineyi harladı, bahçeye çıkıp ıvır zıvırı toplamaya başladı. Neye el atsa elinde kalıyormuş gibiydi. Beli, küreği, tırmığı, çapayı toplayacaktı da ne olacaktı? Ankara'ya mı götürecekti? İçerideki eşyaları toplasa yetmez miydi? Hele bir yarın olsun, ağır ağır denk yapmaya başlardı. Oğlanın ailesine, konu komşuya, polise molise yakalanmadan hayırlısıyla bir kalkıp gideydi şuradan... Da, kız "Olmaz. Kabul edemem." derse ne edecekti? Koca köpekle, bir kamyon dolusu eşyayla nereye yıkılacaktı Ankara'da? Kamyon da bulmak lâzımdı daha. Bir de Şeker Kolonisinde kim var kim yok kamyonu görecek, görmeyenler de görenlerden haber alacak, herkes başına toplanacaktı.

Öööf öf.

Şimdiki Konya Lisesinin adı Gazi Lisesiydi. Anlı şanlı İkinci Ordu ise Konya'daydı daha. Meram'dan aşağı, etrafı meyve bahçeleriyle kuşatılmış bir dere akardı. Nasıl ki zamanın Belediye Başkanı Rebii Karatekin'i gösterip "Şu kimdir?" diye sorsan herkes bir aile büyüğünü bilirmiş gibi bilirdiyse, Seyit Kırmızı'yla Yusuf Ecevit'i de kime gösterirsen göster, ailenin çocuklarıymış gibi bilirdi. "Gonyamızın milli velespitçileridir."

Konyalı yeniyetmeler, kadın vücudunun çıplakken neye benzediğine dair ilk tedrisatlarını almak için ilkin Rüya Sinemasına gider, bu sayede kerhane karılarının karşısında ezilip büzülmekten kurtulurlardı. Konyalının piknik mekânları; Çayırbağı, Dutlukır, Tavşanköprü ve Sille Barajıydı. Bir tane battı-çıktı vardı henüz. Alaaeddin Camii ibadete kapalıydı.

Noo Hüdai Aa? Ne öflüyon? Canın nı sıkkın?

"Sıkkın da lâf mı Çeto... İşler arap saçına döndü lan. Nasıl gideceğiz biz Ankara'ya?"

Angara'ya mı? Naapacaaz Angara'da?

"Taşınacağız. Göç edeceğiz. Bundan sonra orada yaşayacağız."

Valla di.

"Valla. Ama ciddi meselelerimiz var tabii."

Hallideriz. Canını sıktığın şiye bak. Sööle hele neymiş en birinci mesele?

"Sen."

Ben ni?

"Evet, sen."

Öööf öf.

Bilya tekerli pazar arabalarının Pazar günlerini rulman sesine boğduğu, faytonların lüks ulaşım aracı sayıldığı, sekiz tane Chevrolet, dört Desoto, iki Buick, iki de İmpala'dan mürekkep 16 otomobillik taksi filosunun Konyamızın uçak filosu gibi falan görüldüğü, kasası önde üç tekerlekli motosikletlerin pazar zamanları zerzevat, Kurban bayramlarında toklu, sair zamanlarda insan taşıdığı, at arabalarının ev, evlere soba, odun, kömür taşıdığı, pikniğe adam taşıdığı, teravih namazlarına mü-

min taşıdığı, hülâsa her şeyi taşıdığı, yollarda at bokuna konan serçelerin hoplaştığı, oğlanların kız tavlamak için kız gibi saç uzatıp Zafer'deki Çamlıca Pastanesinin köşesinde toplaştığı yıllardı.

Çok vakti olmadığını biliyordu Hüdai Ağa. Tek derdi Çeto'yken bir ömür dolusu vakti vardı hâlbuki. Altından kalkacağı şüpheli bir işe girişmişti ve yakayı ele vermesi an meselesiydi. Suç işliyordu. Bir sabah açılır açılmaz gidip Konya İl Halk Kütüphanesinde kanunları şöyle bir kurcalamış, ödü bokuna karışmıştı. Suç, bütün unsurlarıyla oluşmuş durumdaydı. Artık değil Ankara'ya, isterse oğlanı alıp Amerika'ya kaçsın, fark etmezdi. Konya'da kazık kakıp kalsa da bir şey değişmezdi bu saatten sonra. Mümeyyiz olmayan bir küçüğü evinden kaçtığını bile bile alıkoymaktaydı. Alıkoymakla da kalmıyor, kolluktan gizliyor, üstüne de uzağa kaçırma planları yapıyordu. Suçlardan suç beğen.

Düşündükçe hafakanlar basıyordu. Kızdan da bir türlü mektup gelmediği için kararlılığı giderek çatırdamaya, her daim yanı başında duran sükûneti an be an yanından ıramaya başlıyordu.

Ne yapacaksa bir an evvel yapmak, şu meseleyi hâlledebildiğince çabuk hâlletmek zorundaydı. Hiç zannetmiyordu ama o da bir ihtimâldi; oğlan yalan söylüyor olabilirdi meselâ. Belki melek gibi bir ebeveyni vardı, ailesi perineperişandı belki şimdi, belki Konya polisi yeri göğü hamarat bir hallaç gibi ata ata Tekke Mahallesine yaklaşıyor, Hüdai Ağa'nın da hayallerinin de suyu giderek ısınıyordu.

Beri taraftan, oğlana kanı giderek daha fazla kaynıyor, Gülsüm gibi ona da bağlanmaya başlıyordu ve bu yüzden de an be an sükûnetini biraz daha kaybediyordu. Vakti yoktu artık. Hızla ve gizlice harekete geçmek zorundaydı ama hem hızlılık hem de gizlilik için çok elzem bir şey vardı ki o şey Hüdai Ağa'da yoktu: Sükûnet... Böyle bir halt yiyorsan öyle bir sakin olacaktın ki, senden başka herkes halt yiyor gibi görünecekti. Evinde çalıntı bir çocukla normal bir aile hayatı süremezdin öyle uzun boylu. Belki de sürmemeliydin.

Hazır sükünetini de kaybetmiş, durdu durdu duramadı, katilin ille ki de cinayet mahalline damlaması gibi bir sabah kalkıp Karaaslan'a damladı. Varlığı bile şüphe çekmeye yetecekken kime gidip ne deyip ne soracak, ne öğrenecek, bilmiyordu. Bir şey çekiyordu onu o köye. Muhtemelen çocuğun yere göğe koyamadığı şu Muzaffer Hoca'sı. Gitse meselâ, her şeyi anlatsa Hoca'ya, o da buna oğlanın yalan söylediğini söylese ne olacaktı? Eşek gibi geri verecekti emaneti mecbur.

Veresi var mıydı peki?

Zinhar!

Ama mecburdu, verecekti.

Peki o rüyaya ne olacaktı o zaman? Oğlan da aynı rüyanın yansısını gördüğüne göre? "Tesadüftür canım!" mı diyecekti kibar kibar? Yoksa "Ben delirdiydim" muhasebatına geri dönüp "Benimle beraber oğlan da delirmiş ki tevekkeli değil, aynı rüyayı o da görmüş." mü diyecekti?

Şu hânenin en aklı başında ferdi Çeto muydu?

Git git... Sen git Hüdai Aa. Git bi anla noolmuş ne bitmiş. Gorkunun ecele faydası yok biliyon.

"Sen nerden biliyorsun o atasözünü be?"

Sen nirden biliyosan ordan hazar. Gidiyon nu gitmiyon nu, onu söyle sen.

Belki de gitmese daha iyiydi.

"Bilmiyorum. Üstüme gelme."

Gorktun nu?

"Gidecektim ama, sırf sana inat gitmiyorum lan. Hadi bakalım."

Goorkaak goorkaak...

"Gidersem şerefsizim."

Kalktı gitti.

Zengin çocuklarının kibar kibar devam ettiği Hastaş Koleji vardı Konya'da o zamanlar. Türkiye'nin en akıllı çocuklarının okuduğu Maarif Koleji vardı. Gazi Lisesi, Kız Orta Okulu, Karatay Lisesi, Karma Orta Okulu vardı. İmam Hatip vardı. Odun Pazarı, Muhacir Pazarı, Saman Pazarı ve sadece Pazar günleri kurulan Şehir Pazarı vardı. Mahalle aralarında at arabalı satıcı-

lar terlik, kumaş, kırlent satarlardı. Sütçüler at arabalarıyla gelip kapıları tek tek çalar, "Süüüt" diye bağırırlardı. Dilenciler sahiden dilenciydi. Bir kuru ekmek versen "Allah razı olsun." der, karınlarını doyurdun diye dua ede ede bir hâl olurlardı.

O çağlar, elektrik ve su paralarının kapıya gelen tahsildarlar tarafından defaten tahsil edildiği, sokağın çocuklarının postacının peşinde kapı kapı dolaştığı çağlardı.

Hüdai Ağa, bilmeden, Ömer'in gelirken kat ettiği yolu tarla tapan tersinden kat ederek Karaaslan'a kavuştuğunda, güneşin öğle ezanı burcuna kavuşmasına daha çok vardı.

Karaaslan Camii hemen köyün girişindeydi. Esasen köyün bir girişi veya çıkışı da yok sayılırdı. Meram Yolunun üstünde, yoldan kavak ağaçlarıyla ayrılmış, ordan da girsen olur, burdan da girsen olur bir köydü. Adam yerine konulmadığı için yolla belle adam gibi bir bağlantısı yoktu Karaaslan'ın. İtilmiş ve kakılmıştı malûm. Bu hâl ağaçlarına dahi sirayet etmişti sanki. Köyün kavakları mal değneği gibi uzun ve ince, servileri top akasya gibi kısa ve yoluk, söğütleri yeni tıksırmış gibi şireli ve küflüydü. Mevsim sonbahar, hava da enikonu soğuk olduğu hâlde, üstünde et, etinin altında da kan taşıyan her canlının tepesinde sinek bulutları dolaşıyordu vızır vızır. Konyalıya gücü yetmeyen ne kadar haşerat varsa kapağı Karaaslan'a atmış gibiydi.

Hüdai Ağa, taba renkli küçük camiyi gördüğü yerden elini kolunu sallaya sallaya daldı köye. Dalar dalmaz da caminin bahçesinde dikilmiş, köye gelen bu yabancıya dik dik bakan imamla burun buruna geldi. Ömer'in meşhuuuur Muzaffer Hocasıyla. Sırtında cüppesi vardı Hoca'nın.

"Selâmın Aleyküm Hoca Efendi."

Sanki bir tanıdığa bakar gibi bakıyordu Hoca. Hüdai Ağa ne yapacağını bilemedi; Hoca'yı bir yerlerde görüp görmediğini hatırlamaya çalıştı. Herkes herkese aşinâydı Konya'da, her simâ her bir diğer simâ tarafından birkaç yüz defa görülmüş olmalıydı, bu normaldi de, fazla okunaklı bakıyordu adam sanki. Tanırmış da hatırlayamıyormuş, hâttâ adı dilinin ucundaymış gibi bile değil, çok daha okunaklı. Sanki dün gece oturakta beraber el çırpıp çingen kızı oynatmışlar. O kadar okunaklı.

"Aleyküm Selâm."

Muzaffer Hoca, Şeref Çavuş'un kuvvetle muhtemel işlemek üzere olduğu bir namus cinayetine yalan yere yemin ederek ürpere ürpere mani olup adamı güç bela evine savdığından bu yana devam ediyordu ürpermeye. Allah nazarında günaha mı girmişti sevaba mı? Diyelim sevaba girdi, bu nasıl bir sevaptı ki günahsız bir sabi bu sevap yüzünden doğduğu günden beri eziyet görüyordu? Ürpermeye devam etmişti aralıksız.

Sonrasında anasının gördüğünden daha çok gördüğü Ömer'in vahşi maceralarıyla bir misli daha artmıştı ürpermesi.

Sonrasında el kadar oğlanın eşek kadar Şeref Çavuş'u sekârete uzatması, sonrasında anası olacak o merhametsiz kadının oğlanın kafasında tava kırması, sonrasında karının bunun zoru olmasa oğlanın kaybolduğunu polisten, jandarmadan gizlemeye kalkışması, sonrasında Ömer'in Şerefsizi devirdiğini öğrendiği günün gecesi istihareye yatmış gibi gördüğü o hem tuhaf hem hoş rüya, ürpermelerini gözle görülür hâle getirmişti.

Aha şimdi de o rüyada gördüğü dev gibi adam...

Tam da rüyasında girdiği yerden girmişti Karaaslan hudutlarına. Bak hele.

Ürperme de göreyim bir.

"Buyur hemşerim." dedi, ürpermekten adetâ çenekleri takırdayarak. "Birine mi baktıydın?"

Hüdai Ağa, sakalı sünnete göre düzgünce kesilmiş Hoca'da, daha doğrusu Hoca'nın gözlerindeki ifadede bir tuhaflık olduğunu fark etmişti. Adam öcü görmüş gibi bakıyordu buna. Gelmekle çok yanlış bir iş yapmıştı canım. Ne diyecekti şimdi? "Bu köyden olduğunu söyleyen Ömer diye bir çocuk var elimde. Sana selâm söyledi." mi diyecekti? Ne kadar hesapsız iş yapmıştı yani.

"Yoo." dedi boş boş. "Geçiyordum, ağaçların arasından camiyi görünce..."

"Haa... Namaza mı geldin?" Kendi söylediğine kendi de inanamıyordu Muzaffer Hoca. Saatine baktı, güneş camdan yansıyıp gözünü alınca göremedi yelkovanla akrebi ama daha namaz vakti falan değildi. O kadarını hem biliyor, hem de rüyasından

hatırlıyordu. Gün gibi. "Gel, buyur." dedi, iyice ezberlediği bir parolayı tekrar eder gibi. "Amma daha çok var ezana."

Hüdai Ağa önüne baktı. 'Namaza geldim, evet.' dese, namaz kılmayı bilmiyordu. 'Hayır, namaza falan gelmedim.' dese, devamını nasıl getirecekti? Her şeyi batırmıştı işte. Çeto bile daha iyi plan kurardı. Yazıklar olsun!

Tamamen şaşırmış vaziyette, ne diyeceğini hiç bilemeden kafasını kaldırdı usul usul, vakit kazanmak için gözlerini ışık alıyormuş gibi kıstı, sol elinin baş parmağıyla sol yanağını kaşıdı, üst dudağını yaladı dilini çıkarıp.

Parolayı vermiş, işareti bekliyordu Muzaffer Hoca. Ki dünya dursa, karşısındaki dev gibi adamın tam da rüyasındaki gibi gözlerini kısacağını, koca elini kaldırıp yanağını kaşıyacağını, sonra da dilini çıkarıp dudağını yalayacağını aklına getiremezdi. Bu bile kâfiydi işaret olarak. Gene de ilk sözlerini beklemeye karar verdi ayak değiştirerek. Ne kadar sabırsız olduğunu yeni anlıyordu.

Hüdai Ağa dudağını yalayınca 'Su!' diye düşündü coşkuyla. 'Namaza gelmedim. Susamıştım, camiyi görünce şadırvandan su içeyim dedim.' diyebilirdi. Ne güzel gelmişti aklına.

"Namaz değil de..." dedi tedirgin tedirgin. Yalana başlayacaktı, bir şey içinden tuttu, düşünmek için es verdi. Ömer bu Hoca'ya güveniyordu değil mi? O güveniyorduysa bu niye güvenmeyeydi ki? Bir cevap bulamayınca omuz silkip suskunluğa gömüldü. Doğruyu söyleyip her şeyi batırabilir, yalan söyleyip geldiği gibi gidebilirdi. Ama içinden bir ses "Doğruyu söyle." diyordu ona.

Muzaffer Hoca farkında olmadan ikinci işareti çaktı: "Ya ne diyi geldin madem?" Sabırsızdı sabırsız.

Hüdai Ağa kıpırdandı. Dudaklarını yalayıp yan gözle az ilerideki iki musluklu küçük şadırvana baktı. "Ee? Diyivir hele." dediğini işitti o sırada Hoca'nın. "Ne diyi geldindi?"

Hüdai Ağa kararını verdi o anda. Gözünü Hoca'nın gözüne dikti, "Şeref Çavuş..." dedi yutkunarak "... iyi mi?"

Muzaffer Hoca şöyle bir gitti geldi durduğu yerde.

Allah ne büyüktü!

"İdare ider." dedi, ama rüyasındaki gibi boş bulunduğundan değil; bilhassa.

Ne büyüktü Allah!

Yaralı bereli, belki de şuursuz gezip dolanırken bu adamı çıkartmıştı çocuğun karşısına. Sonra bu onu konuşturmuştu muhakkak. Anlatmıştı her şeyi kuzu. Hemen anlatıverirdi zaten. Bu da durmuş durmuş duramamış, durumu kendi gözüyle görmeye gelmişti bir. Şükürler olsun!

"Ömer nası?" İşte asıl parola buydu. Dev adamın tıpkı rüyasındaki gibi sallandığını gördü. Göz gözeydiler.

Muzaffer Hoca nefesini tuttu, ama işaret hemen geldi:

"Emniyette."

Nefesini saldı Muzaffer Hoca.

"İnşallah hep emniyette galır." dedi. İçinden, 'Al sakla çocuğu, sakın geri getirme.' demek geliyordu, ama öyle demedi. Dedi ki; "Allah-ü Mütekebbir, o yavrının yolunu nire düşürdüyse bi hikmetilen düşürmüştür. İnşallah hep orda galır."

Hüdai Ağa gevşeyen diz bağlarını güçlükle zaptedip çökük duran omuzlarını kaldırdı. Şimdi bir baş yukarıdan bakıyordu Muzaffer Hoca'ya. Daha bir seviyordu şimdi Ömer'i. Her söylediği doğruydu çocuğun. Hoca, bu köydeki, hayır, bu dünyadaki tek dayanağıydı onun. Yalan kıvırmadığı için sevindi. "Benim kapıma düştü yolu." dedi. "Bana korkunç şeyler anlattı. Doğruluğuna inandım ama gene de..."

"Tetkik itmeye geldin."

"Evet."

Bir daha Ömer'i göremeyeceğini düşünüyordu Muzaffer Hoca. Bu dev onu alıp götürecekti buralardan. Burnunun direği sızlamaya başlamıştı. Dokunsan ağlayacaktı. "Allah Muiz'dir." dedi. Sesi titriyordu.

"O nedir?"

"Kullarını izzet-ü ikram ile ağırlayan..." Bir hıçkırık yükseldi boğazından, zar zor yuttu.

Gülesi geldi Hüdai Ağa'nın. Koskoca Allah, kendi üşeniyor, el kadar bebeye izzet etsin diye gariban Hüdai'yi kullanıyordu demek ki. Buradan akıl yürüt, o bebeyi her gün dövsün diye ba-

basını, hayatını zindana çevirsin diye öğretmenini, kafasını demir tavayla kırsın diye de annesini kullanıyordu zahir. Allah'a da bak sen. Bir işkence, bir de izzet faslı vardı demek ki hazretin. Bir de bunları yapsınlar diye kullandığı yer yüzündeki maşaları. Allah'a bak!

"Allah?.. Bula bula beni mi bulmuş diyorsun o izzet faslı için?"

Adamın isyanına için için hak veriyordu Muzaffer Hoca. Vardı elbet Rabb-ül Âlemin'in bir bildiği. Vardı elbet bir hesabı kitabı. Ama kul aklıyla bu kadarına akıl erdirebiliyordu işte insanoğlu. 'Niye Ömer? Ne gabahati var el gadak bebenin?' Tövbe istiğfar etti içinden. Neler de düşünüyordu. Rüyasında bunlar hiç gelmemişti aklına. Tembihlendiği gibi devam etti.

"Öyle münasip görmüşse öyledir. Velîy'dir çünkü O..."

Hüdai Ağa gülmesini gene zor bastırdı.

"Talebe velisi gibi mi?"

Bu sefer hıçkırığını tutamayacaktı Muzaffer Hoca. Az evvel düşündükleri için çok ayıpladı kendini. Yine de iri bir isyana dönüşmüş bu adama hak vererek hem güldü, hem hıçkırdı. Ömrü camide, gönlü Kur'an'da olduğu hâlde kendi anlayamıyordu hikmeti, Allah'ı bayramdan bayrama anan nasıl anlasın? "Kullarının dostu, kimsesizlerin kimsesi..." dedi. "İsmini bağışlayacan nı bana? Sen benim kisini biliyon belli."

Hem kendini, hem de Ömer'i Hocanın yaydığı emniyet duygusuna teslim etti Hüdai Ağa. "Hüdai Nâbit." dedi. "Tekke'de otururum. Bir mani çıkmazsa bundan sonra da Ankara'da oturacağım... Ömer'le beraber..." Sustu, yarım yamalak gülümsedi, sonra aniden aklına gelmiş gibi Muzaffer Hoca'ya dik dik bakarak kaygısının kaynağının kim olduğunu imâ etti: "Tabii bir mâni çıkmazsa."

"Mâni mi?" dedi Muzaffer Hoca. "Buyur, eve girelim Hüdai Efendi, bi çayımızı iç." Sonra Hüdai Nâbit'in kaygılarına hak verdiğini göstermek için göz kırparak ekledi: "Gören iden olmasın seni. Orda gonuşuruz galanını."

Maaile komşu gezmelerinin olmazsa olmaz sayıldığı yıllardı. Konyalının pet şişe müt şişe bilmediği, tatlı suyunu Gazyağ-

cılar, Fayton Çeşmesi, Ordu Çeşmesi ve Serficeli Şirin Hanım Çeşmesi sebillerinden beleş beleş aldığı, Krupp kamyonların, Magirusların sokak aralarında kıç attığı yıllar. Karatay Medresesinin karşısında, orta okulu bitirip öğretmen olmaya yelken açan kızların gittiği, bahçede Firdevs Hoca'yla voleybol oynarlarken 'Kızlar bize emanet. Bakan eden olmasın.' diye mahallenin delikanlılarının kapısında nöbet tuttuğu Parasız Yatılı Kız İlköğretmen Okulu vardı.

Olmadık bir vakitte eve gelen yabancı misafirden kimseye bahsetmemesi için sıkı sıkı tembihleyerek Nesibe'yi "Git de bak hele bir. Bi ittiyaç muttiyaç var mı?" bahanesiyle Şeref Çavuşgile gönderip ayağının altından savdı Muzaffer Hoca. O atkısını örtünüp çıkınca da oturdu Hüdai Ağa'nın karşısına, hem sormaya, hem dinlemeye, hem Hüdai Ağa'nın sorduklarını cevaplamaya başladı.

Nerede, ne vaziyette bulmuştu Ömer'i? Kafası yarık mıydı bulduğunda? Ateşi yükselmiş miydi? Ömer bunun hakkında ne anlatmıştı ona? Bu hep koruyup gözetmişti meselâ Ömer'i, Ömer bunun farkında mıydı? Şimdi kim bakıyordu çocuğa? Kime emanet edip de gelmişti buralara Hüdai Efendi? Evde birileri var mıydı bakarak olacak? Ankara'ya gitme işi nereden çıkmıştı? Niye gidecekti? Kime gidecekti? Ne zaman gidecekti? Gitmezden gören eden olursa onları nasıl atlatacaktı? Soranlara ne diyecekti? Gittiğinde Ömer'i kime nasıl tanıtacak, okulunu mokulunu nasıl hâlledecekti? Oğlanın nüfusu, şusu busu ne olacaktı? Huyunu suyunu bir iyi öğrenmiş miydi çocuğun? Gördüğü muamelât yüzünden el kadar bebenin kurt gibi bir şey olmaya başladığından haberi var mıydı? Nitekim bacak kadar boyuyla babasını neredeyse paramparça ettiğini, evet bu da anasının merhametsizliğine kızıyordu ama, kadın o demir tavayla onun kafasını kırmasa belki de çocuğun o yaşta katil olacağını biliyor muydu? Baş edebilecek miydi oğlanın zorla şırınga edilmiş bu huylarına? Nasıl adam edecekti onu? Ruhsatsız tabancaya dönmüştü oğlan; emniyeti de açık, ne zaman patlayacağı bellisiz. Bunun elinde patlarsaydı ne olacaktı? Bunları hesaba katıyor muydu? Buna Ankara'daki adresini gönde-

recek miydi? Bir daha geri getirecek miydi Ömer'i? Ne olacaktı? Nasıl olacaktı?

Çeto'dan da bahsedip ve fakat itin yaşından ve belâgatinden bahsetmeden Hoca ne sorduysa bir bir cevapladı Hüdai Ağa.

Ömer'i kapısının önünde, kan revan içinde bulmuştu. Hayır, kafası yarılmamıştı ama kafa derisi yırtılmış, bertilmiş ve ciddi şekilde ezilmişti. Hiç ateşlenmemişti, hayır. Evet, Muzaffer Hoca hakkında çok şey anlatmıştı Hüdai Ağa'ya. Evet, hep iyi şeyler anlatmıştı. Evet, oğlan bunun iyiliklerinin farkındaydı. Buraya gelirken kimseye emanet etmemişti çocuğu. Hem emanet edecek kimsesi yoktu Konya'da, hem de Çeto diye eşek kadar bir köpeği vardı, on adamdan daha emniyetliydi. Ankara'da bir kızı vardı bunun. Bilirdi Hoca muhakkak; Konya'nın eski Mahkeme Hamamının sahibi Hacı Hidayet'in oğlu Faruk'a kaçmış, Ankara'ya göçmüştü zamanında. Sonra hamamda yangın çıkmış, kızcağızın koca tarafı komple ölüp gitmişti. Bir başınaydı şimdi Ankara'da. Gülsüm'dü kızının adı. Esasında öz kızı değildi ama öz kızından daha öz bir evlâttı.

Çok iyi kızdı Gülsüm, çok. Rahmetli anasının aksine, tam bir insan evlâdıydı. İşte Ankara'ya onun yanına gitmeyi planlıyordu Ömer'i de alıp. Mecburdu. Kaşık kadar Konya'da fazla saklayamazdı oğlanı. Yakalanıp hapis müpüs yatsa gene neyseydi de, polis tuttuğu gibi baba evine geri getirirdi çocuğu. Hocanın gönlü buna razı olur muydu? Hah işte, bunun da olmazdı. Gidecekti mecbur. Kıza şimdilik bir mektup yollamış, bir oğlan çocuğunu evlât edindiğini yazmıştı o mektupta. Kız kabul ederseydi onun evine, etmezseydi onun yakınında başka bir eve göçecekti Ankara'da. Kız... Kızı Gülsüm. Ankara'ya gitmesinin başka bir sebebi yoktu. Başka hiçbir yerde tanışı bilişi yoktu Hüdai Ağa'nın. Ömer'i gözden çıkarmadığı müddetçe Konya'da da yaşayamazdı; ne yapsın? Bir iki haftaya kadar tası tarağı toplar kaçardı muhtemelen. Kamyonu yüklerken oğlanı görenler olurdu tabii. O da bundan korkuyordu. Ama onu o zaman düşünecekti. Doğrusu, torunu yaşında bir çocukla bunu gören Ankaralıların pek de umursayacağını tahmin etmiyordu. Kim kime ne karışırdı Ankara'da? Ama okul işini hiç düşün-

memişti hakikaten. Nüfus işini de düşünmemişti. Düşünse ne olacaktı ki hem? Diyelim çıkar yol bulamayacağını gördü, iade mi edecekti çocuğu? İşte şimdi de iyi kötü görebiliyordu ki okuldu, nüfus kaydıydı derken dağ kadar bir kayaya toslamıştı. Ne yapsındı, vaz mı geçsindi bu maceradan? Hayatta geçmezdi, geçmeyecekti. Şu âna kadar ne olacaktıysa o olmuştu ve şu andan sonra da ne olacaksa o olacaktı. Evet, oğlanın taşlaştığının, hâttâ kayalaştığının farkındaydı. Baygınken bile kendine el sürdürtmemişti kerata.

Burada yutkunup Ömer'in o yaralı bereli, o bitkin hâliyle eşek kadar Çeto'yu sopaladığını es geçmişti Hüdai Ağa.

Sonra devam etmişti.

Evet, emniyeti açık ruhsatsız tabanca gibiydi hakikaten Ömer. Hâttâ tetiği de bozuk bir tabanca. Hâttâ aynı anda dört bucağa birden bakan dört namlulu bir tabanca. Bunu o baygınken hissetmiş, ayılıp da anlatmaya başladığı zaman hislerinin onu yanıltmadığını, dolayısıyla tehlikenin büyüklüğünü anlamıştı. Anasından, kardeşinden bahsederken içinde zerre merhamet taşımadığını görmüştü oğlanın; hem kederlenmiş hem de endişelenmişti. Ama sırf endişelendiği için üzüntüsünü görmezden gelemez, o buna emanet edilmişti, emanetten yüz çeviremezdi.

Burada tekrar yutkunmuş; "Allah'ın emanetinden..." diyerek rüyasını da es geçmişti. Ki Allah'ın adını nadiren alırdı ağzına.

Hayır. Oğlanın ustura gibi bilenmiş taraflarıyla baş edip edemeyeceğini bilmiyordu tabii. Bilemezdi, nasıl bilsin? Kim bilebilirdi yarın ne olacak?

Tabii ki gidip de yerleşir yerleşmez Hoca'ya Ankara'daki ev adresini bildirirdi, söz. Ona güvenmeyecekti de kime güvenecekti? Hâttâ Konya'daki adresini de verecekti şimdi. Hoca Ömer'i gitmezden görmek isterse... Geri getirip getirmeyeceği, zamana ve zamanın unutturucu etkisine bağlıydı. Hele bir sağ salim, yakalanıp etmeden gitsinlerdi de...

Muzaffer Hoca Hüdai Ağa'yı dinlerken kuzinenin üstündeki çaydanlıkta fokurdayan suya avuç avuç çay boca etmiş, kaynayıp ekşimesin diye hemen alıp yere koyarak üstüne bir hav-

lu sarmış, demlenmeye bırakmıştı. Hüdai Ağanın son sözünü söylediğini tahmin ettiğinde de kalkıp "Demlenmiştir." diyerek zifir gibi iki bardak doldurmuştu. Çaylarını karşılıklı yudumlayıp suratlarını karşılıklı ekşiterek devam etmişlerdi sohbete.

Bayağı da hararetli, hâttâ ateşli bir sohbet olmuştu bu.

"Dimek benden razıymış yavrı?"

"Olmaz olur mu? Her gün gelmez miydi sana?"

"Geliridi guzum geliridi. Doğru diyon. Ee? Mahkeme Hamamcı Hacı Hidayet'in oğlu Fariğa gaçan o meşhur gız seninidi he?"

"Evet. Kaçtı ama, sonrası malûm. Ne kocası kaldı başında, ne anası, ne atası."

İç çekti Muzaffer Hoca. "Mukadderât... Nidecen? Allah'ın didiği oluyor. Vardır bi bildiği ki..."

Neydi yani şimdi? İhtiyar bir karı kocayla daha ömrünün baharında bir adamı cayır cayır yakmak neydi? Murâdına erip biraz da gülebilmek için uzunca bir zaman ağlayan bir kızcağızı hem dul, hem öksüz, hem yetim bırakmak neydi? O kadar biliyordu madem Allah, Hoca da onun evinin bekçisiydi madem, bir anlatsındı da anlasındı hele Hüdai Ağa. Neyi biliyordu da saklıyordu bunun Allah'ı? Ömer'i niye sabah akşam dövmüştü meselâ? Niye herhangi bir bebe kadar masum ve günahsız bir bebeden bir canavar yaratmaya murâd etmişti?

"Öyle dime hay Hüdai Efendi. Allah'ın aklına irmez senin aklın. Allah-ül Âlim'dir O."

Tamam işte. Bunun aklı ermezdi, o kesin, ama madem hoca geçiniyordu bu Muzaffer Efendi, o anlatsındı da anlasındı Hüdai Ağa bakalım. Küçük bir çocuğa böyle bir hayat niye reva görülürdü? İlim irfan neresindeydi bunun? Hikmet neresindeydi? Hem var mıydı öyle beleş; hem kullarına 'Ben çok iyiyim, çok merhametliyim, şöyleyim böyleyim, ananızdan bile şefkatliyim' diyeceksin, hem de el kadar bebeyi doğduğuna doğacağına pişman edeceksin. Doğurtmayaydın. Allah değil misin?

"Hüdaiiii... Bak, Hüdai, bak şimci... Efendi mefendi didik, ayıbidiyon bak..." Usul usul kızmaya başlıyordu Muzaffer Hoca. Böyle bir cüret görmemişti. "Ben oğadak uğraştım gaderine

razı, içinde Allah aşkı olan bi çocuk yitişsin diyi, sen şimci diyon ki 'Ben o çocuğu bozacam, gendim gibi âsi yapacam.' Olmaz hay gardaşım... Ben sana Ömer'in başına iyi şiyler geldi mi diyom?... Allah'ın bi bildiği vardır diyom sade... Senin aklın irmez diyom. Pişman itme beni... hay Hüdai..."

"Pişman etmeyeyim demek? Ne o? 'İtikâtsiz bir adamın yanında büyüyeceğine varsın baba evine dönsün, benim itikâdımla büyüsün.' mü demeye başladın Hoca? İhbar etmekle mi tehdit ediyorsun beni? Ne düşündüğümü söylemesem iyiydim de, söyledim kötü mü oldum? ... Hay Muzaffer!" Hüdai Ağa da kızmaya başlıyordu.

"Yok canıım... Estağfurullah... Ne tettiti?"

Kimin iyi kimin kötü olduğunu, kimin günahkâr kimin sevapkâr olduğunu yalnızca Allah bilirdi, hacı hoca değil... Muzaffer Hocanın da aklı ermezdi, yalan yok. Allah'ın işine kimsenin aklı ermezdi. Başına gelen kötülükmüş gibi gelirdi, ama sonunda bir de bakardın ki iyilikmiş... Çektiğin acılara isyan ederdin, ama sonunda bir de bakardın, iyi ki o acıları yaşamışsın, yoksa O'nun nimetlerine çıkmayacakmış yolun. Allah, kullarını öyle zorlu yollardan götürürdü ki ikbâl kapısına, ancak sabredenin ömrü vefa ederdi anlamaya... O'nun varlığı gibi ilmi de münezzehti ve insanoğlu kuş kadar beyniyle, en doğru ve haklı şeyin o muazzam aklın akıl ettiği şey olduğunu elbette anlayamazdı. Kendi kifâyetsizliğini Allah'a, hâşâ, izafe etmeye kalkmamalıydı kul. Koskoca Musa Aleyhisselâm bile akıl sır erdirememişti Hızır'ın yaptıklarına da sabredemeyip sözünden dönmüştü peygamber hâliyle. Şu akıl seviyesiyle Allah'ı anlaması mümkün değildi insanoğlunun. O hâlde 'Anlayamadığıma göre yanlıştır.' demek büyük aptallıktı. Senin anlayamadığın bir milyon tane iş vardı, ama onu anlayanlara kul köle oluyordun utanmadan; yanlıştır munluştur demiyor, sıra Allah'a gelince, bırak kul köle olmayı, hâşâ, bir de kavga etmeye kalkıyordun... Aklın kifâyet etmiyor diye cehenneme odun olmak istiyorduysan başkaydı tabii... Hem götün yiyorduysa sana yanlış iş yapıyormuş gibi gelen insanlarla kavga edeydin, onlara dikleneydin madem... Asıl böyle beleş yoktu... Hüdai!

"Ağzımızı bozmayalım... Muzaffer!"

Diyelim bir insan bir insana iyilik edecek... Öncesinde başına bin belâ sardırırsaydı, o iyilik, muhakkak belâ yokken yapacağı iyilikten bin misli büyükmüş gibi görünürdü. Diyelim ziyafet çekecek birine; öncesinde üç gün aç bıraksındı, baksındı bakalım nasıl hora geçiyormuş o ziyafet, nasıl da ziyafet gibi geliyormuş bir dilim kurtlu ekmek... Diyelim saçını okşayacak; öncesinde iki saat dövsündü meselâ, görsündü ondan sonra o saçı okşananın sevincini... Madem sonunda iyiliğe varacaktı her kötülüğün sonu, sonsuz ilmiyle Allah denen o âlim tutup kulağından iyiliğin kapısına bıraksaydı ya kullarını... Kurtlu ekmeğe şükrettireceğim diye aç koyup durmak nasıl bir ilimdi? Hadi bu ümmiydi din imân denince, aklı ermiyordu, ama sen de hocaydın koskoca, senin aklın da ermiyordu işte... Kendin diyordun 'Aklım ermez.' diye... Kimsenin aklının ermediği bir şeydiyse imân denen, 'Aklınız ermediği için sizi cehennemde yakacağım.' demek ne demekti?

"Gaç canım, ben öyle mi didim?"

Allah'ın işine akıl erdiremeyebilirdin, bu normaldi. Hâttâ normal olan buydu... Asıl aklın eriyorduysa şüphe edecektin kendinden. İmân da aşk gibi bir şeydi çünkü. Akılla fikirle erişilecek, ilimle irfanla kavuşulacak bir şey değildi. Nasıl ki aşık olduğun zaman 'Saçı uzun da ondan.' demez, sebeplerden el çeker, kendini salardın gitsin, imân ettiğin zaman da 'Şu şu şu sebeplerle." demez, salıverirdin kendini işte... İmân gönül işiydi; zihin, beyin işi değil. Tıpkı aşk gibi. Ve insan, aşık olması gerektiğini akıl ettiği için aşık olmazdı. Aşık olabildiği için aşık olurdu. Aşık olmayı becerebilecek bir ruha, aşkın külfetlerini nimet bilecek bir yüreğe sahip olduğu için aşık olurdu... Diyelim cennet bu olsun... Aşık olamayan insan da buna ihtiyaç duymadığı, aşık olmayı aklıyla reddettiği için değil, olamadığı için, aşık olmayı beceremediği için olmazdı. İşte bu da cehennemdi. Aşk ateşinde yananların gözünde aşk cennet, ötesi ise cehennemdi... Asıl yanmak buydu... Neyi kaybettiğini bilmemekten daha büyük bir cehennem ateşi olabilir miydi? İşte bunu demek istemişti Muzaffer Hoca... Hay Hüdai!

'Aşk' demiş, Hüdai Ağa'yı hayrete düşürmüştü Muzaffer Hoca. Kavgaya meyleden tartışma bir anda hız kesmişti tek taraflı olarak.

"Ben aşkı Gülsüm'den öğrendim galiba Hoca Efendi... Güzel dersin. Keşke benim de senin gibi sağlam bir itikâdım olsaydı."

Kendini bildi bileli fazla iri ve fazla çirkindi Hüdai Ağa. Üstüne de bir cümlelik işi beş dakikada zor anlatacak kadar pepeydi. Çocukken bunun acısını çok çekmişti. Anne, baba, nine bir evde yaşarlardı. Annesiyle babası daha bu ilkokul bebesiyken birer sene arayla veremden gitmişlerdi. Ninesi büyütmüştü nur içinde yatsın. Hep iriydi bu. İlkokul birdeyken ortaokul çocuğu gibi kalıyordu akranlarının arasında. Hiç arkadaşı olmamıştı. Ne mahallede ne de okulda. 'Oku kuzum.' derdi hep ninesi ona. 'Oku da yalnız kalma. Ben bugün varım, yarım yoğum.' Öğretmeni hiç ilgilenmediği hâlde sınıfta okumayı ilk o sökmüş, yazmayı ilk o becermiş, hem okulda hem de sair zamanda ne bulduysa okumuştu. Feritpaşa İlkokulundan neredeyse bir lise talebesi teçhizatıyla mezun olmuştu, ama ninesi felç geçirip yatağa düşünce orta okula bile gidememişti. Hâlbuki gözü Maarif Kolejindeydi. Kazanır mıydı? Meçhûl. İmtihanına girememişti ki. Olmamıştı işte. Çocuk yaşta olmasına rağmen koca adam kalıbı sayesinde bir şeker imalâthanesinde kolayca iş bulmuştu. Beş sene ninesine bakmış, komşuların da yardımıyla yedirip içirmiş, o arada yemek yapmayı öğrenmiş, ihtiyar kadının ihtiyaçlarını bir başına görmüştü. Akşam orta okuluna da ninesinin zoruyla yazılmış, ama kadının durumu kötüleşince bırakmak zorunda kalmıştı. Sonra ölmüştü zavallıcık. Hüdai Ağa on beş yaşında tek başına kalmıştı. Gündüzleri çalışıp geceleri imtihanlara hazırlanmış, orta okulla liseyi dışarıdan bitirmişti. İmtihandan imtihana gidip gelirken Nezaket'le tanışmıştı. Rahat bir kızdı Nezaket. Ölen karısı. İriliği ve çirkinliği yüzünden çocukluğundaki kadar yalnız sayılmazdı artık ama pepeliği, Nezaket hariç etrafındaki insanları eninde sonunda kaçırıyordu ondan. Cüssesinden korkup pek alay edemiyorlardı ama eden çıkıyordu gene de. Bilhassa şekercide. Ama artık lise mezunu olmuştu ve o tarihte lise mezunu, parmakla gösterile-

cek kadar azdı Konya'da. Resmi dairede iş bulabilecek durumdaydı. Askerliği aradan çıkarmak istemişti, bu arada. Gelgelelim, muayene sırasında hariciye doktoru, pepeliği yüzünden heyete havale etmişti bunu. Heyet de raporuna 'Askerlik yapmaya müsait değildir.' damgasını vurmuş, muvakkaten çürüğe ayırmıştı. İki sene kazandığı için sevinsin mi yoksa askere gidemediği için üzülsün mü bilemeden Konya Belediyesine başvurmuştu. Şimdilik ellerindeki sadece sokak süpürgecisi kadrosu vardı ve o da lise mezununa göre bir kadro değildi ama kabul ederseydi başlatabilirlerdi onu yani. Niye etmesindi ki? Kabul etmiş, nihayet mesai saati belli, doğru düzgün bir işte çalışmaya başlamıştı. Maaşı da çok iyiydi çöpçülerin. Şekerciden aldığının üç dört misli para alıyordu her ay. Kendini emniyette hissetmeye başlayınca babasından kalan Tekke Köyündeki tarlaya gitmiş, gider gitmez de tuğla üstüne tuğla koyarak şimdiki evini yapmaya, etrafını da usul usul çevirmeye karar vermişti. Sokak süpürgecisi olmak iyi geliyordu ona. En azından akşama kadar kimsenin suratına pepelemek zorunda kalmıyordu. Bir gün, nasıl olduğunu hiç anlayamamıştı, düzelivermişti konuşması. Sonra, gelsin askerlik.

Burada az kalsın 'Çeto'nun geldiği gün.' diyecekken son anda uyanmış, söyleyeceğini yutmuştu.

"Hiç unutmuyorum; Aşut'tan yorgan iğnesi alacaktım..."

"Şo İplikçi'nin önünde dikelen işportacı Aşut'tan nı?"

"Evet. Birdenbire doğru düzgün konuşmaya başlayıverdim. Aşut'un şaşkınlığını görmeliydin. Ama benimki daha fazlaydı tabii."

"Zırppadan geçivirdi he?"

"Evet. Geçiverdi. Öylece. Ansızın."

"Allah'ın işi diyom sana ya inanmayon. Ee? Belediyede ne didiler ya?"

"Babamın tarlasında yatır falan varmış... Ondan iyileşmişmişim... Hemen çöpçü çavuşluğuna terfi ettirdiler beni..."

Bir akşam Belediye çıkışı eve dönerken Nezaket'le karşılaşmıştı yolda. Karnı burnundaydı kızın. 'Hayırlı olsun.' demişti bu. Kız bunun sular seller gibi konuşmasına çok şaşırmış, 'Sana

da hayırlı olsun.' demişti. İşte, ne yapıyorsun - ne ediyorsun - ben iyiyim - Fen İşlerinde çalışıyorum - sen ne yapıyorsun falan filan derken ayrılmışlardı. Bir hafta sonra Belediyeye gelmiş, bunu bulmuştu Nezaket. Bir kenara çekip kendisini karı olarak kabul edip etmeyeceğini sormuştu. Dayısı buna fenalık etmiş, bu durumu annesine anlatmış, annesi dayısını korumaya kalkınca bu gidip babasına anlatmış, babası da hem annesini hem dayısını hem de kendini vurmuştu. Korkunç günler geçirmişti ama daha korkunç günler hamile kaldığını anlayınca başlamıştı. Yasak olduğu için devlette aldıramamış, parası olmadığı için de özele gidip gizli saklı kürtaj yaptıramamıştı. O zamana kadar orada burada gündeliğe giderek idare etmişti ama artık çalışamıyordu, eli kulağındaydı, emniyetli bir yere ihtiyacı vardı. Kabul ederseydi ona karı olur, evine bakar çeker, yemeğini yapar, söküğünü diker, çamaşırını yıkar, gömleğini pantolonunu ütüler, ortalığı temizlerdi. Şartı vardı; bir kadına dokunur gibi dokunmayacaktı ona. Kabul ederseydi bir ömür gündelikçisi olurdu. Kabul eder miydi? Allah rızası için? Kabul eder miydi? Şu karnındaki günahsızın hatırı için?

"Hem onun şartını kabul ettim, hem de kendim şart koştum... Çocuk, aklı ilk erdiği gün, babasının ben olmadığımı bilecekti. 'Öldü senin baban.' diyecektik. Anlaştık, nikâhı kıydırdık."

Daha Zafer Aile Çay Bahçesi açılmamıştı Konya'da. İdmanyurdu Pasajı henüz yapılmamıştı. Kaset icat edilmemişti. Müzik radyodan, makaralı teypten ve asfalt plaklı pikaptan dinlenir, Günaydın Gazetesi otuz pay kuponu biriktirene Gırgır süpürgesi hediye ederdi. Aziz Nesin'in Ustura Dergisine; "Berberde de kalmamış bakılacak mostura / Elde keskin ustura, sür bastıra bastıra" gibi mâniler yazdığı, Akbaba'nın ortalığı kasıp kavurduğu, milletin derdini Marko Paşa'ya anlattığı, gazetelerin para ikramiyesi verdiği, Sümerbank'ın Sümerbank, Sümerbank basmasının efsane olduğu yıllardı.

Artık karşısındaki dev adamın Ömer'e gözü gibi bakacağından emindi Muzaffer Hoca. İç çekerek saatine baktı. 'Gördün nü Allah seni aracı goyup ne güzel işler yapmış?' diyecekti ki

telaşla fırladı ayağa. "Annah! Az galsın ezan vaktini gaçırıyorudum, görüyon nu bir?"

Hüdai Ağa ayaklandı.

"Ben de gideyim artık. Oğlanı çok yalnız bıraktım evde."

"Cemaat gelmezden uzaklaş madem."

"Kalem kâğıt var mıydı?"

"Nööreceğidin?"

"Evin adresini yazayım. Belki Ankara'ya taşınmadan görmek istersin Ömer'i."

Sonbaharın sonları yaklaşıyordu. Odun Pazarındaki mahrukatçıların, İnce Minarenin önünü mesken tutmuş at arabacıların, İstanbul Caddesindeki sobacıların yüzünün güldüğü, kışın abus suratıyla kötü kötü sırıttığı, fakirlerin somurttuğu zamanlardı. İlkokul bebeleri kara önlüklerinin üstüne içi kapitoneli imperteksle rini çekip Devrim İlkokuluna, Hazım Uluşahin İlkokuluna, Karaciğan İlkokuluna, Ak Şemseddin İlkokuluna, İhsaniye İlkokuluna, Cengiz Topel İlkokuluna koşturuyorlardı.

Devrim İlkokulunun çüklüleri yutkunarak yollara bakıyor, Karaaslanlı koç yiğidin yolunu gözlüyorlardı, ama gelmiyordu bir türlü o koçyiğit. On gündür ortalarda yoktu. Bir daha gelmez miydi ki? Kulüpleri kapatılmış taraftarlar gibi boşluğa düşmüştü bebeler. Mehmet Çetin Öğretmenin avucu kaşınıyordu tatlı tatlı, hırsını ötekilerden çıkarıyordu ama Ömer'inki kadar tat vermiyordu onlar. Hemen ağlamaya başlıyorlardı. Polis gelmişti okula. 'Ömer Çavuş'un kaybolduğu ihbar edildi. Nereye gitmiş olabilir? Arkadaşlarının haberi olabilir mi?' diye sormuştu. Yalanın bini bir para.

"Ben gördüm, Mahmut Şevket Paşa'ya döğüşmeye gittiydi. Döğüşürken ölmüştür."

"Ben gördüm. Bıyıklı bi adamın elinden tutmuş gidiyodu çarşıda. O adam gaçırmıştır."

"Ben gördüm. Bi faytonun götüne yapışmıştı. Faytoncu döğmüştür."

"Ben gördüm. Cemsenin peşinden goşuyodu. Ezilmiştir."

"Ben gördüm. Sille Barajına yüzmeye gittiydi. Boğulagitmiştir."

Keçeciler İçi vardı, Dellâl Pazarı vardı, her tarafta bahçeler

vardı o zamanlar Konya'da. Şimdiki Belh Kavşağının olduğu semtte üzüm bağları, bağlarda bağ puştaları vardı. Şehrin göbeğindeki evlerin ekseriyeti toprak damlı, odun kirişli kerpiç evlerdi. Şehir Ak Camiinin elli adım ötesinde sona ererdi. Beş evden birinde pekmez kaynatılırdı kış öncesi. On evden birinde kenevir helvası çekilirdi. Kapılara kilit vurulmaz, bayram sabahlarında bayram ekmeği yenirdi. Buğday Pazarı vardı, Kadınlar Pazarı vardı. Sinemalarında film mi oynayacak perde iner, tiyatro mu oynayacak perde kalkardı. Belediye Sineması yanalı on sene oluyordu. Bir türlü Belediye Sineması demeye içi elvermeyen ihtiyarlar hâlâ 'Yandı gitti güzelim Ziya Gökalp Sineması.' derlerdi. Yazlık ve kışlık Saray Sinemaları vardı. Emek Sineması vardı, Yeni Sinema vardı. Bütün suareler yatsı namazından sonra başlardı. Herkesin herkese saygısı vardı. Betonarme bina tek tüktü; olanların çatısı da Marsilya kiremidiyle örülü olurdu. Kör Ahmet sânıyla mâruf Ahmet Özdemir ortalığı yeni yeni kasıp kavurmaya başlıyordu. En sıkıntılısı, en bunlusu, en dertlisi bile adama şakır şakır göbek attıran Konya türkülerinden başka bir şey okumayan Bedia Akartürk, yemin billah İzmirli olduğunu söylediği hâlde Konya türkülerini okusa okusa bir Konyalının o kadar güzel okuyacağına imân eden Konyalıları İzmirli olduğuna bir türlü ikna edemiyor, 'Gonyalıyım dimeye utanıyo hazar.' diye aslını inkâr etmekle damgalanıyordu. Feyzi Halıcı, Çağrı Dergisini çıkartmaya başlayalı on sene, Turizm Derneğini kuralı sekiz sene, 'Fezai' mahlasıyla Çınaraltı Dergisine şiir yollamaya başlayalı beş sene oluyordu. Camilerden ezan sesleri yükseliyor, müezzinler gırtlaklarını paralaya paralaya müslümanları namaza davet ediyor, ama sadece Aşut'un akıllara ziyan sesi İplikçi Camiini mihrabından öküz derisi kapısına kadar dolduruyordu.

Kimseciklere görünmeden kavak sırasını aşıp Meram Yoluna çıktığında önce mekanik bir cızırtı duydu. Bunu Muzaffer Hocanın geniz temizleme sesi takip etti. Ardından öğle ezanına asıldı Hoca. "Nerde Aşuuut, nerde Muzaffer Hoca Efendi?" dedi Hüdai Ağa. Namaz kılacağı varmış da bu sesi duyunca dinden imândan soğumuş gibi hızlı adımlarla uzaklaştı.

İnsan, aradığıdır...
MEVLÂNÂ

Muhtar Hacı Naci Kalaycı, sabahın dördünden beri aptes almaya çalışıyordu beş buçukta yapacağı sabah namazı denemesi için. Ama bir haftadır olmadığı gibi o sefer de olmuyordu.

"Son bi defa daha deneyim bakıyım.

Euzubillâhiminaşşeytaniracim

Soylarına maşallah

Kavuşuruz inşallah

Tövbe estağfurullah..."

I-ıh. Olmuyordu. Öyle olmamasındansa böyle olmaması bin kere evlâydı gerçi. Şimdi hiç olmazsa aptes alamıyor, aptes alamayınca namaza duramıyor, namaza duramayınca da Allah'ın huzurunda göbek atmaktan kurtulmuş oluyordu. Bir haftadır böyleydi durum. Tespih çekerken, namaz kılarken, bir de uyurken yakasından tutan dokuz buçuk aylık şu illet, bir haftadan beri seyrüsefer değiştirmişti. Tespih çekerken gene oluyor, uyumaya kalktığında gene oluyordu ama artık namazda olmuyordu. Olmuyordu değil de, olamıyordu aslına bakarsan. Aptes olmayınca namaza durulmuyordu çünkü. O kısmı iyiydi, rükûda göbek, secdede göt atmak olacak şey değildi. Buna razı oluyordu insan. Ama bazı başka güzergâhlar daha belirlemişti illet. Söylemesi ayıp, ne zaman büyük abdestini yapmaya girse, çok değil, bir

iki ıkınma sonunda çömeldiği yerde hem oynayıp hem söylemeye başlıyordu misâl. Daha dün akşam; 'Acı Biberim Acı / Ocağa Godum Sacı' türküsü eşliğinde sıçmıştı. İnsan hem deliğe denk getiremiyor hem de hanıma, çocuklara falan mahcup oluyordu.

Ulan, ne hayattı arkadaş! Namaz yok, niyaz yok... Uyku da yoktu işin kötüsü. Hadi namazı niyazı Allah'ın gücüne gitmesin diye mecburiyetten kılamıyon, bari bırakaydı yakanı şu illet de uyuyabileydin fosur fosur. O da yok. Hadi helâya gidip rahatlayayım desen, o da yok. Ne hayattı!

Ama biliyordu. O gözlüklü mübareğin iki istihâresinde de müjdelediği makama bir yerleşsin, huzura erecek, bin bin kaza ede ede kılacaktı bütün geçmiş namazlarını. Hâttâ ileride de başka bir bok olursa diyerek müstakbel namazlarını da edâ edecekti kazaen, ki onlar da kazaya kurban gitmesin.

Uyku da olmadıktan sonra evde otur otur bok mu var; kalkmış dükkâna atmıştı kapağı. Bir haftadır böyle yapıyor, bu suretle yeğenlerinin Yeşilbayır mezarlığında sabaha kadar çalışmasını zor şer temin etmiş oluyordu. "Sabah beş buçuk dedim miydi dükkânda toplanacanız, rapor vereceniz bana. Beni görmeden gidip yatanın bacağına sıçarım."

Hergeleleri sıkılamakla çok iyi etmiş, çok da iyi netice almıştı nitekim. Aha, muhtemelen bugün mezarlığın saçı başı noksansız yolunmuş, en aşağı yüz hanelik parsel muvakkaten soğan tarlası kıvamına gelmiş olacaktı. Kış önü soğan bitmezdi. En iyisi mi patates ekecektin. Hem daha ucuzdu.

Camdan baktı. Oğlanlar gelmeden helâya girip biraz yapsa mıydı acaba? Türküsünü mürküsünü de söylerdi rahat rahat. Ama yoktu ki, ne yapacaktı?

Radyoyu açtı; Arap yalellisi cırcır böceği gibi ötüyordu. Geri kapattı. Bir büyüklük edecek, yeğenlerine çay demleyecekti. İşin sonuydu çünkü bugün inşallah. Ah inşallah.

Emir, dalgalana dalgalana Hacı Muhtar'a hamle eden Adnan'ın önünü kesti.

"Ne yaptığını sanıyorsun Adnan?"

"Ben bu adamı döverim." dedi Adnan. Dövemeyeceğini bilmesi gerekiyordu normalde ama gerçeklik duygusunu giderek

daha fazla kaybettiği için yapabilecekleriyle yapamayacaklarını birbirine karıştırıyordu artık. "Şuna bak... Güya biz bunu çıldırtacaktık aptes bile aldırmayıp... Alamıyorum diye seviniyor adam yaa... Kendine pay çıkarıyor yaa... Çıldıracağım yaa."

"Sakin ol." diyerek kader arkadaşını teskin etmeye çalıştı Emir. "Gel bu aptes işinden vazgeçelim. Namazda kıvırttıralım gene biz bunu."

"Ben hele önce bir kafa göz gireyim de şuna..."

"E, hadi gir o zaman."

Adnan dükkânın şerbet beton zemininde bata çıka hücum edip muhtarın içinden, altından, üstünden geçti, muhtar çaydanlığa su çekiyordu, ruhu bile duymadı.

"İyice bir dövdün mü bari?"

"Olmadı ki ama... Dokunamadım bile... Niye olmadı? Niye dokunamadım?"

Emir, arkadaşının karşısına gidip ellerini omuzlarına koydu. "Biz ölüyüz Adnancığım." dedi. "Onun dünyasında yokuz biz. Kendi dünyamızdan da kopuyoruz yavaş yavaş."

"Hadi yaa?"

"Hatırlamıyor musun?"

"Neyi?"

"Ne neyi?"

"Hatırlamıyor musun dedin ya."

"Ben mi dedim?"

"Sen dedin."

"Ne dedim?"

Hacı Naci Kalaycı alışmıştı artık, bu sefer kendiliğinden bir türkü tutturdu demliğe çay atarken.

"Maşşallah Hacemmime." dedi Behnan. Gece vardiyasından dönmüşlerdi. Gaz ocağının başında omuz attıran Hacemmi'ye doğru "Çık çıkı çık çıkı" diye sesler çıkararak orasını burasını çevire çevire yürüdü. "Şuna bak hele şuna. Götü ayrı bi yere gidiyo başı ayrı bi yere. İpne mi lan bu yoksa?" diye fısıldadı Tahir'in kulağına Samet. Tahir sırıtıp sol dirseğini Samet'in böğrüne gömdü. Sağ elinin işaret ve baş parmaklarını uç uca getirmiş delik işareti yapıyordu. "İstesek bize de verir mi ki?"

Muhtar elini peşkire silerek masanın başına seğirtti. "Naaptınız aslanım?" dedi."Tamam mı?"

Behnan tam kıvırtmayı kesip "Ayıbediyon Hacemmi." diyecekti ki Samet'le Tahir aynı anda atıldılar gerisinden: "Ayıbediyon Hacemmi."

"Anlatın hele lan. Bi oturun da adam gibi deyiverin oğlum. Bitti mi esastan? Kurtulduk mu o mezbelelikten?" Sanki kurtulduklarını bilmiyordu. Üç beş yerinde göstermelik üç beş piç ağaç haricinde tarlaya dönen mezarlığa her sabah yaptığı gibi dün sabah da uzun uzun bakmış ve "Maşallah benim aslanlarıma. Bitirmişiniz lan!" demişti. Yeğenler, ufak tefek birkaç def-i kabir, eski mezarlık camisinin duvarlarının az daha tıraşlanması ve 'Uçtu Gitti Ayşegül'ün yerinin işaretlenmesi haricinde pek bir iş kalmadığını müjdelemişlerdi. Bu da yeğenlerine "Ayşegül şimdi esastan uçtu gitti he?" diye şaka yapmıştı sırtararak. Şimdi de o değilden soruyordu işte. Yarın saate kadar aydınlanacaktı ortalık ve kendi gözüyle görecekti göreceğini. "Ee?" dedi merak ediyormuş gibi.

"Bitti Hacemmi, bitti." dedi Samet. Yine Behnan'ın ağzından almıştı lâfı. "Anamız siki... ağladı ama bitti sonunda. Hava ışısın, görecen. İstesen şimdi gidip dikersin evi. O kadar tertemiz ettik yani."

"Aferin lan. Ben de size çay demledim mis gibi. Demlensin, için birer, sonra gider yatarsınız."

"Hem demledim diyon, hem de demlensin diyon Hacemmi." Hiçbirinin yatası yoktu aslına bakarsan. Üçü de gözlerini yumdukları anda kefen ütülemeye başlıyor, açıncaya kadar da ha babam ütülüyorlardı.

"Daha suyunu yeni çektim oğlum. Kör müsün, görmedin mi dükkâna girerken? Beş dakka bekleseniz ölür müsünüz?"

"Bekleriz Hacemmi... Noolacak." dedi Behnan. "Samet boş boş konuşuyo işte."

Yeşilbayır Mahallesi Muhtarlığında, zahirde Hacı Naci Kalaycı, Samet, Tahir ve Behnan olmak üzere dört, bâtında ise Yeşilbayır mezarlığının beş kişilik Ütü Kolu; Gıyas, Ekmel, Hacer, İlhami ve Hilâl ile iki kişilik Müzik Kolu; Adnan ve Emir olmak üzere toplam on bir kişi vardı. Dört esvaplı sadece birbirini görüyor,

yedi kefenli hem birbirini hem de esvaplıları görüyordu. "Buyrun arkadaşlar, birine mi bakmıştınız?" dedi Emir, üç amcaoğluna refakaten içeri giren beş kefenliye. "Dün, evvelsi gün ve ondan evvelsi dört gün boyunca olduğu gibi bir kere daha söylüyorum; biz şu üç genç ölümlüyle ilgileniyoruz." diye cevapladı İlhami. "Mezarlarımızı talan ettikleri için cezaen her uykuya yattıklarında uyanıncaya kadar kefen ütületiyoruz kendilerine. Bu sayede belki korkup vazgeçerler diye de umuyoruz ayrıca." Emir Adnan'a, Adnan Emir'e baktı, sonra dönüp Ütü Kolunun beş ferdine baktılar birlikte. "Cezanızı beğenmedik." dedi Adnan. "Bir espri lezzeti, bir mizah duygusu yok. Zaten sonuç alamadığınız da ortada. İşittiniz, tüm mezarları boşaltmışlar. Artık ne gidecek bir yerimiz var ne de tutunacak bir çöpümüz. Yani özetlemek gerekirse, bir halt becerememişsiniz. Otur! Sıfır!" Hacer bir adım öne çıktı gruptan. "Siz çok iyi iş becermişsiniz." dedi Müzik Kolunu aşağılayarak. Ağzında böcek çiğniyormuş gibi tiksinti dolu bir sesle konuşuyordu. "Bizim salaklar mezarları talan ettiyse sizin salağın talimatıyla etti. Her namazda göbek attırarak bayağı korkutmuşsunuz adamı yani. Siz beraber ve solo türkülerinizi icra edip eğlendikçe o daha fazla emir yağdırdı. Aferin. Beş. Pekiyi."

Adnan Emir'e dönüp sevinçle gülümsedi. "Geçtim." dedi. "Duydun mu? Beş aldım."

"Ben kaç aldım acaba?" diye ciddiyetle sordu Emir. Tastamam sapıtmışlardı.

"Bir türkü de ben söylemek isterim müsaadenizle." deyip sehpada kapalı duran tavlanın üstüne çıktı Gıyas.

"Ben de oynamak isterim." dedi Hilâl.

Gıyas türküye başladı.

Talan başladığından bu yana ara dünya ile bağları aşama aşama gevremiş, gevşemiş, eprimiş, incelmiş, tüylenmiş, tel tel çözülmüş, evvelsi sabah itibarı ile pamuk şeker ipliği gibi dokunsan kopacak kıvama gelmiş, dün sabah itibarı ile iki veremlinin fersiz öpüşmesinden arta kalan iki dudak arasındaki son salya ipciği gibi uzadıkça incelerek eceline yaklaşmış ve nihayet bu sabah itibarı ile sessizce kopmuştu.

Ölüler ölüyordu.

"Hamamı ne zaman yakıyoz Hacemmi?" diye sordu Behnan göze girmek için.

"Aferin bak... Unutmamışın." dedi Muhtar. "Bi öğrenelim bakalım, hanım sultan kurnalı keranesini ne zaman açacakmış. Açacağı günün gecesinde verirsiniz gazyağını."

"Niye bekliyoz ki karının keyfini?" dedi Tahir, Behnan'dan daha fazla göze girmek için. "Bu gece yakıverelim işte."

"Oğlum..." dedi Muhtar. "... Hamamın ocağı yanıyor olacak ki polis molis geldiğinde bakacak, yangın ordan çıkmış zannedecek. Durduk yerde yakıp da başımı belâya mı sokacan benim lan? Salak!"

"Salak valla." diyerek Hacemi'nin bir kere daha takdirini kazandı Behnan.

Soluk soluk aydınlanmaya başlamıştı Yeşilbayır.

Büyük yeşil jip, Mahkeme Hamamının yanındaki evin bahçesine girip dokuz tulumlu adamı toprağa döktü. Talimat belliydi. Bir haftadır her gün nöbetleşe üç haritacı geliyor, şerefsiz mahalle muhtarının geceden geceye düzlettirip yokmuş, hiç olmamışmış manzarası verdirdiği mezarların krokisiyle beraber Yeşilbayır kabristanının topoğrafyasını milimi milimine çıkartıyordu. İki sağlam mimar da şerefsizin kırdırıp döktürdüğü kabristan camisinin bire bir projesini çizip vermişti ellerine.

Dokuz adamın dokuzu da usta, dokuz ustanın beşi marangoz, dördü bahçıvandı. Marangozlar krokide işaretlenen lahitlerin olması gereken yerleri çıtayla işaretlerken bahçıvanlar da mezarlığı kış üstü çuha çiçeği, açelya ve kamelya çalısıyla bezeyip ilkbaharda açsın diye lale, sümbül ve zambak soğanlarını toprağa gömecek, sonra da her mezarın başucuna iğde, ayakucuna çam ağacı dikeceklerdi. İnşaatçıların da eli kulağındaydı. Az sonra damlar, bir taraftan camiye girişir, bir taraftan da yerle bir edilip curuf hâlinde Elmadağ çöplüğüne atılmış çevre duvarının yeniden doğuş ameliyesine başlarlardı.

"Ne yapalım Satılmış?" dedi Celayir. Usta bahçıvanların ustası oydu.

Satılmış, dibi gelmiş sigarasını iki parmağıyla tutup hızlı bir fırt çekti. "Hemen başlayalım." dedi. "Gülsüm Hanım o kadar

itimat etti, boşa çıkarmayalım." İzmariti yere atıp üstüne bastı. "Hadi arkadaşlar." diye seslendi diğer marangozlara. "Başlıyoruz." O da onların baş ustasıydı.

Dört usta bahçıvan, bahçenin korunaklı bir köşesinde yığılı çiçek kasalarına hamle ederken beş usta marangoz da kırkar kırkar balyalanmış çıtaları yüklendiler.

Sonbaharın son güneşlerinden biri, hüzmelerini tarlaya dönmüş mezarlığa savurdu.

Muhtarın dükkânında; "Bir dakika arkadaşlar!" diye bağırdı Ekmel. Bir müddet daha ara ara kendilerine geleceklerdi. "Biz niye oynuyoruz yaa?"

"Hakikaten yani." Gıyas tavlanın üstünden yere atladı.

İlhami, Hilâl ve Hacer'le hemen hemen aynı anda Emir ve Adnan da durulup kollarını indirdiler. "Evet." dedi Adnan. "Bizim değil, bu şapşakların oynaması gerekiyordu. Seyredin şimdi."

"Ne söylüyoruz?" diye sordu Emir.

"Adanalı Kız nasıl? Yeterince oynak mı sence?"

"Mükemmel."

Hacı Naci Kalaycı, hava az daha aydınlansın, cama çıkıp uzaktan bir keşif yapacaktı. Bakalım istediği gibi olmuş muydu. Boşalan bardağını, Tahir'le Samet'ten atik davranıp daha onlar kıçlarını iskemleden kaldıramadan ellerini ovuştura ovuştura fırlayan Behnan'a uzattı.

"Tazele yeğenim."

"Tazeliyim Hacemmi..." dedi Behnan. Sonra da bardağı alıp başının üstüne bir tur döndürdü, olduğu yerde sıçrayarak yüz seksen derece dönüp Tahir'le Samet'e; "Hadin, hep beraber." dedi.

Muhtar Hacı Naci Kalaycı başta olmak üzere iki amcaoğlu da cân-ı gönülden icabet ettiler bu davete. İçleri kıpır kıpırdı. Oynamak istiyorlardı. Hacı Naci Kalaycı çatlak sesini titrete titrete asıldı.

"Ormanda çalı mıyım
Çalının dalı mıyım
Adanalı dururken
Yabancı alır mıyım...
Hep beraber yeğeeen..."

Daha şimdiden ter içinde kalmış amcaoğulları, göbek şiddetini bir vites daha yükselterek nakarata katıldılar.

"Gel Adanalı gız
Güzel edalı gız
Adana çarşısında
Gezilmiyo yalınız..."

Behnan felâket döktürüyordu. Hacı Naci Kalaycı, kulağına bir üfleyen olduğunu hiç bilmeden türküden türküye geçerek enfes bir potpuri sunuyordu.

Tahir Samet'e göz süzüp duruyor, sanki o ondan beter oynamıyormuş gibi elinden kolundan tutup çocuğu daha şedit bir raksa teşvik ediyordu. Samet Tahir'den fırsat bulduğu anlarda kaçarak odanın dört yanında seke seke, eğile büküle altta ve üstte parmak şıklatıyor, Hacemmisinin önüne gidip yarın köprü kurarak bir alnından bir gerdanından öptürüyordu. Adnan gene kopup gitmişti. Bir taraftan Naci Kalaycı'nın kulağına üflüyor, bir taraftan da olduğu yerde sıçrayıp yükseliyor, yere inerken çingir çingir omuz attırıyordu. Emir'in ona katılması an meselesiydi. Derken o da katıldı. Derken Ekmel Emir'e, Gıyas Ekmel'e, Hacer Gıyas'a, İlhami Hacer'e, Hilâl de İlhami'ye katıldı. Yeşilbayır'ın muhtarlık karargâhı, geldikleri yer belli, gidecekleri yer meçhûl, yedisi ölü ve kefenli, dördü diri ve esvaplı on bir insanoğlunun akıllara durgunluk veren müsameresine sahneydi artık. Tahir Samet'e yanaşıp sol omzunu öne savururken sağ avucunun dibiyle omuz başına darbeler indiriyor, Samet ağzıyla "Çık çıkı çık çıkı" diye sesler çıkarıp kabalarını sallayarak Tahir'in gözlerini yerinden uğratıyor, Behnan iki dizi üzerine çökmüş, çiğ köfte yoğurur gibi öne geriye hamle ede ede betonu mıncıklıyor, Gıyas tavlanın üstündeki yerini almış kendi ekseni etrafında dönerek eteklerini savuruyor, Hilâl Hacer'e bir dönüp omuz vuruyor, bir dönüp gerdan kırıyor, İlhami'yle Ekmel kollarını birbirlerinin omuzlarına atmış saçma sapan bir halay çekiyor, Muhtar Hacı Naci Kalaycı, Emir'le Adnan'ın iki yandan iki kulağına üfledikleri birbirinden oynak türküleri arkası arkasına patlatıyordu.

Karargâh göbek darbeleriyle yıkıladursun, Yeşilbayır mezarlığı çoktan şantiyeye dönmüştü.

Satılmış, krokideki yerleri bir bir kontrol edip elifi elifine doğru yer olduğundan emin olduktan sonra onar mezarlık ödevler vermişti öteki ustalara. İşleri basitti. Mezarın krokide işaretli yerini bulup dört çıtayla lahit büyüklüğünde bir dikdörtgen çatıyor, lahitin konulacağı yere bire bir yatırıp köşelerini ufak çivilerle tutturuyorlardı. Lemi, Osman, Yekta, Ramazan ve Satılmış onar onar yer haritasını çiziyorlardı kabristanın. Elli mezarın işini bitirmiş, ikinci ellilik ödeve başlamışlardı.

Celayir bahçıvanları yönlendirmiş, Satılmış'ın ekibi ilk ellilik mezara girişti̇ğinde o da Recai, Dündar ve Yalçın'a sıradaki elli mezarın çiçeklenecek yerlerini vermişti. Marangoz ekibi ikinci ellilik partiye başladığında onlar da aynı hızla, çıtalanan ilk ellilik kısma giriştiler. Uzaktan bayıra bakan biri, lahit büyüklüğündeki şekillerin aslında yere yatırılmış dikdörtgen biçimli çıtalar olduğunu anlayıncaya kadar o işaretleri çiçeğiyle fidanıyla ciddi ciddi dört başı mâmur mezar zannederdi.

İnşaatçılar da gelmişti. Ustabaşı Lokman, Yakup, Tanju ve Cantekin'i mezarlığın Kayaş tarafına, Hazım, Derviş ve Oruç'u Boğaziçi tarafına, Özcan, Yasin ve Uğur'u Kusunlar tarafına sevk etmiş, Nazif, Habib ve Mazhar'ı yanına alıp mezarlığın Kavaklar Deresi tarafına geçmişti.

Bir otobüs dolusu amele de oradaydı. Duvar ustaları adam başı beş ameleyi yamaçlarına almış iş yağdırıyorlardı.

Gidip gelen el arabaları, ekilip dikilen çiçeklerle ağaçlar, mezar yerlerini işaretleyen marangozlar, Gülsüm'ün Mahkeme Hamamına bitişik evinden, yuvasına erzak taşıyan karınca sürüsü gibi sırtlarında malzeme taşıyan işçiler, hurdası çıkmış caminin avlusunda kum eleyenler, harç karanlar, demir bükenler, kalıp hazırlayanlarla Yeşilbayır mezarlığı tam tekmil bir şantiye yeri gibiydi.

Mahalleliye seyirlik çıkmıştı. İşe, okula gitmemiş ne kadar Yeşilbayırlı varsa oradaydı. İşe ve okula gitmemiş bazıları hariç. Onlar hâlâ kaynatıyorlardı.

Gayfe bişdiği yerde
Telve daşdığı yerde...

Zekâ neyi şâd etti istikâmet bozuksa?
Ölümün ötesine bakışımız var bizim...
ÖMER EKİNCİ MİCİNGİRT

Onlar da bir gün ölecekti... Hacı Naci, Tahir, Samet ve Behnan Kalaycı... Bir gün mutlaka bizim sekeneye katılacak, buraların hayatına karılacaklardı. Anlayamadığım, bunu nasıl olup da anlayamadıklarıydı. Acaba ben anlayabilmiş miydim oradayken? Hatırlamıyordum. Onlara doğumdan evvelini hatırlama izni yoktu, bize ölümden evvelini. Doğarken de bir nevi ölüyordu demek insan. Veya bizim gibi, ölürken de bir nevi doğuyordu. Onlar bunu nasıl anlamıyorlardı? Biz bir cenazenin önünde hiç saf tutup helâllik vermiyor, hiç mezar kazmıyor, hiç ölü gömmüyorduk. "Öldü gitti işte." deme şansımız yoktu hiç. Ölümün sessiz yüzünü görüp ibret alma şansımız yoktu. Oysa onların vardı. Biz ders alacak bir tecik dersliğimiz bile yokken ders alabiliyorduk da onların her ânı dersle doluyken bizim hem hocasız hem de derssiz anladığımızı nasıl olup da anlayamıyorlardı?

Darmadağın olmuştuk. Kaosun kurucu unsurları gibiydik. Ölü olduğunu unutan ölülerdik. Kabir hayatı ile bağımız koparılmıştı; boşluktaydık.

Bize kendince iyilik etmeye çalışan o hamamcı kadıncağız için üzülüyordum. Çabaları boştu. Çünkü mezarlarımızdan da çıkarılıp atılmıştık; bilmiyordu. Sanıyordu ki Hacı Naci Kalaycı

yalnızca mezar kümbetlerimizi, lahitlerimizi ve taşlarımızı yok etmiştir. Oysa bizi yok etmişti; bilmiyordu.

Kâbus gibi bir haftaydı geçirdiğimiz. Dokuz buçuk ayda altmış mezar boşaltan Kalaycı sülalesi, son bir hafta içinde üç yüz otuz mezarı birden tersyüz etmiş, Nihat'la bana bu bir hafta boyunca sarsak sarsak mezarlık camiine gelip bencileyin giysi arayan, öldüğünü ancak teneşiri görünce anlayan ölüleri karşılamak, nasıl tepki göstereceğini bilemeyenleri teskin etmek, sakinleştikleri zaman da insan içine karışmamaları için uyarmak düştü.

"Üstünü değiştirmeye mi geldin Şevket?"

"Evet. Üstümü değiştirmeye geldim."

"Sence bunun bir faydası olur mu?"

"Bilmiyordum ki..."

Bir haftada üç yüz otuz kişiyle yaptık bu konuşmayı. Sadece isimler ve tepkiler değişiyordu. Bir de biz...

Kimi zaman ben oluyordum yeni gelenin kılavuzu

"Üstünü değiştirmeye mi geldin Yavuz?"

Kimi zaman Nihat oluyordu.

"Üstünü değiştirmeye mi geldin Merve?"

Kimi zaman da bizimle birlikte hareket eden Haşmet, Rahime, Suzan, Medeni, Ayşegül.

"Üstünü değiştirmeye mi geldin Turan?"

"Üstünü değiştirmeye mi geldin Hanefi?"

Kiram, İzzet, Narin, Fedai, Mutlu, Kuddusi, Ümmü, Ayperi, Kadir, Eşref, Neşet, Raci, Füsun, Hatice, Gönül, Leman, Zehra, Müjdat, Yusuf, Niyazi, Cemil, Hafi, Fazlı... Geldikçe geliyorlardı. Vakkas, Efser, Behiye, Ahmet, Rıdvan, Fazilet, Zeynel, Mahiye, Gülizar, Ülfet, Ayşe, Cihanfer, Nigâr... Geldiler, geldiler, geldiler... Sonuncusu da gelinceye kadar hiç durmadan geldiler. Son gelen Şeyda'ydı.

"Üstünü değiştirmeye mi geldin Şeyda?"

"Evet. Üstümü değiştirmeye geldim."

"Sence bunun bir faydası olur mu?"

"Bilmiyordum ki..."

Hepsini karşılamış, ancak hiçbirini bizimle birlikte hareket

etmeye, dirilerin bozduğunu düzeltme işini gene dirilere bırakmaya, yani kaderimizi kabullenmeye ikna edememiştik. Ölülerin dünyası, dirilerin dünyasında yitip gidiyordu. Bir gördüğümüzü bir daha göremiyor, aradığımızı bulamıyorduk. Uslu durmak mı? Kapı kapı geziyordu bizimkiler. Evlere, dükkânlara dalıyor, görünmez adamcılık oynuyor, bizi yurdumuzdan süren dirileri akıllarınca hizaya getirmeye çalışıyorlardı. Yaptıkları işin, muhtara olur olmaz göbek attıran Emir'le Adnan'ın veya mezarları talan edenlere kefen ütületen Gıyas, Ekmel, Hacer, İlhami ve Hilâl'in yaptığından hiç farkı yoktu.

"Ne olacak şimdi?" dedim Nihat'a. O benden kıdemliydi. "Bedenlerimiz son zerresine kadar sökülüp alındı kabirlerimizden. Çöp gibi atıldık bir çukura. Sonra?"

"Kötüsü, yavaş yavaş şu bulunduğumuz ortamdan da silinip kayıplara karışacağız." dedi gözlüğünü kefeninin eteğine silerek. Hiç utanmıyordu. "İyisi, ne hâlde olduğumuzu bilmiyor olacağız."

"Bunun nesi iyi?"

"Hissiz olmak acı çekmekten iyi değil midir?"

"Sen ciddi misin?"

Gülümseyip eteğini indirdi, gözlüğünü taktı. "Tabii ki değilim." dedi. "Söz dinlemeyenler yakında gelip bu soruyu sordukları zaman onları nasıl avutacağımın provasını yapıyorum. Acı çekmek iyidir; varlığının farkında olmanı sağlar. Cehennem bile hiç olduğunu bilmediğin bir hiçliğe yeğdir. Ama korkarım, mahallemizin acar muhtarı bizi yolladı bile oralara."

"Durumun değişme ihtimâli?"

"Mucize."

"Yani imkânsız..."

"Hayır. İmkânsız imkânsızdır. Mucize ise mucize. İkisinin arasında dağlar kadar fark var."

Başımı eğdim. Ayağımı vidalarından fırlamış gibi sallıyordum. İş Hacı Naci'nin insafına kaldıysa, o zaten hem mucize, hem de öyle bir mucize imkânsız olacağı için imkânsız olurdu.

Ayrıca, diyelim bir biçimde durdu veya durduruldu Hacı; kendi kabirlerimize dönmedikten sonra bir anlamı yoktu ki.

Kendi kabirlerimize dönme ihtimâli... Buna ihtimâl vermek dahi ihtimâl dışıydı. Cesetlerimiz neredeydi? Diyelim bulunduk. Hangi iskelet hangi mezara konulacaktı?

Ne mezar taşımız kalmıştı, ne lahitimiz, ne mezarımız, ne de mezarlığımız.

Gülsüm...

O iyi yürekli kadıncağız beyhude toplatıyordu ortalığı. Zaten toplatamazdı da. Benim tanıdığım muhtar, ne yapar eder engellerdi onu. Bugün yarın.

Ömür; kimine uzun, kiminde bir kelebek,
Ömür; tıpkı huy gibi, özünde sendelemek,
Ömür; bazen de gölge, velînin sükûtunda,
Ömür; kefeni biçip zamanı rendelemek...

ÖMER EKİNCİ MİCİNGİRT

Eski adresine gelen mektubu da alıp Yeşilbayır'a öyle gelmişti Gülsüm. "Babam geliyor... Sonunda..." Pencerenin önüne koydurduğu masaya oturmuş babasına cevap yazıyor, ara ara kafasını kaldırıp mezarlıktaki hummalı faaliyete bir göz atıyordu. Kendisi için bile hatırı sayılır bir parayken Rahmi Dayı açısından bir servet olsa gerekti şu işe dökülen. "Hidayet'in yüzü suyu hürmetine..." demişti ihtiyar. Kayınpederinin Ankara'daki en iyi dostuydu. "Şu mezarlığı Naci Kalaycı denilen o kahpe evlâdından kurtar kızım. Benim de vakit erdiğinde yatmaya geleceğim yer orasıdır. Rahmetli babamın sağ yanı. Benim oğlan bilmez. Babam gül ağacının altında yatar. Şemsi Beşikçi. Ben başucu taşını bulamadım ama yeri belli hiç olmazsa. Başucuna ismiyle 'Hüvel Bâki' yazdırırsın, kâfi. Babam dikmiş o ağacı. Daha çocukken. Benden yaşlıdır o piç." Gül ağacına dokunulmayacaktı. Bahçıvanlar tembihlenmişti; ayrıca aşı yapılacak, piçlikten kurtarılacaktı.

Mektubu katlayıp zarfa, zarfı da askılı çantasına yerleştirdi. Akşam son kez şehre dönecekti. O zaman atardı. Kendine bir çay doldurdu. Hamam zaten hazırdı ama ufak tefek değişiklikler için külhanı söndürülmüştü. Tuttuğu adamlar evi taşımayı bitirirlerdi bugün; o da yerleştirirdi kadınlarla. Ortalık kaldırılsın, işler hâle yola konulsun, ateşlerdi külhanı.

Mezarlığa baktı. Çıtaların dörtte birine yakını yerleştirilmişti. Lahitler akşama doğru gelecekti. Kırıkkale Asfaltının sağ tarafındaki iki taşçı ona çalışıyordu iki haftadır. Mezarların tümünün başucu taşlarında Rahmi Dayı'nınki gibi 'Hüvel Baki' yazacaktı, çünkü yatanların ne adı vardı ne sanı. Olanları da zaten muhtarın yeğenleri kırıp dökmüş, götürüp çöpe atmışlardı. Bir Ayşegül adındaki kızcağızın yeri belliydi, bir de Rahmi Dayının babası Şemsi Beşikçi'nin. Gerisi... 'Hüvel Baki'.

"Ah muhtar, ah." dedi yüksek sesle.

Muhtar döktürüyordu dükkânda. Derken, birisi kendisine seslenmiş gibi kulak kabarttı, göbek atmayı kesip alnının terini elinin tersiyle sildi. "Bi durun oğlum." dedi yeğenlerine. Zaten hepsi de aynı anda düğmelerine basılmış gibi durmuştu. "Amma oynadık lan. Noolduysa sabah sabah. Deli miyiz oğlum biz?" Yorgunluktan geberiyordu. Saatine baktı. "Allah canını almasıınnnn..." dedi, "Öğlen olmuuuuş. Naaptık lan biz?"

Belini yanını tuta tuta dükkânın kapısına doğru yürüdü, dükkânın kapısını açtı, dükkânın kapısının önüne çıktı, dükkânın kapısının önünde gerindi, dükkânın karşısındaki mezarlığa baktı.

Arefe ziyareti gibi insan kaynıyordu maşallah.

Duygulandı. Basbayağı da güpgüzel bir mezarlıktı işte.

Hâli vakti yerinde, çiçekli çubuklu adam gibi bakılıp çekilmiş bir mez...

Jeton nihayet düştü.

"Nooluyo laaaan!"

Emir, Adnan, Ekmel, Hacer, Gıyas, İlhami ve Hilâl de dükkânın kapısının önündelerdi. Hacı Naci Kalaycı'nın neden öyle bar bar bağırdığını anlayamadılar. Bayırdaki şu arazinin ne olduğunu da bilmiyorlardı zaten. "Ne güzel..." dedi Hacer. Kendini evinin kapısında zannediyordu. "Belediye burayı park yaparsa bizim evin önü hayatta kapanmaz. Oh oh oh... Çiçek miçek de ekmişler."

"Yalnız..." diyerek müdahale etti Hilâl. "Burası bizim ev, sizin değil."

Bak Hızır'a, enginde delmiş bir gemi,
Bu olmuş geminin en sağlam demi.

MEVLÂNÂ

İhbarın sekizinci günü sabahı kırsaldan sonuç alınamayıp aramayı meskûn mahalle doğru genişletmek icap ettiğinden, Tavusbaba Jandarma Karakolu, dosyayı Feridiye Polis Karakoluna havale etmişti. Menderes Işıktar Komiserin canı işsiz güçsüz oturmaktan sıkılıp duruyordu zaten. Bir memleket bu kadar mı sütliman olurdu? Bir tekel büfesinde, bir içkili gazinoda, bari bir meyhanede de mi kavga dövüş olmazdı kardeşim? Efendi gibi bir hırsızlık, bir darp, azıcık gasp musp?

Vallahi yalan yok, dosya Hızır gibi yetişmişti imdada.

Önüne açıp yalana yalana, heves ve dikkatle incelemişti.

Hemen göze çarpan abes bir durum vardı. Ailesi, çocuğun kaybolduğunu, kaybolduğunun üçüncü gününde ihbar etmişti jandarmaya. Bunu aklının mutena bir köşesine yazdı. İki gün iki gece boyunca sığır gibi yatıp beklemişlerdi demek. Belki de beklememişlerdi. Öldürmüş, satmış, başlarından atmış bile olabilirlerdi çocuğu. Bu kadar vakasız bir şehirde ne de büyük ilgi çekerdi bu.

Belki de etrafa ayıp olmasın diye veya şüphe çekmemek için yapmışlardı ihbarı. İstemeye istemeye. Kim bilir? Çocuğun anası olacak kadınla babası olacak herifi sorgulama işini kendine sakladı, ama öncelikle olur da oğlan dönmüş falansa kara-

vana atmış olmamak maksadıyla bir memuru Karaaslan'a, oğlanın evine yollayıp geri gelmesini bekledi. Memur eli boş dönünce, ilk iş olarak yanına Semih'i alıp hemen Devrim İlkokulunun yolunu tuttu. Ailesi bilmedikten sonra öğretmeni, sınıf arkadaşları falan ne bilsinlerdi gerçi ama iş işti ve kaç zamandır bir iş bekliyordu.

"Gaç hay gomserim... Sümeye gidiyoz... Şimciye çoktaan olmuştur noolacağısa."

"Vatandaşla da böyle mi konuşuyorsun Semih?" Bu Feridiye Karakoluna doğru düzgün Türkçe konuşmayı öğretmeye azmetmiş, çok çırpınmıştı Menderes. Ama azmi de can çekişiyordu artık.

"Tööbe... Tikkât idiyorum gomserim."

"Aman iyi tikkât it."

Anıtın oradan sola dönüp beş dakikalık bir yürüyüşle tam teneffüs zamanı Devrim İlkokuluna vardılar. Bahçede çığrışan bine yakın talebe fener alayı geçiyormuş gibi sardı hemen etraflarını. Okul müstahdeminin "Daalın ülen... Keserim bak çüküyüzü!" tehditlerine rağmen curcunadan zor belâ sıyrılıp kendilerini okula dar attılar. Makam odasından polislerin geldiğini gören Okul Müdürü Şevket Okyar çoktan fırlamıştı yerinden. Hemen girişte karşılarına çıktı.

"Hoşgeldiniz hoşgeldiniz. Hayırdır inşallah?"

Menderes'in ağzını açmasına kalmadan Semih yırtık dondan çıkar gibi çıktı. "Gayıp oolan için geldiyidik."

"Buyrun odama geçelim. Kim kaybolmuş? Bizim okuldan mı? Allah Allah?"

Menderes, nihayet aksansız konuşan birini bulunca İstanbul'a geri dönmüş gibi hissetti kendini.

"Geçelim Müdür Bey." dedi kibar kibar. Müdür odasına çıkan merdivenlerde kısaca özetledi vakayı. "Çocuğumuzun ismi Ömer... Ömer Çavuş... Dörde gidiyormuş... Dört C'ye... Bildiniz mi?"

Şevket Okyar bilmez miydi hiç Ömer'i? Yetmiş kişilik sınıflarda yokluğu ilk göze batan talebeydi o. Talebelerin ayan beyan medâr-ı iftiharı, öğretmenlerin ise gizli saklı gururuydu.

Neredeyse iki haftadan beri okula gelmediğinden de haberdardı elbette. Bütün okul haberdardı. Arka bahçenin tadı da kaçmıştı haddizatında. Demek kayıptı? Demek ondan görünmüyordu ortalarda?

Odasının önüne gelince kenara çekilip Menderes'le Semih'i içeri buyur etti.

"Evden mi kaçmış?" dedi, geçip masasına otururken.

Menderes, kapıya yüzü dönük olacak şekilde oturdu müdürün karşısına. "Orasını bilmiyoruz henüz." dedi. "Araştırıyoruz. Ailesi kayıp ihbarını iki gün geç yapmış niyeyse. Köyde oturdukları için sekiz gün de jandarma karakolunda oyalanmış dosya. Bize sabah ulaştı, hemen işe koyulduk. Bu hesaba göre en az on gündür haber alınamamış oluyor çocuktan. Sizde bir malûmat yoksa oyalanmayalım, öğretmeniyle, sınıf arkadaşlarıyla falan konuşalım biz."

"Ben çağırırım öğretmenini. Siz istirahat edin." deyip fırladı müdür.

"Ben didim gomserim. Sümeye geldik biz bura."

"Ne yapsaydık Semih? Sümeye... Bak beni de kendine benzettin... Boşuna gitmeyelim deyip otursa mıydık oturduğumuz yerde? Ben anlamam. Her deliğe bakıp ama canlı ama ölü bulacağız o oğlanı. Bulup çıkaracağız."

"Umamıyom amma... Işşallah."

Okul Müdürü Şevket Okyar, yedeğinde Ömer'in öğretmeni Mehmet Çetin'le odaya girince konuşmaları bölündü.

"Ömer'in öğretmeni..."

"Buyrun Komserim. Ömer kayıp mı olmuş?"

"İsminiz?"

"Mehmet Çetin. Epeydir yoktu çocuk. Ben de su çiçeği falan çıkartıyodur diyodum. Demek kaybolmuş benim aslanım."

Menderes, içinden "Hah! Bir düzgün konuşan daha çıktı nihayet." diye düşünerek Ömer'in dosyasına taktığı boş kâğıda öğretmenin ismini yazdı. "Kaybolmuş maalesef." dedi. "Diyelim kendi kaçtı... Bir tahminde bulunun desem? Nereye kaçmış olabilir meselâ?"

"Bilmem ki... Karaaslan'da otururdu. Velisini hiç görmedim."

"Nasıl bir talebeydi? Çalışkan? Tembel?"

"Kafası zehir gibi çalışırdı, bi duyduğunu bi daha unutmazdı amma tembeldi azcık. Ben çok severdim kendisini. Bütün sınıftan ayrı tutar, hususi muamele ederdim. Yalnız... Çocuk işte, biraz şeyceneydi... Gerisini sen diyivir..."

"Anlamadım." dedi Menderes. Grameri Konyalıcaya kaçmayanın telaffuzu kaçıyordu. İllet oluyordu. "Neyceneydi?"

Mehmet Çetin Öğretmen soruyu cevaplamadan önce müdürün çatık kaşlarından gözünü kaçırdı. "Dövüşkencene..." dedi. Baktı ki müdür pencereden tarafa bakıyor, saldı gerisini gitsin. "Gelirdi okula dövüş, birinci teneffüste dövüş, ikinci teneffüste dövüş, üçüncü teneffüste dövüş, paydosa kadar dövüş... Ne sınıfta dövmedik adam bıraktı ne okulda. Hayın gurt gibi hır hır ede ede dolanırdı."

Al sana bir düzgün konuşan daha. 'Hayın gurt'muş... Buyur. "Ama siz gene de iyi muamele ederdiniz çocuğa, öyle mi?"

Mehmet Çetin Öğretmen hınzır hınzır sırıttı. "Azcık kulak ney çekerdim hazar." dedi, iyice ağzını kaydırarak.

"Anladım. Başka?"

"Noossun? İyilik sağlık."

"Anlaşıldı... Bir de sınıf arkadaşlarıyla konuşmak isteriz biz. Çocuklar teneffüsten girince sınıfa gelsek bir mahzuru var mıdır?"

"Estağfurullah. Buyrun gelin."

Sınıftan bir sonuç alacağını ummuyordu Menderes. Gene de ders zili çalınca müdürden müsaade isteyip kalktı, Mehmet Çetin Öğretmenin ardından 4C'ye gitti. Kapıda sınıf mevcudunu sordu.

"Yetmiş iki baş... He he... Ömer yok; yetmiş bir."

"Aslında hiç girmesek sınıfa panayır gibi öyle. Çocuğun samimi arkadaşlarıyla görüşsek kâfi."

"Zor görüşürsünüz. He he he."

"Anlamadım?"

Mehmet Çetin Öğretmenin sırıtışı suratında dondu.

"Arkadaşı yoktu Ömer'imin." dedi.

"Hiç mi?"

"Hiç."

"Sizce niye?"

"Geleni geçeni döv bakalım sen de Ömer gibi... Arkadaşın oluyo mu olmuyo mu, görelim bir."

"Gaç!..." diyerek araya girdi Semih. "Herkeşi döğmedi ya bu oolan. Argadaşsız çocuk mu olurumuş canım. Annah!"

Semih Menderes'in azarlayan bakışlarından nasibini alırken "Hem vallaha hem billaha herkesi dövdü." dedi Mehmet Çetin Öğretmen. Sonra da hızını alamayıp hem ağzını iyice Konyalıcaya kaydırdı, hem de hazır kaydırmışken baklayı ağzından çıkardı. "Okulu bitirdi de öbür okulların gabadayılarını da elden geçirivirdi. Daha bi müsabakasını gaybittiğini görmedik."

"Ne müsabakası?"

Mehmet Çetin Öğretmen dudaklarını yaladı kurumuş gibi. Gözlerini kaçırdı. Sonra da "Az müsaade." deyip gürültü şiddeti an be an artan sınıfın kapısını kırarcasına açtı. "Ooluuum..." diye bağırdı içeriye. "Bak... Gapının önündeyim... gelirseeeem..." Geri çıkıp kapıyı örttü. "Ne diyoduk?"

"Siz, Ömer'in bugüne kadar hiçbir müsabakasını kaybetmediğini söylediniz, ben de size ne müsabakası olduğunu sordum... Tekrar soruyorum: Ne müsabakası?"

Mehmet Çetin Öğretmen kolay teslim oldu. Önce Ömer'in nasıl bir koçyiğit olduğundan dem vurdu, ardından onu keşfedenin bizzat kendisi olduğunu belirtti, devamla okulu dayaktan geçirip gözünü zirveye diken bu koçyiğide arkadaşlarının civar okullardan rakip aramaya koyulduklarını, bulup bulup getirdiklerini anlattı, arkasından, Ömer'in nâmının alıp yürüdüğünden, artık rakip aramaya bile gerek kalmadığından, bunun ne cengâver olduğunu duyan itin kopuğun koşa koşa geldiğinden ve fakat sopasını yiyip gittiğinden bahis açtı. Dili iyice çözülmüştü. Son olarak kendisinin de 'istemeden' Ömer'in birkaç müsabakasına şahit olduğunu, oğlanın sokak kedisi gibi dövüştüğünü, fakat kavganın en ateşli ânında dahi rakibi 'Pes' dedi miydi hemen köşesine çekildiğini aktardı.

Menderes soru işareti gibi baktı Mehmet Çetin Öğretmene.

"Ne çekilmesi? Ne köşesi yahu? Bir de boks ringi mi yaptınız okula?"

Mehmet Çetin Öğretmen terledi. "Biz yapar mıyız canım? Kendileri yapmış piç... Çocuklar."

"Gösterebilir misiniz?"

Arka bahçeye bakan pencerelere doğru yürüdü Mehmet Çetin Öğretmen. "Burdan görüküyo." dedi. Pencerelerden birini açtı. "Şu ilerde... Sağda... Bak hele nası da güzel yapmışlar."

Menderes, camdan hevesle sarkmış Mehmet Çetin Öğretmenin kendisine yer vermeye niyeti olmadığını anlayınca onun yanındaki camı açıp sağa baktı. Yirmi metre kadar ileride, toprağa çakılı dört tane inşaat demiri ile bu demirleri birbirine bağlayarak meydana getirilmiş, kare ile dikdörtgen arasında kararsız kalmış ilkel boks ringini gördü. İki çapraz köşesinde iki tane üç ayaklı tabure duruyordu ringin. Ağzı bir karış açık bakakalmışken Semih'in dürtmesiyle irkilip kafasını geri çekti.

"Evet Semih?"

"Az çekil hele gomserim. Biz de bakalım."

"Bak bak..." dedi Menderes. "Tikkâtli bak." Bir şeyler yakalamış gibiydi. Koca koca adamlar çocuğu Arsin boğası gibi dövüştürmüşlerdi. Sonunda oğlanın bu yüzden kaçtığı ortaya çıkarsa şaşırmayacaktı. Semih'i pencerede bırakıp Mehmet Çetin Öğretmenle beraber sınıfa daldı. Çocuklar, öğretmenin birkaç dakika önceki tehdidiyle zaten suspus olmuşlardı, bir de adamı yanında üniformalı bir polisle görünce dillerini yuttular.

"Eveeet..." dedi Mehmet Çetin Öğretmen ortaya atlayıp ellerini toz çırpar gibi birbirine vurarak. "Komserimiz niye gelmiş?" Öğretmenlerini iyi bilen öğrenciler bunun bir soru olmadığını da biliyorlardı. Çıt çıkarmadan beklediler. Nitekim tatmin olmuş bir sesle devam etti adam. "Ömer kaybolmuş da ondaaan... Biz hasta sanıyoduk ya... Meğerse on günden beri evine de gitmiyomuuuş..."

Sınıftan hafif bir inilti yükseldi.

"Ömer arkadaşımızı en son kim görmüş, nerde görmüş,

komserimize anlatsın bakalım bir... Amma nası anlatacaz? Parmak kaldıracaz, de mi?"

Hayâl dünyaları genişti Ömer'in sınıf arkadaşlarının. Bin tane yalan atmışlardı. Yok Mahmut Şevket Paşa İlkokuluna dövüşmeye gitmişmiş de bir daha gelmemişmiş, yok çarşıda bıyıklı bir adamın elinden tutmuş geziyormuş, yok bir cemsenin peşinden koşarken ezilmişmiş, yok Sille Barajında yüzerken boğulmuşmuş falan.

Korkunç senaryolardan bunalan Menderes, "Hadi gidelim Semih." dedi sonunda. "Karaaslan'a gidip anasını babasını bulalım çocuğun. Asıl mal onlarda."

"Ne malı gomserim?"

"Bilgi bilgi. Sümeye dinliyon beni valla."

Komiserin ağzını yanlışlaması komiğine gitti Semih'in. Normalde tıs tıs gülerdi ama bu seferlik hakır hakır güldü.

Feridiye Karakoluna dönerken Semih'le birlikte sesli düşünmeye çalıştı Menderes. "Gördün mü, on yaşında çocuğa neler yapmışlar?

"Neler yapmışlar gomserim?"

"Duymadın mı kardeşim? Yanımda değil miydin? Okulun bahçesine ring yapıp sabahtan akşama kadar dövüştürmüşler ya... Bunalıp kaçtıysa haklı vallahi çocuk. Öyle hayat mı olur?"

"Gaçmışsa bulamayız. Şimciye çoktan İstanbul'a varmıştır."

"Annenin babanın yaptığına ne dersin? Çocuklan kayboluyor, iki gün hiç ses etmeyip üçüncü gün haber veriyor ahlâksızlar."

"Belki bi yire gitti zannitmişlerdir. Ebesine, dedesine filan gidiyosa sık sık, orda diyi ses itmemişlerdir. Sonra bi de bakmışlardır ki orda yok, hemen goşmuşlardır jandarmaya."

"Sen işi çözdün gitti Semih. İstersen hiç karışmayalım biz. Dosyaya 'Ya İstanbul'a gittiği, ya da ebesigilde ikâmet ettiği tahmin ediliyor.' yazıp bağlayalım. Kardeşim, bir kere şu okulun iyi bir silkelenmesi lâzım. Aynı anda da oğlanın annesiyle babasının. Biri gece gündüz dövüş horozu gibi ringe sürüyor, biri de kaybolduğunu üç gün sonra ihbar ediyor. Sence normal mi bu kadarı? Sen senin oğlanı ebe... Ninesine göndersen, üç gün sonra mı sorarsın 'Bizim oğlan size geldi mi?' diye?"

"O ayrıı... Bi kere ben göndermem, gendim dutar götürrüm. Daha gönderdiğimin zabahı da bakar çekerim bir yaramazlık var mı yok mu diyi."

"Gördün mü bak? Aç pergelleri. Karakolda bir çay molası verip şu aldığımız bilgileri dosyaya işleyelim, sonra Karaaslan'a gideriz. Arabayı hazırlat sen. Yoksa da anons et, dönsün gelsin."

"Garaaslanlıları da hiç sevmem."

"Seven adam görmedim Konya'da zaten. Ne günah işledi bu Karaaslanlılar?"

"Bilmem gayrı... Biz anamızdan atamızdan öyle gördük."

Karakolda bir çay içimlik oyalandı Menderes. O arada dosyayı önüne açıp not tutmak için içine yerleştirdiği kâğıda kendi anlayacağı dilde Ömer'in boks müsabakalarını not etti. Öğretmenlerin yediği haltı Doğan savcıyla bilahare konuşacaktı.

"Araba hazır gomserim."

"Geliyorum. Sen geç."

Feridiye Karakolundan Karaaslan'a arabayla gitmeleri beş dakikadan az sürdü. Meram yolundan sapıp tarla gibi bir patikadan köye girerek orta yerinde durduklarında, "Pis millet, pis." diye homurdanmaya başladı Semih. "Kimse dönüp bakmayor görüyon nu gomserim? Şöyle bi polis arabasıyınan Gonya'nın hankı köyüne gidersen git, kim varısa goşar gelir."

"Üzülme. Dönüşte beni karakola bırakır, sonra hangi köye gidip poz vermek istiyorsan gider verirsin."

"Buyur?"

"Boşver. Soralım bakalım neredeymiş bu Ömer oğlanın evi."

Arabadan indiler. Az ötede gübre karan bir adama seslendi Semih. "Hoop... Bi bak hele."

"Yavaş kardeşim. Ayaklarımız yok mu? Gider sorarız. Yanaşma mı çağırıyorsun?"

"Yanaşmasın nı?"

"Üff. Tamam, bir şey demedim."

Adam hiç acele etmeden geldi yanlarına. "Buyur gomserim." dedi Semih'e.

"Evden gaçan bi oolan varımış... Ömer... Nirde oturur?"

"Şeref'in oğlanı diyon hazar... Geç bile galdı yavrı... Şo osduruk ağacını geç, sağdakı ev."

Menderes, Semih'e "Sen yürüyedur." deyip gübre çukuruna dönmek üzere hareketlenen adamın kolunu tuttu. "Az eğlen." dedi. "De bakalım, niye geç kaldı Ömer? Ne için geç kaldı?"

Adam, kulağının arkasındaki sigarayı alıp muhtar çakmağıyla yaktı, iki nefes çekti hızlı hızlı, üfledi. "Şeref çocuğu aptal itti döğe döğe. Gene iyi dayandı oolan."

"Çok mu döverdi?"

"Sen ne diyon... Öldürürdü zopadan... Zabah ağşam."

"Annesi?"

"Şeref'in annesi mi? Sizlere ömür."

"Yok... Ömer'in annesi... Neydi adı? Nurten... O ne yapardı? Mâni olmaz mıydı kocasına?"

"Kiim? Nurten yinge mi? Gücü mü yiterdi Şeref'e ki mâni olsun? O da sırasını beklerdi fakır... Şeref oolanı zopalar, soora yingeye geçerdi... En soora da güççük oolana."

"Nasıl döverdi? Tokat mokat?"

Adam üst üste üç fırt çekti sigarasından bu sefer. "Çok şahit oldum... Depme, yumruk, gayış... Aklıya ne gelirse. Ufağoolanın bacaklarında cığara sönderiridi."

Belki de çocuklarını çok dövdükleri için sevmiyordu Konyalılar Karaaslanlıları. "Bu köyde çocuk dövmek adetten midir?" diye sordu Menderes.

"Tööbe... Ne çocuk döğeriz ne garı biz... Şeref'in cinsi bizim cinsimiz değil."

"Peki. Sağ ol." Dosyayı açtı. "İsmin neydi dayı?"

"Muharrem Gılıç. Bana bak... Mahkeme muhkeme olursa şahitlik iderim goşa goşa. Bütüm Garaaslan ider."

"Hele çocuğu bir bulalım da."

"Bulur musunuz bulmaz mısınız bilmem amma dönüşün bi de Muzaffer Hocaylan gonuşun dirim siz."

"O kim?" Dosyaya 'Muzaffer Hoca' diye yazdı Menderes.

"Bizim camiyin imamı olur."

"Ne ilgisi var bu vakayla?"

"Anasından babasından hakkatlidir Ömer'e garşı. Oğlan di-

ziyin dibinden ayrılmazıdı. Okuldan döner, Şeref ağşam olup da eve gelesiye gadak Hocaylan otururdu yavrı. Ööle de uslu bi şiyidi."

"Nerde bulurum bu hocayı?"

Adam hor baktı Menderes'e. "Camide hazar. Dibinde de evi var. Orda yoğusa ordadır."

"Tamam. Camide bulacağız."

Tam dönüyordu, bu sefer Muharrem Kılıç onun kolunu tuttu. "Bulacaanız da başıyız göğe mi erecek? Bulmayıvırın."

"Hoca'yı mı?"

"Ömer'i Ömer'i. Nööreceeniz bulup? Bulmasanız olmaz mı?"

"Olur mu canım... Vazife..."

"Amını eşşek siksin öyle vazifenin... Yannış ağnama... Naapacaanız bulup; onu bi diyivir."

Menderes, "Ailesine teslim edeceğiz." demek için ağzını açtı, ama bu cevap o kadar aptalca geldi ki hemen vazgeçti. "Hele bir bulalım da." dedi, "... bakarız..." Dönüp osuruk ağacının yanında bekleyen polis memuruna doğru yürümeye başladı.

"Osduruk ağacını mı sordun adama gomserim?" Ekşi ekşi sırıtıyordu Semih. "İçiye bi nefes çekeydin anlarıdın, sümeye sormuşsun."

Menderes derin bir nefes aldı. Hakikaten osurmuş gibi kokuyordu ağaç. Üstüne sarımsaklı yoğurt dökülmüş hamsili kabak tatlısı gibi. Buğulu buğulu. "Hıı." dedi burnunu kırıştırarak. "Onu sordum." Belki de Semih osurmuştu. "Hadi, çalalım şunların kapısını."

Semih üç adım önden gidip Şeref Çavuş'un kapısını tokmakladı. Kapıyı bir elli boylarında, burnu sağ yanağına dönmüş, gözlerinin altı mosmor, kendisi de marsık kadar kara bir kadın açtı. Dokuz ay yerine on ayda doğsaymış zenci olarak çıkacakmış gibiydi. Üniformalı polisleri görünce kenara çekilip "Buyrun." dedi.

Semih önden dalıp ayakkabılarını çıkarttı. "Selamın aleyküüüm." diye seslendi içeriye doğru. "Destuur."

Semih'in dangıl dungulluğunun arkasından bıkkın bıkkın dudak büzerek kadına döndü Menderes. "Nurten Hanım?"

"He."

"Eşiniz evde mi?"

"Kim?"

"Beyiniz."

"He, evde. Yatıyo yazık."

"Hasta mıydı?"

Nurten, Muzaffer Hoca'nın ısrarıyla jandarmaya haber vermek zorunda kaldıktan sonra Şeref Çavuş tarafından tembihlenmişti. Oğlan bir kuytuda öldü kaldıysa suç bunlara yıkılırdı. Hem geç haber ettikleri için, hem de karı koca bir olup el kadar çocuğun kafasında demir tava kırdıkları için. "Beni bu hale o pijin goduğuna kimse inanmaz." demişti Şeref. "Ben bile inanmayorum. İkimiz bir olup döğdük, gapıyın önüye goyduk zanniderler. Zerhoşlar döğdü diriz benden için."

"Yo-oo. Zerhoşlar döğmüş." dedi tembihlendiği gibi.

Menderes, kaşlarını çatarak girdi kapıdan. Oğlan kaybolsun, sen dere tepe evlât arayacağına git kafa çek. Evin hâli pek de ayakkabı çıkarmaya değecek gibi görünmüyordu ama eğilip çıkarttı. Bokla karışık yufka kokuyordu.

Lor da kokuyordu.

İlk Önder'i gördü. O da kakalak kadar karaydı. Çocuğun burnundan uzayan sümük deresi biraz ağzına giriyor, biraz üst dudağının yatağından dolaşıp çenesine akıyordu. Perişandı. Yanağında ve boynunda daha yeni geçmiş morlukların şahsiyetsiz lekeleri göze çarpıyordu sarı sarı. Elinde, sümüğünü katık ederek kemirip durduğu sıkım vardı. "Senin adın ne?" Oğlan omuz silkti. Taş çatlasa beş yaşında gösteriyordu.

"Önder." diye cevapladı anası.

Menderes onu duymazdan geldi. "Kaç yaşındasın sen?"

Oğlan gene omuz silkip sağa sola sallandı, anasına baktı, gözleri büyüdü, kaşlarını saç diplerine kadar kaldırarak "Cık." dedi. Ağzını açmaması için tembihlenmiş gibiydi. Soru ne olursa olsun.

"Yidi." Gene anası cevaplamıştı.

"Okula gidiyor musun?"

Oğlan dönüp içeri kaçtı.

"Bu sene yazdıracağıdık amma olmadı. Seneye işşallah."

Menderes oğlanın arkasından ilerlerken dosyada Ömer'in fotoğrafının olmadığını hatırladı. Eşkâl izahında 'Çok açık sarı saçlı, çok koyu renk gözlü, beyaz tenli.' yazıyordu. Anasıyla küçük danası kara denilecek kadar esmer olduklarına göre babası olacak o mal değneği sarışındı demek ki. Aman ne de uyumlu bir çift olurlardı yani. Bir saniye sonra yanıldığını anladı. Paramparça hâlinden Şeref Çavuş olduğu aşikâr adam, sele zeytini kadar karaydı. Bitkin bitkin Semih'e lâf yetiştirmeye çalışıyordu.

"Valla bilmiyom ki... Nirde olduğunu bilsem jandarmaya habar ider miyim?"

Menderes, onu beklemeden sual etmeye başlayan Semih'in dikkatini çekmek için öksürdü.

"Ne konuşuyordunuz Semih?"

"Oğlanın nirde olduğunu sordum gomserim."

"O işi bana bırak istersen."

"Bilmeyorumuş."

"Belli..." Bakışlarını Semih'ten Şeref Çavuş'a kaydırdı. Adamın bir kulağının hemen hemen üçte biri tırtıklı bağ bıçağıyla kesilmiş gibiydi. Hâttâ ısırılarak koparılmış gibi. "Geçmiş olsun."

"Allah razı olsun. Oturaydın?"

Dikildiği yerde ortalığa şöyle bir göz attı Menderes. Pislik ve bakımsızlık akıyordu. Herif Belediye Fen İşlerinde çalışıyormuşmuş. İşçilerin maaşı polisten yüksek olduğuna göre? Bir de üstüne bahşişiydi, Sümerbank çekiydi, ikramiyesiydi, giyecek tedarikiydi falan, çöpçülüğün avantalarını koy, Menderes'in evine girenden daha fazla para giriyor olmalıydı bu eve. Neydi bu sefalet? Gerçi herif kimseye gün yüzü gösterecek birine benzemiyordu yani. Bir de o vardı.

"Ee Şeref Çavuş..." dedi boş bulduğu bir kenara ilişirken. Gözlerini adamın gözlerinden ayırmamıştı. "Anlat bakalım."

"Ne annadayım gomserim? İçiyoduk argadaşlarılan... Birden dadımız gaçtı... Bi baktım, o ona vuruyo bu buna."

Menderes bir şey yakalamıştı. Ama şimdilik bunu dosyaya not edip asıl meseleye geldi. "Canım, olur öyle şeyler arkadaş

arasında. Hem toparlamaya başlamışsın bile..." dedi. "Ama, sıhhat ve afiyetini sormaya gelmedik di mi?"

Semih tıs tıs güldü geriden. "Oolanı annat aslanım. Nası gaybittiyiz çocuu?"

"Şaşırdım hay gomserim." dedi Şeref Çavuş. "Beni soruyon zannittim... İşte... O gece yattık, zabahınan bi de galktık ki yok oolan. Teylemedik. Okula gitmiştir didik. Devrisi gün..."

"Dur dur dur..." diye kesti adamın lâfını Menderes. "Hemen ertesi güne geçme. Okula gitmiştir dediniz, tey... önemsemediniz... Beklediniz ki dönsün... Ama dönmedi... Akşam oldu yok, gece oldu yok... O zaman neyi beklediniz?"

Şeref Çavuş kızarmıştı. Terlemeye de başlıyordu. "Neyi bekleyecez? Merağittik çok."

"Ee? Jandarmaya niye koşmadınız hemen? İlkokul dört talebesi gece eve gelmiyorsa merak etmek yeter mi?"

Şeref Çavuş boynunu büktü. "Yitmez hazar." dedi. "Bilemedik. Ben de fenayıdım zaten. Aklım üstümden gittiyidi."

"Allah Allah? Peki, ertesi gün ne yaptınız?" Demek adam oğlan kaybolduktan sonra gitmemişti işrete. İşretten ve işretin sonundaki dayak faslından gelmiş, bir de bakmıştı ki çocuk yok. Belki bakmamıştı da hayvan.

"Naabacaaz? Çorba murba, nane limon felan gaynattı hanım bana... Gözümü zor açıyorudum Allah seni inandırsın... Yatagittim. Oolanı merağittim taabi."

"Ama o gün de gelmedi."

"Hee. Gelmedi valla."

"Sen de gene yatagittin. Gene haber vermedin jandarmaya."

"Bilemedim ki. Fenayıdım zaten. Aklım..."

"Üstünden gittiydi. Sonra?"

"Devrisi zabah zor belâ galkayım didim, galkamadım. İyi zopa yimişsim. Muzaffer Hoca geldiyidi... Ona didim, 'Birini yolla da jandarmaya habar itsin, oolan hâlâ gelmedi.' didim."

Menderes, "Pek de tez davranmışsın." dedi ters ters. "Aferin."

"Ee, evlat işte... Et dırnaktan ayrılır mı?"

Menderes etrafına bakındı. Kadın hemen kapının ağzında, elleri karnının altında bağlı, burnu sağ yanağına dönük dikili-

yor, onlardan tarafa bakmıyormuş gibi yapıyordu. Taze sopalandığına hiç şüphe yoktu. O da meyhanede dayak yediğini iddia etmeyecekti herhâlde. Ufak oğlan ortalarda yoktu. Bir yakalayıp konuşturmak lâzımdı aslında. Bunlar, karı koca, ne bok olduklarını belli etmişlerdi çoktan. Çıkmadan o işi de görmeye karar verdi. Ufaklığı sıkıştıracaktı.

"Hiçbir tahminin yok mu Şeref Efendi?"

"Buyur?"

"Yani diyorum, bir fikrin yok mu çocuğun başına ne gelmiş olabileceğine dair. Babasısın... Kaçmış mıdır, kaçırılmış mıdır sence? İlkokul dörde gittiğine göre, yolunu izini kaybedecek yaşı geçmiş demektir. Zaten kaybolacak olsaydı daha evvel kaybolurdu."

Şeref Çavuş, ağzı bir karış açık seyrediyordu komseri. "Dooru diyon."

"Sen ne diyon?"

"Buyur?"

"Kardeşim, sorduk ya, kaç sefer soracağız. Ömer'in kaçırılmış olması ihtimâli var mıdır sence? Yoksa kendi mi kaçmıştır? Senin fikrin?"

"Gendi gaçtı hazar."

Üç kafa aynı anda Ömer'in annesine döndü. Kadın kendini tutamamış, atlamıştı oradan.

Şeref Çavuş hemen duruma vaziyet etti.

"Valla biz de düşündük çok... Oolan hayırsız, yaramaz, tembel... Bütüm öğretmenleri şikâyatçı... Kim gaçırıp da nöörsün onu? Gaçmıştır gendi."

"Öğretmenlerinin şikâyetçi olduklarını nerden biliyorsun sen? Ne seni tanıyor öğretmeni ne de annesini. Okula hiç uğramamışsınız ki."

Şeref Çavuş, dili damağı kurumuş gibi dudaklarını yaladı. "Su vir gız." Nurten seğirtip su getirirken, yalandan 'Anam anam! Oy oy oy!' falan deyip zaman kazanmaya çalıştı.

O arada Menderes de sual taktiğini doğru seçip seçmediğini tartıyordu kafasında. Saftan gelip söyletebildiği kadar çok yalan söyletmek, ondan sonra da 'Sen kimi kandırıyorsun ulan?' de-

yip girtlağına çökmek bir taktikse, az önce yaptığı gibi en baştan bütün yalan yollarını kesip doğruyu söylemeye zorlamak da bir başka taktikti. Olan olmuş, ikinci taktiğe sıvamıştı kolları artık. Şimdi mümkün mertebe, bu pis herifi çok fazla şey bildiğine inandırması gerekecekti. Şu eve girdiğinden, kadını ve küçük oğlanın hâlini gördüğünden beri aklına bir üçüncü ihtimâlin gölgesi de düşüp duruyordu karanlık karanlık. Bu adam oğlanı döve döve öldürmüş bile olabilirdi. Sonra da kadınla küçük oğlanın sessiz kalmasını sağlamak için... Dur bakalım... Yalan söyleme sırası Menderes'teydi artık. İnşallah Semih çenesini tutardı. Şu gübre karan ihtiyarın adı neydi? Hatırlayamadı. Kadın kocasına su maşrapasını uzatırken alelacele dosyayı açıp baktı. Hah! Muharrem Kılıç.

Suyu caplata caplata içti Şeref Çavuş. "Şimci..." dedi... "Dooru diyon... Okuluna gidemedik... Amma, oolan soyha... Kim olsa şikâyatçı olur... Benim fikrim o yanı..."

Menderes, taktik gereği sertleşiverdi birden. "Kes lan kes! Senin fikrini soran olmadı." Devamen, her şeyi bildiğini söyleyerek veya imâ ederek Şeref Çavuş'a abanmaya başladı. "Sen kimi kandırıyorsun lan?" Cümlelerine 'Ulan teres!' veya 'Utanmaz arlanmaz şerefsiz!' veya 'Seni Feridiye'ye çekersem bülbül gibi öttürürüm, doğru konuş lan!' gibi, her şeyi biliyormuş havası veren hakaret ve tehditler serpiştiriyordu. "Boka sürülecek aklın varsa tek yanlış kelime daha etmezsin." Ve sallıyordu. Bir sürü köylüsüyle konuşmuştu buraya gelmeden evvel. Meselâ Muharem Kılıç ona her şeyi anlatmış, mahkemeye de seve seve şahit yazılacağını söylemişti.

"Annah! Kimlen gonuştun hay gomserim? O güpre gaynadan ittiyarı mı din? Osduruk ağacını sormadın nıydı sen ona?"

Semih'e susturucu bir bakış atıp 'Cık cık cık' dedikten sonra yarım kapak resmi dosyayı Şeref Çavuş'un burnuna sokarak devam etti. "Şu dosyada neler yazılı, haberin var mı lan senin?" Adamı ipe götürecek malûmat toplamıştı jandarma. Ki tahkikat dedin miydi, jandarma mundarma polisin yanında havagazı kalırdı.

"Ne bulmuşlar gomserim mesela? Hiç dimediydin bana?"

Bu sefer bakmak yetmeyecekti bu herife. "Müsaade et de işimizi yapalım Semih." Ona da ayrıca sinir olup daha da sertleşerek devam etti. Hemen şimdi, şer'an anlatacaktı Şeref Çavuş. Yoksa kendi bilirdi. Aha, araba kapının önünde duruyordu. Kelepçeleri de bellerindeydi. Takar, sürüye sürüye götürür, cebren anlattırırdı karakolda. Demek gece gündüz dövüyordu karısıyla çocuklarını? Demek hepsini canından bezdirmişti? Demek bacaklarında sigara söndürüyordu küçük oğlanın?

"Bu mu? Cığara mı sönderiyorumuş? Allah'tan gorkman nı len sen? Kevâşe!"

Baktı olacak gibi değil, "Kalk Semih." dedi. "Küçük oğlanı al anasından, tut kolundan dışarı çıkar. Ona da soracaklarım var. Sakın içeri sokma ben gelinceye kadar. Anasıyla da bir araya getirme. Bunlar tembihlemişlerdir birbirlerini."

Semih kalkıp kayışını göbeğinin üstüne çekti, gösterişli hareketlerle Nurten Çavuş'a buyurdu. "Duydun nu Yinge? Age."

Nurten Çavuş kırık burnu yüzünden kocasına şehlâ bir bakış atıp "Öndeer. Ge guzum." diye seslendi. Çocuk divanın altından çıktı. "Polis amcan sana balon alacağımış. Dutuvır elinden."

Önder doğruldu, sağa sola sallanırken sümüğünü çekti, kaşlarını kaldırıp "Ben yapmadım." dedi. Sıkımını bitirmişti. "Abim yaptı."

"Ge goçum." deyip eğildi Semih, küçük oğlanı kucağına aldı. "Bakkalı göster de balon alalım sana." Yüzü aydınlanan çocuk kucağında, kapıdan çıktı.

Menderes, Önder'in çıkarayak söylediği "Abim yaptı." lâfına takılmamaya çalıştı, taktiği baltalamamak gerekiyordu, ama başaramadı. "Ne yaptı abisi?" diye sordu. "Ne demek istedi çocuk? Tek bir kelime yalanını duyarsam çekerim seni Feridiye'ye. Nerde sopa yedin? Hangi meyhanede? Seni benzetenlerin adı nedir, soyadı nedir? Eve nasıl döndün o dayaktan sonra? Biri mi getirdi? Kim getirdi? Bir bir, kusursuz, noksansız anlatacaksın bana. Bak tekrar söylüyorum, Allah şahit çekerim seni Feridiye'ye." Adamın, gözlerini belerterek yılgın yılgın ka-

rısına baktığını görünce kadına döndü. "Kadın madın dinlemem, seni de çekerim. Ondan sonra da Allah yarattı demem. Çözülün lan."

Nurten Çavuş çözüldü.

Arkasından Şeref Çavuş.

Çözülen biri daha vardı. Kucakta köy bakkalına giden Önder Çavuş. Oğlan şımarmayı bilmiyordu ki, çözülmeyip de ne yapsındı?

Lâ Havle Velâ Kuvvete İllâ Billâhil Aliyyül Azim...
KUL DUASI

Muzaffer Hoca huzursuzdu. Jandarmadan sonra şimdi de polis gelmişti Karaaslan'a. "Hep benim yüzümden." diye düşünüyor, kendini yiyip bitiriyordu.

Hüdai Nâbit'le tanışıncaya kadar en doğru iş, Ömer'in bulunması için kolluktan yardım istemekti, tamam, ama işin aslını öğrenip de oğlanın ancak kaybolursa bulunmuş sayılacağını görmesi sinirlerini allak bullak ediyordu. İşe bak!

Bulunduğu takdirde kaybolacaktı Ömer, bulunmazsa bulunacak.

"Allah'ın işine bak!" Tespihe asıldı. Bir tur 'El Müntekim', bir tur 'El Afüv', bir tur 'El Muksıt'...

Kendi musallat etmişti jandarmayla polisi Hüdai Nâbit'in başına.

"Nöörecez şimci?"

Bilmiyordu nöörecek. Muharrem'den iki polisin gelip Şerefgilin evini sorduğunu işitince bir çeşit olmuş, adamın devamla söylediği 'Seni bahsittim. Şerefgilden çıkınca sana da gelirdirler hazar.' lâfını işitince nemne şekil bir şey olmuştu. Divanın altına girip saklanası vardı. İlk iş Nesibe'yi savmıştı başından. "Mevlide yinge hastalanmış didiydin. Bi git, başında dur gadının. Bi bak, bi çek, elinden bi su içirt. Nası gonşuluk bu?"

Bir tur 'El Âhir', bir tur 'Ez Zâhir', bir tur 'El Tevvâb'...

Şimdi kendi başına, eli böğründe dikilip duruyordu orta yerde. Ne yapacaktı? Polisler buna Ömer'in nerede olduğunu soracak olurlarsa ne cevap verecekti? Yalan mı söyleyecekti?

"Gaç! Allah adamı yalan nı söylerımiş?.."

Peki ne yapacaktı? Ne diyecekti polislere? 'Oğlan, Tekke Köyünde Hüdai Nâbit diyi bi adamın yanında. Aha şo da adresi. Gendi eliylen yazdı.' mı diyecekti? İtibarı ne olacaktı Hüdai Nâbit'in gözünde? Amına sıçaydı itibarın; Allah'ın gözünde ne olacaktı hâli? Sormayacak mıydı rüz-i mahşerde sorgu melekleri? 'Ne ittin sen hay Mızaffer? Nası gıydın da virdin oğlanın adresini?' demeyecekler miydi? Bu ne diyecekti o zaman? Hakikat söylemek farzdı, saklamak mekrûh, yalan söylemek haram. Dişkirlik mi edecekti meleklere; 'Yalan söylemeyi haram itmeyeydiniz madem!' diye?

Bir tur 'El Müteâli', bir tur 'El Berr', bir tur 'Er Raûf'...

'Madem doğru gonuştun, gir o vakit cennete.' deseler, bu da girse, marifetmiş gibi kubuzlanacak mıydı? Yoksa bu cennete girerken cehennem de buna mı girecekti? Tee yüreğine? "Ha döğe döğe gendim mundar itmişsim Ömer'i, ha polise Hüdai'nin adresini virmişsim."

Yok... De ki doğru söyledi, anlattı polislere, Hüdai Efendi'nin adresini de verdi; yaktı Ömer'in başını. O zaman herif gibi dinelecekti Cennet-i Âlâ'nın kapısında. 'Dünyada girmem.' diyecekti. 'Salın beni cehennemiyize. İçimdeki de cehennemdir zati; yanagideyim, içim dışım bir olsun.'

Öyle ya.

Tuttukları gibi, kayıp davarını yazıyabanda bulmuş gibi geri getireceklerdi çocuğu Şeref'e. Hüdai Nâbit'i de mapuslarda çürüteceklerdi. Duaya açtığı ellerinin titrediğini fark etti.

"Ya Rabb-ül Kuddüs... Hatadan, gafletten, aczden ve cümle noksandan pek uzak, pîr-ü pâk Allah'ım... Nası imtihan idiyon beni? Bi guluyun canı için yalan gonuşursam gazâbına, doğru gonuşursam mükâfatına erecem he? Ya günahkâr olup gendimi atacam ataşa, yahut da sevapkâr olup el gadak bebeyi he?... Hesap sormayom, tövbe! Zaten biliyon ya, ben durumumu arz

idiyom bi daha... Nööreyim, ne ideyim, bana bi yol göster Allah'ım. Bu aklımla bu gadak akıl idebiliyom ben. Sen Hâlık'sın, Sen Gaffâr'sın, yarattıklarına istifadeli şiyleri lütüf, ihsan ve ilhâm idensin Sen... Rezzâk'sın... Medet! Medet Allah'ım!" Kendini hiç bu kadar yolsuz yordamsız hissetmemişti. "Amin!" deyip ellerini yüzüne sürdü. "Duaya da pek benzemedi amma!" Belki bir mucize gösterir de Kâdir-i Mutlak, polisleri alır savururdu öteye... Muharrem kevâşesinin yediği boka rağmen.

Göstermezseydi mucize?

Allah'ın işine akıl sır mı erebilirdi? Götüreceği yerde tutup da getirirseydi polisleri, dikerseydi kapısına? Onlar da "Anlat bağalım Hocaaa." derlerseydi?

Ne olacaktı o zaman? 'Yalan söyleyemem, günaha girerim.' deyip ağzını caplata caplata anlatacak, iki masumun kanına mı girecekti? O zaman o rüya niye ilhâm edilmişti madem? "Hüdai'yi ne diyi malûm ittin bana madem? Gonuşacaklarımızı elifi elifine ne diyi malûm ittin? Soruyom, cevap vir." Tövbeler tövbesi... Neler de diyordu hele bak... Bak hele... Her sınanmada suratını ekşitecektiyse, günah işlemeyeyim diye dabalamasına zaten lüzum yoktu. Ne olacaktı şimdi?

Bir tur 'El Mübdî', bir tur 'El Muîd', bir tur 'El Kayyûm'...

"Noolacak şimci?"

Hay Muharrem gibi... Diliyin persengini sike... Tövbe Ya Rabbim!

Bir yol olması lâzımdı. Lâzımdıysa varınıştırdı muhakkak...

Allah, yolsuz yordamsız bırakmazdı kullarını. "Sen yannış yanna bakıyon diyi Yaradan'ın yolları yok olmaz hay Mızaffer." Vallahi yok olmazdı. Yolların tamamını kapattığı vâki değildi Cenâb-ı Hakk'ın. Vardı muhakkak canım, muhakkak vardı, ama göremiyordu bu. Göstereydi sanki... "Bi yol gösterivir Yâ Celîl... Bi yol... Gösterivirsen eliye mi yapışır?"

Tövbe... Allah'ım günah yazma!

Bir yol...

Bir yol...

Öyle bir yol ki, ne doğru olsun söylediğin, ne de yalan.

Öyle bir yol ki, hem söyle, hem de söylememiş ol.

Ama ne?

Ne?

Kâbe'li duvar halısının önüne gitti. Gelirlerse diyerekten çay mı demleyeydi ki? Muharrem'den polislerin uğrayacağını duydu duyalı, hiç değilse yüz sefer pencereden bakmak istemiş, sanki bakarsaymış geleceklermiş de bakmazsaymış gelmeyeceklermiş gibisine, her seferinde vazgeçmişti. Ama git git zorlaşıyordu bakmamak. Hâlbuki insan korktuğu zaman gözlerini yumardı sımsıkı değil mi? Bu yumamıyordu işte. İyi kötü Kur'an ehli oldu olalı yalan dokunmamıştı dudaklarına; şimdi dokunmak mecburiyetindeydi. "Aah Mızaffer ahhh... Gendin ettin, gendin buldun gardaşım." Halının ipeksi dokusuna işlenmiş Kâbe resmini okşadı. Gözü pencereden tarafa oynayınca, kendini dışarı bakmaktan alıkoyabilmek için aklına birdenbire gelivermiş gibi aceleyle sobanın başına gitti. Geçen sefer Hüdai Nâbit'e çay demlemeye kalkmıştı da beceememişti. Katran gibi olmuştu mübarek. "Ömer'imin gözleri gibi..." Bu sefer daha üsturuplu çay koyacaktı çaydanlığa. Kararı kadar. "Azincik."

Bir tur 'El Mümit', bir tur 'El Hay', bir tur 'El Vâhid'...

Cehennemde yanmak koymuyordu. Hâttâ oraya odun olmak da koymuyordu. Koyan; günah, sevap, cennet cehennem meselesi, ar namus meselesi değildi. Yâr'e hıyanatlık meselesi, sıdktan yüz çevirip çevirmeme meselesi, hesap gününde utancından yerin dibine girip girmeme meselesi, edep hâyâ, terbiye meselesiydi.

"Hah! Bok yir misin Şeref'e 'Polise git, jandarmaya git' diyi diyi? Ayıtla bağalım şimci bürüncün daşını. Ayıtla da göreyim bir."

Bak gene tepeleme çay basmıştı sıcak suyun içine. Aklı üstünde değildi ki. Dökse israftı şimdi. Kıyamadı. "Bekmez gibi içecez gayrı." Suyu kaynamadan indirip havluyu çaydanlığın üstüne attı. Yüz birinci sefer pencereye gidesi vardı. Durdu durdu duramadı, bir duvar halısına seğirtti, bir çaydanlığa koşaladı, bir havluya hamle etti, bir kapıya, bir içerki odaya gitti, en sonra hızlı hızlı ilerleyip sedire kurularak perdeyi ardına kadar açtı.

"Allah'ım! Yardımın olmadan hiç bi şiye muvaffak olamam ben... Sen'den başka dayanacak kimim var?... Allah'ım! Medet!" Dişbudak tespihe zikir için değil dua için asıldı bu defa. "Lâ Havle Vela Kuvvete lllâ Billâhil Aliyyül Âzim... Lâ Havle Vela Kuvvete..."

Hoca,
Elinden tutup çekeceğiz seni...
İyiden de kurtulacaksın, kötüden de...
MEVLÂNÂ

Menderes, ömr-ü hayatında böyle şerefsiz bir aile görmemişti. Şerefsiz anayla şerefsiz baba, kendileri yetmemiş, küçük oğullarını da kendileri gibi şerefsiz yetiştirmişlerdi. Düşündükçe kuduruyordu hırsından. Aklı allak bullaktı. Semih de tıs tıs gülmüyor muydu...

"Ne gülüyorsun Semih? Ayı mı oynuyor burda?"

"Nası gülmeyim hay Gomserim? Anası neyse tanası da o olmuş... Garaaslanlı değil mi işti? Bunnarın hepsi aynı bok... Didim amma ben sana... Baksâne... Tısss."

"Yeter artık. Ciddiyet biraz. Bak aklımda bir dolu şey vardı, hepsini unutturdun."

"Ben ni?"

"Yok ben."

Aslında Semih değildi tabii ki. Menderes de değildi. Şeref Çavuş, Nurten Çavuş ve Şeref Çavuş'un şimdiden şerefsiz dölü Önder Çavuş'tu. İçinden, "Çocuğun ne günahı var?" diye kendini azarladı. "Zavallı yavru, alçak heriften nasıl korkuyor Allah bilir."

Çok fena tufaya gelmişti. Gücüne gidiyordu. Taktik maktik deyip güya adamı da kadını da çözecekti, kendi çözülmüştü. Bir şeyler saklıyor, köşeye sıkıştıkça yalan kıvırıyor gibi dav-

ranmıştı Şeref Çavuş. Ulan elâlemde ne taktikler vardı yaa... Yemişti bu da güzelce... "Aferin Menderes!" Sırtı tapışlanmış erbaş gibi havaya girmiş, taktiğim tutuyor diye sevinmiş, nitekim o doğrultuda hırlayıp havlamış, o şerefsiz herif de korkup çözülmüşmüş gibi yapmıştı. Şerefsiz herif, şerefsiz karı ve şerefsiz pi... velet... 'Bak sana büyük yimin, beni zerhoşlar döğmedi, büyük oolan döğdü. Öldüm zannitti de ondan gaçtı hazar.' Bak bak bak. Orospu evlâdına bak! Şaşırmıştı bu da. "Hasiktir lan!" diyeceği yerde "Yapma yav?" demişti. İnsanın basireti bağlandı mı bağlanıyordu işte. Kefen gibi; hem başucundan hem ayakucundan. "Senin oğlanın boyu kaç, kilosu kaç?" Bak bak bak. Polis ya! Sorduğu soruya bak! Küçük oğlandan biraz daha büyükmüşmüş. Bak orospu evlâdına bak. Ama onda değildi ki kabahat. Bundaydı. Sen öyle sorardıysan o da böyle geçiririrdi. Gene akıllanmamış, ciddi ciddi sormuştu salak gibi. "Nasıl dövdü yav? Küçücük çocuktan nasıl böyle dayak yedin sen?"

O da anlatmıştı.

Anlatmıştı, evet, çünkü bir dinleyen vardı.

Bu!

Güya o gün okuldan çok geç saatte dönmüştü Ömer. Bu ona, bir babası olarak 'Niye geç kaldın evlâdım?' deyince, o da buna; 'Çık lan karşıma!' diye meydan okumuş, 'Pes eden yenilir.' diye de hüküm vermişti. Ondan sonrasını hayâl meyâl hatırlıyabiliyordu Şeref Çavuş. Ağzım yüzüm demeye kalmadan ağzı yüzü parçalanmış, yapma etme demeye kalmadan bir insana yapılabilecek her çeşit zulme mâruz kalmıştı. Kim tarafından mı? Anlatıyordu ya işte, Ömer denen o soyha tarafından. Menderes de cingöz ya, kendini kaptırmıştı bu çocuk masalına. "Sen de pes diyeydin bari." diye akıl bile vermişti hâttâ. "Niye yedin ki o kadar sopayı?" Acı acı gülmüştü Şeref Çavuş. 'Nere diyon? Ah bi diyebileyidim... Yoğusa dimem mi hiç? Barım barım baarmaktan bişiy diyemeyon ki...' Burada karısı karışmıştı lâfa. 'Ben olmasaydım öldüreceğidi Şerefimi.' demişti. 'Yapma didim diğnemedi, itme didim diğnemedi, bırak didim bırakmadı...' Ee? Sonra nasıl kurtarmıştı kocasını? "Gittim mutfaa, tavayı gaptım, gafasına, gözüne, niresine geldiyse vurayazdım."

Karı koca o kadar kaptırarak; adetâ o ânı tekrar tekrar yaşayarak ve lâfı birbirlerinin ağzından o kadar ustaca kaparak anlatıyorlardı ki, bütün mantıksızlığına rağmen inanası gelmişti Menderes'in; sahneyi gözünde canlandırmaya çalışmıştı. Hem de tekrar tekrar. Ama her seferinde, ilkokul dört talebesi Ömer'i ancak zobu gibi, ağzından kan damlayan, babasından iki baş yüksek, karanlık bir çam yarması olarak hayâl edebilmişti; sapsarı saçlı el kadar bir çocuk olarak değil. "Boyu posu nasıl dediydiniz?" İşte, küçük oğlandan azincik uzundu. Sonra yatagitmişti bi kenara gurt gibi. Sabahleyin kalktıklarında bi de bakmışlardı ki yok. Okula gitmiştir gidip de dönmeyesice diye düşünmüşlerdi. "Dönmeyince niye merak etmediniz madem?" Nasıl edeceklerdi? Şeref sekâret yatıyordu. Oğlan da suçluydu, eve dönmeye korkuyordu hazar. Öyle akıl etmişlerdi. Sokaklarda sürter sürter gelirdi berduş gibi. "Ya ertesi gün?" Amaan, kendi canlarının derdinden o kadarını düşünememişlerdi işte. 'Cinayete teşeppüs itmiş hergele. Belki de ben öldüm diyi düşündü, ondan gelmeyor hazar didik. Amma Muzaffer Hoca çoğısrarcı olunca...'

Muzaffer Hoca... Bu ismi ikinci defa duyuyordu Menderes. Daha çıkınca onunla görüşecekti. Şu caminin şeysi. "Ulan..." demişti kendi kendine. "Nasıl da yutturdular bana bu müsamereyi? Olur mu lan öyle şey? Bacak kadar velet eşek kadar adamı komaya sokabilir mi?" Etrafına yeni görüyormuş gibi bakmıştı neden sonra. "Tamam." demişti dinledikleri onu tatmin etmiş gibi. "Şimdilik sizi karakola götürmüyorum. Ama sanmayın ki hiç götürmeyeceğim." Dinlediklerine inanmadığını söylememişti kasten. Varsın öyle bilsinlerdi. Kesin, çocuğu boğazlayıp bahçeye gömmüştü bu vicdansızlar. "Nasılsa ufak oğlandan öğrenirim ben işin aslını." diye düşünmüş, peşi sıra gelen, ayakkabısını giyinirken tepesinde dikilip kapıdan birlikte çıkmaya kalkan kadını, "Sen kal burda. İşim bitsin, oğlunu geri getiririm ben." diyerek engellemişti. "Kapat kapıyı, perdeyi araladığını da görmeyeyim." Sonra çıkmıştı. Küçücük çocuğun da bu kadar üsturuplu yalan söyleyecek hâli yoktu. Bunlar çözülmemişti ama o çözülürdü muhakkak.

Önder'i Semih'le birlikte osuruk ağacının altında balon oynarken bulmuştu. "Gomserim... Bu diyo ki... Tısss... Babamı o hâle abim godu diyo... Tıss..."

Ümidi böylece kuyunun kenarında dingildemeye başlamış, tısırdayıp duran Semih'e "Hadi ordan!" deyip çocuğun önünde çömelerek evde ne duyduysa aynını ondan da duyunca olduğu gibi suya düşmüştü.

"Bak doğruyu söyle, sana çikolata alırıım, jiklet alırıım, top alırıııım."

"Abim döğdü... Bi uçtu bööle, bi ısırdı, bi çırmaladı... Babam baardı hep... Soona annem abime tavaylan vurdu... Abim o zaman babamın depesinden indi... Baççeye çıktı, soona geldi yattı."

Kös kös dönüyorlardı işte. Buyur! Macera diyordun, al sana macera.

"Tıss... Göt gadak ooolan gayalarımız gibi herifi yirden yire çalmış he?"

"Tamam Semih. Gülmeyi bırakıyoruz. O çocuğu bulacağız..." Burada yutkunup 'Muhtemelen ölüsünü.' diye düşündü. "Öğreneceğiz hakikati." Ölüler de konuşurdu. Minicik bir bedeni teneşirde sessizce yatarken hayâl etti. İçi bir tuhaf oldu. Hoca üstüne sıcak sular döküyor, dua okuyordu. Oğlanın sarı saçları, sabunlandıkça ipek gibi saçılıyordu hocanın avuçlarına.

Hoca mı?

Nasıl da unutmuştu!

"Yavaşla Semih!" dedi. "Bak, hocayla konuşacaktık, unuttuk. Dön şurdan, dön."

Demiryolunu yeni geçmiş, battıçıktıya yaklaşıyorlardı. Genişten alarak gerisingeri dönerken sordu Semih: "Ne hocasıyımış o?"

"Cami hocası."

"Ona nesiyimiş?"

Arabanın burnu yeniden Karaaslan'a dönünce sıkkın sıkkın üf çekti Menderes. "Ne bileyim Semih. O ihtiyar adam, çocuğa anasından babasından daha yakın olduğunu söyledi hocanın. Belki ondan ele avuca gelir bir malûmat alabiliriz. En azın-

dan anasının babasının oğlana bir fenalık yapıp yapmayacaklarını bilebilir. Ciddi şüphelerim var benim."

Semih, amirinin şüphelerini soracağı yerde başka bir şey sordu.

"Ittiyar adam mı?"

"Evet."

"Hankı ittiyar adam?"

"Köye girdiğimizde gübre karıyordu ya."

"Haa... O mu? Sen o adama osduruk ağacını sormadın mıydı?"

"Üf yaa, üf artık yaa."

"Sorduk gomserim. Ne baarıyon?"

"Tamam. Önüne bak sen. Gazla."

Karaaslan'a yeniden ulaşmaları iki dakika ya sürdü ya sürmedi. Pencere kenarında zikir çeken Muzaffer Hoca, Allah'ın mucize göstermesini biraz daha bekleyecekti.

Arabayı gene aynı açıklığa bırakıp Muharrem Kılıç'ın yanından geçtiler. "Daa ezana var." dedi Muharrem Kılıç. "Hoca evdedir şimci."

Şerbetlenmiş iki servinin, şirelenmiş birkaç ardıcın, ballıcalanmış elma ağaçlarının ve taş gibi sapasağlam birçok osuruk ağacının yanından geçerek camiye, etrafını kıvrayınca da Muzaffer Hoca'nın bitişikteki evine vardılar. Menderes'e bir hayli gücenen Semih'in ağzını bıçak açmıyordu.

Muzaffer Hoca, birinin göğsü yıldızlı, yeşil üniformalı iki polisi görünce onlar da onu görmesin diye kendini geri attı, ayağa fırladı hemen. Lâ Havle çekerken ilhâm gelmişti. Hakikati söyleyerek hakikati söylememeyi nasıl başaracağını biliyordu artık.

Meğer Allah yolunu apaçık gösteriyormuştu da bu görmüyormuştu.

Kapıyı çalınmadan açtı. Göğsü yıldızlı olanın polis komiseri olduğu belliydi. Doğrudan onu muhatap aldı.

"Buyur gomserim."

"Selâmın..."

"Gayıp ooolan için geldiyidik..." Semih'in küskünlüğü buraya kadardı. "Musaade var mı Hoca Efendi?"

"Onun için geldiyiz hazar." dedi Muzaffer Hoca geriye çekilirken. "Buyrun. Ayakkabıyızı içerde çıkardın." Komiserin lâfa balıklama atlayan memura ters ters baktığı gözünden kaçmamıştı.

Başlarında ayakkabılarını çıkartmalarını bekleyip az evvel kalktığı divana buyur etti. "Geçin. Buyrun. Habar var mı Ömer'den?" Onlar buna sormadan bu onlara sorarsa hiç yalan söylemeden yalan söylemiş olacaktı. Soruyordu çünkü. 'Haberim yok.' demiyordu. 'Haberiniz var mı?' diyordu.

"Yo-oo..." diye atıldı gene Semih. "Göya babasıyı bi araba zopalamışmış da gorkusundan evden gaçmışmış... Tıss..."

Muzaffer Hoca geçip yandaki sedire otururken kaş altından bakıp komiserin sol yanındaki memura bir şeyler fısıldadığını, hemen arkasından da adamın koyu yeşil pantolonunun diz yapmış kısımını sol eliyle sertçe çekiştirdiğini gördü. Sessiz kalmasını istediği belliydi.

"Maalesef şu âna kadar tatmin edici bir malûmat alamadık kimseden." dedi Menderes. İsmi hatırlıyordu ama manzaraya ciddiyet katmak için yarım kapak tahkikat dosyasını açıp oradan bakıyormuş gibi yaptı. "Muharrem Kılıç..."

"Hee, bilirim."

"O tavsiye etti sizinle konuşmamızı."

"Sağ olsun." Ulan Muharrem! Diliyi eşşeğarısı soksun.

Menderes, Hoca'nın araya girdiğini duymamış gibi devam etti. "Çocuğun ana babasıyla konuştuktan sonra, kimle konuşsak olur gibime geldi benim. Pek alâkalı değiller galiba çocuklarıyla. Ne dersiniz?" Menderes, Şerefgilin evindeki taktiksel yıkımdan sonra akıllanmıştı. Biliyormuş gibi değil, bilmiyormuş da öğrenmek için zorluyormuş gibi yapacaktı. "Bir de, adam..." Tekrar dosyaya baktı. "... Şeref Çavuş, bayağı eziyet ediyormuş ailesine. Muharrem Bey söyledi. Aslı var mıdır?"

Muzaffer Hoca içinden, "Hay dilin ayağıyın dabanına yapışsın Muharem gibi senin." diye ilenirken Semih atıldı gene dayanamayıp.

"Babaları neticede... Döğecek de sevecek de hazar."

"Müsaade eder misin Semih? Hoca Efendiye bir soru sordum. Onu dinleyelim."

Amirle memurun didişmesi bitinceye kadar bekledi, sonra cevapladı Muzaffer Hoca. "Aslı vardır gomserim. Şeref'e noolduysa oldu, Ömer doğduktan soora aklı üstünden gitti. Ben o yavrının gün yüzü görmediğine şahidim. Çok eziyet itti ona Şeref, çook."

"Nasıl eziyet ederdi?"

"Döğerdi. Ağşam zabah. Sebep arama."

Menderes üzgün bir ifade takındı. "Yazık." dedi. "Şeref Çavuş diyor ki, jandarmaya gitmesi için siz ısrarcı olmuşsunuz."

İçinden "Aklıma sıçaydım!" diye kendine de ilenip dışından "Hazar." dedi Muzaffer Hoca. "Yoğusa yayılıp oturacağıdı çarşı yoğurdu gibi. Bekleyeceğidi ker ker."

"Niye?" Menderes zorluyordu. Bu da fos çıkarsa tutunacak başka dalı kalmayacaktı çünkü. Ondan sonra sokak sokak Ömer arayacaktın. "... Sizce?"

"Bilmem... Gelir zannitmiştir önü sonu."

Menderes tek kaşını kaldırdı. Hocaya değil, üstüne havlu serilmiş az ötedeki çaydanlığa bakıyordu. Biraz ağırca mı kokuyordu o çay? "Belki de tam tersidir..."

"Ağnamadım."

"Kayıp çocuğunun peşine niye düşmesin adam? Gaddar da olsa baba neticede. İçinden tutar, değil mi? O hâlde ne diye sağa sola, hastanelere, karakollara, tanıdık tanımadığa vurmasın başını?"

Muzaffer Hoca, komiserin nereye varmak istediğini anlayamamıştı. "Sence ne diyi?" diye sordu boş bulunup. Boş bulunduğunu bilmiyordu o esnâda. Zikir çekerken ilhâm olunan yol buydu. Komiser ondan cevap istedikçe bu ona soru soracaktı.

Menderes, Semih'in tıslama ihtimâlini göze alarak taarruzu başlattı:

"Oğlan ölmüşse... Baba da bunu biliyorsa... Hâttâ kazaen, bizzat kendisi öldürmüşse?.."

Semih, "Gaç hay gomserim." diyerek tıs tıs güldü. Bunu tahmin etmişti Menderes. Tam onu ciddiyete davet edecekti ki, Hoca düşüverdi çukura: "Mümkün değil. Oğlan sağ. Biliyom ben."

İşte bunu tahmin etmemişti Menderes.

"Ne ne ne ne ne? Sağ mı? Nerde?" Sizli bizli konuşmayı falan unuttu. "Sen nerden biliyorsun? "Ne saklıyorsun bakalım sen?" Yüzünü Hoca'nın yüzüne yaklaştırmıştı. Adamın üstüne abanır gibiydi. "Maksadın ne Hoca?"

"Annah!" dedi Semih hayretle.

Muzaffer Hoca 'Allah benim belâmı virsin!' diye sövündü içinden. Sonra gene içinden nedâmet getirip istiğfar etti. 'Selâmün Kavlen Min Rabbin Rahîm.' Bun terlere batması bir saniye sürmemişti. Fışkırtıyordu adam. Omuzları düştü. 'Esas benim dilim yapışsın ayağımın dabanına.' diye daha üsturuplu ilenip "Çay demledimidi." dedi yelkenleri suya indirdiğini belli eden bir tonlamayla. "Gatayım mı birer bardak?" Çay koymak için dizlerine abanarak doğrulurken Menderes'in gözlerinin içine baktı. "İş o kerteye geldi madem..." Olacak olandan kaçılmıyordu. Levh-i Mahfuz'da ne yazılmışsa o. Hiiç dabalamayacaktın. Hakikât inkârı sevmiyordu. Bırak inkârını etmeyi, teşebüsünü bile etmeyecektin. Ne edecektin ya? Herif gibi dikilecektin kader rüzgârının karşısına, yere devrilesiye kadar da dikilmeye devam edecektin. Şu Hüdai Efendi oğlanı alıp kaçırasıya kadar dikilsen yeterdi.

Dik duracaktın.

İmânsız Hüdai Efendi'nin binde biri kadar imânlı davranacak, polisten mülüsten değil Allah'tan korkacaktın.

Menderes, Hocanın bakışından "Yakalandım. Anlatayım o zaman." havadisini almıştı. Sol elini uzatıp hâlâ tıs tıs eden Semih'in pantolon dizini çekiştirerek adamı bir kere daha ciddiyete davet edip öne eğik oturuşunu düzeltti. Hocaya mânâlı mânâlı bakmayı sürdürüyordu. Ağzını bir şey söyleyecek gibi açıp dilini belirgin şekilde dişlerinin üstünde gezdirdi. "Otur yerine." dese oturacaktı Hoca, biliyordu, ama demedi. "Anladım. Çözül bakalım, bekliyorum." demeye gelen abuk subuk mimikler yapıp bilgiçlik tasladı. Fazla celâllendiğinin farkındaydı ama işe yaramıştı işte.

"Zahmet olmazsa içeriz birer bardak çayını Hocam." dedi nispeten kibarlaşarak.

Hocaya biraz zaman verecekti.

Belki de asıl zamana ihtiyacı olan kendisiydi. Bu Hoca oğlanın saklanmasına, bir yerlere sığınmasına yardım ediyor olabilir miydi? Diyelim olabiliyor... Kime ne zararı vardı? Ömer'e yaradığına şüphe yoktu. Ee, anası babası da oralı değildi. Polise neydi yani? Kanuna kuvvete neydi?

Diyelim Hoca saklamıyor da başka bir şey biliyor. En azından nerede saklandığını meselâ... Bu kötü bir şey miydi? Çocuk işkencehaneye geri getirilsindi de gün yirmi dört saat eziyet görmeye devam mı etsindi? O zaman o günahın vebali bunun boynuna da asılmayacak mıydı? Öyle veya böyle öğrenecekti neyin ne, kimin kim, oğlanın nerede, kimde olduğunu... Çözülecekti Hoca. Bu anlaşılıyordu artık. Kara görünmüştü. Öğrenecekti, öğ-ree-nee-cekkk..

Ee?

Ne?

Öğrenip de ne yapacaktı? "Al babası, getirdim oğlunu. Arayı soğutma. Devam et." mi diyecekti? Okuldaki boks ringinden evdeki boks ringine, buradan oraya, oradan buraya ha?

Vazifeydi ama. Bu da vazifeliydi neticede. Yolun sonu görünmüşken çark edemezdi.

Ayrıca Muharem Kılıç'ın hakkı vardı. Amını eşşek siksindi öyle vazifenin!

Muzaffer Hoca, pekmez pekmek kokan katran karası üç bardak çayla geri döndü kuzinenin başından. "Buyrun." dedi. "Demli demli."

"Şekerin yok muydu hacım?"

Muzaffer Hoca, "Daldık." dedi Semih'e. Gidip bir yerlerden bir çanak toz şeker, üç de çay kaşığı getirdi. Herkes şekerini aldı. Bir müddet yalnızca kaşık şıngırtısı işitildi evin içinde.

Menderes bekledi.

Muzaffer Hoca çayını karıştırıp ilk yudumunu içtikten sonra Semih'e döndü. "Hacım didin, Allah razı olsun amma daha nasibolmadı hay gardaşım."

"Olur olur." dedi Semih ağzına aldığı katranı ekşiye ekşiye yutarken. "O da olur işşallah."

Menderes bekledi. O arada bir yudum da o içti çayından. Ham hurma yemiş gibi yapış yapış oldu ağzının içi. Sekiz kaşık şeker daha atsa ancaydı. Tel sehpadaki şekerliğe uzandı, bardağını şekerle doldurmaya başladı. Semih'le Hoca arasındaki sohbet çay kadar koyulaşarak devam ediyordu.

"Nası olacağımış?" dedi Hoca. "Ayın sonunu zor getiriyoz."

"Onu viren Allah onu da virir. Sen gafanı yorma."

Menderes bekledi. Bir yudum daha içti sıkıntısından. Bu çay durduk yerde demlenmeye devam mı ediyordu yav? Yeniden şekerliğe uzandı.

"Güzel diyon amma... Zor..."

"Öyle dimeyecen. Işşallah diyecen. Hacım didim de mi? Ne biliyon Allah'ın didirtmediini?"

"İnşallah."

Menderes bekledi.

"Hah, ööle diyecen işti. Ümidiyi kestin niydi büyük günaha giren."

Menderes dayanamadı. "Semih..." dedi dönüp Semih'e bakarak. "Din bilgisi dersini başka zaman versen Hocamıza da, kendi işimize baksak biz?'

"Hay gomserim, ne gomik adamsın yav."

Semih'i tıs tıs ederken bırakıp Muzaffer Hocaya döndü Menderes. Bıraktığı tel sehpanın üstünden kara kara kendisine bakan çay bardağını görmezden geldi. Dosyayı kucağına açtı. Hoca görsün diye bilhassa sağ dizinin üstüne koydu, kalemini çıkarıp göstere göstere not etti kendi taktığı müsvedde kâğıdına:

'Karaaslan Camii İmamı Muzaffer Hoca'nın, kayıp Ömer Çavuş'un sağ olduğunu bildiği müşahade edildi.' Göz ucuyla bakıp Hocanın kafasını eğerek kâğıda yazdıklarını okumaya çalıştığını gördü. İstediği buydu zaten. Kafasını aniden kaldırıp Muzaffer Hoca'nın yakalanmış gibi irkilmesini sağladı, dosyayı kopya vermemeye çalışan inek bir talebe gibi sahiplenerek kapattı. "Ben mi sorayım, sen mi anlatacaksın Hocam?" dedi.

Muzaffer Hoca kaderinden kaçmayacaktı. Hâşâ, küfre girerdi. Anlatacaktı. Ama sedece kendi münasip gördüğü kadarını.

Gerisinde de herif gibi dikilecekti. Hüdai Efendi'yi ele vermeyecek, Ömer'i şu mezbeleliğe geri getirtmeyecekti.

"Annadıvırayım da diğne bir." dedi, sonra anlatmaya başladı. Ömer'in doğumundan itibaren. "Altın gadak sarı saçlı, kömür gadak gara gözlü geldi dünyaya yavrı... Anası badılcan turşusu, babası gürgen isi gadak garaykene o öyle sapsarı doğuvırınca hepimiz şaşırdık... Amma Şeref hem şaşırdı, hem dellendi... Çilesi de öölecene başladı Ömerimin..."

Hocayı başından sonuna, üstelik kalkıp kalkıp kendi ziftini kendi doldurarak nefes almadan dinledi Menderes.

Onun kâbusu da böylecene başladı.

Dermân arardım derdime,
Derdim bana dermân imiş.
Burhân arardım kendime,
Aslım bana burhân imiş.
NİYAZ-İ MISRÎ

"Yolu uzatabildiğin kadar uzat Semih. Kafamızı toplayalım biraz."

Tam Semih de aynı şeyi söyleyecekti; üstüne gelmişti. Tısırdayacak hâl kalmamıştı adamcağızda. "Tavusbaba'ya çıkıvırayım mı gomserim? Serin amma açılırız azincik. Temiz hava..." Başı arabanın dingiline dolanmış gibi dönüyordu. Kaza maza yapmazsaydı iyiydi.

"Çıkıvır çıkıvır. Nereye çıkıvırırsan çıkıvır." Semih'in ağzını yanlışmamamıştı Menderes. Kayan kendi diliydi. Şık bir düzeltme yapmak da gelmedi aklına. Aklı kaldıysa tabii. "Nasıl?" diye sormuştu Muzaffer Hocayı dinledikten sonra. Demek istediği şuydu: 'Nasıl hayatta kaldı o yavrucak?' Hâlâ da arabanın ardı sıra havada asılı vaziyette peşinden geliyordu soru.

"Nasıl?"

O sorunun tepesinde de bulut gibi küme küme düşünceler, konuşmalar.

Adalet var mıydı bu dünyada? Acaba Allah ara sıra dönüp 'Kullarım ne yapıyor bakalım?' diyor muydu? 'Onları da attım oraya; ben olmazsam yollarını şaşırırlar. Bir çeki düzen vereyim.' falan?

Allah var mıydı?

Şüpheliydi, günahı boynuna. Vardıysa bile, bunlara öğretilen, şefkât eli her daim kullarının üzerinde bir Allah değildi o. Ne getirip adaleti kondurmuştu dünyanın göbeğine, ne de kullarının işine karışıyordu. Salmıştı zamanında kendi pisliklerinin içine, ölüp de yanına geleni hesaba çekiyordu.

Yaratmış, bırakmıştı.

Karışmıyordu.

Ama vardı inşallah. En azından o Şeref alçağına hanyayı Konyayı gösterirdi öte tarafta. Ee? Gösterecekti de ne olacaktı? Küçücük bir çocuk bu kadar rendelenip haşlandıktan sonra o orospu evlâdı isterdiyse anasınınkini görsündü, ne fayda?

"Nasıl Hocam? Nasıl?"

"Allah nası biliyosa öyle."

"Nerde Ömer?"

"Dir miyim sanıyon?"

"Cık. Hayatta dimen bence."

"Müsaade et Semih... Nerde Hocam?"

"Boştan yire sormayon nu hay gomserim?"

"Hee... Sümeye soruyon bence."

"Vazifem bu... Soracağım elbet. Bir karışma Semih. Allah aşkına bir karışma."

"Yani diyon ki şimci... 'Sööle de alageleyim, babasıyın eliye dutuşturuvırayım.' he?"

"Ben alıp getireyim demiyorum. Der miyim hiç? O kadar vicdansız olabilir miyim? Ama kanun var, devlet var, adalet var, düzen var, nizam var... Var oğlu var. Herkes kafasına göre adam kurtarmaya kalksa ne olur bu memleketin hâli? Keşke elimden bir şey gelse... Ama gelmiyor. Benim elimden gelen belli; vazifemi lâyığı ile yapmak... Ben çocuğu bulup kanuna teslim edeyim, icabı ne ise..."

"Ne?"

"Ne?"

"İcabını diyom... Ne?"

"Şey işte... Muhtemelen... Şey yaparız yani..."

"Tıss."

"Semih sus!"

"Ömer'imin hayatını gurtaran insan evlâdının hayatını garardır, Ömer'imi de çıktığı çukura geri iteklersiyiz... de mi? Beni de mahkeme mahkeme hesaba çeker misiyiz bari?"

"Yok... Savcı Bey'le konuşurum. Doğan Bey. Aile dostumdur. Şey yapacağını zannetmiyorum pek. Belki kolluğu bilgilendirmemekten dolayı idareten bir dava açar ama... Şey olmaz yani."

"Vazifeten diyon."

"Ne diyorum?"

"Vazifeten... Senin vazifen vazifeyse savcıyızın vazifesi de vazife... Mecbur davacı olacak benden. Nöörelim? Olsun varsın. Hapisse hapis. Hakkımılan girer yatarım."

"Niye böyle yapıyorsun Hocam?"

"Sen?"

"Ne olmuş bana?"

"Sen ne diyi böyle yapıyon?.."

"Hakkat gomserim, ne diyi bööle yapıyon? Macir bazarında öldürülen gadının gatilini bulamadık da nooldu? Sürdüler mi bizi? Bunu da bulmayıvıralım canım."

"Semiih, seninle mi uğraşacağım hocayla mı? Bak Hoca... Hocam... Vazi..."

Hoca sert çıkmıştı; "Bacağına sıçayıdım öyle vazifenin." diyerek. "Batırmak diyi vazife mi olurumuş?"

"Olmaz Hocam da, ne yapayım ben? Hadi sen söyle. Kayıp çocuk ihbarı alıyorum, izini de buluyorum. Ne yapayım? Sürmeyeyim mi o izi? "

"Sürme. Salagit."

"Semiiih... Bak fena olacağız... Söyle Hocam, ne yapayım ben?"

"Orasını sen bilin gayrı."

"Devletim bana hesap sormaz mı sonra?"

"Orasını da senin devletin bilir."

"Ya senin Allah'ın? Bu işi örtbas eder, üstüne de dosya tamamen kapansın diye yalan söylersem günah yazmayacak mı sanki?"

"Eh, o da O'nun bileceği iş gayrı."

"Gidelim biz şimdilik."

"Onu da sen bilin."

Keşke bilseydi bir şey. Keşke.

Bir taraftan Ömer'in hikâyesini dinledikçe yelkenleri indiren Semih'e lâf yetiştireceğim diye uğraşmış, bir taraftan da Hoca'yla didişip durmuştu bir saat boyunca, ama adam Nuh demiş, peygamber demem işti. Hâttâ Mevlânâ'dan Farsça şiir bile okumuştu cevaben. Ne hoş geliyordu kulağa. Ne demişti Hoca? Nasıl tefsir etmişti şiiri? "Ömer gemiyse, onu tufandan çekip alan da Nuh'tur. Nuh'u sorarsın bana derdest etmek için. Buna da vazife dersin. İyi güzel de, sen Nuh'u alıp götürürsen eziyete, gemiyi kim çekip götürecek selâmete? Açık açık 'Batıralım şunu.' de, olsun bitsin."

Başka şartlar altında tanışmış olmayı isterdi Hoca'yla. Nasıl irfanlı bir adamdı. Nasıl cesur... Nasıl insan! Bir tek Muzaffer Hoca yeter de artardı Konyalıları Karaslanlılarla barıştırmaya.

Vallahi yeterdi.

"Bu camın kolu çalışmıyor mu Semih? Hava alaydım biraz. Çok bunaldım yahu."

"Sabrit. Tavusbaba'ya varınca alın havanı."

Harâbat ehlini hor görme şâkir,
Defineye mâlik viraneler var.
ERZURUMLU İBRAHİM HAKKI

Hüdai Ağa yere bir basıyor, bir havalanıyor, havada yirmi güvercin taklası atıp öyle konuyordu. Uçuyordu sevinçten. Elli sefer falan okumuştu Gülsüm'ün mektubunu. Harfler eskiyecekti harfler.

Babam Benim!

Gelme kararının kesinleştiğini okuyunca dünya benim oldu. Bir, sayende Faruk'a kaçtığım zaman bu kadar sevinmiştim, bir de annem beni affedip bağrına bassaydı bu kadar sevinebilirdim. Yeniden aile oluyoruz. Ne güzel.

Güzel Babam!

Sormamış ol sorduklarını. Göğsünü gere gere, nasıl istiyorsan öyle çık gel. Bu ev senin; benim değil. Benim senden rıza istemem lâzım asıl.

Ailemin Reisi!

Ben de senin evlâtlığın değil miyim? Kalbini bir başka insan evlâdına açmışsan buna mı şaşırmam lâzım, bugüne kadar beklediğine mi? Hem ne mutlu, bir kardeşim olmuş nihayet. Ne saadet. Benim kardeşimi de köpek getirsin varsın. Çeto. Korka-

rım, ürperirim, biraz uzağından geçerim ilk zamanlarda, ama alışırım sonunda. Sen merak etme. Senin sevdiğini sever, doğru bildiğini doğru bilirim.

Babam!

Kırıkkale Asfaltı, Kayaş Yolu. Mamak'ı geçince Boğzaiçi Mahallesi yazılı kocaman bir tabelâ var; görürsün. Oradan gir. Boğaziçi Mahallesi bitinceye kadar dümdüz git. Yüz elli metre kadar ileride Yeşilbayır başlıyor. Hamam sağ kolda, ev onun bitişiği. Adresim gene değişti gördüğün gibi, ama hamamın telefonu aynı. Dün naklettiler. Ne zaman geleceğini haber et ki sevdiğin yemekleri yapayım o gün sana. Yaprak sarayım, köfte kızartayım, güllaç yapayım. Yola çıkmadan bir gün evvel ara. Güzel sesini duyayım hem.

Babam Benim!

Geldiğin kendi evindir. Sen olmasan olmayacak olan, sen varsın diye bacası tüten. O kadar rahat gel.

Bana da yer var mı orada peki?

Sağ salim, Canım Babam, tez gel.

Çok özledim.

Senin Kızın.

Yeter gayrı yav! Oku oku bitiremedin hay Hüdai Aa! Annah!

"Kıskanç."

Ömer enikonu öğrenmişti gülmeyi. Kikirdedi. Hüdai Ağa'nın önce kendi okuduktan sonra ıslanmış gözlerini kaçırarak uzattığı, boğula boğula; "Bak, Gülsüm Ablan da bekliyormuş seni. Oku bakalım, nasıl okuyormuşsun." dediği gün mektubu alıp yüksek sesle okumuş, hem sevinmiş, hem şaşırmış, hem de sormuştu. "Evlâtlık ne demek?"

Anasına başga bir adam atlamış dimek.

"Ne?"

"Oğlum bir sus da biz anlatalım. Sana mı sordu yahu?"

Sonra almıştı karşısına Ömer'i, kocaman bir adama anlatır gibi uzun uzun anlatmıştı Gülsüm'ün hikâyesini. Ömer, anlayıncaya kadar sorup durmuştu.

"Gebe ne demek?"

"Kocaya nasıl kaçtı yani?"

"Terminal ne?"

"Teksas Pavyon nerde?"

"Havalı Apollo ne demek?"

Bazı bazı da katkıda bulunmuştu.

"Biliyorum. Ankara başkentimiz."

"Evet. Ama bizim evde hamam yok."

"Yangını itfaiye söndürür. Evet."

Çok mutluydu Hüdai Ağa. Temkini tedbiri elden bırakıp koştura koştura tamamlamak istiyordu yolculuk hazırlığını. Evi toplamaya başlamıştı bile. Gidinceye kadar kullanmak zorunda oldukları şeyleri daha bir el altına sermiş, gerisini kaldırmaya başlamıştı. Şimdiden üç denk tamamdı. Anlayışlı ve üzgün bir bakış attı Ömer'e. Bir çılgınlık yapası vardı.

"Otur otur çok sıkıldın değil mi oğlum?"

Sen olsan sıkılman nı?

"Sana soran olmadı."

Sööle Ömer'im. Sıkıldım di.

"Sıkıldım." dedi Ömer.

"Çok mu sıkıldın?"

Hazar.

"Çok sıkıldım."

Çocuk okusun diye her gün gazete alıp getiriyordu Hüdai Ağa. Çocuk okuyordu. Bir defa Kırmızı Kütüphane'ye gidip çocuk kitapları da almıştı. Evde İl Halk Kütüphanesinden ödünç aldığı Polyanna vardı. Çocuk okuyordu. Çocuk çocuk gibi değil, erişkin bir adam gibiydi maşallah. Uslu uslu oturuyor, uzun uzun okuyor, bunu dikkatle dinleyip karşılıklı çay içerek aklı başında sorular soruyor, sofrayı kurmaya - kaldırmaya, bulaşığa yardım ediyor, Çeto'yla çene yarıştırıyor, şakalaşıyor, ara sıra da çişe çıkıyordu. "Çocuk bu be!" diye düşündü. Büyük adam olsa aklını yitirirdi. "Kalk oğlum." dedi birden dellene-

rek. "Çeto, sen de kalk. Çıkın bahçeye. Kapının uzağında koşun, oynayın biraz."

Valla mı?

"Valla. Hadi... Çıkın."

Soora bişiy oldu diyi benden bilin sen. Çıkmayalım en iyisi mi.

"Iyi, vazgeçiyorum o zaman."

Ömer'le itişerek fırladı çıktı Çeto. Hüdai Ağa yutkundu. Doğru bir iş yaptığını düşünüyordu. "Keşke daha evvel yapsaymışım." dedi içinden.

Nasıl olsa bir iki güne kadar çekip gideceklerdi. Oğlan, evet, babasının evinde dayak yiyor, okulda dövüşüyor, mütemadiyen eziyet görüyordu ama hiç olmazsa açık havaya çıkıyor, insan içine karışıyordu. O adi adamın evindeki çaresizlik eziyet idiyse bunun evindeki hapislik de eziyetti. Koruyacağım diye hapse atamazdın bir çocuğu. Bu atmıştı.

Havlamalara, viyklemelere, Ömer'in 'Çeto koş! - Çeto tut! - Çeto beni yakalayamaz!' çığlıklarına, Çeto'nun 'Sen de goş! - Gendin dut! - Ne yakalayamayacağımışsım!' ekeliklerine kulak verdi bir müddet. Sabredeyim, çay içip bekleyeyim dedi, duramadı. Kendi de çıktı bahçeye. Manzarayı kaçırmak istemiyordu.

Hava bir yağmış, bir durmuş, bahçeyi çamur etmişti.

Kimin umurundaydı?

Çeto hayvanı, Ömer önde kaçarken sıçrayıp sıçrayıp kısraklar gibi havada kıç atarak kırk sekiz numara patileriyle çamur birikintilerine şap şap vuruyor, kendini de oğlanı da tepeden tırnağa çirkefe buluyor, o önde kaçar, Ömer arkada kovalarken bu sefer de kurt adam kalıbındaki arka patileriyle patinaj yapıp çocuğu Arap Bacı'nın oğluna çeviriyordu. Önemli değildi.

Gülüyordu Ömer.

O gülüyor, Hüdai Ağa gülüyor, Çeto ağzını ayırmış, pabuç kadar dilini boyunbağı gibi sağa sola sallayarak sırtarıyordu. Bu mu en az yirmi sekiz yaşındaydı şimdi? Genzi dolu dolu, onca çamurun içinde bile pırıl pırıl parlayan çocuğa bakıp yutkundu Hüdai Ağa. Muzaffer Hoca anasıyla babasının zeytin kadar esmer olduklarını söylemişti. "Nihayet o anayla babanın çocuğu-

na benzedin." dedi, oğlanın yüzündeki çamur bulaşığına bakıp.

Dövüşmeden de oynanabileceğini öğreniyordu Ömer. Vurmamayı, ısırmamayı, karşısındakinin bir taraflarını kopartırcasına sıkmamayı öğreniyordu.

Değerdi değerdi. Çamur, kardeşini karşılar gibi karşılıyordu onu. O da kardeşiyle güreşir gibi dalıyordu batak olmuş çukurlara. Bırak pislensindi. Bakarsın pislendikçe temizlenirdi. Zaten Çeto'yla bir olmuş, şevkle yapıyorlardı gereğini. Çeto oğlanla yüz yüze geldiğinde domalıp göğsünü çamura yatırarak patilerini suya daldırıyor, hızla kaldırıp 'kasten' oğlanın yüzüne gözüne sıçratıyordu. Ömer de altta kalmıyordu hoş. Yerden avuç avuç çamur alıp kıstırdığı yerde ağzına ağzına çakıyordu Çeto'nun.

Çok mutluydu Hüdai Ağa.

Az biraz da evhamlı... Oğlanın sıhhati bakımından. Donuna kadar ıslanmıştı ne de olsa. Hastalanmasındı üşütüp edip? Tam da "Alsam mı ki artık içeri?" diye düşünür, fakat bir türlü kıyamazken kulağının dibinde duyduğu "Selâmın Aleyküm Hüdai Ağa. Sünnedolan oolan bu muyudu?" lâfıyla yumruk yemiş gibi döndü olduğu yerde.

Şeker Kolonisinden komşusu Efraim Dayı, üstünü gazete kâğıdıyla örttüğü çinko kâseyi kolunun altına sıkıştırmış, dikiliyordu yanı başında. Doğrudan Ömer'e bakıyordu üstelik.

"Aleyküm Selâm Efraim Dayı." dedi Hüdai Ağa zaman kazanmak için. *Annah!* dediğini işitti Çeto'nun. Efraim Dayı'yı o da görmüştü. *Hiç tikkât itmedik, görüyon nu bir?* diye yakınıyordu Ömer'e. Ömer de ona 'Kim bu?' demiş olmalıydı. *Efrayım Dayı bizim. Gonşu olur.* Sonra Ömer, "Beni götürmeye mi gelmiş?" diye sormuş olmalıydı. *Gaç! Ne diyi götüreceğimiş seni? Geçiyomuştur uğramıştır hazar.* "Ne zahmet ettin?" diyerek çinko kâseye uzandı. Hâlâ zaman kazanmaya çalışıyordu. Ne diyecekti? Lâfın Aşut'tan çıktığına şüphe yoktu da, Aşut'a ne yalan kıvırmıştı tam olarak; onu hatırlayamıyordu. Sünnet tamam da, başka ne demişti it oğlu ite?

"Oğlanı diyom." dedi Efraim Dayı. Kâseyi uzattı. "Hanım etli nohut dökmüş." Ömer'e doğru kafa sallayıp sırıttı. "Angara-

lı he?" Cevap beklediğinden değildi. Aşut'tan öğrenmişti o kadarını. Dahası için buradaydı. "Boşaldıvır çanağı. Yirsiniz musafirlerinizile. Afiyedossun." Hüdai Ağa'nın ardı sıra eve doğru yürümeye başladı. Nezaket öldüğünden beri komşular kapısını çalmadan, destursuz gelir, girerlerdi içeri. "Pek hoplayorudu. Çükü düşmesin bunun?"

Hüdai Aa, biz naapalım şimci?

Efraim Dayıyı, "Çok oldu sünnet olalı canım." diye cevapladı ağzının içinden Hüdai Ağa. O arada Çeto'yu nasıl cevaplayacağını düşünüyordu. İt ağızsız konuştuğu için, mesafe ne olursa olsun, görüş menzilinde olduğu sürece duyurabiliyordu sesini. Ama Hüdai Ağa'nın öyle bir şansı yoktu. Bağıracak hâli de. Eve girmeden önce başını çevirip Çeto'yla Ömer'e baktı. Onlar da durmuş ona bakıyorlardı. Anlayacaklarını ümit ederek kafasını 'Gelmeyin' anlamında sağa sola salladı, sonra da içeri girdi.

"Annah! Hayırdır işşallah!" dedi Efraim Dayı girer girmez. "Göçüyon nu sen?"

Bunu hiç hesaba katmamıştı Hüdai Ağa. Üç denk kenara istiflenmiş, ev epeyice toplanmış vaziyetteydi ve "Yoo, göçmüyorum." deme şansı yok gibi görünüyordu. Taşınma fikrini adamın kafasından az da olsa uzaklaştırabilmek için, "Bir müddet bizim kızın yanına gideceğim." dedi. Raftan çinko kâseyi aktaracağı bir kap almak için uzaklaştı hemen ardından. Efraim Dayı 'Bu denklerle mi gidiyorsun misafirliğe?' der gibi bakmıştı çünkü.

Nitekim dedi. "Hiç dimedin amma? Bi müttet gideceğisen tası tarağı ne diyi toplan ya?"

"Uzun bir müddet düşünüyorum da. Lüzumlu şeyleri alayım dedim giderken. Durduk yerde karar veriverdim işte. Kışın bahçe de bakım istemez malûm."

"Hayırlısossun." Efraim Dayı fazla dikkatli bakıyordu sağa sola. Evvelce hiç bakmadığı kadar dikkatli. "Ee?" dedi. "Hanı? Nirdeler ya?"

"Kimler?"

"Musavirlerin canım."

Hüdai Ağa boş bulundu. "Ne misafiri?" dedi. "Misafirim falan yok ki benim."

"Annah! Şo baççedeki oolanın anası neyi yok mu hay gardaşım?"

Bunu da hiç hesaba katmamıştı Hüdai Ağa. "Şimdi tam battık." diye geçirdi içinden. İnşallah Çeto Ömer'i de kapıp gelmezdi saf saf. "Haa..." dedi o değilden. "Döndüler Ankara'ya. Babasının izni çok azmış. Oğlan da burayı çok sevip Çeto'yla da iyi anlaşınca, ben nasılsa gideceğim ya, giderken götürürüm diye bana bıraktılar. Can yoldaşı oldu. Iyi oldu."

"Hazar." dedi Efraim Dayı şüpheli şüpheli. Geçip kuzinenin karşısına oturdu. Kolayına kalkıp gideceğe benzemiyordu. "Aşut, 'Angara'dan musavirleri varımış, oğulları sünnedolmuşumuş, Hüdai Ağa bi payton dolusu hediye aldı.' diyi anladınca ben de şaşıragittiydim; musaviri olsa biz görürdük diyi." Kuzinenin üstündeki çaydanlığa baktı. "Hemencenez gelip gidivirdiler he?"

"Öyle." dedi Hüdai Ağa. Aklına bir kurnazlık gelmişti. Raftan indirdiği bakır tencereye boşalttığı çinko kabı alıp kapıya yürüdü. "Ben şunu yıkayayım da yengeye ayıp olmasın." Ne yapıp edip Çeto'yla Ömer'i eve dalmadan yakalamalı, attığı yalandan Ömer'e bahsetmeli ve ondan sonra da çocuğun o çocuk aklıyla durumun vahametini idrak edip bozuntuya vermeyeceğini ummalıydı.

"Şerefim hakkı için olmaz." diye ayağa fırlayıp Hüdai Ağa'nın koluna yapıştı Efraim Dayı. "Bekâr adamsın. Gendi gapçağını anca yıkan sen. Goy şoraya Allah'ını dinini seversen."

Hüdai Ağa kararlıydı. Hem de çaresiz. "Katiyen olmaz." dedi. Çöp kadar Efraim Dayı'nın elini yaba gibi eliyle çocuk eli tutar gibi tutup çözdü kolundan. "Otur sen. Hem bahçeden bir iki bir şey koyayım içine. Çanak çömlek boş iade edilmez. Yakışmaz."

"Sen bilin madem." dedi Efraim Dayı, sonra da rahat bir nefes almak üzere olan Hüdai Ağa'yı mosmor ederek peşine takılıp onunla beraber bahçeye çıktı.

Çeto'yla Ömer bıraktıkları gibi duruyorlardı. O arada başka bir kurnazlık düşündü Hüdai Ağa. Kâseyi çalkalayıp Efraim Dayı'nın eline tutuşturacak, çocukla köpeğin dikildiği tarafın tam aksi istikametindeki sebzelikle mısırlığı gösterip 'Git, ne

lâzımsa doldur.' diyecekti. Tulumbanın başına geçip çömeldi. Üç bastı; su öksüre öksüre akmaya başlayınca altına tuttu kâseyi. Uzun uzun yıkadı. Bitirince baş parmağıyla sıyırıp suyunu akıttı güzelce, üç dört defa da havlu çırpar gibi çırpıp kalan bir iki damlayı da attı kâsenin içinden. Planını uygulamak için doğruldu, ama Efraim Dayı'yı göremedi.

Sonra gördü.

Adam, bu bulaşıkla uğraşırken yürümüş gitmiş, Ömer'in tepesine dikilmişti. "Efraim Dayı." diye seslenip adam bakınca kâseyi gösterdi. "Bunu dolduracaktık ya?"

"Sen dolduruvır hay Hüdai Ağa." diye cevapladı uzaktan onu Efraim Dayı. "Ben burdayım. Doldur sen."

Yalan söyledin miydi üsturuplu söyleyecek, ortaya çıkmaması için her türlü tedbiri alacaktın. Koca ayaklarını çamurlu toprağa saplaya saplaya mısırlığa ilerlerken böyle düşünüyordu Hüdai Ağa. Çok tedbirsiz davranmıştı. En azından Ömer'e, çarşıya gittiği gün Aşut'a uydurduğu yalanı anlatabilir, teyp gibi çocuktu, bir iki temrinden sonra papağan gibi ezberlerdi, 'Bir gelen giden olunca böyle böyle diyeceksin.' deyip sıkıca tembihleyebilirdi. Yapmamıştı. Mısırlığa kıtlıktan çıkmış bir yaban domuzu gibi daldı. Kafası kopmuşmuş, dalı kırılmışmış bakmadan kâsenin üç misli mısırla doldurdu kucağını. Acaba Ömer ne demişti Efraim Dayı'ya? O ona ne sormuş, o ona ne cevap vermişti? Eski kulağı kesiklerdendi Efraim Dayı. Şeker Fabrikasının Ağır Kantarından emekli olmuş, emekli ikramiyesiyle Koloninin Fabrika dışına yayıldığı sene, müstakil kooperatif evlerinden birini alıp yerleşmiş, kalan parasıyla da Karatay Lisesinin yanındaki pırpır durağına çay ocağı açmıştı. Karatay Lisesi tamı tamına İplikçi Camiinin, yani Aşut hergelesinin karşısındaydı. Tamı tamına. Pırpır durağı da.

Kucağı tepeleme mısır dolu, çamurdu çukurdu kaale almayan adımlarla şapır şupur geri döndüğünde, Efraim Dayı'yı tulumbanın başında sigara içer buldu. "İçeri geçip sıcakta otursaydın Efraim Dayı? Niye dışarda bekledin?" Ömer'le Çeto, durdukları yerde duruyorlardı hâlâ. Çeto'ya baktı ne konuştuklarını anlamak için. Çeto hemen yazdı mektubu.

Hüdai Aa... Bu oolan Efrayım Dayı'ya Garaaslanlıyım didi. Bi de ayriyetten...

Efraim Dayı, Çeto'nun ne dediğini duymuş gibi, sigarasını dudağının kenarına sıkıştırıp bir Hüdai Ağa'ya, bir adamın kucağındaki mısır dağına baktı. "Angara'da Garaaslan diyi bi köy var mı Hüdai Ağa?" Hadi bakalım. Tut sikinden vur duvara, o duvardan o duvara... Saflığa mı vuruyordu bu puşt, yoksa puştluğundan mı öyle diyordu? Senelerini Fabrikaya pancar getiren kamyoncuların dara düşük görünsün, Fabrikadan şeker ve küspe götüren kamyoncuların dara yüksek görünsün diye çevirdiği dalaverelere dirayetle göğüs germiş, hayatta kül yutmamış Efraim Dayı'nın darasını iyi bilirdi Hüdai Ağa. Ayrıca, vasati Ömer'le akran beş torun sahibiydi adam. Çoluk çocuğun ağzından o lâf almayacaktı da kim alacaktı.

"Bilmem. Ne dedi ki çocuk sana?"

Hüdai Ağa'ya, sigarasının dumanı kaçmış gibi gözlerini kısarak baktı Efraim Dayı. "Mısırları al da git mi diyon, yoğusa bi çay ikram idecen ni?"

"Demin de söyleyecektim, kap yıka, mısır topla derken unuttum. Kusura bakma, geç."

Bu defa önden girdi Efraim Dayı.

Biz nöörelim Hüdai Aa? Gelelim mi? Ömer, daa oynayalım diyo.

Dönüp Ömer'e sesleniyormuş gibi yüksek sesle "Az daha oynayın siz Ömer." dedi. "Biz amcanla çay içiyoruz içerde." Tam adımını içeri atarken geri döndü, alışkanlıkla Çeto'ya da seslendi. "Bana bak Çeto... Sen de girmeden evvel silkin dışarda güzelce. Duvarlara çamur sıçratırsan gece bahçede yatarsın, ona göre."

Hah! Baara baara gonuş benlen de Efrayım Dayı delirdin ni disin sana.

Haklıydı it. Alt dudağını ısırarak eve girip kapıyı örttü. Eşiğin az içinde durmuş, sırıtarak ona bakıyordu Efraim Dayı. "Git sen Angara'ya git." dedi. "Git gızıyın yanına da birez içini dök, raatla. Yannızlık zor. Bak diliye vurmuş; itile köpeğile gonuşuyon gayrı."

"Ne yaparsın?" Kuzinenin başına gidip çayla uğraşmaya başladı Hüdai Ağa. Efraim Dayı hâlâ durduğu yerde duruyor, ensesini gıdıklayacak şiddette bakışlar atıyordu gerisinden.

"Ee?" dedi nihayet Efraim Dayı. "Çocuk ne zaman sünnedoldu didiydin?"

Hüdai Ağa sıcak çayı bardağa boca ederken yarısını kuzinenin üstüne döktü. Cos diye ses çıktı.

"Tikkât it, tikkât it."

Çaya çorbaya dikkat ettiği yoktu Hüdai Ağa'nın. Çayına da sokaydı ayrıca. O ara "Acaba demiş miydim?" diye düşünüyordu. Biraz daha çay döktü sıcak sacın üstüne.

"Yav tikkât it hay argadaş. Age, ben yapıvırayım. Gaçıl."

Efraim Dayı, elinden çaydanlıkla bardağı alıp ocakçı hamaratlığıyla bir çırpıda işi görürken Hüdai Ağa kuzinenin üstünde yuvarlana yuvarlana buharlaşan çay damlalarına bakıyordu. Kahveci usulü tabağına iki küp şeker konmuş, kaşığı da içinde burnuna dayanınca toparlanmaya çalışarak adamın eline kapanırcasına aldı bardağı. "Geç otur Allah aşkına Efraim Dayı. Anlat biraz. Nasıl gidiyor çay ocağı?"

Efraim Dayı, geldiğinde oturduğu yere ilişip çayını karıştırdı. "Nası gitsin?" dedi ekşi ekşi. "Bazı gün elli marka, bazı gün yüz. Bardağı yimbeş guruştan hesabit... Elli olsa noolur, yüz olsa noolur? Oyalanıyoz emeklilikte. Sümeye evde oturup hanımın ayaana bağcak olacaamıza mayışı ona virip gendi harçlımızı çıkartmaya bakıyoz. Sen annat esas. Ne zaman yolculuk?"

Hüdai Ağa bir kurnazlık daha düşündü. Elinin kulağında olduğunu söylemeyecekti. "Var daha bir on gün falan." dedi. "Ee, torunlar nasıl?" Şu konuyu değiştirtmeyecek miydi bu herif?

Herif gürültüyle höpürdetti çayını. Bardağı kafasına dikerken, gözüne girmesin diye sağ elinin işaret parmağıyla bardağın içinde bıraktığı çay kaşığını zaptediyordu. Ağzını caplattı. Bir baktı şöyle Hüdai Ağa'ya, hafiften sırıtır gibi yaptı, başını eğdi, iki bacağının arasında iki eliyle tuttuğu çay tabağına bakmaya başladı. "İsmi Ömer he?" İşaret parmağı hâlâ kaşığın üstündeydi. "Akıllı oolan... Ne zaman sünnedoldu didiydin?"

Ömer'in sünnetsiz çükü geldi Hüdai Ağa'nın gözünün önüne. Dudaklarını sarkıttığının farkında değildi. "Epey olmuş." dedi zorlanarak. "Bizim kızın iyi ahbapları ailesi. El öptürmeye getirince..."

" Hüdai Ağaaa..." diyerek kesti sözünü Efraim Dayı. "Oolanlan gonuştum. Annattı bana bir bir. Garaaslan'dan gaçmış gelmiş bu, Angara'dan değil. Şerefsiz diyi bi babası varımış. 'Beni Angara'ya götürecek.' didi senden için. Nöörüyon sen burda gardaşım? Çocuk mu gaçırıyon? Yannızlık başıya mı vurdu senin?"

Hüdai Ağa son kurnazlığını düşündü. "Canım..." dedi yutkunarak. "Torun tombalak sahibi adamsın. El kadar çocuğa mı inanıyorsun bana mı?"

"Oolanın çüküne." dedi Efraim Dayı.

Hadi buyur.

"Açtı gösterdi bana. Sünnet münnedolmamış. Naapan, n'işlen? Bi annat hele."

Çaresiz, işin Muzaffer Hoca kısmıyla ilk fırsatta kaçmayı kafasına koyduğu kısmı hariç, anlattı Hüdai Ağa. Efraim Dayı, bardakları boşaldıkça fırladı kalktı, hamarat hamarat tazeledi geri oturdu, sigara üstüne sigara tellendirip dinledi Ömer'in hikâyesini. Tam çocuğun doğruyu söylediğinden nasıl bu kadar emin olabildiğini soruyordu ki Ömer'le Çeto çamur güreşi yapmış hortlaklar gibi içeri dalınca lâfı yarım kaldı.

Biz geldik Hüdai Aa. Bu oolanın yorulacaa yok yav. Götüm çıktı goş goş.

İki adam beraber fırlayıp Ömer'i soğan gibi kat kat soydular. "Çeto'nun götü mü çıkmış?" diye sordu Ömer o arada. "Sus bakalım. Çok ayıp." dedi Hüdai Ağa.

"Ama götüm çıktı diyo."

"Sus dedim oğlum."

Sus sus. Efrayım Dayı ne bilsin kimin ne didiini? Sus. Belli itme.

Sırtından çıkarttığı kendi hırkasına sardı çocuğu, sıcağın başına bir iskemle çekip oturttu güzelce, kuzineden aldığı iki kürek odun ateşiyle gidip banyo sobasını yaktı, gelip bol şekerli bir paşa çayı tutuşturdu eline. "İç bakalım sıcak sıcak." *Bi-*

ze yok mu Hüdai Aa? Ayıbidiyon amma. Kalktı, Çeto'nun kabına şekerli çay doldurup içine ekmek doğradı. *Hay babaya rahmet.* Banyo suyunun ısınmasına daha vardı. O zaman zarfında Efraim Dayı'ya, anlattıklarını kimseye söylememesi için and verdirmeye çalıştı. Adam inatla direndi, vermedi. *Ant ne Hüdai Aa? Ne diyi virmeyor Efrayım Dayı? Çok mu lazımmış gendiye?* Gitti geldi banyo suyunu kontrol etti. Gelip giderken de Efraim Dayı'nın Ömer'le koyultmaya çalıştığı zararlı ve tehlikeli sohbete endişeyle kulak kabarttı. "Gaça giden deliğanlı?" - "Hankı okul? - Örtmeniyin adı ne? - Mızaffer Hoca didiğin ne iş yapar? - Sen çok mu seviyon o Mızaffer Hoca'yı?" Adam bülbül gibi öttürüyordu oğlanı. "Nirde çalışır baban? - "Soyismiyiz?" Öttürüyordu vallahi. Hüdai Ağa ise, mümkünse o gece, değilse ertesi sabah otobüs garajına gidip çocuğu Ankara'ya götürmeye, Gülsüm'e emanet edip dönmeye, Çeto'yu ve evi daha sonra taşımaya karar veriyor, ama kararının teri soğumadan "Ne gönül rahatlığı?" deyip bu kararından vazgeçiyordu. "Aferin Hüdai Ağa... Bırak oğlanı Gülsüm'e, çık gel, polisi karşında bul, kızın da başını yak e mi? Aferin aferin. Çok akıllısın." Beşinci veya altıncı gidişinde banyo suyunun ısındığını görüp sevindi. "Müsaaden olursa ben şu ikisinin çamurlarını bir akıtayım Efraim Dayı."

"Ben de gideyim gayrı. Hanım merağıtmiştir şimciye."

"Hadi uğurlar olsun. Mısırlarını unutma. Kapıyı sıkı sıkı ört e mi; çocuk üşümesin çıkınca."

Biz üşüsek olur de mi?

"Örterim örterim de... Az gel hele şoraya bir."

Efraim Dayı'nın peşi sıra kapının ağzına gitti Hüdai Ağa.

"Buyur Efraim Dayı."

Efraim Dayı sağ elini Hüdai Ağa'nın davul gibi göğsüne, tam yüreğinin üstüne koydu. "Sen benim gardaşım sayılırsın." dedi fısır fısır. "Anasının acımadına sen ne diyi acıyacağımışsın? Elleşme, bırak, garı nası sıçtıysa ööle baksın pijine. Bunun gaderi de buyumuş di, geç git. Değiştirme Hüdai Ağa... Günah! Gaderi değiştirme."

Hüdai Ağa, Efraim Dayı'nın omzuna koydu elini. Ok yaydan

çıkmış, ipin ucu yumağa dolaşıp kördüğüm olmuştu. Şu pezevenge iki çift lâf etmese içi rahat etmeyecekti. Az daha bastırdı kasten. Adamın omzu dev elinin ağırlığıyla yamulmaya başladığında da üstüne eğildi.

"Kaderi sen mi bilirsin Efraim Dayı?"

"Tövbe bilmem." Efraim Dayı omzundaki ağırlıktan kurtulmaya çalıştı. "Bi tek Allah..."

Hüdai Ağa sırıttı. "Bilmediğin şeyi benim değiştirdiğimi nerden biliyorsun o zaman?"

Yarı sırıtıp yarı yutkunarak; "Dooru diyon valla." dedi Efraim Dayı, sonra da yarı sırtını tapışlayıp yarı arkadan ittiren Hüdai Ağa'nın desteğiyle çıktı gitti.

Hüdai Ağa kapıyı kapadı adamın arkasından. Artık davetsiz misafir istemiyordu. Yıllardır yapmadığı şeyi yaptı ve sürgüyü sürdü. "Hadi bakalım Ömer." Gömleğinin kollarını sıvadı. "Doğru banyoya." Teni ısınıncaya, ondan sonra da kızarıncaya kadar sıcak sular döktü çocuğun üstüne, yeşil sabunla sapsarı saçlarını, beyaz sabunla bembeyaz tenini sabunladı, evire çevire yıkadı, çıkarıp kuzinenin başına oturttu, ovalaya ovalaya kuruladı, donunu, fanilasını, çoraplarını, pijamalarını giydirdi, ondan sonra da Çeto'yu soktu banyoya, hırsla çitiledi.

"Oğlanın açıp da çükünü Efraim Dayı'ya gösterdiğini niye söylemedin lan sen bana?"

Tam söölüyodum Efrayım Dayı araya girip sana Angara'da Garaaslan nı varımış didi... Hısss... Birez ilideydin ya suyu. Yakacan nı?

O gece uyku yoktu Hüdai Ağa'ya. Anlaşılmıştı.

Akla itibâr etme, aşka itibâr et...
Aşksız akıl cüz'i akıldır; ancak cürmü kadar yeri ışıtır...
Oysa güneştir aşk; göğü de ışıtır, yeri de ışıtır,
Seni de ışıtır, beni de ışıtır...

MEVLÂNÂ

İkinci Şubeden haber bekliyordu. "Tutacağım seni eteğinden Hoca." dedi çayını yudumlarken.

Muzaffer Hoca'nın kulakları çınladı. "Biri beni andı." dedi. "Ve aleykümüsselâm." Müftülükten gelen tamime epey canı sıkılmıştı. Müftüye çok büyük saygısı vardı ama onun bunlara yoktu galiba. "Şona bak şona..." Konya'da ne kadar imam varsa 23 Nisan'a götürür gibi toplayacakmış Derbentli, açık havada Aşut konseri dinletecekmiş. "Allah'ın götü boklu Aşut'u değil de Hafız Burhan sanki. Gaç!" Aşut'un okuduğu ezandan ne hayır gelirdi? O kadar güzel yazmışın, etmişin, sıralamışın, sonunda 'Aşut' diye tutturup batırmayaydın olmaz mıydı hay mübarek adam? "Bak hele bak..." Bundan böyle ezan, İplikçi Camiinin gönüllü müezzini Aşut Efendi'nin okuduğu gibi okunacakmış. "Bak bak bak... "Don lastikçi Aşut İsrafil olmuş, hâşâ, haberimiz yok..." Tamim tamimdi. Sıkıntıyla katlayıp koydu cebine. Gidecekti mecbur. Namazı emanet etsin, öğleye doğru çıkar, usul usul, yürüye yürüye giderdi. "Bi çay vir Nesibe." dedi. Bir çayla kalmayacaktı. Bitirip bir daha istedi. Kafası meşgülken çok içerdi. "Age bi daa vir." Bir ilin müftüsü kendi imamlarını kevâşenin birinin önünde küçük düşürür müydü? Yakışır mıydı? 'Siz ezan okumayı bilmiyonuz. O gadak sene

boştan yire İmam Hatibe gitmişiyiz. Bak, Aşut nası güzel okuyo halbükse.' Olmamıştı. Derbentliye yakışmamıştı. Onun okuduğu senin kulağına hoş gelirdi, bunun okuduğu benim. Öyle 'İlle de benim beğendiğimi beğeneceksiniz.' denir miydi? Çocuk muydu bunlar? "Nesibee, dolduruvır şo bardağı." Hayır, Aşut maşut, hor gördüğünden değil, olur muydu olurdu, usülen ve makâmen güzel okuduğu için, itnenin, ibiğine yeni kan yürümüş horoz pilici gibi cürtleyen sesi bile güzel gelebilirdi kulağa, hâttâ çok da güzel olabilirdi sahiden, ama ezanın ruhu dururken şekliyle uğraşılır mıydı canım? Fevzi Mısırlı okuduğu zaman da gözünden yaş gelirdi dinleyenlerin, illâ birini dinleteceksen ona götür, onu dinlet madem. Niye Aşut? Sekizinci çayını da bitirip kalktı. Giyinik oturuyordu zaten. Derbentli'nin şakası yoktu. "Ben çıkıyom." dedi Nesibe'ye. "Müftü Bey beni çağırtmış... Vilayete gadak gidecem. Öğle ezanıylan namazını Tengirşengillerden Hacı Nurettin emmiye emanet idiyom, merağitme."

Çıktı. Hacı Tengirşen'le kavilleşip helâlleştikten sonra Ömer'in kavaklarının arasından yola vurdu kendini. İkinci Şubeden iki sivilin ensesinde olduğunu bilmiyordu elbette. Gezeleye gezeleye, usul usul çıktı Meram yolundan, battıçıktıdan indi çıktı, vakti vardı, hoşuna gittiği için bir daha indi çıktı, yolu bilhassa uzattı bacakları açılsın diye, Yatağanlı ekmek fırınının oradan dolanıp geri geldi, bir battıçıktı daha battı çıktı, gerisingeri İstasyona yürüyüp Feridiye Karakolunun önünden geçti, heykele doğru ilerledi.

Menderes, Hoca'nın ne yaptığını anlamaya çalışıyordu. Siviller, adam daha Meram yoluna çıkar çıkmaz anons geçmişlerdi buna. Bu da apar topar fırlayıp battıçıktının başında devralmıştı takibi. Ondan sonra Hoca'yla beraber iki sefer batıp çıkmış, Yatağanlı ekmek fırınının oraya kadar gidip gelmiş, battıçıktıya bir daha batıp çıkmış, oradan istasyona kadar tam ters istikamette yürümüş, yarım saat evvel apar topar fırladığı kendi karakolunun önünden yarım saat sonra kendine söver gibi geri geçmişti. "Ne yapıyor bu adam?" dedi, Hoca'nın ardı sıra heykele doğru yürürken. Takip edildiğini anladı dese, hiç alâkası

yoktu. Bastığı yeri bile görmüyor gibiydi adamcağız. Bırakmayacaktı peşini, yolu yok. Tekrar geri dönüp battıçıktıya banarız diye korka korka Erkek Lisesinin, Kız Mesleğin önünden, Kız Orta'nın arkasından geçtiler. Artık rota değiştirmiyordu Hoca. Kibrit, Atlas Kuru Temizleme, İkinci Ordu, Alaaddin Tepesi, Mevlânâ Caddesi, İdris Manav, Yavuz Plak, İplikçi Camii, Kayalıpark, Postane, Vilayet Konağı...

Muzaffer Hoca, Vilayet Konağının Kırmızı Kütüphaneye bakan tarafındaki geniş kaldırımda dikilen meslektaşlarının yanına gitti. Tüliş Mefruşat'ın çalışanları, burunları camda, dükkânın önünde toplaşmış sakallı sakallı adamlara bakıyorlardı. Birkaç tanıdıkla ayaküstü durum değerlendirmesi yaptı. Herkes bozuktu Müftüye. "Aşut kim oluyorumuş?" diyordu Sefa Hoca. "Derbentli Derbentli didik, başımıza tacittik, şo yaptığına bak."

Menderes gene ne olduğunu anlamaya çalışıyordu. Telsizini yanına almış olsa karakolu anons eder, hacı hoca takımının nümayişi falan mı var diye sorardı. Yüzden fazla sakallı dikilip duruyordu orta yerde. Tuhaf bir manzaraydı. Bekledi.

Muzaffer Hoca, kalabalığın içinde Şerafettin Camiinin İmamı Mustafa Kumrucuzade'yi görünce yanına gitti. Derbentli'nin akrabasıydı bu. Ne olduğunu bilirseydi bu bilirdi.

"Selâmın Aleyküm Mısdava."

"Ve Aleykümüsselâm Mızaffer. Nöörün?"

"Nöörüyüm? Gonser dinlemeye geldim ben de sen gibi."

Bilgiç bilgiç güldü Kumrucuzade. "Derbentli'nin ayağını boşa attığını gördün nü hiç sen?" dedi.

"Görmedim, yokarda Allah var. Ben de ona şaşırdım zati. Vardır bi hayır didim."

Mustafa Kumrucuzade gene güldü. "Pek öyle dimişe benzemiyon hay Mızaffer. Daa ziyade 'Nirden çıktı şimci Aşut maşut?' dimişe benziyon."

Muzaffer Hoca teslim oldu. "Didim." dedi. "Hee... Hakkat, nirden çıktı bu Aşut maşut?"

Gülmelere doyamıyordu bugün Mustafa Kumrucuzade. Gene güldü. "Anlan birazdan." dedi.

Konya Müftüsü Hasan Tahsin Emiroğlu, Vilayet Konağının önüne çıkmıştı. Yanında dikilen Şenol'u Tüliş Mefruşat'ın önüne gönderip Saray Çarşısının önünden postaneye doğru yürüneceğini, oradan Kayalıpark'a girileceğini ve okunacak öğle ezanının dinleneceğini bildirdi.

"Biliyoz. Okumamız yazmamız var şükür." diye homurdandı Muzaffer Hoca.

"Gel Mızaffer gel." dedi Kumrucuzade bunun koluna girerek. "Sana en önden yir ayırttırdım."

"Ne yiri?"

"Aşut Efendi gonserine gidiyoz ya."

"Yav... Ülen Mısdava..."

"Yörü yörü."

Menderes, grubun üstüne doğru geldiğini görünce kaçıp Saray Çarşısına saklandı. Ne oluyordu gene? Merdivenlerden birkaç basamak inip bekledi.

Muzaffer Hoca, koluna girmiş memnun mesut yürüyen Kumrucuzade'ye şaşkın şaşkın bakıyordu. Ne vardı ki bu kadar fingirdeyecek? Ne hafızlar ne ezanlar okuyordu, neydi yani Allah'ını seversen? Neydi bu çeyiz bohçası görmeye giden dünür havaları? Anlı şanlı Derbentli'yi Vilayet Konağındaki masasından kaldırıp İplikçi Camiine de değil, boklu Aşut'un ayağına götüren neydi? Etraf mı sessizleşmişti, Muzaffer Hoca'ya mı öyle geliyordu?

Menderes, "Çoğorta yirde duruyon bilâder." diyerek kendisini duvar kenarına ittirip merdiven yukarı hamle eden Saray Çarşısı esnafına ters ters baktı. Üzerinde üniforma yoktu tabii. İttirirlerdi. "Etraf mı sessizleşti, bana mı öyle geliyor?" diye düşündü. Sanki Saray Çarşısı kulak kesilmişti. Sakalsporun geçit töreni sona erdiği için merdivenleri çıkıp az evvel kendisini ittiren esnafların yanından geçti. Adamlar gözlerini sol çapraza doğru göğe dikmiş, bir şeye bakar gibilerdi. Bu da baktı, bir şey göremedi. Ama postanenin önünden geçen ara yolun sessizleştiği görülüyordu. Sanki bir şey olacak, alarm falan çalacak, sonra şu sağda solda durmuş bekleyenler hep birlikte kaçmaya başlayacaklardı. "Allah Alah?" Yüz küsür sakal gü-

zeli Kayalıpark tarafına geçti otuz metre kadar önünde. Başlarındaki Konya Müftüsünü o zaman fark etti. Derbentli nâmıyla mâruf Hasan Tahsin Emiroğlu, sınıfı gezi gözlem ve inceleme yapmaya götüren bir ilkokul öğretmeni edâsıyla sol elinin işaret parmağını dudağına götürmüş, imamlara 'Sus' işareti yapıyor, sağ elinin işaret parmağıyla da sağ çaprazında, gökyüzünde bir yeri gösteriyordu. Menderes tekrar baktı yukarılara, gene bir şey göremedi.

Ama duydu.

Ezan okunuyordu.

Hiç derisini, etini falan sıyırmadan, içinden kemiklerini çıkarmaya çalışıyorlardı sanki. Derinlerinde bir yerleri acıyordu. "Benim burada ne işim var?" diye sordu kendine.

"Eşhedü en lâ ilâhe illallah - Eşhedü en lâ ilâhe illallah"

Karnından kalbine doğru bir ateş yükseldi. İçi yanıyordu. Tatlı bir esinti döküldü üstüne o anda. Dışı üşümeye başladı. "Niye duruyorum?" diye sordu kendine. Esintinin geldiği tarafa kaldırdı kafasını; merdivenlerden çıktığında Saray Çarşısı esnafının baktığı, Derbentli'nin Kayalıpark'ta topladığı imamlara gösterdiği tarafa. İplikçi Camiinin çift şerefeli minaresini gördü. Ensesindeki tüyleri ceketinin yakasına, kollarındaki tüyleri kazağının örgüsüne saplandı diken diken. "Çok mu geç kaldım acaba?"

Bir hareketlenme hissetti. Akıntıya kapılmış gibi olunca buğulu buğulu bakındı etrafına. Kaldırım kalkmış yürüyordu. Kendisi de dahil. Ağlıyor muydu yoksa? "Niye ağlamayayım ki?"

Akıntı hızlandı. Kapılmış koşuyordu. "Niye koşmayayım ki?"

"Lâ ilâhe illallâh."

Bitmişti. Kafasını kaldırıp; "Niye bitti ki?" diye sordu göğe.

Muzaffer Hoca böyle bir şey görmemiş, böyle bir şey duymamıştı. Sefa Hoca da öyle. Mümtaz, Celil, Ümran hocalar da öyle. Diğer yüz küsür hoca da öyle.

İtişip kakışmaktan hiç ar etmeden İplikçi'nin öküz derisini kaldırıp Kayalıpark'ta dikilenler ve çarşı esnafıyla, yoldan gelip geçenler ve pırpır durağının esnafıyla, postaneden fırlayanlar

ve Hayat Büfe, İdris Manav, Yavuz Plak esnafıyla, Karatay Lisesinin hocaları, müstahdemleri ve Ana Çocuk Sağlığı Merkezinin doktorları ve hademeleriyle camiye doluştular. Muzaffer Hoca bir ara baktı ki kendine yer açmak için omuz attığı adam Derbentli'dir, kalabalığa karışarak gözden kayboldu.

Saf tuttular Halil İbrahim Hoca'nın arkasında.

Ne abdest almıştı ne de namaz kılmayı biliyordu, ama Menderes de saf tuttu. Yanındaki kara gözlüklü, hacı yağı kokulu adamı "Uzak dur Dursun." diye uyardı.

"Annah! Sen miyidin ya gomserim?"

İplikçi Camii dizlerini gümbür gümbür yere vurarak secdeye vardığında, Aşut öküz derisini kaldırıp çıktı, tezgâhının başına geçti. Gözlüklerinin camı buğulanmıştı. Kirli parmaklarıyla sildi. "Aptezim olayıdı ben de gılacağıdım." diye salladı kendi kendine.

Sen kapları, testileri hele bir kır,
Sular nasıl olsa bir yol tutar gider...
MEVLÂNÂ

Efraim Dayı'nın verdiği baskın hem hiç iyi olmamış, hem de çok iyi olmuştu.

Hüdai Ağa'nın işin başından beri korktuğu tek şeydi Ömer'in konu komşuya görünmesi. İşte de görünmüştü. Bu iyi bir şey değildi. Ama öbürünün yanında ehven-i şerdi. Öbürünü, yani Efraim Dayı'nın her şeyi öğrenmiş olmasını hiç sorma; tam bir faciaydı. Ama faciayı kendi kapısına kendi getirmişti bizzat. Aptallık etmişti. Karşılaşmanın, konuşmanın ilk hecesinden son hecesine kadar Ömer'in adama söylediği her sözü inkâr etmesi gerekirdi normal olarak. "Ulan, madem oğlan açtı çükünü gösterdi, al kabahati üstüne. 'Gayrımeşru çocuğum o benim.' de, 'Söyleyemedim, âr ettim. Sünnet yalanı uydurdum.' de, 'Ama madem ki yakaladın, işte de itiraf ediyorum.' de, 'Anası kaçınca Karaaslan'da oturan bir aileye verdiydim bebekken, yalnızlığa dayanamayıp gittim geri aldım. Çocuğa öyle öğretildiği için onları ana babası, beni de uzak bir hısım olarak biliyor.' de, 'İnanmazsan git bak anasıyla babası sandığı gariplere, tencere dibi kadar karalar. Hâlbuki bu oğlan papatya kadar sarı.' de ... Ah Hüdai Ağa ah! Hiç kafan çalışmaz böyle işlere."

Olan olmuştu ve şimdi ölümlerden ölüm beğeniyordu. Ama kendisi için değil. Ömer için. Şu kerhaneci Efraim Dayı yüzün-

den ha gerisingeri çıktığı deliğe salmışsın çocuğu, ha çekip vurmuşsun. Çekip vurmak evlâydı üstelik. Bir kere canı yanacaktı, tamam.

Acaba sağda solda öter miydi Efraim Dayı da Aşut gibi?

Kesin öterdi. Kahveci milletiyle berber milletinin ağzına lâf vermeyecektin.

Efraim Dayıymış!

Hay başında paralanaydı etli nohutun. Nerden çıktın be adam!

Çok kötü olmuştu, çok.

Ama bir bakıma da çok iyi olmuştu. Bu sayede sağını solunu sallaya sallaya dolaşmaması gerektiğini idrak etmiş, oyalanmayı bırakıp harekete geçmeye karar vermişti. Kıra döke, ama olabildiğince süratli hareket edecek, pazarlıkla falan uğraşmadan kamyon tutacak, hâttâ yükü bir çırpıda yükleyebilmek için hamal bile tutacaktı. Kaldır at, kaldır at, haydi yolun açık olsun.

Sağlam bir kahvaltı ettirdi Ömer'e. Masanın ayağının dibinde, içine ekmek doğranmış tereyağlı ve bol şekerli çayını şapırdatan Çeto'yla elindeki çatalla beyaz peynire eziyet eden Ömer'in üstlerine gölgesini düşürerek ayaklandı.

"Ben çıkıyorum." dedi. "Çarşıda işlerim var. Bahçeye çıkmak yok, kapıyı kimseciklere açmak yok. Tamam mı?"

Ben saten gapı açamayorum.

"Tamam. Çişim gelirse?"

"Önden Çeto çıkıp bakar, gelen giden yoksa bir koşu gidip yaparsın, hemen geri gelirsin. Şimdi bak, ben çıkar çıkmaz sürgüleyeceksin kapıyı, polis bile gelse açmayacaksın. İyice anladın mı oğlum?"

Annamışdır hazar.

"Anladım."

Sennere gidiyon Hüdai Aa? Nöörecen çarşıda? Gene üsbaş mı alacan Ömer'e?

Hüdai Ağa kapıya yönelmişken durdu. "Daha iyisi..." dedi Çeto'ya bakarak. "Sen gözünü kulağını dört açacaksın radar gibi, beni bahçede bekleyeceksin."

Niye yav bu sookta? Derdime ne?

"Bahçeye kimseyi sokmaman lâzım evlâdım. Göster erkekliğini. Şuncacık çocuğun kıçını ısırmayı biliyorsun. Şimdi benden sana müsaade. İkaz ettiğin hâlde bahçeye girmeye kalkan oldu muydu icabını yapabilirsin."

Valla mı?

"Söylüyorum ya işte."

Yimin iç?

"Yemin olsun. Ama uyumak yok ben gelene kadar. Kimse girmeyecek bahçeye. Anlaşıldı mı?"

Girerse de götü ısdırılacak. İyiyimiş. Pek sevdim. Taam, bana bırak sen.

Çıkarken bir kere daha durup döndü, Ömer'in kafasını öptü Hüdai Ağa. Oğlan ne yapacağını bilemedi.

"Öptü beni." dedi Çeto'ya.

Ne var? Ben de öperim isdesem.

"Yürü Çeto. Ömer, sen de sürgüle kapıyı."

Bak bi daa söölüyom... Birini ısdırırım, sen de gelip ne ısdırdın filan din, bozuşuruz bak.

"Tamam be. Serbest dedik ya. Yürü."

Çeto, Hüdai Ağa'yla birlikte terk etti evi. Bahçe duvarlarının sonradan yapılacak kapı için bitişemeden birbirine bakakaldığı kapı boşluğuna doğru yürümeye başladılar.

Pek cittisin bakıyom. Bi telaşın var amma?

"Nasıl olmasın? İplikçi karının götü gibi öttük Efraim Dayı'ya."

Annah! Hiciyi itmemişsin.

"Biliyoruz. Adam polise giderse yandık."

Onu iplikçi garıyın götü gibi öterken düşüneceğidin.

"Terbiyemizi bozmayalım."

Ne ara öttün hay argadaş? Ne gevşek ağzın varımış yav!

"Uzatma. Siz bahçedeydiniz. Ben de 'Ankaralı bir tanıdığın çocuğu. Sünnet olmuş da el öptürmeye getirdiler.' diye bir yalan kıvırmıştım. Seninki sünnet olmadığını söyleyip bir de açıp gösterince, Efraim Dayı benden şüphe etmesin diye samimiyete sığınıp işin aslını astarını anlattım aptal gibi. Ok yaydan çık-

tı anlayacağın. Köşeye sıkıştık. Bir an önce kaçmak lâzım buralardan Çeto. Taşınma işini hâlletmeye çalışacağım bugün."

Çalışma... Hallit... Efrayım Dayının ağzıya laf viresiye gidip gasteye vireydin. Daa az adama haber giderdi.

"Ben de senin gibi düşünüyorum maalesef. Yaptık bir enayilik." Bahçe çıkışına gelmişlerdi. "Hadi bakalım. Ben gidiyorum, Ömer sana emanet."

Meraiğitme. Sen gendi işiye bak.

Saat dokuzda yola düştü Hüdai Ağa. Tam da Menderes'in mesai masasına oturup çayını getirttiği dakikada. Menderes o günden sonra hem okuluna hem de evine bir daha gitmişti Ömer'in, ama nafile, ilaç için tek bir fotoğrafını bulamamıştı. Elinde çocuğun eşkâline dair, sarı saçlı ve koyu renk gözlü olduğundan başka bir bilgi yoktu. Bir de Mehmet Çetin Öğretmenin nazlana nazlana verdiği siyah beyaz sınıf fotoğrafı vardı ama yetmiş iki çocuğun arasında Ömer'i Mehmet Çetin Öğretmen bile gösterememişti. 'Şu veya şu olabilir.' demişti. 'Şu da benziyo... Yok yok... Şu... Yok... O da değil...' Lubitel makineyle ilkokul bir'de, tamı tamına dört sene önce çekilmiş, hem silik, hem de sararmış bir fotoğraftı. Eşkâl bile bundan daha aydınlatıcıydı yeminle. Gene de delil delildir diyerek öğretmenin elinden zor şer almış, dosyaya takmıştı. Bu fotoğrafla bulunmazdı çocuk. Çocuk ne, öğretmen bile bulunmazdı. Güler lerdi adama.

Çayını karıştırdı. Operasyon duvara toslamıştı. Tek ümidi, her duvarın ufak da olsa bir gediği olduğu gerçeğiydi. Bu duvarda da vardı bir gedik ve fazlaca büyüktü üstelik... Muzaffer Hoca.

Menderes, iki gündür yaptığı gibi o gün de sabahtan beri Muzaffer Hoca'yı düşünüyordu. Hoca'nın oğlanla bir biçimde temas kurduğuna şüphe yoktu - nasıl olsun, bizzat kendisi söylemişti, bu da dedektifçilik oynuyordu aklınca... Şüphe yokmuşmuş... Hıh! İyi ki de bildin - ve Menderes'in ümidi oydu ki gene temas kuracaktı. İkinci Şubeden peşine taktırdığı sivillerin üçücü günüydü bu. Dolayısıyla muhtemel bir takibin de üçüncü günü. Siviller, önceki iki gün yaptıkları gibi, Ho-

ca Karaaslan'dan çıkacak olursa telsizle haber verip buna devredeceklerdi izini. Nitekim önceki gün olmuş, battıçıktıdan iki sefer batıp çıktıktan sonra geniş bir İstasyon turu atıp kendini İplikçi Camiinde bulmuştu. Ondan sonra da dağılan o mahşeri kalabalığın içinden güç belâ hedefini seçip eskort gibi gerisingeri evine kadar getirmişti. Tabii gene battıçıktıya zevk için iki sefer batıp çıkarak.

Bir gün önce de gelmişti anons. Bu adam hiç Karaaslan'da durmaz mıydı Allah aşkına? Neyse ne, anonsu duyar duymaz bir kez daha hevesle fırlayıp sivillerini giyinmiş, araba da görevde olduğu için Feridiye Karakolundan Kız Meslek Lisesinin oraya kadar koşmuştu. Kan ter içinde, dili bir karış dışarıda ulaşmıştı sivillerle buluşma noktasına ve takibi devralmıştı. Hocanın peşinde git git, Mevlânâ Caddesindeki şekerci dükkânlarına kadar gitmiş, besbelli ki adam güllü lokum almaya gelmişti, yarım kilo lokuma nezaret ederek ta Karaaslan'a kadar onca yolu Hoca'nın peşi sıra tepmişti. "Battıçıktısının da ebesinin de..." Her şeyi bildiği hâlde oğlanı bulmaya çalışıyor diye buna bozuk olan Semih, ikinci takibin de sonucunu öğrenince, 'Sümeye gitmemişin gomserim.' demişti sırıta sırıta. 'Lokumların canı emniyette mi değil mi, ona bak sen. Tıss.'

Çayını ılıtmıştı. Kafasına dikip suratını ekşitti. Bulacaktı oğlanı.

Allah'tan o gün on iki - yirmi dört nöbet iznindeydi Semih. Yoksa ikide bir lâf sokar, bunun kararından dönmediğini gördükçe de 'İyi bok yiyon.' der gibi bakardı kırgın kırgın. İyi bir bok yemediğinin o da farkındaydı, ama bulacaktı. Hoca'ya kuyruk gibi yapışıp ardı sıra Konya'nın bütün lokumcularını dolaşmak ve hâttâ battıçıktıya elli sefer batıp çıkmak pahasına da olsa bulacak ve sonrasını sonra düşünecekti. Ama bulacaktı.

Ama düşünecekti de bulduktan sonra. Koyvermeyecekti.

Ne yapabilirdi bakalım?

Ne bileyim, Karaaslan'a gidip gelir, Şeref Çavuş denilen o şerefsiz, haysiyetsiz adama bir iyi gözdağı verir, çocuğa bir daha el kaldıracak olursa punduna getirip karakola çeker, oğluna yaptığını misliyle iade ederdi. Veya belki de buna gerek kal-

mazdı. Adamın gözü korkar, belki oğlana sahip çıkardı o günden sonra. Çıkmasa daha iyiydi ya... Çıksın çıkmasın, bir daha dövemezdi hiç olmazsa.

"Ya döverse?" O zaman bu da onu döverdi. "Ya gene döverse?" Bu da gene döverdi o zaman. "Ya ölür giderse çocuk o alçağın elinde?" Ölmezdi canım. O kadar da değil. "Ya gene kaçar da bu sefer Muzaffer Hoca'nın da bilmediği bir yere düşerse yolu?" Ondan sonra istediğin kadar döv Şeref Çavuş'u. Döv, az dinlen, gene döv. Neye yarardı?

Belki de bırakmalıydı bu işin peşini... Hoca haklıydı belki. Semih memih... Ne bileyim...

İyi de, vazife denen bir şey vardı.

Yok!

Resmi vazife bir yana, insanlık vazifesi bakımından da bırakamazdı. Hoca çocuğun başına daha kötüsünün gelmeyeceğinden ne kadar emin olabilirdi ki? Anasız, babasız, yuvasız bir küçük çocuk. Nasıl derdi ki, "Hoca'nın içi rahat olduğuna göre benim de içim rahat." Diyemezdi. Diyemiyordu.

Sonuna kadar gidecekti anasını satayım. Yoktu öyle ufak bir çocuğu üzüm gibi sıkmak. Yoktu bir ana kuzusunu yerinden yurdundan kaçırtmak. Yoktu.

Kapısı çalındığında saat dokuzu yirmi geçiyordu.

"Gel." dedi. Ağız alışkanlığı... Dese de gelen geliyordu demese de.

Araladığı kapıdan yarım beden görünüp topuk selâmı verdi Bahadır. Sağ eli hâlâ kapının kulpundaydı. "Komserim, anons geldi." Çocuk Konyalıcayı sökememişti henüz. Yeni tayin olmuştu. Az geçsin, bunu da bozarlardı.

"Neymiş?"

"Sivillerden geldi Komserim. Hoca Karaaslan'dan çıkmış, demir yolu boyundan Şeker Fabrikası istikametine gidiyormuş."

Menderes, dün ve evvelsi gün yaptığı gibi bir kere daha kapının arkasındaki duvarda asılı sivil kıyafetine atıldı. "Çabuk." dedi. İstediği kadar sivil giyinsin, baca briketi kadar telsizle bir işe yaramazdı. Üniformayla bile daha az dikkat çekerdi, o kadar yani. Kampanya sireni gibi de sinyal sesi vardı ki koca ale-

tin, yüz metre öteden duyardı Hoca. "Kap telsizini, benimle gel. Üstümü değişeyim, kapıda buluşuruz. Hazır bekle orda."

"Anlaşıldı Komserim."

Sivil polislere kavuşuncaya kadar Bahadır'ı telsiz niyetine yanında taşıyacak, kavuştuğunda telsiziyle birlikte geri karakola postalayacaktı. Masasının karşısındaki pencereden caddeye baktı. Hava pusluydu. Üniformasının üstüne kazağını geçirdi, onun üstüne ceketini, onun üstüne de pardösüsünü giydi. Pantolonu değiştirmesine gerek yoktu. Zaten gerek olsa da giyemezdi, getirmemişti çünkü. Yeşil meşil, idare edecekti. Bakalım Hoca gene şehir turu mu attıracaktı buna, yoksa tamam mıydı bu sefer?

Saat dokuzu yirmi beş geçiyordu.

Muzaffer Hoca demir yolunu geçip Şeker Fabrikasına doğru devam etti yürümeye. Güllü lokumu sol elinde, dişbudak tespihi paltosunun cebine soktuğu sağ elindeydi. "İnşallah Hüdai Efendi gitmemiştir daha." diye dua ediyordu. Dünya gözüyle bir kere daha göreydi Ömer'i... Hüdai Efendi'ye itimat etmişti, içi rahatlamıştı ama bir de oğlanı görerek rahat edeydi.

Hayır, adam da itikatsızdı işin kötüsü. Ne ağır lâflar etmişti o gün. Başka biri etse, Allah için bir bir yedirirdi o lâfları. Ama işlediği hayrın yüzü suyu hürmetine ses etmemişti. Etmişti de birazcık etmişti, çok etmemişti. Çok ettiyse bile sesini yükseltmemişti fazla. Yükselttiyse bile... Neyse...

Hem 'Ben itikatlıyım.' demeyle olmuyordu itikat. İtikat oluyorduysa da adamlık olmuyordu. Al, muhtar itikatlıydı meselâ, cümle Karaaslan itikatlıydı. İtikatlıydı da ne boktu? Nesibe köyün bütün kadınlarından itikatlıydı. Ee? Çocuğa, 'Bu da Allah'ın kuludur. Çocuktur, emanettir.' dememiş, bir gözlemeyi bile çok görmüştü.

Ya itikatsız Hüdai Efendi? Ömer için 'O bana Allah'ın emaneti.' demiş, almış bağrına basmıştı. Üstelik bunun inandığı gibi o da inanmıştı Ömer'e. İnanmış, kurda kuşa yem etmemeye karar vermiş, bir de gelmiş, köyü teftiş etmişti. Ne için? İtikatsız olduğu için mi? Hayır efendim. İnsan olduğu, adam olduğu, eşref olduğu için. Müslümanlık ne içindi? Eşref-i mahlûkat için.

Eşref-i mahlûkat için kim sokuyordu elini taşın altına? Eşref-i mahlûkatın imamı eşref mahlûk Muzaffer mi, yoksa herhangi bir imamın arkasında belki hayatı boyunca bir kere bile saf tutmayacak olan itikatsız mahlûk Hüdai Efendi mi? Kim göze alıyordu rezilliği, ezâyı, cefâyı, polisi, jandarmayı, hapsi? Karaaslan'ın hangi itikatlı mûkimi itikatlı bir mûkim gibi hareket ediyordu esastan? Hangisi ediyordu? Bu da dahil...

O itikatlıydı hayırsız çıkmıştı, bu itikatlıydı hayırsız çıkmıştı; muhtarı, Nesibe'si, şusu busu hep hayırsız çıkmıştı... Tamam... Pekiii, Muzaffer ne çıkmıştı? Hayırlı mı? İtikatsa al sana itikat. Hem de ihlâs ile güya. "Ülen, ihlâslı bi müslümansın, hem de imamsın madem, ne diyi pınarda yavuklusunu bekleyen gızlar gibi bekleyip durdun gaç sene Ömer'in yolunu? O hep sana geliriken ne diyi bi defa olsun sen de ona gidivirmedin? Ne diyi sıcak sudan soğuk suya sokmadın ya elini? Ne diyi geçmedin bi günden bi güne o Şeref denen kevâşenin önüne? Ne diyi etekleri ni çemreyip oğlanın okuluna baskın virmedin; 'Nöörüyonuz len siz? Ne diyi döğüştürüyonuz çocukları?' deyip?"

"Bi itikatsız Hüdai Efendi gadak olamadın nı hay Mızaffer?"

Şu koca Konya'da bir mümin Hüdai Efendi mi çıkmıştı? İtikatsız Hüdai Efendi? Kâfir Hüdai Efendi hem de... Hâşâ... Allah taş ederdi o adama kâfir diyen adamı.

I-ıh...

Cık...

Bu kevâşelerin hiçbiri, en başta da bunların muhterem Muzaffer Hocaları, Yüce Yaradan'ın Kur'an'ı Azim-üş Şan'da 'Benim yeryüzündeki halifem' tabir ettiği cinse girmiyorlardı. Bırak o cinse girmeyi, o cinsle akrabalıkları yoktu akrabalıkları.

"Ne akrabalı len? Sıhrî hısımlığımız bile yok."

Karaaslan'ın en merhametli adamı olacaktı güya; Hüdai Efendi'yle komşu olmayı bile hak etmiyordu.

"İtikatsızımış... Sen itikatlısın da ne hayrını gördük hay Mızaffer?"

Şeker Fabrikasını solunda bırakıp asfaltın çatallandığı yerden Tekke yoluna döndü. Dalmıştı. Sağ elini cebinden çıkarttı, doksan dokuzluk dişbudağını sallaya sallaya çekmeye başladı.

Menderes, Hoca'daki hâlet-i ruhiye değişikliğini fark edemeyecek kadar uzaktan sürdürüyordu takibini. Hâttâ biraz da abartıyordu. Sivil takip tecrübesi yoktu tabii. Nitekim, araya çok mesafe koyacağım derken iki defa hedefi kaybetme tehlikesi yaşamış, koşup yakalayacağım derken ilkinde bir bakkalın sundurmasının altında, ikincisinde ise caddeye doğru arsızca çıkıntı yapmış bir kerpiç evi geçer geçmez adama arkadan çarpayazmıştı. Allah'tan çok dalgındı da fark etmemişti Hoca. İkinci tamponlama esnasında, kısacık bir an için Hoca'nın sol elindeki lokum kutusunu tanımıştı Menderes. Paniği atlatıp Hoca uzaklaştıktan sonra rahatlayarak yorum yaptı. "Bu adam lokumu o oğlana götürmüyorsa ben de hiçbir şey bilmiyorum."

İzledi. Giderek tecrübe kazanıyordu. Takip işi de atla deve değildi canım. İkinci Şubedekiler de bir havalılardı ki. Ne fazla uzak, ne fazla yakın olacaktın. "Bu kadar basit." Hedefinin aniden dönüp seni görmemesi için onun döneceğini o dönmeden önce fark edecek kadar yakın, bir köşeyi döndüğü zaman sen de peşi sıra döner dönmez burun buruna gelmeyecek kadar uzak. Ne daha fazla, ne daha az. Vallahi çocuk oyuncağıydı yani.

Saatine baktı. On'u beş geçiyordu.

Hüdai Ağa, şansına bir pırpıra denk gelmiş, işaret edip binmişti. Kayalıpark'ta inmesi gerekirdi normal olarak ama olur ya, Efraim Dayı'ya falan rastlarsa hiç çekecek hâli yoktu şimdi. Bu yüzden Kayalıpark'ın az berisinde, İdris Manav'la İplikçi Camiinin ortasında bir yerde inmiş, bu sefer de kış bastırmadan sonbahar semesini toplayabildiği kadar toplamak için tezgâhının başında cırlayıp duran Aşut'a yakalanmıştı.

"N'oo Hüdai Ağa, selâm sabah yok mu canım?" Kafasına yün bere geçirmişti Aşut. Kirpi gibi saçları sağdan soldan delip çıkmıştı örgüyü.

Şırıngasına hacı yağı çekip üstüne püskürtmeye gelen Kokucu Dursun'u ters bir el hareketiyle püskürttü Hüdai Ağa.

"Selâmın Aleyküm Aşut... Acel..."

"Ve aleykümüs selaaam. Daa bitmedi mi senin oolanın galemleri, defterleri?"

"Ne oğlanı?"

"Hanı didiydin ya... Sünnedolmuşumuş da el öpmeye gelmişimiş. Ötebete aldıyıdın hediye."

"Acelem var Aşut. Gitti oğlan hem."

Aşut öyle bir pis sırıttı ki, dürbün gözlüklerinin arkasındaki gözleri çizgi hâlini aldı. "Gaç..." dedi hin hin. "Efrayım Dayı ööle dimeyor amma."

Efraim Dayı da maşallah, yıldırım telgraf gibi çalışmıştı. Daha kimlere söylemişti acaba? İçinden, "Benim hiçbir yalanım tutmayacak mı?" diye sitem etti Allah'a. Şimdi iş daha da acil bir vaziyet almıştı. Gene de şu Aşut'un çenesini hiç olmazsa kısa bir süreliğine kapatması lâzımdı. Bir şeyler alacakmış gibi tezgâha bakmaya başladı. Oyalandığı belli olmasın istiyor, o arada bir kurnazlık daha bulmaya çalışıyordu. Nitekim buldu. "Sen gene hazırla defter, kalem, ıvır zıvır. Çarşıda işimi göreyim, dönüşte alırım." diyerek canevinden vurdu hıyarı. Dürbünlerin altındaki gözlerin büyüdüğünü görünce o değilden sordu. "Efraim Dayı nerden biliyormuş çocuğun gitmediğini?"

Aşut'un dikkati dağılmıştı. Neler de satacaktı neler. "Dünağşam görmüş ya..." dedi. "Çay muy içmişiyiz, gonuşmuşuyuz."

Hüdai Ağa önemsemiyormuş gibi davrandı. "Haa, onu diyorsun sen. Ama o dün akşamdı canım. Gece babası geldi, bu sabah da saldım yola, gittiler baba oğul." Çok iyi akıl etmişti vallahi.

Aşut yarım kulak dinledi. "Öyle disene." dedi ağzının kıyısıyla. Gözleri tezgâhın üstünde topaç gibi dönüyordu. "Guvaj boya filan viriyim mi? Yini geldi. Gene pantul mantul? Çok güzel yünlülerim var gışlık. Sıcacık da dutar."

"Tamam." dedi Hüdai Ağa aldığı sonuçtan memnun. Nihayet bir yalanı işe yaramıştı. "Sen aklına ne geliyorsa hazırla gene geçen seferki gibi. İşimi görüp geleyim, alırım. Dönüşte hazır olsun yalnız. Bekletmeye kalkarsan almadan geçer giderim."

"Ayıbidiyon. Hazır bil. Gaça gadak gelin?"

"Orası belli olmaz. Sen hazır et, gerisine karışma."

"Hadi Allah işiyi ras getirsin."

"Eyvallah." Adam gibi yapmasını bilirsen pekâlâ da işe yarıyordu kurnazlık. Mis gibi de kandırmıştı herifi işte.

Hüdai Ağa az uzaklaştıktan sonra Kokucu Dursun'a döndü Aşut. "Bu da çocuk gandırıyo len..." dedi. "Hem diyo ki oolan gitti, hem de oolana bi gamyon ötebete alıyo gene. Biz de salağıdık hazar."

Hüdai Ağa, yaptığı kurnazlık için kendini tebrik ede ede postanenin önünden geçerken "Şimdilik idare eder bu Aşut'u." diye düşünüyordu. "Nihayet bir yalanımız tuttu. Çok şükür." Kamyon Garajına gidiyordu. Yolu uzundu daha. Acaba bir fayton mu tutsaydı? Hayır, şimdi bu Aşut koşardı Efraim Dayı'ya, 'Oğlan gitti diyor.' derdi, Efraim Dayı da bu sefer bir kâse kuru fasulye doldurup dayanırdı kapısına gene akşam akşam. Hâttâ Aşut bunun çarşıda işi olduğunu söyleyince belki akşamı da beklemezdi adam. Bırakırdı ocağı çırağına, Ömer'i yalnız yakalayıp ağzından daha çok lâf almak için eve baskın verirdi. Çeto da onun götünü dilim dilim doğrardı tabii. "Ne de iyi olur aslında."

İşini ne kadar çabuk bitirip dönse o kadar iyiydi. Vilayet Konağının arkasında bekleyen faytona atladı. Yaylı araba Hüdai Ağa'nın ağırlığıyla çatırdadı, sağa yattı, sonra toparlandı. Pazarlık etmeyi unutmuştu. Gene de zararın neresinden dönülse kârdı. Faytoncu "Ya-haytt!" deyip atları yürüttüğünde seslendi arkadan. "Kamyon Garajına kaça götürürsün hemşerim?"

Çeto en az rüzgâr alan yerde uzanmış yatıyor, duvarların iki ayrı yönden birleşme ümidiyle gelip Hüdai Ağa'nın kapı açıklığı olsun diye bıraktığı boşluğun iki kıyısında apışıp kaldıkları bahçe girişini kesiyordu. *Hüdai Aa da şoraya bi gapı dikemedi gitti. Gaç...* Kendi iki sefer işemişti Hüdai Ağa gitti gideli, ama daha Ömer'den ses yoktu. *Altına akıdıvırmasın bu? Çay da içtiydi bardak bardak.* Gidip kapıya omuz, kafa falan atmaya karar verdi. Olmadı havlardı. Kalkıp adalelerini açmak için gerindi, hafiften kulak çırpaladı, bir iki silkindi, uyuz uyuz kaşındı, dolanıp evin kapısına dayandı. Seslendi ilkin. *Oolaan... Ömeeer...* Tabii, görmedikleri sürece duyamıyorlardı. Kapıya bir omuz attı. Açılmayınca ön dişleriyle keresteyi gevip cırt cırt sesler çıkardı. Gene olmadı. Kafaya takmıştı. Çocuğu çişe tutacaktı. Oturdu kapının önüne, kafasını havaya dikti, havlamaya başla-

dı. Bir, iki, üç derken sonunda Ömer kapıyı aralayıp beyaz suratını gösterdi.

Hele ki şükür. Sana sesleşeceem diyi dişlerimi gırıyodum yav. Çişin ney geldi mi? Akıdacan nı?

Ömer ona bakmıyordu. Kafasının üstünden, yüzünde güller açа açа yaklaşan, bir elinde lokum kutusu, kokusu burnunu gıdıklıyordu, bir elinde dişbudak ağacından yapılmış tespihle yaklaşan, dişbudağın kokusu daha da kuvvetliydi, sakallı bir adama bakıyordu.

Annah! Bi götümüzü döndük, duyan gelmiş argadaş.

Hüdai Ağa'nın talimatı kesindi. *Dimek arkamsıra sintir sintir giren baççeye ha? Havlayacam filan diyi bekleyorusan çok beklen daa sen...*

Doğrudan hücuma geçti.

Menderes gene gözden kaybetmişti Hoca'yı. "Hani bu kadar basitti lan?" Takip işi şımarmaya gelmiyordu. Bir takiple tecrübe kazandım zannedip bilgiçlik taslamayacaktın. Kendine kıza kıza önce hızlandı, sonra koşmaya, sonra da sağ tarafında uzayıp giden duvarın gerisinde gök gürültüsü gibi bir ses duyup depar atmaya başladı.

Kamyon Garajını tahmin ettiğinden daha sakin buldu Hüdai Ağa. "Normal." diye düşündü hemen. "Pancar kampanyası da geçti hububat vakti de. Boş boş oturuyorlar demek." Bu iyiydi. Çarçabuk bulabilecekti istediğini. Balta burun Mercedes'in kapı basamağına çıkmış, elindeki pis bezle dikiz aynasını kirletiyor mu temizliyor mu belli olmayan bir adama yaklaştı.

"Selâmın Aleyküm.

"Aleyküm Selam. Buyur amca." Herif bundan beş yaş ihtiyar gösteriyordu.

"Ev taşıyacaktım."

"Gaç... Yazın suyu mu çıkmış?" İki mahalle arası, yirmi - otuz liralık bir iş zannediyordu adam.

"Ankara'ya." dedi Hüdai Ağa.

Adam hemen zıpladı indi basamaktan. Bezi sol eline alıp sağ elini uzattı. "Vir elini. İki yüz elliye olur sana."

Adamın pazarlık için uzattığı eli hevesiyle birlikte havada bı-

rakıp "Lüzum yok." dedi Hüdai Ağa. "Yaz adresi. Bu gece yükleyeceğiz. İki de hamal getir gelirken. Kapora istiyor musun?"

Kamyoncunun adı Duran'dı. Müşterisi elini tutup pazarlık etmedi diye gücenmişti. "İstemez." dedi buruk buruk. Müşterisinin de çok umurundaydı. Akşam sekizde buluşmak üzere anlaştılar.

Hüdai Ağa apar topar uzaklaşırken faytonu bekletmediği için kendine kızıp duruyordu. Geri dönüp Duran'ın yanına geldi. "Duran Efendi... Burdan pırpır falan geçmez mi yahu?"

Duran sırıttı. Allah hakkını getirmişti işte. Toka etmez misin sen? "Cık." dedi tadını çıkara çıkara.

"Deme be. Nasıl döneceğim ben o kadar yolu?"

"Az bekle..." dedi Duran. İntikam alınmıştı. Acıdı koca herife. "Motura bi bakıyım, uzun yola çıkıyom diyi hanıma çocuklara haber virmeye gidecem. Maavin de almam lâzım daha. İstanbul Caddesine gadak götürürüm seni. Ondan gerisini sen bilin."

"Sağ ol da... Çok bekler miyiz daha? Acelem var. Ev bark toplayacağız, malûm."

Duran gene bozuldu. Bunlara iyilik de yaramıyordu. "Yağına suyuna bakacaz." dedi ters ters. "Uzun yola vuruyoz hazar. Sabrit az."

On dakika sonra yola çıkmışlardı balta burunla. Kısa bir hesap yaptı kafasından Hüdai Ağa. Muavin şoförün yamacına otursa, bu da alırdı Ömer'i kucağına, rahat rahat sığarlardı şoför mahalline. Çeto kasada, eşyaların arasında açacakları boşlukta giderdi artık. 03500 Mercedes otobüsle beş buçuk - altı saat sürüyordu Konya Ankara arası. Kamyonla da bir yedi sekiz saat sürerdi zâr. Belki biraz daha fazla. İçi dışına çıkacaktı hayvanın.

"Ne iş yapan amca?"

Kamyon Garajından İstanbul Caddesine kadar Duran'ın ahret sualiyle cebelleşti. "Ne zaman emekli oldun?" - "Gaç para mayış alıyon?" - "Ev gendiyin ni?" - "Dimek her daşını gendin godun he?" - "Temelli bırakıp gidiyon nu malı mülkü şimci?" - "Ne diyi satmayon ya?" - " Gaç! Az eğleşeydin, sa-

tıp da öyle gideydin ya canım." - "Gaça bırakın son?" - "Angara'da nire gidiyon?" - "Gızıyın gocası ne iş yapar?" - "Öldü mü yav? Topraa bolossun. Nası öldü rahmetli?" - "Sen kimlerden olun?" - "Annah! Hamamcı Hidayetgile gaçan gız senin gız mıyıdı?" - "Rahmetliye çoğüzüldüydük valla. Ee, gızıyı bi daa everdin ni bari?"

Bunalmıştı artık. İstanbul Caddesinde, "Sağ ol. Akşam gecikme." deyip canını dışarı atarken kararını değiştirdi. Kendisi de Ömer'le arkada, Çeto'nun yanında gidecekti. Konuşmayı severdi ama şu sıra değil. Oğlanı da alıp kapağı Ankara'ya atana kadar hiç konuşmasa yeriydi. Konuştukça pot kırıyordu. İplikçi Camiinin oraya gelinceye kadar "Acaba kızın işlettiği hamamın adını söyledim mi söylemedim mi Duran'a?" diye kara kara düşündü. "Yaparım ben. Zekiyim ya."

Postanenin önündeki kıvrık kaldırımdan kıvrayıp Aşut'u göreceği noktaya geldiğinde, it herifin koştura koştura, caddeyi pırpır durağının o taraftan İplikçi Camiinden tarafa geçtiğini fark etti. Efraim Dayı'nın yanından geliyordu kesin. "İyi ki oğlanın gittiğini söyledim." diye düşündü. "Bir yalanı da ağzımıza yüzümüze bulaştırmadan becerebildik şükür." Tezgâhın başına seğirten Aşut'a bakacağım derken Kokucu Dursun'a gafil avlandı. Herif şıringadaki yağlı buğuyu gerdanına doğru sıktı bunun. "Dursun, elin kırılsın. Ben sana sık dedim mi?"

Dursun, yaz kış çıkarmadığı kara güneş gözlüklerinin ardından baktı Hüdai Ağa'ya. "Gara Kedi." dedi altın dişlerini göstererek. "Çok moda şimci. Turisler bayılıyo. Pambıklı gutuya dolduruyum mu bi sıkım?"

Mendilini çıkarıp gerdanını bastıra bastıra silerken; "İstemez." dedi Hüdai Ağa. "Çekil önümden." Adamı mendilli elinin tersiyle perde gibi çekti kenara, geldiğini görmemiş gibi yapan Aşut'un tepesine dikildi.

"Annah! Ne çabuk bitti işin Hüdai Aa?

"Şu bizim hesabı görelim de gideyim ben Aşut. Acelem var. Hazır mı hepsi?"

"Hazır hazır." dedi Aşut. Dört file doldurmuştu tıka basa. "Fileler de benden oluvırsın." Veresiye defterini çıkarıp sattık-

larını kalem kalem okumaya başladı. "Şimciii... İki yünlü pantul... Dokuz amma sana yidi buçuktan viriyom..."

Hüdai Ağa soludu. "Yekününü söyle Aşut. Vaktim yok diyorum, sen bana masal okuyorsun. Kaç lira tuttu?"

Aşut'un hevesi kursağında kalmıştı. "Fileleri de ekliyim mi?" dedi. "Yini aldıyıdım."

"Ekle ne ekleyeceksen. Çabuk ol biraz."

"Hepsi yitmiş üç lira. Defterde durup duru. Ne zaman istersen bakabilin."

Parasını ödedi Aşut'un. Tam fileleri yüklenmiş gidecekken Aşut hasır sepetten bir elma şekeri çıkardı. "Bu da benden ossun madem." dedi. "Afiyetlen yisin kerata."

"Sağ ol. Erimez mi bu gidene kadar? Çocuğun hevesini kırmayalım sapın ucunda kuru bir elmayla gidip?"

"Tövbe erimez." Pis pis sırıtıyordu Aşut. Açıkta bir şey görmüş gibi.

Hüdai Ağa'nın siniri bozuldu. "Sen ne gülüp duruyorsun öyle?"

"Hiç. Zabahıla oolan gitti didiydin ya..."

Hüdai Ağa bir elma şekerine baktı, bir Aşut'a. "Yanlış duymuşsun." dedi. "Gidecek demişimdir."

"Hee... Ööledir hazar."

Hüdai Ağa öfkeyle döndü, sağ bileğine taktığı dört file ve sol elinde kendi yiyecekmiş gibi tuttuğu elma şekeriyle karşıya geçip Karatay Lisesinin önündeki faytonlardan birine atladı. "Tekke'ye."

"Ya-hayyt!"

"Kaça götürürsün?" Pazarlık etmeyi gene unutmuştu.

Aşut'un dürbünlü gözlerini uzun süre ensesinde hissetti. Alaaddin Tepesinin eteğindeki İkinci Kılıçarslan Köşkünün oraya gelinceye kadar "Bir işi de becer." diye kızıp durdu kendine. Konyalılar köşkle, köşkün tarihiyle değil, yağmurdan kardan yıkılmasın diye altmış bir'de tepesine geçirilen dev beton şemsiyeyle övünürlerdi. "Neyle övünürlerse övünsünler. Bana ne." Canı çok sıkılıyordu, ama Aşut'a tuş olduğundan değil. Niyeyse zamanının çok daraldığından emindi. Telaşla koş-

turmuş, iki saat içinde işini hâlletmişti ama içinde çok geç kalmış gibi bir his vardı. Sanki polisler eve baskın vermiş, oğlanı alıp götürmüş, tevkif etmek için de bunu bekliyorlarmış gibi. Al işte. Hem giderken hem de dönerken postanenin önünden iki sefer geçtiği hâlde Gülsüm'e telefon etmeyi de unutmuştu. "Yarın sabah bekle bizi." diyecekti hâlbuki. Demesi lâzımdı. Faytonu, İnce Minare'nin berisinde, Fayton Çeşmesinin oradan sağa saparken geri döndürmeyi bile düşündü ama hemen vazgeçti. Şimdi gidecektin postaneye, kuyruğa girecektin, sıfır üç'e şehirlerarası yazdırıp iki saat bekleyecektin. Yok be... İyi olmuştu da unutmuştu. Akıl etmeden yaptığı zaman daha akıllıca iş yapıyordu. Akıl ettiği zaman yaptıkları ise ortadaydı. "Neymiş? Oğlan gitmişmiş... Allah'ın akıllısı... Oğlan gitti madem, dört çuval öteberiyi kime aldın sen? Elma şekerini kendin mi yalayacaktın?"

Fayton Çeşmesi bir adres nirengisiydi o zamanlar. Yanında ve karşısında kerpiç evler diziliydi. Yıllar sonra Konya Fuarı olacak geniş alan, bacasından dumanlar tüten bahçeli evlerin harman olduğu bağlı puştalı bir alandı. Ereller Apartmanı henüz dikilmemiş, Kimene Halil'in havada karada rakibi geçinen, ama Kimene Halil'in asla kaale almadığı Mahzen henüz açılmamıştı. Alaaddin Tepesinin çevresini dolaşan, otomobilden çok traktör, biçerdöver, pırpır, bisiklet, at arabası ve faytonun seyrüsefer ettiği asfalt çift yönlüydü ve doğal olarak at boku, yol şeridi yerine geçiyordu. Zaten ne yaya geçidi vardı ne de trafik lambası. Koca Konya'da toru topu dört tane, trafik polislerinin mesai saatleri içinde beyaz eldivenlerini havalı havalı sallayarak lamba görevi yaptıkları fay kutusu şeklinde trafik noktası vardı.

Faytonun geniş koltuğunda İhsaniye Mahallesini, demir yolunu, Şeker Fabrikasını geçti Hüdai Ağa. Elma şekeri hakikaten de erimemişti. Bitmemişti şu yol yani. Bunalmıştı artık. İnip koşası vardı. Tekke hudutlarına girip evinin uzun duvarlarını görünce, rahatlayacağına bilakis daha da telaşlandı. Bir terslik olacakmış gibiydi. Veya olmuş gibi. "Sola sap." dedi faytoncuya. Bahçe duvarının başına gelince de "Dur burda." deyip adamı dürttü. Normalde bahçeye sokup evin önüne kadar gitme-

si gerekiyordu ama faytoncuyu bir an evvel def etse daha iyiydi. İnerken fayton sağa sola yattı, inledi, sonra rahatlayıp yayları üstünde dikildi. "Nere gidecen ki hemşerim?" dedi adam parayı alırken. "Ev yok bark yok burda... Gaç!"

"Hadi hayırlı işler."

"Annah!" dedi faytoncu, tatmin olmamıştı ama uzatmadı. Ona neydi neticede. "Ya-hayt!" Sol dizginlere asılıp arabayı döndürdü, bir 'ya-hayyt' daha çekip uzaklaşmaya başladı.

Bir müddet baktı arkasından Hüdai Ağa, sonra duvar sıra yürüyerek bahçesinin girişine geldi. Sağına soluna bakınıp bir tekinsizlik aradı ama yok gibiydi. Hâttâ yoktu. Kuru rüzgâr ve serin havanın yardımıyla takır takır kurumuş çamurların kâh kıyısından, kâh içinden yürüyerek eve yaklaştı. Her iki adımda bir sağa, sola ve geriye bakıyordu. "Yok, yok, yok." Hiçbir halt olduğu yoktu. Boş yere kuruntu yapmıştı o kadar. Kıza da telefon etmemişti görüyor musun? "Kendini yedin bitirdin, yarım yamalak iş yaptın... Ne var? Bak, hiçbir şey yok işte."

Eve birkaç metre kala uyandı. Evet, gerçekten de hiçbir şey yoktu. Meselâ Çeto...

Yirmi sekiz seneden beri, dünya yansa, bunu bahçede, hem de ta girişin orada karşılayan Çeto, evin dibine kadar geldiği hâlde ortalıkta yoktu şimdi.

Olacak iş değildi. Hiç tembihlenmeden yirmi sekiz sene boyunca evini barkını bekleyen, yolunu gözleyen koca it, bu kez tembihlendiği hâlde beklemiyor, gözlemiyordu. Yoktu yahu!

İki durumda mümkündü bu. Bir; Çeto ölmüşse... Burnunun direği sızladı. Ölmüş olsa buralarda olurdu. Komşuların gelip cenazeyi kaldıracak hâlleri yoktu. İki; Çeto'yu alıp götürmüşlerse...

Yüreğine ateş düştü. "Ömer!" diye inledi. Ömer'i götürebilmenin tek yolu Çeto'yu aşmaktı.

Yüküne sahip çıkarak palas pandıras koşup elma şekerli eliyle kapının kulpuna bastırdı. Açıldığını, sürgülü olmadığını gördü... Sonra da Çeto'yu.

Annah! Hüdai Aa? Nası da sessiz sessiz gelivirdin yav? Ne gokuyon sen bana bak?

Muzaffer Hoca, dizinde Ömer'le oturuyordu kuzinenin karşısında. Onun az ötesinde de Hüdai Ağa'nın tanımadığı, elinde çay bardağıyla orta yaşına yakın, yeşil pantolonlu bir adam vardı. Birinden biri çay demlemiş olmalıydı. Ama beceremediği kesindi. Çay çaydan başka her şeye benziyordu; zeytin suyu kadar siyahtı. Ev pekmez kokuyordu. Böyle çay yapmayı becerse becerse Muzaffer Hoca becerirdi.

Çeto gelip fileleri kokladı, sonra üst dudağını gözlerinin dibine kadar çekip diş gösterdi.

Gaç... Hüdai Aa, sen ne gokuyon ööle pis pis yav? Esans mı dökündün yoğusa?

Kalmadı ümidin soluk ve cılız ışığında bereket
Ve ölüm, kapımda kişner, sabırsız bir at oldu nihayet...

CAHİT SITKI TARANCI

"Vay vay vay vay vay vay vay..."

On dakikadır bozuk plak gibi tekrarlıyordu Hacı Naci Kalaycı. Gitmişti gül gibi arazi. Bağıra bağıra gitmişti. Şuraya bak, en az elli kişi çalışıyodu lan. Lan o kadar paran vardıydı madem, bekleyeydin de biz sataydık sana arsayı lan. Karı camiye de iskele kurdurmuştu lan. Lan kış üstü inşaat olur muydu lan? Bekleyemedin mi lan bahara kadar? "Vay vay vay vay vay vay vay..." Rüyayı da istihâreyi de piç ettin lan. Lan o gözlüklü zât orası için benim dediydi lan. Lan ben oraya kurulup dereyi seyredecektim lan. Ah bi göt göbek atmadan uyuyabileydim de bi istihâreye yatabileydim bak nasıl şikâyet ediyodum seni lan. Allah'tan da mı korkmuyon lan? Mübarek bi kişiyi yalancı çıkartmaya utanmıyon mu lan? Lan... Laaaaaaaannn...

"Amına döktüğümün amcığı." Nihayet değişik bir şey söylemişti. Devam etti değiştirmeye. "Gelin lan benle içeri." Fırıldak gibi dönüp arkasına kattı yeğenlerini. "Oturun lan aşağı." Oğlanları oturtup elleri götünde volta atmaya başladı. "Samet, sen Tahir'le iniyon şimdi şehre. Tee dibine kadar iniyon. Bak, Mamağa filan gitmek yok, bacaklarınızı kırarım. En uzağa gideceksiniz. Gölbaşı'na mı gidiyonuz, Nallıhan'a mı gidiyonuz bilmem. İki bidon gazyağı alıyonuz. Atıyonuz arabanın arkasına.

Üstünü de çadır beziyle örtüyonuz ki bidonları gören eden olmasın... Anladınız mı oğlum?"

Anlamışlardı tabii. Kışlık gazyağı aldıracak hâli yoktu Hacemmi'nin. "Anladık Hacemmi." dedi Behnan. "Hamamı yakmak için hazırlık yaptırtıyon."

"Yaptırtmıyom." dedi Hacemmi. "Yaktırtıyom. Bu gece yakacanız o amına godumun garısının ocağını bucağını. Görsün bakalım benle uğraşmak neymiş."

Tahir'in talihsizliği üzerindeydi. "İyi de Hacemmi... Ya hamamı yakmazsa bu gece kadın? Hani dediydin ya hamam yanmadan hamamı yakarsak yanlış olur diye?" diyerek çıkıntılık yaptı.

Hacemmi öyle bir duruş durdu, öyle bir dönüş döndü, Tahir'e öyle bir bakış baktı ki, o kadar hasedi olmasına ve gözden düştüğü takdirde mavi Desoto'yla şehirde uzun uzun gezip dolaşma sırasının ona geleceğini bilmesine rağmen Behnan bile acıdı oğlana. "Sussana salak!" diye fısıldadı eliyle ağzını kapatarak. Ama artık çok geçti. Hacemmi kaldırdı Tahir'i ayağa, zaten canı burnundaydı, evire çevire dövmeye başladı.

Hilâl Gıyas'a dönerek "Ne yapıyor bunlar?" diye sordu. "Neden oynuyorlar? Türkü de söylememiştik hâlbuki."

"Bana pek oynuyorlarmış gibi gelmedi ama..." dedi Gıyas. "Neden olmasın yani? Hadi, hep beraber..."

Göyneğimin ilmeği şinanay nay

Makara da gülüm makara da vay...

Yedi mevta, Hacemmi'yle Tahir'in tuhaf oyununa şevkle iştirak etti. Bir taraftan birbirlerinin ağzına yüzüne vuruyor, bir taraftan da koro hâlinde şakıyorlardı.

Gülsüm eve yanaşan kamyonla ilgileniyordu o sırada. Eşyaları gelmişti.

Gitti gelmez bahar yeli;
Şarkılar yarıda kaldı.
Bütün bahçeler kiliti;
Anahtar Tanrıda kaldı...
CAHİT SITKI TARANCI

İş çığırından çıkmıştı. Zaten bekliyorduk bunu ama, doğrusu bu kadar çabuk değil. Üç yüz doksan ölü Yeşilbayır'a bayır aşağı ve bayır yukarı yayılmış, saçma sapan işler yapıyorlardı. Toplamak, toplanmak, toparlanmak zorundaydık.

Haşmet, camiye kurulan iskeleye çıkıp çıkıp aşağı atlayanlarla uğraşıyordu. "Arkadaşlar, camide toplanıyoruz... Lütfen!" Biri Haşmet'i aşağı itiyor, az önce aşağı atlayan bir diğeri aşağıda tutuyordu. İskelede çalışmaya çalışan işçiler gaipten sesler duyup korkuyor, keserlerinin, çivi torbalarının, mala ve spatulalarının nasıl olup da ikide bir aşağı düştüğünü anlamaya çalışıyorlardı.

"Arkadaşlar... Cami... Toplantı..." Suzan'la Rahime birlikte hamama gitmişlerdi. Kefenlerini üstten indirip alttan da sıyırıp peştemal gibi bellerine dolayarak soğuk sularla yıkananları çağırıyorlardı. "Arkadaşlar, hanımlar, haydi camiye. Giyiniyoruuuz... Haydi amaaa...." Hazırlık yapmaya gelen natırların yer silmekten, musluk kapatmaktan canı çıkıyordu.

Ayşegül, Kavaklar Deresine inmişti. Kefenlerini yere atıp derede anadan üryan oynaşanlarla boğuşuyordu. "Arkadaşlar... Olmuyor ama... Toplantı yapmamız lâzım... Çıkalım sudan lütfen... Giyinip camiye gelelim... Arkadaşlar, kime diyorum?"

Medeni, Yeşilbayır muhtarlık ofisinde birbirlerine kafa göz giren yedi arkadaşımızı hem ayırmaya, hem de toplantıya gelmeleri için ikna etmeye çalışıyordu. "Yahu niye vuruyorsunuz birbirinize? Bırakın muhtarla yeğeni ne yapıyorsa yapsın. Uymayın siz onlara. Camide toplanıyoruz, hadi... Allah Allaaaah, bana niye vuruyorsun Adnan?"

Nihat'la ben, tepemizde inşaatı süren camide oturuyorduk karşılıklı. Durumun vahametini gören Sırrı da bizimle takılıyordu. Nihat habire eteğini kaldırıp kıçını başını göstere göstere gözlük camlarını siliyordu; ben aralıksız ayaklarımı sallıyordum. "Ne fena..." dedi Nihat. "Şunlara şahit olmak, ne olup bittiğini bilmek ve engel olamamak ne fena. İnsanın, keşke biz de onlar gibi kopsaydık hakikatten, diyesi geliyor. Hiç olmazsa hâllerinden memnunlar. Bizse kahroluyoruz. Bu revâ mı?"

Biz yerinizi biliyoruz.

"Yapılabilen ancak yapılabilecek olandır." diyerek felsefe yaptım. "Yapılamadığına, yapamadığımıza göre, demek ki yapılabilecek bir şey peşinde değilmişiz. Üzme kendini."

Size diyorum arkadaşlar. Nihat, Şemsi... Yerinizi biliyoruz diyorum.

"Söylediğinden yola çıkarak söylüyorum; 'Üzme kendini' demen de yanlış olmuş oluyor. Üzülmeyebilseydim üzülmezdim çünkü. Bana, yapılamayacak bir şey öneriyorsun." diyerek düzeltti felsefemi Nihat. Zaten bayılırdı her söylediğimi düzeltmeye. Acı acı gülerek; "Ölüler ölüyor." diye ekledi sonra. "Bir tane kötü bütün Yeşilbayır'a yetti. İyiler camiyi yapıyorlar, mezarlığı yapıyorlar, bilmiyorlar ki orada değiliz artık. Gidiyoruz Şemsi, gidiyoruz. Nasıl üzülmeyeyim?"

Yav kime diyorum çocuklar... Alooo... Biz nerde olduğunuzu biliyoruz diyorum yav...

Salkım saçak kara perdeyi gösterdi eliyle Nihat. "O taraf kısacık bir rüya tarafı." dedi dirilerin dünyasını kastederek. Kendine dokundu. "Bu taraf upuzun bir uyanıklık,.." Sağ elinin başparmağıyla omzunun gerisini işaret etti. "... O taraf sonsuz bir diriliş..." Omuzları düştü. "Şimdi gitmekte olduğumuz taraf ise... Olsa olsa kâbus tarafı olur herhâlde..."

Yav niye dinlemiyosunuz yav? Mezarlarınız yapılsın, bi de bana dilimden anlayan bi adam bulun, gerisine karışmayın yav...

"Veya koma." Yaptığı konuşmaya katkıda bulunmak istemiştim.

"Yanlış." diyerek düzeltti tahminimi. "Koma ve uyku arasında ruhsal açıdan hiçbir fark yok. Uykudan rüyayı sök, kalan şeyin adı zaten koma. Biz kâbusa gidiyoruz Şemsi. Kâbusa."

Şu çocuğun düzeltmelerinden bunalmıştım artık. "Senin gözlüğünün camında bir şey mi var?" diyerek gıcık verdim. Telaşla başına kadar kaldırdı eteğini, gözlüğünü çıkarıp silmeye başladı.

"Hav!"

Sırrı'nın havladığını ilk defa duyuyorduk. İkimiz birden dönüp baktık.

"Sırrı?"

Hele şükür dönüp bakabildiniz... İki saattir size sesleniyorum yav... İlle de havlamamız mı lâzım duymanız için?

Aslında duyuyor gibiydik de ciddiye almamıştık sanki çocuğu.

"Özür dilerim." dedim. "Kaptırınca..."

"Ben de özür dilerim." dedi Nihat. "Neydi? Söyle bakalım."

Biz sizin yerinizi biliyoruz.

"Ne yeri? Siz kimsiniz?"

"Sırrı ve az sayıda hanımı tabii ki." dedim gülerek. "Buket, Reyhan, Manolya, Çiğdem, Güllü, Demet, Yasemin ve Sedef... Ne yeri olduğuna gelince... Galiba muhtarın yeğenlerinin bedenlerimizi sakladıkları yeri kastediyor. Değil mi Sırrı?"

Aynen.

"Ee?" dedi Nihat bozuk bozuk. Bir şeyi de ondan önce anladım diye gücenmişti sanki. Eteğini indirmeyi de unutmuştu. Ayıp ayıp oturuyordu.

"Düşünsene..." dedim heyecanlanarak. "Yerlerimiz belli. Tek yapılması gereken, her şeyi eski yerine taşımak. Gülsüm denilen şu kadıncağız da mezarlığı yaptırıyor hazır."

Onu diyorum ya işte.

"İzninle düzeltiyorum..." dedi Nihat. Düzeltmese şaşardım.

"Gidip alma şansımız olmadığı sürece bedenlerimizin nerede olduğunun hiçbir önemi yok. Şu tadilat yapanlar ise artık toprağın altında yatmadığımızı bilmiyorlar. Diyelim anladılar, arayıp tarayıp Sırrı ve ailesine ihtiyaç duymadan da buldular. Tekrar soruyorum... Eee? Hangi mezara hangi bedeni koyacaklar? Hiç! Rastgele dağıtacaklar Allah rahmet eylesin deyip. Pekâlâ, söyle bakalım, yanlış mezara yanlış beden koymalarının şu anda bizim yanlış yerde olmamızdan ne farkı var? Ne değişir?"

Haklıydı... Gene...

"Haklısın." dedim. "Yerlerimizin bilindiğini duyunca... Birdenbire..."

Yav niye öyle diyosunuz? Belki beni bi anlayan çıkar içlerinden?

Sırrı'nın gayreti takdire şâyandı ama beyhudeydi de. İkimiz aynı anda gülümsedik Nihat'la, uzanıp kulaklarının arkasını okşadık. Nihat nihayet fark edip eteğini indirdi.

Sonra sâkinin kapısına varır,
Vurur testimi kırarım...
Sonra oturur bardak bardak içerim
Ciğerimden akan kanı...

MEVLÂNÂ

Muzaffer Hoca, Ömer'i son bir kere görebilmek için "İnşallah daha göçmemişlerdir." diye dua ede ede Hüdai Ağa'nın yazdığı adrese gelmiş, dev gibi köpeği ancak bir elinde tespih, bir elinde güllü lokum kutusuyla bahçeden geçip eve yaklaştığı anda fark edebilmişti. Hayvanın sırtı dönüktü. Ona değil evin kapısına bakıyor ve kapının, burnunun hizasından biraz daha aşağıda kalan kulpuna doğru havlıyordu mahlûk. Gerçek bir devdi. "Sahibi gibi maşallah." O sırada kapı açılmış, aralıktan Ömer'in yüzü parlamıştı. Köpeği de kendini de unutmuştu Muzaffer Hoca. Yüzünde mâni olamadığı bir tebessüm, ayaklarında mâni olamadığı bir acele ile hamle etmişti oğlana. "Şonu bi gucaklasam..." Dev köpek bunu görüp taarruza geçtiğinde bu da Ömer'e kucak açmak üzereydi. Ne bir diş gösterme, ne bir havlama. Sadece gök gürültüsü gibi bir böğürtü veya kükreme, ne bileyim ne ve doğrudan taarruz. *Hee, ittim ittim... Hemen taarruz ittim. Paralayacağıdım amma...* Köy köpeklerinin arasında büyüyen Muzaffer Hoca ömründe böyle bir canavar görmemişti. Hayvan hücum ederken daha da büyüyordu. "Annah!" Şahadet getirmişti, doğruya doğru, ama korktuğundan değil yani. Tam da o esnâda Ömer kapıdan fırlamış, hayvana seslenerek onu olduğu yere mıhlamış, sonra da yalınayak koşup elini

kabaran boyun tüylerinin arasına daldırmıştı. Hayvan duruyordu durmasına ama gök gibi gürlemeyi de sürdürüyordu. *Hee... Bırak didim Ömer'e, Hüdai Aa'nın talimatı var didim amma...* Ömer, elini köpeğin boynundan çözüp önüne geçmiş, Muzaffer Hoca'nın bacaklarına sarılmıştı. Muzaffer Hoca, tedbiren sadece saçını okşamakla yetinmişti Ömer'in. Köpek şimdi susmuştu ama oğlanın üstünden tehditkâr bakıyordu hâlâ. Yoksa korkmamıştı yani. O sırada da "Hoca Efendi?" diye bir ses duymuş, geri dönüp Menderes Komiseri görmüştü. *Hee... Cingen bazarına döndü bizim baççe... Gısmet bunayımış diyi öbürküsüne taarruz ideceğidim amma...* Ama Ömer gene durdurmuştu köpeği. "Dur Çeto!" Evet, aynen böyle demişti.

Menderes, tam da Hoca'nın izini kaybettiğini düşünerek bahçe duvarının yanında yürürken aslan kükremesini andıran bir ses duyup koşmuş ve Hoca'yı bir lokmada yiyebilecek irilikteki köpeği görünce tebdil kıyafet geldiğini unutup elini beline atmıştı. Ama tabanca mabanca yoktu tabii. O sırada küçük oğlanın evden fırladığına, dağ gibi köpeği önce bir sözüyle, sonra da koşup bir temasıyla tesirsiz hâle getirdiğine şahit olmuştu. Oğlan o kadar sarı saçlı, o kadar beyaz tenliydi ki, "Ömer!" diye haykırası gelmişti. Ama haykırmamıştı. Ortada katana cesâmetinde bir yaratık vardı çünkü ve o ortadayken bağırıp çağırmak, cesaretten daha başka şeyler isterdi. Zırh mırh gibi şeyler. Eh, Menderes, Hoca Efendi kadar korkusuz değildi; korkuyordu yalan yok, usul usul yaklaşmıştı küçük gruba. Serde ise vazifeşinaslık vardı, ne kadar korkarsa korksun, dönemezdi. Tek ümidi, köpek ona da saldıracak olursa küçük oğlanın gene devreye girmesiydi. Öyle de olmuştu. Boşa çıkmamıştı ümidi. Hocaya, köpeği kızdırmamaya çalışarak kibar kibar seslendiği anda köpek de kızmaya bahane arıyormuş gibi hücuma geçmiş, ama oğlan "Dur Çeto!" diyerek bir kere daha durdurmuştu onu. *Hee... Ömer dur dimeyeydi darmanduman ideceğidim bunun götünü amma...*

"Gomser?"

"Gördün ya Hoca Efendi... Kanundan kaçılmıyor."

"Beni takip mi ittin sen?"

"Vazife... Ne yaparsın? Şu şey... Köpek... Zarar vermez inşallah?"

"Vermez." Hocaya sormuştu Menderes ama cevap Ömer'den gelmişti. "Ben ona 'Dur' dedim ya." Sonra da eklemişti uslu uslu; " Hüdai Ağa kızar. Benim içeri girmem lâzım."

Bu ikisi de davet edilmiş gibi onun peşi sıra eve doğru yürümeye kalkınca, dev köpek kapıyla aralarına duvar örüp gene gürlemeye başlamıştı. Gene Ömer engellemişti onu. "Sus Çeto. İçeri gir. Muzaffer Hoca'yla öbür amcaya da bi şey yapma sakın." *Hee... Havlatmadı bile. Hâlbükse çok didim Ömer'e bunnarı içeri almayalım diyi amma...* Ömer önden, dev köpek, neydi adı, Çeto, Çeto onun arkasından, ama geri geri, bunları gözleriyle kesip biçerek; sonra Muzaffer Hoca, en sonra da Menderes girmişlerdi eve. Girerken bir kere daha sorma lüzumu hissetmişti Menderes. Muzaffer Hoca kadar cesur değildi malûm. "Köpek şey yapmaz değil mi?" *Hee... Hazır dar yirde de gıstırmışsım, yapacağıdım valla amma...* Ömer tekrar köpeğe dönmüştü bunun üzerine. Sanki köpek itiraz etmiş de Menderes'le Hoca duyamamış gibi, "Hayır! Isırmayacaksın diyorum!" demişti. Sonra da eliyle arkasını işaret edip tatlı tatlı emretmişti. "Hadi gel." Senin koca dağ, çocuk gibi mızıklanmış, ama tıpış tıpış da gitmiş, Ömer'in arkasına sinmişti.

"Ge bi gucaklayım oolummm!"

Anca ondan sonra kucaklayıp koklayabilmişti Muzaffer Hoca Ömer'i. "Bak sana ne getirdim."

"Lokum mu?"

"Hee.. Lokum. Açayım da yi."

"Cüz bitmiş gibi mi?" Öyle de akıllıydı kerata.

"Hee."

"Biz Ankara'ya taşınıyoruz."

"Süst." Öyle de patavatsız çocuktu.

Muzaffer Hoca Menderes'le göz göze gelmemeye çalışarak lokum kutusunu açmış, Ömer'in eline tutuşturmuştu. "Musavirimize de ikram idecen ni?"

Ömer, kendi yemeden Menderes'in yanına gidip ona ikram etmiş, sonra Muzaffer Hoca'ya tutmuş, sonra bir tane Çeto'nun

ağzına vermiş, en sonra kendi yemişti. Öyle de düşünceliydi hergele.

"Hoca Efendi..." demişti Menderes nitekim. "Takke düştü, kel göründü. Ne yapacağız şimdi?"

Hee... Ööle didi... İkisi de kel değil amma...

"Ömer'in yanında gonuşmasaz?"

"Peki."

" Hüdai Efendi nirde ya Ömer'im?"

"Çarşıya gitti. Gelecek."

"Dur ben bi çay demliyim de içelim sıcak sıcak."

Çayı demleyip içekoymuşlardı. İşte de Hüdai Efendi gelmişti. Öte odaya falan geçip ... artık?

Sırasıyla Muzaffer Hoca ve Menderes'ten yokluğundaki hikâyeyi dinleyinceye kadar donu ancak çözülmüştü Hüdai Ağa'nın. Dakikalardır kapının ağzında, bir elinde dört file, bir elinde elma şekeri olduğu hâlde dikildiğini ancak o zaman fark etti. Üstünden başından buz kıymıkları dökülüyor gibi hissediyordu. Yürüdü, evin kemiklerini sızlatan adımlarla Menderes'in önünden geçip odanın sonuna gitti, fileleri Ömer'in yatağının üstüne bıraktı. Elma şekerini mikrofon gibi ağzının önünde tutuyordu hâlâ. Döndü, Hoca'nın yanında durup Ömer'e uzattı.

"Bu ne?"

"Elma şekeri. Hiç yemedin miydi?"

"I-ıh."

"Tut. Önce yalayıp şekerini bitiriyorsun, sonra da altındaki elmayı yiyorsun, tamam mı?"

"Tamam."

Menderes, köylü kılıklı, köpeği gibi dev yapılı ve son derece çirkin adama hayretler içinde bakıyordu. Konya'ya geldi geleli bu kadar mikrofonik Türkçe konuşanına rastlamamıştı... ve de bu kadar ağır esans sürenine. Ne sürünmüştü dağ gibi adam allâsen? Hiç yakışıyor muydu?

"Hüdai Bey, ben Baş Komiser Menderes Işıktar." dedi kibarlıktan kırılarak. Bu adama çocuk kaçırmış adam muamelesi yapmayacaktı. Cüssesinden ve köpeğinden dolayı değil, iyi ni-

yetli bir adam olduğunu bildiğinden. "Feridiye Polis Karakolunun amiriyim. Tahmin etmişsinizdir neden burada olduğumu. Bir süredir çocuğumuzun izini bulmaya çalışıyorduk."

Hüdai Ağa, "Konya Konya olalı böyle bir İstanbul Türkçesi görmemiştir." diye düşünüyordu o sırada. Menderes'e eceline bakar gibi baktı. "Buldunuz." dedi dudakları titreyerek. "Netice?" İçinden, "İnşallah Ömer coşup da Ankara'ya gideceğimizi söylememiştir." diye dua ediyordu.

"Neticeyi üç aşağı beş yukarı tahmin ediyorsunuzdur. Bu işe ne pahasına olursa olsun bir son vermek mecburiyetindeyiz. Siz vermezseniz ben vereceğim; mecburum. Şu Ankara'ya gitme planını falan da çıkarın aklınızdan. Bitti o iş."

Duasının boşa çıktığını tezelden öğrenince, odanın tavanına sitemkâr bir bakış attı Hüdai Ağa. "Hiç mi yanımda olmayacaksın Allah'ım?"

"Annah!" dedi Muzaffer Hoca o sırada. "Gaç hay gomser... Nası son vereceğimişsin? Çocuğu çukura geri atıp üstünü de..." Dudağını ısırarak sustu, kucağında oturan Ömer'in sarı kafasını usulca okşayıp sözünün gerisini yuttu.

"Ben biliyorum." diye araya girdi Ömer. "Beni Şerefsize götürecek." Elma şekerini yaladı. "Bu şeker esans kokuyo."

Hüdai Ağa Ömer'i kuş gibi kaldırdı Hoca'nın kucağından. "Üstünü giydirelim, bereni de takalım, siz Çeto'yla oynayın biraz bahçede. Olur mu?"

"Elma şekerimi de aliyim mi?"

Al len al... Bana da virin ni azincik?

"Tabii al. Senin o."

"Sen niye esans kokuyosun?"

Hüdai Ağa Kokucu Dursun'a ana avrat düz gitti içinden. "Kokuyorum ama esans değil." diye yalan söyledi. Gücüne gidiyordu bu yaşta. "Kolonya bu. Altın Damlası."

Çeto ayaklanıp kapının ağzına gitmiş, kuyruk sallıyordu. *Hüdai Aa, avrat gibi koku dökünmeye utanmıyon nu yav?*

Henüz kimse kapıya yönlenmediği hâlde köpeğin kapı ağzındaki çıkış hazırlıklarını gören Menderes ciddiyetini kaybedip güldü. "Adam gibi lâf mı anlıyor bu?"

"Ana maşşallah." dedi Muzaffer Hoca. "Hakkat da anlarımış gibi gapıyı çırmalayor bak hele. Bi yaşıma daa bastım."

"Konuşuyo o."

Hüdai Ağa Ömer'i âdetâ uçurarak köşeye götürdü. "Konuşuyor, evet." dedi başının gerisine doğru gülerek. "Yeni Meram'da haftadan haftaya makale de yazar kendisi. İbrahim Dağdelen müstearı Çeto'ya aittir."

Menderes'le Muzaffer Hoca kırık kırık gülüşürlerken Hüdai Ağa seri hareketlerle sıkıca giydirdi Ömer'i. "Hadi bahçeye." dedi koca eliyle başını sıvazlayıp. Hiç de kendisinden beklenmeyen bir şey yapmış, yatağın üstündeki fileye bir de naylon top sokuşturmuştu Aşut. Çıkarıp eline tutuşturdu. "Elma şekerin yere düşerse yeme e mi? Ben gene alırım sana." Yok yok. Kesin parasını hesaba eklemiş olmalıydı topun. Böyle bir jest... Aşut'tan... İmkânı yoktu.

"Peki."

Gapıyı açsanız ya gardaşım? Ne bakıyonuz? Aloo...

"Aa, gene kapıyı tırmalıyor." dedi Menderes. "Sonra da bize bakıp inliyor. Vallahi açmamızı istiyor." Ayaklanmıştı ama Çeto'ya fazla yaklaşmaya cesaret edemiyordu.

"Açın açın." dedi Hüdai Ağa yanında Ömer'le yaklaşırken. "Bir şey yapmaz."

Menderes, ayakları kapının bir metre gerisinde, üstten sünüp kapının mandalını kaldırdı, çekip açtı. Kuyruk sallaya sallaya bahçeye fırlayan hayvanın arkasından hayret ve hayranlıkla baktı. Eli mandalda, kaba etleri bir metre geride, öne köprü kurmuş gibi görünüyordu. Ömer köprünün altından geçerken Hüdai Ağa Menderes'in omzuna dokundu arkadan.

"Kapatalım mı Komiser Bey?"

"Haa.. Tabi tabi." Kapıyı kapattı, ayaklarını arkada unutmuştu; yeniden dikilmek için kendini elinin yardımıyla geri itti sertçe. Şu meseleyi nihayete erdirme zamanı gelmişti. Ellerini ovuşturdu. 'Hadi bakalım.' demek istiyordu. Bu Hüdai Efendi munis munis bakıyordu ya, Hoca alıcı kuş gibiydi maşallah. Sanki tutmasan üstüne atlayacakmış. "Evet." dedi, söze nasıl başlayacağını bilemediği için. "Nerden başlayalım? Nasıl gelelim sadede?"

Hüdai Ağa yaba gibi elini açarak yer gösterdi Menderes'e. "Önce oturalım isterseniz. Çay?"

Menderes buyur edildiği divana geçip oturdu. "İçtim. Kâfi." dedi.

Hoca'nın bardağındaki zeytunî sıvıya bakıp iç geçirdi Hüdai Ağa. Cami lojmanındaki tecrübesini hatırlayınca midesi ekşidi. 'Akıllıca bir seçim.' diye düşünerek Menderes'in az ötesine iliştı. "Siz mevzunun neresindesiniz?"

Menderes anlamamıştı.

"Nasıl?"

"Meselenin ne kadarını biliyorsunuz diyorum."

Menderes, Muzaffer Hoca'ya baktı. "Hoca Efendi ne kadarını anlattıysa o kadarını." dedi. "Sizi kati surette anlatmadı meselâ. Ama Ömer'in..."

"Senden bigaç gün soora geldi bu... Ben de oğlanın doğduğu günden başladım, ne varısa ne yoğusa anlattım." diyerek Menderes'in sözünü kesti Muzaffer Hoca. "And olsun senden için hiçbi şiy dimedim... Amma, Ömer'in sağ olduunu, emniyette olduunu dimiş bulundum..." Alt dudağını ısırırken sakalları titriyordu. "Dimeyeceğidim, ağzımdan gaçıvırdı hay Hüdai Efendi. Bu da aklı başında, okumuş itmiş adam hazar. Düşmüş peşime. Ben bura gelince o da gelmiş oldu..." Dişlerini belirgin biçimde sıkıp kafasını salladı. "Sayemde..."

Menderes Hüdai Ağa'ya bakıyordu. Hüdai Ağa ise suçlu suçlu oturan Muzaffer Hoca'ya. "Her şeyi anlattın mı Hoca?" diye sordu. Adamı fazla da hırpalamanın âlemi yoktu. "... Efendi..." diye ekleyerek kibarlık yaptı.

Muzaffer Hoca kıvrandı. Tabii ki anlatmamıştı. Ama yalan söylemeyecekti. Hayır! "Eh..." dedi ıkınıp sıkınarak. "Sayılır."

Menderes'in sağ elmacık kemiğinin üstü seğirdi. "Nasıl sayılır? Hani, her şeyi anlatmıştın?"

"Canım... İnanmazdın ki. Şimci anlatsam şimci de inanman."

Menderes homur homur, "Sen hele bir dene de..." dedi, "... inanıp inanmayacağıma bakarız."

Muzaffer Hoca köşeye fena sıkışmıştı. İmdat isteyen gözlerle baktı Hüdai Ağa'ya. Belki bir çaresini bulurdu bu koca herif.

Bulur muydu ki? Bir el uzadıvırır mıydı? Soluğunu tuttu.

"Ben tahmin edeyim neyi anlatmadığını..." diyerek imdat elini uzattı Hüdai Ağa. Menderes kulakları dikmişti. "Son geceyi es geçtin bence... değil mi?"

Muzaffer Hoca soluğunu koyverdi. "Ne bileyim hay Hüdai!" dedi. "Hem inanmaz diyi anlatmadım, hem de inanıvırır da yavrıyı suçlar diyi."

Menderes sabırsızlanmaya başlıyordu. "Ee?" dedi cümbüş derisi gibi bir tınlamayla.

Hüdai Ağa ona cevap vermedi. "Artık anlatsan ne, anlatmasan ne?" dedi. "İşte burada kendisi. Anlatalım, bakarsın o da bizim gibi düşünür o zaman. Ufacık çocuğu niye suçlasın hem?"

Menderes çatlıyordu merakından. Yanağının seğirmesi çöp gibi batıyordu gözüne. "Artık başlasanız beyler." dedi sesini biraz daha yükselterek.

Muzaffer Hoca, odadaki tek muhatabı Hüdai Ağa'ymış gibi devam etti. "Nası anladacaz ya? Biz de ne biliyosak Ömer'den biliyoz."

"Ama doğru bildiğimizi de biliyoruz."

"Biliyoz dimeyelim de, inanıyoz diyelim gayrı."

"Neyse ne beyler! Hanginiz anlatacaksanız anlatın artık yaa. Sabrımı mı sınıyorsunuz? Anlatın şunu. Neymiş!"

Muzaffer Hoca, "Sen anlat." dedi Hüdai Ağa'ya. "Sen daa iyi biliyon."

Hüdai Ağa Menderes'e döndü nihayet. "Kısaca anlatayım." dedi. "Köye gittiğinize göre Şeref Çavuş'un hâlini görmüşsünüzdür."

"Gördüm. Paramparçaydı adam. Kolları bacakları izole bantla tutturulmuş gibiydi. Kulağının biri de kopmuştu. Sadede gelin lütfen. Nedir? Kısaca?"

"Kısaca geliyorum sadede... Onu o hâle getiren Ömer'di."

Güneşin doğması tabiat kanunu...
Senin doğman eşeyli üreme...
Ölmen eşyanın tabiatıydı, öyle mi?
Hâlâ mucizeye inanmıyordun ya,
İşte mucize oydu.

HÜDAİ NÂBİT

Menderes'in sağ elmacık kemiğinin üstündeki seğirme, inme inmiş gibi geçivermişti. Hüdai Ağa'nın onu o hâlde bırakıp attığı iki odunu yutmaya çalışan kuzine çatırdıyor, Muzaffer Hoca boyun idmanı yaparmış gibi kafasını yukarı aşağı sallayıp duruyor, dışarıda Ömer şırıl şırıl sesiyle şakıyor, o korkunç köpek, cüssesiyle alâkasız cik cik sesler çıkarıyordu.

Dalıp gitmişti Menderes.

O mahalle karısı kılıklı musibet kadın, o kaşarlanmış pezevenk kılıklı adam, o götü boklu ufak oğlan, şimdi de bu dinli imânlı imam efendiyle o koca köpeği kürdan kırar gibi kıracak ebatta Hüdai Efendi... Tabii sayarsan bir de Ömer Çavuş. Bunlar ne yapmaya çalışıyordu allâsen? Hepsi mi Çavuş ailesiyle iş birliği içindeydi?

Daha neler!

Bunlar farklı gibiydi. Gibisi fazla, farklılardı. Durmuş oturmuş insanlardı bunlar. Karakolun vakasız günlerindeki Feridiye personeli gibi, huzurdan sermest insanlardı. Öyle, taş attım kuş vurdumla coşup taşmayacak, her sikim hıyar diyene bir avuç tuz alıp koşmayacak, ıvır zıvıra teşne olmayacak insanlardı. İyi kötü ayırt edebiliyordu Menderes; bu ikisi, ne yapıp ettiğinin farkında olan insanlardı.

Aksi mümkün müydü peki? Ne söylediklerinin farkında olmamalarına imkân var mıydı? Oğlana duydukları muhabbet ve merhametle körleşmiş, idraksizleşmiş olmaları mümkün müydü? 'O kadar seviyorlar ki çocuğu, ne dese inanıveriyorlar.' fesatlığını doğru çıkaracak adamlar mıydı bunlar?

Katiyen değildi.

"Vallahi değil." diye düşündü.

Ama, 'Onu o hâle getiren Ömer'di.' diyecek adamlar da değildi. Bırak duyup da inanmamayı, öyle aklı başında adamlardı ki bunlar, görseler de inanmamaları beklenirdi. Ama inanıyorlardı. İnanmışlardı. Buyur işte; hiç de yalan söyler gibi söylememişti Hüdai Efendi. İnanarak söylemişti. Bu olmazdı. Şu için için övüp durduğu iki adamdan biri babası, biri de abisi olsa gene olmazdı. Olamazdı yani. İnanılacak şey değildi. Nasıl olsun?

"Nasıl?" diyebildi yalnızca. Doğrudan Hüdai Ağa'ya bakıyordu. Bombayı atana.

"Ona benim de aklım ermiyor." dedi Hüdai Ağa. "Gelgelelim, daha nelere nelere aklımın ermediğini bir söylesem, Hoca'yla birbirimize gireriz şimdi burda."

Muzaffer Hoca, "Aklımızın irmesi mühim değil..." diye atıldı aceleyle. Evinde yaşadığı ilâhiyat tartışmasını bir daha yaşamak istemiyordu Hüdai Efendi'yle. Adamın aklını karıştırıyordu bu adam. "İnansaz yiter... Biz de basbayaa inanıyoz buna."

Menderes, hayâl gücünü zorlayarak az önce tanıştığı küçücük Ömer'i kendisinin üç misli babasını nakavt ederken canlandırmaya çalıştı zihninde. Epey de çaba sarfetti. Torpil bile yaptı oğlana. I-ıh... Olmuyordu. "Hadi canım sen de..." dedi. "Çocuk masallarında bile olmaz böyle şeyler. Devin ayağı kayıp düşmüştür falan ama bacak kadar bebe evire çevire dövmemiştir hiçbir zaman devi. Olur mu öyle şey yav? Ne dediğinizin farkında mısınız siz?"

"İnanmıyorsunuz yani?" diye sordu Hüdai Ağa.

"Katiyen."

"Ben sana inanman didimidi." dedi Muzaffer Hoca.

"İnanılacak olanı söyleyin, inanayım."

"Peki." diyerek düşünceli düşünceli söz aldı Hüdai Ağa.

"İnanılacak olanı söylüyorum şimdi... Şu dışarıdaki koca köpek var ya... Hani Ömer'in sayesinde dişlerinden kurtulduğunuz? Bahçeme izinsiz girdiğiniz için sizi ısırmaya kalkan?"

Menderes bağlantıyı kuramadı. "Ee?" dedi kaşlarını çatarak. Ayrıca köpeğin ısırmaya değil, yemeye kalkıştığını düşünüyordu.

"Ömer'i de ısırmaya kalkmıştı."

Muzaffer Hoca'nın içi gitti. "Hi!" dedi. "Allah etmeye."

Menderes, dev köpeğin Ömer'i ısırmaya kalkmasıyla Ömer'in babasını komaya soktuğu masalı arasında bir illiyet bağı kuramadı.

"Ee? Beni ısırmaya kalkan koca köpeğiniz Ömer'i de ısırmaya kalktı. O kısmını anladık. Sonraki kısım?"

"Sonraki kısım şu: Köpek ona saldırınca Ömer de onu altına işetinceye kadar dövdü."

Bu sefer hiçbir şey demedi Menderes. Sadece boynunu kütletti. Bu adamlar az daha böyle devam edecek olurlarsa şu korkunç çaydan bardak bardak içebilirdi.

"Daasını da diyivir Hüdai Efendi." dedi Muzaffer Hoca Hüdai Ağa'ya.

Hüdai Ağa da dedi:

"Dahası, Ömer bu işi yaptığında, ayakta duramayacak hâldeydi. Yarı yarıya komadaydı desem yalan olmaz. Babasının evinden kaçtığı sabah, yara bere içinde ve paramparça buldum onu kapımın önünde... Ama yaralarının hiçbirini Çeto yapmamıştı... "

Menderes kendine çay doldurmaya davrandı.

"Var mı içen?"

"Age bana vir." dedi Muzaffer Hoca bardağını uzatarak.

Hüdai Ağa kesin bir dille reddetti.

Tıpatıp sana benzeyenim ben...
Ağlarsan ağlayan,
Gülersen gülen...

MEVLÂNÂ

Hüdai Ağa suratını ekşitti. Şu katranın mucidi Muzaffer Hoca dahi bir bardakta pes ettiği hâlde komiser üst üste ikinci bardağını içiyordu. Odaya, kaynar pekmez kazanında kavrulmuş susam kokusu hâkimdi. Muhtemelen evin her tarafına da hakimdi. Kimbilir, belki bahçeye de hakimdi. Korkunçtu. Çaydanlıkta kaynattığın suyu doğrudan çay kutusunun üstüne döksen, bu kesâfette bir koku elde etmen gene zordu. Muzaffer Hoca'yı takdir etmek lâzımdı yani, iyi iş çıkarmıştı. Şu komiser de enteresan bir adamdı. Bardaktaki o erimiş kamyon lastiğinin çay olduğuna inanabiliyor, Ömer'in Şeref Çavuş'u hastanelik ettiğine inanamıyordu.

Sessizliği 'şu komiser' bozdu.

"Bu bahsi kapatıyorum şimdilik... Bir evveliyâtınız yoktu anladığım kadarıyla. Birbirinizi nasıl buldunuz, onu anlatın siz bana asıl."

Önce Hüdai Ağa anlattı.

Ömer yalan nedir bilmiyordu. Geri dönmek istemediği, zor şer dönse bile bir yolunu bulup tekrar kaçacağı kati olduğu hâlde Karaaslanlı olduğunu hiç saklamadan söylemişti. Babasının adını, anasının adını, oğlan kardeşini, dilinden düşürmediği Muzaffer Hocasını bir çırpıda, okulunu, okulda uğradığı mu-

amelâtı, cetvelli iblis Mehmet Çetin'i, sabah akşam horoz gibi dövüştüğünü - dövüştürüldüğünü Hüdai Ağa sordukça, sonra sonra anlatmıştı. İlkin Hüdai Ağa da inanmamıştı el kadar çocuğun babasını dövdüğüne, ama o anlatıp bu dinledikçe, nasıl olup da inandığına şaşıra şaşıra bal gibi de inanmaya başlamıştı... İnandıktan sonra da kaşınmaya... İlle de gidip çocuğun büyüdüğü, yaşadığı –ona yaşamak denirse– ve nihâyet terk ettiği yeri görmek, şu meşhur Muzaffer Hoca'yla irtibata geçmek için yanıp tutuşuyordu adam. Sanki o korkunç hayat hikâyesine ancak o zaman biraz daha inanacak, ancak o zaman her şeyi göze alıp çocuğu o hayattan kurtarmak için harekete geçecekti.

Geldiğinde gülmeyi bilmiyordu çocuk. Oynamayı bilmiyordu. Masada oturup kahvaltı etmeyi, yemek yemeyi bilmiyordu. "Bıçaktan, adâb-ı muaşeretten geçtim, çatal kullanmayı bilmiyordu." Ağlamayı bilmiyordu. "Onu hâlâ bilmiyor. Öğreneceği de şüpheli bu saatten sonra." Sevmesini, merhamet etmesini, acımasını, yüreğinin sızlamasını bilmiyordu. "Canının acımasını da bilmiyor. Kafasındaki dikişlerle katkütleri, suntadan çivi söker gibi kanırta kanırta, deriye gömülmüş yerlerini çakıyla oya oya çıkarttım, yaralarının kabuklarını çatır çatır yoldum, oralı bile olmadı."

Neticede dayanamamış, Karaaslan'ın yolunu tutuvermişti bir gün. Keşke de tutmasaydı. Şimdi belki köydeki durumu, çocuğun hakikati noksansız anlattığını bilmiyor olacak, ama polis baskınına da uğramayacaktı. "İnsâniyet nâmına iş yaptım diye sorgulanacak, tevkif de edileceğim büyük ihtimâlle, mühim değil de, olan çocuğa olacak. Başını çamurun üstüne çıkarmıştı iyi kötü. Ben de hasbelkader uzanmış, tutmuştum elini. Şimdi tekrar batacak... Keşke gitmeseydim Karaaslan'a... Keşke..."

Menderes, iki üç dakika kadar sessizce bekledi Hüdai Ağa'nın konuşmasını. Devam etmediğini görünce "Bu kadar mı?" diye sordu.

Hüdai Ağa sıkkın sıkkın omuz silkti.

Hoca, Menderes ona doğru dönerken kendiliğinden girdi lâfa. "Sen şimci inanmayon ya bizim inandığımıza..."

Menderes'in aklı, Hüdai Ağa'nın feryâdındaydı. "Haksız mı

yani?" diye düşünüyordu. "Burada suçlanması gereken o mu? Yanlış bir şey mi yapmış? Ben ne yapardım onun yerinde olsaydım? Arkamı dönüp gider miydim? Paketleyip karakola koşar mıydım? Ne yapardım? Ne?"

Daha neler duyacaktı bakalım.

"Evet, inanmıyorum." dedi Muzaffer Hoca'ya. "İnanamıyorum. İstesem de olmuyor."

"Bak bağalım şo anladacağıma inanacan nı..."

"Bir dakika..." deyip kalktı, odayı iki adamın da içini kaldıran pekmez kokularına boğarak kendine yeni bir çay doldurdu Menderes. "Şimdi dinliyorum."

Hüdai Ağa, Muzaffer Hoca'nın ilave bir şey anlatabileceğini zannetmiyordu. Ama adam, "Ömer'in gaybolduğunun devrisi gece bi rüya gördüm..." diye başlayınca heyecanlandı.

"Evimde, pencire kenarında oturup dururmuşsum..."

Geceymiş... Oturduğu yerde hem tespih çeker, hem de Karaaslan'la Meram yolunun arasını çizen kavak sırasına bakıp dururmuş bu. Derken, Ömer'in her gün girdiği iki kavak arasından dev gibi bir adamın girdiğini görmüş köye.

"Aynı gavak... Andossun Ömer'in köye gapı bellediği her zamanki iki gavak..."

Bu hemen fırlayıp çıkmışmış dışarı. Adam, gitmeye hiç de niyeti yokmuş, zaten camiye gelmişmiş gibi dikilip dururmuş bakarak. Allah'ın selâmını da vermiş mi güzelce? Selâmı alıp; "Buyur hemşerim, birine mi baktıydın?" demişmiş bu da. O 'Yo-oo' deyince de namaza geldi sanmışmış bu. Ama adam gene 'Yo-oo.' demişmiş. Bu ne diye geldiğini ısrarla sorunca da adam buna; "Şeref Çavuş iyi mi?" diye sormuşmuş.

"Aklım üstümden gidivirdi Şeref'in adını duyunca."

İlkin, 'Bu koca adam dövmüştür Şeref'i. Şimdi de merak edip sormaya gelmiştir." diye düşünmüşmüş, ama sonra kendi kendine vazgeçmişmiş bu düşüncesinden.

"Şeref'i o döğdüyse bile yingeylen güçüğoğlanı kim döğdü ya?.. de mi canım?"

Böylece, Ömer'in bu adama sığındığını anlamış ve o da ona Ömer'i sormuşmuş.

"Ben de ona didim ki; 'Ömer nası?' Allah seni inandırsın, yaprak gibi titireyeyazdı goca adam."

Pek güzel anlaşmışlarmış ondan sonra. Adam buna Ömer'in emniyette olduğunu söylemişmiş, bu da ona 'İnşallah hep emniyette galır.' demişmiş. Sonra bu ona ne diye gece gece geldiğini sormuşmuş, o da buna 'Daa öğlen bile olmadı.' demişmiş. Sonra uyanmışmış.

Hocanın "Rüyamda gördüğüm dev adam Hüdai Ağa'ydı." demediği kalmıştı bir tek. Dur bakalım nereye varacaktı bu işin sonu. "Allah hayıra çıkarsın..." dedi Menderes.

"Allah'ın işi olur da hayıra çıkmaz olur mu?" dedi Muzaffer Hoca. "Zülcelâl'in şerilen işi olur mu? Hayıra çıkardı hazar."

Hüdai Ağa, Muzaffer Hocan'nın rüyasını dinlemeye başladığından beri "Yoksa?" diye sormak istiyordu. Hepsi o... Yoksa? Ama o kadar kaptırmıştı ki, soramıyordu. Onun yerine Menderes sordu.

"Yoksa?" Biliyordu alacağı cevabı. "Meğer Hüdai Ağa'ymıış." diyecekti sonunda Hoca.

Göz bebekleri titrer gibiydi Muzaffer Hoca'nın. "O goca adam, senin de tahmin ittiğin gibi, Hüdai Efendi'ydi gomser..." Menderes'e acıdığını çok fazla belli ederek usul usul kafa salladı.

Menderes tam da "Evet, bunu tahmin etmiştim." diyecekti ki devam etti Muzaffer Hoca.

"Yalınız... o goca adam, bigaç gün soora, rüyamda gördüğüm o iki gavağın arasından girivirdi Garaaslan'a..."

İşte bunu tahmin etmemişti Menderes.

"Ee?" dedi heyecanlandığını göstermemeye çalışarak.

"Ee'si, rüyamda ne gonuştuksa o gün de aynını gonuştuk o adamlan... Elifi elifine... Sankı ben öğretmişsim..."

"Yaa?" Olur muydu ki?

"Yaa... Hanı en sonu 'Daa öğle bile olmadı.' didiydi ya o gece rüyamda?"

"Evet?"

"Garaaslan'a girdiğinde daa öğle bile olmamışıdı." Döndü Hüdai Ağa'ya, ama hâlâ Menderes'e anlatıyordu. "Bu goca

adam... gomser.. İyi diğne... Bana tee gaç gün evvelinden rüyamda görüküp ziyaretime geleceeni diyivirirmiş meğer... Görüyon nu bir?" Menderes'e döndü. "Çıkmış mı hayıra?"

Menderes, "Bir çay mı doldursam ki kendime?" diye düşünüyordu o anda. Kilitlenmişti. Masal gibiydi, ama Hoca'nın yalan söylemediğinden emindi. En azından buna çok inanası vardı. "Çıkmış..." dedi kırık bir sesle. Fena sarsılmıştı.

Ötede Hüdai Ağa da iyi sayılmazdı. "Sen bana tanıdık birine bakar gibi bakıyordun..." dedi dalgın dalgın. Onu dinleyip dinlemediklerinin farkında bile değildi. O anda odada yalnız başına oturuyor da olabilirdi ve gene aynı soruyu sorardı. "Rüya yüzünden miydi o okunaklı bakmalar? Rüyandan mı tanımıştın beni?"

"Hee." dedi dopdolu bir genizle Muzaffer Hoca. Sakalları da titriyordu şimdi. "Allah..." Bir nefes alıp verdi, "... bizi bi hesap üzerine toplayor Hüdai Efendi..." Daha derin bir nefes aldı, "... amma şo gomseri ne diyi musallat idiyor? Ne diyi? Günaha giriyom amma..." Soluğunu gürültüyle bırakıp Menderes'e döndü. "Nirden çıktın hay gomser?" dedi hıçkırarak. "Vali-i Kâinat, biz iki fakıra bi vazife bahşitmiş besbelli... Bak, kimseciklerin bilmediği cilvelerle gavuşturuvirmiş yollarımızı O... Sen ne işe yaran madem hay Menderes? Ne işe yaran?"

Menderes metânetini muhafaza etti. "Ne demek istediğini anlamadım Hoca Efendi." Aslında anlamıştı.

Hoca izah etti.

"Bize 'Düzeldin, hâllidin şo işi!' dimiş Allah. Hâlâ da dir durur. Sana ne didi ya? 'Hüdai'yle Mızaffer'in düzelttiğini boz!' mu didi? Ne didi gardaşım? Ne işin var len senin burda?"

Menderes metânetini daha da zorlanarak muhafaza etti. Şimdi 'vazife' dese, Muharrem Kılıç'tan yediği küfürü bunlardan da yerdi büyük ihtimâlle. 'Ne bileyim ben' dese, 'Kalk git o zaman' derlerdi. En iyisi susmaktı. Başını omuzlarının arasına gömüp fırtınanın geçmesini bekledi.

Hüdai Ağa dalgın dalgın kalkıp kendine bir bardak kömür suyu doldurdu o arada. Hoca ona rüyasını anlatmamıştı daha evvel. Şimdi anlatıyordu. Hem ona, hem de komisere.

"O zaman ben de kendi rüyamı anlatayım size." dedi bardağa bir araba şeker boca ederken. "Gördüm ve o gecenin sabahında Ömer'i kapımda buldum.. Kanlar içinde..."

Anlattı.

Tümü kefenli üç, bilemedin dört yüz kişilik bir kalabalığın ortasında bulmuştu kendini o gece. O kalabalığın, kendisi hariç her ferdinin elinde sarı çiçeklerden örülmüş birer çember vardı. Aralarına karışmış gibi değil de dokularına karılmış gibi hissediyordu kendini. Basar da basmaz gibiydi yere. Yürür de yürümez gibi... Onlarla beraber hem duruyor, hem de su gibi akıyordu bir taraftan bir tarafa...

"Neden sonra, nereye aktığımızı gördüm."

Hem gerçeğe, hem de seraba benzeyen bir varlığa doğru gidiyorlardı. Bir an bakıyordun bir siluetten ibaretti o varlık, bir an bakıyordun kanlı canlı bir insana, bir 'kişi'ye dönüşmüş.

"İçimden bir his, onun bir kadın olduğunu söylüyordu. Siluetken de kadın, kişiyken de kadın."

Sonra içine karıldığı kalabalık, o varlığın önünde sıraya giriyor, ilerleyip de karşısına gelen her bir kefenli, elinde taşıdığı sarı çiçek çemberini onun boynuna takıyordu.

"Elim boş diye üzülüyordum ben. Hayıflanıyordum."

Sıra yavaş yavaş ona gelirken, rüya görmekte olduğunu anlıyor, uyanmak istiyordu.

"Ama uyanamıyordum."

Birden o varlığın karşısında buluyordu kendini. Evet, yüzü yoktu o varlığın... Gözlerinin olması gereken yerde iki derin, ateş dolu çukur vardı.

"Kesin olarak 'vardı' demeyeyim ben gene... 'Var gibiydi' diyeyim."

Evet, kadındı... Belki de değildi... Ama kadındı.. Evet. "Benim çiçeğim yok." diyordu ona utanıp sıkılarak. "Eli boş geldim." diyordu.

Varlık, elini boynunda asılı duran çiçek çemberine atıyor, bir sarı çiçek koparıp uzatıyor ve "Al!" diyordu buna. Bu uzanıp alıyordu ve...

"Tam da aldığım anda şekil değiştiriyordu çiçek. Sarı saçlı,

siyah gözlü bir oğlan çocuğuna dönüşüveriyordu. Çıplak, küçücük, ışıl ışıl bir oğlan çocuğuna... O bana bakıyordu kucağımdan, ben ona bakıyordum."

Sonra kadına, "Benim mi bu şimdi?" diye soruyordu. Kadın, artık kadın olduğundan emindi, çünkü sesi de kadın sesiydi, "Senin değil." diyordu kesin bir dille. "Sana emanet."

Rüyada olduğunu bildiği için oğlanın simsiyah gözlerini yadırgamıyordu. Sonra birden, yüksekçe bir yerden yatağa atmışlar kadar âni ve sert, uyanıyordu.

Bardaklara elleri titreye titreye çay doldurmakta olan Menderes, talaş yutmuş gibi bir sesle sordu kuzinenin yamacından. "Ve?.. Ve sabah kapında kan revân içinde bulduğun o çocuk... Yani Ömer?"

Hüdai Ağa Menderes'i dudaklarını yalayarak dinlemişti. Noktayı koydu.

"O yüzü olmayan kadının rüyamda bana emanet ettiği çocuktan başkası değildi."

Sivil kıyafetli polis komiseri ve yaba elli dev adam, bir şakırtı işittiler. Dişbudak tespih, oturduğu yerde öne geriye sallanarak dua eden Muzaffer Hoca'nın parmaklarından biri gibiydi.

"Lâ Havle Velâ Kuvvete..."

Kaza ve kaderden kaçmanın tek yolu vardır:
Kaza ve kadere kaçmak.

MEVLÂNÂ

Hüdai Ağa, bir ara yanından geçerken komiserin dalgınlığından da istifade edip Muzaffer Hoca'nın üstüne eğilmiş, kulağına fısıldamıştı. "Bu akşam kaçıyoruz biz. Şu komiserden bir an evvel kurtulmamız lâzım."

Demek gelip çatmıştı hasret vakti. Toparlanıp kalktı Hoca.

"Varagideyim ben gayrı. Cemaat bekler, öğleyi gıldırmam lâzım." Menderes'e bakarak devam etti. "Haftaya gene uğrarım bi gaza belâ olmazsa." Yalan sayılmazdı. Uğrar mıydı uğrardı. Hüdai Efendi Ömer'i de almış gitmiş diye uğramak yasak mıydı? Bulabilirse bir fayton püyton, hâttâ yeter ki denk gelsin, taksi bile olurdu, bir vasıta bulup atlayıp gidecek, olmadı götüne motor takılmış gibi koştura koştura gidecek, ezanı çarçabuk okuyacak, namazı jet gibi kıldıracak ve gittiği gibi geri gelecekti. Hele ki de ikindiyle akşamı emanet edecek birini bulabilse tadından yenmezdi. Menderes'in hiç oralı olmadığını görünce, gitme eylemine onu da davet ettiğini açıklama ihtiyacı hissetti. "Hadi gomserim. Galkalım da soora gene geliriz."

Menderes, alttan alttan baktı Hoca'ya. "Ne o Hoca Efendi? Ailecek komşu oturmasına mı geldik yav? Gidiyorsan Allah Selâmet versin. Beni niye karıştırıyorsun?"

Muzaffer Hoca, gitmek için değil de pantolonunu çırpmak için kalkmışmış gibi elinin tersiyle hayali tozları tokatlayıp geri oturdu. O oturur oturmaz da Menderes lâfı çaktı.

"Niye geri oturdun şimdi Hocam? Ne olacak senin cemaat? Vaz mı geçtin yoksa gitmekten?"

"Gaç!" dedi Muzaffer Hoca vakit kazanmak için. "Vazgeçilir miyimiş hiç?" Hangisinin daha iyi olacağını bilemiyordu aslına bakarsan. Menderes'in kalkıp gitmesi mi daha iyiydi, yoksa mıhlanıp oturagitmesi mi? "Bigaç dakka daa vaktim olduğu için..." Çıkıp gitse nereye gidecekti bu komiser? Karakola hazar. Ne edecekti gidip? Bir araba polisi toplayıp gelecekti tabii. Otursaydı daha mı iyiydi ki? Şurada, Hüdai Efendi'nin göçme hazırlıklarına bilmeden mâni olsa, akşama da kaçıp gitmelerine bile bile mâni olsa? "Bi çay daa içeyim didim." İçi dışı çay olmuştu. İstifra etmezseydi iyiydi.

"İç bakalım." Yememişti bu numarayı Menderes. Kalkıp evin kızı gibi servis yaptı. Bıyık altından gülüyordu Hoca'nın hâllerine ama onun durumu da ondan hâllice değildi. O kadar ki, kararsız mıdır, kararını vermiş midir, ayırt edemiyordu artık. Şaşırmış vaziyetteydi. Bir taraftan, bundan sonraki üç sene çaya para vermeyip sıcak suyu tepesine tepesine dikse, içindeki demle idare ederdi, o kadar midesi bulanıyordu, bir taraftan şu Hüdai Efendi'nin hacı yağı kokusu adam kımıldandıkça üstüne başına yapışıyordu, içi dışına çıkıyordu, bir taraftan Ömer, bir taraftan vazife, ki hakikaten de anını eşek siksindi öyle vazifenin, ikrah ediyordu, bir taraftan şu adamcıkların insâniyet nâmına göze aldıkları kanun nizam cürüm cereme musallatı, bir taraftan bunun insâniyet nâmına ufacık bir hamle yapıp kafasını öteye çevirememesi, kendinden utanıyordu, bir taraftan da, her ne kadar namazda niyazda gözü olmasa da, şu dinlediği rüyalardan sonra boyunu aşıveren Allah korkusu; ödü patlıyordu.

"Git Hocam, kalk git namazına sen." dedi anlayışlı bir sesle. "Ben daha bir müddet buradayım."

"Ne gadak?"

"Efendim?"

"Ne gadak daa galın burda diyom yani."

Menderes bitkin bitkin güldü. "Geri döneceksin değil mi?" Cevap beklemeden de devam etti. "Git gel sen. Beni burada bulacağını tahmin ediyorum."

"Eh, bana musaade şimcilik. Allah aşkına rahatsız olmayın. Gider gelirim ben."

Zaten kimsede onu uğurlamayı düşünecek mecâl yoktu, dolayısıyla kimse rahatsız olmadı.

Kendi kendine çıktı gitti Hoca.

Menderes başını eğdi. Fenaydı.

Hüdai Ağa ise daha fena.

Hem "Yeter artık. Alayım Ömer'i içeri, hastalanacak bu gidişle." diye düşünüyor, hem de sanki çocuk bahçede kaldığı sürece şu komiser onu alıp götüremeyecekmiş gibi habire erteliyordu.

Hem "Toparlanmak lâzım artık. Duran Efendi sekiz dedi miydi damlayacak iki tane hamalla." diye düşünüyor, hem de "Nereye toparlanıyorsun Hüdai Ağa? Ne diyeceksin komisere?" diye düşünüp oturuyordu oturduğu yerde.

Hem o da Muzaffer Hoca gibi "Şu komiser midir ne karın ağrısıdır, çekip gitse artık da işimize baksak." diye düşünüyor, hem de gene Muzaffer Hoca gibi "Ya gider de bir araba polisi toplayıp gelirse?" diye düşünerek iki fikir arasında şaşkın şaşkın tıngırdıyordu.

Hem içtiği demli çaydan, ki ona demli çay denmezdi, dense dense demli dem denirdi, midesi ağzına geliyor, hem de Kokucu Dursun'un fışkırttığı o kedi kuyruğu mudur, kedi boku mudur ne boktur, o iğrenç kokudan içi kalkıyordu.

Hem "Ne de güzel, rahat rahat, elimizi kolumuzu sallaya sallaya göçüp gidecektik şu Hoca gelmeseydi. Bari bundan sonra kopartsa irtibatı da başımız dertten kurtulsa." diye düşünüp komiseri peşine takarak belâ etti diye Hoca'ya içten içe bozuk atıyor, hem de "Iyi ki geldi. Gelmeseydi, rüyasından haberim olmayacaktı. Demek ki bu maceradaki rolü bu kadarla kalmayacak, irtibâtı kopartmamak lâzım bu adamla." diye düşünüp Hoca'ya bozuk attığı için kendine bozuk atıyordu.

Ne yapacaktı? Mesele buydu.

Hem komisere planını açık açık söylemek, Ömer'i onun insanlığına havale etmek istiyordu, hem de bu cüretinin muhtemel sonucundan ecelden korkar gibi korkuyor, tek kelime edemiyordu.

Düşün düşün, nereye kadar? "Karar verdiniz mi Komiser Bey?" deyiverdi birden.

Menderes de bu sorudan korkuyordu. "Nasıl dediniz?" dedi iyi duyamamış gibi. "Karar mı?"

"Evet. Karar. Ne yapmayı düşünüyorsunuz?.. Hakkımızda?"

Menderes düşünmemeye çalışıyordu. Eğer kafasını öte tarafa çevirecektiyse düşünmemeliydi çünkü. Düşünmek demek akıl yürütmek demekti ve aklın uymak zorunda olduğu kurallar vardı. Bu kuralları sen icat etmediğine, her bir kuralın da ayrı bir müellifi olduğuna göre, demek ki akıl yürütürken başkalarının kurallarına göre ölçüp biçmek zorundaydın. 'Düşünüyorum, o hâlde yokum!' diye acı acı alay etti kendisiyle. 'Demek ki, düşündüğüm sürece ben ben olmamış oluyorum.' Ancak düşünmemeye çalıştıkça daha çok düşünüyor ve vazife manifestosunu ensesinin arkasından sinsi sinsi, hemen kalkmasını, oğlanı kucağına alıp karakola götürmesini, işlemlerini tamamladıktan sonra da ailesine teslim etmesini fısıldar buluyordu. Ah düşünmese, şu işten uzak tutabilse aklını... O zaman gönlüyle hareket edebilirdi. Gönlün; 'Şu olmasa daha iyi olur.' diye bir bilgiçliği yoktu. Mukayese aklın işiydi, gönlün değil. Gönül bir seferde verirdi hükmünü ve o hüküm gerçekten sana ait olurdu. Oysa aklın verdiği hükmün içinde, senden başka yüz bin kişiye ait yüz bin nas olmak zorundaydı. Ne yapacaktı? Ne diyordu gönlü? İşte şu aptalca soru bile aklın oyunuydu. Gönül katiyen 'Ne yapacağım?' diye sormazdı kendine. Yapardı. Onun gönlü de diyordu ki; "Eşekliğin lüzûmu yok Menderes. Bırak adamları, bildikleri gibi yapsınlar. Hâttâ bırakmakla da kalma, yardım et."

Böyle düşünüyordu işte. İyi bir şey düşünüyordu yani. Bu nedenle kendi kendini hararetle tebrik ediyor, nihayet doğru olanı düşünebildiğini düşünüyordu. Ama atladığı bir şey vardı:

Düşünüyordu... Yani gönül mönül derken aslında yine akıl yürütüyor, yeşil pantolonunu dizlerine doğru kaydırıp akıl denilen oyunbazın kucağına bir güzel yerleşiyordu. Ve hata ediyordu. Akıl, hastayı cerraha götürmeye yarardı; kendi ameliyatını kendine yaptırıp kendi kendini iyileştirmeye değil.

"Çok düşündünüz?"

"Nasıl?" Evet, çok düşünmüştü. Ne sormuştu bu adam demin? Onu bu kadar düşündüren soru neydi? "Neydi sorunuz?"

"Karar verebildiniz mi diye sormuştum. Ne yapacağız? Yani siz demek istiyorum. Ne yapacaksınız?"

Bilmiyordu Menderes. Ama bunu dese, adamcağıza boş yere ümit vermiş olurdu. "Açıkçası... Size hak veriyorum..." diye başladı söze. "Gene de bu doğru bir şey yaptığınızı düşündüğüm anlamına gelmez. Çocuk o vaziyette benim kapıma gelse, ben de pansumanını yapardım sizin yaptığınız gibi, ama sonrasında sizin gibi davranmazdım katiyen. Beğenelim beğenmeyelim, o çocuğun bir ailesi var. Onu hesaba katar, ne kadar tereddüt edersem edeyim, hâttâ kahrımdan öleyim, kanunun tanzim ettiği şekilde iş görürdüm. Ne pahasına olursa olsun."

"Ne pahasına olursa olsun, öyle mi?"

"Öyle." dedi Menderes. Adamı üzmek istememişti aslında. Sadece, kararını verinceye kadar oyalamak, boşu boşuna ümitlenmesine engel olmak istemişti.

Hüdai Ağa bozuk bozuk kalktı, "Adam gibi bir çay demleyeyim en iyisi." dedi. "Yemeğin üstüne içeriz artık."

"Ne yemeği?"

"Öğle yemeği."

"Zahmet olacak." Acıkmıştı.

Cevap vermedi Hüdai Ağa. Komiserin orta yerde sallanıp durduğunu çoktan fark etmişti. "Aklınca beni kandıracak..." Ne oğlanı alıp gidiyordu, ne de alıp gitmeyecekmiş gibi yapıyordu adam. Ne vazifesini yerine getirecekmiş havası vardı, ne de getirmeyecekmiş. Ne buna ve Hoca'ya hak verir gibi davranıyordu ne de vermezmiş gibi. "Çocuk muyuz lan biz?" Tereddüt içinde debelenip durduğu, aklıyla gönlü arasında gidip gidip geldiği o kadar belli oluyordu ki. Bu iyiydi ve böyle kal-

dığı sürece kolluğa yakalanmamış sayılırlardı. Sadece Menderes Işıktar'a yakalanmışlardı şimdilik. Öğle yemeğiydi, üstüne efendi gibi çayıydı, sohbeti muhabbetiydi derken kazağının altındaki üniformayı unutturabilirdi belki. "Yıldızlar nasıl da belli oluyor kazağın altından. Tebdil-i kıyafet etmiş güya. Saf. Pantolonu da yeşil yeşil bağırmıyor mu." Ömer'le konuşmasını isteyecekti. Veya belli etmeden yapacaktı bunu. Oğlan dilli dibekti. Beş para verip oynat, on para ver oturtama. Anlatıyordu o. Vıcır vıcır vıcır anlatıyordu. Dinlesindi bakalım Menderes Komiser. Bakalım kendi kulağıyla dinledikten sonra da 'ne pahasına olursa olsun' ukalâlığı yapabilecek miydi.

Çaydanlığın içini boşaltmak için bahçe kapısını açtı, *Hüdai Aa, biz çok oynuyoz ha...* çıkmışken de içeri çağırdı Ömer'le Çeto'yu. İnceldiği yerden kopsundu artık.

Bir yere cem olmuş kırklar erenler,
Her bakışta Ârş-ı Kürsî görenler,
Devâsız dertlere dermân verenler,
Her biri bir derse bakıyor Hocam.
CELÂLİ BABA

Muzaffer Hoca dişbudak tespihini cebine soktuğu eliyle şaklatırken yanına çağırmıştı bahçenin bir ucunda oynayan Ömer'i. Artık şu koca köpek umurunda değildi. Yediği elma şekerinden dudaklarıyla burnunun ucu kan içmiş gibi kızarmış çocuğu sıkı sıkı kucaklamış, "Ben gene gelecem oğlum." demişti. "Amma sakın içerdeki adama dime, olur mu?"

"Olur."

Köpeğin ağzı burnu da kıpkırmızıydı. Ruj sürmüş gibi.

Hızlı hızlı yürümeye koyulmuştu. Bir taraftan düşünüyor, bir taraftan da her bir damla kanına işlemiş tilâvet ezberi ile farkında olmadan doksan dokuz güzel isimle şereflendiriyordu doksan dokuzluk dişbudağı... Bir tur 'En Nâfî', bir tur 'En Nûr', bir tur 'El Hâdî'... Bir fayton, bir at arabası, bir seleli motosiklet, hâttâ Karaaslan'dakilerin ne diyeceğini hiç umursamadan bir taksi denk gelir ümidiyle, hız kesmeden sağına soluna, ilerisine gerisine bakınıp durdu bir müddet. Sağına bakarken solundan at arabası geçti, geriye dönüp onun arkasından hayıflanırken önünden bir fayton kaçtı. Denk geleceği varsa geliyor, olacağı varsa oluyordu... Bir tur 'El Bedî', bir tur 'El Bâkî', bir tur 'El Vârîs'... Hızlandı. Ayak tabanları neredeyse kaba etlerine vuracaktı. Nasıl da kendi eliyle tutup sarmıştı komiseri Hü-

dai Efendi'nin başına. Nasıl da bağlanıvermişti basireti. Ama işte... Olacak olan oluyordu... Kader, Zül Celâl'in; 'Böyle yazdım, böyle yapacaksın.' dediği şey değildi. 'Senin ne yapacağını biliyorum. Aha da şuraya yazdım.' dediği şeydi. Demek bu, bırak yürümeyi, helikopterle de gitse o komiser bir yolunu bulup onu takip edecek, Ömer'i eliyle koymuş gibi bulacaktı. Bununki Ferah Sinemasında yer göstermek gibi bir şeydi. Sen göstersen de buluyordu oturacağı yeri millet, göstermesen de. Yapılacak bir şey yoktu. Bir şeyi fazlacana arzu etmek mânâsız, hâttâ komikti. Hâttâ hâttâ bırak fazlacana arzu etmeyi, bir şeyi azıncık istemek dahi komikti. Neyi ne kadar isteyeceğin de yazılıydı Levh-i Mahfuz'da çünkü, ne kadar elde edeceğin de. Gerisi hikâyeydi... Bir tur 'Er Reşîd', bir tur 'Es Sabûr', bir tur Er 'Rahmân'... Hayırsız işi olur muydu Hazret-i Hâlîk'in? Hâşâ... Yanlış işi olur muydu? Sümme hâşâ. Öyleyse şu komiseri ne diye musallat etmişti başlarına? Daha doğrusu, buna ne olacak, olan Hüdai Efendi'ye olacaktı, onun başına niye musallat etmişti? Ömer'e gelecekti felâketin büyüğü; onun başına ne diye musallat etmişti? Vardı bir hayır muhakkak. Var mıydı ki esastan? Varmıştı canım. Varmıştı da bu göremiyormuştu hazar. Tespihsiz elinin tersiyle gözlerini kuruladı. Serinlikten mi yaşarmıştı ki böyle? Yoksa ağlamış mıydı bilmeden? Bak, onu da bilmiyordu onu da. Gaç anam gaç... Ne de az biliyordu insan denen... Bir tur 'El Melîk', bir tur 'Es Selâm', bir tur 'Er Rahîm'... Demek ne yapacakmıştın? Tevekkül edecekmiştin. Tevekkel Ta'âl Allah... O kadar... Sille Barajında sülükleri yuta yuta yüzmeyi öğrendiğinde öğrenmişti aslında tevekkül etmeyi. Te çocukluğunda. Dabaladıkça batmış, 'Battım, boğuldum, gittim ben. En iyisi mi salayım kendimi.' deyip de teslim oldukça çıkmış, sütün kaymağı gibi yayılmıştı suyun üstüne. Helva kime nasipse o yiyordu, parmağı uzun olan değil. Şişedeyken kıymeti harbiyesi yoktu miskin; şişe kırılıp da ortalığa saçıldı mıydı anlaşılıyordu kıymeti... Hoş kokusundan... Susuzluk, belki de senin canın su çekti diye değil, suyun canı sen çekti diye gelip yapışıyordu gırtlağına. Suya kavuş diye susatmıyordu Allah seni, su sana kavuşsun diye susatıyordu belki de. Kahır, sen hay-

ra er diye değil, hayır sana ersin diye kahırdı demek. Demek ki ne yapacakmıştın? Kahhâr'ın kahrı O'nun rahmetinden ileridir zannetmeyecekmiştin. O'na teslim olacakmıştın... Bir tur 'El Mümîn', bir tur 'El Müheymîn', bir tur 'El Azîz'... Açılıyor muydu aklının önü ne? Yoksa Sille'de saldığı gibi salıveriyordu kendini de ondan mı tutabiliyordu kafasını suyun üstünde? Belki o yana bakarken o at arabası bu yandan geçmeyeydi, belki ona ağlaşırken bu fayton bu taraftan kaçmayaydı serin hava bunu böyle tokatlayamayacak, zihni çoban salatası gibi karman çorman kalacaktı gene belki. Şimdi hırlı mıydı? Sayılırdı. Hizâya girmişti hiç olmazsa. Ana maşşallah! Ne zaman gelivermişti inşallah? Aha da kavak sırası, aha da cami duvarının sarısı. Tren yolundan bile kendi haberi olmadan geçmişti demek ki. Demek ki o anda bir tren gelmiş olsa... Demek ki gelmesi değil, gelmemesi mukaddermişti. Demek ki dabalamayacak, bırakacakmıştın. Sen bıraksaymıştın da ne olacaktıysa o olacak, bırakmasaymıştın da ne olacaktıysa o olacakmıştı demek ki... Bir tur 'El Cebbâr', bir tur 'El Bâri', bir tur 'El Musavvir'... Hiç âdeti olmadığı hâlde ayakları onu aptes tazelemek için şadırvana doğru yönlendirince itiraz etmedi, kavak sıralarının arasından geçti, evinin bu yana bakan penceresinin önünden geçti, kıvrayıp caminin önünden geçti, yürüyüp şadırvanın başına geçti; şadırvanda ceketini omzuna atmış, kollarını dirseklerine kadar sıvamış, ilk kez gördüğü kara kuru adamın yanına çömeldi. Ömer gittiğinden beri ilkin Hüdai Efendi, sonra komiserle memuru, sonra da bu adam. Bu kadar çok yabancıyı kuruldu kurulalı misafir etmemişti Karaaslan. Dört mört, Karaaslan için büyük bir sayıydı bu. Muhacir baskını gibi bir şeydi. Turist taarruzu gibi bir şey. Bir tur... Yok, namazdan sonra inşallah... Dönüşte... Nasipse...

O abdestini alasıya, kalkıp camiye girmişti yanındaki kara kuru adam. Eve gidip Nesibe'nin tuttuğu havluyla kurulandı, cüppesini, sarığını geçirdi, geri camiye seğirtti. Tam zamanında gelmişti. Ne eksik, ne fazla. Bir iki öksürüp genzini temizledikten sonra ezanını okudu, cemaate sünneti kılacak kadar vakit vermek için ağırdan alarak mihrâba yöneldi. Şöyle bir

nüfus sayımı yaptı altan alttan. Dört Karaaslanlı, bir de o kara kuru adam. Hâlbuki Aşut nasıl da doldurmuştu koskoca İplikçi'yi. Kara kuru adamla göz göze geldiler bir an için. Buna tanıdıkmış gibi baktı herif. "Selâmın Aleyküm muhterem." dedi ayıp olmasın diye.

"Ve aleyküm selâm Hocam."

Namazı kıldırdı beş kişiye. Oturduğu yerde aşır duasını okurken "Lekad Sadakallâhü..." arkasındaki cemaatin acele acele kalkıp gittiğini işitti. Onun da acelesi vardı aslına bakarsan. Hemen Tekke'ye dönesi vardı bir kere. Aşırını tamamlayıp dizlerine abanarak doğruldu, eteklerini tekmeleye tekmeleye döndüğü anda o kara kuru adamla burun buruna geldi.

"Hocam, bişiy diyeceğidim."

Sabırsızlandı Muzaffer Hoca. Tekke'de her ne olacaktıysa o oradayken olsun istiyordu. "Sonra diyivirsen olmaz mı muhterem? İşim varıdı acele."

"Mühüm bişiy olmasa bi daha gelesiye gadak bekleridim amma mühüm... Çok mühüm. Sana zahmet bi dinleyivirsen? Te Gonya'dan çıktım geldim hay Hocam."

"Belli... Di bağalım."

Efraim Dayı didi.

Bunun Tekke'de bi gonşusu varıdı. Hanımı da rahmete gittiğinden duludu bu adamcaaz. Pek severidi gendisini gonu gonşu. Zararsız bi adamıdı. Hüdai Ağa dirleridi. Bi goca köpeeylen idare ider gideridi gendi halında. Amma geçende, iki gün evveliyidi, hanımı etli nohut döküp 'Al şunu Hüdai Ağa'ya götüruvir.' didiğinde bi de bakmıştıydı ki evde gaşşık gadak bi sarı oğlan. Zaten duymuştuydu amma öylemesine duymuştuydu. "Aşut var İplikçi'nin önünde, bilin ni?" Aşut'tan duymuşudu yani. Oğlan Angara'da sünedolmuştuydu da bunun elini öpmeye gelmiştiydi göya. Amma bu oğlanın sünnet münnet olmadığını... "Açtı göstertti yanlış ağnama..." Sonra bu oğlanla iki tıkı gonuşmuş, esasında Angara'dan gelmediğini, Garaaslan'dan gaçdığını öğrenmişidi. Sonra da Hüdai Ağa bunu garşısına oturdup anlatmışıdı işin aslını. Oğlan, Şeref Çavuş denen Garaaslanlı bi çöpçünün oğluymuştu da evden gaçmıştıy-

dı meğer... Hüdai Ağa da kime kimseye dimeden evde alıgoyuyormuştuydu oğlanı. Oğlan bundan için çok bahsitmiştiydi Mızaffer Hoca aşşaa, Mızaffer Hoca yokarı diyi, bu da ondan için ilk evvelâ buna gelmiştiydi. Burdan da çıkıp oğlanın anasıylan babasına, ordan onları da alıp Vilâyete, savcılığa gidecektiydi.

Hani Tekke'den Karaaslan'a ferahça mı ferahça düşüne düşüne, düşündükçe de açıla açıla gelmemiş olaydı Muzaffer Hoca, ne tevekkül derdi ne kader, şu herifi ikindi ezanına kadar döverdi Allahü âlem. O sopa da onun kaderi olurdu. Tevekkül etsindi artık kevâşe. Ama tuttu kendini.

"Dimek öyle? Dimek Şeref gardaşımızı oğluna gavuşturmağiçin te Gonya'dan çıktın da geldin."

"He. Allah rızası için valla."

"Allah gabul itsin. İsmin ne didiydin?"

"Efrayım. Pırpır durağında çay ocağı işledirim. Bilin. İplikçi'nin garşısı."

"Maşşallah. Amma yannış iş yaptın bence hay Efrayım."

"Ne diyi Hocam? Goşup geldim ya."

Muzaffer Hoca sükünetini muhafaza etti. "Goşup geldin ni? Annah! Gonya'dan bura goşman iki gün nü duttu? Ben şimci çıksam, yayak olarak yarım saata varırım pırpır durağına."

Efraim Dayı suçlanmanın tesiriyle ezilip büzüldü biraz. "Varın da..." dedi, "... onun oğadarını ben de biliyom da... Bir iki gün mühlet vireyim didiydim Hüdai Ağa'ya. İkâz ittim cünkü. Al götür git bu çocuğu anasına babasına didim. Anasının sıç... doğurduuna sen ni bakacan didim... Elleşme, gaderi neyse çeksin çocuk didim."

"O ne didi?"

"Gaderi sen ni biliyon didi bana. Bilmezisen değiştirdiğimi nirden biliyon didi. Ben de çıktım gittim. Bi gün sabrittim mühlet virdiğim için, amma devrisi gün bi de baktım Aşut'tan gene bi gamyon ötebete almış oğlana, o zaman bunun oğlanı salıvırmaya niyeti olmadığını tahmin idip bura gelmeye garar virdim."

Acaba şu yolda gelirken düşündüklerini hiç düşünmemiş sayıp bir güzel girişse miydi ki Muzaffer Hoca buna? Eli usul usul

kalkarken gene tuttu kendini. Allah'ın evinde günaha girmekten değil, iş ayyuka çıkardı, ondan çekiniyordu.

"Gene de yanlış yapmışsın hay Efrayım." dedi. "Çocuk gaçıran adama mühlet filan virilir mi?"

Efraim Dayı gene ezilip büzüldü. "Doğru diyon da... Argadaşımız neticede... Naapaydım ya? Hemen mi çıkageleydim?"

Muzaffer Hoca sakalını sıvazlayarak "Ne kadar da salakmışsın." der gibi tepeden tepeden baktı Efraim Dayı'ya. "O daha da yanlış olurudu." dedi. "En iyisi mi hemencecik Vilâyete goşup savcıya istidâ vireceğidin sen. Şimci savcı senden de şüphe idecek iki gün evveledin cövveledin diyi."

Efraim Dayı biraz daha küçüldü. Ödü bokuna karışmıştı.

"O da doğru." dedi. "Naabacaaz ya şimci? Anasına babasına beraber gitsez? Sen benden için bu adam iyi niyetlen gelmiş disen?"

Aaah ah... Ne dövülürdü bu herif. "Olur mu canım hiç... Gaç! Şeref'i bilmen sen... Oğluyun üstüne titirer..." Günahtı günah! Allah'ın adamı Allah'ın evinde yalan söylüyordu. Hadi buyur. Günahtıysa günahtı canım artık. Aaa! "Valla bi duysun senin bildiğin hâlde iki gün beklediğini, ağzıyı burnuyu gırar, kimse de elinden alamaz valla." Bir de yalan yere yemin. Buyur bakalım.

Efraim Dayı ağladı ağlayacaktı. "Naabayım ya ben şimci Hocam? Sen ne din? Bi akıl virsen Allah rızası için."

Saatine baktı Muzaffer Hoca. "Oo..." dedi. "Şimci olmaz da... İstidânı yaz o arada, ikindi vaktinden sonra git Vilâyete, vir gendi elinile savcının evrak memuruna, o ona didi, o buna şey itti, o savcıya virdi diyesiye gadak ağşamı bulur... Vaziyeti iki gündür beri bildiğini yazmayacan taabi. Böyle böyle bişiyden şüphe idiyom, tetkik idilmesini arz iderim filan... Anladın nı?"

Efraim Dayı iki eliyle avuçladı Muzaffer Hoca'nın elini, zorla öpüp başına koydu.

"Âlim adamın hali başka... Allah razı olsun Hocam."

"Hadi hadi. Birileri çıkıp gelip bu Gonyalının Garaaslan'da ne işi var diyi sormazdan gaybol sen. Bi anlarlarsa, var ya, anam anam anam... O şeref var ya o Şeref... Seni si... döğmeden bırakmaz."

"Hakkını helal it Hocam."

"Helâl helâl. Yörü."

Muzaffer Hoca, bir an önce gözden kaybolmak için ayakkabısının tekinin topuğuna basan, tekini de eline alıp seke seke seğirten Efraim Dayı'nın ardından 'Siydivakkâsına uğrayasıca' diye beddua etti. Hüdai Efendi'ye yeteri kadar zaman kazandırabilmiş olmayı umuyordu. Şu komser meselesi de vardı daha. "Akşam kaçacağız." demişti Hüdai Efendi. Kamyon mumyon gelmiş olmasındı komserin gözüne soka soka?

Vakit nakitti.

Koşa koşa çıktı camiden, eve girip Nesibe'yi sıkı sıkı tembihledi. "Tengirşengile git bi goşu... Hacı Tengirşen'e ikindiylen ağşam namazı için vekâlet virdiğimi söyle. O gıldırıvırsın. Gonya'da işi varımış di benden için."

"Gonya'da ne işin var ya hay Mızaffer? Daa yini geldiyidin."

Ha bir ha beş. Bir yalan daha salladı. "Müftü Hocamız toplantıya çaarınış bazı imamlarımızı. Ben de varımışsım içlerinde. Emir büyük yirden, gideceğiz mecbur. Ne gadak sürecek dirsen, o belli değil. Sen namaz vakitlerini sağlama al, gerisine garışma."

"Merağıtme. Hadi Allah zihin açıklığı virsin."

"İmtaana gitmiyom Nesibe."

"Hihihi... Ağzımdan gaçıvırmış... Hihihi..."

Aslında gidiyordu. İmtihan istikametti. Cihetin doğruysa, o doğru cihette şaşmadan, sapmadan dosdoğru gidebiliyorsan geçiyordun imtihandan, değilse bazen ikmâle kalıyordun, bazen tasdiknameni verip vuruyorlardı götüne tekmeyi. Bununki doğruydu, biliyordu. Haklıydı Nesibe. Allah zihin açıklığı versindi. Hakikaten de buydu imtihan yani. Mecîd, 'Kaç rekât kıldın bakalım?' diye imtihan etmezdi kullarını. Böyle ederdi. Cüppesini sarığını Nesibe'nin eline tutuşturup paltosunu geçirdi, dışbudaktan yapılma yol arkadaşının yerinde olup olmadığını kontrol etti, fırladı çıktı. Geldiğinden bile hızlı dönüyordu geri... Bir tur 'El Gaffar', bir tur 'El Vehhâb', bir tur 'Er Rezzâk'... Daha da hızlanmalıydı. Gemi neredeyse su orada gerekti. Dert neredeyse dermân, soru neredeyse cevap orada gerekti. Bir günde ne çok soruyla, ne çok dertle karşılaşmıştı bu iki fakir. Ne diye? Soruya,

derde falan çok mu ihtiyaçları vardı? Hayır! O zaman ne diye? Ne diye? Bak gene geride kalmıştı demir yolu da gene haberi olmamıştı bunun. Allah bilir sağından solundan kaç fayton, kaç at arabası, kaç seleli motor geçmişti... Bir tur 'El Hâfid', bir tur 'Er Râfi', bir tur 'El Müzil'... Kel herif saçtan bahsedemezdi değil mi? Kim bahsederdi saçtan? Saçı olan. Oh! İmânı tazeleniverdi gene. Neredeyse 'İyi ki düştük bu dertlere!' diye şükredecekti. Haklıydı da ama. Derde düşmeyenin burnundan uzak dururdu dermânın kokusu. Bu iş hâllolacaktı. Düşüp her bir taraflarını kanattıklarına göre... Bu, Hüdai Efendi, Ömer... Hâttâ o şaşkın komser... Belki de o koca köpek hâttâ... Hadi inşallah... Bir tur 'El Fettah', bir tur 'El Kâbıd', bir tur 'El Bâsıt'... Ağır Kantarı rüzgârına kattı, Şeker Fabrikasını şöyle bir yaladıktan sonra sildi süpürdü hızlanan ayakları. Adımları da tilâvet ezberi gibi zihninden vareste çalışıyordu. Bastığı yeri görmüyor, vardığı yeri bilmiyordu. Sadece ilerliyordu. Uçarcasına. Tevekkül et Mızaffer... Sen yapabildiğin kadarını yap, yapamadığını bırak kim yapıyorsa yapsın. Ne övün yaptım diye, ne dövün yapamadım diye. Yapıldıysa da sebep sen değilsin, yapılmadıysa da... Değilsin hay Mızaffer, değilsin... Bir tur 'Es Samed', bir tur 'El Kâdir', bir tur 'El Muktedir'...

"Hoca Efendi?"

Sıçrayarak durdu. Tam son 'El Muktedir'deydi. "Buyur Muktedir." dedi yüksek sesle. "Buyur gomser." demek istemişti. Hüdai Efendi başından savmıştı demek komseri. Bu iyi bir şey miydi acaba?

"Ne? Muktedir mi?"

"Yo-oo. Sana dimedim. Buyur gomser."

"İki sefer seslendim duymadın yahu. Nasıl dalmışsın öyle? Hüdai Nâbit'e mi yolculuk?"

Artık yalan söylemeyecekti. Gerekmedikçe.

"Hem ona, hem de Ömer'ime. Sen nere giden ya?"

Menderes, Muzaffer Hoca'nın yanında Hüdai Ağa'nın yanında olduğundan daha rahat hissediyordu kendini. "Açıkçası ben de bilmiyorum." diye itiraf etti. "Karakola... galiba..."

Muzaffer Hoca da çok rahat hissediyordu artık. "Bi araba polis alıp gelmeyecen inşallah?"

Menderes buruk buruk güldü. "Niye?" Kenara çekilip kaldırımın ortasını boşaltarak kıçını önünde durdukları evin kalça hizasındaki bahçe duvarına yasladı, karşı kaldırıma dikti gözlerini. "Ömer'i Hüdai Nâbit'ten geri almak için mi?..." dedi, yolun karşısındaki birine sorar gibi. Dönüp Muzaffer Hoca'nın cevap vermek için ağzını açtığını görünce kolunu uzatıp adamı da kenara çekti. "Buna ihtiyacım mı vardı sence? Çocuğu alıp götürmek istesem mâni mi olurdu bana arkadaşın?"

Muzaffer Hoca, 'Gaç!' diye sitem etti kendine 'Eşşeğin aklına garpuz gabuğu düşürdük.' "Yok canıım..." dedi çocuk avutur gibi. "Ne mâni olacağımış?" Karşısındaki polisin de en az kendisi kadar akıllı bir adam olduğunu bildiğinden, hafifçe tevil etti. "En fazla ben bi yandan asılırıdım goluna, Hüdai Efendi bi yandan, götürme, itme - dutma diyi yalvarırıdık."

Menderes alt dudağını ısırdı... Veya güldü de alt dudağını ısırıyormuş gibi göründü. "Seni bilmem ama Hocam..." dedi, " Hüdai Efendi asılsaydı yerimden kımıldayamazdım bak."

Muzaffer Hoca da güldü... Veya o da alt dudağını ısırdı. Bir tur 'El Hadi', bir tur 'El Bedî', bir tur 'El Bâki'... "Ee?" dedi korka korka. "Netice?"

Menderes derin bir nefes alıp yanaklarını şişirerek pöf diye verdi. "Vallahi bilmiyorum Hocam. Bu kadarını söylemedim Hüdai Nâbit'e. Söyleyemedim. Tutalağım tutar da duruma bir hâl çaresi bulununcaya kadar oğlanın yerinin Tekke değil Feridiye Karakolu olduğuna kanaat getirirsem diyerek adamcağıza ümit vermek istemedim açıkçası."

"Bana ne diyi viriyon ya?"

"Nasıl?"

"Bana ne diyi ümit viriyon madem?"

Menderes bu sefer sahiden güldü. "Hocam..." dedi hâlâ gülerek. "Ne kadar güzel insanlarla tanıştım şu sarı velet sayesinde... Ne güzel insanlarsınız siz yaa."

"Eyvallah." dedi Muzaffer Hoca... Bir tur 'El Ganiy', bir tur 'El Muğni', bir tur 'El Mânı'... Yoksa büküle mi yazmıştı komserin bileği? "Salagit hay gomser." dedi. "Zalim lâzım sana dutman için, mazlum değil. Salagit hay gardaşım. Gazağıyın altın-

daki göyneğin hakkını virmek istiyorusan zalimle yıkış; Hüdai Efendi'yle, Ömer'le değil. Salagit."

Menderes duvarın üstüne oturdu. "Sen Allah'ın mâbedinde Allah'ın izin vermediği bir şey yapar mıydın Ömer için?"

"Gaç!" dedi Muzaffer Hoca. Sarsılmıştı. "O ne'pçim soruyumuş öyle?" Daha az evvel Efrayım kevâşesini başından savmak için caminin göbeğinde yalan söylemişti. O da kıçını verip oturdu Menderes'in yanına. Dese derdi az önce yalan söyledim diye, Allah'ın bildiğini Allah'ın komserinden ne saklayacaktı, ama diyemezdi de, çünkü o zaman işi Menderes'ten başka bilenler olduğunu da demiş, dolayısıyla o kevâşeyle bu vazife aşığını Vilayet'e doğru bir yarışa tutuşturmuş olurdu. Ömer'in yerini bilen birinin koşa koşa savcıya istidâ vermeye gittiğini bilseydi, "Ulan, savcıya benden önce haber giderse ekmeğimden olurum." demez miydi komser? Ne cevap verecekti şimdi? "Söylemem." dese bir yalan daha söylemiş olacak, bir günaha daha girecek, "Söylerim, daha taze söyledim hâttâ." dese, bu sefer de iki günahsızın başını yakıp gene günaha girecekti... Bir tur 'Es Semî', bir tur 'El Basîr', bir tur 'El Hakem'... Ne deseydi ki şimdi?

Adamın sessizleşivermesini yanlış anlayıp bozulduğunu zannettiği için "Tamam yani... Kusura bakma, soru biraz uygunsuz oldu..." diyerek Hoca'yı rahatlattı Menderes. "Benim hâlimden de anla diye sordum. Senin mâbedin camiyse benim mâbedim de karakol."

"Tövbe di."

"Hadi senin mâbedin - benim mâbedim demeyelim de senin vazifen - benim vazifem diyelim... Şunu diyorum; senin vazifen senin için ne kadar kutsalsa benim vazifem de benim için o kadar kutsal. Ne yalan söyleyebilir, ne de hakikati saklayabilirim. Sicil korkusundan falan değil... Vazifeye saygıdan, hürmetten, sadakatten, üstlendiğim mesuliyeti idrâkten... Anlatabiliyor muyum? Sen camide ne isen ben de karakolda oyum Hocam... Senden başka bilen olmasa dahi, yoldan sapan sen olursan cemaatinin yüzüne nasıl bakarsın? İşte bundan."

Muzaffer Hoca bir kere bile dönüp bakmamıştı Menderes'e uzun konuşması sırasında... Bir tur 'El Adl', bir tur 'El Lâtif', bir

tur 'El Habîr'... Karşı kaldırıma dikmişti gözlerini. Gene bakmadı, ama ta içine bakmış gibi de söyledi söyleyeceğini. "Sen de Ömer'in Hüdai Efendi'yle gitmesini istiyon."

Menderes, gözleri karşı kaldırımda, "Ama dürüst kalmak da istiyorum." dedi. Muzaffer Hoca'yı onaylamadan onaylamış oluyordu böylece.

Bunu Muzaffer Hoca'nın itirafı takip etti. "Vallahi ben de... Amma beceremiyom hay gomser."

Âni bir hamleyle doğrulup kalktı Menderes. "Gideyim ben şimdilik."

Muzaffer Hoca boş bulundu. "Bugün geri gelmen inşallah?" Kafası, kendi ağzına yumruk atmış gibi geri gitti. Dudaklarını örte örte o da fırladı kalktı. "Annah!"

Menderes çok belli ederek güldü artık. "Sana bir şey diyeyim mi Hocam?.." dedi. "Kurnazlığı da beceremiyorsun sen..." Uzaktan Hüdai Ağa'nın evinin duvarları görünüyordu. O tarafa doğru işaret etti çenesiyle. "Siz ikiniz ne çeviriyorsunuz orada? Evdeki denkler, muhtelif toplanma, taşınma alâmetleri falan, anladık, plan kurulmuş da... Bugün müydü hicret?"

Muzaffer Hoca dudaklarını ısırdı. "Hee... Bu ağşam."

"Ben mi mâni oldum?"

"Değil de... Azincik daha oturaydın olacağıdıı."

"Peki... Yarın sabaha kadar Tekke'den tarafa dönüp bakmasam kâfi gelir mi sence?"

Muzaffer Hoca sevinçten deliye döndü. "Gelir gelir..." dedi. "Bu gün mühlet vir, yarın ne idersen it."

Menderes üst dudağını yalayarak düşünceli düşünceli kafa salladı. Hoca'nın omzunun üstünden Şeker Fabrikasının bacası görünüyordu. "Söyle Hüdai Nâbit'e, yarın sabah resmî gelir, evde nefes alan ne varsa karakola çekerim."

"Ge seni bi gucaklıyım."

Kucaklaştılar, sonra ayrıldılar.

Menderes şehre doğru yollandı, Muzaffer Hoca Hüdai Ağa'nın evine doğru. Dişbudak, bülbül olmuş şakıyordu... Bir tur 'El Habîr', bir tur 'El Halîm', bir tur 'El Gafûr'...

İğneyle kuyular işledik, oyduk
Şu idi, bu idi, işittik, duyduk...
KUL OSMAN

Bir tur 'Ed Darr', bir tur 'En Nâfi', bir tur 'En Nûr'...

Bahçeden eve giden yolun yarısına henüz gelmişti ki, Hüdai Ağa'nın kapıda belirdiğini gördü. Adam kapıdan bakıyormuş gibi değil de geçerken pervaza sıkışmış gibi duruyordu. O kadar iriydi. Esans kokusu oraya kadar geliyordu, ama ne gam? Haysiyetine yedirse göbek atardı Muzaffer Hoca. O kadar sevinçliydi. Hüdai Ağa'yı görünce az sonra vereceği çok müjdeli haberin sevinciyle coşup daha da sevindi. Bir şey daha diyecekti ama aklından çıkmıştı şimdi. Neydi ki?

"Nirden bildin ya geldiğimi? Bu yanda cam da yok amma."

"Çeto haber verdi."

Sesli sesli güldü Muzaffer Hoca. "Ne didi benden için? Garaaslan'ın aslanı mı geliyo didi?"

Öyle dememişti Çeto. *Hüdai Aa, zabağınan götünü Ömer'in sayesinde gurtaran o suratı saçlı adam var ya... O geri geldi...* demişti. Sakalın sakal olduğunu bilirdi Çeto. Şaka olsun da Ömer gülsün diye öyle demişti.

"Hıı, öyle dedi." Hoca'ya bir hâller olmuş gibiydi. Pek mesuttu. Acaba Hüdai Ağa'ya da bir nasip çıkar mıydı o sevinçten? "Yaslı gittin şen geldin Hoca Efendi? Ne oldu be?" Kenara çekilip Hoca'yı içeri aldı. Ömer, Hüdai Ağa'nın hemen arkasında Muzaffer Hoca'yı bekliyordu.

"Ge bi gucaklıyım Ömer'im."

Ömer Muzaffer Hocanın bacaklarına sarılırken Hoca eğildi, çocuğu sardı. Hüdai Ağa'nın kokusu ona da sinmişti. Oğlan hacıdan yeni gelmiş gibi kokuyordu.

"O amca gitti demin."

"Hee, biliyom."

Hee... O da götü bunun sayesinde gurtardıyıdı.

"Yolda mı karşılaştınız?"

Hazar...

"He, yolda garşılaştık." Ömer'i bir iki sefer daha koklayıp sakalını sıvazlayarak doğruldu Muzaffer Hoca. "Ne didi biliyon nu? Siz didi, ne güzel insanlarsınız didi bizden için."

Hüdai Ağa yer gösterdi Hoca'ya. "Ama seni böyle mutlu eden sadece bu değil herhâlde?"

"Hazar canım." Muzaffer Hoca Çeto'nun etrafından dolanarak geçip kuzinenin karşısındaki esans kokulu somyaya oturdu. "Bugün bi daha uğramayacak. Bana söz virdi. Buna sevinip dururum."

"Allah Allah?" Şaşırsın mı sevinsin mi bilememişti Hüdai Ağa. Nerden çıkmıştı ki şimdi bu söz vermeler falan? "Oturduk, beraber yemek yedik burada. Üstüne de çay içtik. Tereddütlü olduğu çok belliydi, sıkıntılıydı çok, midesi sancıyormuş gibi kıvranıyordu, ben de ümitlenip durdum, polisçilik oynamaktan vazgeçtiğini söyleyecek diye ama bana hiç öyle bir şey demedi. İmâ bile etmedi. Hazır buradayken niye bana söylemedi ki?"

"İki sebepten..." Anlayışlı anlayışlı göz süzdü Hoca. "Bakarsın dellenir, alagiderim Ömer'i diyi sana ümit virmek istemezimiş... Bi de, ne itsem de hem gafamı öte yanna döndersem, hem de dürüst galsam diyi gara gara düşünürümüş. Şo yanda mesleği, şo yanda vicdanı... Naapsın fakır? Anla gayrı."

"Sana söz verdi yani? Gelmeyecek bugün, öyle mi?"

"He."

"Peki, bu nerden icap etti?"

"He?"

"Yolda karşılaştınız diye söylemedi herhâlde sana bunu? Sebep neymiş?"

"Hee... Anladım."

"Ee? Neymiş?"

Muzaffer Hoca kaşlarını kaldırdı, sakallarını sıvazladı, "Şimci..." dedi, öksürdü, tıksırdı, sonra da pat diye söyleyiverdi: "... Ben gazara bugün gelmemesi için ricacı oluvırdım."

"Ne yaptın?"

Gözlerini kaçırdı Hoca. "Ne'bleyim hay Hüdai Efendi. 'İnşallah bugün geri gelmen.' diyivirdim durduk yirde. O da anladı o zaman işin sonunu."

Hüdai Ağa telaşlanmıştı. "Ne dedi cevaben? Tam olarak?"

"Bugün, bu ağşam, bu gece, bi daha dönüp Tekke'den yanna bakmayacağımış. Amma didi ki, 'Yarın zabah gelir, kim var kim yok toplar giderim.' didi. 'Ona göre.' didi. Bu gece gaçtıyız gaçtıyız Hüdai Efendi. Gaçmadıyız, bu sözünü dutan o sözünü de dutar."

Hüdai Ağa saatine baktı. Üçe geliyordu. "İyi de... Bugün gelmeyeceğine... Yani, ne bileyim, güvenebilir miyiz sence?"

Muzaffer Hoca hararetli hararetli kafa salladı. "Ben ona itimadidiyom." dedi. "Sen de it. Hem başka çaremiz mi var canım?"

"Haklısın Hoca, haklısın da..." Ortada kalmıştı Hüdai Ağa. "... sıyırdık mı diyorsun şimdi biz yakamızı?" O da güveniyordu Menderes'e. Ama bir o kadar da korkuyordu. *Sıkma canını Hüdai Aaa... Ölmüş eşek gurttan gorkmaz, biliyon...* Eğilip Çeto'nun başını okşadı, güldü, "Gel Ömer gel." dedi, geçip Muzaffer Hoca'nın az ötesine oturdu. Avuç içleri dizlerinde, şaşkın şaşkın kuzineye bakıyordu.

Olabilir miydi ki?

Olurdu... Olmalıydı...

Komiserin doğru söylediğine doğru söylemediğine inandığından daha çok inanıyordu. Ömer geldi, kara gözlerini Hüdai Ağa'nın gözlerine dikip karnını dizlerine yasladı.

"Efendim?"

"Bu gece Ankara'ya taşınıyoruz oğlum. Birazdan eşyalarımızı toplayacağız."

Ömer öne geriye sallandı. "Olur."

Benim gabı da unutmayalım ha.

Muzaffer Hoca uzanıp Ömer'i kucağına çekti. "Gel hele bi, gel. Özlerim amma ben seni."

"Özlemezsin."

"Annah! Özlemez olur muyum canım hiç? Öyle de bi özlerim ki."

"I-ıh. Özlemezsin."

Muzaffer Hoca bağrına bastı küçük oğlanı. "Ağların amma. Ne diyi özlemeyeceğimişsim?"

"Özlemiycen. Sen de gelicen çünkü."

Muzaffer Hoca boynunu kokladı Ömer'in. Ten ten değil, kırık misk-ü amber şişesiydi mübarek. Öyle bir ağır kokuyordu. Üstten bakıp Hüdai Ağa'ya göz kırptı. Bu kayalarımız gibi adam ne diye böyle avrat kokuları sürünürdü ki? "Gelmem mi canıım?" dedi. "Angara didiğin altı saatlık yol. Zabah namazını gıldırırım, öğleye gadak gelir Angara'da seni görürüm, geri döner öğleyi gıldırırım."

"Rüyamda gördüm." dedi Ömer.

Akan sular duruverdi. Görüp durdukları bu rüyalarda bir iş vardı çünkü. Hüdai Ağa hemen toparlandı, Ömer'e döndü. "Rüyanda mı?"

"Annah!" dedi Muzaffer Hoca da. "Ne gördün ya?"

"Biz senle uçuyoduk. Sen elimden tutmuştun. Bi de gözlüklü, genç bi abi vardı. O da öbür elimi tutuyodu."

Ben naapıyodum Ömer'im?

"Bak hele bak bak bak." dedi Muzaffer Hoca rahatlayarak. Uçacak hâli olmadığına göre rüyaların havası buraya kadardı. Beriki rüya çıkmış, öbürkü rüya çıkmış, şobırkı rüya çıkmıştı ama bu rüya çıkmazdı gayrı. "Ee? Başka naapıyoduk?"

Ömer baştan anlattı. "Ben Ankara'daydım. Siyah bi evin damında oturuyodum. Mezarlık vardı. Dere vardı. Köpekler vardı. Çok köpekler. Aşağı atladım ben. Ev yandı. Şuram kanadı. Düşerken ellerimden tutuyodunuz o abiyle sen. Beni, yüzü olmayan kadının olduğu yere götürüyodunuz. Önce gözlerinden ateş çıkıyodu kadının, sonra söndü. O kadın da beni Hüdai Ağa'ya veriyodu."

Ben? Ben? Ben naapıyodum? Hüdai Aa gene bööle avrat gibi gokuyo muydu rüyanda da?

"Hazar." dedi Muzaffer Hoca. Rahatlayagitmişti. Her rüyanın bir girizgâhı olmalıydı. O attı, bu tuttu, şu uçurdu falan. Gene de ufak bir şüpheyle sordu. "Ee? Daa başka?"

"Sonra siz beni o abiyle beraber geri indirdiniz aşağıya. Yolda sen benim üstümü soydun. Sünnet ettirecektim dedin. Sakalların ıslaktı. Dua okuyodun hep. Sonra biz Konya'ya geldik. Ben hiç istemedim, ama o abi gene gelip beni o kadına bi daha götüreceğinizi söyledi. O zaman uyandım, Hüdai Ağa'yı gördüm."

Beni hiç görmedin ni yav? Annah!

"Seni hiç görmedim. Ama çok vardı senin gibi. Belki de aralarındaydın. Bilmiyorum."

Muzaffer Hoca cevabı üstüne alındı. "Hani dimin gördüm didiydin ya?"

"Sana demiyorum. Çeto'ya diyorum."

"Çeto'ya mı diyon? Ana maşşallah! Gonuşur musunuz siz Çetoylan hep? Maşşallah maşşallah."

Hüdai Ağa, "Aç mısın Hoca Efendi?" diyerek konuyu hızla değiştirdi. Ömer rüyasını anlatmaya başladığından beri şu Çeto meselesini Hoca'ya açmakla açmamak arasında gidip geliyordu. Açsa ne olurdu ki? En fazla deli derdi Hoca buna. Derse desindi.

"Acımdan ölüyom valla." dedi Muzaffer Hoca. "Bi gıytık ekmeğe azincik piynir goysan yiter." Köfte kokusunu çoktan almıştı ama mübarek adamın süründüğü esans onun da hakkında geliyordu.

"Olur mu canım hiç?" diye itiraz etti Hüdai Ağa. Ne güzel köfteyle patates kızartmıştı. Çinko kapta duruyordu ılık ılık. "Koyayım masaya, yanına da bir çay doldurayım güzel."

"Âlâ."

Masaya geçtiler iki adam. Muzaffer Hoca hacıdan geldiği son derece meçhûl Kara Kedi kokulu köfteyle patatesi yerken Hüdai Ağa Ömer'i eşyalarının başına yolladı. "Güzelce çıkart çekmecelerden, yatağın kenarına koy, ben katlarım birazdan. Çabucak toplamamız lâzım. Sen de yardım edeceksin."

Ben naapıyım? Gabımı getiriyim mi?

"Eliye sağlık. Gendin ni gızarttın köfteyi?" Esansta mı kızartmıştı köfteyi bu adam?

Kendi kızartmıştı. Bekârlık... İş başa düşünce insan her şeyi öğreniyordu ister istemez.

Ee? Çocuğun ailesinden havadis mavadis yok muydu allâsen? Ne âlemdeydi babası? Rol icabı bile olsa evlâdı kaybolmuş, hasret çeken endişeli bir baba gibi davranamıyor muydu hâlâ o kavat?

"O gavatı siktir it de..." dedi Muzaffer Hoca. "Bak demizden beri söyleyeceğidim, şimci aklıma geldi. Efrayım diyi bir gonşun varımış senin. Pırpır durağında çay ocağı işledirimiş."

"Evet de... Senin nasıl?... Sakın?.."

"Hee. Doğru tahmin ittin." Sonra Efraim Dayı'yla yaptığı konuşmayı anlattı Muzaffer Hoca. Hüdai Ağa daha Hoca'nın ilk cümlesinde 'Öğle namazına geldi, benlen Ömer hakkında gonuştu.' ayaklanmış, "Sen devam et Hoca Efendi. Dinliyorum ben. Sonra?" yere çarşafları yayıp acele acele denk yapmaya koyulmuştu. "Bu işin sonu yokuşa sarıyor." dedi homur homur. "Kamyon vaktinde geldi geldi, gelmedi, Ankara'ya yürüyerek gideceğim artık. Ama bu gece gideceğim."

"Ben de galan vakit namazlarını Hacı Tengirşen'e emanet ittim." deyip kolları sıvadı Muzaffer Hoca. "Hadin... Toplayıvıralım bir."

İkindi yaklaşmıştı. Kara Kedi buğulu buğulu kuyruk sallıyordu.

Ağaca yaslanma, çürür...
Oğula yaslanma, ölür...
Güven, yaslan Allah'a;
O ne ölür, ne de çürür...
HACI ŞABAN EFENDİ

Doğan'la konuşsaydı aslında?

Tekke'den Kayalıpark'a kadar yürümüş, karakol onsuz da karakoldu neticede, postanenin önünden sol karşıya geçmek üzereyken dosdoğru sağ karşıya geçip biraz Tüliş Mefruşatın, biraz da Kırmızı Kütüphanenin önünde oyalanmış, camekândan bakıp birkaç kitap beğenmiş, geri dönüp tekrar Vilâyete doğru yürümüş, dosdoğru karşıya geçeceği yerde bu sefer de sola kıvrılıp Bedesten'e dalmıştı.

Konuşsa mıydı ki Doğan'la?

Aynı çanaktan süt içmişlikleri vardı. Menderes'in annesi, Doğan'ın süt anesiydi. İlkokul, orta okul, lise beraber okumuşlar, iş yüksek tahsile gelince yolları ayırmışlardı. Herkes aynı okula yazılabiliyordu üniversiteye kadar, ama orada değişiyordu iş. Yüksek tahsilin kapısı çatal çataldı. Kimi sağa dönüyordu o kapıya varınca, kim sola. Doğan İstanbul Hukuk Fakültesine, Menderes Ankara'ya, Polis Enstitüsüne dönmüşlerdi meselâ. Ama ayrıyken de ayrı kalamamış, noksansız her hafta mektuplaşmışlardı. Hem üniversite yıllarında; Doğan İstanbul'da, Menderes Ankara'dayken, hem askerde; Doğan Narlıdere'de, Menderes Eğirdir'deyken, hem mecburi hizmet yıllarında; Doğan Bulancak'ta, Menderes Yumurtalık'tayken, hem sonraki vazife hayatlarında; Do-

ğan Muğla Merkez, Menderes Denizli Merkez'de, Doğan Kayseri Merkez, Menderes Bursa Merkez'deyken. Noksansız, aralıksız. Uzun yıllar boyunca ne özlemekten geri durmuşlardı birbirlerini, ne arayıp sormaktan, ne senelik izinlerini aynı tarihe denk getirip tatile gidip gelir gibi birbirlerinin yanına gitmekten gelmekten. Doğan 'Anne' derdi Menderes'in annesine, Menderes de Doğan'ın annesine 'Anne' derdi. Birer de kayınvalideleri vardı; etti adam başı üç anne. Birer kızları vardı ikisinin de. Bunların aksine, ne kızları birbirlerini severlerdi, ne de hanımları. Gene de ailecek görüşmeye devam ederlerdi aksaksız. Birbirine çok alışmış, aile bağı gibi bir bağla bağlanmış olmaktan ve birbirini çok sevmekten öte bir şeydi onlarınki. Aşk gibi bir şeydi. Birbirleri için tereddütsüz ölürlerdi.

Bedesten'den çıkıp Vilâyet'e doğru yürüdü, karşıya geçeceğine sola dönüp yeniden postanenin önünde buldu kendini.

Geri dönseydi?

Konuşsaydı Doğan'la?

"Oğlum, ben suç işliyorum lan. Haberin olsun." deseydi? Oturup güzel güzel çaylarını içselerdi karşılıklı. Ne derdi Doğan? "Saçmalama lan!" derdi kesin. "Süt kardeş müt kardeş tanımam, atarım içeriye." diye dalgasını geçerdi. Anlatsaydı bu meseleyi. Küçük bir çocuk için elini taşın altına sokan iki yiğit adamdan bahsetseydi, çocuğun güzelliğinden, anasının babasının karalığına rağmen inadına sarılığından, dev köpek Çeto'dan bahsetseydi, bugüne kadar evinden kaçan çocuklara, bulabildikleri kadarıyla tabii, belki de iyilik değil kötülük yapmış olabileceklerini düşünmeye başladığından, bu meselede oğlanın anasıyla babasını gördüğü günden beri kıvranıp durduğundan, nihayet bugün gözünü karartıp Hüdai Nâbit'e kaçmak için bir fırsat verdiğinden bahsetseydi?

İplikçi Camiinin önünden geçerken bir kere daha dönecek oldu gerisin geri, geçen günkü büyüleyici ezan hadisesinden beri bu cami ürpertiyordu onu, bir kere daha vazgeçip İdris Manav'a doğru yürüdü. Doğan'ın huzurunu da kaçırmak istemiyordu. Kendisininki kaçmıştı kaçacağı kadar. Yeterdi. Ama Doğan da Doğan'dı yani. Başka biri değildi. Gitse miydi ki ya-

nına? Anlatsa mıydı ki? Tam da dalgın dalgın Aşut denilen it kılıklı işportacının kaldırıma fuar gibi yayılıp gitmiş tezgâhının sonuna gelmişti ki Kokucu Dursun'un amansız saldırısına mâruz kaldı.

"Hoop! Ne oluyor lan?"

"Annah! Sen miyidin gomserim? Sivil olunca bilemedim, affit."

"Allah belanı versin. Ne sıktın ulan suratıma? Filit mi, ne bu?"

"Gara Kedi... Mekke'den geldi."

"Ulan, bir daha o şıringayla yanıma yaklaştığını görürsem..."

"Tövbe..."

Buyur! Şimdi de Hüdai Nâbit gibi kokmaya başlamıştı. Kaderleri mühürlenmişti sanki. Ama nereye kadar kırılmadan kalacaktı o mühür? İşte, bu kafasını başka tarafa çevirmişti ve o da bu gece oğlanı alıp kaçacaktı. İrtibat kurardı belki sonradan. Hâttâ kurmalıydı. Kaçmalarına müsaade ettiği anda, çocuğun sorumluluğu buna da yüklenmişti çünkü. Nasıl ki Hüdai Nâbit oğlanın başına gelecek her şeyden mesulse, bu saatten sonra bu da öyle mesuldü. Muzaffer Hoca da tabii.

Neyse... İyi etmişti de gitmemişti Doğan'a. Bir yük de ona yüklenecekti. İyi olmuştu iyi. Bak.

Sallana sallana devam etti yürümeye. İkinci Ordu Karargâhını, Atlas Kuru Temizlemeyi, Serficeli Şirin Hanım Çeşmesini, Kız Meslek Lisesini, Heykeli, stadyumu geride bıraktı. Feridiye Karakoluna geldiğinde saat de üç buçuğa geliyordu.

Kapıdaki Mevlüt müydü Cengiz mi?

Hiç hatırlamıyordu. Bahadır'ı odasına çağırıp "Beni arayan oldu mu?" diye sordu.

"Doğan Savcım aradı Komserim. İki defa."

Haydi buyur. Malûm olmuştu herife demek. "Tamam, bir çay getir." deyip savdı Bahadır'ı, hemen Doğan'ı aradı. "Nasılsın Süt Kardeş?"

Doğan kestirmeden girdi mevzuya. "Bir kayıp çocuk vakası var elimde." dedi. "Bugün gelmiş ihbar. Şöyle bir soruşturdum, dosya Tavusbaba Jandarma Karakolundan senin karakola havale edilmiş. Ne ettin? Bir netice alabildin mi?"

Menderes, içinden; "Kaderden kaçmayacaksın arkadaş!" deyip tabana kuvvet kaçmaya devam etti. "Yok yav. Sarı çizmeli Memedağa. Elimizde oğlanın eşkâlinden başka bir şey yok. Anasıyla babası bir fotoğrafını bile veremedi. Ne aileler var." Doğan'a yalan söylediği için nasıl vicdan azabı duyuyordu. Ama sonra anlatacaktı canım. Hele bugünü bir atlatsınlardı da sağ salim.

"O zaman sıkı dur..." dedi Doğan karşıdan. "Sana muhteşem haberlerim var... Aklın duracak, götün tavana vuracak... Hazır mısın? Veriyorum."

"Hazırım. Ver."

Doğan verdi: "Oğlanın yeri bulundu. Tekke'de, Hüdai Nâbit diye bir belediye emeklisinin evindeymiş. O herif tutuyormuş çocuğu."

Menderes alnına vururken Bahadır kapıyı yalandan tıklatıp bir bardak çayla içeri daldı. O anda odaya değil Bahadır, Şeyhinşah Rıza Pehlevi gelse görmezdi Menderes. Kendine ettiği küfrün bini bir paraydı. O içinden sövdüğünü sanıyordu tabii.

"Ne desen haklısın, ben de çok sövdüm valla..." diyordu Doğan karşıdan. "Duyduğumdan beri ne küfürler ediyorum, aklın durur."

Menderes yüksek sesli sövdüğünü anlayıp önce ahizenin mikrofonunu, sonra da çenesini kapattı. "Lâf mı dinliyorsun sen tepemde?" diye haşladı Bahadır'ı.

"Yok Komserim."

"Çık hadi çık, kapat kapıyı da."

Bahadır çıkarken ahizeyi kulağına yapıştırdı yeniden. Doğan devam ediyordu.

"Valla fırlayıp gidecek, herifi yaka paça alacaktım ama vaka senin vakan; kendi kendime kahramanlık yapsam ağzıma sıçarsın. Hazır et ekibini, yarın saate karakoldayım. Beraber basalım şu pezevengin evini. Ben zabıt kâtibini falan da getiriyorum yanımda. Bu davayı tek celsede bitirip o ahlâksız adamı hapislerde çürütmezsem bana da Doğan demesinler. Bak da gör."

"Yaparsın sen." diyebildi Menderes.

"Yaparım tabii. Amına bile korum. Hadi görüşürüz."

"Görüşürüz."

Beş dakika kadar geriye yaslanıp iki kaşının arasını ovaladı parmaklarıyla. Kapı çalındığında, "Gene sağ olsun Doğan, işi resmi yazıya dökmemiş." diye düşünüyordu. "Anlatacaklarımı geldiğinde anlatır, hızını keserim ben onun. İbne. Nasıl da haber aldın lan?"

Kapı tekrar çalındı.

"Gel!" dedi sinirli sinirli. Her zaman bir tıklatıp cevap beklemeden dalarlardı, şimdi kibarlıkları tutmuştu ne hikmetse.

Bahadır, kapıyı aralayıp kafasını soktu içeriye.

"Girebilir miyim Komserim?"

"Girsene yav! Ne zamandan beri yüz görümlüğü istiyorsunuz?"

"Hayır..." diye bıdırdanarak girdi Bahadır. "Girince azarlıyorsunuz da."

Herkesin alınganlığı üstündeydi. "Tamam tamam." dedi adamın elindeki imza kartonuna bakarak. "Nedir? Ne o?"

"Vilâyet'ten teleks geldi." dedi Bahadır. "Cumhuriyet Baş Savcılığından. Operasyon emri."

"Anamı sikeyim."

O sırada telefon çaldı.

Açtı.

"Süt Kardeş..." diyordu Doğan karşıdan. "Baş Savcıya da imzalattım operasyon emrini. Teleks çekeceklerdi sana. Geldi mi?"

"Hıı... Geldi."

"Nasıl ama, iyi düşünmüşüm di mi? Dur sen. Daha amına koyacam o çocuk hırsızının. Ecdadını sikecem onun."

"Siktin siktin... Merak etme." Kapattı telefonu... Ulan Doğan...

Bahadır kapıyı tekrar tıklatıp bu kez yüz görümlüğü istemeden daldı içeri. "Afedersiniz Komserim." dedi. "Cam mam açsa mıydım?"

"Nerden icap etti şimdi?"

"Hayır, odanız çok ağır esans kokuyor da... Başınız falan ağrır diye..."

Zaten bunalıyordu Menderes. "Aç aç." dedi, içinden Kokucu Dursun'a ana avrat söverek.

Evlere gitmeyle olmayız emin,
Sarsıldı bu yerler, titredi zemin...
SÜLEYMAN RÛHİ

Dengin düğümü sıkılansın diye araya bastırdığı işaret parmağını çekerken "Sen nere gidiyon şimci?" diye sordu Muzaffer Hoca.

Hüdai Ağa, Hoca'nın cevabını bile bile bu soruyu niye sorduğunu anlayamadığı için şaşırdı. Kaç sefer söyleyecekti? Adam adres mi istiyordu acaba? "Kızımın yanına işte. Ankara'ya "

"Onu biliyom da... Evi barkı ne diyi galdırıyon onu bilmiyom."

"Ben de senin ne dediğini bilmiyorum. Ne yapacaktık başka? Taşınmıyor muyuz?"

"Malûm..." dedi Muzaffer Hoca. "Bi ev dolusu eşyayı, ötebeteyi nöörecen Angara'da peki? Madem gızıyın evine gidiyon, bicamalarınnlan terliklerini alın, geçen giden. Ev üstüne ev gurulur mu? Sen bu hırtı hışırı götürecen de emanete mi bırakacan Angara'da? Gızıyın gendi eşyaları noolacak?"

Bunu hiç düşünmemişti Hüdai Ağa. "Sahi be..." dedi. "Bir ev dolusu eşyayı eşya dolu bir eve götürürsem, eşyalar o evde oturur, biz de kızla başka bir eve çıkarız artık."

Gülüştüler.

"Ee? Ne diyorsun Hoca? Yatak yorgan da mı götürmeyeyim?"

"Bizden pay biç." dedi Muzaffer Hoca. "Geldin, çayımızı içtin, gördün. Bi somya sokacağın yir var mıyıdı?"

"Canım, anladık. Ne yapalım diyorum işte. Bırakalım mı evi olduğu gibi?"

Benim yimek gabını al da neyi bırakırsan bırak.

"Sen gızına yatıya gitsen, 'Gelirken somyayı ne diyi getirmedin?' dir mi? Vardır yatağı yorganı hazar. Gendi ötebetenile oğlanın ötebetesini al, çekedini de geçir sırtına, yörü bas git."

Ben gabımı bırakmam argadaş.

Tekke Camii, müslümanları ikindi ezanına davet etmeye başladığında, hacı yağı buğusu altında el birliğiyle denkledikleri yatağa yorgana bezgin bezgin baktılar. "Koca da kamyon tuttuk." dedi Hüdai Ağa. "Denklerin içine naftalin falan atayım bari. Sen de şu aklı daha evvel vereydin ya Hoca Efendi? Boşu boşuna telaş ettik. Binerdik Ömer'le otobüse..."

Hoop hoop... Bizi naapardınız o zaman?

Hüdai Ağa Hoca'ya çaktırmadan düzeltti. "Yok... Gene ıvır zıvır, o kadar bavul, bir de Çeto... Otobüsle olmazdı. Kamyonla giderdik gene ama hiç olmazsa akşamı beklemezdik. Şimdiye yola koyulmuş bile olurduk."

Ha şööle. Ama gabımı alırım bak, onu söylüyüm.

"Canın sağ olsun. Vardır Kerîm'in bi bildiği.

"Çay?"

"İçeriz içeriz. Hele bi ikindiyi gılıvırayım da."

"Sahi... Senin cami ne oldu?"

"Hâllittim o işi. Hacemmi'ye vekâlet virdim... Amma gendi borcum gendi borcum de mi? Aptezim de varıkan... Musaadenle."

"Estağfurullah. Müsaade senin Hocam. Ev senin hâttâ. Kıl, buyur."

"Bi seccade virecen ni?"

"O yok işte. Şu dengi açıp temiz bir yorgan çıkarsak?"

"Gaç! Yorganıla olur mu canım? Yatıyon altında, terliyon, osduruyon söylemesi ayıp. Neyse, gaza idecez gayrı. Borcumuz borç."

"Amma çok borç takmışsın sen yahu."

"Bak, ayıboluyo amma."

"Şakaydı canım. Kusura bakma."

"Ben bakmam da..." Kaşlarını tavana doğru kaldırıp kaldırıp indirdi Muzaffer Hoca. "... Başkası bakar mı bilmem."

"Zannetmem." dedi Hüdai Ağa gülerek. "İşi başından aşkındır şimdi onun." Bardaklarına çay doldurdu. "Bizim postumuzla seccademizle uğraşamaz."

"Tövbe di."

"Yalan mı?" Hoca'nın çayını verdi, kendi çayını da alıp yanına oturdu. "Baksa, işler bu kertede mi olurdu şimdi?" Sesini alçaltarak köşede Çeto'yla mırıl mırıl bir şeyler konuşan Ömer'i işaret etti. "Bu yavru kuş bu hâle mi gelirdi? Hem de anasının babasının elinde... Koskoca Allah dururken, bunun kurtuluşu bir cami imamıyla bir emekli belediye işçisine mi kalırdı? Menderesler, hadi o helâl süt emmiş çıktı, onu koy bir tarafa, Aşutlar, Efraimler mi yığılırdı başımıza?"

"Öyle dime... Günaha giriyon. Rabb-i Mukît, yaradıp da şo dünyaya saldığı her gulunun azığını da virir hakkını da. Hasîb'dir O, her şiyin hesabını senden benden iyi yapar; Celîl'dir, ne senin aklın irer O'nun yüceliğine, ne benim aklım irer."

Hüdai Ağa bardağını kafasına dikip tekrar güldü.

"Ömer bu kadar süründüyse vardır bir hikmeti diyorsun yani?"

"Ya ne diyeceğidim? Kim getirdi onu senin gapına? Kim gözünü bağladı candarmanın? Kim yımışattı gomserin yüreğini? Sana, bana Ömer'e kim göstertti o rüyaları, kim hayra çıkarttı?"

"Hocaa..." dedi Hüdai Ağa. "İtikat güzeldir, ama körü körüne de kabak tadı verir. Ömer kapıma kendi geldi, anlattım o kadar. Jandarmanın gözü falan bağlanmadı, bağlanan bu çocuğun bahtı; bunu da en iyi senin bilmen gerekir. Komiserin yüreğini biz yumuşattık. Sen ve ben. Benden çok da sen. Ama en çok kendi yumuşattı kendi yüreğini. Adam çünkü. Çünkü insan evlâdı. Rüyalara gelince... Mucize. Bu kadarını söylüyorum, benim gibi itikatsız bir adam ne söylesin başka?"

Muzaffer Hoca direnmekten vazgeçip boynunu büktü. Üzülmüştü Hüdai Ağa için, ama bir şey demedi. "Sen öyle diyosan..." deyip çay bardağına dikti devirdiği gözlerini.

Hoca giderek büyüyordu Hüdai Ağa'nın gözünde. Yok! Bu adama saklı gizli bırakmayacaktı giderayak. Söyleyecekti Çeto meselesini. Genzini temizledi, konuşmaya hazırlandı.

Hüdai Aa! Benim gabı naapalım? Goyalım mı şimciden gapının aazına? Belki unuduruz diyom, yanlış anlama.

Güldü Hüdai Ağa, ama gene cevap vermedi.

"Ne gülen?" dedi Muzaffer Hoca.

"Çeto'ya gülüyorum. Ankara'ya gideceğiz ya. Ödü patlıyor yemek kabını burada unutursak diye. Deminden beri seksen sefer sordu alalım mı yanımıza diye." İşte başlamıştı hiç ıkınıp sıkınmadan. Böyle daha kolay olacaktı.

"Buyur?"

Seksen sefer söölüyoz amma dinleyen kim gardaşım?

Hüdai Ağa uzanıp Çeto'nın başını okşadı. Alttan bakıp bakışlarını yakaladı Muzaffer Hoca'nın, hin hin sırıttı. "İnanmadın değil mi?"

"Neye?"

"Çeto'nun konuştuğuna."

Sen sanki pek inandıydın gaç sene. Bi de adama gülüyon.

"Gaç!" dedi Muzaffer Hoca. "Latifenin zamanı değil."

"Pekâlâ." deyip Hoca'nın yanına kaydı oturduğu yerde. "Sor ona."

Muzaffer Hoca şüpheci şüpheci baktı Hüdai Ağa'ya. Oğlanı bir vicdanı noksandan alıp bir aklı noksana mı emanet ediyordu yoksa? Bu çocuk hiç gülmeyecek miydi?

"Yav ne din Allah aşkına hay Hüdai?" dedi sinirli sinirli. Aslında sinirlenmemişti ama sinirleri bozulmuştu. "Köpek gonuşur mu yav? Hav dir, hüv dir, ürür. Gonuşur mu hiç?"

"Ya ispat edersem?"

"İspat mı? Gaç!" Büyük hayal kırıklığı yaşıyordu Hoca. Nasıl da sevmişti şu adamı hâlbuki. Gene de severdi de... Olmazdı ki böyle köpek möpek.

Hicuuraşma Hüdai Aa. İnandıraman. Ben o gadak sene cak cak cak gonuşup seni inandıramadım da, sen şimci beş dakkada bunu mu inandıracan? Sümeye dil döküyon. Gaç!

"Bana inanmıyorsun. Normal karşılıyorum." diyerek ispat

manevrasına başladı Hüdai Ağa. "Hak da veriyorum, çünkü ben seneler boyunca inanmadım. İnanır gibi olduğum zaman da inanıyor olmaktan korktuğum için inanmadığıma inandırdım kendimi. Ama benim kılavuzum yoktu. Oysa senin var. Ben sana kılavuzluk edeceğim, sen de Çeto'nun konuştuğuna ikna olacaksın. Hem de kolayca. Sadece sabret ve dediklerimi yap. Bana güven..."

"Estağfurullah canım. Güvenirim hazar da..."

"Boşver... Duygularını o kadar iyi anlıyorum ki... Hiç açıklamaya çalışma. İnan, beş dakika içinde Çeto'nun da en az senin benim kadar konuştuğuna kâmilen ikna olacaksın. Başlayalım mı?"

Muzaffer Hoca gönülsüz gönülsüz kafa salladı. "Çattık valla." diye düşünüyordu. "Başlayalım." dedi. "Merağittim naabacağını."

Ben de merağittim valla.

Hüdai Ağa Hoca'ya daha da bir sokuldu. Şimdi sol yanı Hoca'nın sağ yanına bire bir bitişmişti. Cüsse farkından arta kalan kısımlar hariç. Hoca'nın ürktüğünü görünce tez davranıp sol kolunu omzuna attı adamın, yaba gibi eliyle suratını avuçladı, dudaklarını kulağına yapıştırdı. "Sessizce, Ömer duymayacak şekilde fısılda Çeto'ya." diye fısıldadı adamın kulağına. "Ömer'e senin bir bardak su istediğini söylesin."

Hoop. Ne gonuşuyonuz öyle fısır fısır? Ayıboluyo amma.

Muzaffer Hoca hipnotize olmuş gibi eğildi Çeto'nun sırıtkan suratına. Tam fısıldayacaktı, kendini ayıpladı. "Yav Gaç Allah'ını dinini seversen Hüdai." dedi. "Yapma yav! Ağlayacam yav!"

"Ağlarsan ağla." dedi Hüdai Ağa. "Ama bir dene..." Adamın hâlâ kaçak güreştiğini görünce kendi silahıyla vurmaya karar verdi onu. "Allah aşkı için!"

Muzaffer Hoca'nın gözleri faltaşı gibi açıldı. "Yav, Allah senin iyiliğini virsin Hüdai." dedi. "Bunu da mı yapacağıdın? Günah yav günah. Öyle aklına estiksıra Allah adı virilir mi yav?"

"Ee, bunu sen istedin, ney palaım." Hüdai Ağa keyifli keyifli gülüyordu. "Hadi, şimdi de nazlan nazlanabiliyorsan."

Kıpkırmızı bir suratla Çeto'ya baktı, "Gel oğlum." dedi Muzaffer Hoca. "Gelivir bir."

Geliriz, ayıbıdiyon. Buyur.

Muzaffer Hoca, oturduğu yerde dirseklerinin üstüne doğrulup ayağının dibine gelen Çeto'ya muhabbetle baktı. Hayretle bakmak da isterdi sırf şu Hüdai Efendi deli çıkmasın diye, ama hayret edilecek bir şey yoktu bunda. Köpek dediğin çağırıldı mı gelirdi. Gene de... Dur bakalım... Eğildi hayvanın üstüne. "Gızmaz de mi?" diye sordu Hüdai Ağa'ya, onun gene sırıta sırıta kafa salladığını görünce ellerini huni yapıp dudaklarını huninin ortasına, huninin ağzını da Çeto'nun sol kulağına dayadı. "Şo Ömer'e diyivir de bana bi bardak soğuk su getirsin."

Diriz. Ayıbidiyon.

"Ee?" dedi Muzaffer Hoca Hüdai Ağa'ya bakarak.

"Seyret."

Muzaffer Hoca, Çeto'nun koca gövdesini çevirip ayaklanışını, koca patilerini yere vura vura eşyalarını toplayan Ömer'in yanına gidişini, oğlanın dikkatini çekmek için bacağını burnuyla dürtüşünü, sonra da gözünün içine bakışını seyretti.

Sonra Ömer'in oturduğu yerden kalkışını seyretti. "Ana bismillah!"

Sonra Ömer'in sokak kapısının yanında duran masanın üstündeki su bardağını alışını seyretti. "Tövbe Ya Rabbim!"

Sonra Ömer'in sokak kapısını açışını, elinde bardakla kapıdan çıkışını seyretti. "Allah'ım aklıma mukayyet ol."

Sonra odanın içine kadar gelip havada alaycı alaycı salınan tulumba basma sesini seyretti. "Rabbena Leke'l Hamd!"

Sonra Ömer'in soğuk su dolu bardakla eve girişini, sokak kapısını ayağının tersiyle ittirerek örtüşünü, suyu dökmemeye çalışarak kuzinenin etrafından dolanışını, getirip bardağı burnuna dayayışını seyretti. "Allah'ım duy sesimi. Semiallahu Limen Hamideh! Allaaaah!"

Hüdai Ağa kıkır kıkır gülüyordu. "Alsana suyunu Hoca."

"Sen bana ne diyi su getirivirdin ya oğlum?" Sakalları sesinden beter titriyordu Hoca'nın.

"Çeto dediii..."

"Ne didi?"

"Sen bi bardak soğuk su istemişin."

Aslında istediği için istememişti; Hüdai Efendi'nin gönlü olsun diye istemişti, ama şimdi sahiden istiyordu. Suyu kaptı oğlanın elinden, sakallarına döke döke bir yudumda içti.

İnanmadı, görüyon nu? Ben sana didiydim inanmaz diyi.

Ömer bardağı aldı Hoca'nın titreyen elinden. "Çeto senin inanmadığını söylüyo." dedi. "Neye inanmadın Hocam?"

Çeto'ya bakamıyordu Muzaffer Hoca. Dudaklarını yalayıp gözlerini oynatarak aşağıyı, Çeto'nun bulunduğu yeri işaret etti Ömer'e. "Bu mu söyleyor?"

"Hıı." dedi Ömer. "Çeto."

İnanmaaaaaz... Uuraşman boştan yireee.

"Boş yere uğraşmayın diyo şimdi de. İnanmaz diyo."

Diyom taabi. Sümeye uuraşıyonuz.

Hüdai Ağa hâline acımıştı Muzaffer Hoca'nın. Kıkırdamayı kesip oturduğu yerde kayarak uzaklaştı biraz. Adam nefes alsındı. "Tamam oğlum." dedi Ömer'e. "Hadi sen işine dön."

"Olur." Ömer dönüp yatağa yığdığı eşyalarının başına gitti.

"Hoca!"

Muzaffer Hoca dönüp bakmadı. Hâlâ Ömer'in az önce durduğu yere, gözünün hizasına bakıyordu.

"Hocaaa... Muzaffer Hocaaa..." Duymuyordu adam. "Muzaffer!"

Muzaffer Hoca sıçradı. "Buyur Hüdai."

"Ne diyorsun bu işe? İkna oldun mu?"

Dişleri birbirine vuruyordu adamın. "Olmadım disem ne?" dedi zorlukla. "Gözümlen gördüm."

"Gördün mü lan?" dedi Hüdai Ağa Çeto'ya. "İnanmış işte."

Hadi canım!

"Dur bir tecrübe daha yapalım. Kokla bakalım, ne varmış Hoca'nın cebinde."

Lüzumu yok. Geldiinde gokladık hazar. Şo cebinde bozuluk para var, şo cebinde de tespik... Dişbudak aacından yapılmış.

"Bi... bi bi bi.. bi şiy didi mi?"

"Dedi." Sol tarafını işaret etti Hoca'ya. "O cepte bozuk para

varmış." Sağ tarafını işaret etti. "Şu cepte de tesbih... Dişbudak ağacından yapılma."

"Lâ Havle Velâ Kuvvete İllâ Billâhil Aliyyül Âzim... Lâ Havle Velâ Kuvvete..."

Bir motor homurtusu, ardından da nezle olmuş ördek sesine benzeyen bir korna sesi duasını kesti Muzaffer Hoca'nın.

Annah! Baççeye biri girdi Hüdai Aa. Gapıyı aç da bi dalayım itneye.

"Allah Allah." deyip ayaklandı Hüdai Ağa. "Daha gelmesine çok vardı ama?" Saatine bakarak kapıya gitti. "Uslu dur Çeto. O kamyonu ben çağırdım."

Muzaffer Hoca, hırıl hırıl hırlayan hayvanın Hüdai Ağa'nın sözünü duyar duymaz süt dökmüş kediye dönüşünü hayranlıkla izledi. "Allah'ım sen büyüksün!" dedi. "Hikmetinden suâl olunmaz amma, Allah'ım, bi ilham idivir, sebep?" Sebepsiz nefes aldırmazdı Allah. Hâl bu iken bu köpeği bir sebeple dillendirmiş olmalıydı. Dahası, bu köpeği Hüdai Efendi'nin ayağına bir sebeple göndermiş olmalıydı. Dahası, bu köpeği Ömer'in karşısına bir sebeple çıkarmış olmalıydı. Dahası, bu köpeği anlama sanatını Ömer'le Hüdai Efendi'ye bir sebeple lütfetmiş olmalıydı. Dahası, bu aciz kulunu, bu kör gözlü Muzaffer'i de bu adamın evine bir sebeple getirmiş olmalıydı."Allah'ım, sebep?"

Yav Hocaaa... Sen şimci inandın nı inanmadın nı bu işe?

Muzaffer Hoca, Çeto'nun bir şey demeye çalışır gibi baktığını görünce şiddetli arzusuna rağmen kendini tuttu, gözlerini kaçırmadı. "Ben anlamam guzum." dedi. "Ben anlamam. Ömer'e di, o bana disin."

Çeto kalkıp paldır küldür Ömer'in yanına giti. Burnuyla dürttü, gözüne baktı, sonra kuyruk salladı. "Diyo ki..." diye seslendi Ömer oturduğu yerden, "... konuştuğuna inanmış mısın inanmamış mısın. Onu soruyo."

Çeto kuyruğunu sallaya sallaya gelmiş, gözünün içine bakmaya başlamıştı Hoca'nın.

"İnandım guzum, inandım."

Annah! Hüdai Aa gene haklı çıktı. Görüyon nu bir?

"Diyo ki, Hüdai Ağa haklı çıktı diyo."

Hüdai Ağa evin kapısında dikilip balta burun Mercedes'in geri manevrasını izledi. On beş - on altı el freni gacırtısının ardından şoför kapısı açıldı, Duran bir havayla atladı aşağıya.

"Selâmın Aleyküm amca."

"Aleyküm Selâm da..." Saatini gösterdi adama Hüdai Ağa. "Daha dört saatin vardı Duran Efendi. Niye erken geldin bu kadar?" Aslında pek iyi olmuştu.

"Maavin alamadım. Uzun yol diyi anası gabul itmedi kevâşenin. Yolumuz da uzun; dur galk dur galk, yidiydin, ittiydin, anca. Dee Angara... Ben de yardım iderim, çabuk çabuk galdırırız yükü."

"Hamal da getirmemişin?"

"Onu diyom ya işte. O itneler hiç yüzüme bakmadı. Gış üstü. Hepsi oduna kömüre gidiyo ya. Ev yüklemesi uzun taabi. Odun kömür didin niydi, bi günde beş gapı... İş başa düştü amca. Gusura galmayacan gayrı."

"Yok be. İyi oldu, bakma sorduğuma. İki parça eşyamız var zaten, o da hazır." Çeto'nun da isabet buyurduğu gibi ölmüş eşek kurttan korkmuyordu. Koskoca Feridiye Karakolunun amiri bile bildikten sonra bilmesinden korkulacak kim kalmıştı? Bin tane Efraim Dayı gelsindi isterse. Sülalesi gelsindi. "Gel gir... Taze çayımız var. İç bir bardak, yükleriz ağır ağır, ondan sonra da vururuz yola."

"Ben de öyle didiydim." Duran, Hüdai Ağa'nın peşine düşüp eve girdi, Çeto'yu karşısında görünce de "Annah!" deyip koca adamı kendine siper etti. "Gaç! Bu ne yav?"

"Geç geç, bişiy yapmayor." dedi Muzaffer Hoca oturduğu yerden. Gözünü Çeto'dan alamıyordu. Duran sakına sakına gelip Hoca'nın yamacına sığındı. "Aklım üstümden gitti hay gardaşım!" Çaylar tazelendi. "Pek yiğidimiş. Sen Angara'ya gidiyon madem, bunu bana vir amca. Tavşanköprü'de bostanımız var bizim gocaman; beklesin dursun bu." *Isdırıyım mı Hüdai Aa?* "Veremem. O benim evlâdım gibidir." Nöörecekti peki koca köpeği? Kime emanet edecekti? "Kimseye emanet etmeyeceğim. Ankara'ya gelecek benimle. Anca beraber kanca beraber. Değil mi Çeto?" *Yirim o ağzını yirim yirim.* Ee, yok muydu yin-

ge minge? Bu oğlan torun muydu? "Pek de sarıyımış maşşallah. Macir misiyiz?" Hayır, muhacir değillerdi. Muzaffer Hoca, bir gözü Çeto'da, Ömer'i kucağına oturtup koklamaya başladı. Oğlan hâlâ hacı yağı kokuyordu. "Hüdai Efendi bana da bulaştırdı hazar." diye düşündü. "Ben de kokuyomdur garanti." Ömer gidecek diye üzülüyordu ama rahata erecek diye de fenâ hâlde seviniyordu. Hem o iyi olsundu da, insanoğlu kuş misâli, o gelirdi, bu giderdi, görürlerdi birbirlerini canım. Bir de rüyası vardı tabii çocuğun. Bütün rüyalar çıkmıştıydı madem, o rüya niye çıkmayacakmıştı ki? Neşesi yerine geliverdi. Giderdi giderdi. Bi otobüs biletine bakardı yani. Hem Çeto'yu görmeden de duramazdı artık.

O esnâda, Menderes ve Doğan Feridiye Karakolunun amir odasında karşılıklı kan terliyorlardı. Doğan, Menderes'e kininden uç uca yaktığı sigaraların külünü kül tablasına dökerek israf etmiyor, adamcağızın masasına, halısına, koltuğuna silkiyor, izmaritleri yere atıp topuğuyla ezerek halının anasını ağlatıyordu. Ayrıca sigara kokusuna kurban olsundu bu. Hiç olmazsa ibne kokusu gibi kokmuyordu sigara dumanı. Erkek kokusu gibi kokuyordu. Ne dökünmüştü bu saf allâsen? Başka zaman olsa fena geçerdi dalgasını ama şimdi zaman o zaman değildi.

"Allah bin bin belânı versin Menderes." dedi kıpkırmızı bir suratla. "Nasıl yersin lan bu haltı?"

"Dedim ya, vicdanım..."

"Sokaydım senin vicdanına. Ulan, hadi ettin bir hıyarlık, bana niye söylemezsin lan? Bakalım, edelim, tedbirimizi alalım, sallayalım... Niye saklarsın lan, niye?"

"Bilmiyorum." Doğan'ın yüzüne bakamıyordu Menderes. Çocukluklarından beri ilk defa... "Kaç tur attım bugün Vilâyet Konağının etrafında, gelemedim yanına. Ayaklarım hep geri gitti. Seni huzursuz etmek, mesuliyet altına sokmak istemedim belki. Belki de değil. Bilmiyorum vallahi."

Doğan geriye yaslanıp öfkeden büyümüş gözlerini Menderes'in oraya buraya kaçırdığı gözlerine odaklamaya çalıştı. "Ben biliyorum." dedi dişlerinin arasından. "Güvenemedin bana..."

"Daha neler... Güvenmez olur muy..."

"Kes lan... Utanmadın di mi? Güvensen gelip böyleyken böyle der, güzel güzel anlatırdın. İkna ettin ettin, etmedin, çiğner miydim seni hiç? Senin, elin belediye emeklisiyle cami imamına verdiğin mühleti de mi vermezdim ben sana, a hayvan? Anlatmadın da başın göğe mi erdi lan? Şimdi nasıl anlatıyorsun ama sike sike?"

Kahroluyordu Menderes. "Yav zaten kahroluyorum, yeter." dedi. "Ne yapacağız şimdi, onu söyle sen."

Doğan da işin o kısmını söyleyemiyordu bir türlü işte. Uzun süredir vakasızlıktan canı sıkılan Baş Savcı'nın, emri imzaladıktan sonra "İyi işmiş. Ben de geleyim baskına, bekleyin karakolda. Dört buçukta orada olurum." dediğini Menderes'e nasıl edip de söyleyeceğini bilemiyordu. Ama söylemek zorundaydı. Operasyonun kaçacak deliği kalmamıştı. Menderes'i de boşa ümitlendirmenin âlemi yoktu o hâlde. "Altımıza ettik, şimdi uslu uslu üstüne oturacağız bir güzel." dedi.

"Anlamadım."

"Anlamazsın tabii... Baş Savcı geliyor oğlum, Baş Savcı geliyor lan. Bu operasyon yapılacak. Yolu yok. Apırsa da yapılacak, köpürse de yapılacak. Örtbas etme şansım yok artık. Kuyruğuma baka baka Vilâyet'e dönüp 'İhbar asılsız çıktı.' deme şansım yok. Şurda gece yarısına kadar oyalanıp herif kaçtıktan sonra da iş olsun diye baskına gidip 'Gittik ama kaçmışlar.' deme şansım bile yok. Damlasın hazret, eteğine yapışıp sikeee sike gideceğiz baskına... Hay Allah belânı versin senin lan!"

Menderes nihayet bakabildi Doğan'ın gözlerine.

"Ben var ya ben..." dedi, büktüğü işaret parmağının boğumuyla şakağına kapı çalar gibi tık tık vurarak; "Şu kafamı sikeyim ben... Yaktım melek gibi insanların başını, görüyor musun?"

"Orda dur." dedi Doğan yumuşayıveren bir sesle. "Benim süt kardeşime sövemezsin. Götüm kurtlanmış gibi acele acele gidip Baş Savcı'dan emir çıkarttırmasaydım bu hâlde olmazdık şimdi. Asıl ben kendi bileğimi sikeyim."

"Sen de benim süt kardeşime sövemezsin." dedi Menderes. "Ne yapacağız lan Doğan?"

"Ne bileyim aslanım. İşimiz Allah'a kaldı. Dua edeceğiz, baş bey gelmesin ki kılımızı bile kıpırdatmadan götümüzün üstünde oturalım diye ne kadar dua biliyorsak hepsini edeceğiz. Yarın 'Niye gitmediniz?' diye hesap sorarsa da 'Sen bekle dedin, biz de bekledik arkadaş, ne yapalım.' diyeceğiz."

"Var mı gelmeme ihtimâli sence?"

"Var var. Randevularına sadık değildir ekselans. Hele ki de maiyetine karşı. Dört buçuk dedi ya, beş buçukta anca gelir."

"Hadi inşallah. O bile kâr."

Tam da bu 'inşallah'ın üstüne, Bahadır kapıyı bile tıklatmadan rüzgâr gibi daldı içeri ve "Baş Savcım geldi Komserim." dedi.

Saat dört buçuğa beş vardı.

Hüdai Ağa kalkıp birer çay daha doldurdu bardaklara. Aslında hazır kamyon da gelip kapıya dayanmış, vakit kaybetmeden kanat vurup uçası vardı ama Muzaffer Hoca ya kıyamıyordu. Adamcağız Ömer'i bir bağrına basıyor, bir yolculamaya hazırmış gibi yekinip deviniyor, sonra tekrar çökekalıyor ve 'Ge bi daa gucaklıyım oooooluuuuummmm.' diyordu içli içli. *Ben gabımı götürüp gamyona goyayım mı Hüdai Aa şimciden? Unudulmasın da...* Apar topar yola düzülmenin de çok mânâsı yoktu ona bakarsan. Komiserden mühlet alınmış, Efraim Dayı'nın dili ökçesine kundura çivisiyle çakılmıştı. Gelirseydi gelsindi, görürseydi görsündü kavat. Korkacak, endişeye kapılacak bir şey yoktu. *Gabımı diyom gabımı. Unutmassın de mi?* Saatine baktı; dört buçuk. Bir köşeye çekilip Gülsüm'ün yeni adresini yazdı ufak bir kâğıda. Hoca'dan da isteyecek, istemesine gerek de yoktu aslına bakarsan, 'Karaaslan Camii İmamı - Konya' bu kadar, haftada bir mektup yazacaktı adamcağıza. Hâttâ Ömer'e de iki satır yazdırıp aynı zarfın içinde postalayacaktı. Yazdırabilseydi de Çeto'ya da yazdırsaydı keşke. Hoca neredeyse Ömer'e baktığı aşkla bakıyordu Çeto'ya. Az daha mühlet verdi.

Baş Savcı Burhan Cihan, ekiplerin hazır olmadığına inanamıyordu. Azıcık da görsünler isteyerek kolunu sıvayıp Omega saatini Doğan'ın burnuna soktu. Yeni hediye gelmişti. "Dört buçukta hazır olunsun demedim mi kardeşim?" diye azarladı astını. "Hadi sana demedim..." Menderes'e döndü, "... yazılı emrim

de mi gelmedi sana?" Cevap beklediği için sormuyordu. "Olmaaaz." diye devam etti. "Devlette gayri ciddilik olmaz. Bakın, kapının önünde Yeni Konya ve Yeni Meram Gazetelerinin müdürleri bekliyor. Vakayı haber verdim, bizzat ilgilendiler." Gazetecileri de toplayıp gelmişti demek. Eteğinde belâ sürüyordu adam. "Muhabir bile göndermiyor, makinelerini kapıp kendileri geliyor müdürler. Bir onların meslek ahlâkına bakın, bir de..."

"Çay?"

Burhan Cihan hışımla dönünce, deminden beri komiseri azar işitiyor diye üzüldüğü için çayları kaptığı gibi koşan Bahadır'la burun buruna geldi. "Ne çayı be?" diye bağırdı.

"Çık Bahadır, çık." dedi Menderes telaşla. "Bırak tepsiyi çay ocağına, iki arkadaş daha al, arabanın başında bekleyin beni. Operasyona gideceğiz."

"Anlaşıldı Komserim."

Bahadır çıkınca "Aceleye ne hacet komser?" dedi Burhan Cihan alayla. "Birer de etliekmek söylerdik şurdan, yer içer öyle giderdik. Atla deve değil ya, bir insan evlâdının hayatı kurtarılacak alt tarafı. Yüreği yanan bir aile yavrusuna kavuşturulacak. Ne bu acele?"

Baş Savcının gösteriş merakını görmezden gel, düşündüğün zaman haklıydı adam, işini yapıyordu, haklıydı, hem de yerden göğe. Ama adı Doğan değil, dolayısıyla da konuya vâkıf değildi. Ayrıca vâkıf olsa da şahıs olarak Doğan değildi gene. Vâkıf olsun diye Doğan'a anlattığın şeyleri ona da anlat, bak da gör memurin muhakemat nerene giriyordu.

"Yürüyün Allah aşkına." deyip geldiğinden beri komisere attığı fırçayı duymayan kalmasın da ibret olsun diye bilhassa ardına kadar açık bıraktırdığı, ardına kadar açık oda kapısına doğru ardına kadar açık adımlarla hamle etti. "Allah aşkına yürüyün."

'An' bile sayılamayacak o kısacık zaman diliminde Menderes; "İşimiz Allah'a kaldıysa yandık!" diye geçirdi içinden.

Baş Savcı kapıya ulaşmak üzereydi. Dışarıdan, devrilmiş çay tepsisinin şangır şungur sesi geldi. Zabıt kâtibi kapının ağzında belirdi.

Sonra kayboldu, ama yer değiştiren o değildi.

Kapı yer değiştiriyordu.

Deprem haritasında güya 'emniyetli zemin' rengine boyalı Konya Merkez'in dibinden bir kükreme sesi yükseldi. Alâaddin Keykûbat'ın askerleri kabirlerinden kalkıp da gelmiyor idiyseler, zelzele oluyordu. Ki gelmiyorlardı.

Annah! Yir ayaamın altında gıvış gıvış ediyo.

"Eşhedü en lââ..."

"Hoca, deli olma, kap oğlanı çık dışarı. Devrilmeden kuzineyi söndürmem lâzım benim." Borular dökülmeye, binbir emekle hazırlanan cânım denkler kurum karasına, evin canım havası duman fümesine boyanmaya başlamıştı.

Yangın yanacak Hüdai Aa. Gaçalım gaçalım.

Kapının ağzında kayalarımız gibi dikiliyordu Hüdai Ağa. Sanki deprem kapının kirişini kırıp da pervazı eğip bükmeye kalksa, alttan omuz verip içeridekiler çıkıncaya kadar dayanacakmış gibi bir hâli vardı. Duran için zahmet etmesine gerek yoktu; o, daha Konya'nın altındaki dünya gacırdamaya başlamadan, tepedeki duya asılı lamba sallanmaya başladığı anda "Ana bismillah! Eşhedü... Gaçın!" fırlayıp çıkmıştı.

Kucağında Ömer'le ayaklandı Muzaffer Hoca. Kelime-i şahadet için bağırmak, zikir için de tespih çekmek şart değildi... Bir tur 'El Hafız', bir tur 'Er Rakîb', bir tur 'El Mücîb'... Ayağının bastığı zemin yukarıya doğru çıkmaya çalışan bir kamyon alttan çarpmış gibi hafif bombe yapıp dalgalanınca kuzinenin üstüne uçmaya başladı. Ömer yanacaktı, bir şey değil. Ne etti nasıl etti, kendi de bilmeden şeytan merdiveni gibi döndü havada, oğlanı beşik gibi sallanan cehennem tenekesinden uzaklaştırıp ateşe kendi canını arz etti. O anda tek istediği, sobaya yapıştıktan sonra, ama Ömer düşmeden önce, Hüdai Efendi'nin yetişip çocuğu elinden almasıydı. Artık rahat rahat bağırabilirdi. "Eşhedü..."

Feridiye Karakolunun duvarlarında, cinler sabit kalemle karalama yapıyormuş gibi çizgiler belirmeye başladı. Burhan Cihan, kapı ilk yer değiştirdiğinde tansiyonunun fırladığını zannedip kendini salmış, el yordamıyla oturacak bir yer aramış, ar-

dından caddeye bakan camlar patlamaya başlayınca 'Bu kadarı da asabi tansiyondan olmaz artık. Zelzele bu.' deyip kendini yere atmıştı. Yolu ağır amir masası tarafından kesilen Menderes, gıdıklanmış gibi yaylanıp duran zemin yüzünden ayakta durmakta zorlanıyordu. Evrak dolabının Doğan'ın üzerine devrildiğini gördü. "Doğan, kaç." Aynı anda Doğan, Baş Savcıyı düştüğü yerden kaldırmak için eğiliverince dolabın hamlesi boşa çıktı, birdirbir oynar gibi Doğan'ın belinin üstünden aşıp havada ters takla atarak az evvel kapının durduğu yere amut vaziyetinde dikildi.

Küt!

"Aferin Çeto!"

Sonra bir 'küt' daha...

Anam yandım!

Ve sonra paldır küldür.

"Dışarı koş Çeto! Tulumbanın başına!"

Anam anam anam!

Muzaffer Hoca, yanan kuzinenin tozunu Ömer'le alacakmış gibi, önde Ömer, yüzüstü tam da kuzinenin üstüne uçarken, çocuk yanmasın diye havada burgu yapıp bu sefer de sırtüstü uçuşa geçtiği ve bağıra bağıra şahadet getirmeye başladığı "... en lâää..." o an, 'küt' diye bir ses duymuş, şahadeti gene yarım kaldı diye üzülürken bu küt'ün kendi bedeninden çıktığını anlayıp uçarayak şöyle bir etrafına bakınmıştı. Ters balıklama uçuyor olması lâzım gelirken yandan dalga almış alabalık gibi yan yan uçuyordu şimdi... Ve duvar hızla yaklaşıyordu... Kuzine nereye gittiydi ki? "... ilahe illallaahhh ve eşhedü..." Sonra öbür 'küt', yanlamasına duvara toslamıştı ve onu takiben yere düşüp paldır küldür. "... enne Muhammeden abdühü ve Resulühu..." Hayâl meyâl, yanan bir kuyruğun yüzünün az ötesinden geçtiğini gördü, telaşla toparlanmaya çalışırken "Ömer!" diye bağırdı. "Ömer'iiim..." İki mengene, iki omuz başından kapıp havaya kaldırdı, baş aşağı serin havaya çıkardı. "Ömer emniyette." dedi Hüdai Efendi'nin aşinâ sesi. "Ama Çeto... Hah, pek bir şeyi yokmuş. İn bakalım."

Sonra bir küt daha.

Çeto'nun hâlini görünce Muzaffer Hoca'yı kıçüstü yere atmıştı Hüdai Ağa.

Feridiye Karakolu kısa bir müddet daha kikirdekli kesme çorbası gibi çalkandı, sonra duruldu. Personelden atabilen kendini caddeye atmış, atamayan bir kuytu bulup büzüşmüş kalmıştı. Alttan ilk darbe geldiğinde tepsiyle beraber uçarak kırık bardakların üstünde el baş amudu yapan Bahadır'ın kanayan eli ve alnı hariç, yaralanan yoktu. Camlar patlamış, dolaplar devrilmiş, masalar, sandalyeler kaymış, yangın köşesi dağılmış, duvarlardaki çerçevelerin bazıları düşüp kırılmış, bazıları sallanmakla yetinmişti. Burhan Cihan, sol eli makam arabasının üstünde, hafiften yana kaykılmış hâlde Menderes ve Doğan'la yan yana sigarasını tellendiriyor, bu türden şoklar yaşayan her fâni gibi ara sıra şaşkın şaşkın üstünü başını çırpıyor, etrafta koşturanlara, saçılan cam kırıklarına, ıvır zıvıra bakıyor, tekrar üstünü çırpıp "Vay be, ucuz atlattık!" diyordu. Gazete müdürleri sırra kadem basmıştı. "Allah Konya'nın yüzüne baktı." Deprem yalamış, şöyle bir tadına bakmış, fakat ısırmamıştı Konya'yı. Ortada bir âfet olmadığı belliydi ama gene de sokaktaydı Konyalı. Mahalle sakinleri, 'Ne duruyorsunuz, şu tektonik plakayı tevkif etsenize.' dercesine dolanıyorlardı karakolun etrafında. Sonra on on beş kişi aynı anda üstünü başını çırpıyordu. Menderes de Burhan Cihan gibi düşünüyordu. Tek farkla... Evet, Allah yüzüne bakmıştı bakmasına ama Konya'nın değil... Hüdai Nâbit'le Ömer Çavuş'un...

Muzaffer Hoca, Duran'ın da yardımıyla dizlerine abana abana doğrulup yapılacak tek iş oymuş gibi üstünü çırptı. Tulumbanın başında Çeto'nun üstüne eğilmiş Hüdai Efendi'yle tepesinde dikilip başını okşayan Ömer onun varlığını unutmuşa benziyorlardı. Hüdai Efendi bir de konuşuyordu hayvanla. "Çok acıyor mu oğlum?"

Kim bilir ne cevaplar veriyordu koca köpek. Ah bir duyabileydi Muzaffer Hoca. Çok lâzımmış gibi geri dönüp evin ne durumda olduğuna baktı sonra. Evdi işte. Maldı altı üstü. Canları kurtulmuştu ya. Az daha inceledi. Durumunda ufak tefek çatlaklar, dökuntüler, bol bol da bir güğüm suyla söndürülmüş

odun dumanı haricinde bir fenalık yoktu. Duran'la beraber grubun yanına gitti. Çeto'nun kuyruğu Alakova Bataklığından çıkmış ağaç kökü kadar kara ve kıpırtısız duruyordu. "Vaah..." dedi. "Vah guzum vah.. Yanamıgitti guyruğun?"

Sen tay tay durmayı bileydin yanmazıdı.

"Biraz ütüldü." dedi Hüdai Ağa. "Sen sobanın üstüne düşmeyesin diye araya girince... Kuzinenin kapağı da kayıp açılınca..."

Sırtüstü kızarmaya uçarken nasıl da birden çarpılıp yan yan giderek duvara vurduğu geldi Muzaffer Hoca'nın gözüne. "Sen ni gurtardın beni guzuuum?" Cevap gelmedi Çeto'dan. Zaten Muzaffer Hoca da beklemiyordu. Uzanıp Çeto'nun başını okşadı. "Vay benim aslanım vaay... Vay benim goçum vaaay! Çok acıyo mu guzum? Canın yanıyo mu ooluum?"

Yav yanıyo da Hoca, benim gap içerde galdı, esas içim yanıyo içim.

"Bişiy didi mi cevaben?"

Hüdai Ağa balyoz gibi dirseğiyle Muzaffer Hoca'nın böğrünü dürtüp Duran'ı işaret etti gözüyle. Muzaffer Hoca öksürmeye başladı. Ciğerleri ağzına geleyazmıştı.

Zelzele Yarma'yı hiç sallamadı o gün. Yarma da onu sallamadı. Kılı bile kıpırdamayan Dinek, Hadim, Taşkent ve Ermenek, Konya'da zelzele olduğundan ajans sayesinde haberdar olabildi. Bozkır ve Sakyatan'ın ruhu hafifçe, Yeniceoba, Cihanbeyli, Kadınhanı, Ilgın ve Kulu'nun teni şiddetlice gıdıklandı. Yunak, Tuzlukçu, Akşehir ve Doğanhisar, tıpkı Konya Merkez gibi, devlet dairesinden, evden, okuldan ve ikinci hanımın koynundan sertçe çıkarılıp sokaklara saçıldı. Obruk, Akören ve Karapınar, birkaç saniyeliğine, içine su damlatılmış kızgın yağ tavası gibi sıçradı, hepsi o. Ne afet, ne de afetçikti olan. Fay hatları gaz çıkarmıştı sanki. Üç buçuk, bilemedin dört büyüklüğünde bir raks. Tökezleyip dizini kanatan, kafasına çerçeve düşüp başını yaran ve zaten yaralanacağı olduğu için yaralananlardan başka kimseye zarar vermeye gücü yetmedi depremin.

Ama Hüdai Ağa'yı kıymetli emaneti ve Çeto'suyla birlikte yola salmaya yetti.

Sigarasının izmaritini bir fiskeyle kaldırıma attıktan sonra, "Haydi Doğan." dedi çünkü Burhan Cihan. "Vilâyet Konağına bir gidip bakalım. Vali Bey mülkî erkânı toplar şimdi. Operasyonu yarın yapacağız artık." Sırıtmaya başlayan Menderes'e döndü. "Sen de iyi bir şey olmuş gibi sırıtmayı kes de memurlarını nöbetleşe evlerine gönder, ailesine bakanlar geri gelsin, ötekiler gitsin. Günahtır. İçleri içlerini yiyordur şimdi. Merak ediyorlardır çoluğu çocuğu. Öyle hanım hanımcık esanslar sürünmekle karakol amiri olunmuyor."

O gece Muzaffer Hoca, cebinden Hüdai Efendi'nin evinin anahtarını çıkarıp cami anahtarlarının durduğu kavanoza attı... Bir tur 'El Vâsi', bir tur 'El Hakîm', bir tur 'Eş Şehîd'... İnsanın içi hem ferahlayıp hem de nasıl daralırdı böyle? Aynı şey nasıl olur da hem sevindirir, hem üzebilirdi adamı? "Gitti guzum! Sarı guzum, gıymetlim gitti." ... Bir tur 'El Vedûd', bir tur 'El Bâis', bir tur 'El Kaviy'... "Gitti Çetom. Gitti Hüdai Efendi. Dağ gibi adam bastı gitti."

"Yatagit gayrı hay Mızaffer."

"İçim yanıyo Nesibe."

"Bi çay daa içen ni?"

"Yok. Su vir sen. Soğuk olsun. Sonra da gir yat."

Suyunu içti, Nesibe'yi yatağa gönderdi, çıkarttı dişbudağını cebinden, kavak sırasını görebilmek için perdeyi ardına kadar açıp dizlerini katladı altına, divana yerleşti... Ayıp etmiştiydi sanki. İnsan bi tanıdığı göçerken yardım etmez miydi canım? Yok yok, çok ayıp etmiştiydi. "Hacı Tengirşen'e bigaç günlüğüne emanet itsem namazları?.. Kim ne diyeceğimiş?" Kaç sene var, senelik iznini kullanmıyordu zaten. Yok yok. Gidip yardım edecekti. Az eşyaydı uz eşyaydı ama bi şehirden bi şehire göçüyolardı neticede. Gidecekti bikaç güne... "Ne bigaç günü ülen? Senin keyfini mi bekleyecek eşya muşya?" Hemen gidecekti. Hemen. Yarın sabah.

İçi bir ferahladı ki.

"Nası da bildi hayvan dişbudağı maşallah!"

Bir tur 'El Hak', bir tur 'El Vekîl', bir tur 'El Muhsî'...

Ey gözüm, nedir uyku? Gel uyan gecelerde,
Yıldızların et seyrini seyrân gecelerde.
ERZURUMLU İBRAHİM HAKKI

Menderes, yattığı yerde sırtı kaşınan eşek gibi dönüp durmuş, Mine homurdanmaya başlayınca kalkıp salona geçmişti. Zaten eve girdiği andan itibaren "Ne kokuyorsun sen?" diye bir başlamış, yatıncaya kadar da susmamıştı kadın. Yetmezmiş gibi Baş Savcıya da rezil olmuştu. "Allah belânı versin Dursun." Daha soba kurulacaktı. "Öf! İçim sıkıldı artık kur boz kur boz." Ki içinin ona sıkılmadığını kendi de biliyordu. Depremden zarar görmüşler miydi acaba? Ne güzel bir çirkin adamdı o Hüdai Nâbit... ve ne güzel telaffuzu vardı. Gitmiş miydi acaba oğlanı alıp? Gidebilmiş miydi? Gitmişse ne büyük kayıptı Konya için... ve de Menderes için. Şeker adam ne yapmıştı acaba? Muzaffer Hoca... Nasıl indirebilmişti oğlanı kucağından, nasıl yolcu edebilmişti? Ömer ne yapmıştı? Kuzgun teleği kılıklı anayla kömür sobası kılıklı babanın süt tenli, başak saçlı oğlu? Ne yapmıştı? Nasıl çözmüştü Muzaffer Hocasının boynuna doladığı kollarını? O gergedan kadar köpeği ne etmişti ki Hüdai Nâbit? Hiç bırakıp gidecek gibi durmuyordu; götürmüş müydü acaba? Nasıl da söz dinliyordu hayvan. Nasıl da lâf anlıyordu. Doğan ne yapmıştı? Âfet tedbir toplantısı ne kadar sürmüştü? Ah, şimdi ne güzel olurdu Doğan'la iki lâfın demini alabilseydi. Tercihli telefona yazılalı neredeyse iki sene oluyordu, hâlâ çık-

mamıştı. Emniyet mensubu olarak önceliği vardı güya. Olsaydı şimdi şurda, arasaydı Doğan'ı, "Kalk lan." deseydi. "Kalk. Üsküdar'da sabah oldu." Kimene Halil'in yerine damlasalardı, Halil bunları demleseydi. Çıkıp gitse miydi ki Doğangile şimdi? Dayansa mıydı ki ibnenin kapısına? O zaman da Nazlı çok caz yapardı. Oğlanın başını yakmanın mânâsı yoktu.

Yoktu da...

Ah işte, Doğan da olmadı mı içini dökecek kimsesi yoktu. Yarın desen, herifin başını kaşıyacak hâli olmazdı mesai saatinde. Bu gece kurtlanıyordu ki yarın geceye kadar nasıl sabredecekti. Hadi evelek güvelek dedi, sabahı etti, gündüz ne yapacaktı?

Aaah ah.

Ama dur... Muzaffer Hoca vardı yahu. Hem Karaaslan'a gitmek için bahanesi de hazırdı. Karakola 'Kayıp çocuk için gidiyorum.' dedi miydi, ister emniyet müdürü arasın, ister vali. "Komserim yok efendim." derdi Semih. "Akşama kadar da gelmeyebilir." derdi. Yok yok. Öyle demezdi. Derdi ki; "Gomserim yoğefendim. Ağşama gadak da gelivirir mi bilmem."

Kendi kendine güldü.

"Aynen!" Sabah karakola şöyle bir uğracayacak, Semih'i tembihleyip uzayacaktı Karaaslan'a, Muzaffer Hoca'ya misafir olacaktı. İnşallah çay yapmaya kalkmazdı adam.

"Çay değil is bulaşığı mübarek."

Gene güldü.

Uyuyabilseydi uyurdu ne güzel, basar giderdi o rüyadan o rüyaya, gözünü bir açardı ki sabah olmuş, zamanda yolculuk eder gibi. Ama uyuyamayacaktı. Cin gibiydi. Canı çok sıkkın bir cin gibi.

Aylar tepe, yıllar dağ zincirleri,
Zirveler aşarsın, haberin olmaz.
Dur durak bilmeden doğuştan beri,
Mezara koşarsın, haberin olmaz.
ABDURRAHİM KARAKOÇ

Balta burun Mercedes nazlanmadan yürüyordu, ama hepsi o. Koşmuyordu; yürüyordu. Akşamın beş buçuğundan beri git git beş saat saat yol gitmiş, saati gecenin on çeyreği etmiş, daha Kulu makasını yarım saat önce geçmişlerdi. İçi sıkılıyordu Hüdai Ağa'nın. Büyük bir gayret sarf edip bu sıkıntısında Duran'ın ahret sualinin payı olduğuna inandırmaya çalışıyordu kendini, ama yalandı.

İçi sıkılıyordu.

Ömer'i Duran'la arasına yatırmış, sarı kafasını da kucağına almıştı ama çocuk da öyle böyle bir çocuk değildi, zehir gibiydi, uyuyup uyanıp soruyordu; "Nooldu Hüdai Ağa? Bi yerin mi acıyo?" Acıyordu evet. İçi.

Niye ama? Niye?

Evini barkını geride bıraktığı için mi?

Ömer'in mesuliyetini üstlendiği için mi?

Yarın ne olacağını bilmediği, çocuğun nüfus kaydıydı, okul kaydıydı, bütün bunlarla başa çıkamamaktan korktuğu için mi?

Katiyen.

Çeto'yu bavullarla beraber balta burunun kasasına tıktığı için mi?

Eh, biraz, ama bu derecede sıkıntı için katiyen. İlk iki saatte kamyonu sık sık durdurup inerek kasaya bakmaya gitmiş, *Geldik mi Angara'ya Hüdai Aa?..* Çeto'nun keyfinin yerinde olduğunu görünce brandayı kapatıp yerine dönmüştü.

İçi sıkılıyordu.

Uyusa vakit geçerdi ama uyku Ankara'dan daha uzaktı gözüne. Arasına telgraf direği dikmişler gibi, göz kapaklarının biri yere bakıyordu biri göğe. Bırak uyumaya kalkmayı, hiç olmazsa şöyle birkaç dakikalığına yummayı bırak, kırpıştırmak için dahi bitiştiremiyordu birbirine. Keşke telefon edebilmiş olsaydı Gülsüm'e. "Geliyoruz Kızım." deseydi. "Kızart bakalım köfteleri." Ne çok acı çekmişti şu çocuk. Ne çok kaçmıştı hatıralarından. Ne çabuk yakalanmıştı her kaçtığında. Ne çok adres değiştirmişti. Bu eve ne zaman taşınmıştı acaba? Son mektubunu Hamamönü'ndeki adresine attığına, mektup da Gülsüm'e ulaştığına göre en fazla iki hafta olmuş olmalıydı taşınalı.

İçi sıkılıyordu.

İyiye değil de kötüye gidiyormuş gibi hissediyordu.

Çok sıkılıyordu.

Yalnızca içinizdeki iyilikten bahsedebilirim;
Kötülükten değil...
Çünkü kötülük nedir ki,
Kendi açlık ve susuzluğu içinde azap çeken
iyilikten başka?

HALİL CİBRAN

"Lan arkadaş, sanki biliyo da yapıyo yav. Ben böyle bi kahpelik görmedim yav."

Hava kararda kararalı bekliyorlardı muhtarlıkta. Işıkları da söndürmüşlerdi ki gören eden olmasın. Sırasıyla bir Tahir gidiyordu dere kıyısından hamama, bir Samet, bir Behnan. Yok amına koyayım, sönmüyordu hamamın ışıkları. Şu saat olmuş, hâlâ cingir cingirdi.

"Ben de görmedim valla." dedi Behnan Hacemmi'ye sırnaşarak. "İşletiyo mu naapıyo kancık? Zaten dulmuş."

Hacı Naci Kalaycı'nın altın köpek dişi karanlıkta ışıldadı. Sırtarmıştı galiba. "Bunlar niye ikisi birden gitti şimdi?" diye sordu Behnan'a. "Sıra Samet'te değil miydi?"

Behnan fırsatı değerlendirdi. "Bi önceki sefer çok korkmuş Samet. Bu sefer de sıra gelince, ben heladaydım, tesadüfen duydum, yoksa lâf dinlediğimden değil, ille de sen de benle gel diye yalvardı Tahir'e. Tahir de naapsın, kalktı gitti."

Hacı Naci Kalaycı bu sefer sırtardı. Şaka geliyordu. "Karı koca gibi lan bunlar." dedi. "Babalarında da ibnelik yok ama, kime çektiler bilmem ki."

Behnan cırk cırk sesler çıkararak güldü.

"Kulağımı siktin." dedi Hacı Muhtar. "O nası bi gülüş oğlum;

at mı kişniyon lan? Cırnağını tahtaya mı sürtüyon naapıyon, nerenden çıkıyo lan o ses?"

Bozuldu Behnan. Şakanın ucu ona girdi mi bozulurdu.

"Aha..." dedi Muhtar. "Geliyolar. Hem de koşa koşa geliyolar valla. Kesin tamam bu sefer."

Hakikaten de geliyorlardı.

"Hele şuna şuna... Nası patırdıyolar bak hele. Amını eşşek siktiklerim. Reklam edecekler bizi."

Behnan daha üsturuplu olmasına gayret ederek gene güldü.

"Gülüp durma lan sen de. İçim kıyışıyo."

Tahir'le Samet asfaltta pancar motoru gibi pat pat sesler çıkararak koşuyor, itişip kakışıyorlardı. Muhtarlığın önüne geldiklerinde merdivene adım atmadan bağırmaya başladılar. "Hacemmiiii.. Tamaaam... Hamamın lambaları söndüüü..."

Hacemmi kapıyı öyle bir açtı ki, kulpu elinde kaldı. "Sust!" diye tısladı. "Gir içeri. Sust!"

Tahir'le Samet sessizce fren yaparak içeri girdiler.

"Hanginizdiniz lan o bağıran? Sen miydin Samet?"

"Yok Hacemmi. Valla ben değildim."

"Sen miydin lan?"

"Yok Hacemmi. Ben de değildim valla."

"Allah belânızı versin inşallah." İkisine de birer tokat aşk etti. Samet'inkini bilhassa hafif tutmuştu. Veya Tahir'inkini bilhassa ağır. "Oğlum, ne bağırıyonuz lan? Ya bi duyan oldu da 'Kim bu öküzler?' diye penceresini açıp baktıysa? Bana kastınız mı var oğlum sizin?"

"Ayıp lan ayıp." diye yangına körük tuttu biraz Behnan. "İnsan bi dikkat eder aslanım."

"Bunlar mı? Bunlar anca el ele göt göte dolaşsınlar. Başka bi bok bilmezler."

Behnan tam gene gülecekti, tuttu kendini. "İnşallah kimse duyup görmemiştir." dedi.

"Yok yok... Kimse görmedi." dedi Samet. Tokat hafif geldi diye seviniyordu. "Ben baktım koşarken. Ona göre koştum yani."

Tahir onayladı amcaoğlunu. "Ben de."

"Çok sevindik çünkü Hacemmi... Tutamadık kendimizi."

"İyi bok yediniz. Işık söndü diye o kadar sevinilir mi lan?"

"Yok Hacemmi... Işık söndü diye değil... Işık da söndü de... Biz esas külhanın yandığına sevindik. Hani sen dediydin ya."

Nerdeyse Muhtar da bağıracaktı sevincinden. "Valla mı?" dedi.

"Valla billa yandı Hacemmi. Gözlerimizle gördük. Bacadan bi duman çıkıyo ki aklın durur. Yeşilbayır'ı yak, kimsenin ruhu duymaz."

"Aferin oğlum. Bak, aferin bak. Bu iyi haber oldu bak..." Susup coşkusunu bastırdı. "Tamam..." dedi devamla. "Evini de ateşe verin amcığın. Kaçabiliyosa kaçsın." Sırtardı. Şaka geliyordu. "Kaçamıyosa da canı sağ olsun. He he he."

Tahir'le Samet abartılı biçimde güldüler. Aferini onların kapması Behnan'ın izzet-i nefsine çok dokunmuştu. O hiç gülmedi. Muhtarla ibne amcaoğulları bir müddet daha gülüştüler.

"Neyse." dedi Muhtar. "Aaay ay... Hadi bakalım. Bu işin de sonuna geldik hayırlısıyla." Behnan'a döndü. "Bidonlar hazır mı oğlum?"

Behnan kabardı. Hacemmi 'oğlum' demişti. Hem de kızdığından değil. "Hazır Hacemmi, hazır. Kibrit de hazır, çaput da hazır. Her şeyi hâllettim ben. Bi tek gazyağı hazır değil." Korkarak değil, kıvanarak söylemişti. Sırıtıyordu.

"Ne ne ne ne ne?"

"Benzin hazır Hacemmi. Dikkat çekmeyin dediydin ya. Tee Çiftlik Mahallesine gittim ben de. Orda bi tek benzinle mazot vardı. Hem dedim benzin daha çabuk tutuşur, hem de dedim bi şey olsa bile benzinciden benzin aldık deriz..." Bir aferin de o bekleyerek sustu. Gelmediğini görünce bu başarılı fikrinin altını tekrar çizdi. "Öyle deriz dedim yani... Hani polis molis gelirse diyerek..."

Hacemmi Behnan'a ağır bir tane kapattı. "Allah senin de belânı versin." dedi. "Lan oğlum,.." Bu 'oğlum' kızdığı içindi. "... itfaiye gelecek, koklayacak edecek, soruşturacak... İlle ki de benzinin izini bulacak. Hamamda benzinin ne işi var lan? Külhanı benzinle mi tutuştururlar oğlum lan?"

Behnan'ın morardığı o loşlukta bile görülebiliyordu. "Yok Hacemmi... Ben şey bakımından..."

"Sust! Amına goduğumunun. Kime çektin lan sen? Ulan, var ya... Kapıma bi polis gelsin, ben seni giderayak sikmezsem bana da Hacı Naci Kalaycı demesinler lan!" Dönüp masasına gitti. Çekmeceden revolverini çıkardı, beline sokup ceketinin eteğini üstüne düşürdü. "Ben hapse girerim ama seni de şu mezarlığa gömerim lan gitmeden." Kapının kulpunu hâlâ elinde tutuyordu. Tahir'le Samet'i şamarlayacağı zaman sağ elinden sol eline geçirmişti. Yere attı öfkeyle. "Kalk git getir bidonları." Behnan'ın çıkmasını bekledi, Tahir'le Samet'in karşısına dikildi. "Siz de sırıtmayın lan orospu karı gibi. Gidin yardım edin. Çaput maput ne alacaksa alsın herkes. Gidin, karının neyi varsa ateşe verin, kibriti çakar çakmaz kaçın, ama asfalta çıkmış sığır sürüsü gibi değil, dere kıyısından kaçın. Ben eve gidiyom." Ses tonunu yumuşattı. "Hadi bakalım. Allah işinizi ras getirsin. Güzel güzel yardımlaşın, evinize gidip güzel güzel yatın sonra. Hadi kolay gelsin. Gözlerinizden öperim."

Çocuklar duygulanmıştı. "Ver elini öpeyim Hacemmi." dedi Tahir.

Saat olmuştu gecenin biri.

Benim ne geçmişim, ne de geleceğim var...
Eğer kalırsam, kalışımda bir ayrılış vardır...
Gidersem; ayrılışımda bir kalış...

HALİL CİBRAN

Babasının köy evini gecekondudan saymazsan bu ilk gecekondusu sayılırdı. Sırf gecekondu mahallesinde diye köşk gibi evi gecekondu saymak ne kadar doğruysa. Benzin mi kokuyordu?

Gündüz natırların yardımıyla yerleşmiş, gece de gidip külhanı ateşlemişti Gülsüm. Artık hazırdı Mahkeme Hamamı. Artık evi de hazırdı. Küçük oğlan için ayrı oda bile hazırdı. Kaçmak istemiyordu artık. Artık hep babasıyla yaşamak istiyordu. Artık yorulmuştu.

Benzin kokuyordu, evet.

Perdeyi aralayıp dışarı bakmak için pencereye gitti.

Bir çıtırtı, sonra bir tangırtı işitti. Dışarıda biri vardı. Veya birileri. Elini çekti perdeden, yüzünü yaklaştırdı. Göz deliği kadar bir yerden de görebilirdi göreceğini. Yeter ki dışarıdakiler onu göremesin. Gözünü iki perdenin bitiştiği yere yapıştırıp alnıyla çok az araladı ikisini.

Bir ışık gördü önce.

Sonra bir parıltı.

Sonra perde alev aldı.

Sonra alevli perde yüzüne yapıştı.

Sonra camlar patladı.

Sonra beyaz giysili kadınlar, erkekler gördü.

Yüzü apaydınlık, ak pak
Bastığı yeri ardında gündüzler gibi bırakarak
O geliyor o...

MEVLÂNÂ

Saat olmuştu gecenin biri.

"Öfff!" dedi Hüdai Ağa.

"Nooldu amca? Hayrola yav?"

"Daha ne kadar yolumuz var? Gelemedik mi şu Mamak mıdır nedir, oraya"

"Oraya geldik canıım. Sabrit, Yişilbayır'a da gelecez."

"Ne kadar vardır?"

"Askerliğimi burda yaptım ben. Gonya'yı bilir gibi bilirim mübarek şehri. Bulamayacağım yiri yok, bi ucundan dutuvirayım yiter ki."

"Daha hızlı."

Duran cevap vermek için ağzını açtı, ama kafasını çevirip de bir anlığına koca adamla göz göze gelince korktu. Nasıl bakıyordu öyle? "Ya bismillah!" deyip kökledi gazı. Balta burun bağırdı.

Hüdai Ağa'nın içi çok sıkılıyordu.

Çok.

Kamyon sağa dönerken 'Boğaziçi' tabelasını gördü, dikildi. "Buradan dümdüz." dedi. "Geçer geçmez Yeşilbayır. Bas."

Duran bastı.

Hüdai Ağa'nın burnuna duman kokusu geldi.

"Duran bas."

Duran bastı.

Hüdai Ağa'nın burnuna daha yoğun bir duman kokusu geldi.

"Bas lan!"

Lan bastı.

Gitikleri yöne doğru koşuşturan yayaların arasından itfaiye aracı gibi klakson çala çala geçtiler.

Hüdai Ağa, ileride sağda havanın kızıllandığını gördü. Daha çok duman kokusu aldı.

Ömer ön cama yaklaştı. Bir binanın yanından dönünce hava birden aydınlanmış gibi oldu.

Yangın!

"Baaaas!"

"Basaman gayrı. Baksaane millet yola dökülmüş. Yangın yanıyo şorda bi yirde."

"Dur!"

"He?" Bu adam da bi dur bi bas...

"Dur!" Kapıyı açmıştı bile Hüdai Ağa. "Hamamın oraya geleceksiniz. Bu kolda. Orada bulurum ben sizi..." Tam atlarken ekledi. "Yanan hamam değilse."

Hünkârın damına çıkarsan ey bekçi,
Sakın bensiz çıkma,
İstemem...

MEVLÂNÂ

Camlar henüz takılmamışmış, ortalık yeter derecede temizlenmemişmiş, kırık dökük daha ortadan kaldırılmamışmış hiç aldırmadan gelir gelmez Doğan'ı aramış, Vilayete uğramayacağını, doğrudan duruşmaya gideceğini öğrenince suratını yıkmış oturmuştu. "Duruşmayıver, ibne!" İki dakikalığına da olsa süt kardeşinin ılık süt gibi sesini duymaya ihtiyacı vardı. "Duruş duruş, bok var!" Onun yerine bahtına Semih düştü. İyi de oldu gerçi. Zaten konuşacaktı onunla Karaaslan'a gitmeden.

"Gomserim, çay getiriyim mi?"

"Gel Semih. Boşver çayı. Otur şuraya."

Semih girip oturdu. "Nası gidiyo?"

Bu adamın bu huyuna bayılıyordu işte. Sanki asker arkadaşın, o kadar rahat. Birini tanısın yetiyordu buna; ne mevki kalıyordu ne makam. "Nöördün ya Mızaffer Hoca'ylan? Lokum almaya filan götürdü mü seni gene?" Tısladı. "İyi tikkât ideydin de lokumların hayatı tehlikeye girmeyeydi."

Menderes dudaklarını yaladı. Geceki uykusuzluğun harı her tarafını kurutuyordu. "Ömer'i buldum." dedi.

Semih'te şafak attı. "Annah!" diye feryat etti. "Dime yav! Töh! Hiciyi itmemişin hay gomserim. Nöördün ya? Gubara gubara götürdün virdin ni oğlanı o babası olacak kevâşeye? Vir-

mişindir hazar; durun nu sen. Töh töh töh. Gitti çocuk. Görüyon nu bir?"

"Ağır ol." dedi Menderes. "Verdim dedim mi ben? Buldum dedim."

"Gaç! Buldum diyon ya işte. Durun durun duraman, bügün virmesen yarın götürüp virin sen gene. Bulmayıvıraydın, ölür müydün?"

"Ama olmuyor böyle. Ben seni dinleyeyim diye oturtmadım seni oraya, sen beni dinle diye oturttum. Dinleyecek misin dinlemeyecek misin?"

Semih küskün küskün baktı Menderes'e. "Dinliyom. He? Buyur. Ne diyeceğidin?"

Menderes, dedi.

Uzun uzun, tane tane dedi hem de. Hem o kadar dedi ki, Ömer'i alıkoyan adama görür görmez kanının kaynadığını, ilk andan itibaren kendisine derin bir muhabbet duymaya başladığını, bu yüzden alenen ve resmen suç işleyip çocukla beraber Ankara'ya kaçabilsin diye mühlet de verdiğini, o mühlet sayesinde muhtemelen şimdiye Ankara'ya varmış olmaları gerektiğini, aslında kalkıp peşlerinden gitmeye, oğlanı kurtardığına inandığı o kocaman adama inanmakla doğru bir iş yapıp yapmadığını yerinde görmeye niyeti olduğunu bile dedi. Adresi olsa şimdi kalkar giderdi hâttâ. Nitekim, görsündü Semih bunun ne kadar samimi olduğunu, birazdan sırf bunun için Karaaslan'a gidecek, Muzaffer Hoca'yla görüşecek, Hüdai Nâbit denilen o adam, adamın adı Hüdai Nâbit'ti bu arada, adresini Muzaffer Hoca'ya verdiyse eğer, yalvarıp yakarıp bu da Muzaffer Hoca'dan alacak, topuklayacaktı Ankara'ya. Hem de bugün topuklayacaktı.

"Valla di!" Yüzünde güller açıyordu Semih'in.

"Valla."

"Yimin iç!"

"Yimin ossun." Eh, Semih kendi kaşınmıştı. "Gaç hay Semih!"

"Ulan ne gomik adamsın yav gomserim. Ulan yav! Tıss."

Morali biraz düzelmişti Menderes'in. Doğrulup kemerini dü-

zeltti. "Ben gidiyorum. Otur şuraya, telefonlarıma sen bak, arayan soran olursa keşfe gittiğimi, ne zaman döneceğimi bilmediğini söyle. Anlaştık mı?"

Semih sırıttı. "Anlaşmadık."

"Anlamadım?"

"Bak kim geçiyo." Sol tarafındaki camsız pencereden dışarıyı gösteriyordu. "Bak."

Menderes baktı, bakar bakmaz da fırlayıp çıktı odadan.

Muzaffer Hoca birkaç günlük namazını Hacı Tengirşen'e emanet etmiş, aklında Ömer, Hüdai Efendi, Çeto, hızlı hızlı, neredeyse burnunun ucunu görmeden Teksas Pavyonun oraya gidiyordu. Ankara'ya saat başı araba vardı. Birinde olmazsa birinde yer bulurdu.

"Muzaffer Hoca!"

Döndü, Menderes'i görünce şaşırıp güldü. "Annah! Gomser? Ne işin var senin burda yav?"

"Senin dükkân orasıysa benim dükkân da burası." dedi Menderes.

Feridiye Karakolunun önünde olduğunu görünce daha da şaşırdı Muzaffer Hoca. Gaç! Bastığı yeri görmemişti demek. Hınçlı hınçlı "Gidiyon nu Tekke'yi basmaya?" diye sordu, her şeyin sorumlusu Menderes'miş, bütün kabahat Menderes'inmiş gibi. "İstediğin gadak git. Bitti o iş. Geçmiş olsun."

"Gel bir çayımızı iç." Hoca'nın, acelesi varmış gibi sabırsız sabırsız eşindiği Menderes'in gözünden kaçmamıştı. "Sohbet edelim biraz."

O değilden saatine baktı Muzaffer Hoca. "Başka zaman inşallah." dedi. "İçmişilen beraber. Varagideyim de işimi görüvireyim."

Menderes yaklaştı. Bırakmayacaktı kolay kolay. "Gittiler mi?"

Hoca'nın yüzü bir açıldı bir koyuldu. "Geçmiş olsun didik ya." dedi. "Gittiler."

Menderes sağ üst köpek dişiyle alt dudağının sağ üst köşesini dişledi. "Allah kavuştursun."

"Allah razı olsun." Hareketlenmişti Hoca. Şimdi daha şedit eşiniyordu. Bu da gözünden kaçmadı Menderes'in.

"Özlersin de sen şimdi oğlanı. Dayanamazsın hasretine."

Muzaffer Hoca dudaklarını düşürüp kaşlarını kaldırarak sakallarını titretti, bir gideceği yola baktı, bir döndü Menderes'e baktı. "Ne diyeceğisen diyivir hay gomser." dedi. "Yolum var."

Menderes dedi:

"Adres."

"Afbuyur?" Bunu 'Anan güzel mi?' der gibi demişti Hoca.

Anlamazdan geldi Menderes. "Adres diyorum. Hüdai Nâbit'in kızının Ankara'daki adresi. Sende vardır."

"Anlamadım." Bunu da 'Alın da gaçan nı?' der gibi demişti Hoca.

Gene anlamazdan geldi Menderes. "Bugün yarın bir gidip görmek istiyorum durumları. Bakalım doğru mu yapmışız yanlış mı. Gidelim, yerinde görelim, di mi?"

"Gaç!"

"Var mı yok mu Allah'ın adamı? Hüdai Nâbit'in Ankara'da gittiği evin adresi sende var mı yok mu? Allah aşkı için söyle."

"Nooluyo size yav? Annah!" Dün de Hüdai Efendi and vermişti.

Yanlış anladı Menderes. "Bize? Sizli bizli mi olduk? Pekâlâ, ona göre sorayım o zaman. Hoca Efendi, Allah aşkına doğruyu söyleyiniz; sizde Hüdai Nâbit'in adresi var mıdır?"

"Üfff!" dedi Muzaffer Hoca. Gecikiyordu. Nerden baksan altı yedi saat yolu vardı te Ankara'ya. "Vardır. Oldu mu? Başın göğe irdi mi?"

"Erdi Hoca erdi." Güldü Menderes. "Rica etsem bana da verir misin o adresi?"

"Avcunu yalan sen anca."

"Hadi ama... Beni silah kullanmaya mecbur etme."

"Gaç! Vuracan nı beni?"

"Hem de can evinden... Bak şimdi... Hocam, Allah aşkına..."

Hoca atıldı. "Tamam tamam. Vir galem kâât."

Hoca uzattığı küçük veresiye defterine Hüdai Ağa'nın Ankara adresini yazarken "Dindar adamın ağzından lâf almak ne kadar kolay oluyor." diyerek dalgasını geçti Menderes. "Bari bir lâf daha alayım. Yolculuk nereye Hoca? Sabah sabah?"

Muzaffer Hoca defteri kalemi geri verdi Menderes'e. Bir and daha duymak istemiyordu. "Sanki bilmiyon da..." dedi gücenik gücenik. "Angara'ya hazar. Nireye olacağımış başka?"

"Eğlen az." dedi Menderes. "Ben de geliyorum."

"Buyur?"

Menderes, Hoca'yı Feridiye Karakolunun önünde kımıl kımıl eşinirken bırakıp içeri girdi, personeli odasına toplayıp birkaç günlüğüne seyahate çıkacağını, yokluğunda vekâletin Semih'te olduğunu söyledi, arabayı hazırlattı, sonra Semih'i bir köşeye çekip eve birini göndermesini, Mine'ye mühim bir vaka için birkaç günlüğüne Ankara'ya gönderildiğini haber vermesini, yani yalan yere iş yapmasını rica etti, tokalaştı, "Bakarsın bi ittiyaç muttiyaç olur..." diyerek göt cebinden cüzdanını çıkaran Semih'i bir güzel haşladı, sonra dışarı çıkıp arabanın kapısını açarak az ötede kaldırım taşına krater açmaya çalışan Muzaffer Hoca'yı buyur etti. "Gel Hoca gel. Arabayla gidiyoruz."

Bunu duyunca Hoca'nın gözleri büyüdü. "Angara'ya mı?"

Bunu duyunca da Menderes'in gözleri büyüdü. "Terminale terminale. Teksas Pavyonun önüne."

Saat dokuzu çeyrek geçe Teksas Pavyonun önünde indiler. Havalı Apollo, Alaeddin Tepesinin umumi helâsının önündeki kaldırıma yanaşmış, çişi gelmiş gibi bekliyordu. Menderes, otobüsün muavinine koşarayak "Kaç arabası?" diye sordu. "Dokuz gomserim. Şansına geciktik azincik. Yirimiz var." Oğlan bunun komiser olduğunu nasıl anlamıştı acaba? Tanıyor falan mıydı ki? Hocayı muavine teslim edip bilet almak için yazaneye girerken camda yansısını görünce düştü jeton. Üstünde resmî kıyafet vardı. Hocacihan'a, İşgalaman'a değil, Ankara'ya gidiyordu üstelik. Yolda öksürürken altına sıçsa değişecek donu yoktu. Yine de geri dönecek değildi. Dün geceden beri Ankara yollarında sürünüyordu zaten. Ha öyle sürünmüş, ha böyle. Bankoya yanaştı. "İki kişi." Konup kalkmak ne kadar kolaydı. İstediğini yapmak için kendinden başka mânisi yoktu insanın. Ottu boktu karıştırır, bin bahane bulurdun ama bahanenin ferîştahı sendin bizzat. İşte, istemişti ve olmuştu. Gece uykusuzluğuyla kendi evinin yatak odasında başlayıp salonunda devam

eden Ankara seyahati, Konya-Ankara asfaltında vites yükseltecekti. Bu kadar basitti. Ki o zamanlar git gel Konya on iki saatti... En az.

Teksir kâğıdına mavi mürekkeple basılmış biletleri elinde otobüse dönme, Hoca'nın yanına bir havayla yerleşme, üstünde üniforma, belinde tabancayla pek havalı olmuş, pek bir itibar görmüştü, Hoca'nın "Gaç para duttu?" deyip cüzdanına davranma, bunun "Canın sağ olsun." deme, Hoca'nın "Darılırım bak." diye ayak direme, bunun "Allah aşkına benden olsun." deyip Hoca'nın havasını indirme faslından yarım saat kadar sonra, on'a doğru yola çıktı Havalı Apollo.

Yol boyu öyle bir sohbet edip öyle bir açıldılar, öyle bir samimiyet tesis etiler ki, sanırsın otobüs bunları taşımadı da bunlar birbirini taşıdı. Açılıp saçıldılar. Aşk gibi bir muhabbet doğdu aralarında, meşk gibi bir sohbet doğdu. Menderes Doğan'ı, Doğan'la küfürlü şakalaşmalarını bile anlattı Muzaffer Hoca'ya. Mine'yi, Mine'yle sırf Doğan'ın kalbini kırdı diye iki sefer boşanmaya kalktığını bile anlattı. O zaman zarfında Horozluhan'ı, askeri hava üssünü, Tömek Köyünü, Karaömerli'yi, Eğribayat'la Yazıbelen'ı geride bıraktılar. Devamla, aynı şekilde ve aynı sebeple Doğan'ın da Nazlı'yı boşamaya kalktığını bile, Mine'yle Nazlı'nın birbirlerinden hiç hazzetmediklerini bile, bunun kızı Zümrüt'le Doğan'ın kızı Figen'in birbirlerinden nasıl nefret ettiklerini bile anlattı. Hafta içinde Hoca'nın peşine nasıl sivil polis taktığını, takibi üç gün üst üste nasıl devraldığını, birinci gün İplikçi Camiinin ezanına nasıl çarpılıp önünü sonunu düşünmeden etrafındakilerin yaptığını taklit ede ede nasıl abdestsiz namaz kılıp nasıl fosladığını, ikinci gün güllü lokuma eskort yapıp nasıl fısladığını, Semih'in nasıl dalga geçip nasıl tısladığını, en nihayet üçüncü gün hedefine nasıl ulaştığını bile anlattı. O zaman zarfında Sarnıç Köyünü, Ölmez Köyünü, Sarayönü - Altınekin Kavşağını, Yeniyayla'yı geride bıraktılar. Hoca'ya da Hüdai Nâbit'e da nasıl kanının kaynadığını, dünyada böyle güzel insanlar da olduğunu anladığı için nasıl sevindiğini, Ömer'i nasıl seviverdiğini, Hoca'nın Ömer'e muhabbetini gördükçe Şeref Çavuş'tan nasıl nefret ettiğini bile anlattı.

Dünkü depremden önce kendi salaklığı, Doğan'ın da işgüzarlığı yüzünden nasıl köşeye sıkıştığını, Doğan'la nasıl dalaştığını, Baş Savcı Burhan Cihan'dan nasıl azar işittiğini, tam operasyonu başlatmak üzereyken mucize gibi gelen depremin işi nasıl yoluna koyduğunu bile anlattı. O zaman zarfında Akköy'ü, Ağabeyli'yi, Kırkışla'yı, Cihanbeyli'yle Damlakuyu Köyünü geride bıraktılar.

Muzaffer Hoca da nekes davranmadı hani. O da anlattı güzel güzel. Hiçbir şeyi saklamadı. Menderes'in Baş Savcı'yla başının belâya girmesinin müsebbibinin bizatihi kendisi olduğunu, yani iyi bir iş yaptığı zannıyla Efraim denilen kurukafayı savcılığa nasıl gönderip nasıl da ağır bir bok yediğini, ama muhakkak bunda bir hikmet olduğunu, Hüdai Efendi'nin nasıl temiz bir adam, nasıl da kâfir bir mümin olduğunu, Konya şu kadar haneyken Ömer düşe düşe bu adamın kapısına düştüğüne göre bunda da bir hikmet olduğunu, buradan geriye git, belki de babası olacak o kevâşenin günün birinde Ömer bu adamın kapısına düşsün diye o kadar kötü bir adam olduğunu, dolayısıyla muhakkak bunda da bir hikmet olduğunu, Hüdai Efendi'yle ikisinin gördükleri o rüyaların nasıl da çıktığını, bunda da bir hikmet olduğunu, Ömer'in rüyasının henüz çıkmadığını, ama çıksa da çıkmasa da onda da bir hikmet olduğunu, Allah'ın ders üstüne ders verdiğini, bunlar gibi bu dersleri anlayabilenlerin ne kadar şanslı olduğunu, ama bunun da hikmet olduğunu, misâl, Rabb-ül Âlemîn'in kendisine o güne kadar adamdan saymadığı bir adam üzerinden okkalı bir şamar aşk ettiğini, tabii bunun ders, bu dersin de gene bir hikmet olduğunu anlattı. Hızını alamayınca Çeto'nun konuştuğunu da anlattı. Tüm bu zaman zarfında; Tavşançalı'yı, Kulu'yu, Yazıçayır Köyünü, Karahamzalı'yı, Gülbağı'nı, Çimşit'i, Karaali'yi, Ahiboz'u, Yağlıpınar'ı geride bıraktılar; Mogan Gölü, Gölbaşı üzerinden Ankara'ya girip Etlik'teki Garajlar'a doğru şehir trafiğine karıldılar.

" Orda dur." dedi Menderes. "Hikmet mikmet dedin, sesimizi çıkarmadık, ama o kadar uzun boylu değil."

Acı acı güldü Muzaffer Hoca. "Sen beni, Derbentli'nin imamları İplikçi'de topladığı gün de takip ittiydin de mi?"

"Evet. Anlattım ya."

"Anlattın, he. Ne diyi aptessiz namaz gıldın? Beni takip ittiğin için ni?"

"Yok. O gün okunan ezan sanki büyüledi beni. Küçükken babamın götürdüğü bayram namazlarını sayma, hayatımda ilk defa camiye girdim, ilk defa saf tuttum, ilk defa namaz kıldım. Kıldım sayılmaz, kılıyormuş gibi yaptım. Ama kastım yoktu. Kendiliğinden oldu... Ezan yüzünden."

"Ezan yüzünden he?" Hınzır hınzır sırıtıyordu Muzaffer Hoca.

"Kesin. Ben böyle bir şey görmedim. Senin kulakların alışkındır, yadırgamazsındır, ama benim ayaklarımı yerden kesti resmen. Bak hatırladıkça hâlâ dikiliyor tüylerim. Ürpertici bir tecrübeydi. Hakikaten. Sen niye sırıtıp duruyorsun?"

"Kimidi o ezanı okuyan, bilin ni?"

"Nerden bileyim? İplikçi'nin müezzini değil miydi? Misafir bir hafız falan mıydı?"

"Aşut."

"Anlamadım."

"Aşut Aşut... İplikçi'nin önündeki işportacı. Tanın nı?"

"Tanımam mı hiç? Anasını boyayıp babasına satacak kadar ahlâksız bir adamdır. Çok oturak âleminde bastık afyonlu sigara içerken. Çok dayağımızı yedi. Ne olmuş Aşut'a? Ne alâkası var şimdi?"

"Allah bana adamdan saymadığım bi adam üzerinden ders virdi didiydim ya?

"Ee?"

"O adamdan saymadığım adam Aşut'tu."

"İyi yapmışın. Adam değil zaten. Pekâlâ, Allah ne dersi verdi sana o pezevengin üzerinden?"

"Seni İplikçi'ye uçurtan ezanı ona okuttu."

"İnanmam."

"And viriyim mi?"

"O zaman inanırım."

"And olsun Aşut'tu."

Menderes yönünü değiştirip geriye yaslandı. "Üff!" dedi. "Bu ne yaa? Ciddisin değil mi sen?"

"Adamı söyletme şimci. And virdik."

Yine diken diken olmuştu Menderes'in tüyleri. Ense tıraşı koltuğun kafalığına saplanıyordu. Aşut'ta o ses ne gezerdi yahu? Yorgan iğnesi lâzım olsa, Konya'da da bir onda bulacağını bilsen, adamın freze makinesi cırıltısı gibi, içine elli tane yirmi beş kuruşluk atılmış konserve kutusu tangırtısı gibi, düdüğüne nohut kaçmış düdüklü tencere fışırtısı gibi sesini duymamak için yorgansız yatmaya razı olurdun. İyi de, bu konuyla o boz ayı kılıklı köpeğin ne alâkası vardı? Çeto'nun?

Şu alâkası vardı; istisnasız her duyanın kaçacak delik aradığı o rezil sesin sahibi, ezan okuduğunda istisnasız her duyanı camide toplanmaya koşturacak adama dönüşüyordu. "Misâl, sen... Necis necis, aptessiz müptessiz, utanmadan nası da girivirdin camiye? Nası da saf tutup namaza duruvırdın?" Demek ki şöyle düşünecektin; Aşut gibi bir osuruk böceğinden o ses çıkabiliyorsa, Çeto gibi bir şehir aslanından da bu ses çıkabilirdi. "Hikmet işte. Onu diyom zabah beri. Hikmet!"

Menderes gene geriye yaslandı. Bu Hoca da şeker adam meker adamdı ama az anladığın değildi ha. Döndü tekrar yüz yüze. "Dünya yansa inanmam." dedi. "İspat isterim."

Muzaffer Hoca, Hüdai Efendi'nin bu işi nasıl ispat ettiğini, bunu nasıl da kolaycacık ikna ediverdiğini anlattı tafsilatlı olarak. "Ben Çeto'nun gulağına fısırdadım, o gitti Ömer'in gözüyün içine baktı, Ömer çıktı gitti tulumbayı bastı soğuk su getirdi yav. Annah!" Dahası, Hüdai Efendi de bunun ceplerinde ne olduğunu sormuştu Çeto'ya, ondan sonra da pantolonunun sol cebinde bozuk para, sağ cebinde tespih olduğunu, üstüne üstlük tespihin dişbudak olduğunu bilivermişti.

"İnanmaaam."

"And olsun doğru söylüyom."

Menderes gene yön değiştirdi, gene geriye yaslandı. "Hoca, çok zorluyorsun beni yahu."

"Gaşınıyon cünkü. Nassa birazdan görüşecez Çeto'yla. Sana öyle bi numara çektirtecem, öyle bi bozum edecem ki seni, aklın şaşacak."

"Görürüz bakalım."

"Hadi bakalım."

Garajlarda inip Kayaş Yoluna nasıl gidebileceklerini sordular. Kimi Siteler'den tarif etti, kimi Abidinpaşa'nın yukarısından, kimi Mamak'tan. O troleybüse bin orda in, bu otobüse bin burda in, şu dolmuşa bin şurda in falan. "Amına korum lan." deyip taksi tuttu Menderes. "Ben de beraber. Tövbe estağfurullah." dedi Muzaffer Hoca.

"Darılırım bak. Bu sefer ben virecem."

"Hocaaa... Allah aşk..."

"Yav dime argadaş, dime yav. And virip durma, günah yav. Çocuğoyuncağı mı yav? Gaç!"

Ulucanlar, Dikimevi, Mamak, Boğaziçi üzerinden kesif yanık kokuları altında Yeşilbayır'a girdiklerinde saat beşi yirmi geçiyordu. Alevden ve isten kapkara olmuş Mahkeme Hamamıyla ona bitişik, yanıp bitmiş bir odun yığınından ibaret harabenin önünde durdular. Oradan buradan ölgün dumanlar yükseliyordu hâlâ. Enkazın etrafı kalabalık sayılırdı. Menderes, suyla söndürülmüş yangın kokusunun göbeğinde tanıdık bir koku aldı.

"Bismillahirrahmanirrahim." Hoca elden ayaktan kesilmişti. Sakalları titriyordu. "Noolmuş burda hay Menderes?"

Menderes tek kelime etmeden, toplanmış yangın yerini seyreden mahalle sakinlerini taradı dik dik. Üniformasını görenler birbirlerini dürtüp onu gösteriyorlardı. Orta yaşın üstünde bir adam yaklaşmaya başladı. Yanında çiyan suratlı, bıyıkları yeni terlemiş gibi duran, ama bir deliğinden dört sakal fışkırtma yaşını çoktan geçmiş bir oğlan vardı.

"Hoşgeldiniz komserim." dedi adam. "Ben mahalle muhtarıyım. İfadelerimizi verdiydik sabah ama?"

"İsminiz?" dedi Menderes buz gibi bir sesle. "Orospu çocuğuna bak, hoşgeldiniz diyor ya. Utanmasa şeker kolonya tutacak." diye düşünüyordu.

"Hacı Naci Kalaycı." dedi muhtar. "Bu da yeğenim olur. Samet."

Menderes, "Kim yaktı lan burayı?" diye bağırmamak için zor tutuyordu kendini. Az önce yakaladığı benzin kokusu şimdi genzini yakıyordu çünkü ve ancak benzin istasyonlarında ben-

zin yüzünden yangın çıkardı. Ama şimdi polisçilik oynayacak sıra değildi. "Bu evin sahibi... Buranın sakinleri..." dedi muhtarı gözleriyle dilim dilim doğrayarak, "İyiler mi?"

Hacı Naci Kalaycı çok üzgün görünüyordu. "Gülsüm Hanım... Sizlere ömür..."

Muzaffer Hoca sallandı. "Allâhümmağfir lihayyinâ ve meyyitinâ ve şâhidinâ ve gâibinâ ve kebîrinâ ve sağîrinâ ve zekerinâ ve ünsânâ..."

"Peki babası? Bir de küçük çocuk olacaktı."

Muzaffer Hoca ağlamaya başladı. "Ömer Ömer..." dedi. "Ömer adı... Sapsarı, altın gibi, ışık gibi bi çocuk..." Hüdai Efendi'yi de sormadığı için kendinden utanıp sustu.

"Haa..." dedi Hacı Naci Kalaycı. Üzüntüsü katmerlenmiş gibiydi. Önce kötü haberi verdi. "Babası... Allah taksiratını affetsin... Son dakkada gelip yangının içine dalmış... Durdurmaya gücü yetmemiş kimselerin... Ben geldim sonra. Baktım şurda koca bi kamyon, arkasında koca bi köpek havlayıp durur, kamyonun yanında ufak bi çocuk... Kamyoncuya sorunca bana bu yanan hamamla eve geldiklerini, yanan evde oturan kadının babasının da az evvel yangın yerine koştuğunu, şimdi onu beklediklerini söylemesin mi? Hemen çocukları kamyoncuyu alıverdim muhtarlığa. Benim iki yeğen daha var ellerinizden öper, onlardan birini başlarına oturtup kendim muhtar olarak yangına geldim. Gülsüm Hanımın cenazesini evden çıkarttılar, öbür dediğiniz beyin, babasınınkini de hamamdan. Kızını orda sanmış zâr. Allah rahmet etsin. Çok üzüldük hepimiz. İsterseniz bizim muhtarlıkta..."

"Hemen gidelim" dedi Menderes. "Çabuk."

"Ömer'im... Ömer onun adı, Ömer."

"He..." dedi muhtar. "Ben de pide yaptırttım fırında. İçini de kendim hazırladıydım ama onu da yemedi kerata. Üzüldü tabii babasının öldüğünü duyunca. Belli etmedi gerçi ama, üzülmüştür yani."

Hızlı hızlı yürüyorlardı.

"Bi çayımızı da içersiniz artık de mi komserim."

"Yürü be." dedi Menderes. Tepesi atmıştı artık. Zaten Mu-

zaffer Hoca da hiç iyi görünmüyordu. "Orospu çocuğuna bak!" dedi içinden bir kere daha. "Çayımızı içersinizmiş. Vicdansız pezevenk."

"Aha kamyon." dedi Samet.

Gördük orospu çocuğunun yeğeni, gördük. Kör değiliz.

Menderes, Hocayı kolluyordu bir taraftan. Tutmasan düşecek gibiydi adam. "Nasıl çıkmış yangın?" diye sordu.

Muhtar kendinden emin konuştu. "Külhandan... Hamam yangını nası çıkar başka?"

"Hamam yangını mı? Nerden biliyorsun önce hamamın yandığını? Belki önce ev yanmıştır?"

Muhtar durakladı, yutkundu, sırıttı, yeğenine baktı. "Görenler olmuş." dedi.

"Çağır gelsin bakalım kim görmüşse. Bir de bana desinler bakalım."

"Yani olmuş da..." Muhtar gene durakladı, gene yutkundu, gene sırıttı, gene yeğenine baktı."Bilmiyoz tabii kim olmuş." dedi sıkıntılı sıkıntılı. "Öyle konuşuluyodu yani. Ben şey ederim size. Bi öğreniyim de."

"Hangi karakol bakıyor buraya?"

"Mamak."

"Yakın mıdır?"

"Yakın yakın. Naapacaktınız?"

"Sordum."

Muhtarın sesi soluğu kesilince Muzaffer Hoca'nın koluna girdi Menderes. "Hoca, sen metânetli adamsın yahu..." dedi. "Topla kendini. Bizi sen toparlayacaktın, sen dağıldın."

Muzaffer Hoca sırtını dikleştirdi. "Doğru diyon hay Menderes..." dedi, "Doğru diyon da, gitti cânım Hüdai Efendi, görüyon nu bir? Ömer'e de bişiy olmuş zannidince... Azincik. Düzelirim. Ömer beni sağlam görür, sen merağitme. Benim toparlamam lâzım, doğru diyon."

"Helâl sana."

Muhtarlığa gelmişlerdi. Muhtar, merdivenleri önden çıkıp kapıyı açtı, sırıttı, altın köpek dişi parladı, buyur etti misafirlerini. Sanki mahallede cenaze yoktu da bunun torunu-

nun sünnet düğünü vardı. "Buyrun buyrun. Tekrar hoş geldiniiiiiz."

İçeride iki zıpır daha ve bir de kamyon şoförü kılıklı gözü yaşlı adamla onun yanındaki iskemlede oturan Ömer vardı. Zıpırlar Menderes'i görünce kalkarmış gibi değil de düşermiş gibi kalktılar ayağa. Onun suratı bundan al, bunun suratı ondan aldı. Ömer de Menderes'i görünce kalkmış, Muzaffer Hoca'yı görünce koşmaya başlamıştı.

"Aa, Muzaffer Hocaaa..."

"Ömer'iiim."

"Bunlar da benim öbürkü yeğenlerim." dedi muhtar. Menderes gözünün yaşını belli etmeden silerken de ekledi. "Şu Behnan, şu da Tahir."

Menderes ana avrat sövdü içinden. Hazır Muzaffer Hoca Ömer'i oyalarken gidip kamyon şoförünü kenara çekti. Adam sessiz sessiz ağlıyordu.

"Saat kaçta girdiniz mahalleye?"

"Biridi gomserim."

"Durum nasıldı o saatte?"

"Daa etfaye gelmemişidi. Millet goşturup duruyodu."

" Hüdai Ağa nasıl daldı yangına?"

Adam hıçkırdı. "Daha araba yörürüken atlayıvırdı aşşağa. Ben de bilemedim. Oğlan da bana galdı emanat." Tekrar hıçkırdı. "Çok mu yanmış gomserim?"

"Ben de bilmiyorum kardeşim. Konya'dan ziyarete geleceğimiz tuttu da öyle haberdar olduk." Omzuna dokundu şoförün. "Hadi..." dedi yumuşak bir sesle. "Git yüzünü gözünü yıka. Küçük çocuk var bak. Ağlanmaz öyle."

"Başüstüne gomserim." Gene hıçkırdı.

"Senin adın ne?"

"Duran... Gomserim.."

"Komserim, çay?" Menderes, Behnan'a belindeki tabancayı ağzının içine boşaltacakmış gibi bakınca oğlan iki adım geri çekildi.

"Siz Hocama iyi bakın. Ona verin."

Muzaffer Hoca kucağında Ömer'le doğruldu. Dediğini yap-

mıştı. Ölüme değil de kooperatif toplantısına gelmiş gibi bir hâli vardı. "Gidip bi bakacan nı?" diye sordu Menderes'e.

Menderes eğilip adamın kucağındaki Ömer'i öptü.

"Nasılsın aslan?"

"Ben orayı görmüştüm."

"Nereyi?"

"O siyah evi. Ben üstünde oturuyodum, sonra atlıyodum, o yanıyodu, ben de yukarı gidiyodum. Yüzü olmayan kadının olduğu yere."

Hoca, oğlanın üzerinden uzanıp Menderes'in omzuna dokundu, "Ben sana sonra anlatırım."

Menderes, "Tamam." deyip muhtarlığı terk etti.

Vuslattır, terhistir, hasrettir ölüm
Ak kefen giyinmiş kesrettir ölüm...
ÖMER EKİNCİ MİCİNGİRT

Kasap önlüklü morg görevlisi örtüyü açtı.

Rahmi Beşikçi'ye refakat eden genç polis memuru kafasını çevirdi.

Yatanın yüzü yoktu. Gözleri ve saçları da.

Gülsüm'le alâkası yoktu bu yatanın. Olsa bilirdi Rahmi Dayısı.

Yoktu.

Ama biliyordu, oydu.

"Bu mu?" dedi görevli. "Siz de bakıp bakmadığına bakın da..." diyerek uyardı polisi.

Tereddütsüz; "Bu." dedi Rahmi Dayı. Gözleri yandı, ağlayamadı. Bir yeri kesilse buz akardı.

Morg görevlisi, "Teşhisin tamamlandığına şahit oldunuz mu?" diye sordu genç polise.

"Tamam tamam. Oldum."

Görevli, ölünün üstüne katladığı örtüyü çekti. Rahmi Dayı'yı yan masadaki dağın yamacına yönlendirdi. Görmese de teşhis ederdi Rahmi Dayı. Sola yaba gibi bir el sarkmıştı. Gene de adamın örtüyü açmasını bekledi. Hüdai Ağa'nın o güzel çirkinliği serildi gözünün önüne. Bu sefer ağladı.

"Çıkalım." dedi ayakta zor duran genç polis. "Teşhis zaptını imzalayacaksınız."

"Çıkalım." dedi Rahmi Dayı.

Çıktılar.

Dosya, morgun önündeki formika masada duruyordu. Rahmi Dayı ayakta sallanmaya başlayan polisi çocuk kollar gibi kollayıp koluna girdi, masaya kadar götürdü, bir eliyle emniyetini sağlayıp diğer eliyle görevli sandalyesini çekti altına, "Otur evlâdım." dedi. "Yere bakma, gözün kararır. Karşıya bak. Ben imzalayacağım yeri bulurum, başını önüne eğme sen."

"Teşekkür ederim."

Cevap vermedi. Dosyayı açıp teşhis doğrulama kısımlarını imzaladı. Bir imza Gülsüm için, bir imza Hüdai Nâbit için. Görevli de morgdan çıkmıştı. "Ne zaman alırım cenazeleri?" diye sordu ona.

"Otopsi formalite icabı yapılacak. Uzun sürmez. Yarın, en geç öbür gün alırsınız."

"Anladım."

Polisle gelmişti, tek başına çıktı hastaneden Rahmi Beşikçi. Buz dağı yutmuş gibi donuyordu içi. "Benim yüzümden..." Oğlunun arabayla beklediği yere doğru yürürken itiraz etti kendine. "Muhtarın yüzünden. Katil dururken masumlar niye katil oluyormuş?"

Atladı oğlunun yanına. "Haydi gidelim." dedi.

"Nereye baba?"

"Nereye olacak oğlum; Yeşilbayır'a tabii. Muhtarla görüşmem lâzım."

"Yangınla ilgili mi?" diye sordu oğlu.

"Yangın değil..." dedi Rahmi Dayı. "Kundaklama."

"Allah Allah? Sen nerden?.."

"Oğlum, Gülsüm ablan kayınpederini, bizim rahmetli Hidayet, bilirsin, kayınvalidesini ve kocasını hamamda çıkan yangında kaybetti. O zaman Hacı Hidayet de ben de gazyağı kullanırdık külhanı tutuşturmak için. O yangından sonra Gülsüm bir daha gazyağı kullanmadı, bana da kullandırmadı. Çıra ve odun kömürü kullanırdı tutuşturma yapmak için."

"Gazyağından mı çıkmış yangın?"

"Hayır. Benzinden."

"Üf!"

Rahmi Beşikçi, Hacı Naci Kalaycı'dan girip Hacı Naci Kalaycı'dan çıkarak ne kadar küfür biliyorsa saydırmaya başladı. Yarı içinden, yarı dışından. Oğlan da şaşırmıştı.

"Baba, ne oluyor?

"Sür oğlum. Karışma."

Rahmetli babasının kabri oradaydı, o da yanında yatmak istiyordu, vasiyet de etmişti şifahen. "Hassasiyetimi anlatıp kabristanın ümranı için ısrar etmeseydim Gülsüm bugün yaşıyor olacaktı... Hüdai Ağa da..." diye tekrar suçladı kendini içinden. Sonra tekrar itiraz etti kendine. "O zaman da ölen ben olacaktım veya bir başkası, bir çalışan... Katil değişmeyecekti."

Acı acı güldü.

Benzin kokusu Boğaziçi'nden bile duyuluyordu. "Seni hapislerde çürüteceğim muhtar."

"Efendim baba?"

"Sana demedim yavrum. Doğru devam et sen. Muhtarlığa gidiyoruz."

Benim yalnızlığım köpek yalnızlığı
Sürer bütün sokakları boyunca dünyanın
Nereye varsam
Orada yalnızlığı beni bekler bulurum...
ÜMİT YAŞAR OĞUZCAN

– *Selâmın Aleyküm bilader. Nöörün?*

– *Aleyküm Selâm da... Bizim hanımlara sarkmaya gelmedin inşallah.*

– *Hicişim olmaz. Gonyalıyız biz. Elâlemin helâline uçgur çözmeyiz. Bırak şimci hanımı munumu da anladıvır bir... Nooldu burda? Ne diyi yandı yangın?*

– *Muhtarın yeğenleri yaktı, ne diye yanacak başka? Gözümüzle gördük.*

– *Muttarın yeğenleri he?*

– *Evet. O kadın ölüklerin yerlerini kurtarmaya çalışıyodu, muhtar da ona kızıyodu çok.*

– *Hepsini anladım da, ölük didin ya, onu anlamadım. O ne?*

– *Ölük işte. Ölük.*

– *Duyduk, ölük de... Ölük ne yav?*

– *Allah Allaaah. Şunlara ne denir sizin orda kardeşim?*

– *Şunlar?*

– *İşte şu göbek atanlar var ya. O tarafta değil bu tarafta bu tarafta. Gördün mü?*

– *Yo-oo.*

– *Bak beyaz entariliii, bak şimdi birbirlerine vuruyolaaar...*

– *Allah Allaaah... Ben ne diyi göremiyom gardaşım?*

– *Ben anladım. Bizim hanımlar da göremiyo zaten.*

– *Neyi*

– *Neyden bahsediyoz biz?*

– *Ölüklerden... De, ne olduunu bi anlayaydım hayırlısıyılan...*

– *Yav arkadaş, ölene ne denir sizin Konya'da?*

– *Ölene mi? Haa... Ölü diyon seen... Gaç! Amma da gaba gonuşuyon yav.*

– *Gaba ne?*

– *Gaba gaba işte. Bilmen ni?*

– *Bilsem sormam. Her neyse. Naaber Nihat?*

– *Kimlen gonuşuyon sen ööle?*

– *Nih... Haa, sen görmüyodun... Ölük ölük... Nihat var bizim. O geldi de. Bütün ölükleri görebiliyom ben. Konuşadabiliyom.*

– *Hem görüyon hem gonuşabiliyon he? Maşşallah. Hâlbükse ben bi Hüdai Aa'yla bi de Ömer'le gonuşabiliyom.*

– *Onlar da mı ölük?*

– *Yo-oo... Onlar dirik... Bak, benim ağzımı da yanlışlattın. Biri ölü biri diri. Hüdai Ağa dün gece gitti sizlere ömür..*

– *Nereye gitti?*

– *Öldü öldü. Yandı. Dimin sordum ya yangını kim yaktı diyi. O yangında yandı gayalarımız gibi Hüdai Ağa. Eh, ben de o muttarı bi denk getiriyim...*

– *Ne?*

– *Muttarı diyom... Baksın bakalım götsüz sıçılıyo muymuş sıçılmıyo muymuş.*

– *Sana sormadım ne diye. Nihat'a sordum. Bi şeyler söylüyo da. Az müsaade... Hıı... Hıı... Hıı... Anladım. Tamam... Tamam... Tamam... Tamam dedik Nihat, tamam yav.*

– *Ne diyo senin ölük?*

– *Sana selâm söylüyo.*

– *Ve aleykümüsselam. Selâm alacam diyi mi uğraşırıdın o gadak uzun uzun?*

– *Yok yoook. Konu o değil... Çok mühim... Bak şimdi, ben ölüklerle konuşabiliyom ya?*

– *Aferin.*

– *Dalga geçme de dinle... Sen de diriklerle konuşuyosun... De mi?*

– *Hepsinle değil canım, ikisinle sadece. Birisi de gitti, galdı bir.*

– *Yeter de artar. Bizim bi meselemiz var arkadaş. Bu muhtar dümbüğü var ya... Bu ölüklerin mezarını boşalttırdı tamam mı... Çıkarttırdı kemiklerini, başka bi yere gömdürdü... O zaman da ölükler sapıttı... Mezarlarına geri konulmaları lâzım... Biz yerlerini biliyoz, diriklere anlatamıyoz... Senden rica etsek, sen seninkine bu dediklerimi anlatsan, alsan gelsen yanında, biz kemiklerin nereye atıldığını göstersek, o da orayı açıp çıkartsa, ondan sonra hangi kemik hangi mezaraysa onu göstersek? Seninki de sevabına herkesi yerli yerine yatırsa... Olur mu?*

– *Olur taabi. Ne diyi olmasın. Ayıbidiyon. Da, bizim dirik daa bebe yav... Benim gömdüğüm kemiği galdırıp zor götürür şordan şora.*

– *Başka bi yol bulamaz mısın?*

– *Bulurum heralda... Hatta buldum bile...*

– *Valla de!*

– *Vala. Dimin senin yanına gelirken uzaktan uzağa baktım, bizim yüzü saçlı Mızaffer'le, şaka yapıyom ha, onun sakal olduunu biliyom, polis var, Mersedes miyidi ne, bura gelmişler arkamız sıra. Ben Ömer'e anladırım, o da onlara anladır, böylece hallideriz yani.*

– *Tamam.*

– *Tamam ama kesin söz vermiş olmuyum gene de. Maççup olmak da var işin sonunda cünkü.*

– *Sana demiyom, Nihat'a diyom. Elini çabuk tutmanı rica ediyo da, ona diyom tamam diye.*

– *Merağitmesin. Ömer'e anladıvırırım. İyi çocukdur, sözümden çıkmaz.*

– *Nihat çok teşekkür ediyo. Hemen söylesin diyo.*

– *Tamam yav. Annah! Ne Nihadımış hay argadaş. Ben gidiyom, musaade.*

– *Güle güle. Adın neydi bu arada?*

– *Çeto.*

– *İyi. Benimki de Sırrı.*

– *Sana da iyi.*

İstemem bir türlü gitmek
Böyle huzur-u mahşere...
NEYZEN TEVFİK

"Müjde!" Nihat'ın gözleri parlıyordu.

"Ne oldu?"

"Mucize oldu. Mucize. Temas kurmanın yolunu bulduk."

"Kimle?"

"Yaşayanlarla. Mezarlarımıza dönebileceğiz."

Bu gerçekten mucizeydi. Nihat öyle bir anlatmıştı ki, o âna kadar imkânsızdı hâttâ bana göre.

"Nasıl?" Çatlatırdı adamı. İlle de soracaksın.

"Çok basit... Biz Sırrı'yla temas kurabiliyoruz.. Sırrı da bizimle temas kurabiliyor... Muhtar bizi dağıttı, ama Sırrı yerimizi biliyor... Çeto Sırrı'yla temas kuruyor. Bu gayet doğal, çünkü o da köpek o da köpek.. Ancak Çeto ölülerle temas kuramıyor... Buna mukabil Sırrı'yla kuruyor... Ama bir de şu var, Çeto dirilerle temas hâlinde... Çoğul değil, tekil... Bir temas... Ama o da yeter neticede... Sırrı yok... Sırrı Çeto'ya söylüyor, Çeto temasına söylüyor, teması daha çocuk... Yüzü saçlı Mızaffer'e söylüyor, bir de Mercedes'leri varmış bunların... Sırrı'yla Çeto da geliyor, Sırrı Çeto'ya gösteriyor, Çeto temasına gösteriyor, teması Mızaffer'e gösteriyor, Mızaffer muhtarın adamlarının gizlediği yerden alıyor bizi... Sonra Çeto'ya soruyorlar... Çeto Sırrı'ya soruyor.. Sırrı kızlara soruyor... Kızlar Sırrı'ya gösteriyor... Sırrı

Çeto'ya gösteriyor... Çeto temasına gösteriyor... Teması Mızaffer'e gösteriyor, Mızaffer bizi almıştı ya... Aldığı yerden alıp yerlerimize götürüyor... Gömüyor... Üstümüzü örtüyor... Ve hoop... Çile sona eriyor... Nasıl?"

"Çok basitmiş hakikaten." dedim gülerek. "Sen anladın mı ne dediğini allâsen?"

"Sanki anlamadım gibi." dedi. Gözlüğünü çıkartıp eteğini çenesinin altına kadar kaldırdı, malını mülkünü sergileye sergileye silmeye başladı. "Galiba ben de dağıtıyorum yavaş yavaş Şemsi. Ne yapsak? Kalkıp biraz göbek atsak mı? Hangi türküler var repertuvarında?"

O da gidiyordu.

Gidecekti.

Hepimiz gidecektik, çünkü Nihat'ın anlattıkları bir tarafa, diyelim anlaşılır hâle getirdik de uygulayıp bedenlerimizi mezarlarımıza döndürmeyi başardık...

Ee?

Sonra?

Şu etrafta yayılmış oynaşan, ağlaşan, dövüşen üç yüz doksan ruhu bir araya getirip de kopan bağların ancak bedenlerinin yanına döndükleri takdirde yeniden kurulacağını nasıl anlatacaktık? İki kişiyi bir araya getirmiyorduk ki hepsini getirelim.

Daha kötüsü, kimse kabrine dönmek istemiyordu ki artık.

Gül sayesinde yanmaktan kurtulan dikene bak bir.
MEVLÂNÂ

Muzaffer Hoca saatine baktı. "Cami ne yanda muhterem?" dedi Hacı Muhtara. "Ben bi ağşamı gılıp gelecem de."

"Kalk Behnan." dedi Hacı. "Götürüver amcanı camiye."

"Arabaylan mı Hacemmi?" Behnan'ın suratı mavi Desoto şeklini almıştı.

"Yok oğlum. İki adımlık yok. Sen de. Bindiğine indiğine değmez. Ben kılabileydim kendim götürürdüm ama rahatsızım biliyon."

Muhtarın iki adımlık yol dediği nerden baksan yarım kilometreydi. Yeşilbayır'ın camisi yoktu henüz. Cemaatle namaz kılmak isteyen Boğaziçi'ne giderdi.

Muzaffer Hoca Behnan'ın kuyruğuna takılırken Duran da ayaklandı. "Ben de geliyim amca." diye seslendi arkasından. "Rahmetlilere iki sure okurum, ordan da vuruvırırım yola."

"Hadi gel." dedi Muzaffer Hoca, Ömer'e döndü. "Sen bekle, e mi oğlum?" Ne yapacaktı bu çocuğu? Nerelere saklayacaktı?

"Olur."

"Merak etme hacım." dedi Hacı Naci Kalaycı. "Ben bakarak

olurum sarı oğlana. Rahatsız olduğum için kılamıyom bi müddettir."

"Allah razı olsun." Herif ikidir buna duyurmaya çalışıyordu rahatsız olduğu için namaz kılamadığını. Bunun umurundaydı da sanki.

Önde Behnan, arkada Muzaffer Hoca'yla Duran, muhtarlıktan çıkıp merdivenleri inmeye başladılar. Yangın yerine kadar yürüyecek, onu geçtikten sonra onun üç misli yolu da Boğaziçine kadar yürüyeceklerdi.

O esnada kapının önünde bir Ford durdu. İhtiyar bir adam indi içinden.

"Vay, Rahmi Dayım. Hoşgeldin." dedi Behnan.

"Siktir lan."

Menderes bir müddet enkazda dolaştıktan sonra Boğaziçi'ne kadar yürümüş, taksi bulamayınca asfalta çıkmış, geçen arabalardan birini üniforma forsuyla durdurup şoförden kendisini Mamak Karakoluna götürmesini rica etmişti. O kadar aleni bir kundaklamaydı ki bu, bir tek yapanın adıyla soyadının baş harfleri eksikti. Hiçbir kaza yangını bu kadar muntazam olmazdı. Yangın iki binada da aynı anda, dört bir yandan başlamıştı. Bol bol benzin, uzunca bir çaput ve tek kibritlik bir işti. Civardaki benzinlikleri tarıyor olmalıydı şimdi polis. Hangi salak bidonla benzin alırdı? Karakol şimdiye kadar ciddi bir ilerleme kaydetmiş olmalıydı. Her kimdiyse yapan, komiserden rica edecek, bir sorgusuna girecekti. Hapislerde çürümeden önce bu çürütecekti ağzını burnunu o orospu çocuğunun. Orospu çocuğu deyince aklına şu altın dişli muhtar geldi. Dişlerini sıktı.

Gülsüm'ü tanımıyordu, elbette çok üzülmüştü ama Gülsüm'ün kendisi için üzüldüğünden fazla Hüdai Nâbit için üzülmüştü yine Gülsüm'ün ölümüne. Adamcağızın yanan hamama daldığı andaki ümitsizliği dayanılmaz olsa gerekti. Ölmek bin kere yeğ olsa gerek. Nitekim ölmüştü. Kırk yılın sırtı adam gibi bir adam tanırdın, ya o ölürdü, ya sen ölürdün, ya biriniz Edirne'ye giderdiniz, biriniz Kars'a, ya biriniz Antalya'ya giderdiniz, biriniz Artvin'e. Doğan'la bir araya gelene kadar götleri çıkmıştı.

Mamak Karakolunda, gördüğü ilk polisi tuttu kolundan.

"Amiriniz yerinde mi?"
"İçerde komserim. Odasında."
Bak, ne güzel Türkçe konuşuyordu çocuk. Bir de Semih'e bak.
Kapıyı âdetten bir kere tıklatıp daldı odaya.

Varsa şayet söyleyin, bir parçacık insafınız
Böyle kansız mıydı –hâşâ– kahraman eslâfınız?
MEHMET AKİF ERSOY

Oturduğu yerden, "Hoşgeldin Rahmi Dayı." dedi muhtar. "Verilmiş sadakan varmış. Bak, sattın, kurtuldun. Satmayaydın, Allah etmeye, senin başın yanacaktı şimdi."

Rahmi Dayı içeride küçük bir çocuk olduğunu görünce hız kesti. "Ne bildin benim başımın yanacağını?" dedi buz gibi bir sesle. "Kaza değil mi neticede?"

"Kaza kaza." dedi muhtar alay eder gibi. "Bu kim, biliyon mu?" Ömer'i gösterip devam etti. "Rahmetlinin küçük kardeşi. Bak, kaldı ortada işte. Yazık. Değer miydi?"

Rahmi Dayı'nın eli ayağı kesildi. Dudaklarını gevelemeye kalkınca damağı cıp diye öne fırladı, alt dudağıyla bastırıp geri yerine yerleştirdi. Gülsüm'ün kardeşinin falan olmadığın biliyordu. "Kim var başında?" diye sordu. Neyin nesiydi acaba bu çocuk?

"Bi polis, bi de ben yaşta bi sakallı. Hem ben de varım ya canım. Merak etme."

"Ben de o yüzden merak ediyorum ya zaten." Gidip Ömer'in önünde eğildi. "Senin adın ne?"

"Ömer."

"Sen Hüdai Ağa'nın oğlu musun?"

"I-ıh. Ben Şerefsiz'in oğluyum. Hüdai Ağa öldü. Gülsüm abla da öldü."

Rahmi Dayı Ömer'in yanına oturdu. O sırada kapının tam önünden havlamalar geldi. "Aa, Çeto." deyip kapıya fırladı Ömer.

Muhtar, küçük oğlan kapıya uzandığı anda fırlayıp seslendi arkasında. "Dur oğlum. Nereye? Hani uslu uslu oturacaktın?"

"Çeto'yla konuşucam." dedi Ömer dönüp.

"Çeto kim?" Muhtar Ömer'in yanına gelmişti. "Aç bakayım."

Ömer kapıyı açtı. Hırıl hırıl, çam yarması gibi bir köpekle burun buruna gelince muhtar bir adım geri gitti. "Anam!"

Selamın Aleyküm.

"Çeto bu işte."

He, benim işte. Amına goyacam senin.

Kamyonun arkasındaki köpeği hatırladı muhtar. "Alma içeri alma." dedi. "Kapının önünde oynayın. Uzaklaşma ama sakın."

"Olur."

Sen uzaklaş bence muttar. Bakarsın dişlerim gayıvırır senden tarafa.

"Hadi bak. Burdan bakıyom ben size. Merdivenden aşağı inmek yok, tamam mı?"

"Tamam."

Ömer sundurmanın altındaki geniş taraçaya çıktı. Muhtar hemen örttü kapıyı arkasından.

Yangını bu yaktırtmış.

"Deminki amca mı?"

He. Buraların köpekleriyle gonuşuyom zabah beri. Bunun sülalesinden üç tane pij, dün gece virmişler kipriti. Anasını sikecem alayının. Dur sen. Hele öbürkü işimizi bi hallidivirelim de sevabına.

Ömer dönüp omzunun gerisinden içeri baktı.

"Ama öldüler."

Kim ölmüş len? Hayırdır işşallah?

"Hüdai Ağa'yla Gülsüm abla öldü ya." Hâlâ içeri bakıyordu.

Onu biliyom canım. Te dün gece öldü rahmetliler.

Ömer kafasını çevirdi. "İşimiz mi var?" diye sordu Çeto'ya.

He?

"İş iş."

Ne işi?

"Hâlledelim dedin ya. Öbür iş dedin."

Haa... Şu ölük meselesi. Bak anladıyom, iyi dinle. Bundan sonra iş sende cünkü. Ben Mızaffer Hoca'ylan öbürkü adamcaaza... Zemberek miydi... Neyse işte... Ona lâf anladamam. Anlatsam anlatsam sana anladırım, sen de onlara anlatın. Dinliyon nu şimci?

"Dinliyorum."

Şimci... Burda ölükler varımış, tamam mı...

"Ölük ne?"

Ölü ölü... Bu Angaralılar gaba oldukları için ölü diyemeyorlar, ölük diyolar... Ölük meselesi o yani.. Anladın nı?

"Tamam. Anladım. Ölük meselesi."

Dinle... Elifi elifine anladayım da günah benden gitsin...

Ölük meselesini elifi elifine anlattı Ömer'e Çeto.

Ömer dikkatle dinledi, ara sıra kafasını çevirip camdan içeri bakmaları hariç, gözlerini Çeto'dan hiç ayırmadı.

Az sonra Muzaffer Hoca geldi. Ömer'i kucağına alıverdi. Çeto kütür kütür kuyruk sallıyordu.

Hoca nöörüyon yav? Ne iyi ittin de geldin hay argadaş.

"Çeto? Oğlum. Naapan oğlum?"

Nabalım... Ömer'e ölükleri anlattımıdı da...

Muzaffer Hoca Çeto'nun sadece adamın gözünün içine bakarak konuşabildiğini zannediyordu.

"Ne didi ne didi? Bana bişiy didi de mi? Ne didi?" Bu Muzaffer Hoca'ydı.

"Anam! O ney!" Bu Behnan'dı.

"Ölükleri anlattı bana. Onu dedi." Bu Ömer'di.

Gel len buraya amına godumun çocuu. Bu Çeto'ydu.

Gaçma... Age bi göt vir. Bu da Çeto'ydu.

Nası gaçırttım amma kevâşeyi? Bu gene Çeto'ydu.

"Kevâşe diyo muhtarın yeğenine." Bu Ömer'di.

"Ana maşşallah. Afferin benim Çeto'ma. Di len di. İtne de di." Bu Muzaffer Hoca'ydı.

İtneee... Bu Çeto'ydu.

"Dedi. İtne dedi." Bu Ömer'di.

"Dir benim goçum... Dir benim aslanım." Bu Muzaffer Hoca'ydı.

"Ne yapıyorsunuz siz orda? Ne var ne yok Çeto?" Bu Menderes'ti.

Noolsun be Sermetes. Sende ne var ne yok?

"Sana Sermetes diyo." Bu Ömer'di.

"Kim?" Bu Menderes'ti.

"Çetoo." Bu Ömer'di.

"Haa... Konuşuyordu ya... Doğru... Unutmuşum." Bu Menderes'ti.

"Alay geçen amma çok maççup olacan bilahare." Bu Muzaffer Hoca'ydı.

"Devrem, kaldık biz burda. Köpeği bi çektirsen?" Bu Mamak Karakolu Amiriydi.

Muhtarlığın yirmi metre kadar gerisinde iki polis arabası duruyordu. Merdivenin altında da dört polis.

Menderes Çeto'ya eğilip sırıttı. "Bana bak..." dedi. "Şu taraçanın en uzak köşesine geçip arkanı bize dön, yüzün dışarıya dönük otur, iki sefer havla, iki sefer de kuyruk salla, ben de senin konuştuğuna inanayım."

Ayıbidiyon Serme... Merse... Neyidi senin adın yav?

"Aa! Geçti. Vallahi geçti. Aa! Arkasını döndü yav. Allah Allah yav!" Bu tabii ki Menderes'ti.

Bak havlayorum şimci... "Hav" *biiir,* "Hav" *ikii... İki de guyruk sallayalıım... Biir ikiii, oldu mu canım?*

"Allah'ın sen aklımı koru!" Elbette bu da Menderes'ti.

"Biz o gadak didik, and virdik de inanmadıyıdın, bak Allah da sana bi köpek üzerinden virivirdi dersini. Ee, böyle bu işler... Bana Aşut'lan bildirir haddimi, sana Çeto'ylan."

"Geliyoruz devrem. Kalkmasın o şey? Köpek?"

"Kalkmaz kalkmaz." Havaya girmişti Menderes. "Beni dinler o. Gelin." Camdan içeri baktı. "Çakalın öbür enikleri nerde?"

"Hayırdır inşallah?" dedi Muzaffer Hoca. Burnu Ömer'in kaymak boynundaydı.

"Hiç." dedi Menderes. "Yangının kasıtlı olduğu kesinleşmiş. Ben de zaten o şüpheyle gitmiştim karakola. Arkadaş yerinde ifade alacak."

Polisler, önde amirleri olduğu hâlde muhtarlığa girerken

Muzaffer Hoca Menderes'in kolunu yakaladı. "Az eğlen..." dedi. "Onu dimiyom... Çakal didin ya, onu diyom."

"Hiç yav. Ağız alış..."

"Mendereeess..."

"Tamam tamam. Ben bu şerefsizden şüpheleniyorum. Niye bilmiyorum ama şüpheleniyorum işte. Gıcık kaptım bir kere. Belki hissi davranıyorumdur ama bu yaptırdı gibi geliyor bana."

"O yaptırdı." Bu Ömer'di.

"Buyur?" Bu Muzaffer Hoca'ydı.

"Ne?" Bu Menderes'ti.

"Çeto dedi. Buranın köpekleri görmüş. Muhtarın yeğenleri yakmış."

Hee, ben didim. Şahidim var yani. Sırrı. Bu Çeto'ydu.

"Ne didi ne didi? Bişiy dir gibi baktı. Ne didi?"

"Şahidim var dedi. Sırrı diye biriymiş."

"Sırrı kimmiş?" dedi Menderes. Kaptırmıştı. "Yazılı ifadesini alalım hemen." Konuştuğunun on yaşında bir ilkokul talebesi üzerinden Çeto adlı bir köpek olduğunu aklına getirmediği için istihbarat kaynağının bir başka köpek olabileceğini de aklına getiremiyordu. "Yarın korkar, vazgeçer mazgeçer."

Angaralı bi argadaşımız... Burda oturuyo... Çaarın dirseniz çaarırım amma yazılı ifadesini nası alacaksınız bilmem. Gendisi köpek cünkü.

"Köpekmiş." Bu Ömer'di.

"Kim?" Bu Menderes'ti.

"Sırrı." Bu Ömer'di.

"Öf yaa! Ben de bi şey yakaladık sandım yaa." Bu malûm.

Hep birlikte, tabii ki Çeto hariç, içeri girdiler. Mamak Karakol Amiri, Muhtar Hacı Naci Kalaycı'nın ifadesini alıp yanındakilere not ettirirken Rahmi Beşikçi ayağa kalkıp kendini tanıttı, başka bir planları yoksa gece mutlaka misafir etmek istediğini söyledi. Muzaffer Hoca'yla Menderes birbirlerine bakıp "Olur." dediler. Ne planları olacaktı. Kaldı ki, asıl yapmaları gereken şey de oydu; oturup plan yapmak. Bundan sonra ne olacaktı? Ömer'i Konya'ya götüremezlerdi. Burada da bırakamazlardı. Ya Çeto? Onu ne yapacaklardı? Kafa kafaya verseler

de sabaha kadar döküp düşünseler azdı. "Çeto buralarda idare eder mi bu gece Ömer?" diye sordu Menderes Ömer'e. "Durur o." dedi Ömer Menderes'e. "Çeto kim?" dedi Rahmi Dayı ortaya. "O da buyursun gelsin Allah aşkına." Muzaffer Hoca izah etti. "Gapıyın önündeki köpeği gördün nüydü muhterem? Çeto o işte." Rahmi Dayı güldü, sonra ağlamaya başladı. "Gitti Gülsüm." Muzaffer Hoca Ömer'i Çeto'nun yanına gönderip ona katıldı. Metânet de bir yere kadardı. Menderes, çocuk akşamın bir vakti kapının önünde diye içinin rahat etmediğini, yanında duracağını söyleyip taraçaya çıktı. Aslında şu Çeto meselesinde biraz daha ilerlemek istiyordu. Bakalım daha ne kadar ikna olabilecekti.

"Ne yapıyorsunuz?"

"Hiç. Ölükleri konuşuyoduk."

"Kimleri?"

"Ölükleri... Sırrı onlara ölük diyomuş da."

"İyi de, kimlere ölük diyormuş?"

"Ölülere ölülere. Muhtar mezarlıktan çıkarttırmış ölükleri. Onları oraya geri döndürmek istiyomuş Sırrı. Nihat da ona..."

"Bir dakika bir dakika... Nihat kim? O da bir başka köpek mi?"

"Yok. O ölük."

Menderes, iskemlelerden birine ters oturup kollarını Çeto'nun üstüne sarkıttı, usul usul okşamaya başladı kulaklarının arkasını. "Şunu en başından bir anlat bana hele. Hiçbir şey atlamadan."

Anlat Ömerim... Elifi elifine anlat... Bu Penceres becerikli bi adama benziyo...

"Sana Penceres diyo."

"Yapma yav? O kadar zor muymuş benim ismim? Neyse. Hadi anlat bakalım şu ölükleri." Çeto'ya döndü. "Sen de Ömer'in atladığı bir yer olursa ekle lan... Goto!"

Hoop... Ayıboluyo argadaş... Çeto Çeto. Biz senin ismini yanlışlıyoz mu? Çeto diyecen.

Ömer, Yeşilbayır ölüklerinin hicranlı macerasını elifi elifine anlattı Menderes'e. Menderes, elinden geleni yapacağına dair söz verdi.

İçeride Muzaffer Hoca'yla Rahmi Dayı muhabbet ediyorlardı. Hoca Rahmi Dayı'ya karşı metânetini takınıyor, adam hıçkırdıkça kâh yere, kâh sehpanın üstüne düşen takma dişlerini eğilip alıyor, geri veriyor, ağzına yerleştirmesini bekleyip dinimiz bakımından ölümün ölene değil, kalana ölüm olduğunu, ölenin hesabının kapandığını, akrabalıktı, soydu soptu her nevi bağın koptuğunu, ölenin aslında dirilip Bir'e, hakiki ve yegâne akrabaya, Rabb'ül Âlemin'e rücû ettiğini, kavuşmak üzere yaratıldığı varlığa nihayet kavuştuğu için geride bıraktıklarına bir sefer bile dönüp bakmadığını, onun için gözyaşı dökenleri aklına bile getirmediğini, dünyayı, malı-mülkü, heves ve hevâlarını, kendisini ananları, özleyenleri, burnunda tüttüklerini falan bir damla bile özlemediğini anlatıp teskin ediyor, ayrıca ölenin arkasından ağlamanın çok günah olduğunu kuvvetle belirtip yeterince teskin ettikten sonra da sakallarını titreterek "Vah goca Hüdaim vah." diye ağlamaya başlıyordu.

"Tamam muhtar." dedi Mamak Karakol Amiri Sami Kahraman. "Biz şimdi yeğenlerine gidiyoruz. Dediğim gibi, hakkınızda ileri geri lâf çok. Şu mezarlık için de ihtilafın varmış ölenle zaten. Şüpheli durumundasın. Bir yere ayrılmayacak, elimin altında olacaksın. Tetkik edecek, delil yoksa mesele de yok diyeceğiz. Dua et de senin veya yeğenlerinin evinde boş benzin bidonu bulmayalım."

"Tövbe. Benzin bidonunun ne işi var evde mevde?"

"Bilmem ben. Bakacağız artık."

"Bakın bakın. Burdan arsa vereyim sana komserim? Karakola da yakın olmuş olursun hem."

"İstemez. Ben zaten karakolun lojmanında oturuyorum."

"Haa.. O zaman lüzum etmez tabii."

"Lüzum etse de istemez." Sami Kahraman, arkasında polis memurları, çıkmak üzere kapının kulpuna elini attı. Kapı açıldı, kulp elinde kaldı. "Bunu yaptır." dedi, kaldırıp muhtara göstererek. Dışarı uzattı kafasını, arkası dönük vaziyette iskemleye ters oturmuş Menderes'e seslendi. "Devrem... Çıkacaktık. Şu köpeği gene göndersen?"

Menderes ayaklandı. "Tabii devrem." dedi. Çeto'ya köşe-

ye gitmesini söylemek için bir havayla geri döndüğünde, Çeto'nun oraya çoktan gitmiş olduğunu gördü.

Bak şimci... "Hav" *bir*, "Hav" *iki... Tamam mı canım? Al bu da guyruk. Şo bir, şo da iki.*

"Sağ ol devrem. Biz gidiyoruz şimdilik. Yarın uğrarsan konuşuruz." Bu Sami Kahraman'dı.

"Allah'ım sen aklımı koru." Bu zaten malûm.

Seyrettim âlemin nokta harfini
Mahlûkattan ednâ ben beni buldum
Okudum soldaki rakk-u kitâbı
Cümleden günahkâr ben beni buldum.
AĞLAR BABA

Çeto'yu kendine mukayyet olması için tembihleyip Rahmi Dayı'nın evinde geceledi.

Rahmi Dayı, işin muhtarın başının altından çıktığından emindi. Menderes ondan bile emindi ona bakarsan ama polisti de aynı zamanda. "İspat?" diyor, başka bir şey demiyordu. İlaveten, polisliğini her vesile ile konuşturuyordu. Meselâ, madem emindi Rahmi Dayı o kadar, madem o kadar mikroptu bu herif, ne işi vardı akşam üstü onun ofisinde? Önünde çay, bir muhabbet bir muhabbet?

Bir kere muhabbet değildi o, örtülü ve bol imâlı bir kavgaydı. O kavga da şuydu; Gülsüm henüz devralmamıştı evle hamamı. Yani mülklerin resmi sahibi hâlâ Rahmi Beşikçi'ydi. Muhtar, bunu bildiği için kaza maza diyerek bu Rahmi Beşikçi'yi zımnen korkutmaya, mülkleri satın almaya çalışıyor, Rahmi Beşikçi de zımnen siktiri çekiyordu. Ayrıca çayını da bitirmemişti dikkat edersen.

Kırmak için söylememişti Menderes. Rahmi Dayı da amma alıngandı canını. Tamam, sözünü geri alıyordu.

Muzaffer Hoca Ömer'i koklayıp koklayıp sohbete katılıyor, cenaze işlerini soruyordu.

Rahmi Dayı'nın bir fikri vardı. Bu hamamı yaptırıp derhâl iş-

letmeye açacaktı bir kere; bu bir. Dört duvar beton yansa yansa ne yanardı? Boyası, badanası, kapısı, çerçevesi, bir de güya bugün açılacaktı, dünden hazırlanıp katlanıp istiflenmiş havluları, peştemalları. Elden geçirttiriverecek, muhtarın gözüne soka soka açacaktı. Bu bir.. Afedersiniz, 'bir' diye demişti zaten. İkincisi, evin enkazını derhâl kaldırtacak, derhâl yenisini yaptırtacaktı. Gülsüm'le Hüdai Ağa'nın hatırası için fakir bir aile bulup evi onlara tahsis edecek, hamamın cirosundan işletme masraflarını, vergisini, şusunu busunu düştükten sonra kalan bütün parayı, madem Hüdai Ağa hayrına evlât edinmeye pek meraklıydı, bu da çocuk okutmaya vakfedecek, yarın rûz-i mahşerde bu hayrın sevaplarını kabul etmeyecek, tamamını Hüdai Ağa'nın ruhuna tevdi edecekti. Üçüncüsü, Yeşilbayır mezarlığını, görenin 'Ah ben şurda yatsam.' diyeceği bir hâle getirecek, muhtarı fıtık edecekti. Ki bunu muhtarı fıtık etmek maksadıyla değil, zaten yangın olmasaydı Gülsüm'le müştereken başlattıkları bir iş olduğu için yapacaktı, gene şu çay meselesi gibi yanlış anlaşılmasındı yani. Dördüncüsü ve en mühimi, bunlar da razıysalar eğer, Hüdai Ağa'yla kızını, Yeşilbayır mezarlığına, rahmetli babasının yanına, sarı gül ağacının gölgesine, defnedecekti. O zaman zarfında da muhtar tevkif edilmez, aklanır, şu olur bu olur, imâna gelir de adam olursa pekâlâ onunla oturup çay içebilirdi, Menderes Bey kusura bakmazsa...

Menderes açısından dört fikrin dördü de birbirinden iyiydi, hepsine rıza gösterirdi, mesele çıkartacak bir şey yoktu. Ayrıca kimle istiyorsa çay içebilirdi Rahmi Bey...

Muzaffer Hoca açısından da mesele yoktu. Pek iyi düşünmüştü Rahmi Dayı. Hele ki de rahmetlilerin bir vesile ile uğrunda öldükleri kabristana yatırılması pek revâydı. Yalnız, şunun bilinmesinde de fayda vardı; dinen, onun sevabı buna, bunun sevabı ona yazılmıyordu canım. Hamamı sen işletecektin madem, madem kazancını fakir fukaranın çocuklarına vakfedecektin, bunun sevabı da ecri de elif'ten ye'ye sana yazılırdı. Allah sipariş usulü hesap kesmezdi kullarına, bunu da böyle bilsindi Rahmi Dayı, darılmaca gücenmece yoktu. Ahmet Efendi'ye Memet Efendi'ye sevap yazılsın diye işlenmezdi se-

vap, sevap olduğu için işlenirdi, bilmemek ayıp değildi, öğrenmemek ayıptı.

Artık yatmak istiyordu Rahmi Dayı. Müsaadeleri olursa... Hem zaten cahil bir adamdı o. Bir şey bildiği yoktu. Her şeyi bunlar biliyordu zaten.

Tabii tabii, estağfurullah, müsaade ne demekti, yatsındı, ona da çok zahmet vermişlerdi, ayrıca çok da alıngandı yani, bunu da söylemek isterlerdi.

"Allah rahatlık versin. Gideyim yatayım. Tabii yatağın yolunu bulabilirsem. Cahilim ya ben."

"Annah! Gaç hay Rahmi Dayı, her şiye de güceniyon yav."

Seni görmem mucize
Mucize beni görmen...
MURATHAN AYDIN

Sabahın köründe ettikleri kahvaltıdan sonra Rahmi Dayı'nın oğlu makaslı Taunus'la getirip bıraktı hepsini Yeşilbayır'a. Derhâl işbaşı yaptılar. Rahmi Dayı şu mezarlık ve hamam tadilatı için uzaklaştı. Çeto aylak aylak geldi kuyruk sallayarak. *Selamın Aleyküm.* Köpekle konuşmaca oyunu Muzaffer Hoca'nın ne kadar hoşuna gitmişse Menderes'in de o kadar hoşuna gitmişti. Lâfı Hoca'nın ağzından kaptı: "Hadi Çeto. Bul şu Sırrı'yı da işe koyulalım." *İnsan bi aleykümüsselam dir. Bi sorar acıştın nı, nöördün diyi. Ayıp yav.* "Ne didi ne didi? Bişiy dir gibi baktı. Ne didi?" Ömer tercümanlık etti. "Dedi ki, insan bi sorar..." Menderes mahcup olup Çeto'dan özür diledi. "Simit mimit alayım mı sana Çeto?" *Valla iyi olur. Yanına da bi çay şöyle bol şekerli. Simidi de doorarsan içine. Dadından yinmez valla.* "Ne didi ne didi? Bişiy dir gibi baktı. Ne didi?" Ömer tercümanlık etti. "Dedi ki, valla iyi olur..." Menderes bir koşu gidip simit aldı, sonra kabristandaki işçilerin arasına dalıp temiz bir yemek kabı istedi, çay istedi, şeker istedi, çayı kaba döküp şekerini karıştırdı, simidi doğradı, getirip Çeto Bey'e servis yaptı, *Sağ ol Hergeles. Pek makbule geçti valla. Ooh.* Çeto Bey'in kahvaltı faslını müteakip Ömer Çeto'yu kastederek; "Takip edecekmişiz." dedi Muzaffer Hoca'yla Menderes'e. "Nereye gidiyormuşuz, söy-

lemiyor mu?" *Söylüyüm de gurtuluyum. Çatlar bu şimci. Di ki, dere gıyısına gidiyoz di. Gavaklığın orda bekleşiyo Sırrı'yla hanımları di.* Ömer tercümanlık etti. "Dedi ki, söyliyim de kurtuliyim..." Bak bu sefer de dediği çıkar, kavaklığın orada bir erkek köpek ve dişilerden oluşan bir sürü ile karşılaşırlarsa kesin inanacaktı Menderes. *Yuh! Daa inanamadın nı hay argadaş?* "Ne didi ne didi? Bişiy dir gibi baktı. Ne didi?" Ömer tercümanlık etti. "Dedi ki, yuh..." Dere kıyısında Sırrı ve haremiyle buluştular. Menderes Muzaffer Hoca'ya ensesinde dikilen tüylerini gösterdi. "Hoca, vallahi biz bir köpekle konuşuyoruz yav. Bak bak bak. Tüylerim nasıl diken diken oldu. Bak." Sırrı hanımlarını tanıtmak istedi misafirlere. Ancak dirilerle konuşamadığı için o Çeto'ya tanıttı, Çeto Ömer'e tanıttı, *Şo kirli beyaz olanı Buket, şo siyak beyaz olanı Demet, gızıl gayferenklisi Manolya, sarısı Çiğdem, gırçıllı gancık Güllü, her yannı sarı da bi gafası garabaş olanı Reyhan, sütlü gayfe olanı Yasemin, tek gözü siyak, galan her yannı beyaz olanı da Sedefimiş...* Ömer de Muzaffer Hoca'yla Menderes'e tanıttı. "Diyo ki, şu kirli beyaz olanı..." Sonra dokuz sokak köpeği, bir de ne köpeği olduğu belirsiz Çeto ve biri Ömer olmak üzere iki yetişkin insandan oluşan bu tuhaf ekip dere yukarı yürümeye başladı. *Bi de ölüklerden Şemşi varımış yanımızda. Nihat gelememiş, daatmış. Şemşi refagat ideceğimiş bize bugün.* "Ne didi ne didi? Bişiy dir gibi baktı. Ne didi?" Ömer tercümanlık etti. "Dedi ki, ölüklerden Şemsi de varmış yanımızda..." Tuhaf ekip, Yeşilbayır sakinlerinin ve mezarlıkta iş gören usta ve işçilerin şaşkın bakışları altında mezarlığın yanından geçip Bayındır'a doğru sürdürdü tırmanmayı. Çok sürmedi, üstü ot, çalı, curuf ve çöple kaplı bir yere geldiler. *Aha burasıyımış. Ölüklerin hepsinin kemii burdayımış. Gazacağımışsınız.* Ömer tercümanlık etti. "Dedi ki, burasıymış..." Tedarikli gelmemişlerdi. Menderes homurdana homurdana geri dönüp Rahmi Dayı'yı buldu, cesetlerin yerinin bulunduğunu, yanına alabildiği kadar amele, kazma kürek ve taşımak için ne lâzımsa alarak kendisini takip etmesini istedi. Rahmi Dayı heyecanla harekete geçti, beş dakika içinde dokuz amele, dokuz kazma, dokuz kürek ve dört el arabasıyla Menderes'in peşine takıl-

dı. Beş dakika sonra da diğerlerine katıldılar hep birlikte. Grup iyice tuhaflaştı.

Sonrası biraz hüzünlü oldu.

Önce alanın üstü temizlendi. Curuf, çöp, ot ve samandan oluşan örtü kaldırılınca toprağın yeni kazılıp kapatıldığı hemen belli oldu. "Bu da doğru çıksın, kesin inanacağım" dedi Menderes. *Yuh gayrı... İnanma argadaş, İstemiyom. İnanma.* "Ne didi ne didi? Bişiy dir gibi baktı. Ne didi?" Ömer tercümanlık etti. "Dedi ki, yuh..."

Çukur açıldı. Birbirine geçmiş, birbirinin üstüne rastgele atılmış onlarca iskelet bulundu. Muzaffer Hoca cenaze duası okudu. Menderes bunu yapanlara ana avrat sövdü. Rahmi Dayı, babasının görünmeden yanında dikildiğini bilmediği için "Rahmetli babam da bunların arasındadır." diyerek oturup ağladı. Şemsi bu dünyaya ait bir şey hatırlamadığı için bunu önemsemedi. Çukur, tek bir kemik parçası kalmayıncaya kadar boşaltıldı, temizlendi, tekrar tekrar kontrol edildi. Kırık dökük iskeletler çukurdan alındıkları kadar karman çorman vaziyette el arabalarına yığıldı. Dört el arabası getirdikleri için sığmamıştı. İlk nakliyatı yapan ameleler, dönüşte yanlarına el arabalarıyla dört arkadaşlarını daha aldılar. Üç yüz doksan cesedin beş sefer yapılarak Yeşilbayır mezarlığına taşınması bir saat sürdü.

Sonrası muhteşem oldu.

"Şimdi ne yapıyoruz?" diye sordu Menderes Çeto'ya. Çeto Sırrı'ya sordu, Sırrı hanımlarına sordu, hanımları Sırrı'ya söyledi, Sırrı Çeto'ya söyledi, Çeto Ömer'e söyledi, "Ne didi ne didi? Bişiy dir gibi baktı. Ne didi?", Ömer tercümanlık etti. "Dedi ki, kemiklerin hepsini geniş bir alana rastgele yayacakmışınız. Kızlar tek tek koklayacak, karışıkları bir araya getireceklermiş. Sonra da hangi kemiğin hangi mezara konulacağını göstereceklermiş size. Sonra siz onları gömecekmişiniz."

"Hadi bakalım." dedi Menderes. Bu da doğru çıksın, Çeto'nun konuştuğuna kesin inanacaktı. Ee yuh...

Rahmi Dayı'nın talimatıyla işçiler ellerindeki işleri bırakıp mezarlara dağıldılar kazma kürek; tüm mezarlar açılmaya başladı. Kemikler yere yayıldı. Sekiz dişi, Buket, Demet, Manolya,

Çiğdem, Güllü, Reyhan, Yasemin ve Sedef kemiklerin arasına dağılıp koklamaya başladılar.

Sonra, kimi Yeşilbayır sakini, kimi dışarıdan gelmiş işçi, amele, ustabaşı, kimi Konya'dan gelmiş yüzü saçlı cami imamıyla resmî kıyafetli karakol amirinden mürekkep, o an orada bulunan bir avuç şanslı insanoğlu, ancak insanın tabiata efelenmek yerine onunla arkadaşlık ettiği ilk çağlarda şahit olunabilecek bir şeye şahit oldu.

Kızlar arı gibi çalışıyor, kasaptan kemik çalmış it gibi darmadağın kemikleri ağızlarına alıp alıp ayrı ayrı yerlere götürüyor, geri dönüp aynı işi defalarca tekrarlıyorlardı. Menderes, sırf bu da tutarsa bu sefer kesin inanacağı için kızların büyük yığından alıp taşıya taşıya yan yana, üst üste yığdığı küçük yığınlardan birinin başına gitti ve emin olduğu kemik parçalarından başlayarak "Şu kafa, yeri belli, şu omurga, bu da buraya, şu leğen kemiği, koyalım omurganın altına, şu uzun ve kalın olan kaval, şu uzun ve ince olan kol... Şunlar parmak..." noksansız iki yüz altı kemik parçasını tam tekmil bir insan iskeleti hâlinde görünce oturup ağlamaya başladı. Sol bacakla sağ bacağı yanlış yerleştirmişti ama o önemli değildi. Kızlar doğru iş yapıyorlardı O önemliydi. Çeto konuşuyordu. O önemliydi. Çeto bunları onlara Sırrı sayesinde, Sırrı da onları bunlara Şemsi isimli bir ölü sayesinde aktarabildiğine göre demek ki ölüler de konuşuyordu. O önemliydi. İlaveten, şu anda yanı başlarında bir ölü dikiliyordu. O önemliydi. Ölülerle diriler beraber iş görüyorlardı. O önemliydi.

Kızların kemikleri iskelet oluşturacak şekilde toparlaması iki saat, boş mezarların tümünün açılması, –zaten taze açılıp boşaltıldığı için toprak leblebi tozu gibiydi, kolay açılıyordu– üç saat, kızların her bir iskeletin yatacağı mezarı göstermesi, gösterdikleri anda iskeletle mezarın buluşturulması gerektiğinden her kızın başına iskeleti dağıtıp saçmadan taşımak üzere iki adam vermişti Rahmi Dayı ve iskeletlerin mezara yerleştirilip üstlerinin örtülmesi üç saat sürdü.

Muzaffer Hoca yarım daire şeklinde dizip herkesi çömeltti mezarlıkta, defin duası okudu. Rahmi Dayı bilahare piç gül

ağacının dibine çömelip babasının ruhuna Fatiha okudu. Ağladı. Kalktı. Gitti geldi bir daha okudu, bir daha ağladı, bir daha kalktı, bir daha gelip bir daha okudu.

Yeşilbayır mezarlığı, ebedi misafirlerinin bedenlerine kavuşmuş oldu böylece.

Ama bir sorun vardı.

Varmıştı.

Öyle diyordu Sırrı.

Annah! Neyimiş ya sorun?

Sırrı Şemsi'ye sorup Çeto'ya tercümanlık etti, Çeto Ömer'e tercümanlık etti, "Ne didi ne didi? Bişiy dir gibi baktı. Ne didi?" Ömer de Muzaffer Hoca'yla Menderes'e tercümanlık etti. "Dedi ki, ölüler bedenlerinin yanına dönmüyolarmış. Şemsi yalvarıyomuş, onu dinlemiyolarmış. Onları mezarlıkta toplanmaya ikna edecek bir şey lâzımmış ama yokmuş öyle bi şey. Bi mucize lâzımmış."

Muzaffer Hoca sakalını kaşıdı.

"Benim aklıma bişiy geliyo ammaaa?" dedi kuşkulu kuşkulu.

"Sakın benim aklıma gelen şey olmasın?" dedi Menderes.

Binlerce yıllık yolculuktan sağ çıkmış eşsiz bir kromozomun mahsulüydü o. Öyle ki, kıytırık kromozomların yanında, akıllara ziyan cüssesiyle salapuryaların arasında kendine yol açan bir buzkıran gemisi sayılırdı.
Tekti.
Tekten de tek.
Yegâne.
Biricik.
Eşsiz.
Mahsulü de öyle olacaktı elbet.

HÜDAİ NÂBİT

Cenazelerini henüz alamadıkları için enikonu suskun, Yeşilbayır mezarlığında yanlarında Çeto ve Rahmi Dayı olduğu hâlde dikilirlerken hem vakti değerlendirmiş olmak, hem tahkikatın ne safhada olduğunu öğrenmek, hem de Konya'ya telefon edip Semih'e Aşut'u yaka paça getirmesi talimatını vermek üzere Mamak Karakoluna gitmeye karar verdi Menderes. "Ben de geliyom." dedi Muzaffer Hoca. Ömer'i önce Çeto'ya, sonra da Rahmi Dayı'ya emanet edip ayrıldı iki adam. Rahmi Dayı'nın işi başından aşkındı. Hamamın boya badanası bitmiş, kokulandırılmasıyla temizlenmesine kalmıştı iş. "Sen burda Çeto'yla uslu uslu oyna, olur mu oğlum." dedi Ömer'e.

"Olur."

Rahmi Dayı uzaklaşınca Ömer Çeto'ya döndü. "Muhtara gidicem ben."

Annah! Nöörecen ya o amına goduğumununun yanına gidip?

"Sorucam bakalım, sahiden o mu yaktırmış hamamla evi."

Gaç! Ben hiç hazzitmiyom o itneden. Gitme bence.

"Gidicem."

Ben nöörüyüm? Geliyim mi senle?

"Yok. Gelme."

Hadi madem. Ben de gidip Sırrı'yı buluyum da soppet ideyim azincik.

"Olur."

Ömer emin adımlarla çıktı mezarlıktan. Sola dönüp muhtarlığa doğru yürümeye başladı. Karaaslan'dan Devrim İlkokuluna yürür gibi. Çeto, karşıdan karşıya geçerken dikkat ediyor mu falan diye bir müddet arkasından baktı, sonra o da çıktı mezarlıktan, dere kıyısına koşturdu.

Ömer, Hacı Naci Kalaycı'nın karargâhına girdi. Devrim İlkokuluna girer gibi.

"Oo, buyursunlaaar. Kimler gelmiş kimler gelmiiiiş."

Mezarlığı kaptırmıştı, içi gizliden gizliye yanıyordu ama intikamını da almıştı muhtar. Ayrıca polis tahkikattan bir netice çıkartamamıştı. Eh, tadı yavaş yavaş yerine geliyor sayılırdı. Oğlanlar birbirleriyle didişe didişe etli pidenin içini hazırlıyorlardı hemen arkasında. Zaten en iyisi mi içini kendin hazırlayacaktın. Bir de acıkmıştı ki.

"Çabuk olun oğlum." dedi yeğenlerine. "Bak, misafirimiz gelmiş yemeğe."

Ömer muhtarın masasının tam karşısında durdu.

"Pes eden yenilir." dedi.

"He?"

Ömer sehpanın üstüne çıktı, atladı.

Muhtarın canı, aynı anda her taraftan, her yerinden acıtılıyor, yakılıyor, aynı anda vücudunun her bir yerinden bir lokma bir şeyler kopartılıyordu.

Yeğenlerden şaşkınlığını atıp müdahale etmeye ilk koşan Behnan oldu. "Nooluyo lan!"

Sonra onun canı yanmaya başladı. Onun etleri koparılmaya, onun kaburgaları kırılmaya, onun yüzü gözü parçalanmaya başladı.

Tahir'le Samet, pide içli ellerini temizlemeden daldılar hayhuya. Gördükleri manzara kesinkes ikna edici olduğu hâlde akıllarındaki manzara, bir çocuğun şu gördüklerini yapmaya gücünün yetmeyeceğini söylediği için ikna olamamışlardı. Çok zayıf, silahsız, hâttâ çıplak sayılırlardı.

Bir an Samet, bir an Tahir tepe üstü dikildiler. Araya amcaoğlu Behnan'ın tahtaya cırnağını sürttürüyormuşsun gibi kulak tırmalayan çığlıkları karışıyor, kimse kimsenin başına ne geldiğini göremiyor, ama herkes kendi başına çok fena şeyler geldiğini bilebiliyordu.

Biri, canavara dönüşmüş bu tuhaf yaratık etlerini parçalamayı bırakıp bir diğerinin gırtlağına çöktüğünde zar zor, sürüne sürüne biraz uzaklaşıyor, sonra kendini tersyüz edilmiş vaziyette, dişlerinin arasından kanlı kanlı et parçaları sarkan çocuğa bakarken buluyor, bir diğeri aynı teşebbüsün sonunda kendini duvarda rendelenirken, bir diğeri aynı teşebbüsün sonunda gözü oyulurken, burnu koparılırken buluyordu.

Akılları tastamam sükût ettiği hâlde gene de en akıllıları muhtardı. O, bir tek teşebbüsten sonra kaçmaktan vazgeçmişti; çekmeceye, revolverine ulaşmaya çalışıyordu. Masanın hemen dibinde olduğu hâlde otuz santim yukarısındaki çekmece Kusunlar Köyündeymiş gibi görünüyordu gözüne.

Tahir'in gözlerine kendi kanı doluyor, Behnan'ın suratına muhtarın kulağı tükürülüyor, muhtarın kendi parmağı koparılıp kendi gözüne sokuluyor, Samet'in kafa derisi ilkokul dört talebesinin pençeleriyle yüzülüp don gibi kendi yüzüne geçiriliyordu.

Muhtar, tek gözünde kendi parmağı, hangi parmağı olduğunu bilmiyordu, çekmeceye uzandı. Yeğenlerini öğütmekle meşgûl kıyma makinesine her an yeniden düşmeyi bekleyerek açtı. Serçe parmağının olmadığını gördü hayal meyâl. Demek ki gözündeki serçe parmaktı. Elini çekmeceye soktu yattığı yerden. O arada tabancaya değdi avuç içi. "Niye girişmiyor bana?" di-

ye düşünüp cevabı hemen buldu. Akıllıydı çünkü. "Kaçmıyorum da ondan." Nasıl canı yanıyordu. Nasıl kan saçıyordu her tarafa. Tabancayı çekip çıkarttı usul usul. Horozu aynı anda her yeri yanıp yırtılırcasına acıyarak kaldırdı. Canavar bir metre önündeydi. Yeğenlerinden birinin gırtlağını ısırıyor, kafasını silkeleyerek et kopartmaya çalışıyordu. Hangisiydi ki? Kandan göremiyordu. Yaratığın kafasına nişan aldı.

"Seni gebertmeyen..."

Ofisin camı patladı. İçeriye boz ayı büyüklüğünde bir kütle kondu. Yerde hafifçe kayıp sekti, muhtarın üstüne doğru uçuşa geçti. *Amına gorum lan ben adamın...* Muhtar tetiğe asıldı.

Çeto, havada iki mermi yiyip yan tarafa savruldu, *Annah! Boku yidik. Gaç!* dosdoğru gidip Ömer'e çarptı.

"Çeto?"

Herifte dabanca var. Tikkât it.

"Çeto?"

Ömerim?

Çeto'nun başı yana düştü.

Ömer bir patlama daha duydu o anda. Sonra geriye savruldu. Sonra usul usul ayağa kalktı. Baktı, önü kanıyordu. Kalbinin olduğu yer. Acımamıştı ki...

Muhtar tetiğe bir daha asıldı. Revolver ateş almadı. Ömer muhtarın üstüne uçtu.

Tabanca patladı.

"Acımadı ki!" dedi Ömer, kaldığı yerden devam etti işine.

Sonra içeriye beyaz elbiseli kadınlar, adamlar doluştu.

Belki kavuşursam üzerim dedim
Ben senin uğruna senden vazgeçtim.
SERDAR TUNCER

"Bismillâh!" dedi Muzaffer Hoca. Hemen ondan tarafa döndü Ömer. O Muzaffer Hoca'yı görebiliyordu ama Muzaffer Hoca onu göremiyordu.

Uzandı Hoca, Hüdai Ağa'nın Aşut'tan aldığı kanlı kazağı çıkardı.

Sakalları sırılsıklamdı, tıpkı Ömer'in rüyasındaki gibi. Ama artık biliyordu niye sırılsıklam, ağlıyordu da ondan.

Saçını okşadı Muzaffer Hoca, fanilasını, pantolonunu, ayakkabılarını, çoraplarını çıkardı, saçını okşadı, külodunu çıkardı, saçını okşadı. "Annah!" dedi çükünü görünce. "Seni sünnedettireceğidim göya, görüyon nu bir? Görüyon nu oğluuum..."

Sakallarından sular dökülmeye başladı.

Menderes de girmişti gasilhaneye. Güya yardım etmek için. Gözünün yaşından burnunun ucunu göremiyordu ki.

O ağlamaya devam etti.

Muzaffer Hocası ağlaya ağlaya yıkadı Ömer'ini.

Dualarla yıkadı.

Bismillah.

Allâhümme'ğfir lî ve lehü ve a'kıbnî minhu ukbâ haseneten...

Gülsüm'ü, Hüdai Ağa'yı ve Ömer'i aynı gün verdiler Yeşilbayır mezarlığının bağrına.

Önce Gülsüm'ü defnettiler.

Dualarını okuyup toprakla örttüler üstünü.

Sonra Hüdai Ağa'yı ve Ömer'i verdiler toprağa.

Koyun koyuna.

Hüdai Ağa'nın yaba gibi ellerini Ömer'in süt kadar beyaz vücuduna dolamıştı Muzaffer Hocası. İkisini bir kefene sarıp dualarla...

Çeto, hep yaptığı gibi *Hüdai Aa*'nın ayakucuna uzandı.

En son Hacı Naci Kalaycı, Behnan Kalaycı, Samet Kalaycı ve Tahir Kalaycı'ya geldi sıra. Üç amcaoğlunu yan yana cami avlusunun yakınına, Hacı Naci Kalaycı'yı da 'Uçtu Gitti Ayşegül'ün önüne gömdüler. Oradan Kavaklar Deresi çok güzel görünüyordu.

Bizi affetmektir Yâ Rabbi şânın
Değil ihsân, bütün pünhân ağladı
SÜLEYMAN RÛHİ

Uzunca bir süredir gidip gidip geliyordum. Kimi zaman derede buluyordum kendimi, kimi zaman tepede. Kimi zaman Gıyas, Ekmel, Hacer, İlhami, Hilâl ve sonradan Adnan ve Emir de katılınca nüfusunu yedi kişiye çıkaran malüm ekiple karşılıklı göbek atarken kendime geliyordum, kimi zaman varlığımızdan haberi olmayan zavallıların uykusunu bölüp onları korkutur, yaşama sevinçlerini ellerinden alırken, kimi zaman namaz kılmaya niyetlenenleri pişman eder, kimi zaman akıllarına girip gece gündüz yat kalk namaz kıldırırken.

Her kendime gelişim biraz daha acılı oluyordu, bu nedenle kendime gelmek de istemiyordum artık. Artık ne olacaksa olsun istiyordum. İstiyordum ki nereye gideceksek gidelim, nerelerde kaybolacaksak kaybolalım, yanalım, tütelim, nasıl biteceksek bitelim.

Nihat'tan da kopmuştum. Kendime geldiğim nadir zamanlarda onu arıyor, bulamıyordum. Bulduğum zaman bile.

"Nihat?"

"Bak memelerim çıktı. Kadın oluyorum, görüyor musun? Bak elle elle. Top top. Ne güzel di mi? Vantuzlamak ister misin? Hadi çekinme. Vant vant."

"Nihat, benim, Şemsi."

"Şemşi pasa pajasında şeşi büjüşeciseler diyebiliyon mu sen?"

"Yapma Nihat! Kendine gel. Hadi toparlan, hadi... Hadi..."

"Hadi o zaman...

Desti içinde bekmez

Bu bekmez bana yetmez..."

Yıkılıyordum.

Kim bilir, nadiren kendine geldiği zamanlarda belki o beni daha kepaze hâllerde buluyordu.

Başlangıçta aklıselime teşne olup Nihat ve benimle birlikte kabirdaşlarımızı toparlamaya çalışan Haşmet, Rahime, Suzan, Medeni ve Ayşegül'ün toparlanacak hiçbir tarafları kalmamıştı artık. Rahime, Suzan ve Ayşegül Mahkeme Hamamına yerleşmiş, kadınlar saati gene bir yere kadar ama erkekler saatinde kâh kefenli kâh çıplak orta yerde dolaşmaya başlamışlardı. Kimse onları görmüyordu elbet, ama onlar her bir kimseyi görebiliyorlardı ve mesele buydu. İstedikleri de.

"Suuzaaan... Gel bak ne göstericem."

"Ne? Hani? Nerde?"

"İşte ben de onu diyorum. Nerde?"

"Ay adamın şeyi görünmüyo ayol. Hih ihi hih. Ömürsün vallahi. Çok yaşa e mi?"

Silinip gidiyorduk ve ben artık cân-ı gönülden istiyordum bunu. Darmadağın üç yüz doksan kişilik ölü nüfus, sayemizde giderek bizler gibi dağıtmaya başlayan yedi yüz kişilik Yeşilbayır nüfusunu tehdit ediyordu çünkü.

Bitsindi artık.

Ve bitti.

Bir gündüz vaktiydi.

Öğle vakti.

"Allâhü ekber - Allâhü ekber

Allâhü ekber - Allâhü ekber"

Başımın üstünde kenetleyip sıklattığım ellerim yanıma geldi. Gıyas, Ekmel, Hacer, İlhami, Hilâl, Adnan ve Emir'in de...

"Eşhedü en lâ ilâhe illallah - Eşhedü en lâ ilâhe illallah"

Şevket'in hızlı hızlı süzülüp geçtiğini gördük önümüzden. Ahmet, Fazlı, Cihanfer, Füsun, Cemil, Eşref, Mahiye... Ve daha başkaları... Yeşilbayır harekete geçmiş gibiydi, ama harekete geçen bizdik. Hem hiç kımıldayamıyor, hem akıp gidiyorduk.

Kabristanımıza doğru... Yuvamıza.

Ama önce başka bir yere uğramamız lâzım gibiydi.

Hem gidiyorduk diriliş yatağımıza, hem gitmiyorduk.

"Eşhedü enne Muhammeden Resûlullah - Eşhedü enne Muhammeden Resûlullah"

Nihat'la omuz omuza buldum kendimi. Ağlıyordu.

Ben de ağlıyordum.

Hafi, Kiram, Kuddusi, Zehra, Ümmü, Rahime, Nigâr... Hepimiz...

"Hayye ale's-salâh - Hayye ale's-salâh"

Çağırılıyorduk.

İtaat ediyorduk.

Gidiyorduk.

Dönerek; bulanıklıklarımızdan sıyrılıp durularak; sanki bir aşk denizine karılarak...

"Hayye ale'l-felâh - Hayye ale'l-felâh"

Mezarlığımızın avlusundaydık şimdi.

Şimdi camiimizin avlusundaydık.

Şimdi birbirimizin yanındaydık.

"Allâhü ekber - Allâhü ekber"

Secdedeydik.

Rükûdaydık.

Huzurdaydık.

"Lâ ilâhe illallâh."

Huzurluyduk.

Yeşilbayır mezarlığı camisinin inşaat iskelesinden dürbün gibi gözlükleri olan, saçları kirpi kirpi bir adam indi.

Gördüğümüz son diri oydu. Gördük, sonra görmez olduk.

Bekliyor, dolanıyor, dönüyor, süzülüyorduk. Duruyorduk, ama gidiyorduk. Üstlerinden çizgi çizgi ışıklar döken bir elbise ile, ama ne kadar bakarsan bak bir gölge kadar, ne kadar ba-

karsan bak, bir demet ışık kadar görünen, ne kadın ne de erkek varlıklar belirdi aramızda.

Sessizlik denizi gibiydik.

Herbirimiz bir damlaydık hem o denizde, hem de o denizin ta kendisiydik.

'Bir' olmanın ne olduğunu öğrenmeden BİR'e gidilemeyeceğini öğretiyordu o varlıklar bize sessizce.

Biz bir olmayı öğreniyorduk.

Sessizce.

Dönenerek, devinerek, yere basarak ve basmayarak bir yol açmaya başladık aramızda. Bir gelene açar gibi. Bir ziyaretçiyi değil de, bizden birini bekler gibi beklemeye başladık.

Derken elimizde minik sarı güllerden örülmüş çemberler belirdi.

Derken o belirdi.

O ve kucağında sarı saçlı, siyah gözlü bir çocuk...

Onlar...

Açıldık... Yol verdik... Yol olduk... Geçtikleri yerden kapanıp yollarının izi olduk, tozu olduk, geçecekleri yerden ayrılıp yordam olduk, yön olduk.

O, kucağında sarı saçlı çocukla süzüldü aramızdan

Dev gibiydi.

Çok güzeldi.

Yaba gibi elleri vardı.

Hüdai Ağa'ydı.

Açıldık biz.

O ilerledi.

Sonra bir daha açıldık.

Babası kızına kavuştu.

Sarı saçlı çocuğu uzattı ona.

"Kızım!" dedi Hüdai Ağa.

"Babam!" dedi Gülsüm.

"Bu sefer eli boş gelmedim." dedi Hüdai Ağa.

Kucağındaki çocuğu yaba gibi elleriyle, çocuk uzatır gibi değil, bir tanecik sarı gül uzatır gibi uzattı. "Al emanetini."

Gülsüm uzanıp çocuğu aldı.

Onu bağrına bastı.
Çocuk, Gülsüm'ün boynuna takılı çiçek çemberine karıldı.
"KÜN!" dedi Mâlik-ül Mülk.
Çocuk, çiçek oldu.

Hicran kucağında tuttuğun sırdaş
Çağlamış, bulanmış, durulmuş olsun
Sözüne sazına güven de yanaş
Kulağı ezelden burulmuş olsun...
NEYZEN TEVFİK

İki gözü yaşlı iki adam, birinin suratı saçlı, biri resmî kıyafetli, Teksas Pavyonun önünde Havalı Apollo'dan indiler.

"Sen nöörecen şimci?"

"Bir plan yaptım aslında."

"Ne planı?"

"Ömer'in sınıf öğretmenini döveceğim bir güzel. Suratında cetvel falan kırayım biraz."

"Annah! Ne diyi dövüyon?"

"Kimseciklere, bize bile çaktırmadan muhtarın, yeğenlerinin plakasını alan Ömer, o ibneninkini almamış mıdır sence?"

"Doğru diyon. Almıştır garanti."

"Eh... Vasiyet kabul ederiz."

"Ne zaman gidecen? Ben de iki vurayım diyom."

"Gelir alırım seni Karaaslan'dan. Kafanı yorma."

"Ben Şeref'i haklıyım mı bu arada, seni mi bekliyim?"

"Beklemezsen darılırım."

"Ge seni bi gucaklıyım."

Kucaklaştılar, sonra ayrıldılar.

"Ankara Çayı, bağrına şefkatle basıp muhafaza ettiği sivrisinek larvalarını usul usul kabuğundan salıyor. *vulad-ı kaperattan* dökünmüş vızıltı pikesini ana avrat sövmüşüm sömmemişim hiç aldırmadan civardan geçenlerin burun deliklerine, kulak memelerine doğru salıyordu. Şımarık şımarık bahar müjdesi vereceğiz diye uçuşan kavak gamileri, terli enselere, çıplak alınlara yapışıp kaşındırarak milleti illet ediyordu. Börtü böcek antenini salıyor, küü bacaklarını sıvazlıyordu. Danaburun topraktaki tohuma, uçuş böceği yapraktaki bite, tırtıl yaprağa, solucan toprağa saldırıyor, peygamberdevesi alayına saldırıyordu. Çocuk yaşta beyaz bulutlar havai gökyüzünde uzun eşek oyunu, kararsız tavırlarla kâh yavşayıp kış kışa sokuluyor, kâh gâvur görmüş gibi kopup birbirlerinden uzaklaşıyorlardı.

Bahar gelmişti."

Kün, yani 'Ol'... Neleri neleri olduran bir roman, *Kün*. Ölülerin daha da ölebildiği -ya da tam ölemediği-, cami imamıyla ateistin birbirini 'aydınlatabildiği', köpeklerin (hem de Konya ağzıyla!) konuşabildiği, el kadar oğlanın kendisine el kaldıranı haşat ettiği bir âleme kapı aralıyor. Şerefsizler şerefsizliğin gözüne vuruyorlar, 'iyiler' canını dişine takıyor, feleğin zarı hepyek de gelse bir bakıyorsunuz altı kapı alıyor.

Sezgin Kaymaz, kendine özgü üslûbu ve hâlesiyle, yine eğlenceli ve ürpertili bir hikâye anlatıyor. Anlattığı hikâyenin heyecanıyla anlatışın neşesi yine birbirini coşturuyor.

'Sıradan' denen insanların 'sıradan' denen hallerinin ve dillerinin usta yazarı, Angara'nın kıyısına, rengâhenk bir Konya dekoru kuruyor ayrıca - Eski Konya. Eski taşra yaşantısı... Sezgin Kaymaz'ın gizemine, mizahına, olay örgüsüne, anlatıcılığına tutulanlar kadar, 'yerliliğine' de tutulanlar yok mu? *Kün*, her zevke yetişiyor, her şeyi olduruyor!

998800
AGG

iletişim